

Kyrkomötet 2018

inkl. valsammanträdet 2017

Volym 1 Protokoll och bilagor

Innehåll i protokoll med bilagor från kyrkomötet 2018 inkl. valsammanträdet 2017

Volym 1 Protokoll och bilagor

Kyrkomötets valsammanträde protokoll 2017
Kyrkomötets protokoll 2018
Kyrkostyrelsens skrivelser, KsSkr 2018:1–4
Presidiets skrivelse, PSkr 2018:1
Motioner, Mot 2018:1–95

Volym 2 Bilagor

Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans valprovsnämnd
Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
Gudstjänstutskottets betänkanden, G 2018:1–6
Organisationsutskottets betänkanden, O 2018:1–13
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden, TU 2018:1–18
Ekonomiutskottets betänkanden, EE 2018:1–7
Ekumenikutskottets betänkanden, Eu 2018:1–7
Kyrkolivsutskottets betänkanden, KI 2018:1–8
Samhälls- och kulturutskottets betänkanden, SK 2018:1–14
Förvaltarskapsutskottets betänkanden, F 2018:1–5
Kyrkomötets skrivelser, KmSkr 2018:1–23
Personregister
Sakregister

*Alla dokument från kyrkomötet finns publicerade på kyrkomötets webbplats,
www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet*

Original: Kerstin Öhman, Immix AB

Tryck: Lenanders grafiska AB, Kalmar 2019 – SK19054

Kyrkomötets valsammanträde protokoll 2017

Kyrkomötet, valsammanträde 2017, protokoll
23–24 november

Torsdagen den 23 november	1
§ 1 Inledning av ålderspresidenten.....	1
§ 2 Anförande av ärkebiskop Antje Jackelén.....	1
§ 3 Upprop av valda ledamöter i kyrkomötet och anmälan av inkallade ersättare	1
§ 4 Regler för debatt i procedurfrågor samt för instämmande och reservationer.....	8
§ 5 Val av kyrkomötets ordförande.....	8
§ 6 Val av kyrkomötets förste vice ordförande.....	8
§ 7 Val av kyrkomötets andre vice ordförande	8
§ 8 Val av kyrkomötets sekreterare.....	8
§ 9 Val av protokolljusterare.....	8
§ 10 Val av valberedning	9
§ 11 Meddelanden.....	9
Fredagen den 24 november	10
§ 12 Val till kyrkostyrelsen.....	10
§ 13 Ordningen för inkallande av ersättare i kyrkostyrelsen	11
§ 14 Val till domkapitlet i Visby stift	12
§ 15 Val till Läronämnden	12
§ 16 Val till Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar	12
§ 17 Val till Kyrkorättsnämnden.....	13
§ 18 Val till Svenska kyrkans valprovsnämnd.....	14
§ 19 Val till Svenska kyrkans överklagandenämnd	15
§ 20 Val till Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån	17
§ 21 Val av revisorer.....	17
§ 22 Kyrkomötets valsammanträde avslutas.....	18
Bilaga Debattregler vid procedurfrågor	20

Kyrkomötet
Valsammanträde 2017
Torsdagen den 23 november
Kl. 19.15–20.40

Torsdagen den 23 november öppnades kyrkomötets valsammanträde i Uppsala Konsert & Kongress. Under öppnandet framfördes musik och sång av Ingemar Ihlis och Viktor Ihlis från Gagnef.

§ 1 Inledning av ålderspresidenten

Anders Åkerlund, som varit ledamot längst tid i kyrkomötet, höll ett anförande. Därefter förklarades kyrkomötets valsammanträde 2017 öppnat.

§ 2 Anförande av ärkebiskop Antje Jackelén

Ärkebiskop Antje Jackelén talade till det nyvalda kyrkomötet.

§ 3 Upprop av valda ledamöter i kyrkomötet och anmälan av inkallade ersättare

Företogs *upprop* av valda ledamöter i kyrkomötet för mandatperioden 2018–2021 efter direkta val i kyrkovalet den 17 september 2017.

Uppsala stift

Gun Eriksson
Emma Hedlundh
Lennart Persson
Roberth Krantz
Linnea Bjuhr
Anna Karin Hammar
Erik Sjöstrand
Anna-Karin Westerlund
Inga Alm
Christian Bonde
Agneta Brendt
Boel Johansson
Ida Netzel
Per Lodenius
Eva-Mai Mineur Tynong
Mattias Benke
Lars B Andersson
Sven Ingvar Holmgren
Leif Nordenstorm
Erik Johansson
Terence Hongslo
Torbjörn Aronson

Linköpings stift

Sven Gunnar Persson
Mats Ludvigsson
Magnus Ek
Lena Arman
Birgitta Eliasson
Naima Bahnam Johansson
Madelaine Erlandsson
Lars Beckman
Klas Corbelius
Vakant
Anne Olofsson
Rebecca Hägg
Elisabeth Werner
Johan Garde
Irene Oskarsson
Kjell O Lejon
Bengt Olsson

Skara stift

Sebastian Clausson
Per Lindberg
Birgit Kullingsjö
Hilkka Andersson
Jan G Nilsson
Ann-Charlotte Blomqvist
Sofia Särdaqvist
Agne Arnesson
Roger Olsson
Lisa Gerenmark
Leif Nordlander
Lina Dahm
Jörgen Åkesson
Jan Wahn

Strängnäs stift

Lars Johnsson
Torvald Johansson
Monica Lindell Rylén
Åsa Ingårda
Camilla Berard Granström
Jenny Thor
Marie Rydén Davoust
Mats Ershammar
Lars G Linder
Nina Wahlin
Kjell Kallenberg
Ellen Leijen
Daniel Spiik

Margareta Karlsson
Margareta Carlsson

Västerås stift

Britt Sandström
Karin Perers
Anders Brunnstedt
Britas Lennart Eriksson
Inger Wahlman
Anders Åkerlund
Ann-Christine From Utterstedt
Peter Bernövall
Peter Egardt
Eva Kyrk
Maria Lagerman
Ulla-Britt Holmér
Victor Månsson
Olle Rydell
Vicktoria Bagi

Växjö stift

Marie Johansson
Margareta Andersson
Sofia Rosenquist
Anton Härder
Helena Elmqvist
Veine Backenius
Victor Ramström
Håkan Sunnliden
Anna Rapakko
Johnny Lilja
Mats Nilsson
Mattias Rosenquist
Isak Öhrlund
Bertil Olsson
Eric Westroth
Birgitta Lindén
Birgitta Axelsson Edström

Lunds stift

Claes Block
Jan-Åke Isaksson
Linda Isberg
Niklas Larsson
Marie Nielsén
Mats Hagelin
Birger Wernersson
Karin Forsell
Nils Gårder

Lars-Ivar Ericson
Elisabeth Kullenberg
Sofija Pedersen Videke
Anders Nihlgård
David Castor
Linda Sjöo
Mikael Eskilandersson
Ronny Hansson
Kent Karlsson
Berith Pagels
Camilla Persson
Lena Jönsson
Daniel Engström
Karl-Erik Kruse
Marie Wojdkow
Alve Svensson
Lisbeth Göranson
Gunilla Bengtsson
Elise Nilsson
Samuel Lilja
Fredrik Ottesen
Göran Skytte
Roine Olsson
Emma Berginger
Lars Arvidsson

Göteborgs stift

Jesper Eneroth
Hans-Olof Andrén
Jenny Nilsson
Gunilla Franzén
Sara Waldenfors
Aron Emilsson
Carina Etander Rimborg
Patrik Linde
Jerker Schmidt
Hans Weichbrodt
Vakant
Daniel Tisell
Emilia Domurat
Ann-Christine Rosengren
Stefan Linderås
Alexander Christiansson
Björn Andersson
Vivianne Wetterling
Karin Janfalk
Anna-Lena Carlsson
Manilla Bergström
Kicki Mattsson

Bengt Kjellgren
Fredrik Sidenvall
Lars-Ola Dahlgvist
Johanna Palmelid
Tomas Rosenlundh
Sten Janson
Karl-Gunnar Svensson
Håkan Widepalm
Catrin Björkman
Sara Lindalen

Karlstads stift

Lars Risberg
Anna-Karin Stråle Börjesson
Benny Ahremark Persson
Niklas Grahn
Johannes Fransson
Margareta Nisser-Larsson
Anders Ahl
Karin Nodin
Pernilla Edman
Stig Axelsson

Härnösands stift

Margareta Winberg
Tommy Eriksson
Bartłomiej Szulc
Sven Erik Bodén
Leif Grip
Märta Brita Forsberg Svensson
Ann-Sofie Karlsson Ågren
Leif Nilsson
Veronica Litström
Sara Seppälä

Luleå stift

Levi Bergström
Maria Johansson-Berg
Lisa Tegby
Stefan Hortlund
Stig Eriksson
Celina Falk
Gunilla Lundström
Erik Vikström
Gunnel Eriksson
Katarina Glas
Torbjörn Arvidsson
Christina Hjelm
Kurt Lampinen

Petter Nilsson
Stefan Aro
Helena Nordvall
Agneta Granström

Visby stift

Carin Jakobsson
August Hermansson

Stockholm stift

Wanja Lundby-Wedin
Amanda Carlshamre
Olle Reichenberg
Daniel Larson
Elisabeth Rydström
Julia Kronlid
Cecilia Clausen
Anders Roos
Anki Erdmann
Cecilia Brinck
Ulla Löfven
Margaretha Herthelius
Ulla Birgersdotter
Roger Sjöberg
Ellionor Moberg
Sven Milltoft
David Lång
Louise Callenberg
Victor Backström
Marja Hillerström
Kekke Waltersson
Marja Sandin-Wester
Suzanne Fredborg
Anders Novak
Anna Forssell
Johan Blix
Eva-Maria Munck
Gustav Hemming
Olov Lindquist
Lars Bryntesson
Marie Axelsson Ahl
Jan Olov Sundström
Carola Norén
Olle Carlsson
Elisabeth Sandlund
Anders Kompass
Marjut Ervasti
Elisabet Stålhjem Liljendahl
Sandra Ryström Signarsdotter

Elisabet Berggård
Markus Selin
Björn Falkeblad
Caroline Åkerhielm
Magnus Jarnling

Utlandsförsamlingarna

Anette Nordgren
Åke Marcusson

Följande ledamöter hade begärt ledigt från kyrkomötets valsammanträde och var inte närvarande vid uppropet: Linnea Bjuhr, Per Lodenius, Erik Johansson, Magnus Ek, Jan Wahn, Monica Lindell Rylén, Kjell Kallenberg, Peter Egardt, Isak Öhrlund, Marie Nielsén, Samuel Lilja, Göran Skytte, Emma Berginger, Lars Arvidsson, Hans Weichbrodt, Vivianne Wetterling, Tomas Rosenlundh, Anna-Karin Stråle Börjesson, Märta Brita Forsberg Svensson, Veronica Litström, Stefan Hortlund, Katarina Glas, Elisabeth Rydström, Ellionor Moberg, David Lång, Eva-Maria Munck, Olle Carlsson och Anders Kompass.

Företogs *upprop* av biskoparna: ärkebiskop Antje Jackelén, biskoparna Ragnar Persenius, Uppsala stift, Martin Modéus, Linköpings stift, Åke Bonnier, Skara stift, Johan Dalman, Strängnäs stift, Mikael Mogren, Västerås stift, Fredrik Modéus, Växjö stift, Johan Tyrberg, Lunds stift, Per Eckerdal, Göteborgs stift, Sören Dalevi, Karlstads stift, Eva Nordung Byström, Härnösands stift, Hans Stiglund, Luleå stift, Sven-Bernhard Fast, Visby stift och Eva Brunne, Stockholms stift.

Anmäldes att biskop Ragnar Persenius, Uppsala stift, Åke Bonnier, Skara stift, Johan Dalman, Strängnäs stift, Mikael Mogren, Västerås stift, Fredrik Modéus, Växjö stift, Per Eckerdal, Göteborgs stift, och Sören Dalevi, Karlstads stift, hade anmält förhinder.

Anmäldes att följande ersättare inkallats i stället för de ledamöter som anmält förhinder att delta i kyrkomötets valsammanträde:

Marcus Lagerroos, Uppsala stift, ersätter Linnea Bjuhr
Ann-Kristin Jonäng, Uppsala stift, ersätter Per Lodenius,
Hans Lindholm, Uppsala stift, ersätter Erik Johansson
Staffan Yngvesson, Skara stift, ersätter Jan Wahn
Lars-Erik Lordh, Strängnäs stift, ersätter Monica Lindell Rylén
Birgitta Wrede, Strängnäs stift, ersätter Kjell Kallenberg
Roger Eklund, Västerås stift, ersätter Peter Egardt
Tommy Mases, Växjö stift, ersätter Isak Öhrlund
Martin Moberg, Lunds stift, ersätter Marie Nielsén
Britt Kilsäter, Lunds stift, ersätter Samuel Lilja
Jan Björkman, Lunds stift, ersätter Emma Berginger
Marcus Romedahl, Lunds stift, ersätter Lars Arvidsson
Maja Bengtsson, Göteborgs stift, ersätter Hans Weichbrodt
Johan Gustavsson, Göteborgs stift, ersätter på stol där efterträdarval inte hunnit genomföras
Göran Göransson, Göteborgs stift, ersätter Vivianne Wetterling
Alexander Romanov, Karlstads stift, ersätter Anna-Karin Stråle Börjesson
Ann-Christin Alexius, Härnösands stift, ersätter Märta Brita Forsberg Rydström
Roger Larsson, Luleå stift, ersätter Katarina Glas

Margareta Hedström, Stockholms stift, ersätter Elisabeth Rydström
Gustaf Öbrink, Stockholms stift, ersätter Ellionor Moberg
Jakob Eriksson, Stockholms stift, ersätter David Lång
Erik Olebark Ringheim, Stockholms stift, ersätter Olle Carlsson

Anmäldes att ersättare inte hade kallats för Magnus Ek, Linköpings stift. Göran Skytte, Lunds stift, Tomas Rosenlundh, Göteborgs stift, Veronica Litström, Härnösands stift, Stefan Hortlund, Luleå stift, Eva-Maria Munck, Stockholms stift och Anders Kompass, Stockholms stift på grund av sent inkommen anmälan om förhinder eller att ersättare saknas.

§ 4 Regler för debatt i procedurfrågor samt för instämmande och reservationer

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att fastställa debattregler vid procedurfrågor och i valärenden samt för instämmande och reservation enligt *bilaga 1*.

§ 5 Val av kyrkomötets ordförande

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* efter förslag från Conny Tyrberg att utse Karin Perers till kyrkomötets ordförande för mandatperioden 2018–2021.

§ 6 Val av kyrkomötets förste vice ordförande

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* efter förslag från Jesper Eneroth att utse Levi Bergström till kyrkomötets förste vice ordförande för mandatperioden 2018–2021.

§ 7 Val av kyrkomötets andre vice ordförande

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* efter förslag från Hans-Olof Andrén att utse Carina Etander Rimborg till kyrkomötets andre vice ordförande för mandatperioden 2018–2021.

Anders Åkerlund överlämnade ordförandeskapet och ledningen av förhandlingarna till den omvalda ordföranden Karin Perers.

Karin Perers tackade på det omvalda presidiet's vägnar för förtroendet. Hon riktade även ett tack till ålderspresidenten för inledningen av valsammanträdet, och till ärkebiskopen för hennes tal till det nyvalda kyrkomötet.

§ 8 Val av kyrkomötets sekreterare

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* efter förslag från Karin Perers att utse Bengt Stigner till kyrkomötets sekreterare för mandatperioden 2018–2021.

§ 9 Val av protokolljusterare

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* efter förslag från Jesper Eneroth att utse Inga Alm, Anna Karin Hammar och Anna-Karin Westerlund att jämte ordföranden justera kyrkomötets valsammanträdesprotokoll 2017.

§ 10 Val av valberedning

En företrädare för nomineringsgrupperna, Jesper Eneroth, föreslog följande femton personer att ingå i valberedningen för mandatperioden 2018–2021:

Inger Wahlman, ordförande
Roine Olsson
Monica Lindell Rylén
Leif Nilsson
Lars G Linder
Stefan Hortlund
Per Lindberg, vice ordförande
Marie Wojidkow
Åke Marcusson
Margareta Andersson
Niklas Larsson
Elisabeth Rydström
Ann-Christine From Utterstedt
Marie Axelsson Ahl
Cecilia Brinck

Valberedningen anmodas att adjungera en representant vardera från Öppen kyrka (ÖKA), Frimodig kyrka (FK), Vänstern i Svenska kyrkan (ViSK), Kristdemokrater i Svenska kyrkan (KR), Fria liberaler i Svenska kyrkan (FiSK) samt Miljöpartister i Svenska kyrkan (MPSK).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att utse Inger Wahlman, Roine Olsson, Monica Lindell Rylén, Leif Nilsson, Lars G Linder, Stefan Hortlund, Per Lindberg, Marie Wojidkow, Åke Marcusson, Margareta Andersson, Niklas Larsson, Elisabeth Rydström, Ann-Christine From Utterstedt, Marie Axelsson Ahl och Cecilia Brinck till valberedning för mandatperioden 2018–2021.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla förslaget att välja Inger Wahlman till ordförande.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla förslaget att välja Per Lindberg till vice ordförande.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla förslaget att anmoda valberedningen att adjungera en representant vardera från Öppen kyrka (ÖKA), Frimodig kyrka (FK), Vänstern i Svenska kyrkan (ViSK), Kristdemokrater i Svenska kyrkan (KR), Fria liberaler i Svenska kyrkan (FiSK) samt Miljöpartister i Svenska kyrkan (MPSK).

§ 11 Meddelanden

Ordföranden kallade valberedningen till sammanträde direkt efter plenum.

Ordföranden *meddelade* att mässa firas fredagen den 24 november kl. 8.15 under ledning av biskop Hans Stiglund. Nomineringsgrupperna sammanträder kl. 9.00.

Ordföranden *påminde* om att en introduktion av kyrkomötets arbete äger rum fredagen den 24 november kl. 10.30 och därefter, kl. 11.30, kommer kyrkomötets arbete i plenum att återupptas.

Dagen avslutades med en andakt ledd av Elise Nilsson.

Förhandlingarna ajournerades kl. 20.40.

Kyrkomötet 2017
Fredagen den 24 november

Kl. 11.30–12.15

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

Dagen inleddes med en andakt ledd av August Hermansson.

§ 12 Val till kyrkostyrelsen

Från valberedningen förelåg förslag till 14 ledamöter, 14 ersättare, förste och andre vice ordförande samt ersättare för ärkebiskopen i kyrkostyrelsen fr.o.m. den 1 januari 2018 till dess att kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod. Ärkebiskopen är självskriven ordförande i kyrkostyrelsen.

Ledamöter

Wanja Lundby-Wedin

Lars Johnsson

Margareta Winberg

Jesper Eneroth

Britt Sandström

Erik Sjöstrand

Nils Gårder

Marie Rydén Davoust

Daniel Tisell

Elisabeth Rydström

Aron Emilsson

Mats Hagelin

Nils Kaiser

Leif Nordlander

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Förste vice ordförande

Wanja Lundby-Wedin

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Andre vice ordförande

Daniel Tisell

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för ärkebiskopen

Biskop Fredrik Modéus

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare

Daniel Larson
Anna Karin Hammar
Sebastian Clausson
Sara Waldenfors
Marie Johansson
Sofia Särduquist
Torvald Johansson
Marja Sandin-Wester
Lars-Ivar Ericson
Åsa Ingårda
Julia Kronlid
Cecilia Brinck
Carl Seved Tigerhielm
Karl-Gunnar Svensson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

§ 13 Ordningen för inkallande av ersättare i kyrkostyrelsen

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att ordningen för inkallande av ersättare i kyrkostyrelsen ska vara följande:

I första hand inträder ersättare inom den egna gruppen i turordning, därefter

1. beträffande nomineringsgruppen S
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen C, och i tredje hand från nomineringsgruppen ÖKA, i fjärde hand från nomineringsgruppen ViSK, i femte hand från nomineringsgruppen BA och i sjätte hand från övriga i invalsordning.
2. beträffande nomineringsgruppen POSK
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen MPSK, i tredje hand från nomineringsgruppen FK, i fjärde hand från nomineringsgruppen KR, i femte hand från nomineringsgruppen C och i sjätte hand från övriga i invalsordning.
3. beträffande nomineringsgruppen C
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen S, i tredje hand från nomineringsgruppen ÖKA, i fjärde hand från nomineringsgruppen BA och i femte hand från övriga i invalsordning.
4. beträffande nomineringsgruppen SD
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen FK, i tredje hand från nomineringsgruppen KR, i fjärde hand från nomineringsgruppen BA, i femte hand från nomineringsgruppen POSK, i sjätte hand från nomineringsgruppen FiSK, i sjunde hand från nomineringsgruppen C, i åttonde hand från nomineringsgruppen S, i nionde hand från nomineringsgruppen MPSK, i tionde hand från nomineringsgruppen ÖKA och i elfte hand från nomineringsgruppen ViSK.
5. beträffande nomineringsgruppen BA
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen KR, i tredje hand från nomineringsgruppen FiSK, i fjärde hand från nomineringsgruppen POSK, i femte hand från nomineringsgruppen C och i sjätte hand från övriga i invalsordning.
6. beträffande nomineringsgruppen ÖKA
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen S, i tredje hand från nomineringsgruppen C, i fjärde hand från nomineringsgruppen ViSK, i femte hand

från nomineringsgruppen BA, i sjätte hand från nomineringsgruppen FiSK och i sjunde hand från övriga i invalsordning.

7. beträffande nomineringsgruppen FK

att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen KR, i tredje hand från nomineringsgruppen POSK, i fjärde hand från nomineringsgruppen BA och i femte hand från övriga i invalsordning.

§ 14 Val till domkapitlet i Visby stift

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att utse Anders Rengefors (omval) till ledamot och Anna Tengå (nyval) till ersättare i Domkapitlet i Visby.

§ 15 Val till Läronämnden

Från valberedningen förelåg förslag till åtta ledamöter att tillsammans med biskopsmötet ingå i Läronämnden fr.o.m. den 1 januari 2018 till dess att kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att utse Marta Axner Ims (nyval) Göran Eidevall (omval), Eva-Lotta Grantén (omval), Margarethe Isberg (omval), Karin Johannesson (omval), Håkan Möller (omval), Jesper Svartvik (omval) och Mikael Winnige (nyval) till ledamöter i Läronämnden.

§ 16 Val till Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Från valberedningen förelåg förslag till ordförande, ersättare för ordförande, tre ledamöter och tre ersättare i Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar fr.o.m. den 1 januari 2018 till dess att kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod.

Ordförande

Robert Schött (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för ordföranden

Fredrik von Arnold (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Ingemar Söderström (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Ingemar Söderström

Carin Åblad Lundström (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Thomas Stoor (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Thomas Stoor

Karl Gustav Sjögren (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Elisabeth Engberg (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Elisabeth Engberg

Eva Forssell Aronsson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

§ 17 Val till Kyrkorättsnämnden

Från valberedningen förelåg förslag till ordförande, ersättare för ordförande och sju ledamöter i Kyrkorättsnämnden fr.o.m. den 1 januari 2018 till dess att kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod.

Ordförande

Britas Lennart Eriksson (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande

Stig Eriksson (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Mattias Benke (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Bengt Kjellgren (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Manilla Bergström (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Charlotta Lind (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Mats Törnered (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Anna-Lena Järvstrand (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Biskop Ragnar Persenius (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

§ 18 Val till Svenska kyrkans valprovsnämnd

Från valberedningen förelåg förslag till ordförande, ersättare för ordförande, sex ledamöter och sex ersättare i Svenska kyrkans valprovsnämnd fr.o.m. den 1 januari 2018 till dess att kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod.

Ordförande

Thomas Bull (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för ordföranden

Nathalie Lemaire (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Lars-Ola Dahlqvist (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Lars-Ola Dahlqvist

Titti Ådén (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Kåge Johansson (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Kåge Johansson

Suzanne Fredborg (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Bertil Persson (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Bertil Persson

Per Lindberg (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Stig-Göran Fransson (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Stig-Göran Fransson

Gunilla Blom (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Helena Bargholtz (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Helena Bargholtz

Terence Hongslo (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Bertil Olsson (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Bertil Olsson

Stefan Aro (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

§ 19 Val till Svenska kyrkans överklagandenämnd

Från valberedningen förelåg förslag till ordförande, ersättare för ordförande, fyra ledamöter och åtta ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd fr.o.m. den 1 januari 2018 till dess att kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod.

Ordförande

Johan Munck (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för ordföranden

Severin Blomstrand (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Esbjörn Särddquist (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Esbjörn Särddquist

ersättare 1: Kenneth Nordgren (nyval)

ersättare 2: Karin Sarja (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Caroline Krook (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Caroline Krook

ersättare 1: Lars Viper (omval)

ersättare 2: Hakon Långström (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Torgny Werger (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Torgny Werger

ersättare 1: Eric Bylander (omval)

ersättare 2: Birgitta Eilemar (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Britt Louise Agrell (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare för Britt Louise Agrell

ersättare 1: Margareta Carlenius (nyval)

ersättare 2: Sten Elmberg (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

§ 20 Val till Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån

Från valberedningen förelåg förslag till ordförande och fyra ledamöter i Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån fr.o.m. den 1 januari 2018 till dess att kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod.

Ordförande

Thomas Söderberg (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Leni Björklund (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Anna Lundblad (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Gunnar Thorbert (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamot

Gunnar Sibbmark (omval)

§ 21 Val av revisorer

Från valberedningen förelåg förslag till sex revisorer samt ordförande och vice ordförande att granska verksamheten från och med den 1 januari 2018.

Revisorer

Olle Burell (nyval)

Gunvor Hagelberg (nyval)

Fredrik Nilsson (omval)

Conny Tyrberg (nyval)

Staffan Holmgren (omval)

Lennart Sacrédeus (omval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande

Gunvor Hagelberg (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande

Olle Burell (nyval)

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

§ 22 Kyrkomötets valsammanträde avslutas

Ordföranden *meddelade* att kyrkostyrelsen sammanträder direkt efter plenum.

Det finns möjlighet för ledamöterna att bli fotograferade direkt efter plenum.

Ordföranden framförde ett tack till alla för arbetet under kyrkomötets valsammanträde 2017.

Ordföranden förklarade kl. 12.15 kyrkomötets valsammanträde 2017 avslutat.

Kyrkomötets valsammanträde protokoll den 23–24 november 2017,
fört enligt ovan, justeras.

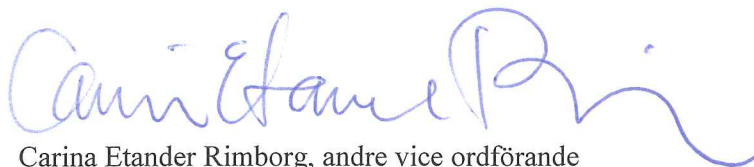
Anders Åkerlund, ordförande §§ 1-7

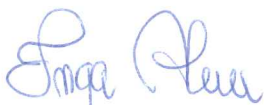
Karin Perers, ordförande

Levi Bergström, förste vice ordförande

Carina Etander Rimborg, andre vice ordförande

Inga Alm, justerare

Anna-Karin Hammar, justerare

Anna-Karin Westerlund, justerare

Bilaga

Kyrkomötets valsammanträde 2017: debattregler vid procedurfrågor

En företrädare för varje nomineringsgrupp får i sitt första anförande tala längst 5 minuter. Övriga talare får tala längst 3 minuter.

En talare som haft ordet och vill återkomma i debatten får tala längst 3 minuter. Varje talare får hålla högst två anföranden i varje ärende. Dubbla talarlistor tillämpas vilket innebär att en talare inte får ett andra anförande i ett ärende förrän alla som begärt ordet i ärendet haft sitt första anförande.

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i överläggningen för att bemöta närmast föregående talare (replik). Repliktiden är max 1 minut. Varje talare får avge högst två repliker på varje huvudanförande. Den som har förbrukat sin replikrätt kan efter sista anförandet i ett replikskifte få antecknat till protokollet att hen inte har rätt till någon ytterligare replik.

Blanketten *Begäran om ordet* ska alltid fyllas i. Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

Instämmande

Oberoende av talarordningen får den som har rätt att yttra sig i överläggningen instämma med närmast föregående talare utan att ange skälen. Ett instämmande betyder att man står bakom varje ord talaren sagt.

Den som vill instämma i ett anförande ska fylla i blanketten *Instämmande* och lägga den i en särskild korg framför podiet innan sammanträdet ajourneras för dagen. En blankett som inte är fullständigt ifylld eller inlämnas för sent beaktas inte.

Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

Reservation

En ledamot som har deltagit i beslutet i ett ärende och som helt eller delvis vill reservera sig mot det beslut som kyrkomötet har fattat, ska anmäla reservationen genom att fylla i blanketten *Reservation*. Blanketten ska läggas i en särskild korg framför podiet innan sammanträdet i plenum har avslutats den dag som beslutet fattades. Blanketten ska vara fullständigt ifylld.

Skriftlig reservation

Om en ledamot vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering ska blanketten *Reservation* fyllas i och särskild ruta på blanketten kryssas i. Den skriftliga motiveringen ska lämnas i korgen för reservationer framför podiet innan årets kyrkomöte avslutas. Observera, om inte blanketten *Reservation* är inlämnad beaktas inte den skriftliga motiveringen. Samtliga reservanter på en reservation måste lämna in blanketten för att stå med på den skriftliga reservationen.

Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

Valärenden

I valärende som är berett av valberedningen får varje talare ett anförande på max 3 minuter och två repliker på max 1 minut. Blanketten *Begäran om ordet* ska alltid fyllas i.

Kyrkomötets protokoll 2018

Kyrkomötets protokoll 2018
2–5 oktober och 19–21 november

Tisdagen den 2 oktober.....	8
§ 1 Kyrkomötet öppnas	8
§ 2 Anförande av ärkebiskopen	8
§ 3 Hälsningar.....	8
§ 4 Inkommen skriftlig hälsning	8
§ 5 Stefansmedaljen	8
§ 6 Anmälan av nya ledamöter	9
§ 7 Anmälan av inkallade ersättare	9
§ 8 Regler för debatt i procedurfrågor samt för instämmande och reservation.....	9
§ 9 Val av protokolljusterare.....	9
§ 10 Fyllnadsval till valberedningen.....	10
§ 11 Val av kyrkomötets utskott	10
§ 12 Ordning för inkallande av ersättare i utskotten	18
§ 13 Biskoparnas närvaro i utskotten.....	19
§ 14 De inkallade ersättarnas placering i utskotten.....	20
§ 15 Fyllnadsval till kyrkostyrelsen	20
§ 16 Anmälan och bordläggning av inkomna ärenden.....	20
§ 17 Hänvisning av skrivelser, motioner och övriga ärenden till utskotten.....	24
§ 18 Meddelanden.....	25
Fredagen den 5 oktober.....	26
§ 19 Anmälan om betänkanden från utskotten.....	26
§ 20 Fastställande av debattregler.....	26
§ 21 Meddelanden och ajournering.....	26
Måndagen den 19 november	27
§ 22 Kyrkomötets förhandlingar återupptogs	27
§ 23 Anmälan av inkallade ersättare	27
§ 24 Överlämning av diplom för Svenska kyrkans miljödiplomering.....	27
§ 25 Anmälan och bordläggning av utskottens betänkanden.....	28
§ 26 Meddelanden.....	28
§ 27 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017.....	28
§ 28 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden	29
§ 29 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021.....	29
§ 30 Bidrag till kyrkobyggnader	30
§ 31 Kyrkohandboksfrågor	31
§ 32 Konfirmation av personer som döpts i vuxen ålder	31
§ 33 Levande gudstjänst.....	32
§ 34 Nystart av församlingar.....	32
§ 35 Ny psalmbok	32
§ 36 Levande musik vid vigsel- och begravningsgudstjänster.....	33
§ 37 Bok om kristen tro till svenska hushåll.....	33
§ 38 Konfessionella friskolor	34
§ 39 Insatser mot arbetslöshet.....	36
§ 40 Svenska språkets ställning	36
§ 41 Krisberedskap inom Svenska kyrkan	36
§ 42 Kommunikationsstrategi	37

§ 43 Fosterdiagnostik, människovärde och etiskt råd	37
§ 44 Fosterdiagnostik, människovärde och etiskt råd, forts.	37
§ 45 Valbarhetsvillkor för domarledamot	38
§ 46 Ny vuxenkatekes	38
§ 47 Karenstid vid utträde ur Svenska kyrkan	39
§ 48 Arbetsgivarsamtal med präster och diakoner	39
§ 49 Medarbetarenkät för anställda i Svenska kyrkan	39
§ 50 Bank-id som identifikation vid in- och utträde	39
§ 51 Kyrkotillhörighet för utländska medborgare.....	39
§ 52 Sekretessvarning i Kbok	40
§ 53 Det allmänna prästadömet.....	40
§ 54 Vissa jävssituationer i domkapitlen	40
§ 55 Arbetsledande diakoner och församlingsråd.....	40
§ 56 Ledarskapsutbildning.....	41
§ 57 Råd vid bemötande.....	41
§ 58 Tidsbegränsat förordnande för biskop	41
§ 59 Konfirmation som valbarhetskriterium.....	41
§ 60 Titelskydd för församlingspedagoger	42
§ 61 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans överklagandenämnd.....	42
§ 62 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar	42
§ 63 Finansiella tjänster inom Svenska kyrkan.....	43
§ 64 Öka antalet församlingskollekt	43
§ 65 Utlandskyrkan och clearing	43
§ 66 Digital karta över kyrkogårdar.....	44
§ 67 Värna och uppmuntra vigsel	44
§ 68 Flygplatskyrkans framtid	44
§ 69 Rutiner vid näthat.....	45
§ 70 Databas med enkel sökfunktion	45
§ 71 Pilgrim i Sverige	45
§ 72 Svenska kyrkans arbete för att förhindra suicid.....	46
Tisdagen den 20 november.....	47
§ 73 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017, beslut	47
§ 74 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden, beslut.....	47
§ 75 Bidrag till kyrkobyggnader, beslut.....	48
§ 76 Finansiella tjänster inom Svenska kyrkan, beslut	49
§ 77 Öka antalet församlingskollekt, beslut.....	50
§ 78 Utlandskyrkan och clearing, beslut.....	50
§ 79 Kyrkohandboksfrågor, beslut.....	51
§ 80 Konfirmation av personer som döpts i vuxen ålder, beslut.....	52
§ 81 Levande gudstjänst, beslut	52
§ 82 Nystart av församlingar, beslut	53
§ 83 Ny psalmbok, beslut.....	54
§ 84 Levande musik vid vigsel- och begravningsgudstjänster, beslut	54
§ 85 Bok om kristen tro till svenska hushåll, beslut	55
§ 86 Konfessionella friskolor, beslut	55
§ 87 Insatser mot arbetslöshet, beslut	58
§ 88 Svenska språkets ställning, beslut.....	59
§ 89 Krisberedskap inom Svenska kyrkan, beslut	59

§ 90 Kommunikationsstrategi, beslut.....	61
§ 91 Fosterdiagnostik, människovärde och etiskt råd, beslut.....	61
§ 92 Digital karta över kyrkogårdar, beslut	63
§ 93 Värna och uppmuntra vigsel, beslut.....	63
§ 94 Flygplatskyrkans framtid, beslut.....	64
§ 95 Rutiner vid näthat, beslut	64
§ 96 Databas med enkel sökfunktion, beslut.....	65
§ 97 Pilgrim i Sverige, beslut.....	65
§ 98 Svenska kyrkans arbete för att förhindra suicid, beslut	65
§ 99 Valbarhetsvillkor för domarledamot, beslut	66
§ 100 Ny vuxenkatekes, beslut	66
§ 101 Karenstid vid utträde ur Svenska kyrkan, beslut.....	66
§ 102 Arbetsgivarsamtal med präster och diakoner, beslut	66
§ 103 Medarbetarenkät för anställda i Svenska kyrkan, beslut.....	67
§ 104 Bank-id som identifikation vid in- och utträde, beslut.....	67
§ 105 Kyrkotillhörighet för utländska medborgare, beslut.....	68
§ 106 Sekretessvarning i Kbok, beslut.....	68
§ 107 Det allmänna prästadömet, beslut	69
§ 108 Vissa jävssituationer i domkapitlen, beslut.....	69
§ 109 Arbetsledande diakoner och församlingsråd, beslut	69
§ 110 Ledarskapsutbildning, beslut	70
§ 111 Råd vid bemötande, beslut.....	70
§ 112 Tidsbegränsat förordnande för biskop, beslut.....	70
§ 113 Konfirmation som valbarhetskriterium, beslut	70
§ 114 Titelskydd för församlingspedagoger, beslut.....	70
§ 115 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans överklagandenämnd, beslut	71
§ 116 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, beslut.....	71
§ 117 Sammanhållet klimatarbete.....	72
§ 118 Flexibla förutsättningar för användning av kyrkorummet	72
§ 119 Meddelanden.....	73
§ 120 Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan	73
§ 121 Att få effekt av initierade satsningar	73
§ 122 Ansvarsfullt ägande och ansvarsfullt handlande.....	73
§ 123 De kyrkliga utbildningarna: rekrytering och forskarutbildning	74
§ 124 Pastoralteologisk utbildning vid Johannelunds teologiska högskola	75
§ 125 Uppdrag som gatupräst eller -diakon	76
§ 126 Undervisning och lärande	76
§ 127 Ändringar i kyrkoordningen m.m.	77
§ 128 Tema för kyrkomötet 2019	77
§ 129 Strukturfrågor.....	77
§ 130 Församlingens grundläggande uppgift.....	78
§ 131 Utdelande av Svenska kyrkans kulturstipendier och Samiska rådets kulturpris.....	78
§ 132 Församlingens grundläggande uppgift, forts.....	79
§ 133 Valfri församlingstillhörighet	80
§ 134 Meddelanden.....	82
§ 135 Namn på Svenska kyrkans internationella arbete	82
§ 136 Svenska kyrkans hållning till böneutrop	83

§ 137 Meddelanden.....	84
§ 138 Kyrkoordningen och utlandsförsamlingarna.....	84
§ 139 Stöd till kvinnors folkhögskola i Gaza.....	85
§ 140 Missionsuppdraget	85
§ 141 Uppföljning av #metoo och #vardeljus	86
§ 142 Tillgängligheten i lokaler och verksamheter.....	86
§ 143 Församlingarnas statistikrapportering.....	86
Onsdagen den 21 november	87
§ 144 Ordningsfråga	87
§ 145 Sammanhållet klimatarbete, beslut	87
§ 146 Flexibla förutsättningar för användning av kyrkorummet, beslut.....	88
§ 147 Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan, beslut.....	88
§ 148 Att få effekt av initierade satsningar, beslut.....	88
§ 149 Ansvarsfullt ägande och ansvarsfullt handlande, beslut	89
§ 150 De kyrkliga utbildningarna: rekrytering och forskarutbildning, beslut.....	90
§ 151 Pastoralteologisk utbildning vid Johannelunds teologiska högskola, beslut	91
§ 152 Uppdrag som gatupräst eller -diakon, beslut.....	92
§ 153 Undervisning och lärande, beslut.....	93
§ 154 Missionsuppdraget, beslut.....	93
§ 155 Uppföljning av #metoo och #vardeljus, beslut	95
§ 156 Tillgängligheten i lokaler och verksamheter, beslut	96
§ 157 Församlingarnas statistikrapportering, beslut	96
§ 158 Ändringar i kyrkoordningen m.m., beslut.....	96
§ 159 Tema för kyrkomötet 2019, beslut.....	96
§ 160 Strukturfrågor, beslut	97
§ 161 Församlingens grundläggande uppgift, beslut	98
§ 162 Valfri församlingstillhörighet, beslut.....	100
§ 163 Namn på Svenska kyrkans internationella arbete, beslut.....	101
§ 164 Svenska kyrkans hållning till böneutrop, beslut	101
§ 165 Kyrkoordningen och utlandsförsamlingarna, beslut	102
§ 166 Stöd till kvinnors folkhögskola i Gaza, beslut	103
§ 167 Fyllnadsval till kyrkostyrelsen.....	103
§ 168 Fyllnadsval till utskott.....	103
§ 169 Fyllnadsval till Svenska kyrkans överklagandenämnd	103
§ 170 Fyllnadsval av revisor	104
§ 171 Utseende av auktoriserad revisor	104
§ 172 Förändrade debattregler	104
§ 173 Barnkonsekvensanalys	104
§ 174 Svenska Kyrkans Ungas ställning.....	105
§ 175 Ungdomsrepresentanter och konsensusmetoder i kyrkomötet.....	105
§ 176 Valsedelsdistribution och rösträtt vid direkta val.....	107
§ 177 Förbud mot främlingsfientliga nomineringsgrupper m.m.....	107
§ 178 Rösträtt för präster och diakoner i EFS vid biskopsval.....	107
§ 179 Begravningsverksamhet.....	108
§ 180 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans valprovsnämnd	108
§ 181 Mission, missionärer och gemenskap	108
§ 182 Ekumenisk julinsamling.....	108
§ 183 Stöd till utlandsförsamlingarna	109

§ 184 Barnkonsekvensanalys, beslut	110
§ 185 Svenska Kyrkans Ungas ställning, beslut	110
§ 186 Ungdomsrepresentanter och konsensusmetoder i kyrkomötet, beslut	110
§ 187 Valsedelsdistribution och rösträtt vid direkta val, beslut	112
§ 188 Förbud mot främlingsfientliga nomineringsgrupper m.m., beslut	112
§ 189 Rösträtt för präster och diakoner i EFS vid biskopsval, beslut	113
§ 190 Begravningsverksamhet, beslut	114
§ 191 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans valprovsnämnd, beslut	114
§ 192 Mission, missionärer och gemenskap, beslut.....	114
§ 193 Ekumenisk julinsamling, beslut	115
§ 194 Stöd till utlandsförsamlingarna, beslut.....	116
§ 195 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019– 2021, beslut.....	118
§ 196 Meddelanden.....	118
§ 197 Avtackning.....	119
§ 198 Kyrkomötet avslutas	119
Bilaga 1 Debattregler vid procedurfrågor	121
Bilaga 2 Kyrkomötet 2018: debattregler.....	122

Kyrkomötet 2018
Tisdagen den 2 oktober

Kl. 15.20–18.20

Kyrkomötets ledamöter och biskoparna deltog i en mässa vid vilken biskop Susanne Rappman predikade. Kyrkomötet år 2018 inleddes i Uppsala domkyrka i närvaro av H.M. Konung Carl XVI Gustaf och H.K.H. Kronprinsessan Victoria samt H.H. Patriark Ignatius Aphrem II av Antiokia och hela Östern. Musik framfördes av Daniel Stenbaek med ensemble ur gospelkören By Grace.

§ 1 Kyrkomötet öppnas

Ordföranden Karin Perers höll ett inledningsanförande. Därefter förklarades kyrkomötet år 2018 öppnat.

§ 2 Anförande av ärkebiskopen

Ärkebiskop Antje Jackelén talade till kyrkomötet.

§ 3 Hälsningar

Hälsningar framfördes av H.H. Patriark Ignatius Aphrem II och förbundsordförande Jakob Schwarz, Svenska Kyrkans Unga.

§ 4 Inkommen skriftlig hälsning

Skriftlig hälsning hade inkommit till kyrkomötet från EFS årskonferens.

EFS samlad till årskonferens i Luleå, skickar en hälsning till er med vårt årstema ”Bryt ny mark”. Vi har under några dagar stannat upp och låtit oss utmanas och inspireras av att Jesus Kristus kallar oss till att bryta ny mark för evangeliets skull, att låta fler människor höra om Guds kärlek och nåd.

Vi är glada över att vi står tillsammans med er i det missionsuppdraget. Vi önskar Guds välsignelse i era överläggningar och beslut.

Stefan Svensson
ordförande

Kerstin Oderhem
missionsföreståndare

§ 5 Stefansmedaljen

Ärkebiskopen utdelade Stefansmedaljen till Ragnar Norrman för att denne genom engagemang och gedigen forskning inom kyrkohistoria, särskilt arbetet med att teckna herdaminnen, har bidragit till Svenska kyrkans gemensamma historieskrivning och genom det också till vår framtid, och till Johannes Söderberg för hans engagemang och arbete att genom tv-media bereda rum för gudstjänstens förkunnelse, dess ord, bild och musik och genom att bidra till människors delaktighet i gudstjänstliv och möte med evangeliet, samt för att han genom sitt arbete har visat att en mogen religiositet är en omistlig del av en levande kultur.

Ragnar Norrman och Johannes Söderberg tackade ärkebiskopen.

Förhandlingarna ajournerades kl. 16.35.

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.20 under ledning av ordföranden.

§ 6 Anmälan av nya ledamöter

Anmäldes att följande utsetts till nya ledamöter i kyrkomötet:

Anna Thuresson, Linköpings stift, är ny ledamot efter Conny Tyrberg som avsagt sig uppdraget

Berth Löndahl, Lunds stift, är ny ledamot efter Göran Skytte som avsagt sig uppdraget

Hanna Unger, Göteborgs stift, är ny ledamot efter Morgan Fröling som avlidit

Christoffer Wallin, Göteborgs stift, är ny ledamot efter Johanna Palmelid som avsagt sig uppdraget

Arnold Boström, Stockholms stift, är ny ledamot efter Marie Axelsson Ahl som avsagt sig uppdraget.

Ordföranden hälsade de nya ledamöterna välkomna till kyrkomötet.

§ 7 Anmälan av inkallade ersättare

Ordföranden meddelade att ett antal ledamöter hade anmält förhinder att delta i kyrkomötets sammanträde session 1 2018 och att följande ersättare hade inkallats:

Nadja Elhousny Nygårdh, Uppsala stift, ersätter Ida Netzel

Ann-Kristin Jonäng, Uppsala stift, ersätter Per Lodenius

Marcus Lagerroos, Uppsala stift, ersätter Eva-Mai Mineur Tynong

Roger Sandström, Linköpings stift, ersätter Magnus Ek

Katarina Ramnerö Ödestad, Skara stift, ersätter Jan G Nilsson

Zandra Pettersson, Skara stift, ersätter Ann-Charlotte Blomqvist

Johannes Ekström, Skara stift, ersätter Sofia Särduquist

Linda Lindberg, Lunds stift, ersätter Karin Forsell

Jan Lundgren, Lunds stift, ersätter Karl-Erik Kruse

Jan Björkman, Lunds stift, ersätter Emma Berginger

Roger Larsson, Luleå stift, ersätter Celina Falk

Erik Olebark Ringheim, Stockholms stift, ersätter Eva-Maria Munck

Kristin Molander, Stockholms stift, ersätter Olle Carlsson

Birgitta Nilsson, Stockholms stift, ersätter Sandra Ryström Signarsdotter

Anmäldes att ersättare inkallats för Daniel Spiik, Strängnäs stift men på grund av sent inkommen anmälan om förhinder från inkallad ersättare har inte någon ytterligare inkallats.

Anmäldes att ersättare inte inkallats för Emilia Domurat, Göteborgs stift, Anders Kompass, Stockholms stift och Markus Selin, Stockholms stift, på grund av sent inkommen anmälan om förhinder.

§ 8 Regler för debatt i procedurfrågor samt för instämmande och reservation

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att fastställa regler för debatt i procedurfrågor och valärenden samt för instämmande och reservation enligt *bilaga 1*.

§ 9 Val av protokolljusterare

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att utse Inga Alm, Lars G Linder och Sven Ingvar Holmgren att jämte ordförandena justera kyrkomötets protokoll 2018.

§ 10 Fyllnadsval till valberedningen

Kyrkomötet ska utse ny ledamot i valberedningen efter Marie Axelsson Ahl, som har av sagt sig uppdraget. Berörd nomineringsgrupps företrädare föreslog Arnold Boström att ingå i valberedningen under resterande del av mandatperioden.

BESLUT *Kyrkomötet* beslöt att utse Arnold Boström till ny ledamot i valberedningen under resterande del av mandatperioden.

§ 11 Val av kyrkomötets utskott

Från valberedningen förelåg förslag till ledamöter, ersättare, ordförande och vice ordförande i utskotten för kyrkomötets innevarande mandatperiod.

Följande förslag förelåg från valberedningen:

Ledamöter i Gudstjänstutskottet

Sofija Pedersen Videke
Roger Olsson
Anna-Karin Stråle Börjesson
Kekke Waltersson
Lisa Tegby
Anders Roos
Manilla Bergström
Anna Thuresson
Margareta Andersson
Daniel Engström
Sven Milltoft
Elise Solberg
Marjut Ervasti
Berth Löndahl
Vivianne Wetterling

BESLUT *Kyrkomötet* beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Gudstjänstutskottet

Sofija Pedersen Videke

BESLUT *Kyrkomötet* beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Gudstjänstutskottet

Anna Thuresson

BESLUT *Kyrkomötet* beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Gudstjänstutskottet

Gunilla Bengtsson
Karl-Erik Kruse
Carola Norén
Anders Kompass
Sara Waldenfors
Sandra Ryström Signarsdotter
Lars Beckman
Torvald Johansson
Anders Åkerlund
Bartłomiej Szulc

Ann-Charlotte Blomqvist
Sara Seppälä
Lena Jönsson
Eva Kyrk
Alve Svensson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Platserna i Gudstjänstutskottet fördelas mellan nomineringsgrupperna enligt följande, för ledamöterna: platserna 1–4 (S), 5–7 (POSK), 8–9 (C), 10 (SD), 11 (BA), 12 (ÖKA), 13 (ViSK), 14 (FK), 15 (FiSK), och för ersättarna: platserna 1–6 (S), 7–8 (POSK), 9–10 (C), 11–12 (SD), 13–14 (BA), 15 (KR).

Ledamöter i Organisationsutskottet

Louise Callenberg
Roberth Krantz
Monica Lindell Rylén
Tommy Eriksson
Maria Lagerman
Per Lindberg
Sven Gunnar Persson
Anette Nordgren
Christina Hjelm
Håkan Widepalm
Eric Westroth
Olle Reichenberg
Elisabeth Kullenberg
Lars B Andersson
Irene Oskarsson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Organisationsutskottet

Louise Callenberg

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Organisationsutskottet

Per Lindberg

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Organisationsutskottet

Mattias Benke
Lars-Ola Dahlqvist
Lars G Linder
Marie Johansson
Victor Ramström
August Hermansson
Benny Ahremark Persson
Märta Brita Forsberg Svensson
Karin Forsell
Arnold Boström
Johnny Lilja
Margareta Karlsson

Stefan Aro
Olov Lindquist
Marja Sandin-Wester

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Platserna i Organisationsutskottet fördelas mellan nomineringsgrupperna enligt följande, för ledamöterna: platserna 1–5 (S), 6–7 (POSK), 8 (Utlandsförsamlingarna), 9–10 (C), 11 (SD), 12–13 (BA), 14 (ViSK), 15 (KR), och för ersättarna: platserna 1–4 (S), 5–6 (POSK), 7–8 (C), 9–10 (SD), 11 (BA), 12 (ÖKA), 13 (FK), 14 (FiSK), 15 (MPSK).

Ledamöter i Tillsyns- och uppdragsutskottet

Maria Johansson-Berg
Roine Olsson
Anna Forssell
Lars Risberg
Hans-Olof Andrén
Emma Hedlundh
Mattias Rosenquist
Lisbeth Göranson
Anna-Lena Carlsson
Helena Elmqvist
Margareta Nisser-Larsson
Jerker Schmidt
Hanna Unger
Linda Sjöo
Torbjörn Arvidsson

I ärendet yttrade sig

Mats Hagelin, som föreslog att BA-gruppen i Tillsyns- och uppdragsutskottet skulle företrädas av Helena Nordvall istället för av Jerker Schmidt. Han skulle istället komma att gå in på Helena Nordvalls föreslagna plats i Ekumenikutskottet.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag men med en justering inom ramen för BA-gruppen som innebär att Helena Nordvall väljs som ordinarie ledamot.

Ordförande i Tillsyns- och uppdragsutskottet

Margareta Nisser-Larsson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Tillsyns- och uppdragsutskottet

Maria Johansson-Berg

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Tillsyns- och uppdragsutskottet

Jenny Thor
Lars Bryntesson
Birgitta Eliasson
Mattias Benke
Sebastian Clausson
Linda Isberg
Sten Janson
Stig Eriksson
Alexander Christiansson
Naima Bahnam Johansson
Johan Blix
Hans Weichbrodt
Emilia Domurat
Lars Arvidsson
Emma Berginger

BESLUT *Kyrkomötet* i enlighet med valberedningens förslag.

Platserna i Tillsyns- och uppdragsutskottet fördelas mellan nomineringsgrupperna enligt följande, för ledamöterna: platserna 1–4 (S), 5–7 (POSK), 8–9 (C), 10 (SD), 11–12 (BA), 13 (ÖKA), 14 (ViSK), 15 (KR), och för ersättarna: platserna 1–5 (S), 6–7 (POSK), 8 (C), 9–10 (SD), 11 (ÖKA), 12 (FK), 13 (–), 14 (FiSK), 15 (MPSK).

Ledamöter i Ekonomiutskottet

Mats Ludvigsson
Inger Wahlman
Birger Wernersson
Pernilla Edman
Peter Bernövall
Marie Wojidkowiak
Åke Marcusson
Veine Backenius
Magnus Ek
David Lång
Bengt Kjellgren
Suzanne Fredborg
Jenny Nilsson
Erik Johansson
Sara Lindalen

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Ekonomiutskottet

Veine Backenius

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Ekonomiutskottet

Mats Ludvigsson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Ekonomiutskottet

Leif Nilsson
Hilkka Andersson
Roger Sjöberg
Patrik Linde
Sandra Ryström Signarsdotter
Anna Rapakko
Kjell Kallenberg
Victor Backström
Berith Pagels
Mats Nilsson
Fredrik Ottesen
Petter Nilsson
Björn Falkeblad
Bertil Olsson
Terence Honglo

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Platserna i Ekonomiutskottet fördelas mellan nomineringsgrupperna enligt följande, för ledamöterna: platserna 1–4 (S), 5–6 (POSK), 7 (Utlandsförsamlingarna), 8–9 (C), 10 (SD), 11–12 (BA), 13 (ÖKA), 14 (FK), 15 (ViSK), och för ersättarna: platserna 1–6 (S), 7–8 (POSK), 9–10 (C), 11–12 (SD), 13 (BA), 14 (KR), 15 (MPSK).

Ledamöter i Ekumenikutskottet

Gun Eriksson
Stefan Hortlund
Agneta Brendt
Klas Corbelius
Katarina Glas
Johan Garde
Celina Falk
Karin Nodin
Jan Wahn
Camilla Berard Granström
Jan Olov Sundström
Helena Nordvall
Anders Nihlgård
Fredrik Sidenvall
Anki Erdmann

I ärendet yttrade sig

Mats Hagelin, som föreslog att BA-gruppen i utskottet skulle företrädas av Jerker Schmidt istället för av Helena Nordvall.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag men med en justering inom ramen för BA-gruppen som innebär att Jerker Schmidt väljs som ordinarie ledamot.

Ordförande i Ekumenikutskottet

Katarina Glas

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Ekumenikutskottet

Gun Eriksson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Ekumenikutskottet

Ulla Löfven

Christian Bonde

Erik Vikström

Veronica Litström

Britas Lennart Eriksson

Ulla Birgersdotter

Stig Axelsson

Olle Carlsson

Åsa Ingårda

Niklas Larsson

Linnea Bjuhr

Madelaine Erlandsson

Birgitta Axelsson Edström

Anders Novak

Caroline Åkerhielm

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Platserna i Ekumenikutskottet fördelas mellan nomineringsgrupperna enligt följande, för ledamöterna: platserna 1–4 (S), 5–7 (POSK), 8–9 (C), 10 (SD), 11–12 (BA), 13 (ÖKA), 14 (FK), 15 (ViSK), och för ersättarna: platserna 1–5 (S), 6–7 (POSK), 8 (–), 9–10 (C), 11 (SD), 12 (BA), 13 (ÖKA), 14 (KR), 15 (FiSK).

Ledamöter i Kyrkolivsutskottet

Marie Nielsén

Ronny Hansson

Ann-Sofie Karlsson Ågren

Peter Egardt

Niklas Grahm

Eva-Maria Munck

Kent Karlsson

Agne Arnesson

Inga Alm

Ann-Christine From Utterstedt

Mats Ershammar

Karin Janfalk

Vicktoria Bagi

Torbjörn Aronson

Margaretha Herthelius

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Kyrkolivsutskottet

Niklas Grahm

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Kyrkolivsutskottet

Agne Arnesson

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Kyrkolivsutskottet

Lina Dahm

Kurt Lampinen

Anna Rapakko

Johannes Fransson

Sara Waldenfors

Elisabet Berggård

Amanda Carlshamre

Nina Wahlin

Ellionor Moberg

Anders Ahl

Christoffer Wallin

Cecilia Brinck

Lisa Gerenmark

David Castor

Magnus Jarnling

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Platserna i Kyrkolivsutskottet fördelas mellan nomineringsgrupperna enligt följande, för ledamöterna: platserna 1–4 (S), 5–7 (POSK), 8–9 (C), 10 (SD), 11 (BA), 12 (ÖKA), 13 (ViSK), 14 (KR), 15 (FiSK), och för ersättarna: platserna 1–5 (S), 6–7 (POSK), 8–9 (C), 10–11 (SD), 12 (BA), 13 (ÖKA), 14 (FK), 15 (MPSK).

Ledamöter i Samhälls- och kulturutskottet

Anton Härder

Cecilia Clausen

Markus Selin

Birgitta Lindén

Olle Rydell

Sofia Rosenquist

Anders Brunnstedt

Boel Johansson

Birgit Kullingsjö

Mikael Eskilandersson

Anna-Karin Westerlund

Jan G Nilsson

Tomas Rosenlundh

Elisabeth Sandlund

Marja Hillerström

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Samhälls- och kulturutskottet

Anton Härder

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Samhälls- och kulturutskottet

Sofia Rosenquist

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Samhälls- och kulturutskottet

Ellen Leijen

Ann-Christine Rosengren

Gunilla Lundström

Daniel Larson

Lena Arman

Sofia Särdaqvist

Ulla-Britt Holmér

Lars-Ivar Ericson

Per Lodenius

Eva-Mai Mineur Tynong

Elisabet Stålhjem Liljendahl

Kjell O Lejon

Bertil Olsson

Bengt Olsson

Catrin Björkman

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Platserna i Samhälls- och kulturutskottet fördelas mellan nomineringsgrupperna enligt följande, för ledamöterna: platserna 1–5 (S), 6–8 (POSK), 9 (C), 10 (SD), 11–12 (BA), 13 (ÖKA), 14 (FK), 15 (ViSK), och för ersättarna: platserna 1–4 (S), 5–6 (POSK), 7–9 (C), 10 (SD), 11 (BA), 12 (FK), 13 (KR), 14 (FiSK), 15 (MPSK).

Ledamöter i Förvaltarskapsutskottet

Claes Block

Camilla Persson

Sven Erik Bodén

Björn Andersson

Leif Grip

Stefan Linderås

Anne Olofsson

Gunilla Franzén

Lennart Persson

Jan-Åke Isaksson

Sven Ingvar Holmgren

Ida Netzel

Margareta Carlsson

Karl-Gunnar Svensson

Leif Nordenstorm

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Förvaltarskapsutskottet

Gunilla Franzén

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Förvaltarekapsutskottet

Claes Block

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Förvaltarekapsutskottet

Kicki Mattsson
Rebecca Hägg
Isak Öhrlund
Gunnel Eriksson
Lars Bryntesson
Anna Karin Hammar
Jörgen Åkesson
Victor Månsson
Carin Jakobsson
Gustav Hemming
Daniel Spiik
Elisabeth Werner
Samuel Lilja
Håkan Sunnliden
Agneta Granström

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag.

Platserna i Förvaltarekapsutskottet fördelas mellan nomineringsgrupperna enligt följande, för ledamöterna: platserna 1–4 (S), 5–7 (POSK), 8–9 (C), 10 (SD), 11 (BA), 12 (ÖKA), 13 (ViSK), 14 (KR), 15 (FiSK), och för ersättarna: platserna 1–6 (S), 7–8 (POSK), 9–10 (C), 11–12 (SD), 13 (BA), 14 (FK), 15 (MPSK).

§ 12 Ordning för inkallande av ersättare i utskotten

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att ordningen för inkallande av ersättare i utskotten ska vara följande:

I första hand inträder ersättare inom den egna gruppen i turordning, därefter

1. beträffande nomineringsgruppen S
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen C, och i tredje hand från nomineringsgruppen ÖKA, i fjärde hand från nomineringsgruppen ViSK, i femte hand från nomineringsgruppen BA och i sjätte hand från övriga i invalsordning.
2. beträffande nomineringsgruppen POSK
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen MPSK, i tredje hand från nomineringsgruppen FK, i fjärde hand från nomineringsgruppen KR, i femte hand från nomineringsgruppen C och i sjätte hand från övriga i invalsordning.
3. beträffande nomineringsgruppen C
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen S, i tredje hand från nomineringsgruppen ÖKA, i fjärde hand från nomineringsgruppen BA och i femte hand från övriga i invalsordning.
4. beträffande nomineringsgruppen SD
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen FK, i tredje hand från nomineringsgruppen KR, i fjärde hand från nomineringsgruppen BA, i femte hand från nomineringsgruppen POSK, i sjätte hand från nomineringsgruppen FiSK, i sjunde hand från nomineringsgruppen C, i åttonde hand från nomineringsgruppen

- S, i nionde hand från nomineringsgruppen MPSK, i tionde hand från nomineringsgruppen ÖKA och i elfte hand från nomineringsgruppen ViSK.
5. beträffande nomineringsgruppen BA
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen KR, i tredje hand från nomineringsgruppen FiSK, i fjärde hand från nomineringsgruppen POSK, i femte hand från nomineringsgruppen C och i sjätte hand från övriga i invalsordning.
 6. beträffande nomineringsgruppen ÖKA
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen S, i tredje hand från nomineringsgruppen C, i fjärde hand från nomineringsgruppen ViSK, i femte hand från nomineringsgruppen BA, i sjätte hand från nomineringsgruppen FiSK och i sjunde hand från övriga i invalsordning.
 7. beträffande nomineringsgruppen FK
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen KR, i tredje hand från nomineringsgruppen POSK, i fjärde hand från nomineringsgruppen BA och i femte hand från övriga i invalsordning.
 8. beträffande nomineringsgruppen ViSK
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen MPSK, i tredje hand från nomineringsgruppen S, i fjärde hand från nomineringsgruppen ÖKA, i femte hand från nomineringsgruppen C, i sjätte hand från nomineringsgruppen FiSK, i sjunde hand från nomineringsgruppen POSK, i åttonde hand från nomineringsgruppen KR och i nionde hand från övriga i invalsordning.
 9. beträffande nomineringsgruppen FiSK
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen BA, i tredje hand från nomineringsgruppen C, i fjärde hand från nomineringsgruppen POSK och i femte hand från nomineringsgruppen KR.
 10. beträffande nomineringsgruppen KR
att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen FK, i tredje hand från nomineringsgruppen POSK och i fjärde hand från nomineringsgruppen BA.

§ 13 Biskoparnas närvaro i utskotten

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att biskoparna får delta i utskotten enligt följande:

Gudstjänstutskottet

Martin Modéus

Organisationsutskottet

Ragnar Persenius

Åsa Nyström

Tillsyns- och uppdragsutskottet

Johan Tyrberg

Susanne Rappmann

Ekonomiutskottet

Eva Nordung Byström

Ekumenikutskottet

Fredrik Modéus

Sören Dalevi

Kyrkolivsutskottet

Eva Brunne

Thomas Petersson

Samhälls- och kulturutskottet

Åke Bonnier

Mikael Mogren

Förvaltarskapsutskottet

Johan Dalman

§ 14 De inkallade ersättarnas placering i utskotten

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med ordförandens förslag, att inkallad ersättare tjänstgör i det utskott där den som hon/han ersätter skulle ha ingått. Inkallad ersättare inträder i utskottet som sista ersättare i sin nomineringsgrupp. I de fall en inkallad ersättare inträder i ett utskott i vilket nomineringsgruppen endast har en plats i utskottet och det är en plats som ledamot, inträder ersättaren i utskottet som ledamot för sin nomineringsgrupp.

§ 15 Fyllnadsval till kyrkostyrelsen

Kyrkomötet ska utse ny ledamot i kyrkostyrelsen efter Nils Kaiser, som har av sagt sig uppdraget. Valberedningens företrädare föreslog Agneta Hyllstam som ledamot i kyrkostyrelsen under resterande del av mandatperioden.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla valberedningens förslag att utse Agneta Hyllstam till ny ledamot i kyrkostyrelsen under resterande del av mandatperioden.

§ 16 Anmälan och bordläggning av inkomna ärenden

Anmäldes och bordlades skrivelser, motioner och övriga handlingar som inkommit till kyrkomötet.

Kyrkostyrelsens skrivelser

- 2018:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021
- 2018:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017
- 2018:3 Redogörelse av behandlingen av kyrkomötesärenden
- 2018:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m.
Valbarhetsvillkor för domarledamot
Ersättning till ordförande i kyrkostyrelsens råd m.m.
Övriga ändringar och rättelser

Presidiets skrivelse

- 2018:1 Tematiskt kyrkomöte 2019

Motioner

- 2018:1 Nationell handlingsplan för rekrytering till kyrkliga tjänster
Lars-Ivar Ericson
- 2018:2 Bok om kristen tro till svenska hushåll
Lars-Ivar Ericson
- 2018:3 Friskolor drivna av Svenska kyrkans församlingar
Torbjörn Aronson
- 2018:4 Ny vuxenkatekes
Torbjörn Aronson

- 2018:5 Insatser mot arbetslöshet
Bengt Olsson m.fl.
- 2018:6 Beskrivningen av församlingens grundläggande uppgift
Anders Åkerlund m.fl.
- 2018:7 Valsedelsdistribution på stiftsnivå
Margaretha Herthelius m.fl.
- 2018:8 Gör det möjligt att välja församlingstillhörighet
Olov Lindquist m.fl.
- 2018:9 Karenstid vid utträde ur Svenska kyrkan
Olov Lindquist m.fl.
- 2018:10 Likställighet mellan Fader vår och Vår Fader
Olov Lindquist m.fl.
- 2018:11 Konfirmation av personer som döps i vuxen ålder
Leif Nordenstorm m.fl.
- 2018:12 Namn på Svenska kyrkans internationella arbete
Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius
- 2018:13 Utredning av barnkonsekvensanalys
Leif Nordenstorm m.fl.
- 2018:14 Svenska språkets ställning
Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius
- 2018:15 Äldre psalmböcker och kyrkohandböcker
Leif Nordenstorm m.fl.
- 2018:16 Öppna kyrkor
Karl-Gunnar Svensson
- 2018:17 Fortbildning på forskarnivå för diakoner och församlingspedagoger
Lars B Andersson m.fl.
- 2018:18 Förbud mot rasistiska och främlingsfientliga nomineringsgrupper
Lars B Andersson m.fl.
- 2018:19 Svenska Kyrkans Ungas ställning
Karin Janfalk m.fl.
- 2018:20 Svenska kyrkans beredskap vid krissituationer
Aron Emilsson
- 2018:21 Svenska kyrkans hållning till böneutrop
Aron Emilsson och Julia Kronlid
- 2018:22 Arbetsgivarsamtal med präster och diakoner
Alexander Christiansson m.fl.
- 2018:23 Medarbetarenkät för anställda i Svenska kyrkan
Sara Seppälä m.fl.
- 2018:24 Pastoralteologisk utbildning vid Johannelunds teologiska högskola
Kjell O Lejon m.fl.
- 2018:25 Kyrkoordningen och utlandsförsamlingarna
Anette Nordgren m.fl.
- 2018:26 Förändringsförmåga på lokal nivå
Mats Ershammar
- 2018:27 Bank-id som identifikation vid in- och utträde
Johan Blix m.fl.
- 2018:28 Utlandskyrkan och clearingsystemet för kyrkliga handlingar
Tomas Rosenlundh m.fl.
- 2018:29 Kommunikationsstrategi
Tomas Rosenlundh m.fl.

- 2018:30 Huvudmannskapet för begravningsverksamheten
Sten Janson m.fl.
- 2018:31 Tillgängligheten i lokaler och verksamheter
Hanna Unger och Elise Solberg
- 2018:32 Förhållandet mellan pastorat och församling
Berth Löndahl
- 2018:33 Gudstjänstlivets kris
Berth Löndahl m.fl.
- 2018:34 Utred församlingsbegreppet
Berth Löndahl
- 2018:35 Nystart av församlingar
Berth Löndahl m.fl.
- 2018:36 Utvärdera strukturutredningen
Berth Löndahl
- 2018:37 Öka antalet församlingskollekt
Berth Löndahl m.fl.
- 2018:38 Utveckling av finansiella tjänster
Anders Brunnstedt m.fl.
- 2018:39 Stöd till kvinnors folkhögskola i Gaza
Anna Karin Hammar m.fl.
- 2018:40 Utfasning av elektronik som innehåller kobolt
Anders Ahl
- 2018:41 Kyrkotillhörighet för utländska medborgare
Johan Blix m.fl.
- 2018:42 Sekretessvarning i Kbok
Johan Blix m.fl.
- 2018:43 Ekumeniskt medicinsk-etiskt råd
Berth Löndahl m.fl.
- 2018:44 Det allmänna prästadömet
Anders Nihlgård m.fl.
- 2018:45 Vissa jävssituationer i domkapitlen
Lars G Linder
- 2018:46 Avgift för transport av urnor
Lars G Linder
- 2018:47 Ungdomsrepresentanter i kyrkomötet
Hans-Olof Andrén m.fl.
- 2018:48 Gudstjänster och andakter på Svenska kyrkans webbplats
Hans-Olof Andrén
- 2018:49 Arbetsledande diakoner och församlingsråd
Hans-Olof Andrén och Elisabeth Rydström
- 2018:50 En ny psalmbok
Hans-Olof Andrén m.fl.
- 2018:51 Stöd för utveckling av kyrkobyggnader
Leif Nordlander
- 2018:52 Utredning om solcellsanläggningar
Leif Nordlander
- 2018:53 Mission, missionärer och gemenskap
Leif Nordlander
- 2018:54 Missionen och församlingens grundläggande uppgift
Celina Falk m.fl.

- 2018:55 Nationellt täckande program för klimatstrategi
Jesper Eneroth
- 2018:56 Kyrkvårdar i församlingsråd
Eva Kyrk
- 2018:57 Digital karta över kyrkogårdar
Eva Kyrk
- 2018:58 Missionsuppdraget och framtagande av missionsstrategier
Kjell O Lejon
- 2018:59 Missionsinsatser i församlingar med hög invandring och utanförskaps-
områden
Petter Nilsson
- 2018:60 Värna och uppmuntra vigsel i Svenska kyrkan
Petter Nilsson
- 2018:61 Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan
Johan Dalman m.fl.
- 2018:62 Ökad fokusering på församlingens grundläggande uppgift
Elisabeth Sandlund och Berth Löndahl
- 2018:63 Fosterdiagnostik och människovärde
Elisabeth Sandlund och Kjell O Lejon
- 2018:64 Rösträtt vid biskopsval för präster och diakoner i EFS
David Castor
- 2018:65 Musik till handbokens texter
Torvald Johansson m.fl.
- 2018:66 Ekumenisk julinsamling
Julia Kronlid och Linnea Bjuhr
- 2018:67 Flygplatskyrkans framtid
Marie Rydén Davoust m.fl.
- 2018:68 Rutiner vid näthat
Linda Sjöo m.fl.
- 2018:69 Församlingarnas statistikrapportering
Linda Sjöo m.fl.
- 2018:70 Översyn av kapitalförvaltningspolicy
Linda Sjöo m.fl.
- 2018:71 Utbildning och handledning för kyrkliga ledare
Terence Hongslo m.fl.
- 2018:72 Råd vid bemötande
Terence Hongslo m.fl.
- 2018:73 Uppdrag som gatupräst eller -diakon
Terence Hongslo m.fl.
- 2018:74 Kyrkoreservat
Terence Hongslo m.fl.
- 2018:75 Databas med enkel sökfunktion
Terence Hongslo m.fl.
- 2018:76 Programmet för lärande och undervisning
Niklas Grahn m.fl.
- 2018:77 Tidsbegränsat förordnande för biskop
Inga Alm
- 2018:78 Utvärdering av sammanslagningar av församlingar
Inga Alm

- 2018:79 Idébank för ett levande gudstjänstliv
Daniel Engström
- 2018:80 Anslag till riksförbundet Pilgrim i Sverige
Sven Ingvar Holmgren och Roberth Krantz
- 2018:81 Svenska kyrkans arbete för att förhindra suicid
Margareta Andersson
- 2018:82 Församlingsrådets kompetens
Margareta Andersson
- 2018:83 Konfirmation som valbarhetskriterium
Johan Blix
- 2018:84 Nationell ungdomssatsning
Nina Wahlin och Åsa Ingårda
- 2018:85 Stöd till utlandsförsamlingarna
Nina Wahlin och Niklas Larsson
- 2018:86 Levande musik vid vigsel- och begravningsgudstjänster
Alve Svensson
- 2018:87 Fri musikundervisning i kantors- och organisttjänster
Alve Svensson
- 2018:88 Uppföljning av #metoo och #vardeljus
Sandra Ryström Signarsdotter
- 2018:89 Rösträtt för nyligen inträdda medlemmar
Bengt Kjellgren m.fl.
- 2018:90 Inrättande av Svenska kyrkans bank
Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren
- 2018:91 Stärkt ledarskap hos förtroendevalda
Åsa Ingårda m.fl.
- 2018:92 Konsensusmetoder i kyrkomötet
Amanda Carlshamre m.fl.
- 2018:93 Flexibla förutsättningar för användning av kyrkorummet
Karin Nodin
- 2018:94 Utbildningsinsatser och uppföljning med anledning av införandet av fastighetsregister
Karin Nodin
- 2018:95 Titelskydd för församlingspedagoger
Johan Garde m.fl.

Verksamhetsberättelser

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Svenska kyrkans valprovsnämnd

Svenska kyrkans överklagandenämnd

§ 17 Hänvisning av skrivelser, motioner och övriga ärenden till utskotten

Föredrogs presidiets förslag till hänvisning av skrivelser, motioner och övriga ärenden till utskotten.

Kyrkostyrelsens skrivelser

Organisationsutskottet: 4 (avsnitten: Ersättning till ordförande i kyrkostyrelsens råd m.m., Övriga ändringar och rättelser)

Tillsyns- och uppdragsutskottet: 4 (avsnittet: Valbarhetsvillkor för domarledamot)

Ekonomiutskottet: 1, 2 och 3

Presidiets skrivelse

Organisationsutskottet: 1

Motioner

Gudstjänstutskottet: 10, 11, 15, 33, 35, 50, 65, 79 och 86

Organisationsutskottet: 6, 7, 8, 13, 18, 19, 30, 32, 34, 36, 46, 47, 54, 56, 62, 64, 78, 82, 89 och 92

Tillsyns- och uppdragsutskottet: 4, 9, 22, 23, 27, 41, 42, 44, 45, 49, 71, 72, 77, 83, 91 och 95

Ekonomiutskottet: 16, 28, 37, 38, 48, 51 och 90

Ekumenikutskottet: 12, 21, 25, 39, 53, 66 och 85

Kyrkolivsutskottet: 1, 17, 24, 31, 58, 59, 69, 73, 76, 84, 87 och 88

Samhälls- och kulturutskottet: 2, 3, 5, 14, 20, 29, 43, 57, 60, 63, 67, 68, 75, 80 och 81

Förvaltarskapsutskottet: 26, 40, 52, 55, 61, 70, 74, 93 och 94

Övriga ärenden

Organisationsutskottet: Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans valprovsnämnd

Tillsyns- och uppdragsutskottet: Verksamhetsberättelser för Svenska kyrkans överklagandenämnd och Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att fastställa presidietts förslag till hänvisning av skrivelser, motioner och övriga ärenden.

§ 18 Meddelanden

Ordföranden meddelade att namnskylden ska bäras väl synlig under hela sessionen.

Möteshandlingar finns i det digitala mötesverktyget och på webben. Det går att erhålla papperskopior i mötesbyrån. I mötesbyrån kan ledamöterna få hjälp att komma igång med mötesverktyget.

Utskotten kallas till sammanträde direkt efter plenums slut.

Fredagen den 5 oktober erbjuds tre frivilliga program för ledamöter som har tid till förfogande.

Förhandlingarna ajournerades kl. 18.20 till fredagen den 5 oktober kl. 15.00.

Kyrkomötet 2018
Fredagen den 5 oktober

Kl. 15.00–15.15

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

§ 19 Anmälan om betänkanden från utskotten

Ordföranden *anmälde* att utskottsarbetet under veckan resulterat i 78 betänkanden och framförde ett tack till alla som på olika sätt varit involverade i detta arbete.

§ 20 Fastställande av debattregler

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att fastställa debattregler för kyrkomötet 2018 enligt *bilaga 2*.

§ 21 Meddelanden och ajournering

Ordförande *påminde* om att namnskyltar, passerkort och röstkort ska lämnas tillbaka. Banden kan behållas och tas lämpligen med till andra sessionen.

Ordförande riktade ett varmt tack till alla engagerade ledamöter och utskottssekreterare för väl utfört arbete i utskotten.

Betänkandena kommer att finnas tillgängliga digitalt inom en vecka.

Under kyrkomötets andra session sker all kommunikation i det digitala mötesverktyget.

Kyrkomötets förste vice ordförande lämnade några ord på vägen. Kyrkomötets första session avslutades med gemensam psalmsång, Sv. Psalm 183.

Förhandlingarna ajournerades kl. 15.15 till måndagen den 19 november 2018 kl. 09.00.

Kyrkomötet 2018
Måndagen den 19 november

Kl. 9.00–21.20

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

§ 22 Kyrkomötets förhandlingar återupptogs

Ordföranden förklarade kyrkomötets förhandlingar återupptagna och hälsade biskopar och ledamöter välkomna.

Sammanträdet inleddes med en andakt ledd av Johan Blix.

§ 23 Anmälan av inkallade ersättare

Ordföranden meddelade att ett antal ledamöter hade anmält förhinder att delta i kyrkomötets sammanträde session 2 2018 och att följande ersättare hade inkallats:

Nadja Elhousny Nygårdh, Uppsala stift, ersätter Ida Netzel
Ann-Kristin Jonäng, Uppsala stift, ersätter Per Lodenius
Marcus Lagerroos, Uppsala stift, ersätter Eva-Mai Mineur Tynong
Niklas Lindberg, Linköpings stift, ersätter Mats Ludvigsson
Roger Sandström, Linköpings stift, ersätter Magnus Ek
Katarina Ramnerö Ödestad, Skara stift, ersätter Jan G Nilsson
Zandra Pettersson, Skara stift, ersätter Ann-Charlotte Blomqvist
Gun Alingsjö Bäck, Västerås stift, ersätter Peter Bernövall
Linda Lindberg, Lunds stift, ersätter Karin Forsell
Martin Moberg, Lunds stift, ersätter Karl-Erik Kruse
Jan Björkman, Lunds stift, ersätter Emma Berginger
Artemis Lumarker, Göteborgs stift, ersätter Jenny Nilsson
Anita Engström, Göteborgs stift, ersätter Patrik Linde
Anna Stenberg, Göteborgs stift, ersätter Emilia Domurat
Elisabet Fjellström, Härnösands stift, ersätter Margareta Winberg
Agneta Lindström Berg, Luleå stift, ersätter Stefan Hortlund
Kristina Enholm, Luleå stift, ersätter Agneta Granström
Amanda Almstedt Valldor, Stockholms stift, ersätter Kekke Waltersson
Erik Olebark Ringheim, Stockholms stift, ersätter Eva-Maria Munck
Margareta Hedström, Stockholms stift, ersätter Gustav Hemming
Kristin Molander, Stockholms stift, ersätter Olle Carlsson
Birgitta Nilsson, Stockholms stift, ersätter Sandra Ryström Signarsdotter
Wåge Johansson, Stockholms stift, ersätter Markus Selin

Anmäldes att ersättare inte inkallats för Jerker Schmidt, Göteborgs stift, Anders Kompass, Stockholms stift, och Bartłomiej Szulc, Härnösands stift, på grund av sent inkommen anmälan om förhinder eller att ersättare saknas.

§ 24 Överlämning av diplom för Svenska kyrkans miljödiplomering

Ett diplom överlämnades till Svenska kyrkans nationella nivå för kyrkokansliets miljödiplomering. Det mottogs av ärkebiskop Antje Jackelén. Även kyrkomötet är miljödiplomerat och kyrkomötets förste vice ordförande Levi Bergström tog emot diplom.

§ 25 Anmälan och bordläggning av utskottens betänkanden

Anmäldes och *bordlades* betänkanden från utskottens arbete under kyrkomötets session 1 i oktober 2018:

Gudstjänstutskottet 2018:1–6
Organisationsutskottet 2018:1–13
Tillsyns- och uppdragsutskottet 2018:1–18
Ekonomiutskottet 2018:1–7
Ekumenikutskottet 2018:1–7
Kyrkolivsutskottet 2018:1–8
Samhälls- och kulturutskottet 2018:1–14
Förvaltarskapsutskottet 2018:1–5

§ 26 Meddelanden

Information lämnades om det digitala mötesverktyget.

Ordföranden *påminde* om regler och talartider för debatten, som beslutades under den första sessionen, och som finns anslagna i mötesverktyget.

Det finns två talarstolar, använd lämpligen den som är närmast. Var beredd i god tid före anförandet. Anföranden bör inledas med de förslag till beslut som vill läggas.

Den arbetsplan som skickades ut i slutet av oktober och som också finns i mötesverktyget anger beräknade start- och debattider för ett utskott. Om inte alla ärenden från ett utskott ryms inom den planerade debattiden, kommer återstående ärenden från utskottet att debatteras efter behandlingen av samtliga ärenden på respektive dags föredragningslista. Debatten kommer emellertid inte att brytas mitt i ett ärende.

Den som vid förhandsanmälan har angett att hon/han har ett under överläggningen framlagt förslag till beslut kommer att få tala först. Observera att det är det talade ordet som gäller vid förslag till beslut, och inte hur detta förslag har formulerats i mötesverktyget, om det skulle föreligga någon skillnad.

Avslutningsvis *påminde* ordföranden att om en ledamot behöver lämna kyrkomötet i förtid, eller tillfälligtvis för att senare komma tillbaka, ska detta anmälas i mötesbyrån.

§ 27 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017

Förelåg Ekonomiutskottets betänkande E 2018:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017.

I debatten yttrade sig

Revisor Staffan Holmgren

Erik Sjöstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kjell Kallenberg

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kjell Kallenberg

Erik Sjöstrand (replik)

Bengt Kjellgren (replik)

Erik Sjöstrand (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 28 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Förelåg Ekonomiutskottets betänkande E 2018:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden.

I debatten yttrade sig

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* David Castor, Hans Weichbrodt, Lisa Tegby, Leif Nordenstorm, Erik Johansson och Torvald Johansson

Sofija Pedersen Videke

I detta anförande *instämde* Torvald Johansson och Nina Wahlin

Erik Sjöstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Artemis Lumarker

Sofija Pedersen Videke (replik)

Erik Sjöstrand (replik)

Daniel Tisell, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Karin Nodin

Hans-Olof Andrén (replik)

Daniel Tisell (replik)

Hans-Olof Andrén (replik)

Daniel Tisell (replik), som yrkade avslag på av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag

Marie Wojdkow, som yrkade bifall till utskottets förslag och avslag på av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag punkt 1
 - ◆ bifall till utskottets förslag punkt 2
 - ◆ bifall till av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag
 - ◆ avslag på av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 29 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021

Förelåg Ekonomiutskottets betänkande E 2018:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021.

I debatten yttrade sig

Mats Nilsson, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Karin Nodin, Stig Eriksson, Agne Arnesson, Jan Wahn och Nina Wahlin

Berth Löndahl, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Hans Weichbrodt och Kjell O Lejon

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag, avslag på av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag och avslag på av Berth Löndahl under överläggningen framlagt förslag

Berth Löndahl (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Berth Löndahl (replik)

Mats Hagelin, som yrkade bifall till utskottets förslag, avslag på av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag och avslag på av Berth Löndahl under överläggningen framlagt förslag

Erik Johansson

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Berth Löndahl, Hans Weichbrodt, Leif Nordenstorm och Kjell O Lejon

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Erik Johansson (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Lisa Tegby

I detta anförande *instämde* Nadja Elhousny Nygårdh, Karin Janfalk och Leif Nordenstorm

Johan Garde, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Axelsson Edström, Artemis Lumarker och Niklas Grahn

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till utskottets förslag och avslag på av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag

Daniel Tisell

Veine Backenius, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Tomas Rosenlundh.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag
- ◆ avslag på av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag
- ◆ bifall till av Berth Löndahl under överläggningen framlagt förslag
- ◆ avslag på av Berth Löndahl under överläggningen framlagt förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 30 Bidrag till kyrkobyggnader

Förelåg Ekonomiutskottets betänkande E 2018:4 Bidrag till kyrkobyggnader.

I debatten yttrade sig

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2018:51 och till av honom under överläggningen framlagt förslag

Karl-Gunnar Svensson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Inger Wahlman, som yrkade bifall till utskottets förslag och avslag på av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:51 av Leif Nordlander
- ◆ bifall till av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag
- ◆ avslag på av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

(Sv. Psalm 260)

Förste vice ordförande övertog kl. 11.07 ledningen av förhandlingarna.

§ 31 Kyrkohandboksfrågor

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2018:1 Kyrkohandboksfrågor.

I debatten yttrade sig

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till motion 2018:10

I detta anförande *instämde* Daniel Engström, Berth Löndahl, Hans Weichbrodt och Leif Nordenstorm

Daniel Engström, som yrkade bifall till motionerna 2018:10 och 2018:15

I detta anförande *instämde* Mikael Eskilandersson, Leif Nordenstorm, Naima Bahnam Johansson och Camilla Berard Granström

Leif Nordenstorm som yrkade bifall till motionerna 2018:10 och 2018:15

I detta anförande *instämde* Daniel Engström och Helena Elmqvist

Olov Lindquist, som yrkade bifall till motion 2018:10

I detta anförande *instämde* Daniel Engström, Leif Nordenstorm och Helena Elmqvist

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motionerna 2018:10 och 2018:15

I detta anförande *instämde* Daniel Engström, Leif Nordenstorm och Helena Elmqvist

Biskop Martin Modéus, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Nadja Elhousny Nygårdh, Lena Arman, Torvald Johansson och biskop Åke Bonnier

Berth Löndahl (replik)

Biskop Martin Modéus (replik)

Berth Löndahl (replik)

Biskop Martin Modéus (replik)

Berth Löndahl, önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik

Sofija Pedersen Videke

I detta anförande *instämde* Nadja Elhousny Nygårdh

Anna-Karin Stråle Börjesson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2018:10 av Olov Lindquist m.fl.
 - ◆ bifall till motion 2018:15 av Leif Nordenstorm m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 32 Konfirmation av personer som döpts i vuxen ålder

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2018:2 Konfirmation av personer som döpts i vuxen ålder.

I debatten yttrade sig

Leif Nordenstorm, som yrkade bifall till motion 2018:11

I detta anförande *instämde* Johan Blix

Lisa Tegby, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Tomas Rosenlundh och Lena Arman.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2018:11 av Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 33 Levande gudstjänst

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2018:3 Levande gudstjänst.

I debatten yttrade sig

Nils Gårder

I detta anförande *instämde* Lars Beckman

Daniel Engström, som yrkade bifall till motionerna 2018:33 och 2018:79

I detta anförande *instämde* Naima Bahnam Johansson och Helena Elmqvist

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2018:33

I detta anförande *instämde* David Castor, Daniel Engström, Erik Johansson, Kjell O

Lejon och Helena Elmqvist

Biskop Fredrik Modéus

I detta anförande *instämde* Berth Löndahl, Karin Janfalk, Leif Nordenstorm, Sven

Gunnar Persson, Johan Blix, Lars Beckman, Anna Karin Hammar och biskop Åke

Bonnier

Margareta Andersson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Berth Löndahl (replik)

Margareta Andersson (replik)

Berth Löndahl (replik)

Margareta Andersson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:33 av Berth Löndahl m.fl.
- ◆ bifall till motion 2018:79 av Daniel Engström.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 34 Nystart av församlingar

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2018:4 Nystart av församlingar.

I debatten yttrade sig

Gunilla Bengtsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2018:35

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm och Erik Johansson

Kjell O Lejon, som yrkade bifall till motion 2018:35

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Leif Nordenstorm och Erik Johansson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:35 av Berth Löndahl m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 35 Ny psalmbok

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2018:5 Ny psalmbok.

I debatten yttrade sig

Berth Löndahl, som yrkade bifall till utskottets förslag

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Tomas Rosenlundh

Daniel Tisell

Berth Löndahl (replik)

Hans-Olof Andrén (replik)

Daniel Tisell (replik)

Hans-Olof Andrén (replik)

Roger Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 1.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 36 Levande musik vid vigsel- och begravningsgudstjänster

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2018:6 Levande musik vid vigsel- och begravningsgudstjänster.

I debatten yttrade sig

Alve Svensson, som yrkade bifall till motion 2018:86

I detta anförande *instämde* Daniel Engström, Karl-Gunnar Svensson, Torbjörn Aronson och Irene Oskarsson

Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2018:86

I detta anförande *instämde* Mikael Eskilandersson, Naima Bahnam Johansson och Helena Elmqvist

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Nadja Elhousny Nygårdh, Sara Lindalen, Karin Nodin, Roger Sandström och Nina Wahlin

Vivianne Wetterling, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Karin Janfalk, Tomas Rosenlundh, Sara Lindalen, Marjut Ervasti och Lisa Gerenmark

Torvald Johansson

Zandra Pettersson, som yrkade bifall till motion 2018:86

I detta anförande *instämde* Daniel Engström och Helena Elmqvist.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:86 av Alve Svensson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.35.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00 under ledning av andre vice ordföranden.

(Sv. Psalm 489)

§ 37 Bok om kristen tro till svenska hushåll

Förelåg Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:1 Bok om kristen tro till svenska hushåll.

I debatten yttrade sig

Mikael Eskilandersson, som yrkade bifall till motion 2018:2

I detta anförande *instämde* Daniel Engström, Leif Nordenstorm, Naima Bahnam Johansson, Camilla Berard Granström och Helena Elmqvist

Anna-Karin Westerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Leif Nordenstorm, som yrkade bifall till motion 2018:2

Elisabeth Sandlund, som yrkade bifall till motion 2018:2 som innebär bifall till reservation 1 av Anders Brunnstedt m.fl.

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall och Anders Brunnstedt
Lars-Ivar Ericson, som yrkade bifall till motion 2018:2

I detta anförande *instämde* Lisbeth Göranson, Leif Nordenstorm och Agne
Arnesson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2018:2 av Lars-Ivar Ericson
 - ◆ bifall till reservation 1 av Anders Brunnstedt m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 38 Konfessionella friskolor

Förelåg Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:2 Konfessionella friskolor.

I debatten yttrade sig

Mikael Eskilandersson, som yrkade bifall till motion 2018:3

I detta anförande *instämde* Daniel Engström, Leif Nordenstorm och Helena
Elmqvist

Torbjörn Aronson, som yrkade bifall till motion 2018:3 punkterna 1 och 2

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm och Erik Johansson

Nils Gårder

I detta anförande *instämde* Kjell Kallenberg

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till motion 2018:3

I detta anförande *instämde* Berth Löndahl, Leif Nordenstorm, Bengt Kjellgren,
Erik Johansson och Helena Elmqvist

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till motion 2018:3 som innebär bifall till reservation av Elisabet Stålhjem Liljendahl m.fl.

I detta anförande *instämde* Berth Löndahl, Leif Nordenstorm, Erik Johansson och
Anna-Karin Westerlund

Kjell O Lejon, som yrkade bifall till motion 2018:3

I detta anförande *instämde* Berth Löndahl, Leif Nordenstorm, Kjell Kallenberg
och Helena Elmqvist

Mattias Benke, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Martin Moberg

Fredrik Sidenvall (replik)

Mattias Benke (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2018:3

I detta anförande *instämde* Daniel Engström

Anna Karin Hammar

I detta anförande *instämde* Agneta Brendt, Anna Stenberg och Lena Arman

Fredrik Sidenvall (replik)

Anna Karin Hammar (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Anna Karin Hammar (replik)

Fredrik Sidenvall, önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik

Linda Sjöo

I detta anförande *instämde* Anna Stenberg och Sara Lindalen

Fredrik Sidenvall (replik)

Linda Sjöo (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Linda Sjöo (replik)

Jesper Eneroth, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Martin Moberg, Sara Lindalen, Tommy Eriksson och Johannes Fransson

Fredrik Sidenvall (replik)

Jesper Eneroth (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Naima Bahnam Johansson, som yrkade bifall till motion 2018:3 punkterna 1 och 2

Aron Emilsson, som yrkade bifall till motion 2018:3

Mattias Benke (replik)

Aron Emilsson (replik)

Erik Johansson, som yrkade bifall till motion 2018:3

I detta anförande *instämde* Berth Löndahl och Leif Nordenstorm

David Castor

Anders Åkerlund

I detta anförande *instämde* Vivianne Wetterling

Anna Karin Hammar (replik)

Anders Åkerlund (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Roger Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Brendt, Martin Moberg, Hanna Unger, Marjut Ervasti och Lina Dahm

Fredrik Sidenvall (replik)

Roger Olsson (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Roger Olsson (replik)

Fredrik Sidenvall, önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik

Margaretha Herthelius, som yrkade bifall till utskottets förslag

Nina Wahlin

I detta anförande *instämde* Karin Nodin

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Martin Moberg, Hanna Unger, Marjut Ervasti och Lina Dahm

Torbjörn Aronson (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Torbjörn Aronson (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Johan Garde, som yrkade bifall till motion 2018:3

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm och Erik Johansson

Birgitta Lindén, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:3 av Torbjörn Aronson
- ◆ bifall till reservation av Elisabet Stånhem Liljendahl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 39 Insatser mot arbetslöshet

Förelåg Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:3 Insatser mot arbetslöshet.

I debatten yttrade sig

Bengt Olsson, som yrkade bifall till motion 2018:5 punkterna 1 och 2

Elisabet Ståhlhem Liljendahl, som yrkade bifall till utskottets förslag

Bengt Olsson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2018:5 av Bengt Olsson och Margaretha Herthelius.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 40 Svenska språkets ställning

Förelåg Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:4 Svenska språkets ställning.

I debatten yttrade sig

Mikael Eskilandersson

Leif Nordenstorm, som yrkade bifall till motion 2018:14

Olle Rydell, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Nadja Elhousny Nygårdh

Stefan Aro

I detta anförande *instämde* Sara Lindalen

Naima Bahnam Johansson, som yrkade bifall till motion 2018:14

I detta anförande *instämde* Helena Elmqvist

Sofia Rosenquist, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2018:14 av Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

(Sv. Psalm 793)

Ordföranden övertog kl. 15.50 ledningen av förhandlingarna.

§ 41 Krisberedskap inom Svenska kyrkan

Förelåg Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:5 Krisberedskap inom Svenska kyrkan.

I debatten yttrade sig

Kjell O Lejon, som yrkade bifall till motion 2018:20 punkt 1

I detta anförande *instämde* Berth Löndahl och Helena Elmqvist

Aron Emilsson, som yrkade bifall till motion 2018:20 som innebär bifall till reservation av Mikael Eskilandersson.

I detta anförande *instämde* Helena Elmqvist

Stefan Aro, som yrkade bifall till motion 2018:20 punkt 1

Zandra Pettersson, som yrkade bifall till motion 2018:20

I detta anförande *instämde* Helena Elmqvist

Anders Brunnstedt, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Aron Emilsson (replik)

Anders Brunnstedt (replik)

Aron Emilsson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:20 av Aron Emilsson
- ◆ bifall till motion 2018:20 punkt 1 av Aron Emilsson
- ◆ bifall till reservation av Mikael Eskilandersson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 42 Kommunikationsstrategi

Förelåg Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:6 Kommunikationsstrategi.

I debatten yttrade sig

Tomas Rosenlundh

Elisabeth Sandlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Marcus Lagerroos, som yrkade bifall till utskottets förslag

Nils Gårder

August Hermansson.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 43 Fosterdiagnostik, människovärde och etiskt råd

Förelåg Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:7 Fosterdiagnostik, människovärde och etiskt råd.

I debatten yttrade sig

Mikael Eskilandersson, som yrkade bifall till motion 2018:63 och avslag på motion 2018:43

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen, Leif Nordenstorm och Helena Elmqvist.

Förhandlingarna ajournerades kl. 16.25 på grund av tekniska problem.

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.40 under ledning av ordföranden.

§ 44 Fosterdiagnostik, människovärde och etiskt råd, forts.

I den fortsatta debatten yttrade sig

(Mikael Eskilandersson, som sammanfattade sitt tidigare inlägg)

Margareta Karlsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Axelsson Edström, Nadja Elhousny Nygårdh, Hanna Unger, Anna Stenberg och Lisa Gerenmark

Elisabeth Sandlund, som yrkade bifall till motion 2018:63

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall, Leif Nordenstorm, Erik Johansson och Erik Sjöstrand

Kjell O Lejon, som yrkade bifall till motionerna 2018:43 och 2018:63

I detta anförande *instämde* Erik Johansson

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motionerna 2018:43 och 2018:63

I detta anförande *instämde* Helena Elmqvist

Torbjörn Aronson, som yrkade bifall till motionerna 2018:43 och 2018:63

I detta anförande *instämde* Helena Elmqvist

Biskop Åke Bonnier, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sofija Pedersen Videke

I detta anförande *instämde* Agneta Brendt, Camilla Persson, Martin Moberg, Elise Solberg, Nadja Elhousny Nygårdh, Vivianne Wetterling, Karin Janfalk, Sara Lindalen, Marjut Ervasti, Anna Karin Hammar och Nina Wahlin

Julia Kronlid, som yrkade bifall till motion 2018:63

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm och Helena Elmqvist

Sofija Pedersen Videke (replik)

Biskop Åke Bonnier (replik)

Alexander Christiansson

I detta anförande *instämde* Camilla Berard Granström och Helena Elmqvist

Cecilia Clausen, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Tomas Rosenlundh

Berth Löndahl (replik)

Cecilia Clausen (replik)

Berth Löndahl (replik)

Cecilia Clausen (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:43 av Berth Löndahl m.fl.
- ◆ bifall till motion 2018:63 av Elisabeth Sandlund och Kjell O Lejon.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

Förste vice ordföranden övertog kl. 17.15 ledningen av förhandlingarna.

§ 45 Valbarhetsvillkor för domarledamot

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:1 Valbarhet för domarledamot.

I debatten yttrade sig

Lars Risberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Erik Sjöstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 46 Ny vuxenkatekes

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:2 Ny vuxenkatekes.

I ärendet yttrade sig

Torbjörn Aronson, som yrkade bifall till motion 2018:4

Biskop Susanne Rappmann, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:4 av Torbjörn Aronson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 47 Karenstid vid utträde ur Svenska kyrkan

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:3 Karenstid vid utträde ur Svenska kyrkan.

I ärendet yttrade sig

Lars-Ivar Ericson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sebastian Clausson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Olov Lindquist.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 48 Arbetsgivarsamtal med präster och diakoner

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:4 Arbetsgivarsamtal med präster och diakoner.

I debatten yttrade sig

Alexander Christiansson, som yrkade bifall till motion 2018:22 punkt 2 som innebär bifall till reservation av Helena Elmqvist

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall och Helena Elmqvist

Lars Arvidsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:22 punkt 2 av Alexander Christiansson m.fl.
- ◆ bifall till reservation av Helena Elmqvist

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 49 Medarbetarenkät för anställda i Svenska kyrkan

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:5 Medarbetarenkät för anställda i Svenska kyrkan.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 50 Bank-id som identifikation vid in- och utträde

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:6 Bank-id som identifikation vid in- och utträde.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 51 Kyrkotillhörighet för utländska medborgare

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:7 Kyrkotillhörighet för utländska medborgare.

I debatten yttrade sig

Johan Blix, som yrkade bifall till motion 2018:41

Torbjörn Arvidsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:41 av Johan Blix och Margareta Karlsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 52 Sekretessvarning i Kbok

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:8 Sekretessvarning i Kbok.

I debatten yttrade sig

Hanna Unger, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm och Vicktoria Bagi
Johan Blix, som yrkade bifall till motion 2018:42.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2018:42 av Johan Blix m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 53 Det allmänna prästadömet

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:9 Det allmänna prästadömet.

I debatten yttrade sig

Anders Nihlgård, som yrkade bifall till motion 2018:44

Fredrik Sidenvall, som yrkade avslag på motion 2018:44

I detta anförande *instämde* Karl-Gunnar Svensson och Leif Nordenstorm
Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2018:44 av Anders Nihlgård m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 54 Vissa jävssituationer i domkapitlen

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:10 Vissa jävssituationer i domkapitlen.

I debatten yttrade sig

Maria Johansson-Berg, som yrkade bifall till motion 2018:45 och reservation av
Maria Johansson-Berg m.fl.

Biskop Johan Tyrberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Roine Olsson, som yrkade bifall till motion 2018:45.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2018:45 av Lars G Linder
 - ◆ bifall till reservation av Maria Johansson-Berg m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 55 Arbetsledande diakoner och församlingsråd

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:11 Arbetsledande diakoner och församlingsråd.

I ärendet yttrade sig

Mattias Rosenquist, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

Förhandlingarna ajournerades kl. 17.58.

- - - - -

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.00 under ledning av förste vice ordföranden.

§ 56 Ledarskapsutbildning

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:12 Ledarskapsutbildning.

I debatten yttrade sig

Åsa Ingårda

I detta anförande *instämde* Karin Nodin

Anna Forssell, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Marjut Ervasti

Nina Wahlin

I detta anförande *instämde* Karin Nodin

Anna Forssell (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 57 Råd vid bemötande

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:13 Råd vid bemötande.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 58 Tidsbegränsat förordnande för biskop

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:14 Tidsbegränsat förordnande för biskop.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 59 Konfirmation som valbarhetskriterium

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:15 Konfirmation som valbarhetskriterium.

I debatten yttrade sig

Mattias Benke, som yrkade bifall till utskottets förslag

Johan Blix, som yrkade bifall till motion 2018:83

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2018:83

Roine Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

August Hermansson

Johan Blix (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:83 av Johan Blix.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 60 Titelskydd för församlingspedagoger

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:16 Titelskydd för församlingspedagoger.

I debatten yttrade sig

Håkan Widepalm, som yrkade bifall till motion 2018:95

I detta anförande *instämde* Karin Janfalk, Karin Nodin, Leif Nordenstorm, Nina Wahlin och Erik Sjöstrand

Johan Garde, som yrkade bifall till motion 2018:95

I detta anförande *instämde* Nadja Elhousny Nygårdh, Håkan Widepalm, Leif Nordenstorm, Lisa Gerenmark och Erik Sjöstrand

Linda Sjöö, som yrkade bifall till utskottets förslag

Johan Garde (replik)

Linda Sjöö (replik)

Amanda Carlshamre, som yrkade bifall till motion 2018:95

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm och Nina Wahlin

Lars Arvidsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Amanda Carlshamre (replik)

Lars Arvidsson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2018:95 av Johan Garde m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 61 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:17 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans överklagandenämnd.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 62 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:18 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

Ordföranden övertog kl. 19.40 ledningen av förhandlingarna.

§ 63 Finansiella tjänster inom Svenska kyrkan

Förelåg Ekonomiutskottets betänkande E 2018:5 Finansiella tjänster inom Svenska kyrkan.

I debatten yttrade sig

Anders Brunnstedt, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

Bertil Olsson

Bengt Kjellgren

Sven Ingvar Holmgren, som yrkade bifall till motion 2018:90

I detta anförande *instämde* Bengt Kjellgren

Veine Backenius, som yrkade bifall till utskottets förslag

Leif Nordenstorm, som yrkade bifall till motion 2018:90.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:90 av Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren
- ◆ bifall till av Anders Brunnstedt under överläggningen framlagt förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 64 Öka antalet församlingskollekt

Förelåg Ekonomiutskottets betänkande E 2018:6 Öka antalet församlingskollekt.

I debatten yttrade sig

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2018:37

Inger Wahlman, som yrkade bifall till utskottets förslag

Berth Löndahl (replik)

Inger Wahlman (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:37 av Berth Löndahl m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 65 Utlandskyrkan och clearing

Förelåg Ekonomiutskottets betänkande E 2018:7 Utlandskyrkan och clearing.

I debatten yttrade sig

Tomas Rosenlundh, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Johan Blix

Åke Marcusson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Tomas Rosenlundh under överläggningen framlagt förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

Andre vice ordföranden övertog kl. 20.10 ledningen av förhandlingarna.

(Sv. Psalm 89)

§ 66 Digital karta över kyrkogårdar

Förelåg Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:8 Digital karta över kyrkogårdar.

I debatten yttrade sig

Mikael Eskilander

I detta anförande *instämde* Anders Ahl

Marja Hillerström, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 67 Värna och uppmuntra vigsel

Förelåg Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:9 Värna och uppmuntra vigsel.

I debatten yttrade sig

Mikael Eskilander, som yrkade bifall till motion 2018:60 punkterna 1 och 2

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen och Helena Elmqvist

Petter Nilsson, som yrkade bifall till motion 2018:60 punkterna 1 och 2

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen, Anders Ahl och Helena Elmqvist

Lars-Ivar Ericson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Boel Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Naima Bahnam Johansson, som yrkade bifall till motion 2018:60

I detta anförande *instämde* Anders Ahl.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:60 av Petter Nilsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 68 Flygplatskyrkans framtid

Förelåg Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:10 Flygplatskyrkans framtid.

I debatten yttrade sig

Marie Rydén Davoust, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lena Arman och Vicktoria Bagi

Gun Eriksson

I detta anförande *instämde* Agneta Brendt och Vicktoria Bagi

Birgit Kullingsjö, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Roger Sandström och Vicktoria Bagi

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 69 Rutiner vid näthat

Förelåg Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:11 Rutiner vid näthat.

I debatten yttrade sig

Mikael Eskilandersson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anders Ahl

Anton Härder, som yrkade bifall till utskottets förslag

Linda Sjöö, som yrkade bifall till motion 2018:68

I detta anförande *instämde* Anna Stenberg, Johan Blix och Marjut Ervasti.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:68 av Linda Sjöö m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 70 Databas med enkel sökfunktion

Förelåg Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:12 Databas med enkel sökfunktion.

I debatten yttrade sig

Terence Hongslo, som yrkade bifall till motion 2018:75

Anton Härder, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Tomas Rosenlundh

Terence Hongslo (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:75 av Terence Hongslo m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 71 Pilgrim i Sverige

Förelåg Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:13 Pilgrim i Sverige.

I debatten yttrade sig

Mikael Eskilandersson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anders Ahl och Naima Bahnam Johansson

Olle Rydell, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sven Ingvar Holmgren, som yrkade bifall till motion 2018:80

I detta anförande *instämde* Lena Arman

Elisabeth Sandlund, som yrkade bifall till reservation av Anna-Karin Westerlund m.fl.

I detta anförande *instämde* Lena Arman.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:80 av Sven Ingvar Holmgren och Roberth Krantz
- ◆ bifall till reservation av Anna-Karin Westerlund m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

§ 72 Svenska kyrkans arbete för att förhindra suicid

Förelåg Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:14 Svenska kyrkans arbete för att förhindra suicid.

I debatten yttrade sig

Tomas Rosenlundh, som yrkade bifall till utskottets förslag

Margareta Andersson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anders Ahl, Nina Wahlin och Vicktoria Bagi
Lars-Ivar Ericson

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi

Margaretha Herthelius, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Marjut Ervasti och Vicktoria Bagi.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 20 november 2018)

Dagen avslutades med en andakt ledd av Helena Elmqvist.

Förhandlingarna ajournerades kl. 21.20.

Kyrkomötet 2018
Tisdagen den 20 november

Kl. 10.30–23.45

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

Dagen inleddes med en andakt ledd av Inga Alm.

(Information lämnades om mötesverktygets funktioner vid omröstningar och reservationer.)

§ 73 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekonomiutskottets betänkande E 2018:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017 förelåg endast utskottets förslag (§ 27).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag

1. att fastställa årsredovisning samt resultaträkningen och balansräkningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2017.
2. att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2017.

I detta beslut deltog inte de ledamöter som har redovisningsskyldigheter.

§ 74 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekonomiutskottets betänkande E 2018:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden förelåg följande förslag (§ 28):

- ◆ bifall till utskottets förslag punkt 1
- ◆ bifall till utskottets förslag punkt 2
- ◆ bifall till av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att på Svenska kyrkans nationella webbplats lägga länkar till församlingarnas poddradiogudstjänster och poddradioandakter.
- ◆ avslag på av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* bifalla utskottets förslag att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå motion 2018:48 av Hans-Olof Andrén om gudstjänster och andakter på Svenska kyrkans webbplats.

Av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag,
dels om avslag på av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på av Hans-Olof Andrén under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

På Hans-Olof Andréns begäran företogs omröstning med handuppräkning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på av Hans-Olof Andréns under överläggningen framlagt förslag.

På Hans-Olof Andréns begäran företogs rösträkning varvid 175 ledamöter röstade för avslag på av Hans-Olof Andréns under överläggningen framlagt förslag, 64 för förslaget och 3 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Hans-Olof Andréns under överläggningen framlagt förslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Karl-Gunnar Svensson och Lars Arvidsson.

§ 75 Bidrag till kyrkobyggnader, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekonomiutskottets betänkande E 2018:4 Bidrag till kyrkobyggnader förelåg följande förslag (§ 30):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:51 av Leif Nordlander
- ◆ bifall till av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att hänvisa 100 miljoner för bidrag till utveckling och anpassning av våra kyrkor, samma förfarande som vid kyrkounderhållsbidrag. Bidraget begränsas till 50 procent av de totala kostnaderna för åtgärder. Tas ur årets överskott.
- ◆ avslag på av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:16 av Karl-Gunnar Svensson om öppna kyrkor.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:51 av Leif Nordlander,
dels om bifall till motion 2018:51,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:51 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:51 av Leif Nordlander om stöd för utveckling av kyrkobyggnader.

Av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag,

dels om avslag på av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag.

§ 76 Finansiella tjänster inom Svenska kyrkan, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekonomiutskottets betänkande E 2018:5 Finansiella tjänster inom Svenska kyrkan förelåg följande förslag (§ 63):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:90 av Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren
- ◆ bifall till av Anders Brunnstedt under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att arbeta vidare med utveckling av finansiella tjänster.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att motion 2018:38 punkt 1 av Anders Brunnstedt m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur finansiella tjänster, exempelvis betalningsförmedling, kontanthantering och kapitalförsörjning, kan utvecklas för att bättre svara mot församlingars och pastorats behov ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att motion 2018:38 punkt 2 av Anders Brunnstedt m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av gällande regler och rutiner för kontant- och kollektantering med syfte att de förenklas och anpassas till nya betalsystem ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Av Anders Brunnstedt under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Anders Brunnstedt under överläggningen framlagt förslag,
dels om avslag på av Anders Brunnstedt under överläggningen framlagt förslag,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på av Anders Brunnstedt under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Anders Brunnstedt under överläggningen framlagt förslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Andes Brunnstedt i en skriftlig reservation.

Utskottet har konstaterat att det finns förbättringsområden i kyrkostyrelsens arbete med utveckling av finansiella tjänster. Det är viktigt att detta arbete drivs vidare och att kyrkostyrelsen redovisar framstegen till kyrkomötet.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:90 av Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren,
dels om bifall till motion 2018:90,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:90 med övervägande ja besvarat.

På Johan Gardes begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Bengt Kjellgrens begäran företogs rösträkning varvid 171 ledamöter röstade för utskottets förslag, 69 för motion 2018:90 och 1 ledamot avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:90 av Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren om inrättande av Svenska kyrkans bank.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Elisabet Stålhjem Liljendahl, Björn Falkeblad, Lena Jönsson, Cecilia Brinck, Samuel Lilja, Elisabeth Kullenberg, Suzanne Fredborg, Mats Hagelin, Madelaine Erlandsson, Anna-Karin Westerlund, Leif Nordenstorm, Jan Olov Sundström, Bengt Kjellgren, Sven Milltoft, Margareta Nisser-Larsson, Eva Kyrk, Helena Nordvall och Mats Ershammar.

§ 77 Öka antalet församlingskollekt, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekonomiutskottets betänkande E 2018:6 Öka antalet församlingskollekt förelåg följande förslag (§ 64):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:37 av Berth Löndahl m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:37 av Berth Löndahl m.fl.,
dels om bifall till motion 2018:37,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:37 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:37 av Berth Löndahl m.fl. om att öka antalet församlingskollekt.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl och Kjell O Lejon.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig David Castor i en skriftlig reservation.

Församlingskollekt har större förutsättning att skapa engagemang.

§ 78 Utlandskyrkan och clearing, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekonomiutskottets betänkande E 2018:7 Utlandskyrkan och clearing förelåg följande förslag (§ 65):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Tomas Rosenlundh under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i den pågående genomlysningen av Utlandskyrkan även ta med en genomgång av deras möjlighet att inkluderas i clearingsystemet.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:28 av Tomas Rosenlundh m.fl. om utlandskyrkan och clearingsystemet för kyrkliga handlingar.

Av Tomas Rosenlundh under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Tomas Rosenlundh under överläggningen framlagt förslag,

dels om avslag på av Tomas Rosenlundh under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på av Tomas Rosenlundh under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Tomas Rosenlundh under överläggningen framlagt förslag.

§ 79 Kyrkohandboksfrågor, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2018:1 Kyrkohandboksfrågor förelåg följande förslag (§ 31):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:10 av Olov Lindquist m.fl.
- ◆ bifall till motion 2018:15 av Leif Nordenstorm m.fl.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:10 av Olov Lindquist m.fl.,
dels om bifall till motion 2018:10,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:10 med övervägande ja besvarat.

På Fredrik Sidenvalls begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:10 av Olov Lindquist m.fl. om likställighet mellan Fader vår och Vår Fader.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Karl-Gunnar Svensson.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Olov Lindquist i en skriftlig reservation.

Den enda motivering som kyrkomötet har för att avslå min motion är att frågan redan har avgjorts av tidigare kyrkomöte. Kyrkomötet tycker uppenbarligen inte att Fader vår längre ska få existera som bön, förutom vid särskilda arrangemang, t.ex. vid begravningar. Jag anser att det är att förneka kyrkans historia. Fader vår bör därför likställas med Vår Fader.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:15 av Leif Nordenstorm m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:15,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:15 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:15 av Leif Nordenstorm m.fl. om äldre psalmböcker och kyrkohandböcker.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Olov Lindquist.

Utskottet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:65 av Torvald Johansson m.fl. om musik till kyrkohandbokens texter.

Utskottet punkt 4

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2018:65 av Torvald Johansson m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att till nästa kyrkomöte återkomma med förtydligande i enlighet med 2017 års kyrkomötesbeslut att bifalla det av

Torvald Johansson under överläggningen framlagda förslaget i frågan om fortsatt arbete med kyrkohandbokens musik.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Leif Nordenstorm och Berth Löndahl.

§ 80 Konfirmation av personer som döpts i vuxen ålder, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2018:2 Konfirmation av personer som döpts i vuxen ålder förelåg följande förslag (§ 32)

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:11 av Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:11 av Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius,

dels om bifall till motion 2018:11,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:11 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:11 av Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius om konfirmation av personer som döpts i vuxen ålder.

§ 81 Levande gudstjänst, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2018:3 Levande gudstjänst förelåg följande förslag (§ 33):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:33 av Berth Löndahl m.fl.
- ◆ bifall till motion 2018:79 av Daniel Engström.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:33 av Berth Löndahl m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:33,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:33 med övervägande ja besvarat.

På Berth Löndahls begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:33 av Berth Löndahl m.fl. om gudstjänstlivets kris.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl i en skriftlig reservation.

Ett levande gudstjänstliv är avgörande för varje församling och för Svenska kyrkan i sin helhet. Under många år har nedgången varit påtaglig utan att någon ordentlig analys har gjorts av orsakerna eller att man undersökt vilka faktorer som är avgörande för en positiv utveckling.

Därför bör en grupp tillsättas som arbetar med dessa frågor. Kalla det gärna för en krisgrupp för gudstjänstlivet.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:79 av Daniel Engström,
dels om bifall till motion 2018:79,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:79 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:79 av Daniel Engström om idébank för ett levande gudstjänstliv.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Mikael Eskilandersson.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Ann-Christine From Utterstedt, Zandra Pettersson, Daniel Spiik, Alexander Christiansson, Camilla Berard Granström, Naima Bahnam Johansson, David Lång, Sara Seppälä, Fredrik Ottesen, Eric Westroth, Aron Emilsson, Daniel Engström, Anders Ahl, Marcus Lagerroos, Linnea Bjuhr, Jan-Åke Isaksson, Christoffer Wallin och Elisabeth Werner i en skriftlig reservation.

Gudstjänstutskottet menar att Svenska kyrkan sedan 1990-talet har initierat olika slags projekt och idébanker för att vara församlingarna behjälpliga med gudstjänstinspiration. Utskottet hävdar också att det idag finns böcker artiklar, hemsidor och liknande som kan hjälpa och inspirera församlingarna. Dock anser vi, vilket även är motionens intention, att det hade varit mer fördelaktigt om alla hjälpskap funnits samlade i en enda lättåtkomlig idébank. Vi vill hävda att tidigare projekt och idébanker inte slagit ut så väl som man önskar, med tanke på att gudstjänstbesökarna fortfarande minskar. Vi menar att situationen nu är så allvarlig att man bör uppmuntra alla slags lösningar för att vända denna negativa utveckling.

§ 82 Nystart av församlingar, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2018:4 Nystart av församlingar förelåg följande förslag (§ 34):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:35 av Berth Löndahl m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:35 av Berth Löndahl m.fl.,
dels om bifall till motion 2018:35,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:35 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:35 av Berth Löndahl m.fl. om nystart av församlingar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl i en skriftlig reservation.

I min motion 2018:35 finns såväl motiveringen till motionen som skäl till reservationen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig David Castor i en skriftlig reservation.

Sverige är idag ett missionsland. Människor i Sverige behöver få lära känna Jesus. Vi behöver fler levande församlingar. Varje vettig ansats i den riktningen bör bejakas. Den aktuella motionen var en sådan vettig ansats.

§ 83 Ny psalmbok, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2018:5 Ny psalmbok förelåg endast utskottets förslag (§ 35).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:50 av Hans-Olof Andrén m.fl. om en ny psalmbok.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2018:50 av Hans-Olof Andrén m.fl. om en ny psalmbok uppdra till kyrkostyrelsen att inhämta synpunkter från kyrkomötet på sitt förslag till direktiv, tidsplan och andra ramar för arbetet med en revision av *Den svenska psalmboken* innan det inleds.

§ 84 Levande musik vid vigsel- och begravningsgudstjänster, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2018:6 Levande musik vid vigsel- och begravningsgudstjänster förelåg följande förslag (§ 36):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:86 av Alve Svensson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att motion 2018:86 av Alve Svensson ska anses besvarad med vad utskottet anfört,

dels om bifall till motion 2018:86,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om att anse motion 2018:86 besvarad med vad utskottet anför med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att motion 2018:86 av Alve Svensson om levande musik vid vigsel- och begravningsgudstjänster ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Alve Svensson i en skriftlig reservation.

Enligt min motion kan man mycket väl tillåta inspelad musik då det motiveras av själavårdsskäl. Trenden idag är att anhänga inte tycks inse att våra musiker kan framföra de flesta önskade såväl sånger som musikstycken. Vi vill inte förbjuda inspelad musik men vi vill att människor ska få uppleva rikedom i den levande musiken. Kyrkostyrelsen bör utreda hur vi bättre kan bevara traditionen att använda levande musik vid våra vigsel- och begravningsgudstjänster.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bertil Olsson i en skriftlig reservation.

Församlingarna behöver stöd för att motverka tendensen att det alltför ofta efterfrågas inspelad musik i stället för levande musik.

§ 85 Bok om kristen tro till svenska hushåll, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:1 Bok om kristen tro till svenska hushåll förelåg följande förslag (§ 37):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:2 av Lars-Ivar Ericson
- ◆ bifall till reservation 1 av Anders Brunnstedt m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:2 av Lars-Ivar Ericson,
dels om bifall till motion 2018:2 som innebär bifall till reservation 1 av Anders Brunnstedt m.fl.,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:2 med övervägande ja besvarat.

På Lars-Ivar Ericsons begäran företogs omröstning med handuppräkning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstade för utskottets förslag.

På Lars-Ivar Ericsons begäran företogs rösträkning varvid 155 ledamöter röstade för utskottets förslag, 84 för motion 2018:2 och 3 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:2 av Lars-Ivar Ericson om bok om kristen tro till svenska hushåll.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Leif Nordenstorm, Boel Johansson och Kjell O Lejon.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anders Brunnstedt i en skriftlig reservation.

De goda erfarenheterna av utdelningen av *En liten bok om kristen tro* 1992 manar till efterföljd. En tidsenligt utformad bok passar in som en av pusselbitarna inom programmet lärande och undervisning. Att information finns tillgänglig på nätet är inget argument mot en bok, som kan väcka nyfikenhet och upptäckarglädje även hos den som inte aktivt söker kunskap om tro och kyrka. Bokens omfång, form, innehåll och distributionssätt bör skyndsamt utredas även om det är realistiskt att tänka att projektet tar åtskillig tid att förverkliga.

§ 86 Konfessionella friskolor, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:2 Konfessionella friskolor förelåg följande förslag (§ 38):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:3 av Torbjörn Aronson
- ◆ bifall till reservation av Elisabet Stålhem Liljendahl m.fl.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:3 punkt 1 av Torbjörn Aronson,

dels om bifall till motion 2018:3 punkt 1 som innebär bifall till reservation av Elisabet Stålhjem Liljendahl m.fl.,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:3 punkt 1 med övervägande ja besvarat.

På Torbjörn Aronsons begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Torbjörn Aronsons begäran företogs rösträkning varvid 131 ledamöter röstade för utskottets förslag, 98 för motion 2018:3 punkt 1 och 12 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:3 punkt 1 av Torbjörn Aronson om att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur erfarenheter från friskolor som idag drivs med stöd av församlingar i Svenska kyrkan kan tas tillvara och spridas för att främja tillkomsten av fler friskolor med stöd av pastorat i Svenska kyrkan.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:3 punkt 2 av Torbjörn Aronson,

dels om bifall till motion 2018:3 punkt 2 som innebär bifall till reservation av Elisabet Stålhjem Liljendahl m.fl.,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:3 punkt 2 med övervägande ja besvarat.

På Torbjörn Aronsons begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Torbjörn Aronsons begäran företogs rösträkning varvid 145 ledamöter röstade för utskottets förslag, 91 för motion 2018:3 punkt 2 och 7 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:3 punkt 2 av Torbjörn Aronson om att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för hur församlingar i Svenska kyrkan kan starta friskolor med en konfessionell profil som präglas av Svenska kyrkans tro och liv.

Mot kyrkomötets beslut i sin helhet *reserverade* sig Madelaine Erlandsson, Mikael Eskilandersson, Leif Nordenstorm, Elisabet Stålhjem Liljendahl, Jan Olov Sundström, Björn Falkeblad, Samuel Lilja, Bengt Kjellgren, Cecilia Brinck, Sven Milltoft, Margareta Nisser-Larsson, Katarina Ramnerö Ödestad, Karl-Gunnar Svensson, Lena Jönsson, Elisabeth Sandlund, Mats Hagelin, Eva Kyrk, Helena Nordvall, Kjell O Lejon och Mats Ershammar.

Mot kyrkomötets beslut i sin helhet **reserverade** sig Stefan Aro i en skriftlig reservation.

Jag anser att Svenska kyrkan är en viktig samhällsaktör även på utbildningsområdet och därför inte bör driva frågor för att avskaffa sig den rätten.

Mot kyrkomötets beslut i sin helhet **reserverade** sig Bertil Olsson i en skriftlig reservation.

Det finns en stor möjlighet för Svenska kyrkan att på ett ansvarsfullt och ett förtroendeskapande sätt agera i civilsamhället. Det gäller en rad olika områden och knyter direkt an till KsSkr 2018:1 om ”Svenska kyrkan som en engagerad aktör i samhället”. I motionen lyfts ett angeläget område upp – skolan. Svenska kyrkan skulle med stor sannolikhet, genom ett seriöst agerande, positivt kunna bidra till samhällets bästa genom att utöka antalet skolor som på kristen värdegrund drivs med Svenska kyrkan som huvudman. Det finns därför god grund för att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda erfarenheter av pågående verksamhet samt att ta fram riktlinjer om hur man bäst startar upp denna typ av verksamhet.

Mot kyrkomötets beslut i sin helhet **reserverade** sig Fredrik Sidenvall, Hans Weichbrodt, Elisabeth Sandlund, Erik Johansson, Leif Nordenstorm, Torbjörn Aronson, Håkan Sunnliden, Leif Nordlander, Stefan Aro, Berth Löndahl, David Castor och Kjell O Lejon i en skriftlig reservation.

Svenska kyrkans grundläggande uppgifter är att fira gudstjänst, undervisa, bedriva diakoni och mission. Få arbetsformer ger så rika möjligheter till att utföra samtliga av dessa uppgifter till många under lång tid och på nära och ålderadekvat sätt som att bedriva en skola på grundskole- eller gymnasienivå. Nu står dessa möjligheter öppna i Sverige på ett sådant sätt att också externa resurser tillförs församlingarna. Motionen 2018:3 syftade till att rusta hela Svenska kyrkan att ta vara på dessa möjligheter. Att avvisa motionen och de intentioner den står för är att avhända kyrkan betydande möjligheter och resurser i Guds rikets tjänst.

Mot kyrkomötets beslut i sin helhet **reserverade** sig Nina Wahlin i en skriftlig reservation.

En ska ha klart för sig att det inte existerar några ”religiösa friskolor” i egentlig mening i Sverige. Skolverkets klassifikation är ”friskolor med konfessionell inriktning”. Konfessionsbegreppet är bredare än religionsbegreppet och tangerar livsåskådning och vissa grundläggande värden snarare än religiös instruktion, vilket termen religiösa friskolor ankyter till. De konfessionella friskolorna har inte frihet att utforma den dagliga undervisningen på religiös grund; den måste enligt skollagen vara konfessionsfri i alla svenska skolor. Skollagen ger dock de konfessionella friskolorna rätt att anordna frivilliga samlingar med religiösa inslag, med den begränsningen att dessa inte får vara schemalagda och alltså inte får vara en del av den ordinarie skoldagen.

Jag ser som medlem i Svenska kyrkan, kristen och centerpartist inga hinder för att Svenska kyrkan kan driva skolor likväl som förskolor lika

väl som andra huvudmän. Detta alltid enligt svensk lag och då specifikt skollagen.

Mot kyrkomötets beslut i sin helhet *reserverade* sig Karl-Gunnar Svensson, Bertil Olsson, Torbjörn Aronson, Alve Svensson, Anders Novak, Irene Oskarsson och Torbjörn Arvidsson i en skriftlig reservation.

Den kristna tron har ett kognitivt innehåll, och kunskap om den kristna trons innehåll är en förutsättning för att kunna delta i kyrkans gudstjänstliv. Svenska kyrkan fick aldrig någon ersättning för borttagandet av kristendomskunskapen i den offentliga skolan. En möjlighet som finns idag och som skulle kunna användas för att på lokalplanet stärka kunskaperna i kristen tro och anknytningen till kyrkan är att pastorat startar friskolor med en konfessionell profil. Vi reserverar oss därför mot beslutet att avslå motion 2018:3.

§ 87 Insatser mot arbetslöshet, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:3 Insatser mot arbetslöshet förelåg följande förslag (§ 39):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:5 av Bengt Olsson och Margaretha Herthelius.

Utskottet punkterna 1 och 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:5 punkterna 1 och 2 av Bengt Olsson och Margaretha Herthelius,

dels om bifall till motion 2018:5 punkterna 1 och 2,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:5 punkterna 1 och 2 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:5 punkterna 1 och 2 av Bengt Olsson och Margaretha Herthelius om insatser mot arbetslöshet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Olov Lindquist.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bengt Olsson i en skriftlig reservation.

Om Svenska kyrkan ska mena allvar med att inom ramen för det diakonala arbetet stötta de medmänniskor som riskerar att hamna i det utanförskap som arbetslöshet innebär så krävs det mer kraftfulla åtgärder än de som nu sker. Framför allt krävs det mer engagemang i att presentera de goda exempel som finns, så att det sker en spridning av dem till alla församlingar. Alla människor har inte förmågan att armbåga sig fram här i livet. Tänk på Jesu ord: ”Sannerligen, vad ni har gjort för någon av dessa minsta, som är mina bröder, det har ni gjort för mig”.

§ 88 Svenska språkets ställning, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:4 Svenska språkets ställning förelåg följande förslag (§ 40):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:14 av Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:14 av Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius,

dels om bifall till motion 2018:14,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:14 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:14 av Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius om Svenska språkets ställning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Leif Nordenstorm.

§ 89 Krisberedskap inom Svenska kyrkan, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:5 Krisberedskap inom Svenska kyrkan förelåg följande förslag (§ 41):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:20 av Aron Emilsson
- ◆ bifall till motion 2018:20 punkt 1 av Aron Emilsson
- ◆ bifall till reservation av Mikael Eskilandersson.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:20 punkt 1 av Aron Emilsson,

dels om bifall till motion 2018:20 punkt 1 som innebär bifall till reservation av Mikael Eskilandersson,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:20 punkt 1 med övervägande ja besvarat.

På Mikael Eskilanderssons begäran företogs omröstning med handuppräknning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Mikael Eskilanderssons begäran företogs rösträkning varvid 204 ledamöter röstade för utskottets förslag, 37 för motion 2018:20 punkt 1 och 2 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:20 punkt 1 av Aron Emilsson om att uppdra till kyrkostyrelsen att arrangera ett nationellt symposium om Svenska kyrkans beredskap och roll i händelse av kris och krig.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon.

Utskottet punkterna 2 och 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:20 punkterna 2 och 3 av Aron Emilsson,

dels om bifall till motion 2018:20 punkterna 2 och 3 som innebär bifall till reservation av Mikael Eskilandersson,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:20 punkterna 2 och 3 med övervägande ja besvarat.

På Mikael Eskilanderssons begäran företogs omröstning med handuppräknning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:20 punkt 2 av Aron Emilsson om att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att beredskapsarbetet på lämpligt sätt övas minst vart femte år, samt att frågan tydligare accentueras i samband med stiftens visitationer i församlingarna och motion 2018:20 punkt 3 av Aron Emilsson om att uppdra till kyrkostyrelsen att i samråd med stiftens ta fram råd och riktlinjer för hur Svenska kyrkans stift och församlingar i egenskap av markägare i högre utsträckning kan bistå djurhållande lantbrukare med foder, eller andra vitala delar, i samband med torka och krissituationer.

Mot kyrkomötets beslut i sin helhet *reserverade* sig Mikael Eskilandersson.

Mot kyrkomötets beslut i sin helhet *reserverade* sig Ann-Christine From Utterstedt, Zandra Pettersson, Daniel Spiik, Alexander Christiansson, Camilla Berard Granström, Naima Bahnam Johansson, Elisabeth Werner, Sara Seppälä, Fredrik Ottesen, Eric Westroth, David Lång, Aron Emilsson, Daniel Engström, Anders Ahl, Marcus Lagerroos, Linnea Bjuhr, Jan-Åke Isaksson, Christoffer Wallin, Arnold Boström och Petter Nilsson i en skriftlig reservation.

Sommaren 2018 visade hur viktigt det är att civilsamhället och det offentliga samverkar vid stora kriser och katastrofer. Svenska kyrkan fyller en viktig funktion i det arbetet. Den krisberedskap som finns runt om i församlingar och pastorat varierar och torka och skogsbränder kan lära oss att det bör säkerställas att vår beredskap är god och når upp till en hög standard. Om en eventuell kris uppstår är det viktigt att Svenska kyrkan lokalt kan bistå på bästa möjliga sätt, och ett nationellt symposium är en viktig byggsten i att gemensamt arbeta fram råd, rön och rutiner och inte minst utbyta erfarenheter.

Repetition är kunskapens moder, för att säkerhetsställa kyrkans kapacitet vid större kris eller konflikt så är det viktigt att kyrkan med nationell samordning övar kyrkans beredskap kontinuerligt. Årets extrema torka satte lantbrukare och djurbesättningar i en mycket svår situation med allvarliga följder såsom stor foderbrist och därmed nödslakt och slaktköer. Svenska kyrkan kan i egenskap av en av landets största mark- och skogsägare här göra en insats. Somliga stift var tidigt ute med att upplåta kyrkans mark till bete och slåtter där till exempel arrendatorer avstod, eller mark fanns att tillgå och vi anser utifrån årets erfarenheter att Svenska kyrkan på nationell nivå i samråd med stiftens bör ta fram råd och riktlinjer för hur fler kan göra detsamma och vår

kyrka i högre utsträckning kan bistå lantbrukare i den här formen av krissituationer.

§ 90 Kommunikationsstrategi, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:6 Kommunikationsstrategi förelåg endast utskottets förslag (§ 42).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att motion 2018:29 av Tomas Rosenlundh m.fl. om kommunikationsstrategi ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

§ 91 Fosterdiagnostik, människovärde och etiskt råd, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:7 Fosterdiagnostik, människovärde och etiskt råd förelåg följande förslag (§§ 43 och 44):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:43 av Berth Löndahl
- ◆ bifall till motion 2018:63 av Elisabeth Sandlund och Kjell O Lejon.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:43 av Berth Löndahl m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:43,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:43 med övervägande ja besvarat.

På Berth Löndahls begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:43 av Berth Löndahl m.fl. om ett ekumeniskt medicinsk-etiskt råd.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:63 punkt 1 av Elisabeth Sandlund och Kjell O Lejon,

dels om bifall till motion 2018:63 punkt 1,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:63 punkt 1 med övervägande ja besvarat.

På Elisabeth Sandlunds begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:63 punkt 1 av Elisabeth Sandlund och Kjell O Lejon om att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta och anta ett uttalande där det framgår att Svenska kyrkans syn på människor med funktionsnedsättning i allmänhet och personer med Downs syndrom i synnerhet är

den att de är fullvärdiga människor skapade till Guds avbild med rätt till inkludering i samhället.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:63 punkt 2 av Elisabeth Sandlund och Kjell O Lejon,

dels om bifall till motion 2018:63 punkt 2,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:63 punkt 2 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:63 punkt 2 av Elisabeth Sandlund och Kjell O Lejon om att uppdra till kyrkostyrelsen att följa utvecklingen av nya metoder för fosterdiagnostik och de konsekvenser de kan leda till i form av ett ökat antal selektiva aborter.

Mot kyrkomötets beslut att avslå motion 2018:63 punkterna 1 och 2 *reserverade* sig Erik Sjöstrand i en skriftlig reservation.

Jag menar att Svenska kyrkan mer aktivt bör följa utvecklingen, och delta i samtalet, kring fosterdiagnostik speciellt kopplat till Downs syndrom. Frågorna kring samhällets syn på människovärde ställs här på sin spets och i dessa komplexa frågor är det viktigt att kyrkan finns med som en part i samtalet.

Utskottet punkt 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:63 punkt 3 av Elisabeth Sandlund och Kjell O Lejon,

dels om bifall till motion 2018:63 punkt 3,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:63 punkt 3 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:63 punkt 3 av Elisabeth Sandlund och Kjell O Lejon om att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett underlag att användas vid rådgivning till och självvård av blivande föräldrar som efter fosterdiagnostik fått ett oönskat besked, där utgångspunkten är varje individs okränkbara människovärde.

Mot kyrkomötets beslut att avslå motion 2018:63 punkterna 1-3 *reserverade* sig Karl-Gunnar Svensson, Bertil Olsson, Torbjörn Aronson, Alve Svensson och Anders Novak i en skriftlig reservation.

I Läronämndens yttrande meddelas att ”det är grundläggande kristen människosyn att värna och ge uttryck för varje människas skapelsegivna, lika och oavvisliga värde”. Vidare skriver man att ”människovärdesaspekten” är central i etiska frågor ”kring livets början och slut”. Vad detta de facto betyder eller vilka uttryck detta kan ta sig nämns inte. I motionen 2018:63 pekas emellertid på en fråga som aktualiserats genom den medicinsk-tekniska utveckling, som har bäring på Läronämndens yttrande, nämligen etiska dilemman som uppenbarats i samband med selektion av foster på grund av den information som ges i samband med

fosterdiagnostik. Människosynsfrågan koncentreras: När blir man en människa? I vilket stadium blir man en skyddsvärd individ? Vi vet att selektion av foster på grund av kön eller förväntad funktionsnedsättning inte endast sker på andra håll i världen utan även i Sverige. Det vore därför av stort värde att Svenska kyrkan konkretiserar Läronämndens yttrande i den anda som motionen anvisar i sin första att-sats, gärna med tillägget att även könsselektion är oförenligt med kyrkans syn. Vidare borde även de två följande att-satserna i motionen bejakats av kyrkomötet, dels för att Svenska kyrkan därmed säkerställer en erforderlig kunskapsinhämtning inom detta etiska problemområde, dels för att ge stöd för medarbetare som i olika typer av samtal, såsom själavårdssamtal, kommer i kontakt med personer berörda av nämnda etiska problemområde.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Leif Nordenstorm, Elisabeth Sandlund, Berth Löndahl och Kjell O Lejon.

§ 92 Digital karta över kyrkogårdar, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:8 Digital karta över kyrkogårdar förelåg endast utskottets förslag (§ 66).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:57 av Eva Kyrk om digital karta över kyrkogårdar.

§ 93 Värna och uppmuntra vigsel, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:9 Värna och uppmuntra vigsel förelåg följande förslag (§ 67):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:60 av Petter Nilsson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:60 av Petter Nilsson,
dels om bifall till motion 2018:60,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:60 med övervägande ja besvarat.

På Mikael Eskilanderasons begäran företogs omröstning med handuppräknning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:60 av Petter Nilsson om att värna och uppmuntra vigsel i Svenska kyrkan.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Leif Nordenstorm, Mikael Eskilanderesson och Ann-Christine From Utterstedt.

§ 94 Flygplatskyrkans framtid, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:10 Flygplatskyrkans framtid förelåg endast utskottets förslag (§ 68).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2018:67 av Marie Rydén Davoust m.fl., att uppdra till kyrkostyrelsen att genomlysna skilda organisatoriska och ekonomiska möjligheter i syfte att säkerställa Svenska kyrkans fortsatta verksamhet på Sveriges största flygplatser.

§ 95 Rutiner vid näthat, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:11 Rutiner vid näthat förelåg följande förslag (§ 69):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:68 av Linda Sjöo m.fl.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:68 av Linda Sjöo m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:68,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:68 med övervägande ja besvarat.

På Linda Sjöos begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Linda Sjöos begäran företogs rösträkning varvid 199 ledamöter röstade för utskottets förslag, 37 för motion 2018:68 och 4 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:68 av Linda Sjöo m.fl. om rutiner vid näthat.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Linda Sjöo, Marja Hillerström, Sara Lindalen, Marjut Ervasti, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson, Anki Erdmann och Anna Stenberg i en skriftlig reservation.

ViSK reserverar sig till förmån för motionen 2018:68 och anser att rutiner måste finnas på nationell nivå.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att med anledning av motion 2018:68 av Linda Sjöo m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att kartlägga hur församlingar arbetar med rutiner och stöd för förtroendevalda och ideella företrädare som utsatts för brott,

dels om avslag på utskottets förslag,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2018:68 av Linda Sjöo m.fl. om rutiner vid näthat uppdra till kyrkostyrelsen att kartlägga hur församlingar arbetar med rutiner och stöd för förtroendevalda och ideella företrädare som utsatts för brott.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Olov Lindquist.

§ 96 Databas med enkel sökfunktion, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:12 Databas med enkel sökfunktion förelåg följande förslag (§ 70):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:75 av Terence Hongslo m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att motion 2018:75 av Terence Hongslo m.fl. ska anses besvarad med vad utskottet anfört,

dels om bifall till motion 2018:75,

och förklarade ordföranden att hon fann utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att motion 2018:75 av Terence Hongslo m.fl. om databas med enkel sökfunktion ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Katarina Ramnerö Ödestad.

§ 97 Pilgrim i Sverige, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:13 Pilgrim i Sverige förelåg följande förslag (§ 71):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:80 av Sven Ingvar Holmgren och Roberth Krantz
- ◆ bifall till reservation av Anna-Karin Westerlund m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:80 av Sven Ingvar Holmgren och Roberth Krantz,

dels om bifall till motion 2018:80 som innebär bifall till reservation av Anna-Karin Westerlund m.fl.,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:80 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:80 av Sven Ingvar Holmgren och Roberth Krantz om Pilgrim i Sverige.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Jan Olov Sundström, Elisabeth Stålhem Liljendahl, Björn Falkeblad, Margareta Nisser-Larsson, Bengt Kjellgren, Cecilia Brinck, Sven Milltoft, Sven Ingvar Holmgren, Samuel Lilja, Lena Jönsson, Elisabeth Sandlund, Mats Hagelin, Eva Kyrk, Helena Nordvall, Elisabeth Kullenberg, Kjell O Lejon, Mats Ershammar och Katarina Ramnerö Ödestad.

§ 98 Svenska kyrkans arbete för att förhindra suicid, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2018:14 Svenska kyrkans arbete för att förhindra suicid förelåg endast utskottets förslag (§ 72).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:81 av Margareta Andersson om Svenska kyrkans arbete för att förhindra suicid.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2018:81 uppdra till kyrkostyrelsen att göra en uppföljning av rapporten *Svenska kyrkans arbete med suicidprevention i Sverige, 2008*, samt att i uppföljningen även belysa den ökade psykiska ohälsan.

§ 99 Valbarhetsvillkor för domarledamot, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:1 Valbarhet för domarledamot förelåg endast utskottets förslag (§ 45).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 1*.

§ 100 Ny vuxenkatekes, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:2 Ny vuxenkatekes förelåg följande förslag (§ 46):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:4 av Torbjörn Aronson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:4 av Torbjörn Aronson,

dels om bifall till motion 2018:4,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:4 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:4 av Torbjörn Aronson om ny vuxenkatekes.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson, Bertil Olsson och Karl-Gunnar Svensson.

§ 101 Karenstid vid utträde ur Svenska kyrkan, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:3 Karenstid vid utträde ur Svenska kyrkan förelåg endast utskottets förslag (§ 47).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:9 av Olov Lindquist m.fl. om karenstid vid utträde ur Svenska kyrkan.

§ 102 Arbetsgivarsamtal med präster och diakoner, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:4 Arbetsgivarsamtal med präster och diakoner förelåg följande förslag (§ 48):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:22 punkt 2 av Alexander Christiansson m.fl.
- ◆ bifall till reservation av Helena Elmqvist.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:22 punkt 1 av Alexander Christiansson m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda i vilken omfattning arbetsgivarsamtal med personal som själv valt att säga upp sig genomförs och dokumenteras i Svenska kyrkan.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:22 punkt 2 av Alexander Christiansson m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:22 punkt 2 som innebär bifall till reservation av Helena Elmqvist,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:22 punkt 2 med övervägande ja besvarat.

På Alexander Christiansson begäran företogs omröstning med handuppräkning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:82 punkt 2 av Alexander Christiansson m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att se över hur förbättringar i arbetsmiljön för präster och diakoner oavsett fromhetsinriktning kan åstadkommas i Svenska kyrkans organisation och återkomma till kyrkomötet med åtgärdsförslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Mikael Eskilandersson och Ann-Christine From Utterstedt.

§ 103 Medarbetarenkät för anställda i Svenska kyrkan, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:5 Medarbetarenkät för anställda i Svenska kyrkan förelåg endast utskottets förslag (§ 49).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:23 av Sara Seppälä m.fl. om medarbetarenkät för anställda i Svenska kyrkan.

§ 104 Bank-id som identifikation vid in- och utträde, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:6 Bank-id som identifikation vid in- och utträde förelåg endast utskottets förslag (§ 50).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:27 av Johan Blix m.fl. om Bank-id som identifikation vid in- och utträde.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2018:27 av Johan Blix m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för att i Svenska kyrkan godta elektronisk identifiering som alternativ till identifiering genom egenhändigt undertecknande av handlingar och i det sammanhanget också pröva behovet av ändringar i kyrkoordningen.

§ 105 Kyrkotillhörighet för utländska medborgare, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:7 Kyrkotillhörighet för utländska medborgare förelåg följande förslag (§ 51):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:41 av Johan Blix och Margareta Karlsson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att motion 2018:41 av Johan Blix och Margareta Karlsson ska anses besvarad med vad utskottet anfört,

dels om bifall till motion 2018:41,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om att motion 2018:41 ska anses besvarad med vad utskottet anfört med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att motion 2018:41 av Johan Blix och Margareta Karlsson om kyrkotillhörighet för utländska medborgare ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

§ 106 Sekretessvarning i Kbok, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:8 Sekretessvarning i Kbok förelåg följande förslag (§ 52):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:42 av Johan Blix m.fl.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:42 av Johan Blix m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:42,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:42 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:42 av Johan Blix m.fl. om sekretessvarning i Kbok.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att med anledning av motion 2018:42 av Johan Blix m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att pröva möjligheterna att i kyrkobokföringssystemet ha funktioner för att kunna påkalla noggrann sekretessprövning vid fråga om utlämnande av uppgifter om bland annat dop och kyrkotillhörighet,

dels om avslag på utskottets förslag,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2018:42 av Johan Blix m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att pröva möjligheterna att i kyrkobokföringssystemet ha funktioner för att kunna påkalla noggrann sekretessprövning vid fråga om utlämnande av uppgifter om bland annat dop och kyrkotillhörighet.

§ 107 Det allmänna prästadömet, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:9 Det allmänna prästadömet förelåg följande förslag (§ 53):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:44 av Anders Nihlgård m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:44 av Anders Nihlgård m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:44,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:44 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:44 av Anders Nihlgård m.fl. om det allmänna prästadömet.

§ 108 Vissa jävssituationer i domkapitlen, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:10 Vissa jävssituationer i domkapitlen förelåg följande förslag (§ 54):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:45 av Lars G Linder
- ◆ bifall till reservation av Maria Johansson-Berg m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:45 av Lars G Linder,

dels om bifall till motion 2018:45 som innebär bifall till reservation av Maria Johansson-Berg m.fl.,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:45 med övervägande ja besvarat.

På Lars G Linders begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Lars G Linders begäran företogs rösträkning varvid 151 ledamöter röstade för utskottets förslag, 84 för motion 2018:45 och 8 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:45 av Lars G Linder om vissa jävssituationer i domkapitlen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Roberth Krantz, Roger Sjöberg, Lars Johnsson, Martin Moberg, Lars G Linder, Maria Lagerman, Sebastian Clausson, Peter Egardt, Gun Eriksson, Ellen Leijen och Jenny Thor.

§ 109 Arbetsledande diakoner och församlingsråd, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:11 Arbetsledande diakoner och församlingsråd förelåg endast utskottets förslag (§ 55).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:49 av Hans-Olof Andrén och Elisabeth Rydström om arbetsledande diakoner och församlingsråd.

§ 110 Ledarskapsutbildning, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:12 Ledarskapsutbildning förelåg endast utskottets förslag (§ 56).

Utskottet punkterna 1 och 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:71 punkterna 1 och 2 av Terence Hongslo m.fl. om utbildning och handledning för kyrkliga ledare.

Utskottet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:91 av Åsa Ingårda m.fl. om stärkt ledarskap hos förtroendevalda.

§ 111 Råd vid bemötande, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:13 Råd vid bemötande förelåg endast utskottets förslag (§ 57).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:72 av Terence Hongslo m.fl. om råd vid bemötande.

§ 112 Tidsbegränsat förordnande för biskop, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:14 Tidsbegränsat förordnande för biskop förelåg endast utskottets förslag (§ 58).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:77 av Inga Alm om tidsbegränsat förordnande för biskop.

§ 113 Konfirmation som valbarhetskriterium, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:15 Konfirmation som valbarhetskriterium förelåg följande förslag (§ 59):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:83 av Johan Blix.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:83 av Johan Blix,

dels om bifall till motion 2018:83,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:83 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:83 av Johan Blix om konfirmation som valbarhetskriterium.

BESLUT Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl.

§ 114 Titelskydd för församlingspedagoger, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:16 Titelskydd för församlingspedagoger förelåg följande förslag (§ 60):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:95 av Johan Garde m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:95 av Johan Garde m.fl.,
dels om bifall till motion 2018:95,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:95 med övervägande ja besvarat.

På Amanda Carlshamres begäran företogs omröstning med handuppräknning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Amanda Carlshamres begäran företogs rösträkning varvid 150 ledamöter röstade för utskottets förslag, 91 för motion 2018:95 och 3 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:95 av Johan Garde m.fl. om titelskydd för församlingspedagoger.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Marie Wojidkow, Leif Nordenstorm, Nina Wahlin, Håkan Widepalm och Emma Hedlundh.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Johan Garde, Celina Falk, Amanda Carlshamre, Erik Sjöstrand och Erik Olebark Ringheim i en skriftlig reservation.

Vi menar att detta är att underminera den ställning som församlingspedagoger bör ha i vår kyrka. De personer som känner sig kallade till att bli församlingspedagoger och genomgår den utbildning som föreskrivs av Svenska kyrkan förtjänar att få sin kompetens och utbildning bekräftad genom ett titelskydd.

§ 115 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans överklagandenämnd, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:17 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans överklagandenämnd förelåg endast utskottets förslag (§ 61).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att lägga Svenska kyrkans överklagandenämnds verksamhetsberättelse för 2017 till handlingarna.

§ 116 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:18 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar förelåg endast utskottets förslag (§ 62).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelsen 2017 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Förste vice ordförande övertog kl. 12.00 ledningen av förhandlingarna.

§ 117 Sammanhållet klimatarbete

Förelåg Förvaltarekapsutskottets betänkande F 2018:1 Sammanhållet klimatarbete.

I debatten yttrade sig

Leif Nordlander

Anne Olofsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lena Arman

Leif Nordlander (replik)

Anne Olofsson (replik)

Biskop Martin Modéus, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Gunilla Bengtsson, Sara Waldenfors, Sven Gunnar Persson, Kristin Molander, Lena Arman, Birgitta Eliasson, Anna Karin Hammar, Isak Öhrlund och biskop Åke Bonnier

Jan-Åke Isaksson, som yrkade avslag på motion 2018:55

I detta anförande *instämde* Helena Elmqvist

Biskop Martin Modéus (replik)

Jan-Åke Isaksson (replik)

Biskop Martin Modéus (replik)

Lennart Persson

Jesper Eneroth

I detta anförande *instämde* Gunilla Bengtsson, Sara Waldenfors, Tommy Eriksson, Ulla Löfven, Amanda Almstedt Valldor, Sven Gunnar Persson, Birgitta Eliasson, Lina Dahm, Anna Karin Hammar, Lars G Linder, Maria Lagerman och Isak Öhrlund

Claes Block, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Gunilla Bengtsson, Birgitta Eliasson, Lina Dahm, Lars G Linder och Isak Öhrlund

Veine Backenius

I detta anförande *instämde* Sven Gunnar Persson

Gunilla Franzén, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Tomas Rosenlundh.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på motion 2018:55 av Jesper Eneroth
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 118 Flexibla förutsättningar för användning av kyrkorummet

Förelåg Förvaltarekapsutskottets betänkande F 2018:2 Flexibla förutsättningar för användning av kyrkorummet.

I debatten yttrade sig

Karin Nodin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Stig Eriksson

Jan-Åke Isaksson, som yrkade avslag på motion 2018:93

Nadja Elhousny Nygårdh, som yrkade bifall till utskottets förslag

Björn Andersson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Sara Waldenfors, Ulla Löfven och Maria Lagerman.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på motion 2018:93 punkt 1 av Karin Nodin.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 119 Meddelanden

Förste vice ordförande *meddelade* att de ledamöter som inte har porträttfoto på kyrkomötets webbplats har möjlighet att fotograferas idag kl. 13–14 utanför sal C. Detta gäller även ersättare.

Verbum har också i år varit generösa och vill ge två böcker till kyrkomötets ledamöter och biskopar som gåva. Det finns en påse att hämta ut i mötesbyrån under dagen. Vi tackar Verbum för detta.

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.35.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00 under ledning av förste vice ordföranden.

§ 120 Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan

Förelåg Förvaltarskapsutskottets betänkande F 2018:3 Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan.

I debatten yttrade sig

Leif Nordenstorm, som yrkade bifall till utskottets förslag

Biskop Johan Dalman, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 121 Att få effekt av initierade satsningar

Förelåg Förvaltarskapsutskottets betänkande F 2018:4 Att få effekt av initierade satsningar.

I debatten yttrade sig

Mats Ershammar

Camilla Persson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Gunilla Bengtsson och Birgitta Eliasson

Karin Nodin

Nadja Elhousny Nygårdh, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 122 Ansvarsfullt ägande och ansvarsfullt handlande

Förelåg Förvaltarskapsutskottets betänkande F 2018:5 Ansvarsfullt ägande och ansvarsfullt handlande.

I debatten yttrade sig

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anne Olofsson, som yrkade bifall till motion 2018:70

I detta anförande *instämde* Lena Arman

Linda Sjöo, som yrkade bifall till motion 2018:70

I detta anförande *instämde* Gunilla Bengtsson och Tomas Rosenlundh

Jan-Åke Isaksson, som yrkade bifall till motion 2018:40

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen

Anders Ahl, som yrkade bifall till motion 2018:40

Sara Lindalen, som yrkade bifall till motion 2018:70

I detta anförande *instämde* Anna Stenberg och Tomas Rosenlundh

Sven Ingvar Holmgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Claes Block, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Maria Lagerman

Linda Sjöö (replik)

Claes Block (replik)

Linda Sjöö (replik)

Claes Block (replik)

Karl-Gunnar Svensson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Nadja Elhousny Nygårdh, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Hanna Unger

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:40 av Anders Ahl
- ◆ bifall till motion 2018:70 av Linda Sjöö m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

Andre vice ordföranden övertog kl. 14.40 ledningen av förhandlingarna.

(Sv. Psalm 288)

§ 123 De kyrkliga utbildningarna: rekrytering och forskarutbildning

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2018:1 De kyrkliga utbildningarna: rekrytering och forskarutbildning.

I debatten yttrade sig

Alve Svensson, som yrkade bifall till motion 2018:87

I detta anförande *instämde* Johan Blix

Lars B Andersson, som yrkade bifall till motion 2018:17

Lars-Ivar Ericson, som yrkade bifall till motion 2018:1

I detta anförande *instämde* Håkan Widepalm

Elisabeth Rydström

I detta anförande *instämde* Håkan Widepalm och Lisa Gerenmark

Stefan Aro, som yrkade bifall till motion 2018:1

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2018:1

I detta anförande *instämde* Johan Garde, Leif Nordlander och Jörgen Åkesson

Biskop Fredrik Modéus

I detta anförande *instämde* Louise Callenberg, Lena Arman, Leif Nordlander och biskop Martin Modéus

Amanda Carlshamre

I detta anförande *instämde* Torvald Johansson och biskop Martin Modéus

Alve Svensson (replik)

Amanda Carlshamre (replik)

Alve Svensson (replik)

Berth Löndahl (replik)

Amanda Carlshamre (replik)

Berth Löndahl (replik)

Birger Wernersson, som yrkade avslag på motion 2018:87

I detta anförande **instämde** Tommy Eriksson och Roger Sjöberg

Alve Svensson (replik)

Birger Wernersson (replik)

Lars Beckman, som yrkade bifall till motion 2018:1

Johannes Fransson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Ulla Löfven, Roger Sjöberg, Louise Callenberg, Lina Dahm, Maria Lagerman och Marie Johansson

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2018:1 av Lars-Ivar Ericson
 - ◆ bifall till motion 2018:17 av Lars B Andersson m.fl.
 - ◆ bifall till motion 2018:87 av Alve Svensson.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 124 Pastoralteologisk utbildning vid Johannelunds teologiska högskola

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande K1 2018:2 Pastoralteologisk utbildning vid Johannelunds teologiska högskola.

I debatten yttrade sig

Leif Nordenstorm, som yrkade bifall till motion 2018:24

I detta anförande **instämde** Hans Weichbrodt och Fredrik Sidenvall

Kjell O Lejon, som yrkade bifall till motion 2018:24

I detta anförande **instämde** Erik Johansson och Leif Nordlander

David Castor, som yrkade bifall till motion 2018:24

Nils Gårder

Agne Arnesson, som yrkade bifall till motion 2018:24

I detta anförande **instämde** Kristin Molander

Kjell O Lejon (replik)

Torbjörn Aronsson, som yrkade bifall till motion 2018:24

Håkan Sunnliden, som yrkade bifall till motion 2018:24

Julia Kronlid, som yrkade bifall till motion 2018:24

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2018:24

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2018:24

Anders Ahl, som yrkade bifall till motion 2018:24

Irene Oskarsson, som yrkade bifall till motion 2018:24

Gun Eriksson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Karin Janfalk, Sven-Erik Bodén, Roger Sjöberg, Louise Callenberg, Lena Arman, Birgitta Eliasson och Roger Olsson

Berth Löndahl (replik)

Kjell O Lejon (replik)

Gun Eriksson (replik)

Kjell O Lejon (replik)

Kristin Molander

I detta anförande **instämde** Lena Arman och Lars Beckman

Johan Garde, som yrkade bifall till motion 2018:24

I detta anförande **instämde** Kristin Molander

Ärkebiskop Antje Jackelén

I detta anförande *instämde* Vivianne Wetterling, Johan Blix, Roger Olsson och Lisa Gerenmark

David Castor (replik)

Ärkebiskop Antje Jackelén (replik)

David Castor (replik)

Ärkebiskop Antje Jackelén (replik)

Erik Johansson, som yrkade bifall till motion 2018:24

Niklas Grahn, som yrkade bifall till utskottets förslag

Kjell O Lejon (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2018:24 av Kjell O Lejon m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 125 Uppdrag som gatupräst eller -diakon

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2018:3 Uppdrag som gatupräst eller -diakon.

I debatten yttrade sig

Kent Karlsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Terence Hongslo, som yrkade bifall till motion 2018:73.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2018:73 av Terence Hongslo m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 126 Undervisning och lärande

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2018:4 Undervisning och lärande.

I debatten yttrade sig

Niklas Grahn

Nina Wahlin, som yrkade bifall till motion 2018:84

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi och Veine Backenius

Nils Gärder

Inga Alm, som yrkade bifall till motion 2018:84

Ellionor Moberg, som yrkade bifall till motion 2018:84

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Gunilla Bengtsson, Anna Forssell, Anna Karin Hammar, Maria Lagerman och Vicktoria Bagi

Nina Wahlin (replik)

Margaretha Herthelius, som yrkade bifall till motion 2018:84

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi

Erik Olebark Ringheim, som yrkade bifall till utskottets förslag

Nina Wahlin (replik)

Erik Olebark Ringheim (replik)

Nina Wahlin (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:84 av Nina Wahlin och Åsa Ingårda.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

(Sv. Psalm 285)

Förste vice ordföranden övertog kl. 16.30 ledningen av förhandlingarna.

§ 127 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2018:1 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

I debatten yttrade sig

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Erik Sjöstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 128 Tema för kyrkomötet 2019

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2018:2 Tema för kyrkomötet 2019.

I debatten yttrade sig

Karin Perers, som yrkade bifall till utskottets förslag

Roger Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Per Lindberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 129 Strukturfrågor

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2018:3 Strukturfrågor.

I debatten yttrade sig

Inga Alm, som yrkade bifall till motion 2018:78

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm och Johan Blix

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motionerna 2018:32, 2018:34 och 2018:36

I detta anförande *instämde* Johan Blix och Leif Nordlander

Lars-Ola Dahlqvist, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Roger Sjöberg, Birgitta Eliasson, Roger Olsson, Lars G Linder och Maria Lagerman

Berth Löndahl (replik)

Eric Westroth

Leif Nordenstorm, som yrkade bifall till motionerna 2018:32, 2018:34, 2018:36, 2018:78 och 2018:82

Biskop Åsa Nyström

Berth Löndahl (replik)

Roberth Krantz, som yrkade bifall till utskottets förslag

Berth Löndahl (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:32 av Berth Löndahl
- ◆ bifall till motion 2018:34 av Berth Löndahl
- ◆ bifall till motion 2018:36 av Berth Löndahl
- ◆ bifall till motion 2018:78 av Inga Alm
- ◆ bifall till motion 2018:82 av Margareta Andersson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 130 Församlingens grundläggande uppgift

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2018:4 Församlingens grundläggande uppgift.

I debatten yttrade sig

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Mattias Benke, Roger Sjöberg, Anna Forssell, Johan Blix, Robert Krantz, Lars G Linder, Maria Lagerman och Marie Johansson

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till motion 2018:6

I detta anförande *instämde* Stig Eriksson

Anders Brunnstedt, som yrkade bifall till motion 2018:6

Elisabeth Sandlund, som yrkade bifall till motion 2018:62

Celina Falk, som yrkade bifall till motion 2018:54

I detta anförande *instämde* Erik Sjöstrand

Lisa Tegby, som yrkade bifall till motion 2018:54

I detta anförande *instämde* Lena Arman

David Castor, som yrkade avslag på motion 2018:54

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall och Leif Nordlander

Lisa Tegby (replik)

David Castor (replik)

Lisa Tegby (replik)

David Castor (replik)

Lisa Tegby, önskade få antecknat till protokollet att hon inte hade rätt till ytterligare replik

Anders Åkerlund (replik)

David Castor (replik)

Biskop Eva Brunne, som yrkade bifall till motion 2018:54.

Förhandlingarna ajournerades kl. 17.30.

§ 131 Utdelande av Svenska kyrkans kulturstipendier och Samiska rådets kulturpris

Kyrkomötets ordförande informerade om Svenska kyrkans kulturuppdrag och Svenska kyrkans kulturstipendium som delas ut årligen samt presenterade kulturstipendiaterna Carl Olsson, Isak Hall, Katarina Persdotter-Jäder, Gustav Lindsten och Eva Ribich.

Ärkebiskop Antje Jackelén och kyrkomötets ordförande Karin Perers överlämnade stipendier och blommor.

Samiska rådets kulturpris, som presenterades av rådets ordförande Ingrid Inga, går i år till Birgitta Ricklund och Anna Stina Svakko, för deras arbete med att gestalta samisk andlighet och formspråk i en kyrklig kontext.

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.30 under ledning av förste vice ordföranden.

§ 132 Församlingens grundläggande uppgift, forts.

I den fortsatta debatten yttrade sig

Kristin Molander, som yrkade bifall till motionerna 2018:6 och 2018:54

I detta anförande *instämde* Lena Arman

August Hermansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Elisabeth Sandlund (replik)

August Hermansson (replik)

Elisabeth Sandlund (replik)

August Hermansson (replik)

Elisabeth Sandlund, önskade få antecknat till protokollet att hon inte hade rätt till ytterligare replik

Biskop Åsa Nyström

Eric Westroth, som yrkade bifall till utskottets förslag

Biskop Ragnar Persenius

Anders Åkerlund (replik)

Biskop Ragnar Persenius (replik)

Julia Kronlid, som yrkade bifall till utskottets förslag punkterna 1 och 2 samt avslag på utskottets förslag punkt 5

Bertil Olsson

Fredrik Sidenvall

Åsa Ingårda, som yrkade bifall till motion 2018:6

I detta anförande *instämde* Karin Janfalk och Stig Eriksson

Sofija Pedersen Videke, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Martin Moberg, Sara Waldenfors, Roger Olsson och Marie Johansson

Biskop Åke Bonnier, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Johan Blix

Daniel Tisell, som yrkade bifall till utskottets förslag

Biskop Mikael Mogren.

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:6 av Anders Åkerlund m.fl.
- ◆ bifall till motion 2018:54 av Celina Falk m.fl.
- ◆ bifall till motion 2018:62 av Elisabeth Sandlund och Berth Löndahl
- ◆ avslag på utskottets förslag punkt 5.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 133 Valfri församlingstillhörighet

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2018:5 Valfri församlingstillhörighet.

I debatten yttrade sig

Olov Lindquist, som yrkade bifall till reservation av Irene Oskarsson m.fl.

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm

Elisabeth Sandlund, som yrkade bifall till motion 2018:8

I detta anförande *instämde* Leif Nordenstorm

Lars G Linder, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Christian Bonde, Sara Waldenfors, Mattias Benke,

Roger Sjöberg, Birgitta Nilsson, Birgitta Eliasson och Lina Dahm

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Martin Moberg, Sara Waldenfors, Stig Eriksson, Erik

Vikström, Louise Callenberg, Anna Forssell, Birgitta Nilsson, Roger Sandström

och biskop Martin Modéus

Olov Lindquist (replik)

Anders Åkerlund (replik)

Olov Lindquist (replik)

Anders Åkerlund (replik)

Olov Lindquist, önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik

Lars-Ivar Ericson

I detta anförande *instämde* Roger Sandström

Martin Moberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Mattias Benke, Erik Vikström, Birgitta Eliasson, Roger

Olsson och Lars G Linder

Jesper Eneroth, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Christian Bonde, Martin Moberg, Gunilla Bengtsson,

Artemis Lumarker, Sara Waldenfors, Hanna Unger, Mattias Benke, Anna-Karin

Stråle Börjesson, Tommy Eriksson, Sven Erik Bodén, Erik Vikström, Gunnell

Eriksson, Roger Sjöberg, Anna Forssell, Birgitta Nilsson, Birgitta Eliasson,

Roberth Krantz, Roger Olsson, Lina Dahm, Lars G Linder, Ellen Leijen och Marie

Johansson

Olov Lindquist (replik)

Jesper Eneroth (replik)

Olov Lindquist (replik)

Jesper Eneroth (replik)

Anna-Lena Carlsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Maria Johansson-Berg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Ronny Hansson, Martin Moberg, Sara Waldenfors,

Anna-Karin Stråle Börjesson, Johannes Fransson, Roger Sjöberg, Anna Forssell,

Birgitta Eliasson, Roger Olsson, Lina Dahm och Marie Johansson

Anton Härder, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Axelsson Edström, Camilla Persson, Martin

Moberg, Roger Sjöberg, Louise Callenberg, Birgitta Eliasson, Roger Olsson, Lisa

Gerenmark, Lina Dahm och Marie Johansson

Olle Reichenberg, som yrkade bifall till reservation av Irene Oskarsson m.fl.

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Martin Moberg, Mattias Benke, Tommy Eriksson, Roger Sjöberg, Amanda Almstedt Valldor, Birgitta Nilsson, Birgitta Eliasson, Lina Dahm, Vicktoria Bagi och Anna Rapakko

Alve Svensson, som yrkade bifall till motion 2018:8

I detta anförande *instämde* Karl-Gunnar Svensson

Linda Lindberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anders Ahl

Nils Gärder, som yrkade bifall till utskottets förslag

David Castor, som yrkade bifall till motion 2018:8

Jesper Eneroth (replik)

David Castor (replik)

Jesper Eneroth (replik)

Anders Åkerlund (replik)

David Castor (replik)

Anders Åkerlund (replik)

David Castor (replik)

Anders Åkerlund, önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik

Bengt Olsson, som yrkade bifall till reservation av Irene Oskarsson m.fl.

I detta anförande *instämde* Lars Beckman

Anna Karin Hammar

I detta anförande *instämde* Gunilla Bengtsson, Karin Janfalk, Mattias Benke, Roger Sjöberg, Amanda Almstedt Valldor, Johan Blix, Birgitta Nilsson, Birgitta Eliasson, Lina Dahm och Marie Johansson

Elisabeth Sandlund (replik)

Anna Karin Hammar (replik)

Elisabeth Sandlund (replik)

Anna Karin Hammar (replik)

Artemis Lumarker

Margareta Karlsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Axelsson Edström, Hanna Unger och Tomas Rosenlundh

Lisa Tegby, som yrkade bifall till utskottets förslag

Mats Hagelin, som yrkade bifall till motion 2018:8

Sara Waldenfors, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lina Dahm och Isak Öhrlund

Sven Milltoft, som yrkade bifall till motion 2018:8

Fredrik Sidenvall

Anna Karin Hammar (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Anna Karin Hammar (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Anna Karin Hammar, önskade få antecknat till protokollet att hon inte hade rätt till ytterligare replik

Berth Löndahl

I detta anförande *instämde* Lars Beckman

Nina Wahlin

I detta anförande *instämde* Birgitta Nilsson och Roger Sandström

Fredrik Sidenvall (replik)

Nina Wahlin (replik)
Fredrik Sidenvall (replik)
Nina Wahlin (replik)
Håkan Widepalm, som yrkade bifall till utskottets förslag
Olov Lindquist (replik)
Håkan Widepalm (replik)
Olov Lindquist (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:8 av Olov Lindquist
- ◆ bifall till reservation av Irene Oskarsson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

(Sv. Psalm 333)

Andre vice ordföranden övertog kl. 21.25 ledningen av förhandlingarna.

§ 134 Meddelanden

Ordföranden *meddelade* att onsdagens förhandlingar skulle inledas kl. 9.00 med arbetsplenum. Gruppmöten skulle hållas från kl. 8.00.

§ 135 Namn på Svenska kyrkans internationella arbete

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2018:1 Namn på Svenska kyrkans internationella arbete.

I debatten yttrade sig

Leif Nordenstorm, som yrkade bifall till motion 2018:12

Lars G Linder, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Tomas Rosenlundh, Anki Erdmann, Klas Corbelius,
Lina Dahm, Vicktoria Bagi och biskop Åke Bonnier

Camilla Berard Granström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Roger Sandström och Vicktoria Bagi

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till reservation av Fredrik Sidenvall

I detta anförande *instämde* Kjell O Lejon

Anders Åkerlund (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Lars G Linder (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Lars G Linder (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Lars G Linder, önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik

Agneta Brendt, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:12 av Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius
- ◆ bifall till reservation av Fredrik Sidenvall.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 136 Svenska kyrkans hållning till böneutrop

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2018:2 Svenska kyrkans hållning till böneutrop.

I debatten yttrade sig

Artemis Lumarker

I detta anförande *instämde* Sara Waldenfors, Anna Stenberg, Karin Janfalk, Johan Blix, Lisa Gerenmark, Lina Dahm och Vicktoria Bagi

Aron Emilsson, som yrkade bifall till motion 2018:21

I detta anförande *instämde* Linda Lindberg, Fredrik Ottesen, Anders Ahl, Camilla Berard Granström och Eric Westroth

Camilla Berard Granström, som yrkade bifall till motion 2018:21

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen, Anders Ahl och Eric Westroth

Klas Corbelius, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Brendt, Gunilla Bengtsson, Artemis Lumarker, Erik Vikström, Gunnel Eriksson, Roger Sjöberg, Niklas Lindberg, Birgitta Nilsson, Birgitta Eliasson, Lina Dahm, Maria Lagerman, Vicktoria Bagi och Marie Johansson

Julia Kronlid, som yrkade bifall till motion 2018:21 och reservation av Camilla Berard Granström

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen, Anders Ahl, Camilla Berard Granström och Eric Westroth

Isak Öhrlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Artemis Lumarker, Sara Waldenfors, Erik Vikström, Gunnel Eriksson, Birgitta Nilsson, Klas Corbelius, Lisa Gerenmark, Lina Dahm, Anna Karin Hammar, Vicktoria Bagi, Marie Johansson och Anna Rapakko

Aron Emilsson (replik)

Isak Öhrlund (replik)

Aron Emilsson (replik)

Elisabeth Rydström, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Artemis Lumarker, Sara Waldenfors, Roger Sandström och Marie Johansson

Julia Kronlid (replik)

Elisabeth Rydström (replik)

Julia Kronlid (replik)

Anders Åkerlund

I detta anförande *instämde* Birgitta Axelsson Edström, Artemis Lumarker, Tomas Rosenlundh, Birgitta Nilsson, Roger Sandström, Klas Corbelius, Lina Dahm, Victor Månsson och Vicktoria Bagi

Linnea Bjuhr, som yrkade bifall till motion 2018:21 och reservation av Camilla Berard Granström

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen, Anders Ahl och Camilla Berard Granström

Biskop Fredrik Modéus

I detta anförande *instämde* Birgitta Axelsson Edström, Artemis Lumarker, Sara Waldenfors, Lars B Andersson, Marjut Ervasti, Klas Corbelius, Lina Dahm, Anna Karin Hammar och Victor Månsson

Camilla Berard Granström (replik)

Biskop Fredrik Modéus (replik)

Naima Bahnam Johansson, som yrkade bifall till motion 2018:21 och reservation av Camilla Berard Granström

I detta anförande *instämde* Fredrik Ottesen, Anders Ahl och Eric Westroth
Artemis Lumarker (replik)

Naima Bahnam Johansson (replik)

Artemis Lumarker (replik)

Naima Bahnam Johansson (replik)

Biskop Fredrik Modéus (replik)

Naima Bahnam Johansson (replik)

Biskop Fredrik Modéus (replik)

Naima Bahnam Johansson (replik)

Bertil Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till utskottets förslag

Leif Nordlander

I detta anförande *instämde* Lars G Linder

Caroline Åkerhielm, som yrkade bifall till utskottets förslag

Bengt Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Johan Garde, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:21 av Aron Emilsson och Julia Kronlid
- ◆ bifall till reservation av Camilla Berard Granström.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 137 Meddelanden

Ordföranden framförde presidiets förslag att debattreglerna skulle justeras för resten av kvällens överläggningar så att endast möjlighet till **en** replik skulle ges.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla presidiets förslag att endast möjlighet till **en** replik skulle ges för kvällens överläggningar.

§ 138 Kyrkoordningen och utlandsförsamlingarna

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2018:3 Kyrkoordningen och utlandsförsamlingarna.

I debatten yttrade sig

Gun Eriksson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anette Nordgren, som yrkade bifall till motion 2018:25 punkt 1

I detta anförande *instämde* Anders Roos

Gun Eriksson (replik)

Anette Nordgren (replik)

Nina Wahlin

I detta anförande *instämde* Anders Roos.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:25 punkt 1 av Anette Nordgren m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 139 Stöd till kvinnors folkhögskola i Gaza

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2018:4 Stöd till kvinnors folkhögskola i Gaza.

I debatten yttrade sig

Birgitta Axelsson Edström, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Tomas Rosenlundh, Roger Sandström och Nina Wahlin
Camilla Berard Granström, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anders Ahl

Anna Karin Hammar, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Camilla Persson, Tomas Rosenlundh, Gunnel Eriksson
och Vicktoria Bagi

Anders Roos

Anna Karin Hammar (replik)

Anders Roos (replik)

Katarina Glas, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Anders Roos.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

Ordföranden övertog kl. 23.03 ledningen av förhandlingarna.

§ 140 Missionsuppdraget

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2018:5 Missionsuppdraget.

I debatten yttrade sig

Kjell O Lejon, som yrkade bifall till motion 2018:58

Petter Nilsson, som yrkade bifall till motion 2018:59

I detta anförande *instämde* Anders Ahl och Camilla Berard Granström

Anna Karin Hammar, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi

Nadja Elhousny Nygårdh

I detta anförande *instämde* Sara Lindalen och Vicktoria Bagi

Kjell O Lejon (replik)

Nadja Elhousny Nygårdh (replik)

Victor Backström, som yrkade bifall till motion 2018:58 punkt 1

Nina Wahlin, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:58 punkt 1 av Kjell O Lejon
- ◆ bifall till motion 2018:58 punkt 2 av Kjell O Lejon
- ◆ bifall till motion 2018:58 punkt 3 av Kjell O Lejon
- ◆ bifall till motion 2018:59 punkt 1 av Petter Nilsson
- ◆ bifall till motion 2018:59 punkt 2 av Petter Nilsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 141 Uppföljning av #metoo och #vardeljus

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2018:6 Uppföljning av #metoo och #vardeljus.

I debatten yttrade sig

Biskop Mikael Mogren

I detta anförande *instämde* Anders Roos

Sofija Pedersen Videke, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Camilla Persson och Lina Dahm

Tomas Rosenlundh, som yrkade bifall till utskottets förslag

Marie Nielsén, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 142 Tillgängligheten i lokaler och verksamheter

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2018:7 Tillgängligheten i lokaler och verksamheter.

I debatten yttrade sig

Elise Solberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Karin Janfalk, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

§ 143 Församlingarnas statistikrapportering

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2018:8 Församlingarnas statistikrapportering.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 21 november 2018)

Dagen avslutades med en andakt ledd av Marie Rydén Davoust.

Förhandlingarna ajournerades kl. 23.45.

Kyrkomötet 2018
Onsdagen den 21 november

Kl. 9.00–14.00

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

Dagen inleddes med en andakt ledd av Lars Johnsson.

§ 144 Ordningsfråga

Leif Nordlander hade vid sitt anförande under tisdagens överläggningar glömt att yrka bifall till sin motion i betänkandet F 2018:1. Han var emellertid medveten om att yrkanden i mötesverktyget inte räcker utan måste lämnas vid anförandet vilket han menade gjorde yrkanden som skrivits in i mötesverktyget obsoleta. Han ansåg därför att det borde utredas om det ska skrivas yrkanden i mötesverktyget.

Ordföranden lämnade frågan vidare till presidiet.

§ 145 Sammanhållet klimatarbete, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Förvaltarskapsutskottets betänkande F 2018:1 Sammanhållet klimatarbete förelåg följande förslag (§ 117):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på motion 2018:55 av Jesper Eneroth.

Utskottet punkterna 1 och 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:52 punkterna 1 och 2 av Leif Nordlander om Utredning om solcellsanläggningar.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2018:55 av Jesper Eneroth,
dels om avslag på motion 2018:55 som innebär bifall till reservation av Jan-Åke Isaksson,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till motion 2018:55 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2018:55 av Jesper Eneroth, att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka och i enlighet med motionens förslag arbeta fram former för framtagande av ett nationellt täckande program för klimatstrategi så att arbetet ska kunna genomföras i samtliga stift.

Utskottet punkt 4

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:74 av Terence Hong slo m.fl. om kyrkoreservat.

§ 146 Flexibla förutsättningar för användning av kyrkorummet, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Förvaltarskapsutskottets betänkande F 2018:2 Flexibla förutsättningar för användning av kyrkorummet förelåg följande förslag (§ 118):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på motion 2018:93 punkt 1 av Karin Nodin.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2018:93 punkt 1 av Karin Nodin,

dels om avslag på motion 2018:93 punkt 1,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till motion 2018:93 punkt 1 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2018:93 punkt 1 av Karin Nodin, att uppdra till kyrkostyrelsen att i överläggningar med Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna påtala behovet av flexibel användning av kyrkorummet så att de kan brukas och utvecklas.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:93 punkt 2 av Karin Nodin om att uppdra till kyrkostyrelsen att i riktlinjerna för kyrkounderhållsbidrag främja förändringar för flexibel användning av kyrkorummet.

Utskottet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2018:93 punkt 3 av Karin Nodin uppdra till kyrkostyrelsen att se över och förtydliga förutsättningarna för kyrkounderhållsbidrag så att möjligheten till flexibel användning av kyrkorummen inkluderas.

§ 147 Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Förvaltarskapsutskottets betänkande F 2018:3 Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan förelåg endast utskottets förslag (§ 120).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2018:61 av biskop Johan Dalman m.fl., att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och föreslå förändringar av domkyrkornas organisatoriska ställning och förutsättningar i Svenska kyrkan, för att bättre stödja och ta till vara på domkyrkornas unika identitet och uppdrag.

§ 148 Att få effekt av initierade satsningar, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Förvaltarskapsutskottets betänkande F 2018:4 Att få effekt av initierade satsningar förelåg endast utskottets förslag (§ 121).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:26 av Mats Ershammar om förändringsförmåga på lokal nivå.

Utskottet punkterna 2 och 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att motion 2018:94 punkt 1 av Karin Nodin om att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en arbetsgrupp att samordna/likrikta och följa upp den framtida digitaliseringen för fastighetsregister inom de olika stifteten, dvs. hela organisationen, ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att motion 2018:94 punkt 2 av Karin Nodin om att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en arbetsgrupp som ger riktlinjer för samordnad IT-utbildning för fastighetsregister och för att främja en flexibel, tidsenlig och resurssnål användning på det lokala planet ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

§ 149 Ansvarsfullt ägande och ansvarsfullt handlande, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Förvaltarskapsutskottets betänkande F 2018:5 Ansvarsfullt ägande och ansvarsfullt handlande förelåg följande förslag (§ 122):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:40 av Anders Ahl
- ◆ bifall till motion 2018:70 av Linda Sjöo m.fl.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:40 av Anders Ahl,

dels om bifall till motion 2018:40,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till motion 2018:40 med övervägande ja besvarat.

På Anders Ahls begäran företogs omröstning med handuppräkning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på motion 2018:40.

På Anders Ahls begäran företogs rösträkning varvid 217 ledamöter röstade för bifall till utskottets förslag, 24 för motion 2018:40 och 1 ledamot avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:40 av Anders Ahl om utfasning av elektronik som innehåller kobolt.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anders Ahl, Eric Westroth, Ann-Christine From Utterstedt, Alexander Christiansson, David Lång, Zandra Pettersson, Camilla Berard Granström, Naima Bahnam Johansson, Daniel Spiik, Sara Seppälä, Fredrik Ottesen, Aron Emilsson, Daniel Engström, Marcus Lagerroos, Linnea Bjuhr, Jan-Åke Isaksson, Christoffer Wallin, Elisabeth Werner, Arnold Boström och Petter Nilsson i en skriftlig reservation.

Vi ser det som elementärt att all konsumtion och alla upphandlingar inom Svenska kyrkan, i möjligaste mån, ska ske med respekt för grundläggande mänskliga rättigheter.

Att fasa ut elektronik som innehåller kobolt där det inte kan garanteras att utbrytningen inte brutit mot mänskliga rättigheter är en självklarhet.

Idag nämns inte kobolt i Svenska kyrkans inköspolicy eller inköps-handbok.

Det finns kobolt som utvinns i t.ex. Europa och här förekommer inte barnarbete. I möjligaste mån måste Svenska kyrkan verka för att fasa ut och senare även köpa in elektronik där det kan garanteras att kobolten inte är utbruten i områden där det förekommer barnarbete. Det finns organisationer som har kunskap om detta så att hjulet behöver inte uppfinnas igen.

Detta är ingen lätt uppgift men vi måste göra ett försök. Det är ovärderligt.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:70 av Linda Sjöo m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:70,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:70 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:80 av Linda Sjöo m.fl. om översyn av kapitalförvaltningspolicy.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Marja Hillerström Anna Stenberg, Linda Sjöo, Lars B Andersson, Margareta Carlsson, Sara Lindalen och Marjut Ervasti.

§ 150 De kyrkliga utbildningarna: rekrytering och forskarutbildning, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande K1 2018:1 De kyrkliga utbildningarna: rekrytering och forskarutbildning förelåg följande förslag (§ 123):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:1 av Lars-Ivar Ericson
- ◆ bifall till motion 2018:17 av Lars B Andersson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2018:87 av Alve Svensson.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:1 av Lars-Ivar Ericson,

dels om bifall till motion 2018:1,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:1 med övervägande ja besvarat.

På Lars-Ivar Ericsons begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på motion 2018:1.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:1 av Lars-Ivar Ericson om nationell handlingsplan för rekrytering till kyrkliga tjänster.

BESLUT Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:17 av Lars B Andersson m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:17,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:17 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:17 av Lars B Andersson m.fl. om forskarutbildning för diakoner och församlingspedagoger.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lars B Andersson och Berth Löndahl.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:87 av Alve Svensson,

dels om bifall till motion 2018:87,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:87 med övervägande ja besvarat.

På Alve Svenssons begäran företogs omröstning med handuppräknning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på motion 2018:87.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:87 av Alve Svensson om fri musikundervisning i kantors- och organisttjänster.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bertil Olsson, Berth Löndahl och Karl-Gunnar Svensson.

§ 151 Pastoralteologisk utbildning vid Johannelunds teologiska högskola, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande K1 2018:2 Pastoralteologisk utbildning vid Johannelunds teologiska högskola förelåg följande förslag (§ 124):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:24 av Kjell O Lejon m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:24 av Kjell O Lejon m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:24,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:24 med övervägande ja besvarat.

På Kjell O Lejons begäran företogs omröstning med handuppräknning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på motion 2018:24.

På Kjell O Lejons begäran företogs rösträkning varvid 162 ledamöter röstade för bifall till utskottets förslag, 73 för motion 2018:24 och 7 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:24 av Kjell O Lejon m.fl. om pastoralteologisk utbildning vid Johannelunds teologiska högskola.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lars Arvidsson, Jan Olov Sundström, Agne Arnesson och Ann-Christine From Utterstedt.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bertil Olsson i en skriftlig reservation.

Det är oerhört angeläget att snarast bredda möjligheterna till prästutbildning ur rekryteringssynpunkt. Johannelunds teologiska högskola erbjuder varvad teori och praktik i sin utbildning. Ett starkt söktryck visar det stora intresset för denna utbildning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Margaretha Herthelius i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig till förmån för vad jag själv m.fl. anfört i kyrkolivsutskottet när det gäller motion 2018:24.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon, Elisabeth Sandlund, Fredrik Sidenvall, Stefan Aro, Leif Nordlander, David Castor, Leif Nordenstorm, Berth Löndahl, Torbjörn Aronson, Hans Weichbrodt, Erik Johansson, Håkan Sunnliden, Alve Svensson, Karl-Gunnar Svensson, Torbjörn Arvidsson, Irene Oskarsson och Anders Novak i en skriftlig reservation.

Reservanterna noterar att emedan ett knappt tjugotal anföranden i plenum yrkade för bifall till motionen, utifrån en lång rad välgrundade sakargument, så framfördes i sak inte något argument däremot.

Reservanterna beklagar att den bakgrundsbeskrivning som låg till grund för utskottets förslag till beslut i allt väsentligt inte var relevant i motionens ärende och därför var missledande.

Om Johannelunds teologiska högskola skulle återfå möjligheten att ge hela den pastoralteologiska utbildningen, integrerad med den akademiska utbildningen vid högskolan, skulle det bland annat tydligt gynna kvalitén i prästutbildningen och tydligt befrämja rekryteringen till präster inom Svenska kyrkan.

§ 152 Uppdrag som gatupräst eller -diakon, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande K1 2018:3 Uppdrag som gatupräst eller -diakon förelåg följande förslag (§ 125):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:73 av Terence Hongslo m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:73 av Terence Hongslo m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:73,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:73 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:73 av Terence Hongslo m.fl. om uppdrag som gatupräst eller -diakon.

§ 153 Undervisning och lärande, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2018:4 Undervisning och lärande förelåg följande förslag (§ 126):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:84 av Nina Wahlin och Åsa Ingårda.

Utskottet punkterna 1 och 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:76 punkterna 1 och 2 av Niklas Grahn m.fl. om programmet för lärande och undervisning.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:84 av Nina Wahlin och Åsa Ingårda,

dels om bifall till motion 2018:84,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:84 med övervägande ja besvarat.

På Nina Wahlins begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på motion 2018:84.

På Nina Wahlins begäran företogs rösträkning varvid 161 ledamöter röstade för bifall till utskottets förslag, 77 för motion 2018:84 och 4 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:84 av Nina Wahlin och Åsa Ingårda om nationell ungdomssatsning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lars Arvidsson.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Margaretha Herthelius i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig till förmån för vad jag själv m.fl. anfört i kyrkolivsutskottet när det gäller motion 2018:84.

§ 154 Missionsuppdraget, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2018:5 Missionsuppdraget förelåg följande förslag (§ 140):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:58 punkt 1 av Kjell O Lejon
- ◆ bifall till motion 2018:58 punkt 2 av Kjell O Lejon
- ◆ bifall till motion 2018:58 punkt 3 av Kjell O Lejon
- ◆ bifall till motion 2018:59 punkt 1 av Petter Nilsson
- ◆ bifall till motion 2018:59 punkt 2 av Petter Nilsson.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:58 punkt 1 av Kjell O Lejon,

dels om bifall till motion 2018:58 punkt 1,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:58 punkt 1 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:58 punkt 1 av Kjell O Lejon om att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att en utredning tillsätts för att kartlägga hur missionsuppgiften beskrivs i församlingsinstruktionerna i Svenska kyrkan, samt hur denna grundläggande uppgift fullgörs i församlingarna.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl och Kjell O Lejon.

Utskottet punkterna 2 och 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:58 punkterna 2 och 3 av Kjell O Lejon,

dels om bifall till motion 2018:58 punkterna 2 och 3,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:58 punkterna 2 och 3 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:58 punkt 2 av Kjell O Lejon om att uppdra till kyrkostyrelsen att utifrån kartläggningen redogöra för goda exempel på missionsuppgiftens gestaltning i församlingsarbetet och motion 2018:58 punkt 3 av Kjell O Lejon om att utarbeta ett förslag till missionsstrategier för att människor i Sverige och i andra länder där Svenska kyrkan är verksam ska komma till tro på Jesus Kristus som sin Herre och Frälsare och ges möjlighet att leva i en kristen församlingssamfund.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon och Berth Löndahl.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig David Castor i en skriftlig reservation.

Motion 2018:58 avsågs i dess helhet med huvudsaklig motivering att dess ärende är en fråga för stift och församling. Att kartläggning av och strategier för mission inte skulle vara en angelägenhet för en kristen kyrkas nationella nivå är häpnadsväckande till den grad att nivåns existensberättigande kan ifrågasättas.

Utskottet punkterna 4 och 5

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att anse motion 2018:59 punkt 1 av Petter Nilsson ska anses besvarad med vad utskottet anfört och att avslå motion 2018:59 punkt 2,

dels om bifall till motion 2018:59,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om att anse motion 2018:59 punkt 1 besvarad med vad utskottet anfört och att avslå motion 2018:59 punkt 2 av Petter Nilsson med övervägande ja besvarat.

På Ann-Christine From Utterstedts begäran företogs omröstning med handuppräkring med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på motion 2018:59.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att anse motion 2018:59 punkt 1 av Petter Nilsson besvarad med vad utskottet anfört och att avslå motion 2018:59 punkt 2 av Petter Nilsson om att uppdra till kyrkostyrelsen att se över hur ekonomiska medel kan avsättas och riktas mot i utanförskapsområden, i syfte att göra en samlad nationell insats i frågan.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Camilla Berard Granström, Naima Bahnam Johansson, Zandra Pettersson, David Lång, Sara Seppälä, Fredrik Ottesen, Eric Westroth, Ann-Christine From Utterstedt, Aron Emilsson, Daniel Engström, Anders Ahl, Marcus Lagerroos, Linnea Bjuhr, Jan-Åke Isaksson, Christoffer Wallin, Elisabeth Werner och Arnold Boström i en skriftlig reservation.

Vi lever i en orolig tid, men Svenska kyrkan kan fylla de otrygga och andefattiga hållrum som finns i vårt svenska samhälle. Den senaste tidens regeringar har skapat det som brukar benämnas som utanförskapsområden. I dessa utanförskapsområden finns ett skriande behov av resurser från vårt samhälle. Svenska kyrkan kan inte förse dessa områden med materiella behov, men vi kan erbjuda vår gemenskap, något som inte kan köpas för pengar. Därför är det viktigt att Svenska kyrkan än mer än idag, missionerar i dessa områden för att skänka förhoppningar och välsignelse. Svenska kyrkan kan inte ersätta det behov av t.ex. lärare och poliser som efterfrågas i dessa områden. Men, vi kan komma med andlighet och tro. Vi kan dra vårt strå till stacken. Det är ovärderligt. Därför anser vi att denna motion ska bifallas i dess helhet.

§ 155 Uppföljning av #metoo och #vardeljus, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2018:6 Uppföljning av #metoo och #vardeljus förelåg endast utskottets förslag (§ 141).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:88 av Sandra Ryström Signarsdotter om uppföljning av #metoo och #vardeljus.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2018:88 av Sandra Ryström Signarsdotter uppdra till kyrkostyrelsen att se över vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas nationellt för att förebygga sexuella övergrepp och trakasserier samt att med särskilt fokus på ålders- och könsmaktsordning synliggöra och vidareutveckla det goda arbete som redan pågår.

§ 156 Tillgängligheten i lokaler och verksamheter, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2018:7 Tillgängligheten i lokaler och verksamheter förelåg endast utskottets förslag (§ 142).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:31 punkt 1 av Hanna Unger m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att implementera policy-dokumentet *En kyrka för alla*.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2018:31 punkt 2 av Hanna Unger m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att se över möjligheten att utveckla tillgänglighetsfunktionen i *Kyrkguiden*.

Utskottet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2018:31 punkt 3 av Hanna Unger m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att implementera policy-dokumenterna *En kyrka för alla* och *Gåvan att finnas till*.

§ 157 Församlingarnas statistikrapportering, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2018:8 Församlingarnas statistikrapportering förelåg följande endast utskottets förslag (§ 143).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:69 av Linda Sjö m.fl. om församlingarnas statistikrapportering.

§ 158 Ändringar i kyrkoordningen m.m., beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2018:1 Ändringar i kyrkoordningen m.m. förelåg endast utskottets förslag (§ 127).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag

1. att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 1*.
2. att anta utskottets förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3) enligt *bilaga 2*.
3. att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i Ersättningsstadga (SvKB 2012:17).

§ 159 Tema för kyrkomötet 2019, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2018:2 Tema för kyrkomötet 2019 förelåg endast utskottets förslag (§ 128).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla presidietts förslag att temat för det tematiska kyrkomötessammanträdet 2019 ska vara undervisning.

§ 160 Strukturfrågor, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2018:3 Strukturfrågor förelåg följande förslag (§ 129):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:32 av Berth Löndahl
- ◆ bifall till motion 2018:34 av Berth Löndahl
- ◆ bifall till motion 2018:36 av Berth Löndahl
- ◆ bifall till motion 2018:78 av Inga Alm
- ◆ bifall till motion 2018:82 av Margareta Andersson.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:32 av Berth Löndahl,
dels om bifall till motion 2018:32,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:32 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:32 av Berth Löndahl om förhållandet mellan pastorat och församling.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl och Kjell O Lejon.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:34 av Berth Löndahl,
dels om bifall till motion 2018:34,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:34 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:34 av Berth Löndahl om att utreda församlingsbegreppet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl och Kjell O Lejon.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:36 av Berth Löndahl,
dels om bifall till motion 2018:36,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:36 med övervägande ja besvarat.

På Berth Löndahls begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på motion 2018:36.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:36 av Berth Löndahl om att utvärdera strukturutredningen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl och Kjell O Lejon.

Utskottet punkt 4

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2018:56 av Eva Kyrk om kyrkvårdar i församlingsråd med den ändring som framgår av utskottets förslag om ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 1*.

Utskottet punkterna 5 och 6

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:78 punkterna 1 och 2 av Inga Alm,

dels om bifall till motion 2018:78 punkterna 1 och 2,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:78 punkterna 1 och 2 med övervägande ja besvarat.

På Fredrik Sidenvalls begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på motion 2018:78 punkterna 1 och 2.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:78 punkterna 1 och 2 av Inga Alm om utvärdering av sammanslagningar av församlingar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl, Kjell O Lejon och Elisabeth Sandlund.

Utskottet punkt 7

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:82 av Margareta Andersson,

dels om bifall till motion 2018:82,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:82 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:82 av Margareta Andersson om församlingsrådets kompetens.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Elisabeth Sandlund.

Utskottet punkt 8

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motionerna 2018:36 och 2018:78 uppdra till kyrkomötets presidium att tillse att kyrkomötet får information om de utvärderingsinsatser rörande strukturfrågor som görs av kyrkostyrelsen.

§ 161 Församlingens grundläggande uppgift, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2018:4 Församlingens grundläggande uppgift förelåg följande förslag (§§ 130 och 132):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:6 av Anders Åkerlund m.fl.
- ◆ bifall till motion 2018:54 av Celina Falk m.fl.
- ◆ bifall till motion 2018:62 av Elisabeth Sandlund och Berth Löndahl
- ◆ avslag på utskottets förslag punkt 5.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:6 av Anders Åkerlund m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:6,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:6 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:6 av Anders Åkerlund m.fl. om beskrivningen av församlingens grundläggande uppgift.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anders Brunnstedt i en skriftlig reservation.

Beslutet att avslå motion 2018:6 gör att vi avsäger oss möjlighet att skapa ett underlag för reflektion och samtal kring den grundläggande uppgiften i hela Svenska kyrkan.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:54 av Celina Falk m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:54,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:54 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:54 av Celina Falk m.fl. om missionen och församlingens grundläggande uppgift.

Utskottet punkterna 3 och 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:62 punkterna 1 och 2 av Elisabeth Sandlund och Berth Löndahl,

dels om bifall till motion 2018:62 punkterna 1 och 2,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:62 punkterna 1 och 2 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:62 punkterna 1 och 2 av Elisabeth Sandlund och Berth Löndahl om ökad fokusering på församlingens grundläggande uppgift.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl.

Utskottet punkt 5

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att med anledning av motionerna 2018:6 av Anders Åkerlund m.fl. och 2018:54 av Celina Falk m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att vidta nödvändiga åtgärder så att Svenska kyrkans verksamhetsindelning och redovisningssystem överensstämmer med kyrkoordningens beskrivning av församlingens grundläggande uppgift som en enda med fyra dimensioner,

dels om avslag på utskottets förslag,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med anledning av motionerna 2018:6 och 2018:54 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motionerna 2018:6 av Anders Åkerlund m.fl. och 2018:54 av Celina Falk m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att vidta nödvändiga åtgärder så att Svenska kyrkans verksamhetsindelning och redovisningssystem överensstämmer med kyrkoordningens beskrivning av församlingens grundläggande uppgift som en enda med fyra dimensioner.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl.

§ 162 Valfri församlingstillhörighet, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2018:5 Valfri församlingstillhörighet förelåg följande förslag (§ 133):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:8 av Olov Lindquist
- ◆ bifall till reservation av Irene Oskarsson m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:8 av Olov Lindquist m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:8 som innebär bifall till reservation av Irene Oskarsson m.fl.,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:8 med övervägande ja besvarat.

På Alve Svenssons begäran företogs omröstning med handuppräkning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på motion 2018:8.

På Olov Lindquists begäran företogs rösträkning varvid 191 ledamöter röstade för bifall till utskottets förslag, 48 för motion 2018:8 och 3 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:8 av Olov Lindquist m.fl. om att göra det möjligt att välja församlingstillhörighet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Elisabeth Sandlund, Elisabet Stålhem Liljendahl, Lars Arvidsson, Anna-Karin Westerlund, Mats Hagelin, Olle Reichenberg, Björn Falkeblad, Mats Ershammar, Madelaine Erlandsson, Margareta Nisser-Larsson, Cecilia Brinck, Suzanne Fredborg, Sven Ingvar Holmgren, Eva Kyrk, Helena Nordvall, David Castor, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Bengt Kjellgren, Olov Lindquist, Margaretha Herthelius, Lars Arvidsson, Caroline Åkerhielm, Leif Nordenstorm, Vivianne Wetterling och Bengt Olsson.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Stefan Aro i en skriftlig reservation.

Det finns inga bärande skäl för att inte starta en utredning kring fri församlingstillhörighet. Om utredningen gör gällande att den möjligheten skulle få negativa följder för Svenska kyrkan, finns ingen anledning ändra på bestämmelsen. Fri församlingstillhörighet står inte i motsats till territorialprincipen.

§ 163 Namn på Svenska kyrkans internationella arbete, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2018:1 Namn på Svenska kyrkans internationella arbete förelåg följande förslag (§ 135):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:12 av Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius
- ◆ bifall till reservation av Fredrik Sidenvall.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:12 av Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius,

dels om bifall till motion 2018:12 som innebär bifall till reservation av Fredrik Sidenvall,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:12 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:12 av Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius om namn på Svenska kyrkans internationella arbete.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius.

§ 164 Svenska kyrkans hållning till böneutrop, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2018:2 Svenska kyrkans hållning till böneutrop förelåg följande förslag (§ 136):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:21 av Aron Emilsson och Julia Kronlid
- ◆ bifall till reservation av Camilla Berard Granström.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:21 av Aron Emilsson och Julia Kronlid,

dels om bifall till motion 2018:21 som innebär bifall till reservation av Camilla Berard Granström,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:21 med övervägande ja besvarat.

På Camilla Berard Granströms begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på motion 2018:21.

På Camilla Berard Granströms begäran företogs rösträkning varvid 206 ledamöter röstade för bifall till utskottets förslag, 26 för motion 2018:21 och 9 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:21 av Aron Emilsson och Julia Kronlid om Svenska kyrkans hållning till böneutrop.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Håkan Sunnliden och Kjell O Lejon.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig David Lång i en skriftlig reservation.

Jag menar att motion 2018:21 bör bifallas. Islamismens utbredning i Sverige ligger inte i det svenska folkets intresse och bör därför motverkas av vår nationella folkkyrka.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Ann-Christine From Utterstedt, Eric Westroth, Alexander Christiansson, David Lång, Zandra Pettersson, Camilla Berard Granström, Naima Bahnam Johansson, Daniel Spiik, Sara Seppälä, Fredrik Ottesen, Anders Ahl, Aron Emilsson, Daniel Engström, Marcus Lagerroos, Linnea Bjuhr, Jan-Åke Isaksson, Christoffer Wallin, Elisabeth Werner, Arnold Boström och Petter Nilsson i en skriftlig reservation.

Sverigedemokraterna ser med oro på att kyrkomötet inte vill anta ett uttalande om en kritisk hållning till etablerandet av böneutrop som enhetlig hållning för Svenska kyrkan landet runt.

Religionsfriheten är absolut och självklar, och den är i Sverige lagstadgad och skyddad. Böneutrop strider mot religionsfriheten i form av frihet från religiös påverkan. Det är vidare inte Svenska kyrkans uppdrag att missionera eller propagera för andra religioner, utan vår kyrka bör drivas av vår egen missionsbefallning och vi förväntas av medlemmar och allmänhet att stå säkra i vår egen tro och tradition. Mot den bakgrunden menar vi att kyrkomötet borde bifalla motionen.

§ 165 Kyrkoordningen och utlandsförsamlingarna, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2018:3 Kyrkoordningen och utlandsförsamlingarna förelåg följande förslag (§ 138):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:25 punkt 1 av Anette Nordgren m.fl.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:25 punkt 1 av Anette Nordgren m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:25 punkt 1,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:25 punkt 1 med övervägande ja besvarat.

På Anette Nordgrens begäran företogs omröstning med handuppräkning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstade för avslag på motion 2018:25 punkt 1.

På Anette Nordgrens begäran företogs rösträkning varvid 166 ledamöter röstade för bifall till utskottets förslag, 69 för motion 2018:25 punkt 1 och 3 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:25 punkt 1 av Anette Nordgren m.fl. om att uppdraga till kyrkostyrelsen att göra en allmän översyn av kyrkoordningen vad avser utlandsförsamlingarna och deras status.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Karl-Gunnar Svensson och Stefan Linderås.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:25 punkt 2 av Anette Nordgren m.fl. om att uppdraga till kyrkostyrelsen att se till att den mall som hänvisas till i 2 kap. 13 § i kyrkoordningen omarbetas.

§ 166 Stöd till kvinnors folkhögskola i Gaza, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2018:4 Stöd till kvinnors folkhögskola i Gaza förelåg endast utskottets förslag (§ 139).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att motion 2018:39 av Anna Karin Hammar m.fl. om stöd till kvinnors folkhögskola i Gaza ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

§ 167 Fyllnadsval till kyrkostyrelsen

Kyrkomötet ska välja ny ledamot i kyrkostyrelsen efter Leif Nordlander, som av sagt sig uppdraget. Valberedningens företrädare föreslog Berth Löndahl att ingå i kyrkostyrelsen under resterande del av mandatperioden.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla valberedningens förslag att välja Berth Löndahl till ledamot i kyrkostyrelsen under resterande del av mandatperioden.

§ 168 Fyllnadsval till utskott

Kyrkomötet ska välja ny ledamot efter Erik Johansson, som av sagt sig uppdraget i Ekonomiutskottet. Valberedningens företrädare föreslog att Leif Nordlander ersätter Erik Johansson i Ekonomiutskottet under resterande del av mandatperioden.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla valberedningens förslag att välja Leif Nordlander till ledamot i Ekonomiutskottet under resterande del av mandatperioden.

Kyrkomötet ska välja ny ledamot efter Berth Löndahl, som av sagt sig uppdraget i Gudstjänstutskottet. Valberedningens företrädare föreslog att Erik Johansson ersätter Berth Löndahl i Gudstjänstutskottet under resterande del av mandatperioden.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla valberedningens förslag att välja Erik Johansson till ledamot i Gudstjänstutskottet under resterande del av mandatperioden.

§ 169 Fyllnadsval till Svenska kyrkans överklagandenämnd

Kyrkomötet ska välja första ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd efter Kenneth Nordgren, som av sagt sig uppdraget. Valberedningens företrädare föreslog Karin Sarja till första ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd under resterande del av mandatperioden.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla valberedningens förslag att välja Karin Sarja till första ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd under resterande del av mandatperioden.

Kyrkomötet ska välja andra ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd efter Karin Sarja. Valberedningens företrädare föreslog Lena Petersson till andra ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd under resterande del av mandatperioden.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla valberedningens förslag att välja Lena Petersson till andra ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd under resterande del av mandatperioden.

§ 170 Fyllnadsval av revisor

Kyrkomötet ska välja ny revisor efter Fredrik Nilsson, som avsagt sig uppdraget. Valberedningens företrädare föreslog Ola Isacson till revisor under resterande del av mandatperioden.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att välja Ola Isacson till revisor under resterande del av mandatperioden.

§ 171 Utseende av auktoriserad revisor

Kyrkomötet ska utse auktoriserad revisor. Kyrkomötets ordförande föreslog Erik Albenius, auktoriserad revisor från PwC för perioden 2019–2022.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med ordförandens förslag att utse Erik Albenius, auktoriserad revisor från PwC för perioden 2019–2022.

§ 172 Förändrade debattregler

Ordföranden föredrog presidiets förslag att debattreglerna skulle ändras så att talartiden minskade med en minut och att endast möjlighet till en replik skulle ges.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla presidiets förslag till förändrade debattregler.

Förste vice ordföranden övertog kl. 10.00 ledningen av förhandlingarna.

§ 173 Barnkonsekvensanalys

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2018:6 Barnkonsekvensanalys.

I debatten yttrade sig

Leif Nordenstorm, som yrkade bifall till motion 2018:13

I detta anförande *instämde* Lena Arman

Marie Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Ronny Hansson, Sara Waldenfors, Louise Callenberg och Gunilla Lundström

Leif Nordenstorm (replik)

Marie Johansson (replik)

August Hermansson, som yrkade bifall till motion 2018:13

I detta anförande *instämde* Lena Arman

Marie Johansson (replik)

August Hermansson (replik)

Marie Johansson, önskade få antecknat till protokollet att hon inte hade rätt till ytterligare replik

Victor Backström, som yrkade bifall till motion 2018:13

I detta anförande *instämde* Lena Arman

Marie Johansson (replik)

Victor Backström (replik)

Håkan Widepalm, som yrkade bifall till utskottets förslag

Leif Nordenstorm (replik)

Håkan Widepalm (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

◆ bifall till utskottets förslag

◆ bifall till motion 2018:13 av Leif Nordenstorm m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 174 Svenska Kyrkans Ungas ställning

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2018:7 Svenska Kyrkans Ungas ställning.

I debatten yttrade sig

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Irene Oskarsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Karin Janfalk, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Artemis Lumarker och Johan Blix
Biskop Mikael Mogren

I detta anförande *instämde* Artemis Lumarker, Victor Backström och Johan Blix
Erik Sjöstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Daniel Tisell och Katarina Glas.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 175 Ungdomsrepresentanter och konsensusmetoder i kyrkomötet

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2018:8 Ungdomsrepresentanter och konsensusmetoder i kyrkomötet.

I debatten yttrade sig

Mattias Benke, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Erik Vikström, Birgitta Eliasson, Maria Lagerman,
Olle Rydell och Marie Johansson

Sven Gunnar Persson, som yrkade bifall till reservation av Sven Gunnar Persson och
Anette Nordgren och till motion 2018:47

I detta anförande *instämde* Artemis Lumarker, Anders Roos och Lena Arman
Amanda Carlshamre, som yrkade bifall till motion 2018:92

I detta anförande *instämde* Anders Roos

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till motion 2018:47

I detta anförande *instämde* Artemis Lumarker, Anders Roos och Anette Nordgren
Mattias Benke (replik)

Hans-Olof Andrén (replik)

Victor Backström, som yrkade bifall till motion 2018:47

I detta anförande *instämde* Anders Roos och Lena Arman

August Hermansson, som yrkade bifall till motion 2018:47

I detta anförande *instämde* Artemis Lumarker och Anders Roos

Biskop Eva Nordung Byström, som yrkade bifall till motion 2018:47

I detta anförande *instämde* Marie Wojidkow, Artemis Lumarker, Anders Roos,
Lars Beckman och Torvald Johansson

Jesper Eneroth, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birger Wernersson, Agneta Brendt, Anders Nihlgård,
Martin Moberg, Elisabet Fjellström, Tommy Eriksson, Erik Vikström, Ulla
Löfven, Roger Sjöberg, Åke Marcusson, Rebecca Hägg, Olle Rydell, Vicktoria
Bagi och Marie Johansson

Sven Gunnar Persson (replik)

Jesper Eneroth (replik)

Amanda Carlshamre (replik)

Jesper Eneroth (replik)

Hans-Olof Andrén (replik)

Jesper Eneroth (replik)

Maria Johansson-Berg, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 2

I detta anförande **instämde** Birger Wernersson, Martin Moberg, Gunilla Lundström, Roger Sjöberg, Birgitta Eliasson och Inger Wahlman

Amanda Carlshamre (replik)

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Birger Wernersson, Anders Nihlgård, Ronny Hansson, Martin Moberg, Birgitta Eliasson, Lars Johnsson, Jenny Thor, Britas Lennart Eriksson, Inger Wahlman och Marie Johansson

Amanda Carlshamre (replik)

Artemis Lumarker

I detta anförande **instämde** Anders Roos

Johan Garde, som yrkade bifall till motion 2018:92

Niklas Larsson

I detta anförande **instämde** Anders Nihlgård, Sara Lindalen, Åke Marcusson och Agne Arnesson

Artemis Lumarker (replik)

Niklas Larsson (replik)

Marie Rydén Davoust, som yrkade bifall till motion 2018:92

Biskop Martin Modéus

I detta anförande **instämde** Anders Nihlgård, Marie Wojidkow, Artemis Lumarker, Kristin Molander, Birgitta Eliasson och Victor Månsson

Lisa Gerenmark

Daniel Tisell, som yrkade bifall till motion 2018:47

I detta anförande **instämde** Marie Wojidkow, Artemis Lumarker, Katarina Glas och Anders Åkerlund

Jesper Eneroth (replik)

Daniel Tisell (replik)

Åsa Ingårda, som yrkade bifall till motion 2018:47

I detta anförande **instämde** Marie Wojidkow, Artemis Lumarker, Karin Janfalk, Leif Nordenstorm, Katarina Glas, Nina Wahlin och Anders Åkerlund

Jesper Eneroth (replik)

Åsa Ingårda (replik)

Jesper Eneroth, önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik

Kristin Molander, som yrkade bifall till motion 2018:92

I detta anförande **instämde** Johan Blix

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Kristin Molander (replik)

Irene Oskarsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:47 av Hans-Olof Andrén m.fl.
- ◆ bifall till reservation av Sven Gunnar Persson och Anette Nordgren
- ◆ bifall till motion 2018:92 av Amanda Carlshamre m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 176 Valsedelsdistribution och rösträtt vid direkta val

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2018:9 Valsedelsdistribution och rösträtt vid direkta val.

I debatten yttrade sig

August Hermansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Margaretha Herthelius, som yrkade bifall till utskottets förslag

Marja Hillerström, som yrkade bifall till motion 2018:7

I detta anförande *instämde* Anna Stenberg.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:7 av Margaretha Herthelius m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 177 Förbud mot främlingsfientliga nomineringsgrupper m.m.

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2018:10 Förbud mot främlingsfientliga nomineringsgrupper m.m.

I debatten yttrade sig

Lars B Andersson, som yrkade bifall till motion 2018:18

I detta anförande *instämde* Anna Stenberg, Sara Lindalen och Vicktoria Bagi

Artemis Lumarker, som yrkade bifall motion 2018:18

I detta anförande *instämde* Anna Stenberg, Karin Janfalk, Sara Lindalen, Lars B Andersson, Anki Erdmann, Lisa Gerenmark och Vicktoria Bagi

Olle Reichenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Sven Gunnar Persson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:18 av Lars B Andersson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 178 Rösträtt för präster och diakoner i EFS vid biskopsval

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2018:11 Rösträtt för präster och diakoner i EFS vid biskopsval.

I debatten yttrade sig

Margareta Karlsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Leif Nordenstorm, som yrkade bifall till motion 2018:64

David Castor, som yrkade bifall till motion 2018:64.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:64 av David Castor.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 179 Begravningsverksamhet

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2018:12 Begravningsverksamhet.

I debatten yttrade sig

Mattias Benke, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Ronny Hansson

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till motion 2018:30

I detta anförande *instämde* Anders Roos

Tomas Rosenlundh

Marja Hillerström, som yrkade bifall till motion 2018:46

I detta anförande *instämde* Anna Stenberg

Nils Gårder, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2018:30 av Sten Janson m.fl.
 - ◆ bifall till motion 2018:46 av Lars G Linder.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 180 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans valprovsnämnd

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2018:13 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans valprovsnämnd.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 181 Mission, missionärer och gemenskap

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2018:5 Mission, missionärer och gemenskap.

I debatten yttrade sig

Karin Nodin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Katarina Glas

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2018:53 och till honom under överläggningen framlagt förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2018:53 av Leif Nordlander
 - ◆ bifall till av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 182 Ekumenisk julinsamling

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2018:6 Ekumenisk julinsamling.

I debatten yttrade sig

Anders Nihlgård, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Tomas Rosenlundh, Lena Arman och Anders Åkerlund

Camilla Berard Granström, som yrkade bifall till motion 2018:66 och reservation av Camilla Berard Granström.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:66 av Julia Kronlid och Linnea Bjuhr
- ◆ bifall till reservation av Camilla Berard Granström.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 183 Stöd till utlandsförsamlingarna

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2018:7 Stöd till utlandsförsamlingarna.

I debatten yttrade sig

Nina Wahlin, som yrkade bifall till motion 2018:85

Camilla Berard Granström, som yrkade bifall till utskottets förslag punkterna 1 och 2
och bifall till reservation av Camilla Berard Granström

Nina Wahlin (replik)

Anne Olofsson, som yrkade bifall till motion 2018:85 punkterna 2 och 3

I detta anförande *instämde* Lena Arman

Nina Wahlin (replik)

Anne Olofsson (replik)

Nina Wahlin, önskade få antecknat till protokollet att hon inte hade rätt till ytterligare
replik

Jan Olov Sundström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Nina Wahlin (replik)

Jan Olov Sundström (replik)

Nina Wahlin, önskade få antecknat till protokollet att hon inte hade rätt till ytterligare
replik

Åke Marcusson, som yrkade bifall till motion 2018:85 punkterna 2 och 3

I detta anförande *instämde* Tomas Rosenlundh och Anette Nordgren

Anders Roos, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Johan Blix, Anette Nordgren, Åke Marcusson och
Lena Arman

Åke Marcusson (replik)

Anders Roos (replik)

Nina Wahlin (replik)

Anders Roos (replik)

Nina Wahlin, önskade få antecknat till protokollet att hon inte hade rätt till ytterligare
replik.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:85 punkt 1 av Nina Wahlin och Niklas Larsson
- ◆ bifall till motion 2018:85 punkt 2 av Nina Wahlin och Niklas Larsson
- ◆ bifall till motion 2018:85 punkt 3 av Nina Wahlin och Niklas Larsson
- ◆ bifall till reservation av Camilla Berard Granström
- ◆ bifall till av Anders Roos under överläggningen framlagt förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.17.

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.00 under ledning av ordföranden.

§ 184 Barnkonsekvensanalys, beslut

Från dagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2018:6 Barnkonsekvensanalys förelåg följande förslag (§ 173):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:13 av Leif Nordenstorm m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:13 av Leif Nordenstorm m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:13,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:13 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:13 av Leif Nordenstorm m.fl. om utredning av barnkonsekvensanalys.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Margaretha Herthelius, Anna-Karin Westerlund, Leif Nordenstorm och Olov Lindquist.

§ 185 Svenska Kyrkans Ungas ställning, beslut

Från dagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2018:7 Svenska Kyrkans Ungas ställning förelåg endast utskottets förslag (§ 174).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att motion 2018:19 punkt 1 av Karin Janfalk m.fl. om att ge Svenska Kyrkans Unga ställning som Svenska kyrkans officiella barn- och ungdomsorganisation ska anses besvarad med vad utskottet anför.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:19 punkt 2 av Karin Janfalk m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilka förändringar som behöver göras för att synlig- och tydliggöra Svenska Kyrkans Unga som Svenska kyrkans officiella barn- och ungdomsorganisation.

Utskottet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2018:19 punkt 2 av Karin Janfalk m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att i samråd och samverkan med Svenska Kyrkans Unga och stiftens ta fram en strategi för att stödja utvecklingen av ungas demokratiska organisering i Svenska kyrkan.

§ 186 Ungdomsrepresentanter och konsensusmetoder i kyrkomötet, beslut

Från dagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2018:8 Ungdomsrepresentanter och konsensusmetoder i kyrkomötet förelåg följande förslag (§ 175):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:47 av Hans-Olof Andrén m.fl.
- ◆ bifall till motion 2018:92 av Amanda Carlshamre m.fl.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:47 av Hans-Olof Andréén m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:47,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:47 med övervägande ja besvarat.

På Hans-Olof Andrééns begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstade för avslag på motion 2018:47.

På Hans-Olof Andrééns begäran företogs rösträkning varvid 159 ledamöter röstade för bifall till utskottets förslag, 71 för motion 2018:47 och 3 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:47 av Hans-Olof Andréén m.fl. om ungdomsrepresentanter i kyrkomötet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Stefan Linderås, Marie Rydén Davoust, Emma Hedlundh, Marie Wojidkow, Sven Gunnar Persson, Olov Lindquist, Victor Backström, Johan Garde, Celina Falk, Katarina Glas, Anders Roos, Erik Sjöstrand, Victor Månsson, Carina Etander Rimborg och Sofia Rosenquist.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Artemis Lumarker i en skriftlig reservation.

Det är en självklarhet att barn och unga som intar en särställning i kristen tro ska vara representerade i Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Därför ska vår kyrka ha barn- och ungdomsrepresentanter på plats i kyrkomötet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Erik Olebark Ringheim i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig mot avslag på motion 2018:47 då motionen, hade den varit godkänd, signifikant ökat möjligheterna för de ungas kyrkomöte att inte bara i förväg ge sina synpunkter utan också få del av och vara en del av de diskussioner som förs i utskott och plenum och på så sätt kunna bidra till att de ungas kyrkomötes insikter och åsikter bättre tas till vara.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:92 av Amanda Carlshamre m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:92,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:92 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:92 av Amanda Carlshamre m.fl. om konsensusmetoder i kyrkomötet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Marie Rydén Davoust, Emma Hedlundh, Marie Wojidkow, Sven Gunnar Persson, Victor Backström, Johan Garde, Celina Falk, Anders Roos och Carina Etander Rimborg.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Erik Olebark Ringheim i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig mot beslut om avslag på motion 2018:92 då beslut i enlighet med motionen, att utreda konsensusmetoder, hade varit ett sätt att utreda möjligheter till stärkt demokrati och nya metoder som eventuellt bättre kan tillvarata ledamöters kompetens och genom konsensusarbete nå bättre beslut.

§ 187 Valsedelsdistribution och rösträtt vid direkta val, beslut

Från dagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2018:9 Valsedelsdistribution och rösträtt vid direkta val förelåg följande förslag (§ 176):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:7 av Margaretha Herthelius m.fl.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:7 av Margaretha Herthelius m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:7,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:7 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:7 av Margaretha Herthelius m.fl. om valsedelsdistribution på stiftsnivå.

Utskottet punkterna 2 och 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:89 punkterna 1 och 2 av Bengt Kjellgren m.fl. om rösträtt för nyligen inträdna medlemmar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Katarina Ramnerö Ödestad.

§ 188 Förbud mot främlingsfientliga nomineringsgrupper m.m., beslut

Från dagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2018:10 Förbud mot främlingsfientliga nomineringsgrupper m.m. förelåg följande förslag (§ 177):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:18 av Lars B Andersson m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:18 av Lars B Andersson m.fl.,

dels om bifall till motion 2018:18,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:18 med övervägande ja besvarat.

På Artemis Lumarkers begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på motion 2018:18.

På Artemis Lumarkers begäran företogs rösträkning varvid 208 ledamöter röstade för bifall till utskottets förslag, 14 för motion 2018:18 och 9 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:18 av Lars B Andersson m.fl. om förbud mot främlingsfientliga nomineringsgrupper.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Sara Lindalen, Lars B Andersson, Anna Stenberg, Linda Sjöo, Marja Hillerström, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson och Anki Erdmann.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Artemis Lumarker i en skriftlig reservation.

Svenska kyrkan ska vara en öppen kyrka, en kyrka för alla! För att följa vårt mål kan vår kyrka inte ha hatiska representanter. Därför ska vi möjliggöra kärleken till medmänniskan genom att förbjuda rasismen att ta plats.

§ 189 Rösträtt för präster och diakoner i EFS vid biskopsval, beslut

Från dagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2018:11 Rösträtt för präster och diakoner i EFS vid biskopsval förelåg följande förslag (§ 178):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:64 av David Castor.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:64 av David Castor,

dels om bifall till motion 2018:64,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:64 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:64 av David Castor om rösträtt vid biskopsval för präster och diakoner i EFS.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Elisabeth Sandlund och Kjell O Lejon.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig David Castor i en skriftlig reservation.

EFS är en del av Svenska kyrkan. Allt EFS arbete är Svenska kyrkans arbete. All EFS verksamhet är Svenska kyrkans verksamhet. När en präst/diakon som är vigd av Svenska kyrkans biskop och står under tillsyn av Svenska kyrkans biskop verkar i den tjänst han eller hon är anställd att verka i, så sker detta alltid inom Svenska kyrkan. I nuvarande ordning liksom i bakgrundsbeskrivningen likställs präster/diakoner verksamma inom EFS med präster/diakoner som inte genom anställning verkar som präster/diakoner. Det är en orimlig ordning. Det är en godtycklig ordning. Det är en odemokratisk ordning.

§ 190 Begravningsverksamhet, beslut

Från dagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2018:12 Begravningsverksamhet förelåg följande förslag (§ 179):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:30 av Sten Janson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2018:46 av Lars G Linder.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:30 av Sten Janson m.fl.,
dels om bifall till motion 2018:30,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:30 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:30 av Sten Janson m.fl. om huvudmannskapet för begravningsverksamheten.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:46 av Lars G Linder,
dels om bifall till motion 2018:46,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:46 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:46 av Lars G Linder om avgifter för transport av urnor.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Leif Nordenstorm.

§ 191 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd, beslut

Från dagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2018:13 Verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd förelåg endast utskottets förslag (§ 180).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelse 2017 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd till handlingarna.

§ 192 Mission, missionärer och gemenskap, beslut

Från dagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2018:5 Mission, missionärer och gemenskap förelåg följande förslag (§ 181):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:53 av Leif Nordlander
- ◆ bifall till av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att hänvisa medel för återuppbyggnad av den missionsstation som Svenska kyrkans mission byggde upp och utvecklade under fyra decennier. En hållbarhetssyn på detta ger vid handen en kostnad på upp till 1,5 miljoner kronor, vilket tas ur årets överskott.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:53 av Leif Nordlander,
dels om bifall till motion 2018:53,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:53 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:53 av Leif Nordlander om mission, missionärer och gemenskap.

Av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag,
dels om avslag på av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på förslaget med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Leif Nordlander under överläggningen framlagt förslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kjell O Lejon.

§ 193 Ekumenisk julinsamling, beslut

Från dagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2018:6 Ekumenisk julinsamling förelåg följande förslag (§ 182):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:66 av Julia Kronlid och Linnea Bjuhr
- ◆ bifall till reservation av Camilla Berard Granström.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:66 av Julia Kronlid och Linnea Bjuhr,
dels om bifall till motion 2018:66 som innebär bifall till reservation av Camilla Berard Granström,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:66 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:66 av Julia Kronlid och Linnea Bjuhr om ekumenisk julinsamling.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Ann-Christine From Utterstedt, Zandra Pettersson, Daniel Spiik, Alexander Christiansson, Camilla Berard Granström, Naima Bahnam Johansson, Elisabeth Werner, Sara Seppälä, Fredrik Ottesen, Eric Westroth, David Lång, Aron Emilsson, Daniel Engström och Anders Ahl i en skriftlig reservation.

Svenska kyrkans julinsamling är ett fantastiskt program som är viktigt att förvalta och ger en möjlighet till att göra mycket gott i samhällen och världen. Insamlingen är fast förankrad och etablerad men världen är idag mer än någonsin full med liv och rörelse. Att utveckla detta program vidare är inte konkurrens med sig själv. Som Svenska kyrkan själv har sagt så har man ”två erfarenheter från den lutherska traditionen som bekräftar detta: *Ecclesia Semper reformanda*, kyrkan reformeras alltid, och om man vill bevara något måste man förändra det.

§ 194 Stöd till utlandsförsamlingarna, beslut

Från dagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2018:7 Stöd till utlandsförsamlingarna förelåg följande förslag (§ 183):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2018:85 punkt 1 av Nina Wahlin och Niklas Larsson
- ◆ bifall till motion 2018:85 punkt 2 av Nina Wahlin och Niklas Larsson
- ◆ bifall till motion 2018:85 punkt 3 av Nina Wahlin och Niklas Larsson
- ◆ bifall till reservation av Camilla Berard Granström
- ◆ bifall till av Anders Roos under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att för 2019 tillföra 5 miljoner kronor till Svenska kyrkan i utlandets ram som kompensation för löneökningar och inflation.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:85 punkt 1 av Nina Wahlin och Niklas Larsson,

dels om bifall till motion 2018:85 punkt 1,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:85 punkt 1 med övervägande ja besvarat.

På Nina Wahlins begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på motion 2018:85 punkt 1.

På Nina Wahlins begäran företogs rösträkning varvid 145 ledamöter röstade för bifall till utskottets förslag, 78 för motion 2018:85 punkt 1 och 8 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:85 punkt 1 av Nina Wahlin och Niklas Larsson om att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en genomlysning av förutsättningarna för de olika utlandsförsamlingarna.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:85 punkt 2 av Nina Wahlin och Niklas Larsson,

dels om bifall till motion 2018:85 punkt 2 som innebär bifall till reservation av Camilla Berard Granström,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:85 punkt 2 med övervägande ja besvarat.

På Nina Wahlins begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på motion 2018:85 punkt 2.

På Nina Wahlins begäran företogs rösträkning varvid 138 ledamöter röstade för bifall till utskottets förslag, 87 för motion 2018:85 punkt 2 och 6 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:85 punkt 2 av Nina Wahlin och Niklas Larsson om att uppdra till kyrkostyrelsen att säkerställa att

utlandsförsamlingarna ges ekonomiska, administrativa och arbetskraftsmässiga förutsättningar för att bedriva en hållbar verksamhet utifrån sina olika lokala förutsättningar.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2018:85 punkt 3 av Nina Wahlin och Niklas Larsson,

dels om bifall till motion 2018:85 punkt 3 som innebär bifall till reservation av Camilla Berard Granström,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på motion 2018:85 punkt 3 med övervägande ja besvarat.

På Nina Wahlins begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på motion 2018:85 punkt 3.

På Nina Wahlins begäran företogs rösträkning varvid 118 ledamöter röstade för bifall till utskottets förslag, 104 för motion 2018:85 punkt 3 och 9 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:85 punkt 3 av Nina Wahlin och Niklas Larsson om att uppdra till kyrkostyrelsen att säkerställa att informationen om förutsättningarna kommuniceras tydligt till såväl utlandsförsamlingarna som medlemmar i Svenska kyrkan boendes i Sverige.

Av Anders Roos under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Anders Roos under överläggningen framlagt förslag,

dels om avslag på av Anders Roos under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på förslaget med övervägande ja besvarat.

På Anders Roos begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på av Anders Roos under överläggningen framlagt förslag.

På Anders Roos begäran företogs rösträkning varvid 134 ledamöter röstade för avslag på av Anders Roos under överläggningen framlagt förslag, 88 för förslaget och 8 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Anders Roos under överläggningen framlagt förslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Stefan Linderås.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anders Roos i en skriftlig reservation.

Beslutet att inte tillföra extra medel till SKUT:s ram för 2019 kommer att innebära beklagliga nedskärningar i verksamheten och därmed på sikt äventyra hela SKUT:s verksamhet och existens.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Bertil Olsson.

§ 195 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekonomiutskottets betänkande E 2018:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021 förelåg följande förslag (§ 29):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att stiftsbidragen ökar med 26 miljoner och tas inom ramen för 2019
- ◆ avslag på av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag
- ◆ bifall till av Berth Löndahl under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att till målbild 1 göra ett tillägg om gudstjänstlivets utveckling
- ◆ avslag på av Berth Löndahl under överläggningen framlagt förslag.

Av Berth Löndahl under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Berth Löndahl under överläggningen framlagt förslag,
dels om avslag på av Berth Löndahl under överläggningen framlagt förslag,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på förslaget med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Berth Löndahl under överläggningen framlagt förslag.

Utskottet punkterna 1–4

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag

1. att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.
2. att fastställa kostnadsram för 2019 till 3 196 miljoner kronor.
3. att medge planeringsram för 2020 till 3 143 miljoner kronor.
4. att medge planeringsram för 2021 till 3 176 miljoner kronor.

Av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag,
dels om avslag på av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på förslaget med övervägande ja besvarat.

På Mats Nilssons begäran företogs omröstning med handuppräckning med röstkort varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag.

På Mats Nilssons begäran företogs rösträkning varvid 179 ledamöter röstade för avslag på av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag, 38 för förslaget och 12 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag.

§ 196 Meddelanden

Ordföranden *påminde* ledamöterna om att lämna tillbaka röstkort, namnskyltar med plastficka och passerkort till dörrar samt att lämna kvar läsplatta och röd sittdyna i plenisalen. I mötesbyrån finns även *Utdrag ur kyrkohandboken* att hämta.

§ 197 Avtackning

Ordföranden tackade biskoparna Ragnar Persenius och Eva Brunne som deltog i kyrkomötets arbete för sista gången i tjänsten.

§ 198 Kyrkomötet avslutas

Ordföranden tackade kyrkomötet för gott arbete och givande debatter. Årets kyrkomöte har inneburit nya utskott och ett nytt digitalt mötesverktyg.

Ordföranden riktade ett tack till de vice ordförandena, sekreteraren och personalen under ledning av Nils Warmland. Ett särskilt tack riktades till Kristofer Runow och Anders Mårtén för deras arbete med tekniken.

Förste vice ordförande framförde ett varmt tack till ordföranden.

Ordföranden förklarade kl. 14.00 kyrkomötet 2018 avslutat.

Kyrkomötets ledamöter deltog därefter i en mäsas i Uppsala domkyrka då biskop Åsa Nyström predikade.

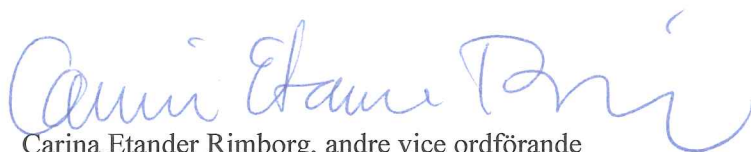
Kyrkomötets protokoll den 2-5 oktober och 19-21 november 2018,
fört enligt ovan, justeras.

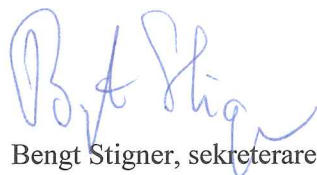
Karin Perers, ordförande

Levi Bergström, förste vice ordförande

Carina Etander Rimborg, andre vice ordförande

Bengt Stigner, sekreterare

Sven Ingvar Holmgren, justerare

Lars G Linder, justerare

Inga Alm, justerare

Bilaga 1

Kyrkomötet 2018: debattregler vid procedurfrågor

En företrädare för varje nomineringsgrupp får i sitt första anförande tala längst 5 minuter. Övriga talare får tala längst 3 minuter.

En talare som haft ordet och vill återkomma i debatten får tala längst 3 minuter. Varje talare får hålla högst två anföranden i varje ärende. Dubbla talarlistor tillämpas vilket innebär att en talare inte får ett andra anförande i ett ärende förrän alla som begärt ordet i ärendet haft sitt första anförande.

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i överläggningen för att bemöta närmast föregående talare (replik). Repliktiden är max 1 minut. Varje talare får avge högst två repliker på varje huvudanförande. Den som har förbrukat sin replikrätt kan efter sista anförandet i ett replikskifte få antecknat till protokollet att hen inte har rätt till någon ytterligare replik.

Blanketten *Begäran om ordet* ska alltid fyllas i. Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

Instämmande

Oberoende av talarordningen får den som har rätt att yttra sig i överläggningen instämma med närmast föregående talare utan att ange skälen. Ett instämmande betyder att man står bakom varje ord talaren sagt.

Den som vill instämma i ett anförande ska fylla i blanketten *Instämmande* och lägga den i en särskild korg framför podiet innan sammanträdet ajourneras för dagen. En blankett som inte är fullständigt ifylld eller inlämnas för sent beaktas inte.

Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

Reservation

En ledamot som har deltagit i beslutet i ett ärende och som helt eller delvis vill reservera sig mot det beslut som kyrkomötet har fattat, ska anmäla reservationen genom att fylla i blanketten *Reservation*. Blanketten ska läggas i en särskild korg framför podiet innan sammanträdet i plenum har avslutats den dag som beslutet fattades. Blanketten ska vara fullständigt ifylld.

Skriftlig reservation

Om en ledamot vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering ska blanketten *Reservation* fyllas i och särskild ruta på blanketten kryssas i. Den skriftliga motiveringen ska lämnas i korgen för reservationer framför podiet innan årets kyrkomöte avslutas. Observera, om inte blanketten *Reservation* är inlämnad beaktas inte den skriftliga motiveringen. Samtliga reserveringar på en reservation måste lämnas in i blanketten för att stå med på den skriftliga reservationen.

Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

Valärenden

I valärende som är berett av valberedningen får varje talare ett anförande på max 3 minuter och två repliker på max 1 minut. Blanketten *Begäran om ordet* ska alltid fyllas i.

Bilaga 2

Kyrkomötet 2018: debattregler

Begäran om ordet, instämmanden o.s.v. ska göras i det digitala mötesverktyget (nedan benämnt ”mötesverktyget”). Det är samma mötesverktyg som användes under 2017 års kyrkomöte men funktionerna har utvecklats.

Begäran om ordet

Den som vill och får yttra sig i ett ärende i plenum ska alltid anmäla *Begäran om ordet* i mötesverktyget. Om möjligt ska detta ske i förväg.

Debatt vid behandlingen av utskottsbetänkanden

Förslag

Utskottsbetänkandena föredras inte i plenum, eftersom de sänts ut i förväg och därför förutsätts vara lästa. Om inte något annat sägs anses utskottet ha föreslagit bifall till sina förslag i betänkandet.

- ◆ Annat förslag än bifall till utskottets förslag ska framställas i mötesverktyget i samband med *Begäran om ordet* och tydligt framställas muntligt under överläggningen.
- ◆ Observera att detta gäller även när någon vill föreslå bifall till en reservation i utskottets betänkande. Samma sak gäller förslag om bifall till en motion eller ett kyrkostyrelseförslag som utskottet inte velat bifalla.
- ◆ Annat särskilt förslag till beslut i det aktuella ärendet ska framställas i sin fullständiga lydelse, dels i mötesverktyget i samband med *Begäran om ordet*, dels muntligt under överläggningen. Sådana förslag måste ligga inom ramen för utskottets beredning för att kunna tas upp.
- ◆ Om ett eller flera nya särskilda förslag är kända för presidiet när debatten i ett ärende påbörjas inleds överläggningen med det/dem.

Förhandsanmäld talare är den ledamot, biskop eller ledamot av kyrkostyrelsen som har lämnat in en *Begäran om ordet* i mötesverktyget senast kl. 15.00 dagen före den dag då överläggningen i ett ärende äger rum. I ärenden som ska behandlas måndagen den 19 november 2018 ska förhandsanmälan lämnas in senast kl. 8.30 samma dag. *Observera* att den som företräder utskottet måste också lämna in en *Begäran om ordet* i mötesverktyget, liksom företrädare för motion och reservation. Den ledamot som har flera motioner som behandlas i ett och samma betänkande ska endast lämna in **en** begäran om ordet och får bara **ett** anförande.

Kyrkomötets presidium skickar före novembersessionen ut en preliminär plan för ärendenas behandling i plenum som underlag för förhandsanmälan.

4 minuter får

- ◆ förhandsanmäld utskottsordförande eller *en* annan företrädare för utskottet
- ◆ *en* förhandsanmäld företrädare för varje reservation i utskottsbetänkandet
- ◆ *en* förhandsanmäld företrädare för en skrivelse eller motion som behandlats i utskottsbetänkandet
- ◆ *en* förhandsanmäld företrädare för varje särskilt yttrande

3 minuter får

- ◆ övriga talare

Alla talare får **ett** anförande i varje ärende. Detta gäller även om en talare har flera motioner som behandlas i ett ärende. I talarstolarna finns en klocka som visar talartiden. Aktuell talarlistan finns på skärmen utanför den bakre ingången till plenisalen. För överblickens och planeringens skull är det önskvärt att så många som möjligt förhandsanmäler sig.

Replik

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i överläggningen för att bemöta ett (personligt) angrepp från närmast föregående talare eller för rättelse med anledning av dennes anförande (*replik*).

Vid behandling av en skrivelse från kyrkostyrelsen har kyrkostyrelsens ordförande eller annan företrädare för kyrkostyrelsen rätt till replik för att lämna en upplysning.

Varje talare får högst **två** repliker på varje anförande. Tiden för replik får inte överstiga 1 minut.

Den som har förbrukat sin replikrätt kan efter sista repliken i ett replikskifte få antecknat till protokollet att han eller hon inte har rätt till någon ytterligare replik. Anteckningen till protokollet sker på ledamotens begäran.

(2 kap. 3, 4, 5 §§ och 5 kap. 2 § i Kyrkomötets arbetsordning)

Instämmande

Oberoende av talarordningen får den som har rätt att yttra sig i överläggningen instämma med närmast föregående talare utan att ange skälen. Ett instämmande betyder att man till fullo står bakom varje ord talaren sagt.

Den som vill instämma i ett anförande ska fylla i *Instämmande* i mötesverktyget *omedelbart efter det att det anförande avslutats som instämmandet avser*.

(2 kap. 6 § i Kyrkomötets arbetsordning)

Reservation

En ledamot som har deltagit i beslutet i ett ärende och som helt eller delvis vill reservera sig mot det beslut som kyrkomötet har fattat, ska anmäla reservationen genom att fylla i *Reservation* i mötesverktyget innan sammanträdet i plenum har avslutats den dag som beslutet fattades. Detta gäller även om det är en grupp som vill reservera sig utan att lämna en skriftlig motivering. Det vill säga att var och en ska fylla i sin reservation i mötesverktyget.

Skriftlig reservation

Om en ledamot vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering sker även det i mötesverktyget genom att man fyller i den särskilda textrutan som finns när man valt *Reservation*.

Om en grupp vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering ska blanketten *Reservation* fyllas i och på den ska alla ledamöter som står bakom den utvecklade reservationen skriva sin namnteckning och sitt stolsnummer. Blanketten och den skriftliga motiveringen lämnas i korgen för gruppreservationer framför podiet innan årets kyrkomöte avslutas. *Observera*, om inte blanketten *Reservation* är inlämnad beaktas inte den skriftliga motiveringen. En reservation som inlämnas för sent beaktas inte.

Blankett finns att hämta i mötesbyrån.

(3 kap. 35 § i kyrkoordningen)

Valärenden

I valärende som är berett av valberedningen får varje talare **ett** anförande som inte får överstiga 3 minuter och **två** repliker som inte får överstiga 1 minut. *Begäran om ordet* ska alltid göras i mötesverktyget.

Kyrkostyrelsens skrivelser

KsSkr 2018:1–4

Kyrkostyrelsens skrivelser

KsSkr 2018:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå
2019–2021

KsSkr 2018:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017

KsSkr 2018:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

KsSkr 2018:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2018:1

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 12 juni 2018

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Denna skrivelse innehåller kyrkostyrelsens förslag till verksamhetsinriktning, kostnadsram 2019, planeringsramar 2020–2021 enligt bestämmelser i kyrkoordningen 51 kap. 4–5 §§.

Huvuddelen av planeringsperiodens budget omsluter löpande åtaganden och verksamhetskostnader som svårligen kan prioriteras bort. Antingen är ansvaret reglerat i kyrkoordningen eller så är arbetet av stor betydelse för Svenska kyrkans verksamhet. Enbart en mindre del utgör utrymme för särskilda prioriteringar.

Enligt kyrkoordningen 12 kap. 3 § ska kyrkostyrelsen verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut, vilket kyrkostyrelsen har genomfört under beredningsarbetet.

Den här skrivelsen är indelad i följande delar. I *Att räcka evangelium genom ord och handling* beskrivs sambandet mellan förkunnelsen och skrivelsen. I *Kyrkostyrelsens uppdrag* beskrivs den nationella nivåns uppdrag. I *Skrivelsens struktur* finns övergripande information och läsanvisningar. I *Utmaningar utifrån omvärldsbeskrivning* redovisas de prioriterade områden kyrkostyrelsen ser utifrån genomförd omvärldsanalys. I *Kyrkostyrelsens långsiktiga målbilder 2030* beskrivs kyrkostyrelsens långsiktiga målbilder. För varje målbild, avsnitten *Målbild 1*, *Målbild 2* och *Målbild 3*, redogörs för kyrkostyrelsens planering av verksamhet och ekonomi för perioden 2019–2021, relaterat till långsiktiga mål, delmål och insatser. I *Övrig verksamhet* beskrivs verksamhet som indirekt bidrar till de långsiktiga målbilderna. I *Ekonomi* redovisas och kommenteras ekonomin i sin helhet och förslagen till kostnadsram 2019, planeringsramar 2020–2021. Bilaga 1 innehåller den omvärldsbeskrivning som legat till grund för kyrkostyrelsens omvärldsanalys, prioriteringar och verksamhetsinriktning 2019–2021. Bilaga 2 ger information om kyrkostyrelsens kansli.

Innehåll

1	Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
2	Att räcka evangelium genom ord och handling	4
3	Kyrkostyrelsens uppdrag.....	5
4	Skrivelsens struktur.....	5
5	Utmaningar utifrån omvärldsbeskrivning	6
6	Kyrkostyrelsens långsiktiga målbilder 2030	8
6.1	Målbild 1.....	8
6.2	Målbild 2.....	14
6.3	Målbild 3.....	22
7	Övrig verksamhet	26
7.1	Reglera inomkyrkligt.....	26
7.2	Utjämning och finansförvaltning.....	27
7.3	Styrning och ledning.....	29
7.4	Internt stöd.....	30
8	Ekonomi.....	30
	Bilaga 1 Omvärldsbeskrivning	39
	Bilaga 2 Kyrkokansliet	48
	Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	49

1 Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

KsSkr 2018:1

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå,
2. fastställa kostnadsram för 2019 till 3 196 miljoner kronor,
3. medge planeringsram för 2020 till 3 143 miljoner kronor,
4. medge planeringsram för 2021 till 3 176 miljoner kronor.

2 Att räcka evangelium genom ord och handling

Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka där tron på evangeliet om Jesus Kristus är det som förenar och skapar gemenskap. Samtidigt rymmer denna gemenskap en mångfald av uttryck, tolkningar och livsval. Det är alla döptas uppgift att räcka evangelium genom ord och handling och ett särskilt ansvar vilar på de som vigts till tjänst, men också på de förtroendevalda som delar det gemensamma ansvaret. Tillsammans förkunnar vi budskapet om tro, hopp och kärlek; om förlåtelse, försoning och nåd, så att människor får lära känna Jesus och ta del av evangeliets tröst, livsmod och kraft.

Svenska kyrkan står i relation till andra kyrkor i världen och har en lång tradition av att delta i och bidra till den ekumeniska rörelsen och den världsvida kyrkan. Arbete för fred och tillit, internationell solidaritet och diakoni är uttryck för en längtan efter en världsvid gemenskap. Som kristna har vi ett ansvar för alla människor som skapade till Guds avbild, oavsett religionstillhörighet.

2.1 Vision och sammanhang

Dokumentet Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021 kan ses och förstås som kyrkostyrelsens del i Svenska kyrkans bidrag till Guds mission eller den avsikt som Gud har med skapelsen och med oss människor. Detta Guds uppdrag kan också beskrivas utifrån kyrkoordningens ord om syftet med församlingens grundläggande uppgift:

”Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas”, enligt kyrkoordningens andra avdelning om församlingarna.

På så vis blir även detta dokument ett led i Svenska kyrkans kontinuerliga reformation, det vill säga, både återföra och förvalta genom att utveckla och förändra, kyrkans och medlemmarnas inre liv och yttre bidrag till samhället. Svenska kyrkans tradition är både fast förankrad och i rörelse. Två erfarenheter från den lutherska traditionen bekräftar detta: *Ecclesia semper reformanda*, kyrkan reformeras alltid, och om man vill bevara något måste man förändra det.

2.2 Tro i handling

I Svenska kyrkan bär den demokratiska organisationen och de vigda ämbetsbärarna ett gemensamt uppdrag och delar ansvar för att församlingarnas grundläggande uppgift blir utförd. På liknande sätt står verksamheter som föreslås i detta dokument i relation till förkunnelsen och dessa utgör olika delar av ett och samma ansvar att tro och handling; förkunnelse och diakoni hålls samman och bidrar till Guds rikets utbredande.

Genom sina företrädare på samtliga nivåer är Svenska kyrkan en engagerad aktör i civilsamhället och har en given röst i det offentliga samtalet om hur det goda samhället ska organiseras och hur Sveriges roll i världen bör utformas. Teologiskt kan vi beskriva denna medverkan i det offentliga livet som Svenska kyrkans tjänst i och till samhället och världen. Det är en del av vår gudstjänst och tjänst åt människan. Denna teologi är ett uttryck för en syn på den troende och handlande människans vilja och förmåga att bidra med gott förvaltare för hållbarhet och skapelsens återupprättelse.

Syftet med detta dokument är att bidra till att rätt arbete blir utfört och att målen uppfylls så att Svenska kyrkan utgör en hoppets gemenskap för sina medlemmar samtidigt som kyrkan är en relevant och aktiv aktör i samhället genom medlemmarnas engagemang. Befriade av nåd får vi människor hjälp att leva och befrias till tjänst i världen.

3 Kyrkostyrelsens uppdrag

Fördelningen av uppgifter inom Svenska kyrkan regleras i kyrkoordningen. Församlingen är den lokala pastorala nivån inom Svenska kyrkan med grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiftelsen som är den regionala pastorala nivån främjar och har tillsyn över församlingens liv medan den nationella nivån utövar sitt stöd till församlingens utveckling i huvudsak via stiftelsen, vilket tar sig olika uttryck genom stiftens skiftande behov hos församlingarna i respektive stift.

Den nationella nivån är en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan och bidrar till att uppdraget fullgörs rikstäckande och i internationellt samarbete. Detta sker genom ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter bl.a. i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, ekumeniska relationer samt internationell diakoni och mission. Till uppdraget hör också att vara Svenska kyrkans röst såväl i det svenska samhället som internationellt och bidra till att Svenska kyrkan som helhet är en positiv kraft för att samhället ska hålla ihop och inte dra isär.

Kyrkostyrelsen styr och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter och företräder Svenska kyrkan. För vissa uppgifter finns råd under kyrkostyrelsen som på delegation fullgör vissa uppdrag.

4 Skrivelsernas struktur

Omvärldsbeskrivningen i bilagan innehåller ett antal faktorer som sammantaget ger en bild av den mångdimensionella verkligheten globalt och nationellt som vi har att förhålla oss till när prioriteringar och verksamhetsinriktning ska konkretiseras. Utmaningarna är ekonomiska, organisatoriska och teologiska. Några av de områden som finns i omvärldsbeskrivningen är inte realistiskt att Svenska kyrkan kan påverka utifrån befintliga resurser medan andra områden är centrala uppgifter för Svenska kyrkans identitet och teologi.

Enbart en mindre del av planeringsperiodens budget ger utrymme för särskilda prioriteringar och verksamheten på nationell nivå planeras fortgå i den inriktning som kyrkomötet 2017 beslutade. Utrymmet påverkas också av i vilken omfattning kyrkostyrelsen får årliga uppdrag från kyrkomötet. I KsSkr 2018:3 *Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden* presenteras pågående arbete med aktuella kyrkomötesuppdrag samt de uppdrag som slutförts det senaste året.

Kyrkostyrelsen konstaterar, mot bakgrund av de prognoser som tidigare tagits fram mot 2030, att det vikande antalet kyrkotillhöriga kommer att påverka ekonomin negativt på lång sikt, varför fokusering och prioritering är nödvändigt i kyrkostyrelsens långsiktiga planeringsarbete.

Målbilderna för 2030 som redovisas syftar till att beskriva kyrkostyrelsens ambition på längre sikt och att säkerställa att arbetet på den nationella nivån bidrar till långsiktiga mål. Under respektive målbild finns ett eller flera delmål som ligger till grund för planering, genomförande, uppföljning, lärande och utveckling i den samlade verksamheten. Till varje delmål knyts insatser som ska genomföras och leda mot målbilden. Delmålen och insatserna redovisas i avsnitten *Målbild 1*, *Målbild 2* samt *Målbild 3*.

Skrivelsen tar sin utgångspunkt i tio områden och dessa är:

- ◆ Stödja utveckling av församlingens liv
- ◆ Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan
- ◆ Bidra till samhällsutvecklingen

- ◆ Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld
- ◆ Samordna och utveckla internationell mission och diakoni
- ◆ Stödja och utveckla administration och förvaltning
- ◆ Reglera inomkyrkligt
- ◆ Utjämning och finansförvaltning
- ◆ Styrning och ledning
- ◆ Internt stöd

Hållbarhetsarbete ingår inom samtliga verksamhetsdelar då kyrkostyrelsens strävan efter ett hållbart samhälle och en långsiktigt hållbar kyrka är central. Kyrkostyrelsen menar att frågan om hållbar utveckling inbegriper såväl ekologi och ekonomi som sociala och andliga frågor. Det etiska perspektivet är en integrerad del i arbetet med hållbar utveckling. Etik och värdegrund är väsentliga element för att påverka och utveckla såväl kapitalförvaltning och miljödiplomering som strukturer för barnets bästa genom barnkonsekvensanalyser.

För varje verksamhet redovisas intäkter, kostnader och resultat för planeringsperioden i jämförelse med tidigare planering samt utfall 2017 och detaljbudget (DB) 2018. Resultatet visar nettokostnaden, dvs. den kostnad som finansieras av avgifter för gemensam verksamhet och avkastningen från finansförvaltningen. Samtliga belopp anges i miljoner kronor (mnkr).

5 Utmaningar utifrån omvärldsbeskrivning

5.1 Ökat behov av undervisning och lärande

Svenska kyrkan förvaltar ett arv av berättelser med existentiell bärkraft, en rik och mångbottnad liturgi, en mångfacetterad och intellektuellt utmanande teologi samt platser för tillbedjan, stillhet och fest. Tillgången till dessa ”existentiella resurser” begränsas hos allt fler genom att de saknar den förförståelse och de nycklar som skulle göra den tillgänglig för dem.

5.2 Minskade kontaktytor och försvagad relation till unga

En stor framtidsutmaning är att överbrygga den stora generationsskillnaden i gudstjänstfirande och deltagande i kyrkans verksamhet. Unga vuxna är idag fortfarande i hög grad medlemmar i Svenska kyrkan, men om inte medlemskapet upplevs som meningsfullt riskerar medlemstappet öka mer än tidigare prognostiserat.

5.3 Ökande psykosocial ohälsa

De kurvor som mäter tillväxt och konsumtion löper inte parallellt med dem som mäter livskvalitet. Särskilt bland yngre och äldre är den psykiska ohälsan utbredd. Existentiell ohälsa är ett diffust men reellt tillstånd i samtiden. Människan lever av mening. Som förvaltare av ett rikt arv av berättelser om det mänskliga livets utsatthet och möjligheter har kyrkan en särskild uppgift att ta människans behov av meningskapande på yttersta allvar.

5.4 Välfärden utmanas

Den demografiska utvecklingen och ökade utmaningar för välfärden innebär ett ökat behov av civila aktörers insatser. Civilsamhället har redan tagit ett stort ansvar, men behovet av dess insatser för att värna äldre, flyktingar och andra särskilt utsatta grupper lär kvarstå även i framtiden. Det civila samhällets växande utrymme erbjuder en ny spelplan och nya utmaningar för en kyrka som aktivt vill bidra till att forma samtiden och framtiden.

5.5 Risk för minskat bistånd till de mest utsatta

Insamlade medel utgör en betydande andel av finansieringen av den internationella verksamheten och är även viktiga för Svenska kyrkan i utlandets verksamhet. Då det finns en tydlig koppling mellan en organisations medieinvesteringar och insamlingsresultat behöver Svenska kyrkans insamlande verksamhet arbeta långsiktigt med att öka kännedomen och synliggöra det egna internationella arbetet.

5.6 Kyrkan har stort klimatansvar

Klimatförändringarna är globala och de utmaningar de ställer mänskligheten inför är enorma. Svenska kyrkan är en av Sveriges största fastighets- samt jord- och skogsförvaltare, vilket innebär möjligheter att visa exempel för att bidra till påverkansarbete så att Sverige lever upp till sina åtaganden för att nå 1,5-gradersmålet.

5.7 Behov av att säkra framtidens kompetensförsörjning

Utmaningarna omfattar också att behålla söktrycket till kyrkospecifika utbildningar och ett ökat behov av specialistkompetens inom ett brett spektrum av områden där Svenska kyrkan som arbetsgivare konkurrerar med både offentlig förvaltning och näringsliv. Det innebär att det är angeläget att Svenska kyrkan ses som en attraktiv arbetsgivare både för vigda medarbetare och för andra yrkesgrupper. För detta krävs arbete för att förbättra den psykosociala arbetsmiljön för Svenska kyrkans anställda.

5.8 Arbeta för en ekonomiskt hållbar kyrka

Ett sviktande medlemsunderlag kräver en långsiktig resursplanering så att Svenska kyrkan även i framtiden kan fira gudstjänst, bedriva undervisning och utöva diakoni och mission. Samverkan och samordning inom Svenska kyrkan är central för att kunna bedriva kostnadseffektiv, kvalitativ och hållbar verksamhet. Kyrkostyrelsens strävan är att det ska finnas en likvärdig kvalitet inom det administrativa området i hela Svenska kyrkan, även om förutsättningarna är olika.

6 Kyrkostyrelsens långsiktiga målbilder 2030

Målbilder 2030 syftar till att beskriva kyrkostyrelsens ambition på längre sikt och att säkerställa att arbetet på den nationella nivån bidrar till följande långsiktiga mål.

1. År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingsliv som utifrån lokala förutsättningar kan möta samtidens utmaningar.
2. År 2030 har vi stärkt relevansen och engagemanget för Svenska kyrkans arbete, grundat i kristen tro, för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.
3. År 2030 har vi bidragit till utveckling av en effektiv styrning, administration och förvaltning i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

Under respektive målbild finns ett eller flera delmål som ligger till grund för planering, genomförande, uppföljning, lärande och utveckling i den samlade verksamheten för planeringsperioden. Till varje delmål knyts insatser som ska genomföras för att leda mot målbilden. Efter delmål och insatser finns en beskrivning av respektive verksamhet.

6.1 Målbild 1

År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingsliv som utifrån lokala förutsättningar kan möta samtidens utmaningar.

Målbilden är sammankopplad med verksamhetsområdena *Stödja utveckling av församlinglivet* och *Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan* och med särskilda satsningar för att stärka kompetensförsörjning.

6.1.1 Verksamhetsområdet Stödja utveckling av församlinglivet

Verksamheten inriktas på insatser för stöd till stift och församlingar i Sverige och församlingar utomlands i deras arbete med att främja och utveckla församlingarnas grundläggande uppgift. Stödet ges antingen direkt till församlingarna eller via stiftet, därtill lämnas stöd direkt till stiftet. Vissa utvecklingsarbeten äger rum i samarbete med något eller några stift med särskilt intresse och engagemang inom ett verksamhetsområde.

Verksamhetsområdet *Stödja utveckling av församlinglivet* har två delmål och ett flertal insatser i planeringen för *Verksamhet och ekonomi 2019–2021*.

6.1.1.1 Delmål 1 A – Undervisning i kristen tro

Den nationella nivån bidrar till att stärka, utveckla och förnya församlingarnas undervisning i kristen tro.

Insatser

- ◆ Stimulerar undervisning som väcker nyfikenhet och intresse i vida cirklar i församlingar genom *Program för lärande och undervisning*, så att människor oavsett ålder, förkunskap och kyrklig vana ska kunna lära känna kristen tro, tradition och kultur. Programmet främjar också församlingars fördjupade undervisning, så att människor kan växa och mogna i sin kristna tro.
- ◆ Utvecklar inom ramen för programmet strategier och redskap för Svenska kyrkans bidrag till det offentliga samtalet om kristen tro, bildning och värdefrågor.

6.1.1.2 Delmål 1 B – Diakoni

Den nationella nivån bidrar till att stärka och stödja församlingarnas förmåga att fullgöra sitt diakonala uppdrag med särskild inriktning på barn och ungas utsatthet.

Insatser

- ◆ Tillhandahåller kompetens och metod för utveckling av församlingarnas diakoni, samverkan och aktörskap i välfärden.
- ◆ Bidrar till att det diakonala arbetet ges förutsättningar att utveckla innovativa lösningar på sociala utmaningar.
- ◆ Bidrar genom analys och forskning till ökad kunskap om diakonal praktik och metod för utvärdering av diakonal verksamhet.
- ◆ Utvecklar kommunikation om den diakonala verksamheten till såväl allmänhet som beslutsfattare och gör Svenska kyrkans bidrag till välfärden välkänt i det svenska samhället.

6.1.1.3 Beskrivning av verksamhetsområdet

Omvärldsanalys

Genom omvärldsanalyser tas beslutsunderlag fram så att församlingar och stift ska kunna forma en verksamhet som är motiverad i deras sammanhang och som bidrar till kyrkans samlade förmåga. I *kyrkbussarna* samlas och samordnas kyrkostyrelsens alla interna och externa enkätundersökningar i syfte att effektivisera och underlätta för församlingar och för de som medverkar i undersökningar externt.

Kunskapsbanken, där statistik samt resultat av forskning och undersökningar samlas, bidrar till stift och församlingars uppföljnings- och omvärldsanalyser. Förmågan att nå fram med fakta, fördjupning och analys behöver stärkas och nya former för att öka tillgängligheten till information etableras.

Forskning inom teologi och andra för kyrkans liv och verksamhet väsentliga områden planeras. Forskningsresultaten utgör underlag för Svenska kyrkans reflektion över sin identitet och sitt uppdrag samt reflektion över religioners roll i det mångkulturella samhället. Under planeringsperioden bedrivs forskningen utifrån den gemensamma plattformen *Samhällsteologi*.

Ett program för lärande och undervisning

Kyrkan har ett ansvar att förmedla sitt kulturarv och sin rikedom av berättelser. Detta är en förutsättning för att kristen tro ska växa och fördjupas. Traditionen behöver bli så levande för vår samtid att vi människor kan relatera till den och finna fördjupat livsmod, hopp och gemenskap i församlingarna.

Kyrkostyrelsen prioriterar därför en genomgripande satsning, *Programmet för lärande och undervisning*. Satsningen ska skapa förutsättningar och redskap till fördjupning samt bidra till folkbildningen om kristen tro.

Programmet ska stärka församlingarnas arbete lokalt med att bedriva undervisning för alla åldrar, tillgängliggöra kristen tro samt stärka företrädare och medlemmar att delta i det offentliga samtalet om tro och värderingsfrågor. I samverkan med stift och församlingar ska synen på det gemensamma undervisningsansvaret utvecklas på ett sätt som ger möjlighet till människors kännedom och kunskap om kristen tro och att växa och mogna i tro. Under perioden kommer en kvalificerad utbildning i samarbete med Svenska kyrkans utbildningsinstitut med arbetsnamnet *Att tala om och undervisa i kristen tro* att utvecklas för medarbetare som vill utveckla sin pedagogiska förmåga

och kristna trostolkning. I samverkan med stiftens ska därefter utbildningar erbjudas som svarar mot Svenska kyrkans framtida behov.

Arbetet i programmet sker i en process som säkerställer delaktighet, förankring samt att kunskap och det arbete som redan gjorts och görs lyfts fram och tas tillvara. En utvärdering av satsningen *Dela tro – dela liv* presenteras för kyrkomötet 2019 och en slutkonferens med erfarenhetsutbyte är planerad till Karlstad i november samma år.

Arbete med asylsökande och flyktingar i Sverige

Det stora antalet asylsökande i Sverige, innebär att flykting- och integrationsfrågor utvecklats till centrala områden i en strävan efter ett hållbart samhälle. För stöd i arbetet med asylsökande och flyktingar har kyrkostyrelsen avsatt 60 mnkr årligen t.o.m. år 2019. Många nya verksamhetsområden har utvecklats inom ramen för den grundläggande uppgiften och byggts upp i församlingar och stift. Kyrkostyrelsen följer utvecklingen och det arbete som görs i stift och församlingar, inte minst genom den nationella stödfunktionen *Support migration* som bistår stift och församlingar med kunskap, aktuell information och erfarenhetsutbyte inom bl.a. området möte med papperslösa flyktingar.

Svenska kyrkan bidrar till verksamhet och utveckling av *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar*, dit många människor söker sig för kostnadsfri juridisk rådgivning, familjeåterförening och svenskt medborgarskap. Det finns ett tryck på juridisk kompetens, specialiserad för asyl- och flyktingfrågor och en fortsatt utveckling av Rådgivningsbyråns verksamhet är en naturlig konsekvens.

Social hållbarhet

Under perioden sker utveckling av diakonala strategier med utgångspunkt i *Vägledning för diakoni och kyrkans roll och uppgift i välfärdssamhället*. Syftet är att stärka reflektionen om diakoni och skapa ytterligare beredskap att möta de sociala utmaningar Svenska kyrkan ställs inför och stimulera till utveckling och nytänkande när det gäller Svenska kyrkans sociala ansvarstagande i samhället.

I de samhällsförändringar som sker på välfärdsområdet efterfrågas Svenska kyrkan och de möjligheter och mervärden kyrkans delaktighet ger i en social ekonomi t.ex. inom integrationsområdet. Sedan länge finns flera lokala samarbeten mellan Arbetsförmedlingen och församlingar i syfte att stödja människor i arbetslöshet för möjlighet till etablering. Genom det avtal Svenska kyrkan tecknat med Arbetsförmedlingen har förutsättningarna för samverkan ökat ytterligare.

Kyrkostyrelsen samordnar Svenska kyrkans familjerådgivning samt ger stöd till den självvårdande verksamheten vid samhällets institutioner, sjukhus, universitet, kriminalvård och i samarbetet kyrka och polis. *Jourhavande präst* genom tre kanaler, via telefon 112 och via nätet i form av chatt och digitalt brev är en viktig samhällsinsats, inte minst med anledning av den ökade psykiska ohälsan bland unga. Jourverksamheten utgör en viktig suicidpreventiv insats från Svenska kyrkan. Genom ökade krav på jourens präster och teknikkunnande är kompetensutveckling nödvändig.

Många människor som idag saknar en närmare relation till Svenska kyrkans verksamhet skulle kunna tänka sig att göra en ideell insats inom ramen för Svenska kyrkans verksamhet, främst inom det sociala området, t.ex. arbete med flyktingar. Dessa människors engagemang, kompetens och nätverk bör tas tillvara, då detta både kan berika och förnya verksamheten och därför behöver anställda i Svenska kyrkan utbildas i att leda ideella medarbetare med varierande kompetens. Kyrkostyrelsen stödjer ideellt engagemang genom att bidra till och samverka med nätverket *Ideellt*

forum i Svenska kyrkan som i samverkan med stiftens erbjuder fortbildning, erfarenhetsutbyte och lärande. Svenska kyrkan är också aktiv medlem i paraplyorganisationen *Forum – Idéburna organisationer med social inriktning*.

Det behövs fortsatta insatser för att möta samer i deras existentiella frågor och för att stärka och fördjupa dialogen för försoning med Svenska kyrkan samt vara fortsatt stöd som röstbärare i minoritets- och urfolksfrågor.

Processmodellen *Regnbågsnyckeln* introducerades under 2018, men arbetet med HBTQ-frågor behöver fortsatt stödjas från nationell nivå.

Barn och unga

Barn och unga är inte bara framtidens vuxna utan viktiga här och nu i gudstjänster och församlingsliv. Att bereda plats och ta tillvara barn och ungas perspektiv och erfarenheter är angeläget både för Svenska kyrkans utveckling och för de unga själva. Arbetet med att stärka barns och ungas delaktighet i Svenska kyrkan fortsätter i samverkan med stiftet och med Svenska Kyrkans Unga, som fortsatt får ett ekonomiskt bidrag från kyrkostyrelsen varje år. *Ung resurs* som är ett volontärår inom Svenska kyrkan får även ekonomiskt stöd.

De barnkonsekvensanalyser som görs inför beslut i församlingar, stift och på nationell nivå är ett uttryck för en prioritering som i praktiken innebär en återkommande nyorientering. Detta betyder eftertanke i vår strävan att värna barnets livssituation och en utmaning att verka för en kyrka som rymmer barn och unga.

De erfarenheter och lärdomar som barnkonsekvensanalyserna i Svenska kyrkan bidragit till i stift och församlingar ska under perioden summeras och lyftas fram, i syfte att säkra och utveckla arbetet.

I samarbete med Svenska Kyrkans Unga äger *De ungas kyrkomöte* rum varje år och kyrkostyrelsen ser fram emot att de perspektiv som barn och unga har, kommer att påverka besluten ytterligare på Svenska kyrkans högsta beslutande nivå.

Kommunikationsstöd

De förändrade kommunikationsmönstren, inte minst genom sociala medier, utmanar kontinuerligt Svenska kyrkan. Det finns förväntningar på närvaro och snabba svar i fler kanaler.

Den demografiska utvecklingen i Sverige, med ökad inflyttning till städer och sammanläggning av församlingar, har förändrat förutsättningarna för församlingarnas lokala kommunikationsarbete. Vissa mindre församlingar har begränsade resurser för kommunikation, samtidigt som kompetens och ekonomi förbättras i de större pastoraten. Detta ställer krav på praktiskt och strategiskt kommunikationsstöd till stift och församlingar och uppbyggnad av gemensamma system för lokal kommunikation. Även inom den digitala kommunikationen märks den ökade segregationen, de gemensamma digitala ytorna är för vissa personer alltför begränsade och för andra alltför komplicerade. Detta är ett förhållande som behöver beaktas i det fortsatta kommunikationsstödet.

De kommunikationsverktyg som redan finns utvecklade och är tillgängliga bör användas och för kyrkostyrelsen handlar det om att i samarbete med stiftet synliggöra dem ytterligare för församlingarna.

I den stiftsdialog för samverkan som kyrkostyrelsen initierat nyligen kommer frågan om ökad tillit internt i Svenska kyrkan att bearbetas. Det är bra med debatt, men när sakligheten äventyras och tonen är hård och inte sällan förs på offentliga arenor, t.ex. sociala medier kan det skada både enskilda och kyrkan som helhet.

Samordning krisberedskap

Kyrkostyrelsen ansvarar för att samordna krisberedskapen inom Svenska kyrkan och att stödja insatser lokalt. Samverkan sker med stiftet och råd och anvisningar för hur säkerhetsarbetet ska bedrivas finns i Svenska kyrkans riktlinjer för krisberedskap. Utbildningsmaterial och handbok uppdateras kontinuerligt.

Inom ramen för kyrkostyrelsens krisberedskap och krisledning ges stöd till utlandsförsamlingarnas verksamhet och den internationella verksamhetens utsända medarbetare. Kyrkostyrelsen ansvarar, enligt samarbetsavtal med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, för att rekrytera präster till *Stödstyrkan*, som upprättats för att stödja svenska utlandsmyndigheter och medborgare i händelse av allvarlig olycka eller katastrof.

Säkerhetsarbetet har fått en allt större betydelse utifrån den aktuella samhällssituationen med ökat hot både i Sverige och i resten av världen och kostnaderna för detta har ökat. Säkerhetsfrågor under resor och vistelser utomlands för utsända medarbetare, kyrkokansliets personal och förtroendevalda ryms inom verksamheten *Internt stöd*.

Främja utlandsförsamlingar

Verksamheten stödjer kyrklig verksamhet bland svenskar som vistas utomlands samt rekryterar och utbildar medarbetare och utlandsplacerad personal.

Arbetet innebär främst en konsultativ uppgift i förhållande till utlandsförsamlingarna, där uppdraget är att stötta kyrkoherdar och kyrkoråd i att bedriva verksamhet i församlingarna lokalt. Fastighetsrenoveringar, ombyggnader och reparationer genomförs kontinuerligt i Svenska kyrkan i utlandets fastigheter.

Svenska kyrkan finns på ett 40-tal platser i 23 länder. Kyrkorna är ofta samlingsplatser för svenskar utomlands, inte minst vid kris och katastrof. Det rådande världsläget innebär att säkerhetsaspekter är högt prioriterade. Detta betyder att fortbildning i krisberedskap av medarbetare är viktig och att säkerhetsrutiner aktualiseras kontinuerligt. I de delar av världen där det inte finns underlag för att bilda församlingar finns idag mobila präster i Asien, Afrika och Latinamerika. Svenska kyrkan har för närvarande svårigheter att få visum för medarbetare till framför allt Australien och USA, vilket innebär reducerad verksamhet.

En juridisk genomgång av utlandsverksamheten pågår och ryms i verksamheten *Styrning och ledning*, och genomförs i syfte att säkerställa att utlandsverksamheten bedrivs i ändamålsenliga former och i enlighet med gällande reglering i respektive land. Konsekvenserna av genomgången är i nuläget svåra att överblicka.

Tabell 1. Intäkter och kostnader Stödja utveckling av församlingslivet

Stödja utveckling av församlingslivet	Utfall 2017	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021	Jmf fg 2019	Jmf fg 2020
Intäkter	45	35	37	37	37	1	1
Kostnader	-296	-295	-302	-240	-238	-6	-4
Resultat	-251	-259	-265	-203	-201	-5	-2

Intäkter är i nivå med tidigare planering och kostnaderna är högre på grund av viss inriktningsförändring från extern kommunikation till kommunikationsstöd för församlingar och stift.

2019 återfinns här kostnader för arbetet med flyktingar och asylsökande med 60 mnkr. För perioden planeras också kostnader på 15 mnkr för genomförande av *Program för lärande och undervisning* samt anslag för *Ung Resurs* med 1 mnkr årligen.

Kostnader för avtalet med Bonus Presskopia har minskat inom denna verksamhet och har klassificerats om till en kostnad inom verksamhetsområdet *Stödja och utveckla administration och förvaltning*.

Den samlade verksamheten för Kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet redovisas i tabell 17.

6.1.2 Verksamhetsområdet Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan

Verksamheten innebär utveckling och genomförande av Svenska kyrkans integrerade pastoralteologiska utbildning på Svenska kyrkans utbildningsinstitut för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster efter genomförd grundutbildning. Vidare erbjuds påbyggnadsutbildningar som t.ex. den behörighetsgivande utbildningen för blivande kyrkoherdar.

Verksamhetsområdet Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan har ett delmål och flera insatser i planeringen för Verksamhet och ekonomi 2019–2021.

6.1.2.1 Delmål 1 C – Kompetensförsörjning

Den nationella nivån säkerställer i samverkan med stiftens kompetensförsörjning som svarar mot Svenska kyrkans framtida behov.

Insatser

- ◆ Etablerar en integrerad process mellan verksamhetsplanering och strategisk kompetensförsörjning för att på bästa sätt uppnå Svenska kyrkans mål.
- ◆ Stimulerar arbetet med rekrytering och säkrar relevans och kvalitet i behörighetsgivande kyrkliga utbildningar.
- ◆ Säkerställer tillgång till påbyggnadsutbildningar för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster.
- ◆ Verkar för att Svenska kyrkan är en välkänd arbetsgivare med god arbetsmiljö.
- ◆ Identifierar och utvecklar spetskompetens.

6.1.2.2 Beskrivning av verksamhetsområdet

Svenska kyrkan som arbetsgivare

Svenska kyrkan ska vara en attraktiv och ansvarstagande arbetsgivare för att klara en god kompetensförsörjning. Att arbeta för jämställdhet, arbetsmiljö och hållbarhet är självklara delar för Svenska kyrkan som arbetsgivare. En förutsättning för Svenska kyrkan är förmågan att attrahera och behålla medarbetare genom att möjliggöra ett meningsfullt arbetsliv. Vi tror på utrymme för eget ansvar, och att en mångfald av kompetens, erfarenhet samt personlighet bidrar till ett bra arbetsklimat.

Den nationella nivån arbetar för att framhålla Svenska kyrkans samhällsnyttiga uppdrag och strävar efter arbetsplatser som verkar för långsiktig utveckling både för Svenska kyrkan och för samhället i stort.

Svenska kyrkans utbildningsinstitut

Arbetet på Svenska kyrkans utbildningsinstitut inriktas på att stärka studenternas färdigheter och yrkesidentitet, deras förmåga att analysera och reflektera över kyrkan, samt att bekräfta och fördjupa deras samhörighet med Svenska kyrkan. Utbildningarna ska utveckla kyrkomedarbetare vars kompetens svarar mot Svenska kyrkans framtida behov.

Utbildningen innehåller gemensamma moment för att de studerande i framtiden ska vara förberedda för att samverka på bästa sätt, men också kurser specifika för

respektive yrke. Utbildningsinstitutet bedriver undervisning i Uppsala och Lund. Därtill ges den pastoralteologiska grundkursen en termin på halvfart varannan termin i Göteborg och var fjärde termin i Umeå. Vidare sker samarbete kring den pastoralteologiska terminen vid de fyra folkhögskolor som bedriver kantorsutbildning.

Kyrkostyrelsen anger villkoren för tillträde till de kyrkliga utbildningarna, bestämmer utbildningsplaner och ser till att de kyrkliga utbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning. Vidare ges stöd till stiftens och församlingarnas rekrytering till kyrklig tjänst och utbildning, bl.a. genom rekryteringskonferenser och informationsmaterial.

Att bidra till kompetensförsörjning och att stimulera rekrytering av medarbetare i Svenska kyrkan är en insats som möter samhällets utmaningar och behöver förstärkas. Frågan om kompetensförsörjning är angelägen för Svenska kyrkan och kyrkostyrelsen anser att det är ett område som ska prioriteras i dialog med stiftet.

Nya påbyggnadsutbildningar planeras under perioden. I dialog med stiftet utvecklas utbildning för kyrkoherdar och diakoner i tjänst samt en påbyggnadsutbildning med arbetsnamnet *Att tala om och undervisa i kristen tro* för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster.

Hösten 2018 startar en utvärdering av utbildningsreformen som planeras vara klar att redovisas i maj 2019. Utvärderingens resultat ska därefter bedömas av kyrkostyrelsen och leder troligtvis till visst förändringsarbete som i dagsläget är svårt att förutse.

Annan utbildning och fortbildning för medarbetare, förtroendevalda och ideellt engagerade i stift och församlingar ingår i respektive verksamhetsområde där ordinarie verksamhet bedrivs. Utbildningar och fortbildningar inom dessa områden genomförs i samråd med stiftet och är ett stöd till stiftens fortbildningsansvar.

Tabell 2. Intäkter och kostnader Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan

Utbilda för tjänst i kyrkan	Utfall 2017	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021	Jmf fg 2019	Jmf fg 2020
Intäkter	0	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-47	-50	-50	-53	-53	4	2
Resultat	-46	-50	-50	-53	-53	4	2

Kostnaderna är något lägre än tidigare planerad nivå, men högre än utfall 2017. Bättre bedömning av kostnader har kunnat ske i planeringen nu när utbildningsinstitutet bedrivit verksamhet under några år. Det lägre utfallet 2017 beror främst på vakanser och att verksamhetskostnader inte gått åt i planerad omfattning.

6.2 Målbild 2

År 2030 har vi stärkt relevansen i och engagemanget för Svenska kyrkans arbete, grundat i kristen tro, för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.

Målbilden relaterar främst till verksamhetsområdena *Bidra till samhällsutvecklingen, Värna och utveckla relationer i kyrkans omvärld*, samt *Samordna och utveckla internationell mission och diakoni*. Målbilden anknyter även till arbete för *Hållbarhet* som innehåller aspekterna andlig och existentiell hållbarhet samt social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet.

6.2.1 Verksamhetsområdet Bidra till samhällsutvecklingen

Verksamheten inriktas på att påverka beslutsfattare och att bedriva opinionsbildning nationellt och internationellt utifrån behovet av en samhällsutveckling som motsvarar kyrkans värderingar och prioriteringar.

Verksamhetsområdet *Bidra till samhällsutvecklingen* har ett delmål och ett flertal insatser i planeringen för *Verksamhet och ekonomi 2019–2021*.

6.2.1.1 Delmål 2 A – Erkänd part i samhällets utveckling

Med utgångspunkt i kyrkans uppdrag är Svenska kyrkan en erkänd part i samhällets utveckling.

Insatser

- ◆ Tar initiativ till att i bred samverkan lyfta och driva avvägda och relevanta samhällsfrågor utifrån kyrkans värden och uppdrag.
- ◆ I frågor som berör Agenda 2030 är Svenska kyrkan en given samtalspart i regeringens arbete samt för dialog med beslutsfattare i Sverige, EU och internationellt. Dialogen utgår från ett budskap förankrat i kyrkans egna erfarenheter och i det egna bidraget till ett hållbart samhälle, inte minst i de existentiella hållbarhetsfrågorna.
- ◆ Har en förstärkt aktiv samverkan med regionala och globala ekumeniska organisationer och allianser i gemensamma strategiska policyfrågor.

6.2.1.2 Beskrivning av verksamhetsområdet

Påverkansarbete

Kyrkostyrelsen fortsätter att stärka och utveckla det strategiska arbetet för att påverka samhällsutvecklingen. Politiska processer och beslut bevakas och genom att driva de för Svenska kyrkan prioriterade samhällsfrågorna bidrar kyrkan till utvecklingen. I detta ingår bl.a. att bistå med omvärldsbevakning och analys och utveckla den strategiska samverkan inom Svenska kyrkan tillsammans med nationella och internationella samverkansaktörer. För Svenska kyrkan som helhet behövs en ökad sakkunskap kring besluts- och budgetprocesser, rutiner för statliga utredningar samt internationella övervakningsprocesser kring mänskliga rättigheter. Likaså behöver de strategiska kontakterna med myndigheter, beslutsfattare och internationella granskningsorgan utvecklas. Även remissvar från Svenska kyrkan behöver utvecklas mot ökad tydlighet. Svenska kyrkans trovärdighet och möjligheter att påverka i specifika frågor ökar genom sakkunskap, erfarenhet och kunskap om förhållanden i samhället.

Ekumenisk samverkan och samverkan med andra aktörer inom det civila samhället bidrar till större kraft i påverkansarbetet, likaså att bära vittnesmål om utsatthet genom t.ex. alternativrapporter till internationella granskningsorgan inom Europarådet och FN.

Områden som bedöms vara aktuella för påverkansarbete under planeringsperioden är bl.a. migration och asylfrågor, integration och etablering av nyanlända, trossamfundens och civilsamhällets roll och förutsättningar i samhället, demokrati och delaktighetsfrågor, rättighets- och försoningsfrågor, biståndsfrågor och internationell solidaritet. Detta är frågor som även lyfts av Svenska kyrkan för dialog och reflektion under politikerveckan i Almedalen varje år.

Många av de frågor Svenska kyrkan arbetar för globalt i Sverige kräver ett europeiskt perspektiv och samarbete. Svenska kyrkan verkar proaktivt gentemot EU och nya kanaler finns för samverkan med EU:s institutioner och i europeiska paraplyorganisationer. Det sker främst genom Svenska kyrkans medlemskap i Forum – idé-

burna organisationer med social inriktnings mandat i Europeiska ekonomiska kommittén, en rådgivande EU-institution till kommissionen, parlamentet och rådet. Svenska kyrkan arbetar också genom Churches Commission for Migrants in Europe, Konferensen för europeiska kyrkor, ACT-alliansen samt Eurodiakonia på plats i Bryssel.

I samverkan med regionala och globala nätverk och ekumeniska organisationer bedrivs påverkansarbete i frågor som på sikt är helt avgörande för effektiv fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Kombinationen av strategiska samarbeten och allianser å ena sidan och evidensbaserade studier och analyser å andra sidan, ökar möjligheterna att påverka. Genom Fairtrade Sverige AB, som Svenska kyrkan äger till hälften, påverkar Svenska kyrkan detaljhandeln, återförsäljare och grossister att framställa produkter på ett hållbart sätt.

Påverkansarbetet i landprogrammen i Svenska kyrkans utvecklingssamarbete kompletteras av arbetet på den globala nivån, på EU-nivå och på Sverigenivå för att påverka policyprocesser och beslutsfattande i globala utvecklingsfrågor. Angelägna områden under perioden är uppföljning och genomförande av FN:s klimatavtal och Agenda 2030, förändrade förutsättningar för bistånd och andra former av utvecklingsfinansiering, ökad uppmärksamhet på religionens roll i freds- och utvecklingsprocesser samt försvar av civilsamhällets utrymme att verka. Den globala policydialogen underbyggs av forskning, andra aktörers erfarenheter och egna analyser.

Tabell 3. Intäkter och kostnader Bidra till samhällsutvecklingen

Bidra till samhällsutvecklingen	Utfall 2017	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021	Jmf fg 2019	Jmf fg 2020
Intäkter	0	1	1	1	1	1	1
Kostnader	-24	-18	-19	-20	-20	0	-1
Resultat	-24	-17	-19	-19	-19	0	0

Intäkterna och kostnaderna är i nivå med tidigare planering.

6.2.2 Verksamhetsområdet Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld

Verksamheten inriktas på att utveckla och värna relationer till andra samfund, religioner, organisationer och individer i Svenska kyrkans omvärld.

Verksamhetsområdet Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld har ett delmål och flera insatser i planeringen för Verksamhet och ekonomi 2019–2021.

6.2.2.1 Delmål 2 B – Social hållbarhet

Den nationella nivån arbetar strategiskt med stift och församlingar för social hållbarhet genom att verka för sammanhållning mellan grupper i samhälle och kyrka.

Insatser

- ◆ Etablerar nya former för ekumeniska och interreligiösa samarbeten och nätverk.
- ◆ Utvecklar och stödjer utbildning och kyrkomedarbetare för ökad kunskap om ekumenik och interreligiös dialog, samt metoder från dessa fält.
- ◆ Stärker arbetet mellan kyrka och kulturliv för att öka medvetenheten kring kulturliv som resurs i främjandet av dialog kring religion och livstolkning.

6.2.2.2 Beskrivning av verksamhetsområdet

Ekumenik och interreligiös dialog

Kyrkostyrelsen svarar för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund och verksamheten inriktas på att främja relationer med kyrkor som Svenska kyrkan har kyrkogemenskap med, t.ex. genom Borgå-överenskommelsen eller genom särskild ekumenisk överenskommelse för att konkret gestalta enhet och samverkan. Den samverkan som äger rum inom Sveriges kristna råd, SKR, är central för det ekumeniska arbetet i Sverige.

Bilaterala ekumeniska relationer med andra kyrkor utvecklas för att öka förståelsen, vidga perspektiven, bearbeta teologiska skiljaktigheter och för att lära av varandra. T.ex. bedöms kontakterna med de ortodoxa och orientaliska kyrkorna i Sverige få ökad betydelse för Svenska kyrkans engagemang i flyktingsituationen i Sverige, likaså i andra delar av världen, inte minst Mellanöstern.

Det finns ett ökat behov av att värna religionsfrihet och mänskliga rättigheter och att motverka antisemitism, islamofobi och annan extremism. Svenska kyrkan arbetar både i bilaterala och multilaterala relationer för detta. Det är viktigt med öppenhet gentemot andra religioner och att skapa förtroendefulla kontakter med ledande företrädare både nationellt och lokalt. I interreligiösa frågor fortsätter samarbetet i ekumeniska sammanhang, t.ex. genom engagemanget i Sveriges interreligiösa råd. Detta sker också i internationella interreligiösa organ genom konkret dialog och samverkan med företrädare för olika trostraditioner.

Religiösa minoriteter drabbas ofta av utsatthet där demokratiska system och stabil ekonomi saknas. Svenska kyrkan stödjer dialoger med moderata krafter och bidrar till att skapa motbilder till fundamentalistiska tolkningar av religion och utvecklar metoder för gränsöverskridande samtal i känsliga frågor, bl.a. genom att erbjuda trygga möten för denna dialog. Kyrkostyrelsen kommer att fortsätta analysera behoven hos grupper i utsatta situationer och stödja våra samarbetspartner genom de kanaler som finns inom internationell mission och diakoni och genom andra ekumeniska samarbeten exempelvis Svenska missionsrådet (SMR), arbetsgruppen för religions- och övertygelsefrihet inom SKR och SMR, Konferensen för europeiska kyrkor, ACT-alliansen, Lutherska världsförbundet (LVF) och Kyrkornas världsråd (KV).

KV är en samlande kraft för medlemskyrkor i teologisk reflektion, stärkande av kvinnors röst och ledarskap samt interreligiös dialog för fred och försoning. Stöd fortsätter att utgå till LVF:s globala program för att stärka lutherska kyrkors teologi och utbildningar, organisations- och ledarskapsutveckling samt genderfrågor. LVF har också en unik möjlighet att skapa ett högprofilerat lobbyarbete i mänskliga rättigheter genom att länka alternativa rapporteringar från sina lokala fältkontor till UNHCR, FN:s Högkommissarie för mänskliga rättigheter och FN:s råd för mänskliga rättigheter.

Interreligiös praktik för fred – en värld av grannar

Under perioden ska strategiska överväganden göras för att prioritera i vilka globala interreligiösa sammanhang Svenska kyrkans engagemang kan bidra ytterligare till fredlig samexistens såväl nationellt som internationellt, tilltro och interreligiöst samförstånd.

Programmet *Interreligiös praktik för fred – en värld av grannar* befinner sig i en inledande fas och syftar till att binda samman och synliggöra det arbete religiösa aktörer gör i form av humanitär hjälp och påverkansarbete och stärka den interreligiösa infrastrukturen i Europa. Förhoppningen är att programmet, som sker i samarbete med intresserade och engagerade stift och församlingar, blir ett bidrag för fred

och samhällsutveckling. Ambitionen är att finna nya vägar för att synliggöra, stärka och utveckla såväl praktik som teologisk reflektion. Det finns planer på att under 2020 genomföra ett *Grannens år*, ett tematiskt arbete fokuserat på att välkomna de vi upplever som främmande. Två internationella och interreligiösa möten kommer att genomföras, ett mindre under 2020 och ett större under 2021. Däremellan genomförs tre mindre regionala arbetsmöten på olika platser i Europa. Programmet är beräknat att avslutas under 2021 med utvärderingsarbete under första halvåret 2022.

Kultur, religion och livstolkning

Verksamheten inriktas på att främja den offentliga dialogen om religion och livstolkning och vara en röst i den offentliga kulturdebatten, inte minst på sociala medier.

Konst och kultur är en möjlighet för den enskilde till bearbetning och fördjupning av livet. Konstnärlig gestaltning av olika slag hjälper oss som individer och kyrka att förstå det som händer i vår samtid och att sätta in det och oss själva i ett större sammanhang. Det vidgar erfarenheten och ger utgångspunkter för livstolkning och mening. De kulturella uttrycken kan vara ett stöd i den teologiska reflektionen kring människors situation, samhällsutvecklingen och uppdraget att vara kyrka. Svenska kyrkan bidrar med öppna mötesplatser som kan stärkas ytterligare som kulturarrangör.

Svenska kyrkans kulturstipendier delas ut varje år och bidrar till nya konstnärliga verk. I avsikt att stärka medarbetare att använda film som metod i arbetet med människors livstolkning och att reflektera teologiskt fortsätter utvecklingen av Svenska kyrkans filmarbete, bl.a. genom filmpriserna *Angelos* och Svenska kyrkans ungdomsfilmpris.

Konceptet *Se Människan* vid Bokmässan i Göteborg är ett av Svenska kyrkans viktiga fönster mot omvärlden och erbjuder ett stort antal varierande forum där litteratur och livsfrågor står i centrum.

Extern kommunikation

Allt externt kommunikationsarbete siktar mot en kyrka som människor har en positiv relation till och känner glädje över att tillhöra. Det sker i sociala medier, på webb, i media, i t.ex. ärkebiskopens podcast *Tala till punkt* och genom samordnade kommunikationsinsatser tillsammans med stiftet.

Fler och fler människor söker sig till Svenska kyrkan via sociala medier. En del undrar över de stora frågorna i livet, andra vill diskutera en betraktelse eller be en bön för någon. Kontakterna varierar mellan faktafrågor och pastoralt omhändertagande och behovet av närvarande präster på nätet ökar ständigt. Det behöver erbjudas kompetensutveckling för att fler ska kunna integrera och bidra i sociala medier och arbetsgivare som ser meningen med närvaro på nätet och som kan avsätta resurser för det.

Under perioden ska kyrkostyrelsen initiera ett brett arbete med att utveckla en strategi för medlemsutveckling med relevans för Svenska kyrkans samtliga nivåer.

Svenska teologiska institutet

Svenska teologiska institutet i Jerusalem utvecklar och fördjupar kristnas möte med människor av annan tro, särskilt i mötet med judendomen. Institutet är en resurs för Svenska kyrkan som helhet och en plats för akademiska studier, internationella kurser, fortbildning och för möten med inriktning på relationer över religions- och kulturgränser och från andra kyrkogemenskap. Tillsammans med samarbetspartner från den världsvida kyrkan fördjupas den ekumeniska och religionsteologiska reflektionen och kunskapen om kristendomens historiska, teologiska och kulturella rötter samt

religionernas roll i de politiska konflikterna i regionen. Institutet är också en del av Svenska kyrkans närvaro i Jerusalem och gudstjänster firas regelbundet där.

Genom samverkan med Lunds universitet finns en professur knuten till verksamheten. Arbetet är inriktat mot frågor som rör kristen livstolkning och ekumenik och har en sociokulturell pedagogisk profil. Standardiserade kurspaket utvecklas, liksom en strukturerad kursplanering.

Verksamheten planeras fortgå med god beläggning, men påverkas av konflikter i regionen. Säkerhetsnivån i Israel är höjd på grund av våldet lokalt och kriget i Syrien. Om situationen eskalerar under planeringsperioden kommer det att få negativa konsekvenser på verksamheten.

Tabell 4. Intäkter och kostnader Värna och utveckla relationer till kyrkans omvärld

Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld	Utfall 2017	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021	Jmf fg 2019	Jmf fg 2020
Intäkter	6	3	3	3	3	1	1
Kostnader	-75	-71	-74	-76	-86	8	6
Resultat	-70	-68	-71	-74	-83	8	6

Intäkter är i nivå med tidigare planering och kostnaderna är något lägre. De planerade kostnaderna för ekumenik och interreligiös dialog uppgår till 45 mnkr och inkluderar satsningen *Interreligiös praktik för fred – en värld av grannar*.

Kostnader för extern kommunikation är lägre än i tidigare planering till förmån för ökade kostnader inom verksamheten *Stödja utveckling av församlingslivet*. Omprioriteringen innebär lägre kostnader för annonsering och kampanjer inom denna verksamhet.

6.2.3 Verksamhetsområdet Samordna och utveckla internationell mission och diakoni

Verksamheten inriktas på samordning av Svenska kyrkans och dess församlingars ansvar för internationell mission och diakoni, genomförande och utveckling av verksamheten i syfte att människor i utsatthet ska få möjlighet att leva det liv de har rätt till. Arbetet med internationellt påverkansarbete ingår i *Bidra till samhällsutvecklingen*. Verksamheten formas utifrån samverkan med andra kyrkor och internationella organ.

Utmaningen är att ge stöd till kyrkor, organisationer och institutioner i deras arbete för evangeliet i sina sammanhang och bidra till att människor i utsatta situationer får förbättrade livsmöjligheter. I samverkan med kyrkor och andra religiösa aktörer i Sverige och världen stärks den teologiska reflektionen och det lokala uppdraget att verka för mission och diakoni.

Verksamhetsområdet Samordna och utveckla internationell mission och diakoni har ett delmål och två insatser i planeringen för Verksamhet och ekonomi 2019–2021.

6.2.3.1 Delmål 2 C – Partnerskap

Den nationella nivån utvecklar partnerskap med kyrkor, ekumeniska organisationer och allianser samt med andra samarbetspartner i gemensamt arbete för livsbefrämjande tro, fred, rättvisa och människors lika värde och rättigheter.

- ◆ Utvecklar samarbete med systerkyrkor och samarbetspartner för att bidra till ömsesidig förståelse och till positiv hållbar förändring för människor som lever i utsatthet.
- ◆ Ökar kännedom och engagemang för Svenska kyrkans arbete med internationell mission och diakoni i stift och församlingar samt bland allmänheten.

6.2.3.2 Beskrivning av verksamhetsområdet

Utvecklingssamarbete

Svenska kyrkan stödjer och samarbetar med kyrkor, organisationer och nätverk i 40 länder i Afrika, Asien, Latinamerika och Mellanöstern. Arbetet organiseras i 15 land- och regionprogram, ett antal som möjligen kommer att minska under perioden. Målet är att arbeta med grundorsaker till orättvisor och fattigdom. I landprogrammen sker samarbete med lokala partner och samverkan med olika typer av kyrkor och organisationer i både städer och på landsbygden.

För att människors rättigheter ska respekteras och uppfyllas arbetar Svenska kyrkan rättighetsbaserat och med global policydialog för att adressera grundorsakerna till utsatthet och fattigdom. För att kyrkor och organisationer ska kunna verka, jobbar Svenska kyrkan aktivt för ett gynnsamt samhällsklimat för civilsamhället och människorättsförsvarare. Allt arbete sker i nära samarbete med ACT-alliansen, och andra ekumeniska allianser globalt eller i nationella ACT-forum. Detta ska leda till förbättrad samordning, säkrad finansiering och bättre resultat för de människor och organisationer vi samarbetar med, inte minst när flera europeiska biståndsländer drar in eller förändrar det långsiktiga biståndet till det civila samhället, länder och multilaterala organisationer.

Utvecklingen av arbetet i Mellanöstern pågår och kommer att fortsätta under perioden. Fokus har tidigare varit framför allt Israel/Palestina och Egypten, men har nu utvidgats österut mot Irak och Libanon. De humanitära insatserna i relation till den svåra situationen i Syrien och i Irak kommer att fortsätta och utvecklas tillsammans med ACT-partner.

Modellen med regionala representanter i programländer fortsätter att utvecklas. Denna funktion spelar en viktig roll och antalet kommer därför att öka under perioden.

Humanitära insatser – stöd till människor i utsatta situationer

Stöd till människor i utsatta situationer i världen är ett för kyrkostyrelsen prioriterat område. Bristen på respekt för mänskliga rättigheter är påtaglig i många regioner och antalet flyktingar i världen är det högsta sedan andra världskriget. Människor flyr med anledning av terror, förföljelse, krig, svält och naturkatastrofer. De flesta flyktingar är s.k. internflyktingar och befinner sig på flykt i sitt eget land. Andra flyr till grannländerna i första hand och i andra hand till andra länder. De största grupperna av flyktingar kommer från Mellanöstern.

Svenska kyrkan räddar liv och lindrar nöd i akuta situationer. Detta utförs genom humanitära insatser som primärt samordnas inom ACT-alliansen, men det utförs även i samarbete med andra partner. Det humanitära arbetet bedrivs utifrån internationella standarder och principerna om humanitet, opartiskhet, neutralitet och oberoende. Svenska kyrkan har beredskap att bistå med insatser i akuta situationer, primärt i Svenska kyrkans landprogramsländer, men även i särskilda fall i länder där Svenska kyrkan inte har ett tidigare samarbete.

Kyrkostyrelsen arbetar för utsatta kristna och andra religiösa och etniska minoriteter i Mellanösternregionen, med anledning av den förföljelse som drabbar religiösa minoriteter. Det ges stöd till en mer långsiktig verksamhet för fredlig samexistens och religionsdialog.

Det finns en efterfrågan på Svenska kyrkans specifika kompetens inom psykosocialt stöd. Med anledning av de miljontals människor som lever i utsatta situationer i Mellanöstern planeras även fortsättningsvis humanitära insatser med särskilt fokus på familjers och barns förhållanden samt på flyktingar från Syrien och Irak. De utdragna konflikterna på Afrikas horn kommer också att kräva fortsatta insatser.

Engagemang och finansiering

Kyrkostyrelsen ska genom den internationella verksamheten utgöra ett stöd och en samordning för församlingars och stifts engagemang i internationella frågor. Församlingar, stift och nationell nivå bär ett gemensamt ansvar för Svenska kyrkans internationella arbete. Det är av stor vikt att behålla det engagemang för Svenska kyrkans internationella arbete som finns bland ideellt engagerade, förtroendevalda och anställda.

Kännedomen om Svenska kyrkans internationella arbete, speciellt det långsiktiga utvecklingsarbetet, är låg i stora delar av Svenska kyrkan och i samhället i stort. Insamlingsmarknaden växer i Sverige och är konkurrensutsatt genom nya aktörer och en alltmer aggressiv marknadsföring. Insatser som genomförs för att höja kunskapen om Svenska kyrkans internationella arbete är därför viktiga för att öka engagemang och insamlingsresultat. Under perioden kommer Svenska kyrkans internationella arbete att få en ny visuell identitet, vilket tillsammans med en tydligare kommunikation förhoppningsvis ska öka förtroende, engagemang och intäkter.

Arbetet för att möjliggöra för människor i Sverige och i partnerkyrkor att dela erfarenheter om tro och liv kommer att fortsätta. Insatserna för att engagera åldersgruppen 18–30 år sker bl.a. genom projektet *Agera* i samarbete med Svenska Kyrkans Unga och genom praktikplatser.

Tabell 5. Intäkter och kostnader Samordna och utveckla internationell mission och diakoni

Samordna och utveckla internationell mission och diakoni	Utfall 2017	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021	Jmf fg 2019	Jmf fg 2020
Intäkter	391	378	378	379	383	2	3
Kostnader	-433	-421	-425	-426	-427	-7	-9
Resultat	-43	-43	-48	-47	-44	-6	-6

Intäkter som helhet är i nivå med tidigare planering trots att kollekter och gåvor förväntas minska, men där erhållna bidrag från Sida istället ökar. Totala kostnader ökar till följd av kyrkostyrelsens beslut om 10 mnkr per år under perioden till att skapa en ny visuell identitet för Svenska kyrkans internationella arbete.

Inom denna verksamhet finns också den av kyrkostyrelsen beslutade satsningen i Mellanöstern med planerade kostnader om 5 mnkr år 2019 och 2020, varav hälften finansieras av kyrkoavgiftsmedel. I enlighet med kyrkomötets beslut 2007 ingår 10 mnkr per år avseende bostadsbyggnadsprojekt på Olivberget i Jerusalem.

Den samlade verksamheten för Kyrkostyrelsens internationella råd redovisas i tabell 16.

6.2.4 Verksamhetsområdet Hållbarhet

Verksamheten *Hållbarhet* fokuserar fyra dimensioner, andlig och existentiell hållbarhet, social hållbarhet, ekonomisk hållbarhet och ekologisk hållbarhet. Dessa ingår också i flera av målen som redovisas.

Det arbete som samlas under begreppet *Hållbarhet* har ett delmål och flera insatser i planeringen för *Verksamhet och ekonomi 2019–2021*.

6.2.4.1 Delmål 2 D – Ansvar för skapelsen

Den nationella nivån skapar i samverkan med stiftens förutsättningar för att Svenska kyrkan ska kunna ta ansvar för skapelsen.

Insatser

- ◆ Formulerar effektmål för hela Svenska kyrkans verksamhet och stöd till lokal nivå.
- ◆ Genomför ett urval av strategiska insatser som möjliggör för hela Svenska kyrkan att bidra till förverkligandet av Parisavtalets mål.
- ◆ Utvecklar kanaler för ökad kompetens och stöd till stift och församlingar för att bidra till ett hållbart samhälle.

6.2.4.2 Beskrivning av verksamhetsområdet

Hållbarhetsarbete

Kyrkostyrelsen arbetar för att integrera hållbarhetsperspektiv i all verksamhet och det finns behov av att öka stödet till församlingarna i nära samverkan med stiftens. Sammantaget ska insatserna bidra till en hållbar kyrka och att bidra till FN:s hållbarhetsmål, *Agenda 2030*. Frågor som berör klimatförändringar, resursförbrukning, social utsatthet och rättvisa är naturvetenskapliga, tekniska, ekonomiska, sociala och politiska. De är också etiska, existentiella och teologiska och här spelar religiösa och trosbaserade organisationers medverkan för att nå de globala målen en viktig roll.

Under planeringsperioden kommer fokus att ligga på att ge ökat stöd till stiftens och församlingarna. Arbetet handlar både om att integrera ett hållbarhetsperspektiv i pågående verksamhet och att initiera utvecklingsprojekt och samverkan. Stödet består dels av att tillhandahålla verktyg och material, som t.ex. Miljödiplomering som är kyrkans modell för att bygga miljöledningssystem, dels att ta fram gemensamma lösningar inom områden som diakonalt utvecklingsarbete, fastighetsförvaltning, inköp och IT. Inom Svenska kyrkan finns det behov av inspiration, utbildning och ökad internkommunikation för kunskap om det stöd som redan finns för arbete på församlingsnivå.

Intäkter och kostnader för hållbarhetsområdet redovisas i tabellform under verksamhetsområdet *Styrning och ledning*.

6.3 Målbild 3

År 2030 har vi bidragit till utveckling av en effektiv styrning, administration och förvaltning i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

Målbilden relaterar till verksamheterna *Stödja och utveckla administration och förvaltning* samt även till centrala förutsättningar som digitalisering och kommunikation. Likaså relaterar målbilden till verksamheterna *Reglera inomkyrkligt, Utjämnings- och finansförvaltning, Styrning och ledning* samt *Internt stöd*.

6.3.1 Verksamhetsområdet Stödja och utveckla administration och förvaltning

Verksamheten inriktas på insatser för stöd till stift och församlingar i Sverige och utomlands för en effektiv administration och förvaltning av gemensamma angelägenheter. Det handlar om stöd till stiftens i deras arbete att främja en god förvaltning i församlingar och pastorat, direkt stöd till församlingar och pastorat för administration och förvaltning samt förvaltning på nationell nivå av gemensamma angelägenheter.

Verksamhetsområdet Stödja och utveckla administration och förvaltning har ett delmål och flera insatser i planeringen för Verksamhet och ekonomi 2019–2021.

6.3.1.1 Delmål 3 A – Administration, kommunikation och digitalisering

Den nationella nivån säkerställer i samverkan med stiftens att det finns en gemensam målbild, strategi och ett genomförande kopplat till finansiering av administration, kommunikation och digitalisering inom Svenska kyrkan.

Insatser

- ◆ Fastställer en gemensam långsiktig målbild för det administrativa samverkansområdet.
- ◆ Skapar strukturer för att identifiera, prioritera och genomföra de åtgärder som ger bäst avkastning i form av nytta för Svenska kyrkan.
- ◆ Utvecklar arbetet med samordning av utbildning, innehåll, digitala kanaler och verktyg för att nå en större effekt av Svenska kyrkans kommunikationsinsatser för att lyfta hela verksamheten inom Svenska kyrkan.

6.3.1.2 Beskrivning av verksamhetsområdet

Administrativ samverkan i Svenska kyrkan

För att möta behoven av en hållbar verksamhet i Svenska kyrkan med fokus på ständig effektivisering och kvalitetsutveckling, arbetar kyrkostyrelsen vidare för gemensam administrativ samverkan. Genom att bl.a. erbjuda IT-system som är anpassade till gemensamma processer och arbetssätt skapas förutsättningar för kvalitativa och effektiva stödfunktioner. På det sättet bidrar kyrkostyrelsen till att församlingar även på sikt ska kunna ha tillräckliga resurser för att på bästa sätt verka i sin samtid genom att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Utvecklingsarbetet sker i samarbete med stiftens och inom de fem verksamhetsområden som stiftens och kyrkostyrelsen beslutat prioritera: IT, fastigheter, ekonomi- och lönehantering, ärende- och dokumenthantering samt inköpsstöd.

Under perioden intensifieras arbetet med att tydliggöra och kommunicera de kostnadsbesparingar och den kvalitetshöjning som den administrativa samverkan möjliggör. Uppskattningsvis finnas en besparingspotential på 300–500 mnkr per år vid samverkan enbart vad gäller inköp. Samtliga ramavtalsleverantörer har accepterat Svenska kyrkans uppförandekod för leverantörer, som innehåller krav på miljöhänsyn, arbetsvillkor, andra mänskliga rättigheter och förbud mot korruption. Detta innebär en potential att påverka näringslivet samtidigt som Svenska kyrkan sparar pengar.

Kyrkostyrelsen tecknar varje år ett kopieringsavtal med Bonus Presskopia som ger församlingar rätt att kostnadsfritt kopiera exempelvis sångtexter för verksamheten, likaså ett Stim-avtal.

Idag erbjuder tolv stift sina församlingar och pastorat möjligheten att nyttja koncepten inom de samverkansområden som benämns *GAS Ekonomi* respektive *GAS*

Personal. Stiften tillhandahåller ofta det administrativa stödet kopplat till GAS i form av servicebyråtjänster. Kyrkostyrelsen stödjer de stift som etablerar service inom det administrativa området med bl.a. gemensamma utbildningar, samråd och vägledning i olika frågor.

En majoritet av stiften har även, för den egna verksamheten i likhet med kyrkostyrelsen, valt att nyttja det system för gemensam lönehantering som används i församlingar och pastorat.

Teknisk infrastruktur

Arbetet med gemensamma IT-system är en central förutsättning för det strategiska arbetet inom det administrativa samverkansområdet.

De gemensamma systemlösningarna innebär drift, förvaltning och utveckling av gemensamma IT-system inom bl.a. områdena kyrklig administration, ekonomi och personal, fastighet och kulturarv, digital kommunikation samt den gemensamma IT-plattformen. Verksamheten innebär även ansvar för utbildning och support.

Verksamheten inriktas på en stabil organisation för stöd till både verksamhet och användare inom IT-området. Krav på hög säkerhet och kontinuerlig riskanalys är naturliga delar av verksamheten.

Genom plattformen hanterar kyrkostyrelsen även driften av församlingarnas IT-miljö och programvaror, däremot har den nationella nivån inte ansvar för nät och datorarbetsplatser. Inom dessa områden finns i stället olika typer av ramavtal som kyrkostyrelsen tar ansvar för att samordna och kvalitetssäkra.

Nya systemstöd utvecklas och upphandlas kontinuerligt. Det beror på tillkommande behov, nya områden för samverkan samt att systemen når slutet av sin tekniska livslängd.

En osäkerhetsfaktor under planeringsperioden gäller konsekvenserna av EU:s nya Dataskyddsförordning som trädde i kraft i maj 2018. Reformen innebär bl.a. att en direktverkande EU-förordning ersätter tidigare direktiv och därmed nationell lagstiftning såsom den svenska personuppgiftslagen. För organisationer som Svenska kyrkan som samlar in personuppgifter ställs nya krav. Det är inte enkelt att bedöma vilka ytterligare förändringar som blir nödvändiga, därmed inte heller resursbehovet.

Fastigheter – ett gemensamt ansvar

Ett centralt register över alla byggnader ska skapas och lokalförsörjningsplaner ska tas fram med redovisning av hur församlingarna avser att använda sina byggnader. Ett kyrkunderhållsbidrag införs som stöd till församlingarnas underhåll av kyrkobyggnaderna. Frågan bearbetas om möjligheten för församlingar att på sikt, efter planeringsperioden, i samråd med stift och kyrkostyrelse kunna överlåta kyrkobyggnader de inte längre har bruk för till Trossamfundet Svenska kyrkan.

Förändringarna införs successivt under kommande år, där registret ligger närmast i tid och ska finnas upprättat den 1 januari 2019. Fokus inom fastighetsområdet kommer därför under perioden att handla om att planera och verkställa detta i samverkan med stiften. Utbildningar, stödverktyg och mallar för att bl.a. underlätta arbetet med lokalförsörjningsplaner tillhandahålls genom fastighets- och kulturarvsportalen på Svenska kyrkans intranät och materialet uppdateras kontinuerligt.

Kyrkliga kulturminnen

Svenska kyrkan äger 3 400 kyrkor och kapell, varav 3 000 är skyddade enligt kulturmiljölagen. Årligen får Svenska kyrkan ett bidrag, en kyrkoantikvarisk ersättning från

staten för antikvariska merkostnader vid vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Det årliga bidraget är t.o.m. år 2018 fastställt till 460 mnkr.

Verksamheten innebär att administrera, förvalta och utveckla modellen för fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning i syfte att säkerställa en långsiktigt hållbar förvaltning av de kyrkliga kulturminnena. Kyrkostyrelsen beslutar om fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning och redovisar användningen till regeringen. Arbetet innebär också att verka för att det kyrkliga kulturarvet ska ses som, och vara en angelägenhet och resurs för alla i samhället.

Kyrkostyrelsen vill bidra till en insiktsfull dialog i församlingarna om kyrkorummets plats för människors djupaste frågor om tillvaron, dess kulturhistoriska värden och dess funktion som en resurs för människor i en tid av förändring.

Under 2019 äger en Kontrollstation rum, då staten utvärderar Svenska kyrkans användning av den kyrkoantikvariska ersättningen och beslutar om framtida bidrag.

Dokument-, ärende- och arkivhantering

Kyrkostyrelsen utfärdar regler om vård av handlingar i kyrkans arkiv i fråga om vilka skriv- och förvaringsmedel som ska användas, hur arkiven ska vårdas, utlåning och återlämnande av handlingar, överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning samt när och hur handlingar ska gallras. I ansvaret ligger också att arkivhandlingar som inte längre behövs i kyrkans verksamhet ska överlämnas till kyrkostyrelsen för förvaring i Svenska kyrkans gemensamma arkiv.

I verksamheten ingår att förvara material från den nationella nivåns olika organ. Genom att upprätthålla den inomkyrkliga offentlighetsprincipen blir materialet tillgängligt för bl.a. forskare.

Ambitionen är att hela kyrkan ska kunna erbjudas gemensamma dokumenthanteringssystem och e-arkiv i framtiden.

Begravningsverksamhet

Då det tydliggjorts i kyrkoordningens bestämmelser om kyrkostyrelsens uppgifter att kyrkostyrelsen svarar för övergripande frågor avseende begravningsverksamheten kommer kyrkostyrelsen att under perioden ta ansvar för verksamhetsområdet. Vilka konkreta arbetsuppgifter som detta kommer att innebära ska beredas vidare under perioden. Överläggningar kommer att ske med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund. I beredningen ska även frågor rörande Rådet för begravningsfrågor prövas.

Tabell 6. Intäkter och kostnader Stödja och utveckla administration och förvaltning

Stödja och utveckla administration och förvaltning	Utfall 2017	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021	Jmf fg 2019	Jmf fg 2020
Intäkter	630	540	553	563	567	-6	-2
Kostnader	-890	-827	-816	-816	-814	-21	-13
Resultat	-260	-287	-262	-253	-247	-26	-15

Minskningen på intäktssidan motsvaras av en lika stor minskning på kostnadssidan på grund av en lägre beräkning av GAS-applikationer.

Kyrkomötet har fastställt en målbild om att 85 % av alla anställda ska vara anslutna till den gemensamma IT-plattformen vid utgången av 2018. 74 % (drygt 16 000) av alla möjliga användare bedöms vara anslutna 31 december 2018. Av församlingar och pastorat är motsvarande bedömning 70 % (438) av alla enheter. Mot bakgrund av att målet ännu inte är uppnått föreslår kyrkostyrelsen att erbjudandet om kostnadsfri anslutning även ska gälla för åren 2019–2020 genom att anslå 10 mnkr per år.

Ytterligare en förklaring till att kostnaderna har ökat inom denna verksamhet beror på att kostnader för Bonus Presskopia har klassificerats om från verksamheten *Stödja utveckling av församlinglivet* till denna verksamhet.

7 Övrig verksamhet

7.1 Reglera inomkyrkligt

Verksamheten innebär att för kyrkomötet utreda och bereda beslut om ändringar i kyrkoordningen avseende bestämmelser om kyrkans tro, bekännelse och lära, kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, tillhörigheten till kyrkan, kyrkans vigningstjänst, den kyrkliga organisationen och de regler efter vilka församlingar och stift samt organ på nationell nivå ska fullgöra sina uppgifter. Arbetet innebär också att kommunicera inomkyrkliga regler samt att planera, genomföra och utföra efterarbete kopplat till kyrkomötet.

Svenska kyrkans gudstjänstböcker

Inom ramen för *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I* överlämnas översättningar till nationella minoritetsspråk till kyrkomötet 2019. Under planeringsperioden sker översättning av delar till ytterligare språk, engelska, spanska, tyska och franska. Översättningar kommer att innefatta även andra språk som används i Sverige idag, såsom arabiska och persiska.

Ett fortsatt implementeringsarbete av kyrkohandboken kommer att ske för att underlätta för gudstjänstbesökaren, ett exempel är att ge ut en körutgåva. Under 2019 fortsätter arbetet med webbverktyg för att förenkla arbetet med utarbetandet av gudstjänsttagendor.

Tillsättningen av en musikkommitté för kompletterande kyrkomusik till den nya kyrkohandboken kommer att ske. Det kan handla om musik från exempelvis samisk tradition och från samarbetskyrkor utanför Europa.

Under perioden planeras en förstudie med syfte att ge underlag till hur en revision av *Den svenska psalmboken* kan genomföras som efter beslut kan påbörjas tidigast 2021.

Under perioden genomförs en översyn av *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del II*, med vignings- och mottagningshandlingar, så att den stämmer överens med *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I*.

Kyrkoyal 2021

Omfattningen på utvecklingsarbetet inför nästa kyrkoyal 2021 påverkas av de ställningstaganden som görs med utgångspunkt i utvärderingsarbetet. Genom att förbereda kommande kyrkoyal tidigt skapas större möjligheter att kvalitetssäkra samtliga processer i genomförandet av valet.

Tabell 7. Intäkter och kostnader Reglera inomkyrkligt

Reglera inomkyrkligt	Utfall 2017	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021	Jmf fg 2019	Jmf fg 2020
Intäkter	5	0	0	0	6	0	0
Kostnader	-90	-52	-54	-68	-94	2	-4
Resultat	-86	-52	-54	-68	-88	2	-4

I jämförelse med tidigare planering har kostnaderna för kyrkoyal omfördelats mellan åren, men det innebär inte någon förändring av de totala kostnaderna för 2021

7.2 Utjämning och finansförvaltning

Utjämningsystemet

Utjämningsystemet inriktas på att utjämna strukturella och ekonomiska olikheter mellan enheter i Svenska kyrkan, för att skapa förutsättningar för verksamhet över hela landet. I utjämningen på församlingsnivå görs ekonomisk avräkning direkt mellan församlingar och nationell nivå samtidigt med att kyrkoavgiften betalas ut. Här ingår inkomstutjämning, kostnadsutjämning och avgift för gemensam verksamhet, tidigare benämnd allmän utjämningsavgift, som finansierar stora delar av kyrkostyrelsens verksamhet. Utjämning på stiftsnivå omfattar stiftsbidrag, kyrkounderhållsbidrag samt den del av utdelningen från prästlönetillgångarna som tillfaller utjämningsystemet. 2018 flyter kyrkoavgifter om cirka 15 miljarder kronor till enheterna inom Svenska kyrkan in och utjämningsystemet omfördelar drygt tio procent av detta belopp. Det nya utjämningsystemet som beslutades 2016 fasas in successivt under planeringsperioden, vilket innebär att två olika utjämningsystem under en tid verkar parallellt inom Svenska kyrkan.

Ett utjämningsystem enligt den nya modellen för församlingars och pastorats *kostnadsutjämning* får genomslag till 50 procent det andra övergångsåret 2019, 75 procent under 2020 och fullt genomslag år 2021.

Den nya modellen för *kostnadsutjämning* innebär följande:

- Kostnadsutjämning för *andelen barn*, där en hög andel barn i församlingen/pastoratet premieras i utjämningen.
- En förenklad kostnadsutjämning för *kyrkobyggnader*, där församlingar med ett lågt antal kyrkotillhöriga per kyrkobyggnad premieras.
- En förenklad kostnadsutjämning för *andelen kyrkotillhöriga*, där församlingar med en låg andel kyrkotillhöriga premieras.
- *Diakonibidrag* betalas ut till församlingar och pastorat med hushåll som har sämre socioekonomiska förhållanden är riksgenomsnittet.
- *Glesbygdsbidrag* betalas ut till församlingar/pastorat i glesbygd och landsbygds-pastorat i Visby stift.

Det finns numera även en möjlighet till uttag av *kyrkounderhållsavgift* av församlingar och pastorat. Avgiften ska finansiera drift och underhåll av de kyrkor som med äganderätt lämnas över till trossamfundet. Processen för att överlåta en kyrka innehåller dock flera moment och kräver utredning och beslut innan överlåtelse är möjligt. Det bedöms inte finnas något behov av att under de närmaste åren debitera avgiften. *Inkomstutjämnings* principer, som tillämpas på församlingar, pastorat och stift med anledning av de kyrkotillhörigas kommunalt beskattningsbara inkomster, består dock oförändrade.

Den nya modellen för *stiftsbidrag* fasas på motsvarande sätt som församlingarnas kostnadsutjämning, in i systemet under planeringsperioden. Det nya *kyrkounderhållsbidraget*, som stiftet ska använda till församlingarnas underhåll av kyrkobyggnader, träder i kraft fullt ut redan 2018. Ändringar gällande den del av *utdelningen från prästlönetillgångarna* som tillfaller utjämningsystemet träder även den i kraft fullt ut 2018. Ändringen består i att utjämningsystemets andel av utdelningen betalas in till nationell nivå, istället för som tidigare, till stiftet.

Tabell 8. Intäkter och kostnader Utjämningsystemet

Utjämningsystemet	Utfall 2017	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021	Jmf fg 2019	Jmf fg 2020
Avgift gemensam verksamhet	932	959	981	988	1 000	2	-10
Resultat avgift gemensam verksamhet	932	959	981	988	1 000	2	-10
Utjämningsavgifter församlingsnivå	798	792	769	752	730	-6	-1
Kyrkounderhållsavgift	0	0	0	0	0	0	0
Utjämningsbidrag församlingsnivå	-799	-815	-817	-823	-825	6	2
Resultat församlingsnivå	0	-24	-48	-71	-95	0	0
Utdelning prästlönetillgångar	0	239	241	241	241	-6	-6
Utjämningsbidrag stiftsnivå	-212	-423	-390	-376	-362	0	0
Kyrkounderhållsbidrag	0	-100	-100	-100	-100	0	0
Resultat stiftsnivå	-212	-284	-249	-235	-221	-6	-6
Resultat	720	652	685	682	684	-3	-16

Intäkten från Avgift gemensam verksamhet har justerats enligt nya prognoser för kyrkoavgiftsunderlaget och avvikelsen 2020 på -10 mnkr mot tidigare planering beror på effekten av de stora utträdestalen under 2017.

På grund av ändrade förväntningar på utdelning från prästlönetillgångarna minskar intäkterna något i jämförelse med tidigare planering.

Finansförvaltning och tillsyn av prästlönetillgångar

Kyrkostyrelsen förvaltar det nationella kapitalet på ett sådant sätt att det bevaras till sin värdesäkrade nivå mätt över rullande tioårsperioder. Kapitalet ska förvaltas effektivt och på ett etiskt försvarbart sätt. Riskerna ska spridas och bästa möjliga hållbara totalavkastning ska uppnås. I förvaltningen följs FN:s principer för ansvarsfulla investeringar. Styrande för verksamheten är den av kyrkostyrelsen beslutade finanspolicy och ett delegerat ansvar för verksamheten ligger hos Kyrkostyrelsens kapitalförvaltningsråd.

Inom ramen för förvaltningen fortsätter inriktningen att påverka finansiella institut och övriga enheter i Svenska kyrkan i fråga om etik, ansvarsfull förvaltning och bolagsengagemang. Förhoppningsvis leder arbetet till att fler företag förhåller sig ansvarsfulla så att jordens resurser förvaltas till gagn för kommande generationer och att företag genom sitt agerande där de verkar bidrar till respekt och omsorg. Samtidigt uppfattas Svenska kyrkan som en trovärdig, kompetent och engagerad aktör inom området. Genom att även erbjuda stift och församlingar en finanspolicy och etiskt ansvarsfulla investeringsmöjligheter, vilka vilar på grundprinciperna om människovärde och förvaltarskap, kompletterar kapitalförvaltningen det arbete som sker på andra håll inom Svenska kyrkan.

Kyrkostyrelsen har tillsynsansvar över stiftens förvaltning av prästlönetillgångar, vilket också omfattar att ge råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen och samråda med stiftens företrädare om förvaltningen. Dessutom ingår att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen.

Utöver arbetet med tillsyn, råd, stöd och hjälp är verksamheten inriktad på att åstadkomma en ändrad lagstiftning beträffande äganderätten till egendomsmassan. Den frågan är av väsentlig betydelse för möjligheten till effektiv förvaltning framåt.

Tabell 9. Intäkter och kostnader Finansförvaltning

Finansförvaltning	Utfall 2017	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021	Jmf fg 2019	Jmf fg 2020
Intäkter exkl finansnetto	0	0	0	0	0	0	0
Finansnetto	767	395	414	425	436	-8	-18
Kostnader	-10	-11	-11	-11	-11	1	1
Resultat	758	384	403	414	425	-7	-17

Verksamheten Finansförvaltning innehåller främst förväntad avkastning från kapitalförvaltningen i enlighet med beslutade avkastningskrav på 3 procent utöver förväntad inflation. Kapitalförvaltningen beräknas ge lägre avkastning jämfört med tidigare planering till följd av planerad försäljning av värdepapper från kapitalförvaltningen bl.a. för att täcka kyrkounderhållsbidraget i enlighet med skrivelsen KsSkr 2016:6 Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem.

7.3 Styrning och ledning

Med kyrkostyrelsens strävan att skapa ett långsiktigt hållbart kyrkoliv i Svenska kyrkan har generalsekreteraren getts i uppdrag att arbeta med fördjupade samtal mellan kyrkostyrelsen och stiftet för att utverka tydliga, effektiva beslutsstrukturer och ansvarsfördelning. Likaså att bidra till att löpande verksamhet långsiktigt kan upprätthållas på en ekonomiskt hållbar nivå som samtidigt medger utrymme för framtida utvecklingsbehov och satsningar samt att arbeta för att kyrkokansliets verksamhet kan inrymmas i egna befintliga lokaler. Generalsekreteraren har också getts i uppdrag att genomföra översyn och förenkling av regelstrukturer och rutiner.

Kyrkostyrelsen har påbörjat ett dialogarbete med stiftsstyrelserna för ökad samverkan. Regelbundna överläggningar sker med förtroendevalda, biskopar och tjänstemän i ledningsfunktioner på stiftskanslierna för ökad samverkan, samordning och hållbar utveckling. Under planeringsperioden kommer detta arbete att intensifieras.

En systematisk genomgång görs för närvarande av verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet. Arbetet sker i samverkan med utlandsförsamlingarna och med stöd av juridisk expertis. Det syftar till att säkerställa att verksamheten bedrivs i ändamålsenliga former och i enlighet med gällande reglering i respektive land.

Kyrkostyrelsen tar, genom den juridiska genomgången, ansvar för att stärka de lokala utlandsförsamlingarna genom att motverka brister i förhållandena. Vidare för att stärka utlandsförsamlingarna med utbildningsinsatser och annat stöd.

Hållbarhetsarbetet beskrivs tidigare i denna skrivelse.

Tabell 10. Intäkter och kostnader Styrning och ledning

Styrning och ledning	Utfall 2017	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021	Jmf fg 2019	Jmf fg 2020
Intäkter	-1	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-26	-83	-78	-76	-86	16	-1
Resultat	-27	-83	-78	-76	-86	16	-1

Hållbarhetsarbetet är prioriterat och kostnaderna ökar jämfört med tidigare planering. Inom denna verksamhet återfinns också kostnader för utredningar av juridisk karaktär i utlandsförsamlingarna med 22 mnkr för perioden. Arbetet planerades tidigare kunna genomföras 2018 och 2019, men ny bedömning har medfört en omfördelning till 4 år.

I övrigt finns en sedan länge använd budgetteknik för att möta kostnadsökningar om 10 mnkr respektive år, som i kommande budgetar omfördelas till de områden där kostnadsökning skett.

7.4 Internt stöd

Verksamheten innebär internt stöd på nationell nivå för att skapa bästa förutsättningar för styrning, ledning och genomförande av kyrkostyrelsens verksamhet samt för att svara mot de externa legala krav som ställs på organisation och verksamhet. Att även fortsättningsvis ha en god försörjning av kompetens på nationell nivå kräver strategisk planering och god arbetsmiljö.

Tabell 11. Intäkter och kostnader Internt stöd

Internt stöd	Utfall 2017	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021	Jmf fg 2019	Jmf fg 2020
Intäkter	2	1	1	1	1	0	0
Kostnader	-52	-49	-59	-58	-59	2	4
Resultat	-50	-48	-58	-57	-58	2	4

Kostnaderna är lägre än tidigare planering vilket främst beror på lägre personal-kostnader inom verksamheten men även att vissa kostnader klassificerats om till andra verksamheter.

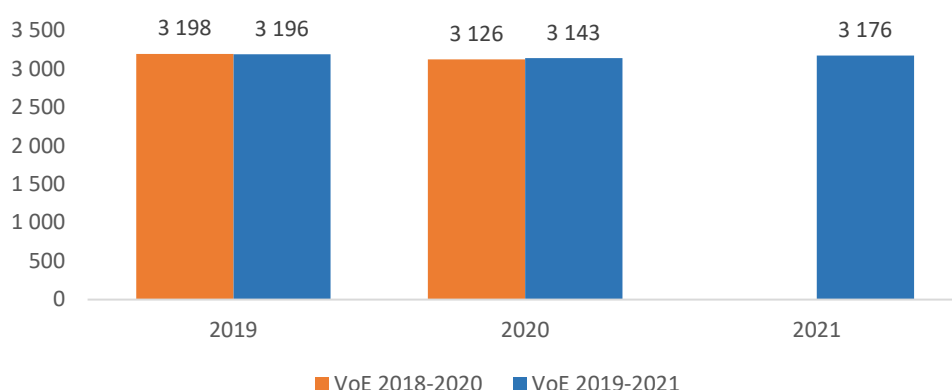
8 Ekonomi

I följande text redovisas den totala ekonomin för den nationella nivån för de kommande tre åren i jämförelse med utfall 2018, detaljbudget (DB) 2018 och föregående Verksamhet och ekonomi 2018–2020. Samtliga belopp anges i miljoner kronor (mnkr).

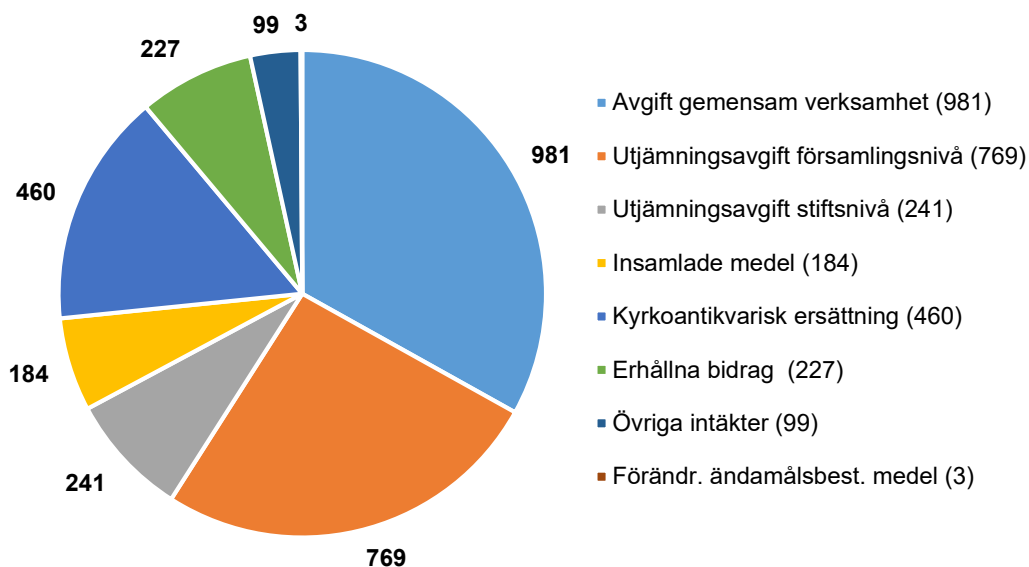
8.1 Sammanfattning ekonomi

I diagrammet nedan visas budgeterade kostnader per år i jämförelse med tidigare planering. För att underlätta jämförelse ingår fastighetskostnader utland i jämförelsesiffror, vilket är en förändring mot tidigare år, då den delen budgeterades separat.

Diagram 1. Totala kostnader Verksamhet och ekonomi 2019–2021 jämfört med Verksamhet och ekonomi 2018–2020

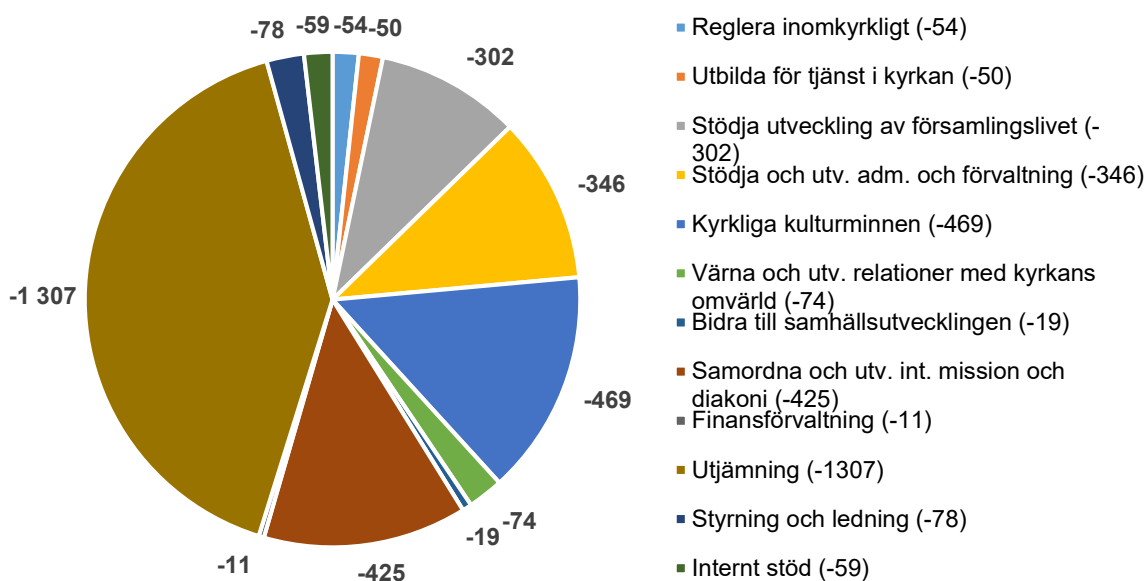

Kostnaderna för år 2019 uppgår till 3 196 mnkr, vilket är 2 mnkr lägre än tidigare planering i Verksamhet och ekonomi 2018–2020. År 2020 är budgeten 17 mnkr högre än tidigare planering vilket främst förklaras av att det finns GIP-bidrag på 10 mnkr budgeterat som flyttats från ett tidigare år samt att det finns extra medel om 10 mnkr per år under perioden enligt kyrkostyrelsens beslut om till att skapa en ny visuell identitet för Svenska kyrkans internationella arbete. Kostnaderna för 2021 överstiger 2020 års budget med 33 mnkr, främst på grund av genomförandet av kyrkoval 2021.

De totala intäkterna exklusive finansnetto uppgår till 2 965 mnkr.

Diagram 3. Totala kostnader år 2019 fördelade per verksamhet

De totala kostnaderna år 2019 uppgår till 3 196 mnkr. Detta inkluderar kostnader för fastigheter i utlandet.

I ovanstående diagram ingår inte finansnettot som år 2019 förväntas uppgå till 414 mnkr.

8.2 Känslighetsanalys

Av de totala kostnaderna på den nationella nivån utgör en övervägande del bidrag till stift, pastorat och församlingar, exempelvis inom ramen för utjämningsystemet och den kyrkoantikvariska ersättningen. Dessa uppgår idag till omkring 1,8 miljarder kronor. Andra delar av budgeten avser kostnader som den nationella nivån finansierar till förmån för församlingar och pastorat, t.ex. gemensamma systemlösningar.

Resultaträkningen är en uppskattning av den framtida ekonomin baserad på den kunskap som föreligger i juni 2018. Med hänsyn till den tidsperiod planeringen avser finns dock osäkerheter både på intäkts- och kostnadssidan.

Tabellen nedan visar effekterna av antagna förändringar av Svenska kyrkans finansiering på nationell nivå.

Tabell 12. *Känslighetsanalys finansiering*

Känslighetsanalys	Förändring av antagande	Ungefärlig effekt (mnkr)
Avgift gemensam verksamhet	1 öre	140
Medlemsandel	1%	10
Avkastning på värdepappersportföljen	1%	82

Den viktigaste intäkten i Svenska kyrkan är kyrkoavgiften. Förändringar i antal tillhöriga och utvecklingen av medlemmarnas kommunalt beskattningsbara inkomster (kyrkoavgiftsunderlaget) är därmed centrala faktorer. Det är en fördröjning av när förändringar får effekt på kyrkoavgiften då in- och utträden år 2017 påverkar kyrkoavgiftsintäkten först år 2020 och medlemmarnas inkomster 2017 påverkar kyrkoavgiftsintäkten år 2019.

Den ekonomiska utvecklingen globalt påverkar utvecklingen i Sverige och därmed kyrkoavgiftsunderlaget. Andra faktorer som kan ha betydelse för verksamheten är förändringar i skattesystemet, politiska beslut kring offentliga bidrag som t.ex. Sida-bidrag. Därtill råder osäkerhet om utvecklingen på finansmarknaden.

8.3 Resultaträkning

KsSkr 2018:1

I tabellen nedan redovisas den totala budgeten för den nationella nivån där samtliga intäkter och kostnader ingår, samt jämförelsesiffror från bokslutet 2017, detaljbudget (DB) 2018 och tidigare beslutad ram.

Tabell 13. Resultaträkning

Resultaträkning	Utfall 2017	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021	Jmf fg 2019	Jmf fg 2020
Avgift gemensam verksamhet	932	959	981	988	1 000	2	-10
Utjämningsavgift församlingsnivå	798	792	769	752	730	-6	-1
Utjämningsavgift stiftsnivå	0	239	241	241	241	-6	-6
Insamlade medel	179	197	184	186	189	-12	-10
Kyrkoantikvarisk ersättning	557	460	460	460	460	0	0
Erhållna bidrag	225	230	227	227	225	15	15
Övriga intäkter	91	85	99	108	118	-5	-3
Förändr. ändamålsbest. medel	25	-13	3	3	6	1	1
Summa intäkter	2 808	2 949	2 965	2 965	2 969	-10	-14
Utjämningsbidrag församlingsnivå	-799	-815	-817	-823	-825	6	2
Utjämningsbidrag stiftsnivå	-212	-423	-390	-376	-362	0	0
Kyrkounderhållsbidrag	0	-100	-100	-100	-100	0	0
Kyrkoantikvarisk ersättning	-555	-458	-458	-458	-458	0	0
Utveckl.samarbete/bistånd	-280	-242	-243	-241	-240	14	13
Övriga lämnade bidrag	-130	-146	-136	-80	-71	-12	-11
Externa kostnader	-547	-578	-579	-577	-623	-6	-15
Personalkostnader	-421	-445	-462	-476	-485	3	1
Avskrivningar	-10	-9	-12	-11	-11	-3	-5
Summa kostnader	-2 954	-3 215	-3 196	-3 143	-3 176	2	-17
VERKSAMHETENS RESULTAT	-146	-265	-231	-178	-207	-8	-31
Finansnetto	767	395	414	425	436	-8	-18
Årets resultat	621	129	184	247	229	-14	-49

I ovanstående tabell ingår kostnader för *Dela tro – dela liv* samt fastighetskostnader utland i resultaträkningen, vilket är en förändring mot tidigare års rapportering. För fastighetskostnader utland se tabell 15.

Den planerade budgeten för verksamheten 2019–2021 visar ett negativt verksamhetsresultat. Sammantaget med förväntat finansnetto för perioden är den nationella nivåns resultat ändå positivt. Totala kostnader understiger tidigare planering för 2019, men överstiger tidigare planering för 2020. Kostnaderna planeras att öka under 2021 på grund av val.

Intäkter

Intäkten från Avgift gemensam verksamhet har justerats enligt nya prognoser för kyrkoavgiftsunderlaget och är något högre 2019, men 10 mnkr lägre 2020.

Utjämningsbidrag på församlingsnivå minskar jämfört med tidigare planering. Denna förändring motsvaras av en post på kostnadssidan. Utdelning från prästlönetillgångar förväntas minska något jämfört med tidigare planering.

Insamlade medel förväntas bli lägre än i tidigare planering framför allt på grund av minskade testamentsintäkter.

Erhållna bidrag planeras bli högre jämfört med tidigare planering, huvudsakligen inom den internationella verksamheten. Övriga intäkter består till stor del av intäkter för GIP och GAS. Den minskning av intäkterna som skett avser främst förändrad beräkning inom GAS applikationer och motsvarande minskning finns på kostnadsidan. Ökningen inom planeringsperioden beror främst på att allt fler stift och församlingar förväntas ansluta sig till GIP och GAS.

Avsättning till ändamålsbestämda medel beräknas ske i nivå med tidigare planering.

Kostnader

Utjämningsbidrag på församlingsnivå minskar jämfört med tidigare planering. Denna förändring motsvaras av en post på intäktssidan. Utjämningsbidrag på stiftsnivå och kyrkounderhållsbidrag beräknas bli i nivå med tidigare planering.

Kostnaderna för kyrkoantikvarisk ersättning avser de bidrag som betalas ut till stift och församlingar. Skillnaden mellan intäkter och kostnader för kyrkoantikvarisk ersättning består av de projekt som bedrivs på nationell nivå.

Planerade kostnader för utvecklingssamarbete/bistånd är lägre än tidigare planering och är hänförliga till den internationella verksamheten.

Övriga lämnade bidrag är högre än tidigare planering. Den beslutade GIP-satsningen har förlängts till och med år 2020 och omfördelats med 10 mnkr per år från tidigare planering. I lämnade bidrag ingår kostnader för fortsatt stöd i arbetet med flykting och asylsökande med 60 mnkr år 2019 samt anslag för *Ung Resurs* med 1 mnkr per år.

Externa kostnader ökar i jämförelse med tidigare planering. Detta på grund av ökade kostnader för EU:s nya dataskyddsförordning. Ökade externa kostnader beror även på ett kommunikations- och marknadsföringsarbete för att öka kännedomen om det internationella arbetet. Vidare har kostnader för utredningar av juridisk karaktär i utlandsförsamlingarna omfördelats under perioden.

Personalkostnader är i nivå med tidigare planering.

Avskrivningar överstiger tidigare planering främst på grund av en förändrad redovisningsprincip där kostnaderna för större utvecklingsprojekt fördelas under flera år istället för att kostnadsföras direkt.

Finansnetto

Kapitalförvaltningen förväntas minska något jämfört med tidigare planering.

8.4 Kassaflödesbudget

Kassaflödesbudgeten är ett sätt att förtydliga att den nationella nivåns resultat medför att verksamheten har ett negativt kassaflöde, bl.a. på grund av kyrkounderhållsbidraget i enlighet med skrivelsen KsSkr 2016:6 *Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*, vilket innebär att kassan blir mindre och till slut negativ om den inte fylls på. Kassaflödesbudgeten visar hur stor del av avkastningen från kapitalförvaltningen som måste tas i anspråk för att hålla en jämn nivå över planeringsperioden. Det är en budget och en bästa uppskattning för att hålla en jämn likviditet under perioden och ger kapitalförvaltningsrådet en möjlighet att planera förvaltningen.

Tabell 14. Kassaflödesbudget

KsSkr 2018:1

Kassaflödesbudget	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021
<i>Den löpande verksamheten</i>				
Årets resultat	129	184	247	229
<i>Justering för poster som inte ingår i kassaflödet</i>				
Avkastn kapitalförv återinvesteras	-382	-408	-417	-427
Avskrivningar	9	12	11	11
Övriga poster	-30	-30	-30	-30
<i>Kassaflöde från löpande verksamhet</i>				
Ökn/minskn av kortfristiga poster	0	0	0	0
Utnyttjad checkräkningskredit	0	0	0	0
Kassaflöde från löpande verksamhet	-274	-243	-189	-216
<i>Investeringsverksamhet</i>				
Förvärv av materiella anläggningstillg	-15	-10	-10	-10
Förvärv av immateriella anläggningstillg	-15	-5	-5	-5
Förs. av finansiell anläggningstillg	150	250	210	230
Kassaflöde från investeringsverksamhet exkl likv.förv	120	235	195	215
Årets kassaflöde	-154	-8	6	-1
Kassa och bank vid årets början disponibelt för den nationella nivån	169	15	8	14
Kassa och bank vid årets slut	15	8	14	12

Nationell fastighetsfinansiering

För att få en långsiktig planering av fastighetskostnaderna löper dessa över en femårsperiod där de första tre åren ingår i Verksamhet och ekonomi 2019–2021. Till grund för arbetet med utlandsfastigheter finns en detaljerad lokalförsörjningsplan som stödjer prioritering mellan olika projekt.

Tabell 15. Nationell fastighetsfinansiering

Fastighetskostnader utland	Utfall 2017	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021	RAM 2022	RAM 2023	Totalt 5 ÅR
Svenska kyrkan i utlandet	-9	-9	-14	-14	-17	-17	-17	-77
STI	-1	-2	-1	-2	-2	-1	-1	-7
Resultat	-10	-11	-15	-16	-19	-18	-18	-84

I beloppen i tabellen ingår avskrivningar avseende redan vidtagna åtgärder på fastighetsområdet. Vad gäller fastigheterna inom Svenska kyrkan i utlandet beräknas kostnaderna till 15 mnkr år 2023 med en total ram för femårsperioden på 69 mnkr, samt avskrivningar på 8 mnkr.

8.5 Sammanfattning ekonomi för Kyrkostyrelsens internationella råd och Kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet

Ekonomi Kyrkostyrelsens internationella råd

De samlade intäkterna och kostnaderna som redovisas för Kyrkostyrelsens internationella råd återfinns inom flera verksamheter, varav Samordna och utveckla internationell mission och diakoni är den största. Vidare återfinns kostnader främst inom verksamheterna Stödja utveckling av församlingslivet, Bidra till samhällsutvecklingen och Internt stöd.

Tabell 16. Kyrkostyrelsens internationella råd

Resultat Rådet för internationell mission och diakoni	Utfall 2017	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021	Jmf fg 2019	Jmf fg 2020
Insamlade medel	158	175	162	164	167	-12	-10
Erhållna bidrag	209	219	215	215	213	12	12
Övriga intäkter	2	1	0	1	1	-2	-1
Förändr. ändamålsbest. medel	22	-15	2	2	4	2	2
Summa intäkter	392	380	379	381	385	1	3
Utveckl.samarbete/bistånd	-280	-242	-243	-241	-240	14	13
Övriga lämnade bidrag	-5	-3	-3	-3	-3	-2	-2
Externa kostnader	-76	-93	-98	-98	-98	-22	-21
Personalkostnader	-125	-131	-135	-139	-141	1	0
Avskrivningar	0	0	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-485	-470	-478	-480	-482	-8	-9
Resultat	-94	-90	-100	-100	-97	-7	-7

Intäkter från erhållna bidrag planeras till 215 mnkr vilket är högre än i föregående ram, medan intäkter från insamlade medel väntas minska jämfört med föregående ram. Ökningen av erhållna bidrag består främst av ökade bidrag från Sida.

Totala kostnader ökar jämfört med tidigare planering. För att öka kännedomen om det internationella arbetet planeras ett kommunikations- och marknadsföringsarbete vilket medför högre externa kostnader än i föregående rambudget. Kostnader för utvecklingssamarbete/bistånd är lägre än tidigare planering.

Här finns den av kyrkostyrelsen beslutade satsningen i Mellanöstern med planerade kostnader om 5 mnkr år 2019 och 2020, varav hälften finansieras av nationell finansiering. I enlighet med kyrkomötets beslut 2007 ingår 10 mnkr avseende bostadsbyggnadsprojekt på Olivberget i Jerusalem.

Ekonomi Kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet

KsSkr 2018:1

De samlade intäkterna och kostnaderna som redovisas här återfinns inom flera verksamheter, varav Stödja utveckling av församlingslivet är den största.

Tabell 17. Kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet

Resultat Rådet för Svenska kyrkan i utlandet	Utfall 2017	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021	Jmf fg 2019	Jmf fg 2020
Insamlade medel	8	9	10	10	10	0	0
Erhållna bidrag	4	5	6	6	6	2	2
Övriga intäkter	4	4	4	4	4	0	0
Förändr. ändamålsbest. medel	3	1	1	1	1	0	0
Summa intäkter	18	19	20	20	20	1	1
Utveckl.samarbete/bistånd	0	0	0	0	0	0	0
Övriga lämnade bidrag	-6	-7	-7	-7	-7	0	0
Externa kostnader	-17	-13	-13	-12	-11	-3	-2
Personalkostnader	-71	-70	-72	-74	-75	3	1
Avskrivningar	-1	-1	-1	-1	-1	0	0
Summa kostnader	-95	-92	-94	-94	-94	-2	-2
Resultat	-77	-73	-74	-74	-74	0	0

Intäkterna är något högre än tidigare planering på grund av ökade bidrag från stiftelsen för Svenska kyrkan i utlandet. Kostnaderna är i nivå med tidigare planering. För 2019 finns totalt 62 mnkr budgeterat för utsänd personal och anslag till utlandsförsamlingarna samt 25 mnkr för arbetet med främjande, kommunikation, insamling och administration.

Kostnader som finansieras genom nationell fastighetsfinansiering redovisas i egen tabell 15. Budget för utredningar av juridisk karaktär i utlandsförsamlingarna redovisas under verksamheten Styrning och ledning i tabell 10. Utredningen belastar således inte budgeten för Kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet.

8.6 Ändamålsbestämda medel

Tabellen visar ändamålsbestämda medel per 31 december respektive år.

Tabell 18. Ändamålsbestämda medel

Ändamålsbestämda medel	Utfall 2017	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021	Jmf fg 2019	Jmf fg 2020
Internationell mission och diakoni	60	65	65	64	60	-8	-9
Arbete bland svenskar i andra länder	26	27	24	23	22	-2	-2
Övriga verksamheter	38	36	36	35	34	1	1
Utgående balans	123	127	125	122	116	-9	-10

Ändamålsbestämda medel inom den internationella verksamheten har 2017 nyttjats i högre grad än planerat för att kompensera för lägre insamlade medel. Detta tillsammans med högre förväntat nyttjande av ändamålsbestämda medel under perioden jämfört med tidigare planering påverkar beräknade ändamålsbestämda medel.

8.7 Eget kapital och mål för eget kapital

Den omvärldsanalys som ligger till grund för kyrkostyrelsens planering pekar på fortsatt förändrade förutsättningar för Svenska kyrkans alla delar under de kommande decennierna. Det nationella kapitalet utgör en gemensam resurs för hela trossamfundet och dess avkastning möjliggör såväl resurser till akuta insatser som till strategiska satsningar för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv. Kyrkostyrelsen har inom ramen för beredningsarbetet med Svenska kyrkans kapitalsituation fört en dialog med stiftet och funnit en samsyn kring att det krävs mer av gemensamt ansvar för att klara Svenska kyrkans uppgift i framtiden. Dialogen med stiftet, inom vilken bl.a. diskussioner om ansvarsfördelning och gemensamma prioriteringar är centrala, kommer att fortsätta under planeringsperioden.

I enlighet med KsSkr 2016:7 *Svenska kyrkans kapitalsituation* har kyrkomötet beslutat att målet för storleken på den nationella nivåns egna kapital ska vara 6 500 mnkr vid utgången av år 2016. Målnivån uppräknas årligen med hänsyn till konsumentprisindex.

Tabell 19. Eget kapital och mål för eget kapital

Fritt eget kapital	Utfall 2017	DB 2018	RAM 2019	RAM 2020	RAM 2021	Jmf fg 2019	Jmf fg 2020
Fritt eget kapital	8 240	7 829	8 553	8 799	9 028	970	246
Lägsta nivå fritt eget kapital	6 613	6 763	6 898	7 036	7 177	273	138
Skillnad mot lägsta nivå	1 627	1 067	1 655	1 764	1 852	697	109

Ovanstående tabell visar det egna kapitalet per 31 december och målet för eget kapital per 31 december respektive år. Budgeterat resultat för planeringsperioden medför att budgeterat eget kapital överskrider målet för eget kapital.

I det egna kapitalet ingår ännu inte realiserade värdeökningar inom kapitalförvaltningen som vid årsbokslutet 2017 uppgick till 2 676 mnkr.

Varje tid ställer Svenska kyrkan inför teologiska, ekonomiska och organisatoriska utmaningar. Svenska kyrkan både påverkas av och kan påverka sin omvärld genom en aktiv och medveten hållning till föränderliga villkor och den givna kallelsen att i ord och handling förkunna evangelium.

Det globala landskapet

Generellt sett har villkoren för mänskligheten under decennier påtagligt förbättrats. Sedan 2000 har den förväntade livslängden ökat med nästan 4 år – från 67 till nästan 71 år. Sedan 1990 har såväl mödradödligheten som dödstalet bland barn och ungdomar nästan halverats. Dessa monumental framsteg är en följd av bland annat förbättringar i hälsovård, säkrare tillgång till näring och förbättrade sanitära förhållanden.

Sammantaget växer hela 75 procent av världens ekonomier. Många utvecklingsländer har upplevt en hög tillväxt de senaste åren, och medelklassen har vuxit. Enligt en skattning gjord av Credit Suisse är medelklassen i Kina större än i till exempel USA. Den ökade tillväxten i Asien, Latinamerika och Afrika har lett till minskad absolut fattigdom och krympande ekonomiska klyftor mellan länder. Drygt en miljard människor har rest sig ur extrem fattigdom sedan 1990.

Trots att rekordmånga människor befinner sig på flykt så dominerar den reguljära migrationen. Det är människor som väljer att flytta till arbete med hopp om ett bättre liv eller för att få tillgång till en global utbildningsmarknad. Migration bidrar till att balansera arbetsmarknaden mellan regioner i världen, främjar investeringar, påskyndar spridningar av innovationer och ger högre levnadsstandard i migranternas ursprungsländer genom de bidrag som skickas tillbaka till familjer i hemländerna. World Economic Forum uppskattar att migranter 2015 bidrog med mellan 6,4 och 6,9 biljoner US dollar, vilket motsvarar över 9 procent av global BNP.

Tekniken utvecklas i ett allt snabbare tempo och bidrar till att omdana såväl mänsklighetens levnadsvillkor som ekosystemen. Utvecklingen inom medicinsk teknologi öppnar möjligheter för att bota och behandla sjukdomar samtidigt som världens stigande sjukvårdskostnader kanske kan stävjas. Stora delar av världen befinner sig mitt i utvecklingen från ett industrisamhälle till ett digitalt samhälle. Digitalisering gör det möjligt att samla in och analysera enorma mängder data vilket innebär att vår kunskap om och förståelse av människan, samhället och miljön förändras. Automatisering och AI-teknik beräknas skapa nya arbeten och öka tillväxten. Samtidigt möjliggör digitalisering och automatisering flera miljöfördelar i form av minskade transporter och ökad effektivitet i resursutnyttjande. Tekniska innovationer bär också på möjligheten att dämpa, om än inte förhindra, konsekvenserna av globala klimatförändringar. Satsningar på förnyelsebar energi ses såväl i utvecklingsländer som i mer utvecklade ekonomier. Även om fossila energikällor fortfarande dominerar växer investeringar i solenergi snabbast.

Idag finns det fler demokratiskt valda regeringar i världen än någonsin tidigare. År 1950 bodde mindre än en tredjedel av världens befolkning i demokratiska länder. År 2000 hade andelen stigit till nästan 60 procent. Många icke-statliga organisationer har genom global räckvidd via internet, och ökat fokus på civilsamhälles aktörer i bland annat Parisdeklarationen och Agenda 2030, fått större möjlighet att verka än någonsin. Påverkansarbete för ökade mänskliga rättigheter har i viss mån gett resultat. Långsamt går utvecklingen framåt för att motverka den bristande jämställdhet mellan könen som berör livets alla områden; hälsa, tillgång till inflytande, resurser och utbildning. Idag börjar lika många flickor som pojkar i grundskolan, andelen kvinnor

i nationella parlament har ökat och globalt sett arbetar fler kvinnor utanför jordbrukssektorn.

Under 2016 minskade antalet terroråd i världen med 9 procent jämfört med året innan och den dödligaste terrorgruppen, den sunniextrema terrorgruppen Daesh har under 2017 lidit svåra nederlag i sina tidigare starkaste fästen i Syrien och Irak. Antalet kärnstridsspetsar minskar främst beroende på nedskärningar i USA och Ryssland vilka står för cirka 92 procent av världens kärnvapen. Dessa nedskärningar är ett resultat av 2010 års fördrag om begränsningar av strategiska offensiva vapen.

Denna positiva bild av tillståndet i världen grumlas emellertid av de allvarliga problem och utmaningar som världen står inför.

Det har aldrig funnits så många människor på flykt som det gör just nu. 65,6 miljoner människor var på flykt i slutet av 2016, 300 000 fler än året innan. Detta innebär att antalet människor som tvingats lämna sina hem ökat med 22,6 miljoner på bara sex år. Majoriteten av dem blir kvar i länder i närheten av konflikthärdarna: i Turkiet, Pakistan, Libanon, Iran, Uganda, Etiopien och Bangladesh. Antalet människor på flykt som når Europa har minskat kraftigt efter överenskommelser med bland andra Turkiet och ökade insatser för att reglera antalet asylsökande som når EU-länder. Trycket är dock stort och förhållandena i bland annat Libyen är mycket svåra för migranter och fler asylsökande väljer mer riskabla vägar över Medelhavet, där omkring 11 300 mist livet eller försvunnit sedan januari 2015. Antalet människor på flykt förväntas även öka till följd av klimatförändringar. Migrationen kan även komma att öka till följd av en åldrande befolkning i Nord och ung befolkning i Syd. Prognoser förutspår en fortsatt ökning av världens befolkning med drygt 2 miljarder till 2050. Största ökningen förutspås i Afrika och Asien. Europa är den enda världsdelen som förväntas ha en mindre befolkning 2050 än idag. Partnerskap mellan EU och Afrika har etablerats för att motverka grundorsaker till irreguljär migration och tvångsfordrivning, där en hållbar och inkluderande ekonomisk utveckling och skapande arbetstillfällen är avgörande.

Trots generell tillväxt är de ekonomiska tillgångarna, både globalt och regionalt sett, fortfarande synnerligen ojämnt fördelade. Hög tillväxt i stora delar av världen ökar gapet till dem som har en mindre positiv eller negativ utveckling. Hit hör politiskt instabila länder i Mellanöstern, Nordafrika, Afrika söder om Sahara och Latinamerika. Sedan finanskrisen 2008 har klyftorna även vuxit inom länder. Inom OECD-länderna är inkomstklyftorna större än på 25 år. Den rikaste tiondelen i samhället tjänar i genomsnitt nio gånger mer än den fattigaste tiondelen. Ojämn fördelning av rikedom har också förstärkts av låga räntor och hög avkastning på investeringar i aktier och fastigheter. Idag äger de 10 procent rikaste i världen 86 procent av världens tillgångar. Övergången till ett digitaliserat och automatiserat samhälle förväntas fortsatt bidra till att arbetstillfällen inom tillverkningsindustrin men också en lång rad tjänstemannayrken minskar. I vilken mån detta uppvägs av att nya arbetstillfällen i andra branscher är omtvistat.

Även om fler lever i länder med demokratiskt valda regeringar har de demokratiska fri- och rättigheterna totalt sett varit på tillbakagång under mer än ett decennium. 72 av världens 195 stater klassades 2016 som mindre demokratiska än året innan och antalet ”fullvärdiga demokratier” har minskat från 20 till 19. Endast i 38 länder hade de demokratiska rättigheterna förbättrats och i de övriga 57 var de oförändrade. I Europa utgör Polen och Ungern exempel på stater som går mot ett allt mer auktoritärt styre. Inskränkningarna i utrymmet för demokratiska aktörer, som media, politisk opposition, civilsamhällets organisationer, sociala rörelser och minoriteter, pekar samfällt mot ett hårdnande samhällsklimat. Förföljelse av HBTQ-personer rapporteras från alla delar i världen. Framväxten av populistiska rörelser, inte minst i Europa,

vilka betonar ”traditionella värderingar” bidrar till att ytterligare kringskära HBTQ-personers rättigheter och säkerhet. Enligt en rapport av Pew Research Centre har regeringars och rivaliserande religiösa gruppers våld och diskriminering mot människor tillhörande andra trosriktningar under senare år ökat. Denna negativa utveckling där allt fler regimer begränsar individers och civilsamhällets handlingsutrymme beskrivs ofta som *Shrinking space*, minskat demokratiskt utrymme.

Biståndet ökade igen 2016, men mindre går till de allra fattigaste. Trots att färre dör i infektioner samt att mödra- och barnadödligheten nästan halverats dör varje dag fler än 800 kvinnor och 15 000 barn under fem. Många dödsfall sker i samband med osäkra aborter, graviditet och otillräcklig vård i samband med förlossningar. Bland barnen bidrar undernäring samt brist på rent vatten och sanitet till mer än hälften av dödsfallen. Globalt sett kanaliseras en mindre del av biståndet till satsningar på utbildning, social infrastruktur samt sexuell- och reproduktiv hälsa. Stödet till det senare har drabbats av ytterligare bakslag sedan USA:s president Donald J. Trump i januari 2017 beslutade att stoppa allt amerikanskt bistånd till organisationer som arbetar med hälsofrågor och som inte uttryckligen tar avstånd från abort.

De allra fattigaste riskerar även att drabbas hårdast av klimatförändringar. Efter att ökningen i utsläpp av växthusgaser under några år har planat ut kom i november 2017 oroande uppgifter från *Global Carbon Budget* som i sin årliga rapport visar att den positiva trenden brutits och att de globala utsläppen från fossila bränslen beräknas öka med 2 procent under 2017. Koncentrationen av koldioxid i atmosfären nådde under 2016 en nivå som enligt forskare inte setts på 800 000 år. Klimatförändringarna och dess följdverkningar bidrar till konflikter om naturresurser och förväntas leda till stora befolkningsförflyttningar från platser där det av olika anledningar inte längre går att leva. I klimatförändringarnas kölvatten uppstår nya och allt mer utdragna konflikter.

De geopolitiska spänningarna ökar. Av de 49 aktiva konflikterna under 2016 utkämpades endast två mellan stater, Indien–Pakistan och Eritrea–Etiopien. Övriga väpnade konflikter utkämpades inom stater. Det är allt oftare s.k. proxykrig där andra länder strider mot varandra via ombud på ett tredje lands territorium. Detta innebär att FN, som skapats för att lösa mellanstatliga konflikter, står delvis utan verktyg. I kombination med den politiska utvecklingen i Europa och USA syns ett betydligt svagare engagemang för internationella institutioner och en mer oförutsägbar utrikespolitik. Nya säkerhetshot ses även i och med att modern informationsteknologi och infrastruktur är sårbar. Varje dag inträffar omkring 100 000 cyberattacker globalt och antalet incidenter har ökat med 48 procent på knappt fyra år. Det amerikanska presidentvalet 2016 utsattes för massiva hackerattacker, i synnerhet från Ryssland. I maj 2017 infekterade dataviruset *Wannacry* omkring 200 000 datorer i 150 länder. I till exempel Storbritannien drabbades många sjukhus och kliniker hårt av attackerna.

Det nationella landskapet

Sveriges folkmängd överstiger nu 10 miljoner personer. Sedan 2005 är Sverige det EU-land som haft den största ökningen av inflyttningen till både regionala centra och storstäder. Drygt 85 procent av befolkningen bor i tätorter och där fyra av tio bor i någon av landets nio största tätorter med fler än 100 000 invånare. Ungefär en tredjedel av befolkningsökningen under första halvåret 2017 skedde i Stockholms län. Endast en bråkdel beror på avfolkning av landsbygden. Istället är det höga födelseöverskott, längre livslängd, inflyttning från utlandet till storstäder och deras kringkommuner som är förklaringen.

I Sverige fortsätter den ekonomiska standarden att förbättras. Svensk ekonomi har utvecklats starkare än väntat, med en tillväxt på 4,0 procent jämfört med andra kvartalet 2016. Den goda konjunkturen har inneburit att fler har ett arbete och inom vissa sektorer råder brist på arbetskraft. Antalet sysselsatta i åldern 15–74 år var över 5 miljoner i september 2017 – en ökning med 136 000 jämfört med september 2016. Detta innebär att sysselsättningen nu är på samma nivå som innan finanskrisen 2008. Det är främst gruppen utrikes födda som bidragit till ökningen. Sysselsättningsgraden är högre bland män (71,2 procent) än bland kvinnor (66,6 procent).

Svensk välfärd är fortfarande i stort offentligt finansierad med en hög täckningsgrad och låga kostnader för den enskilde för sjukvård, utbildning och social omsorg. Även om vårdbehov ökar med en äldre befolkning är många av de över 65 år betydligt friskare än tidigare generationer, med en aktiv fritid med resor, nya partners och möjlighet att göra valet att arbeta efter pension. Bland de som är äldre än 75 år är mer än hälften internetanvändare. 16–25-åringarna når en 100-procentig användning av smart mobiltelefoni, musik via internet, film på nätet och användning av chattjänster.

Engagemanget i civilsamhället är stabilt högt och varannan svensk arbetar ideellt. Organisationslivet har också en större socioekonomisk bredd än i många andra länder. Organisationer som samlar människor från olika delar av samhället kring ett gemensamt intresse har större potential att binda samman, än de som samlar en smal grupp likasinnade utifrån en gemensam identitet. Studier visar att frivilligarbete där hela lokalsamhället involveras signifikant minskar fördomar, främlingsfientlighet och spänningar mellan olika grupper.

Genom de kontakter som skapas inom civilsamhället utvecklas en särskild kultur byggd på samarbete, tillit och ömsesidighet som är fundamentet i en demokrati. Enligt slutrapporten från regeringens framtidskommission, publicerad 2013, präglas Sverige ur ett internationellt perspektiv av en jämförelsevis hög grad av social tillit. I den senaste *World Values Survey* svarade drygt två tredjedelar att man kan lita på de flesta andra människor vilket kan jämföras med det globala genomsnittet på drygt en fjärdedel. Över 90 procent av svenskarna uppger i SOM-institutets mätningar att de känner sig som en del av samhället och nästan lika stor andel känner att de behövs i samhället.

En hög tillväxt har på flera områden gått att kombinera med minskad belastning på miljön. Luftkvaliteten förbättras, försurningen minskar och till 2020 kommer målen nås eller vara nära att nås för strålmiljö och skyddande ozonskikt. Utsläppen av växthusgaser ökar svagt jämfört med 2015, men är en minskning med en fjärdedel sedan 1990. Hushållens och ideella sektorns utsläpp har minskar med 4 procent sedan förra året.

Parallellt med dessa positiva trender löper emellertid en rad andra som bidrar till att teckna en mer bekymmersam och utmanande bild av den svenska samtiden.

Trots ett ökat antal barn har Sverige en åldrande befolkning. År 2045 beräknas det finnas över en miljon personer i Sverige som är 80 år eller äldre och befolkningen över 65 år tros öka med 16 procent. Eftersom andelen av befolkningen i åldrarna 20–65 år relativt sett minskar, så kommer färre att behöva försörja fler. Detta drabbar utflyttningskommuner tidigare, där Arbetsförmedlingens prognos är att nästan en tredjedel av befolkningen i arbetsför ålder har flyttat från glesbygd och mindre orter till 2030. Att antalet individer i yrkesaktiva åldrar trots allt ökar, även om deras andel minskar, beror på att de som invandrar till Sverige är unga. Invandringen stod för cirka 80 procent av folkökningen under 2016 och samma år beviljades drygt 150 000 människor uppehållstillstånd i Sverige. Migrationsverkets prognos för antal asylsökande har 2017 skrivits ned till 22 000–26 000 och från 60 000 till 48 000 för 2018. Unga utrikesföddas

möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden kommer därför att bli en allt viktigare fråga för framtidens välfärd.

En gigantisk och övergripande samhällsutmaning är växande klyftor och ökad segregation, inte bara mellan etniska grupper utan även mellan socioekonomiska grupper, generationer och regioner. Dessa klyftor märks på livets alla områden – i inkomstskillnader, sysselsättningsgrad, belåning, kulturkonsumtion, hälsa, utbildningsnivå, nyttjande av ny informationsteknologi och val av bostadsområden. Svenskarna är visserligen betydligt rikare idag än för 20 år sedan, men rikedomarna har allt mer koncentrerats i toppen. Den disponibla inkomsten för den rikaste tiondelen har ökat med omkring 80 procent, den fattigaste delens av befolkningen knappast alls. Den ekonomiska mobiliteten är enligt en rapport från storbanken Citi idag mindre i Sverige än i de nordiska grannländerna. Likaså ökar skillnaderna i medellivslängd beroende på utbildning. De som har eftergymnasial utbildning kan förväntas leva sex år längre än den med enbart förgymnasial utbildning.

De djupaste klyftorna går mellan dem som har en försörjning och dem som inte har det. Arbetslösheten bland svenskfödda var 2017 endast 3,9 procent; bland utrikesfödda uppgick den till 21,8 procent. Detta innebär att arbetslösheten minskat bland svenskfödda men ökat bland utrikesfödda. Skillnaden är stor i sysselsättning beroende på utbildningsnivå och var man bor i landet. Ökningen i sysselsättning det senaste decenniet har nästan uteslutande skett bland dem med högre utbildning. Bland dem med grundskoleutbildning eller kortare utbildning är inte ens 4 av 10 i sysselsättning, att jämföra med nästan 8 av 10 bland högutbildade. Likvärdigheten i svensk skola har försämrats under de senaste 15 åren. Detta är delvis en konsekvens av den ökade boendesegregationen. Den senaste PISA-undersökningen tyder också på att skolan blivit sämre på att kompensera för elevens sociala bakgrund.

Särskilt stora är problemen med utanförskap i s.k. utsatta och särskilt utsatta områden. Idag bedöms 23 områden i Sverige vara särskilt utsatta. Medan andelen sysselsatta i februari 2017 i Sverige totalt var två tredjedelar, var den i de utsatta områdena mindre än hälften. Samhället möter även fler människor i en utsatt och sårbar position som papperslösa. Detta innebär att den svenska välfärdsstaten just nu ställs inför helt nya utmaningar. Lokala myndigheter är ansvariga för att ge dem den basala sociala service som de har rätt till genom den nationellt antagna politiken för att värna mänskliga rättigheter. Många har dock i realiteten endast en möjlighet till försörjning via den informella ekonomin och humanitära organisationer eller trosamfund.

Problem med bostadsbrist och trångboddhet är utbredda och drabbar både individ och samhälle. Kostnaderna för boende har mer än fördubblats i relation till medianinkomsten sedan 1990-talet. Ett ökat byggande bidrar till att lindra bostadsbristen, men främst på dyra lägenheter. Detta gör det svårt särskilt för unga, nyinvandrade och familjer i glesbygden som vill flytta till jobb eller komma in på bostadsmarknaden. Kostnaden i Stockholm är dubbelt så hög som i övriga landet och bland de högsta i världen. Nya bostadsköpare har i genomsnitt en skuld på över 400 procent, i Stockholm över 500 procent, av sin disponibla inkomst vilket gör dem sårbara för högre räntor och en försämrad arbetsmarknad.

Samhällsklyftorna märks även i kulturkonsumtion och teknikanvändning. En rapport från Myndigheten för kulturanalys visar att vi ärver kulturvanor från våra föräldrar, men även att vår inkomst och utbildning spelar roll för vilken kultur vi tar del av, och i vilken utsträckning. Trots internets möjligheter till demokratisering och ökad tillgång till information uppgår enligt en studie från Kairos Future hälften av de tillfrågade födda mellan 1987 och 2000 att sociala medier gjort människor mindre sociala och en fjärdedel anser att sociala medier har haft en negativ inverkan på

samhällets utveckling. Och så många som en av tre säger att sociala medier påverkat deras liv som unga negativt.

En svensk kunskapsöversikt från BRIS visar att upp till 40 procent av unga människor lider av psykisk ohälsa. Enkätstudier visar att flickor i åldern 16–24 år är den grupp i befolkningen som har de högsta nivåerna av stressrelaterade besvär. En annan särskilt psykosocialt utsatt, men mera sällan uppmärksammas, kategori är de äldre. Socialstyrelsen rapporterar i oktober 2016 att var tionde äldre upplever svåra besvär av ångest, oro och rädsla och 15 procent lider ofta av ensamhet. Det sker omkring 1 500 självmord om året i Sverige, och cirka sex gånger så många patienter vårdas årligen inom slutenvården för självmordsförsök. Bland personer mellan 15 och 44 år är självmord den vanligaste dödsorsaken. Försämrad psykisk hälsa och ökad självmordsrisk ses bland asylsökande och de som fått avslag på sin asylansökan.

Samhällsutmaningar som dessa ställer krav på nya lösningar. Genom socialt nytänkande kan civilsamhället bidra med nya sätt att hantera samhällsutmaningar. Ett vitalt och utbrett föreningsliv kan bidra till att sammanlänka människor i sociala nätverk och möjliggöra samarbete och integration. Studier pekat på att religiösa organisationer och nätverk kan ha en särskild roll som brobyggare genom starka moraliska band som skapar en social förpliktelse att göra gott för andra. Trots att varannan svensk arbetar ideellt har antalet medlemmar i ideella organisationer, politiska partier, fackliga organisationer, idrotts- och friluftorganisationer samt kyrkor minskat betydligt de tre senaste decennierna. Framför allt är det ungas föreningsmedlemskap som minskat. Särskilt låg är föreningsgraden bland unga i ekonomiskt utsatta områden med hög andel utrikes födda. Ett levande och aktivt organisationsliv är en nödvändig men inte tillräcklig förutsättning för ett demokratiskt samhälle. Organisering där olika grupper och delar av samhället aldrig möts, skapar inte nödvändigtvis ett samhälleligt kitt. Stöd till organisationer som inte respekterar demokratiska värderingar kan få motsatt effekt. Vissa av civilsamhällets till synes opolitiska organisationer kan också användas av anti-demokratiska krafter för att bredda sin maktbas.

Trots relativt hög tolerans bland svenska ökar främlingsfientligheten, såväl i Sverige som i Europa generellt. Antalet hatbrottsanmälningar ökade med 11 procent 2014–2015. Liksom tidigare år var främlingsfientliga/rasistiska motivet, följt av hatbrott på grund av sexuell läggning, vanligast bland anmälningarna. Det är emellertid ökad främlingsfientlighet, snarare än ett ökat antal flyktingar, som i högst grad oroar genomsnittssvensken. Hela 77 procent uppger att man känner oro för ökad främlingsfientlighet medan endast 30 procent känner oro för ökat antal flyktingar. Mindre än hälften av de tillfrågade i SOM-institutets undersökning uppger dock att de känner samhörighet med människor med en annan religion, etnisk bakgrund, livsstil eller annan kulturell bakgrund än den egna.

Sverige står inför växande säkerhetshot. Terrorattentat har drabbat Sverige och även om färre uppger att de drabbats av våldsbrott så har antalet skjutningar i offentliga miljöer ökat. Ett annat problem som vi redan noterat är återkommande hackerattacker och ökande sårbarhet. Uppgifter om att Transportstyrelsen låtit utländska företag ta över myndighetens IT-drift aktualiserar frågor om personuppgiftsskydd, lagring av personuppgifter och etiska hänsyn av vikt för samhället som helhet. De senaste decenniernas snabba omvandling mot högteknologiskt och informationstekniskt beroende inom jordbruk, handel och sjukvård har skapat nya sårbarheter.

Den positiva bilden av det svenska miljöarbetet grumlans om man beaktar Naturvårdsverkets senaste uppföljning visar att endast två av de sexton miljömålen väntas nås eller kommer att vara nära att nås till 2020. De utsläpp som orsakas av svenskars totala konsumtion har ökat med cirka 70 procent sedan 1990-talet. Svenskars

utrikes flygresor svarar för lika stora utsläpp som all bilkörning i Sverige. Klimatförändringar påverkar redan idag ekosystem samt innebär ökade risker för översvämningar, ras, skred och erosion.

Svenska kyrkan

De flesta som bor i Sverige har en religiös identitet och den religiösa mångfalden fortsätter att växa. På SOM-institutets enkät 2016 svarade 64,8 procent av Sveriges befolkning att de kände samhörighet med Svenska kyrkan, 7,1 procent att de tillhörde en annan kristen kyrka, 1,6 procent att de är muslimer och 1,6 att de tillhör en religiös förening som varken är kristen eller muslimsk. Det betyder att en minoritet betraktar sig vara sekulära i bemärkelsen utan religiös identitet.

Svenska kyrkan är Sveriges största medlemsorganisation med 6 miljoner medlemmar och dess kontaktyta med det övriga samhället är stor. Framför allt möter såväl medlemmar som icke-medlemmar Svenska kyrkan genom de kyrkliga handlingarna. Under 2016 uppgick gudstjänstbesöken till 14,8 miljoner. I en enkätundersökning från 2015 svarade 60 procent av medlemmarna och nästan 40 procent av ickemedlemmarna att de deltagit i dop, vigsel eller konfirmation under det senaste året. Den öppna verksamheten för vuxna har ökat kraftigt. År 2016 hade församlingarnas öppna verksamheter för vuxna 2,7 miljoner besök. Det är en ökning med drygt 131 000 besök i den öppna verksamheten sedan föregående år och med 53 procent sedan 2010. Därtill möter Svenska kyrkan många i övrig verksamhet för vuxna, ungdomar och barn, eller via internet och sociala medier.

Svenska kyrkan är en central aktör i det svenska kulturlivet och står för ett musikliv som i sin helhet är mer omfattande än någon annan musikinstitution i landet. Under 2016 sjöng 32 400 barn och unga samt 61 000 vuxna i någon av Svenska kyrkans körer. Många svenskar möter också ”sin” kyrka utomlands. Svenska kyrkan i utlandet har församlingar i drygt 40 städer runt om i världen. På ytterligare ett 80-tal platser firar man regelbundet gudstjänst.

Den välfärdsplattform som kyrkostyrelsen antog 2013 visar på de olika roller som församlingarna kan ta: röstbärare och aktör för påverkan, samverkanspart samt utförare av välfärdstjänster med offentlig finansiering. Inom Svenska kyrkans församlingar drivs verksamhet i form av sociala innovationer och socialt entreprenörskap, där det senare sker både i bolagsform och i ekonomiska föreningar. Svenska kyrkans diakoni bedriver ett rättighetsbaserat arbete som syftar till att bemyndiga människor. Svenska kyrkans församlingsverksamhet inkluderar såväl de som bostott i församlingen länge som nya svenskar. Under hösten 2015 t.o.m. hösten 2016 hade åtta av tio av pastoraten som ingick i studien *En tid av möten* verksamhet för asylsökande och nyanlända. Nästan hälften hade språkkafé, var femte även andra former av språkundervisning. Andra vanliga verksamheter, som ofta drivs i samarbete med andra aktörer i lokalsamhället, var kläddutdelning, samtalsstöd, hjälp med myndighetskontakter, att skapa mötesplatser och ordna sociala aktiviteter. Var tionde pastorat bedrev religionsdialog.

Antalet som engagerar sig i ideellt arbete ökar. Under 2017 har även engagemanget ökat inför kyrkovalet. Valdeltagandet ökade från 12,8 procent 2013 till 19,1 procent 2017, vilket innebär det högsta valdeltagandet sedan mitten av 1930-talet. Detta innebär att över 984 000 medlemmar av de över 5,1 miljoner röstberättigade gick till valurnorna för att lägga sin röst.

Fler träder in i Svenska kyrkan. Under 2016 döptes 48 000 barn. Det innebär att minskningen av dop har stabiliserats, även om antalet är något lägre än föregående år.

De aktiva inträderna har ökat under det senaste decenniet. Många av dem som träder in är unga och nästan en femtedel gör det i samband med beslutet att konfirmeras. Sedan de inledande åren på 2000-talet har inträderna ökat från mellan 5 000 och 6 000 inträden per år till mellan 8 000 och 9 000. Preliminära medlemssiffror tyder också på att fler än vanligt har gått in i år.

Under reformationsåret har Svenska kyrkan både synliggjort och fördjupat sin lutherska identitet. Ett studiematerial med namnet *Reformationens kyrkorum* är framtaget och handlar om hur man kan se spår av reformationen i kyrkorummet. Året har också erbjudit möjligheter att medvetandegöra en bredare allmänhet om det lutherska arvet som en integrerad del av det svenska samhällsbygget och att fördjupa det ekumeniska samtalen. Teologer har lyft fram några av reformationens viktiga och fortsatt aktuella teman: bildning, frihet och ansvarstagande i världen.

Trots stort engagemang och ökade inträden i Svenska kyrkan är medlemsutvecklingen kraftigt negativ. Detta är en kombination av att fler än någonsin väljer att träda ut ur kyrkan och av att fler medlemmar dör än vad som döps in i kyrkan. Både år 2016 och 2017 valde över 90 000 att lämna kyrkan. Under 2017 har de aktiva utträdena legat betydligt över nivåerna för vanliga kyrkovalsår, vilket innebär att fler än någonsin tagit ett aktivt beslut att lämna Svenska kyrkan. Även om de flesta träder ut i samband med deklaration eller slutskattebeskedet uppger närmare hälften av de svarande i Svenska kyrkans enkät till allmänheten avsaknad av tro på Gud som skäl till utträdet. Därefter kommer motiveringar som att medlemskapet inte känns meningsfullt (18 procent) och ekonomiska motiv (17 procent).

Det stora tappet beror på dels på att fler äldre med en lång relation till svenska kyrkan valt att träda ut i samband med mediegranskningar, och dels på att den stora kullen född på slutet av 1980-talet och början av 1990-talet nu går in i en ålder där fler omprövar sitt medlemskap. Den unga generationen har de senaste två åren varit mer utträdesbenägen än tidigare år. Fortfarande är dock nästan 70 procent av de födda på 1990-talet medlemmar i Svenska kyrkan, men de har mindre kontakt med kyrkan och hög benägenhet att träda ur.

Barn- och ungdomsverksamheten har totalt sett minskat mer än vuxenverksamheten och tappet inkluderar även kör- och musikverksamheten. Sedan 2010 är minskningen i den öppna verksamheten 22 procent och i gruppverksamheten 31 procent. Unga har även en mindre kontaktyta via gudstjänster och kyrkliga handlingar. Det är vanligast att fira gudstjänst en gång i månaden eller oftare bland dem som är födda på 1930- och 1940-talen än bland yngre. De som är födda på 1990-talet skiljer särskilt ut sig genom att en betydligt större andel inte deltagit i någon gudstjänst eller kyrklig handling alls under ett år.

Nedgången i andel av befolkningen som konfirmeras har gått snabbare i Sverige än i övriga Norden. Från cirka 70 procent vid mitten av 1980-talet till 28 procent av alla och 43 procent av tillhöriga 15-åringar. Variationen i kyrklig sed är dock stor mellan olika delar av landet och mellan stad och landsbygd. Vanligast är valet av kyrklig handling i samband med begravning och dop. Andelen som begavs i Svenska kyrkans ordning har emellertid minskat från 78 procent till 74 procent sedan 2013. Däremot har minskningen för övriga kyrkliga handlingar planat ut. De kyrkliga traditionerna utmanas av borgliga ritualer och det gäller i ökande grad såväl begravningar som namngivningsfester.

Om inte den negativa medlemsutvecklingen bryts förväntas antalet medlemmar minska till 4,9 miljoner 2030. På sikt innebär detta att relationen till Svenska kyrkan försvagas, att kunskapen om den kristna traditionen minskar och att allt färre får tillgång till dess meningsbärande berättelser och livstolkningar. Medlemmarna är i enlighet med kyrkoordningen en resurs i det gemensamma uppdraget att förkunna det

kristna budskapet. Färre medlemmar innebär också minskade intäkter, och därmed behov av besparingar och alternativa inkomstkällor för att kunna vidmakthålla ett fortsatt stort uppdrag. Detta samtidigt som kyrkan möter ökade diakonala behov och ökade kostnader för fastighetsförvaltning.

Svenska kyrkan har i sin gemensamma ägo en ovärderlig kulturhistorisk skatt i form av mer än 3 300 kyrkobyggnader, en stor mängd föremål och därtill ett immateriellt kulturarv i form av riter och seder. Svenska kyrkan är därmed en av landets största fastighetsägare och förvaltningskostnaden uppgår till 3,7 miljarder kronor. Genom kulturminneslagen finns särskilda bestämmelser för skydd av kyrkliga kulturminnen. Trots krav på tillgänglighet har antalet kyrkobyggnader som är helt stängda, eller endast öppna någon enstaka dag, ökat.

Svenska kyrkans internationella arbete finansieras med insamlade medel. Insamlingsmarknaden blir allt mer konkurrensutsatt och under de senaste åren har de insamlade medlen till Svenska kyrkan minskat betydligt trots att givandet till ideella organisationer i Sverige totalt sett ökat. Det finns en tydlig koppling mellan en organisations medieinvesteringar och insamlingsresultat. I *Frivilligorganisationernas insamlingsråds rapport 2017* uppger tillfrågade organisationer att ett väl inarbetat varumärke är den viktigaste förutsättningen för att samla in pengar. Kännedomen om Svenska kyrkans internationella arbete är låg, endast 5 procent av de tillfrågade i Svenska kyrkans enkät till allmänheten kände till det.

Det finns långtgående och ambitiösa mål för Svenska kyrkans hållbarhetsarbete. Det återstår en hel del arbete innan dessa mål har uppfyllts. En enkät till församlingar, pastorat och stiftskanslier visade bland annat att knappt en fjärdedel hade en miljöpolicy, en tredjedel en resepolicy, och mindre än hälften hade gjort ett aktivt val av el vid årsskiftet 2016/2017.

Trots religionens ökade synlighet i det offentliga rummet och i samtalet så minskar den religiösa "läskunnigheten". Vad som saknas är i ökande grad den uppsättning av nycklar som är nödvändiga för att kunna förstå koderna i ett religiöst språk. Skolan har övergett en utförlig kristendomsundervisning, färre konfirmeras och många saknar därför kunskap om det kyrkliga arvet.

Minskad kännedom om, och engagemang i, Svenska kyrkan utmanar framtidens kompetensförsörjning och rekryteringen till de kyrkliga utbildningarna. Enligt prognoser kommer efterfrågan på utbildad arbetskraft inom vissa delar av Svenska kyrkans verksamhet att bli större än tillgången. Samtidigt kan pensionsavgångar och nedgångar i medlemstal innebära ett behov av att göra avvägningar av hur många tjänster som behövs för framtiden beroende på kyrkans ekonomi och verksamhet.

För bibehållen kompetensförsörjning och förmåga att rekrytera är en hållbar arbetsmiljö av stor vikt. Kyrkans akademikerförbund uppger att risken för att drabbas av psykisk ohälsa pga. stress och utmattning är högre för präster än för övriga yrken. Allra störst risk löper kvinnliga präster. Var femte diakon har under det senaste året upplevt någon form av hot eller våld i sitt arbete och var femte har också varit sjuk-skriven på grund av stress i mer än två veckor.

Bilaga 2 Kyrkokansliet

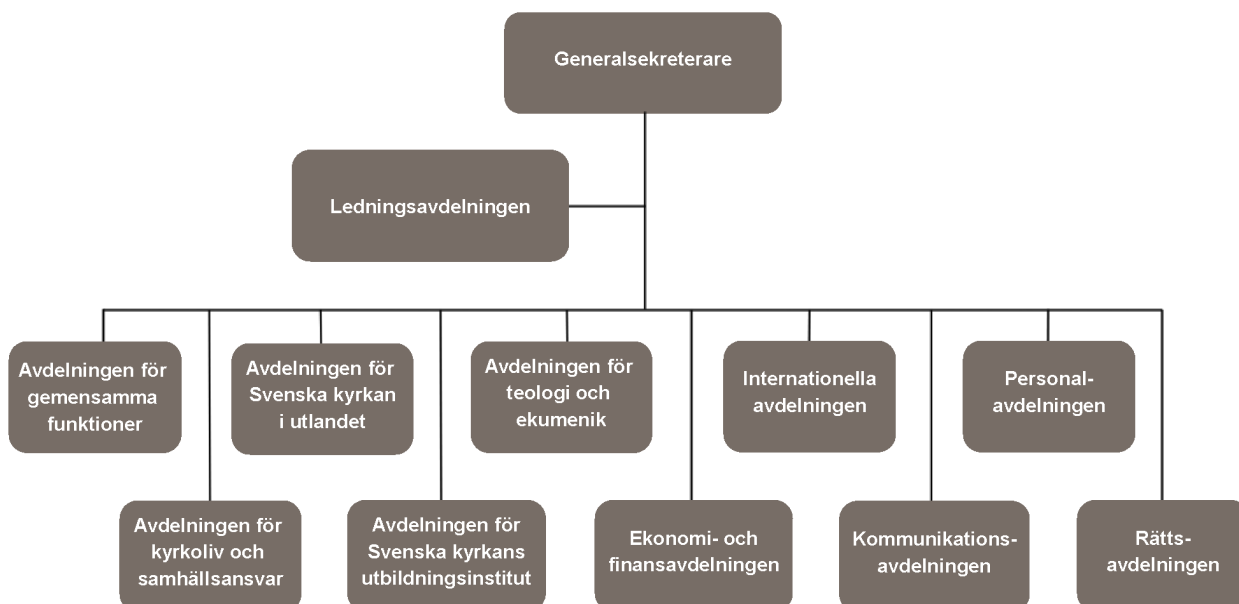
Kyrkostyrelsens kansli består i juni 2018 av elva avdelningar, se organisationsskiss nedan.

Personalen utgörs till övervägande del av handläggare och specialister. Utbildningsnivån är hög, bl.a. finns 34 disputerade medarbetare. Några exempel på befattningar inom kansliet är forskare, analytiker, programhandläggare, policyrådgivare, insamlare, tematiska handläggare inom ekumenik, diakoni, flerspråkighet, urfolksfrågor, miljö och hållbarhet, kultur, kulturarv, flykting-, asyl- och integrationsfrågor. Vidare finns tjänster som jurister, arkivarier, pressekreterare, kommunikatörer, controller, ekonomi-, finans-, HR-, fastighets- och IT-specialister. Svenska kyrkans utbildningsinstitut har lärartjänster med fördjupad kompetens inom flera områden. Inom varje avdelning finns kvalificerad administrativ kompetens. På kansliet är 47 medarbetare präster och 13 diakoner, varav 20 arbetar på utbildningsinstitutet.

De utlandsstationerade inom den internationella verksamheten representerar olika yrken med fördjupad kompetens, t.ex. med fokus på de psykosociala aspekterna av katastrofarbete. I Svenska kyrkan i utlandet finns tjänster som kyrkoherde, komminister, diakon, kyrkomusiker och pedagog. Där finns också lokalanställd personal.

Medelantalet anställda år 2017 var i Sverige 387 och i utlandet 85 medarbetare. Medelantalet anställda är antalet medarbetare omräknade till heltidstjänster (årsarbetare) utifrån faktiskt arbetad tid under året. Två anställda som arbetar halvtid blir t.ex. en årsarbetare. Medelantalet anställda räknas fram med hjälp av den faktiska sysselsättningsgraden för månadsavlönade och arbetade timmar för timavlönade. Summan anger hur många anställda man skulle ha haft om den faktiska sysselsättningsgraden för månadsavlönade och arbetade timmar för timavlönade summeras till heltidsanställningar.

Kansliorganisation

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

KsSkr 2018:1

Utdrag ur protokoll fört vid styrelsens sammanträde den 12 juni 2018.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Daniel Tisell, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Mats Hagelin, Lars Johnsson, Leif Nordlander, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Britt Sandström, Erik Sjöstrand, Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättarna Julia Kronlid, Daniel Larson och Carl Seved Tigerhielm.

Föredragande: Ekonomi- och finanschef Gustaf af Ugglas

Kyrkostyrelsen beslöt i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2018:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2019–2021.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2018:2

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 8–9 maj 2018

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen läggs årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2017 fram. Skrivelsen består av *Årsredovisning 2017 för Svenska kyrkans nationella nivå* med bilagan *Resultatrapport 2017*. Till skrivelsen läggs också *Hållbarhetsredovisning 2017 för Svenska kyrkans nationella nivå* fram.

Innehåll

1	Förslag till kyrkomötesbeslut	3
2	Årsredovisning och hållbarhetsredovisning för 2017.....	4
	Bilaga Resultatrapport 2017	5
	Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	30

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

KsSkr 2018:2

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning samt resultaträkningen och balansräkningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2017.
2. Kyrkomötet beslutar att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2017.

2 Årsredovisning och hållbarhetsredovisning för 2017

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017 och Hållbarhetsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017 enligt två särskilda tryck som återfinns direkt efter skrivelsen.

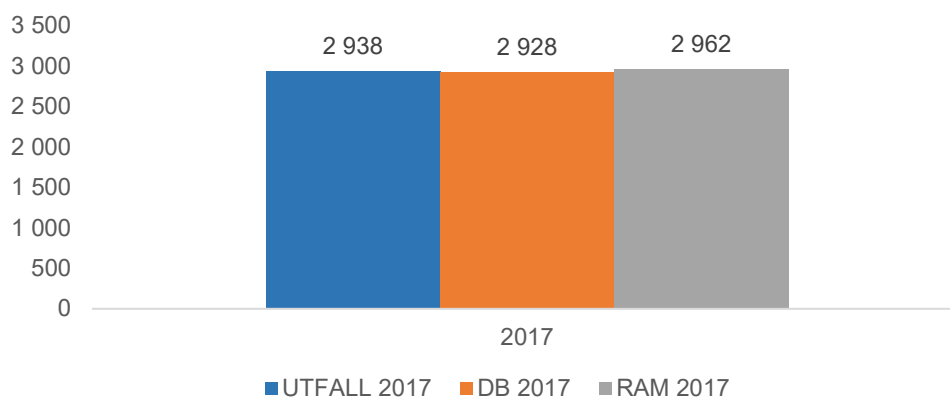
Bilaga Resultatrapport 2017

Verksamheten som denna rapport avser omfattar områdena Stödja utveckling av församlingslivet, Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan, Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld, Bidra till samhällsutvecklingen, Samordna, genomföra och utveckla internationell mission och diakoni, Stöda och utveckla administration och förvaltning, Reglera inomkyrkligt, Utjämning och finansförvaltning, Styrning och ledning samt Internt stöd.

Samtliga belopp i skrivelsens tabeller anges i miljoner kronor, mnkr, där inte annat anges och avrundningsdifferenser kan förekomma. I tabellerna per verksamhet redovisas intäkter och kostnader. Resultatet i tabellerna visar nettokostnaden, dvs. den kostnad som finansieras av avgifter för gemensam verksamhet och avkastningen från finansförvaltningen. På grund av anpassningar till en ny ekonomisk uppföljningsstruktur, samt omorganisationer, finns mindre avvikelser per verksamhet jämfört med budget och föregående års utfall.

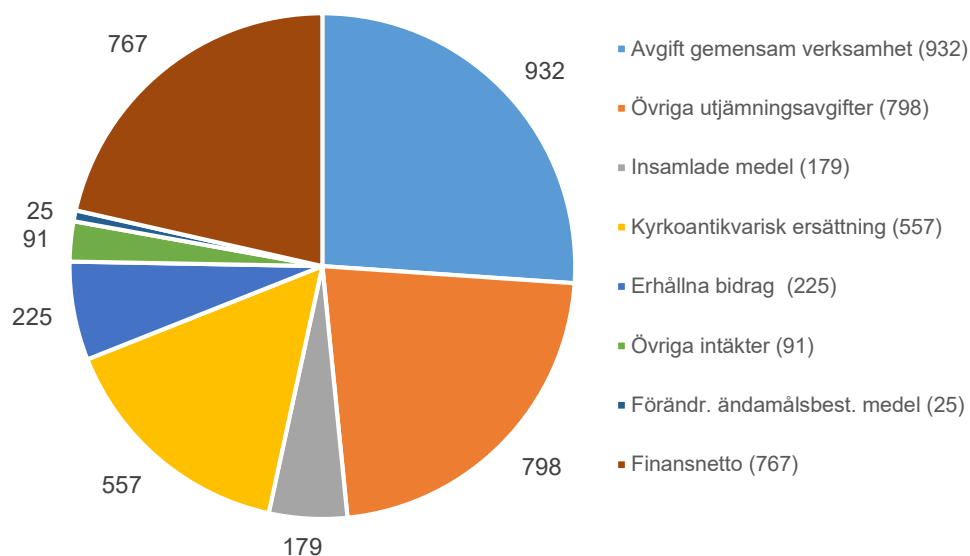
I diagrammet nedan visas kostnadsram i jämförelse med planerade kostnadsramar. RAM 2017 är den av kyrkomötet beslutade kostnadsramen och DB 2017 är den av kyrkostyrelsen beslutade detaljbudgeten.

Diagram 1. Kostnadsram utfall 2017 i jämförelse med planerade kostnadsramar

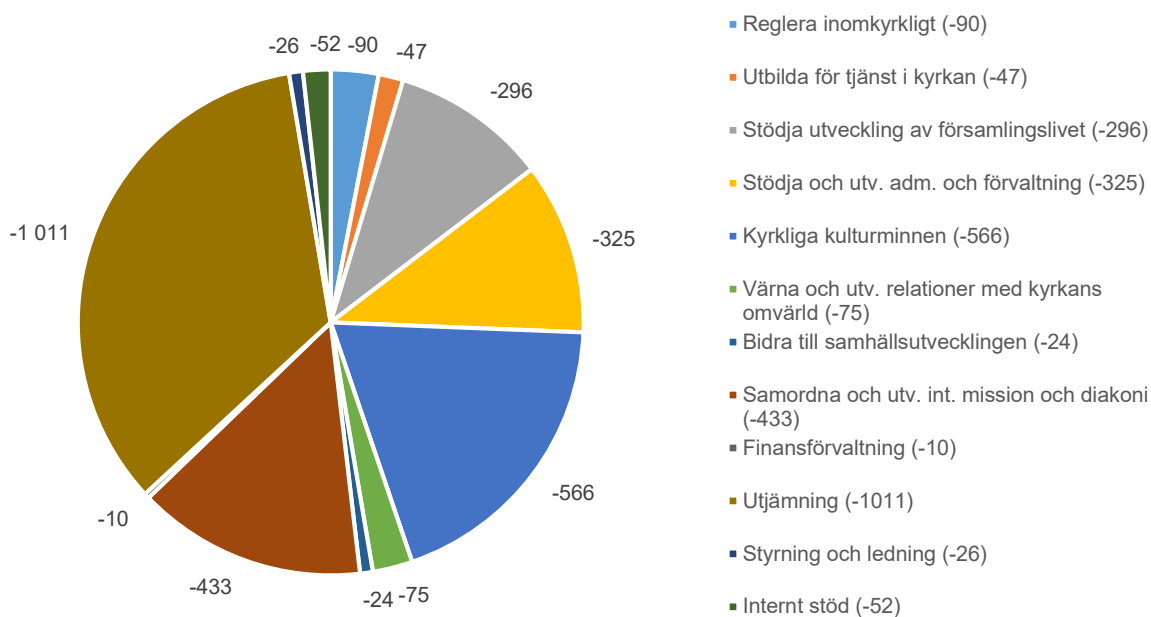
Kostnadsramen för utfall 2017 uppgår till 2 938 mnkr, vilket är 10 mnkr högre än i detaljbudget och 24 mnkr lägre än i rambudget.

Diagram 2. Fördelning totala intäkter år 2017

De totala intäkterna inklusive finansnetto uppgår till 3 575 mnkr, vilket är 503 mnkr högre än detaljbudget och 482 mnkr högre än i rambudget, vilket främst förklaras av högre intäkter från kapitalförvaltningen.

Diagram 3. Totala kostnader år 2017 fördelade per verksamhet

De totala kostnaderna år 2017 uppgår till 2 954 mnkr. Detta inkluderar kostnader för fastighetsfinansiering och satsningen *Dela tro – dela liv*, vilka inte ingår i kostnadsramen.

I det följande redovisas ett urval av verksamhetens insatser och resultat i enlighet med den verksamhetsinriktning kyrkomötet tidigare beslutat om.

Verksamheten inriktas på att ge stöd inom de prioriterade områden som kyrkostyrelsen och stiftet kommit överens om: stöd till församlingens grundläggande uppgift, kommunikation, omvärldsanalys och forskning samt administrativ samverkan.

Stöd till församlingar ges antingen direkt eller via stiftet, därtill lämnas stöd direkt till stiftet. Vissa utvecklingsarbeten äger rum i samarbete med något eller några stift som har särskilt intresse och engagemang inom ett verksamhetsområde.

Reformationsåret 2017

Högtidlighållandet av reformationen har präglat mycket av årets verksamhet. Fyra större arrangemang är genomförda enligt plan: Teologifestivalen i Uppsala, Världens fest i Västerås, Bokmässan i Göteborg samt reformationsveckan i Uppsala. Inspirationsmaterial har publicerats löpande på Svenska kyrkans intranät. En bred kulturell satsning med artiklar i de stora dagstidningarna samt program i Sveriges Radio och Sveriges Television har fördjupat kunskapen om reformation och den lutherska traditionen i Sverige. I kalendariet på webbsidan har församlingar och stift kunnat lägga in sina arrangemang så att fler skulle kunna ta del av vad som hände i hela landet.

Dela tro – dela liv

Satsningen *Dela tro – dela liv* befinner sig i en fas där delsatsningar blir färdiga och slutrapporter lämnas. Exempel på delsatsningar som slutförts under året är *Mötesplatser för trons och livets frågor*, ett samarbete med flera stift och Kalmar läns museum, *Projekt församlingsråd* i syfte att stärka förtroendevalda i Göteborg och Linköpings stift samt *Kyrkan och gymnasieskolan* som erbjudit elever samtliga kring kyrkans tro och aktuella samhällsfrågor.

Under Teologifestivalen i februari togs inspiration från delsatsningen *Bibeln mitt i allt*, den årliga nationella konferensen *Lärandefestivalen* genomfördes i Lund med Växjö och Lunds stift som medarrangör och på Rättviks stiftsgård genomfördes ett ekumeniskt seminarium om *Dela tro och mission*.

Kyrkostyrelsen önskar att satsningen *Dela tro – dela liv* får en uppföljning som syftar till att Svenska kyrkan får ett systematiskt och sammanhållet program för lärande och undervisning och ett planeringsarbete har påbörjats under året.

Barn och unga

Arbetet inom projektet *Krafttag konfirmation* har slutförts. Projektet har inneburit kompetensutveckling för stiftens konfirmandansvariga, stiftsvisa fortbildnings- och inspirationsdagar. Metodutveckling för personliga möten som rekrytering, utvecklad kommunikation till målgruppen 13–14-åringar och deras föräldrar, en etablerad sökmotor för den som söker olika konfirmationsalternativ samt en påbörjad översyn av konfirmandriktlinjerna.

Omvärldsanalys

Under våren presenterades studien *En tid av möten* där Svenska kyrkans arbete med asylsökande och nyanlända belystes utifrån en nationell enkätstudie och intervjuer i församlingar med olika förutsättningar. Studien publicerades i en bok och kan även laddas ned gratis från Svenska kyrkans webbsida.

Två publikationer *Nyckeln* och *Tidens tecken*, som lyfter upp aktuella ämnen i omvärlden har producerats. Resultat av studier, statistik och omvärldsanalyser har även spritts via föredrag och besvarande av förfrågningar från församlingar, stift och

media. Därutöver har löpande arbete med kvalitetskontroll av statistikdatabasen och utformande av interna och externa enkätundersökningar, *Kyrkbussarna*, genomförts.

En kunskapsbank för spridning av statistik och resultat av undersökningar som underlättar församlingarnas, men även stiftens och nationell nivåns uppföljnings- och omvärldsanalyser har etablerats.

Forskning

Svenska kyrkan genomför forskning vars resultat kan utgöra underlag för Svenska kyrkans reflektion över sin identitet och sitt uppdrag samt reflektion över religionernas roll i det mångkulturella samhället. Forskningen utvecklas utifrån en forskningsplattform med inriktning *Samhällsteologi*. Det är en central uppgift att kommunicera forskning och detta görs inom den egna organisationen, i akademi och i samhälle. Några av de områden som lyfts i Svenska kyrkans forskningsverksamhet under året är Social innovation, fred, konflikt och feministisk teologi samt tidig svensk kyrkomusik.

Teologiska kommittén har utarbetat nya arbetsformer och ett utåtriktat arbete påbörjades utifrån detta under året. Temat för en hearing, *Svenska kyrkan, Nation, kultur och värderingar* genomfördes i augusti.

Diakoni, integration och etablering

Svenska kyrkan har länge arbetat i mötet med asylsökande och flyktingar. Sedan 2015 har verksamheten förändrats i många svenska församlingar genom det stora antal människor som tagit sin tillflykt till Sverige. Genom medarbetare, ofta ideellt engagerade, har många församlingar erbjudit bl.a. språkträning, aktiviteter för barn och psykosocialt stöd med hjälp av kyrkostyrelsens extra anslagna medel. Långsiktighet och samverkan med andra organisationer har varit utgångspunkt för fördelning av medel. Den största delen av medlen har fördelats till arbetet i svenska församlingar och pastorat, men en stor del har även fördelats i den internationella verksamheten.

Support migration som riktar sig till anställda, förtroendevalda och ideellt engagerade som på olika sätt arbetar med migrationsfrågor har gått in i en förvaltningsfas under året. Det är en tvådelad stödfunktion som består av ett intranät och en telefon- och mejlservice. *Support migration* har underlättat erfarenhets-, kunskaps- och metodutbyte mellan församlingar. Utbildningar i t.ex. psykosocialt förhållningssätt och bemötande har arrangerats. Svenska kyrkan har under året tecknat en samverkansöverenskommelse med Röda Korset, Rädda Barnen, Forum – idéburna organisationer med social inriktning och Riksidrottsförbundet inom flykting- och migrationsområdet i syfte att stärka det gemensamma arbetet på regional och lokal nivå.

Det fleråriga projektet *Mer än jobb – Svenska kyrkans stöd till människor i arbetslöshet* som genomförts i samverkan med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Arbetsförmedlingen avslutades årsskiftet 2017.

I syfte att stärka diakoni- och välfärdsinsatser och bidra till reflektionen om Svenska kyrkans roll och uppdrag i den svenska välfärden färdigställdes *Vägledning för diakoni*.

Själavård och Jourhavande präst

Året har inneburit fortsatt kvalitetsutveckling av tjänsterna Jourhavande präst i tre kanaler, chatt, brev och telefon och för Svenska kyrkans finska telejouren Palveleva puhelin. Nya samverkansavtal för Jourhavande präst har utarbetats med stiftet under året som bl.a. innebär att chatten utökas med en veckodag, från fyra till fem dagar, samt med en präst mer per pass, från fyra till fem. Det samiska krisnätverket lades ned

vid årsskiftet p.g.a. för få samtal och därmed brister i anonymitet. För att stärka själavårdsarbete i samisk kontext utvecklas samverkan framför allt med Luleå och Härnösands stift.

Många diakoner och präster har sedan många år vistats på nätet i kyrkans egna kanaler och på andra arenor för att möta människor som undrar över små och stora frågor i livet eller få förbön. Det pastorala omhändertagandet handlar ofta om att hänvisa till församlingen i närmiljön. En rekryterings- och utbildningssatsning pågår för att få fler präster i tjänst på nätet och för att kvalitetssäkra insatserna.

Ett ekumeniskt samarbete finns för själavård på andra arenor, t.ex. inom kriminalvården, inom sjukvården och på högskolan, och fortbildning av medarbetare sker kontinuerligt.

Krisberedskap

Nationell nivå ansvarar för att leda och samordna beredskapen inom Svenska kyrkan och för att genom råd och anvisningar ge riktlinjer för hur arbetet ska bedrivas inom Svenska kyrkan. Beredskapshandläggarna i stiftet har kommit överens om en tätare mötesfrekvens, kontinuerligt delande av den aktuella situationen och för att planera för ökad förmåga för civilt försvar.

Säkerhetsfrågorna har de senaste åren krävt allt större utrymme och en säkerhetschef har rekryterats under året. Internationella verksamheten har uppdaterat sina rutiner i nära samarbete med ACT-alliansen för resor utomlands och medarbetarnas kompetens inom området har förbättrats under året. Inom ramen för krisberedskap och krisledning ges också stöd till utlandsförsamlingarnas verksamhet där man under året genomfört riskkartläggning i samtliga församlingar med förslag på åtgärder för att höja säkerheten.

Svenska kyrkan och samerna

Den särskilda satsningen på flerspråkigt arbete som avslutades för två år sedan har i viss mån ökat medvetenheten i minoritets- och urfolksfrågor, men det finns fortsatt behov av hållbara strukturer för arbetet lokalt.

Kyrkans vitbok *De historiska relationerna mellan Svenska kyrkan och samerna – En vetenskaplig antologi* som publicerades 2016 och syntesboken *Samerna och Svenska kyrkan*, som sammanfattar vitbokens artiklar, lanserades i samband med ett symposium i februari 2017 kallat *Samerna och Svenska kyrkan – från förtryck till försoning?* En viktig del i det fortsatta försoningsarbetet är att tillgängliggöra materialet och få till stånd en reflektion och dialog kring frågorna i Svenska kyrkans församlingar och bland samer.

De samiska kyrkodagarna genomfördes i Arvidsjaur i juni och samlade runt 500 deltagare från Sverige, Finland, Norge och Ryssland. Förutom att fira gudstjänst på samiska kunde deltagarna välja bland konserter, filmvisningar och ett 20-tal seminarier. Ett ungdomsläger arrangerades också under dagarna.

Arbete bland svenskar i andra länder

Uppdraget är att verka för kyrklig verksamhet för svenskar som vistas utomlands. I arbetet med att verka för kyrklig verksamhet ligger det att rekrytera, utbilda och sända ut medarbetare och utlandsplacerad personal. Att samverka med nordiska och internationella organ samt att främja ekumeniskt samarbete ingår också i uppdraget. Fastighetsrenoveringar, ombyggnader och reparationer genomförs kontinuerligt i Svenska kyrkan i utlandets fastigheter.

Arbetet innebär i övrigt främst en konsultativ uppgift i förhållande till utlandsförsamlingarna där uppdraget är att stödja kyrkoherdar och kyrkoråd i att driva församlingens arbete lokalt, bl.a. erbjuds anpassade utbildningar för varje församling.

Kommunikationen till ombud och frivilliga har intensifierats för att återuppbygga förtroendet och förbättra kunskapen om utlandsarbetets förutsättningar och karaktär. En juridisk genomlysning av verksamheten pågår och redovisas under området styrning och ledning. Samverkan med Visby stift fortsätter att utvecklas.

Svenska kyrkan har för närvarande problem med att få visum för medarbetare till framför allt Australien och USA, vilket innebär reducerad verksamhet och orsakar bekymmer.

Tabell 1. Intäkter och kostnader, Stödja utveckling av församlinglivet

Stödja utveckling av församlinglivet	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	57	35	34	45	-12	10	11
Kostnader	-342	-292	-307	-296	46	-4	11
Resultat	-285	-256	-273	-251	34	5	22

Inom verksamheten finns planerade intäkter och kostnader för forskning, analys och statistik, kommunikationsstöd, diakonalt utvecklingsarbete, migration, integration och mångfaldsfrågor, barn, ungdomar och unga vuxna, flerspråkighet och minoriteters rättigheter, ideellt engagemang, främjande av utlandsförsamlingar, samordning krisberedskap m.m. Här återfinns även kostnader för satsningen *Dela tro – dela liv*.

Intäkterna är något högre än budget på grund av att det tillkommit statliga medel till arbetet med flyktingar och asylsökande. Kostnader är lägre än tidigare planering då viss del av arbetet med flyktingar och asylsökande som budgeterats här återfinns inom den internationella verksamheten.

Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan

Svenska kyrkans utbildningsinstitut

Kyrkostyrelsen anger villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna, bestämmer utbildningsplaner samt ser till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning.

Verksamheten i form av grundutbildningarna i de fyra programmen och den behörighetsgivande kyrkoherdeutbildningen har genomförts på Svenska kyrkans utbildningsinstitut enligt plan. Under året har totalt 174 personer examinerats, 76 personer i Lund och 98 i Uppsala. 76 personer har studerat på halvfart och på distans. Dessutom har 56 studerande erhållit intyg om avslutad pastoralteologisk grundkurs under året, varav tio personer studerat i Göteborg. 75 personer har avslutat kyrkoherdeutbildningen under året.

Tabell 2. Intäkter och kostnader Utbilda för tjänst i Svenska kyrkan

Utbilda för tjänst i kyrkan	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	0	0	0	0	0	0	0
Kostnader	-47	-53	-53	-47	0	6	6
Resultat	-47	-53	-53	-46	1	7	7

Inom verksamheten finns planerade kostnader för utbildning m.m. Kostnaderna är i nivå med föregående års utfall men understiger budget vilket beror på lägre verksamhetskostnader samt att vakanser på lärartjänster funnits under året.

Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld

Ekumenik och interreligiös dialog

Arbetet med att värna och utveckla relationer till kyrkor, organisationer och individer i kyrkans omvärld har följt planering Svenska kyrkan har deltagit aktivt i Kyrkornas världsråds arbete genom förtroendevalda och sakkunniga i kommissioner, arbetsgrupper och vid konsultationer. Svenska kyrkan deltog genom ärkebiskopen i Kyrkornas världsråds kyrkoledardelegation till Irak med målsättning att möta företrädare för kyrkorna i Irak och irakiska Kurdistan.

Året har präglats av 500 år av reformation, med kulmen under sista veckan i oktober när reformationen högtidlighölls i samtliga stift. Den ekumeniska dialogen mellan lutheraner och katoliker har stärkts genom gemenskap och försoning och en vilja att gå vidare med fokus på att det väsentliga är det som förenar oss, utan att det som skiljer skymms.

I maj höll Lutherska världsförbundet generalförsamling i Windhoek, Namibia och Svenska kyrkan representerades av bl.a. ärkebiskopen och kyrkostyrelsens förste vice ordförande. Svenska kyrkan var värd för Lutherska världsförbundets europeiska förmöte.

Svenska kyrkan bidrar till utvecklingen av Konferensen av europeiska kyrkor och deltar i flera tematiska referensgrupper. Svenska kyrkan var representerad vid Churches Commission for migrants in Europes generalförsamling i Prag, Tjeckien då en ny tvåårsplan antogs.

Det har varit ett fortsatt aktivt deltagande i Sveriges kristna råds och Svenska missionsrådets arbete genom styrelse och arbetsgrupper.

Svenska kyrkan deltar aktivt i Sveriges interreligiösa råd och ett flertal seminariedagar har genomförts runt om i landet i frågor om hat och hot, religionsfrihet, antisemitism och islamofobi. Interreligiös samverkan och dialog blir allt viktigare och ett sammanhållet program för interreligiös dialog för fredlig samexistens, såväl nationellt som internationellt, håller på att växa fram. Inom detta område planeras *Ärkebiskopens möte*, motsvarande de två som tidigare ägt rum med annat tema.

Bokmässan

Svenska kyrkans program på bokmässan genomförs varje år under namnet *Se människan*, ett forum för litteratur och livsfrågor. Det är ett samarbete mellan den nationella nivån och Göteborgs stift, samverkan sker också med Sensus studieförbund, Verbum och Sigtunastiftelsen. Svenska kyrkan är bokmässans största samarbetspartner, och för Svenska kyrkan är det det största årliga publika arrangemanget.

Huvudtemat för bokmässan i Göteborg var detta år *Bildning*. Temat anknöt till reformationsåret 2017 och Svenska kyrkan hade en större roll än vanligt på mässan under temat *re:formation – om:bildning*. Svenska kyrkan genomförde två ytterligare scener, en tematisk scen och en scen i samarbete med Utbildningsradion där ett program riktat till målgruppen till högskolan och gymnasiet ingick och är nu tillgängligt på deras webbplats.

Kultur och livstolkning

Svenska kyrkan verkar för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen om religion och livstolkning. Ett konsultativt stöd till stift och församling som syftar till att medarbetare ska kunna använda filmen som metod i den grundläggande uppgiften sker bl.a. genom Svenska kyrkans filmblogg.

Svenska kyrkans kulturstipendium omfattar totalt 500 000 kronor och stipendiet tilldelades personer inom kategorierna musik, bildkonst, scenkonst, film och litteratur. Dessa delades ut på kyrkomötet och i anslutning till detta tilldelades regissören Amanda Kernell Det samiska kulturpriset för filmen *Sameblod*.

Svenska kyrkans filmpris gick i år till filmen *Dröm vidare* och Svenska kyrkans ungdomsfilmpris tilldelades filmen *Heartstone*.

Extern kommunikation

Arbetet med den externa kommunikationen genomförs i första hand inom ramarna för den med stiftens gemensamma satsningen *Kommunikationsåret*. Det är ett arbete som syftar till att göra Svenska kyrkan synlig under hela året och inte bara under de högtider som starkast kopplas samman med kyrkan och kristen tro.

Under 2017 har olika insatser gjorts för att göra arbetet med analyser och mätning av kommunikationsinsatser mer känt. Under våren togs initiativ till projektet *Kommunikation som mission – en gemensam verktygslåda för ökad relevans och närvaro*. Pilotprojektet kommer att ske i samarbete med några stift under 2018 och målet är att höja den kommunikativa kompetensen i församlingarnas arbetslag.

I samband med Allhelgonahelgen genomfördes en större kommunikationssatsning då olika aktiviteter samordnades med stiftens.

Under 2017 har utvecklingsarbetet med sociala medier fortsatt. Svenska kyrkans konton på Facebook, Twitter, Instagram och Spotify, som den nationella nivån administrerar har alla en ständig ökning av antalet följare.

Svenska teologiska institutet i Jerusalem, STI

Uppdraget för Svenska teologiska institutet, STI, är att utveckla och fördjupa frågan om kristnas möte med människor av annan tro, särskilt i mötet med judendomen.

Institutet är en plats för akademiska studier, internationella kurser, fortbildning och möten med inriktning på relationer över religions- och kommunitetsgränser. Det sker ett samarbete med flera svenska och utländska universitet och nätverk.

Prästtjänsten på STI tillsattes under hösten med tillträde i mars 2018.

Tabell 3. Intäkter och kostnader Värna och utveckla relationer till kyrkans omvärld

Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	8	3	3	6	-2	3	3
Kostnader	-73	-75	-77	-75	-2	0	2
Resultat	-66	-73	-74	-70	-4	3	4

Inom verksamheten finns planerade intäkter och kostnader för ekumenik och inter-religiös dialog, extern kommunikation, Svenska teologiska institutet, kulturliv som främjar dialog kring religion och livstolkning m.m. Intäkter och kostnader är i linje med budget och föregående års utfall.

Bidra till samhällsutvecklingen

Företrädarskap och påverkansarbete

Kyrkostyrelsen företräder Svenska kyrkan genom att upprätthålla goda kontakter med beslutsfattare och myndigheter, lämna remissyttranden samt genom talespersoner i media och på andra sätt. Detta ska förmedla bilden av vad Svenska kyrkan är och gör.

Svenska kyrkans budskap ska ha en tydlig teologisk grund, vara väl sammanvägda mellan kyrkans olika verksamheter och perspektiv och vara tydligt grundade i beslutade policys. Det innebär bl.a. att tala tydligt om människovärde, upprättelse och frihet i de sammanhang där politiska beslut fattas och genomförs, inom politik, förvaltning och i det civila samhället.

Svenska kyrkan har genom ärkebiskopen och biskopsmötet aktivt deltagit i media, under året, genom såväl kommentarer i särskilda händelser som i debatter i aktuella frågor. Svenska kyrkan har uppvakttat statsråd och deltagit i ett flertal processer och möten.

De nya hållbarhetsmålen *Agenda 2030* och klimatavtalet från 2015 ändrade påverkansarbetet från fokus på enskilda tematiska områden till att följa upp och utkräva ansvar när det gäller målen som helhet t.ex. är sociala trygghetssystem en viktig del i *Agenda 2030*.

Religiösa företrädare identifieras i allt högre utsträckning som viktiga aktörer för att nå de utvecklingspolitiska målen. Detta är särskilt tydligt inom områden som rättvis fred, genusrättvisa och jämställdhet samt sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Ett exempel på en viktig kontaktyta där företrädarskapet utövas och påverkansinsatser genomförs är Svenska kyrkans engagemang i politikerveckan i Almedalen. Sommaren 2017 genomfördes Svenska kyrkans insatser med innehållsmässig fokusering och medverkan på andras arenor. Det finns en strävan att intensifiera samverkan med resurspersoner i stift och församlingar, vilket påbörjats under året.

Påverkansarbetet gentemot EU sker främst genom Svenska kyrkans medlemskap i Forum – idéburna organisationer med social inriktning och deras mandat i Europeiska ekonomiska kommittén, en rådgivande EU-institution till kommissionen, parlamentet och rådet. Svenska kyrkan arbetar också genom Churches Commission för Migrants in Europe, Conference of European Churches, ACT Alliance EU samt Eurodiaconia på plats i Bryssel.

Kyrkostyrelsen har svarat på följande 31 remisser under året:

- ◆ *Bolagsverkets förslag till föreskrifter om registrering av verkliga huvudmän*, från Bolagsverket
- ◆ Remittering av betänkandet *Ny dataskyddslag* (SOU 2017:39), från Justitiedepartementet
- ◆ *Ett starkare skydd för den sexuella integriteten*, från Justitiedepartementet
- ◆ *Vissa skattefrågor gällande ideella föreningar, registrerade trossamfund och kollektivavtalsstiftelser*, från Finansdepartementet
- ◆ *Nordisk miljömärkning av fonder*, från Miljömärkning Svanen
- ◆ *Ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel och annat utnyttjande av utsatta personer*, från Justitiedepartementet
- ◆ Betänkandet *En inkluderande kulturskola på egen grund*, från Kulturdepartementet
- ◆ Valfärdsutredningens delbetänkande *Ordning och reda i välfärden* (SOU 2016:78), från Finansdepartementet
- ◆ *Förslag till Skyddsprocess*, från Migrationsverket
- ◆ *Förslag till standard för handläggning av ärenden rörande gifta barn i skyddsprocessen*, från Migrationsverket
- ◆ *Stärkt ställning för arbetskraftsinvandrare på arbetsmarknaden* (SOU 2016:91), från Justitiedepartementet
- ◆ *En översyn av lagstiftningen om företagsbot* (SOU 2016:82), från Justitiedepartementet
- ◆ *Mottagandet vid nationella evakueringar till Sverige* (Ds 2016:439), från Socialdepartementet
- ◆ *Ett sammanhållet mottagande med tidsbegränsat uppehållstillstånd* (Ds 2016:45), från Justitiedepartementet
- ◆ Lagrådsremiss *Tydligare befogenhet för polisen när beslut om avvisning eller utvisning verkställs*, från Justitiedepartementet
- ◆ *För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd* (SOU 2016:78), från Näringsdepartementet
- ◆ *Kyrkomötets arbetsformer*, från kyrkomötets presidium
- ◆ *Värna demokratin mot våldsbejakande extremism, Nationell samordning och kommunernas ansvar* från Kulturdepartementet
- ◆ *Förslag till föreskrifter om statsbidrag till allmänna samlingslokaler*, från Boverket
- ◆ *Processbeskrivning Förlängningsprocessen spår 6*, från Migrationsverket
- ◆ *Se barnet!* (SOU 2017:6), från Justitiedepartementet
- ◆ *Införlivande av rådets direktiv 2015/637 av den 20 april 2015 om samordnings- och samarbetsåtgärder för underlättande av konsulärt skydd till icke-företrädde unionsmedborgare i tredjeländer och om upphävande av beslut 95/553/EG (det konsulära direktivet)*, från Utrikesdepartementet
- ◆ *Föreskrifter och allmänna råd avseende den förenklade fastighetstaxeringen 2018*, från Skatteverket
- ◆ Valfärdsutredningens slutbetänkande *Kvalitet i välfärden* (SOU 2017:38), från Finansdepartementet
- ◆ Klimatanpassningsutredningens betänkande (SOU 2017:42) *Vem har ansvaret?*
- ◆ *Bättre skydd mot diskriminering* (SOU 2016:87), från Kulturdepartementet
- ◆ *Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik* (SOU 2017:60), från Kulturdepartementet
- ◆ *Nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa – Förslag för ett långsiktigt arbete för en god och jämlik hälsa* (SOU 2017:47), från Socialdepartementet

- ◆ *Konsultation i frågor som rör det samiska folket* (Ds 2017:43), från Kulturdepartementet
- ◆ *Kyrkohandbok*, från Eumeniakyrkan
- ◆ *Vissa förslag till ändringar i lagen om offentlig upphandling med anledning av Valfärdsutredningens förslag* (Fi2017/03767/OU), från Finansdepartementet.

Tabell 4. Intäkter och kostnader Bidra till samhällsutvecklingen

Bidra till samhällsutvecklingen	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	0	0	1	0	0	0	-1
Kostnader	-32	-19	-32	-24	8	-5	8
Resultat	-32	-19	-31	-24	8	-5	7

Inom verksamheten finns planerade intäkter och kostnader för internationellt och nationellt påverkansarbete m.m. Intäkterna är i nivå med budget och föregående års utfall. Kostnaderna är lägre än tidigare planering och föregående års utfall bl.a. inom internationellt påverkansarbete.

Samordna, genomföra och utveckla internationell mission och diakoni

Uppdraget är att samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans och dess församlingars arbete, engagemang och finansiering för internationell mission och diakoni. Verksamheten formas utifrån en nära samverkan med församlingar och med andra kyrkor och internationella organ.

Verksamheten finansieras av insamlade medel, allmän utjämningsavgift och bidrag. Svenska kyrkan har ramavtal med Sida, som är en betydande bidragsgivare.

Metoden att etablera regionala representanter, liaison officers, har visat sig ha stor betydelse för måluppfyllelse inom landprogrammen, framför allt i samarbetet med regionala och nationella nätverk samt påverkansaktörer. Vid slutet av 2017 hade Svenska kyrkan 18 utsända medarbetare. Närvaron leder till bättre kontakt med Svenska ambassader och ACT-forum.

Globala ekumeniska allianser

Samarbetet med europeiska medlemmar av ACT-alliansen utvecklas. Att öka intäkter från institutionella givare kräver kännedom, förtroende och långsiktighet och inte minst samarbete. Arbetet har resulterat i en kunskapsbas inom institutionell finansiering. För att öka de institutionella intäkterna är närvaro i form av personal avgörande. Samarbete inom ACT-alliansen blir allt viktigare, inte minst för att långsiktigt stärka kapaciteten hos partner. En annan trend är den växande betydelsen av privata aktörer. Privata stiftelser, fonder och företag kommer att spela en allt större roll framöver. Svenska kyrkans internationella arbete behöver vara med i det sammanhanget för att diversifiera finansieringskällorna.

Överhuvudtaget ökar kontroll- och uppföljningskraven från givare och andra instanser. Återrapportering, granskning, revision och kontroll kräver systemutveckling och stora personella resurser.

Långsiktigt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd

Under året har arbete inletts för att utveckla arbetsmetoder för att länka och utveckla synergier mellan humanitära insatser och långsiktigt utvecklingssamarbete med fokus på psykosocialt välbefinnande, återhämtning och skydd. Trenderna av att de humanitära kriserna blir alltmer komplexa, stora och utdragna fortsätter. Svenska kyrkan har lyckats öka sin möjlighet att stödja humanitära insatser genom ACT-alliansen, det har däremot varit svårt att utverka flerårigt stöd då många givare fokuserar den akuta fasen i en katastrof och ett flerårigt stöd är svårt att utverka.

Svenska kyrkan har responderat på humanitära kriser i t.ex. Afghanistan, Irak, nordvästra Nigeria, Somalia, Sydsudan, Sudan, Syrien, Uganda och Kenya genom ekonomiskt och tekniskt stöd, med särskilt fokus på metodstöd i psykosocialt förhållningssätt. Under året genomfördes tolv personalinsatser, vilket omfattade 52 veckor av den humanitära personalpoolen som är våra experter på psykosocialt stöd.

Engagemang och finansiering

Kännedomen om Svenska kyrkans internationella verksamhet är fortsatt låg. För att öka kunskap, stolthet och lojalitet har arbetet för ökad kännedom av verksamheten fortsatt under 2017 bl.a. beredning av underlag för att utveckla en mer distinkt visuell identitet för Svenska kyrkans internationella arbete. Olika inriktningar har testats genom kvantitativa och kvalitativa undersökningar och arbetet har tagit längre tid än planerat.

På intäktsidan uppfylldes inte insamlingsmålen för 2017. Det går att se en försiktig ökning för anslag från stift och församlingar medan det stora tappet omfattar kollekt, församlingsaktiviteter och testamenten. En insamlingskampanj genomfördes under sommaren till förmån för människor som drabbats av torkan i Afrika.

Tabell 5. Intäkter och kostnader Samordna och utveckla internationell mission och diakoni

Samordna och utveckla internationell mission och diakoni	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	386	427	419	391	5	-36	-28
Kostnader	-437	-467	-449	-433	4	34	16
Resultat	-51	-41	-30	-43	8	-2	-13

Inom verksamheten finns planerade intäkter och kostnader för utvecklingssamarbete, humanitära insatser samt engagemang och finansiering m.m. Intäkter är lägre än tidigare planering till följd av minskade insamlade medel. Kostnader är lägre än budget och föregående år p.g.a. lägre personalkostnader, hyra och bostadskostnader samt lämnade bidrag, vilka sammanlagt understiger budget med 16 mnkr. De kostnader som budgeterats för lanseringen av en ny visuell identitet har inte använts enligt plan.

Kollekter och gåvor är betydligt lägre än budget och föregående år. Erhållna bidrag har däremot ökat jämfört med 2016 eftersom Sida-bidragen är högre. Även bidraget från Radiohjälpen är högre än budget och föregående år.

Den samlade verksamheten för Rådet för internationell mission och diakoni redovisas i tabell 16.

Administrativ samverkan

Arbetet med administrativ samverkan fortgår och utvecklingsarbetet sker tillsammans med stiftens och syftar till att ge förutsättningar för församlingarna att frigöra ytterligare kraft och resurser för sin grundläggande uppgift. Arbetet ska också bidra till hållbar utveckling och en likvärdig kvalitet i hela Svenska kyrkan trots olika förutsättningar. De fem prioriterade verksamhetsområdena är IT, fastigheter, ekonomi- och lönehantering, ärendehantering samt inköpsstöd.

Antalet församlingar och pastorat som antingen är anslutna till GAS Ekonomi och GAS Personal eller på väg att anslutas uppgår till 150.

Parallellt med detta pågår ett arbete i stiftens med att skapa s.k. *Servicebyråer* för hantering av bl.a. ekonomi- och lön för församlingarnas räkning. Under året har nationell nivå lagt stort fokus på att stödja stiftens servicebyråer under sin uppbyggnadsfas.

Inom *inköpsområdet* pågår arbete i syfte maximera nyttan av kyrkans ramavtal. Vid utgången av 2017 fanns 86 leverantörer inom ramavtalen. En inköpskatalog som presenterar de ramavtal som hittills tecknats finns för att marknadsföra ramavtalen. En webbplats, för annonsering av kommande, pågående och avslutade upphandlingar finns också för att underlätta för leverantörer och även minska administration kopplat till upphandlingar.

Ett nytt ramavtal med Stim för församlingarnas musik förhandlades klart under året. Ramavtalet kommer att underlätta för församlingarnas rapportering och skapa ett nytt statistiskt underlag för musiken i Svenska kyrkan.

Tillsammans med stiftens och den rikstäckande branschorganisationen Fastighetsägarna har utbildningar om fastighetsägarens ansvar erbjudits över hela landet.

Gemensamma IT-system

Uppdraget innebär drift, förvaltning och utveckling av gemensamma IT-lösningar inom bl.a. områdena kyrklig administration, ekonomi- och personal, fastighet och kulturarv, digital kommunikation samt den gemensamma IT-plattformen. Uppdraget innebär även ansvar för utbildning och support.

Den gemensamma IT-plattformen är en central förutsättning för administrativ samverkan och därför är både kostnaden per användare och församlingarnas anslutning till IT-plattformen subventionerad. Antalet församlingar och stift som är anslutna till GIP uppgick vid årsskiftet till 433, med totalt 13 000 användare. Även Svenska Kyrkans Unga och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation är med. Arbetet är även en viktig del i säkerhetsarbetet inom IT-området och en viktig del i förberedelsen inför att EU:s nya dataskyddsförordning träder i kraft i maj 2018. Under 2017 har arbete utförts för att klarlägga konsekvenserna av reformen och förbereda för nya arbetssätt för hela Svenska kyrkan som möter de nya lagkraven. Nödvändiga anpassningar utifrån de nya förutsättningarna kommer att behöva utvecklas.

Ett nytt system för dokumenthantering, diarium och gemensamt arkiv, *Public360*, driftsattes i januari 2017 och kommer att effektivisera handläggningen och ge församlingar och användare ökad möjlighet att själv lösa olika typer av problem och beställningar samt följa hanteringen av ärenden.

Det nya utbildningsteam med tre personer som skapats kopplat till området gemensamma IT-system har arbetat med att bl.a. utveckla effektiva kurser och utbildningar i digitala kanaler. Lärarledda webbmöten har utvecklats och testats inom ramen för GAS Personal. Dessa nya lösningar skapar möjligheter till både ekonomiska

vinster och minskad miljöpåverkan genom minskat resande och mer effektiva utbildningar. Utbildarna har besökt alla stift och träffat stiftens utbildare.

Kulturarv och kyrkliga kulturminnen

Uppdraget är att administrera, förvalta och utveckla modellen för fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning, KAE, i syfte att säkerställa en långsiktigt hållbar förvaltning av de kyrkliga kulturminnena. Kyrkostyrelsen beslutar om fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning och redovisar användningen till regeringen. Uppdraget är också att verka för att det kyrkliga kulturarvet ses som och är en resurs för samhälle och kyrka.

Svenska kyrkan äger 3 400 kyrkor och kapell, varav 3 000 är skyddade enligt kulturmiljölagen. Den årliga ersättningen är fastställd till 460 mnkr. Ett arbete påbörjades under året med sikte på kontrollstation 2019 och ett inriktningsdokument har tagit fram för att i god tid ge inriktning för arbetet att möjligheter att koordinera insatserna. Dokumentet har tillkommit efter workshops med stiftens, såväl på handläggarsom ledningsnivå.

Ett nytt program för kunskapsutveckling inom det kyrkliga kulturarvet har etablerats och syftar till att uppfylla Svenska kyrkans och regeringens intentioner om en långsiktig, strategisk och vetenskapligt grundad kunskapsuppbyggnad och samarbete sker med Vitterhetsakademin och Riksantikvarieämbetet.

Konferensen *Tid & rum* om långsiktig och hållbar fastighetshandling med avstamp i gemensamt ansvar arrangerades i Stockholm i mars.

Prästlönetillgångarna

Kyrkostyrelsen utövar tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångar och ger råd och stöd i frågor som rör förvaltningen. Dessutom ingår att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen.

Tabell 6. Intäkter och kostnader Stödja och utveckla administration och förvaltning

Stödja och utveckla administration och förvaltning	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	656	548	528	630	-26	82	102
Kostnader	-824	-795	-825	-890	-66	-95	-65
Resultat	-168	-247	-297	-260	-92	-13	37

Inom verksamheten finns planerade intäkter och kostnader för GAS Ekonomi och Personal, dokument-, ärende- och arkivhantering, inköp, teknisk infrastruktur, kyrklig administration, fastigheter, kyrkliga kulturminnen, prästlönetillgångar m.m. Här återfinns också planerade kostnader för bidrag avseende den gemensamma IT-plattformen, GIP, samt intäkter och kostnader för kyrkliga kulturminnen.

Den stora differensen på både kostnads- och intäktssidan beror främst på att den kyrkoantikvariska ersättningen varit väsentligt högre än budgeterat. På kostnadssidan avviker också GIP-bidraget som bara utnyttjades av stiftens till en mindre del av det budgeterade beloppet. Inflödet av nya kunder till GAS har fortsatt varit högre än förutsett, vilket har bidragit till högre kostnader än budgeterat.

Utöver kyrkoantikvarisk ersättning förklaras även skillnaden mot föregående år av högre kostnader än budgeterat för projektet för flytt av serverhallar.

Reglera inomkyrkligt

Kyrkostyrelsens uppdrag är att för kyrkomötet bereda beslut om ändringar i kyrkoordningen avseende bestämmelser om kyrkans tro, bekännelse och lära, kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, tillhörigheten till kyrkan, kyrkans vigningstjänst, den kyrkliga organisationen och de regler efter vilka församlingar och stift samt organ fullgör sina uppgifter.

Kyrkohandbok

Året 2017 har präglats av arbetet med förslaget till ny kyrkohandbok och slutligen fattade kyrkomötet 2017 det historiska beslutet att anta en ny kyrkohandbok för Svenska kyrkan som kommer att tas i bruk pingstdagen 2018. Den syftar till att underlätta församlingars möjligheter att utveckla sitt lokala gudstjänstliv och främja det gemensamma för Svenska kyrkan.

Kyrkomötet 2017 gav dessutom kyrkostyrelsen i uppdrag att arbeta vidare med gudstjänstens musik och ta fram kompletterande musik till den nya kyrkohandboken. Uppdraget omfattar både Gudstjänstmusik A i kyrkohandboken och musiken i de liturgiska texterna i Gudstjänstmusik A, B och C som kan kompletteras med musik från exempelvis samisk tradition och från samarbetskyrkor utanför Europa.

Implementeringen av den nyss antagna kyrkohandboken i församlingslivet kommer att ske i samarbete med stiftens, bl.a. genom informations- och fördjupningsmaterial samt en körutgåva som förbereddes under året.

Under hela 2017 har arbete med provöversättningar till de nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk pågått. En utredning angående vilka övriga språk som kyrkohandboken bör översättas till pågår. Översättningar kan komma att innefatta andra språk som används i Sverige idag, t.ex. engelska, arabiska och persiska.

Kyrkovalet

Kyrkostyrelsen har ett övergripande ansvar för de direkta valen i hela landet genom att på olika sätt biträda stiftens i deras uppgifter genom att utarbeta gemensamma rutiner, information och utbildning.

Ett utvecklingsarbete av de större IT systemen, bl.a. grupp- och kandidatsystemet, röstkort/röstlängdssystemet och vallokalsystemet genomfördes tidigt i valprocessen och utbildningar för stiftens valhandläggare och jurister har genomförts och utbildningsmaterial till valnämnder och nomineringsgrupper har producerats. Kommunikationsinsatser har gjorts och stöd har getts till stift, valnämnder, församlingar samt nomineringsgrupper.

Den 17 september genomfördes 628 direkta val till Svenska kyrkans beslutande organ i enlighet med Svenska kyrkans ordning. Samtliga val kunde genomföras på valdagen och det är andra gången sedan Svenska kyrkan tog över ansvaret för kyrkovalet som inga omval behövde göras. Valet genomfördes med det största valdeltagandet sedan 1930-talet. En nyhet var möjligheten att förtidsrösta var som helst i landet även på valdagen, vilket gjorde kyrkovalet mer tillgängligt för de röstberättigade. Genom att digitalisera nomineringsgruppernas hantering av kandidatlistor och beställning av valsedlar, i stället för pappershantering har processen blivit effektivare och säkrare.

Tabell 7. Intäkter och kostnader Reglera inomkyrkligt

Reglera inomkyrkligt	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	0	0	0	5	5	5	5
Kostnader	-84	-110	-100	-90	-6	20	10
Resultat	-84	-110	-100	-86	-2	24	14

Inom verksamheten finns planerade kostnader för Svenska kyrkans gudstjänstböcker, kyrkoordningen, kyrkomötet, nämnderna för överprövning, kyrkovalet m.m.

Den positiva avvikelser på intäktssidan beror på icke budgeterade intäkter för valsedlar och avvikelse i kostnader mot rambudget beror på lägre kostnader för valet än i budget.

Utjämning och finansförvaltning

Utjämningsystemet

Kyrkostyrelsen har uppdraget att svara för det kyrkliga utjämningsystemet genom att administrera och fastställa nivåerna i systemet.

Utjämningsystemet syftar till att utjämna strukturella olikheter mellan ekonomiska enheter inom Svenska kyrkan, för att skapa bättre ekonomiska förutsättningar för verksamhet över hela landet. Systemet omfattar inkomstutjämning, utjämning av kostnader för kyrkunderhåll och utjämning av kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga (generell utjämning) samt stiftsbidrag (individuella bidrag). I utjämningsystemet ingår också den allmänna utjämningsavgiften, som finansierar stiftsbidrag och stora delar av den nationella nivåns verksamhet. 2017 erhåller Svenska kyrkan kyrkoavgifter om cirka 14 miljarder kronor, utjämningsystemet omfördelar cirka tio procent av detta belopp.

Allmän utjämningsavgift utgör den nationella nivåns finansiering från kyrkoavgiften. Kyrkoavgiftsunderlaget, medlemmarnas kommunalt beskattningsbara inkomst, följer inkomstutvecklingen i samhället. Budgeterade intäkter baseras på Sveriges Kommuner och Landstings prognos över skatteunderlagets utveckling.

Utjämning på församlingsnivå följer av kyrkoordningens bestämmelser om inkomstutjämning, utjämning av kostnader för kyrkunderhåll och utjämning av kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga. Genom att avgifter och bidrag i nu gällande utjämningsystem följer varandra påverkar utjämnningen på församlingsnivå inte den nationella nivåns resultat.

Utjämning på stiftsnivå består i nu gällande utjämningsystem av stiftsbidrag. Kostnaden för stiftsbidragen utgörs av nettot mellan det totala stiftsbidraget och den utdelning som stiftet kan tillgodogöra sig från förvaltningen av prästlönetillgångar (särskild utjämningsavgift). Kostnaden på nationell nivå varierar i första hand som ett resultat av stiftens förvaltning av prästlönetillgångar.

Tabell 8. Intäkter och kostnader Utjämningsystemet

Utgjämningsystemet	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Allmän utjämningsavgift	902	929	929	932	30	3	3
Resultat avgift gemensam verksamhet	902	929	929	932	30	3	3
Utgjämningsavgifter församlingsnivå	771	790	794	798	27	8	4
Utgjämningsbidrag församlingsnivå	-771	-790	-795	-799	-28	-9	-4
Resultat församlingsnivå	0	0	0	0	0	0	0
Särskild utjämningsavgift	8	0	0	0	-8	0	0
Utgjämningsbidrag stiftsnivå	-178	-224	-215	-212	-34	12	3
Resultat stiftsnivå	-171	-224	-215	-212	-41	12	3
Resultat	732	705	714	720	-12	15	6

Intäkter och kostnader från utjämningsystemet ökar jämfört med föregående år och är i stort sett i nivå med budget. Ökningen beror till stor del på att kyrkoavgiftsunderlaget ökar, vilket är kopplat till den rådande högkonjunkturen.

Utgjämningsbidrag på stiftsnivå (stiftsbidraget) påverkas av utdelningen på prästlönstillgångar. Bidraget ökar jämfört med föregående års utfall men är lägre än budget.

Finansförvaltning

Uppdraget är att förvalta det nationella kapitalet på ett sådant sätt att det bevaras till sin reella, värdesäkrade, nivå mätt över rullande tioårsperioder. Kapitalet ska förvaltas effektivt, på ett etiskt försvarbart sätt. Riskerna ska spridas och bästa möjliga uthålliga totalavkastning ska uppnås. I förvaltningen av nationellt kapital följs FN:s principer för ansvarsfulla investeringar. Styrande för verksamheten är den av kyrkostyrelsen beslutade finanspolicyn och ett delegerat ansvar för verksamheten ligger hos kapitalförvaltningsrådet.

Marknadsvärdet på placeringstillgångarna i kapitalförvaltningen uppgick per den 31 december 2017 till 8 155 mnkr. Resultatet för perioden 1 jan–31 dec 2017 uppgick till 762 mnkr, vilket motsvarar en avkastning på 10,3 procent att jämföra med sammanvägt index på 8,3 procent. Aktieplaceringarna gav ett positivt resultat med 670 mnkr, varav 633 mnkr är orealiserad värdeförändring.

Tabell 9. Intäkter och kostnader Finansförvaltning

Finansförvaltning	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter exkl finansnetto	0	0	0	0	0	0	0
Finansnetto	666	360	362	767	101	407	405
Kostnader	-9	-12	-12	-10	-1	2	2
Resultat	657	348	350	758	101	410	408

Verksamheten finansförvaltning innehåller främst förväntad avkastning från kapitalförvaltningen i enlighet med beslutade avkastningskrav. Intäkterna från kapitalförvaltningen överstiger både föregående års utfall och budget, medan kostnaderna är i nivå med budget och föregående års utfall.

Styrning och ledning

Ledning och administration

Uppdraget är att löpande säkra och utveckla ändamålsenlighet och effektivitet i den nationella nivåns verksamhets- och ekonomistyrning.

I syfte att skapa förbättrade förutsättningar för strategisk styrning och ledning pågår ett långsiktigt utvecklingsarbete inom området genom överläggningar mellan förtroendevalda i stiftens och på den nationella nivån. Samarbetet på chefstjänstemannanivå utvecklas också för att etablera ökad samordning, samverkan och en hållbar utveckling.

Ett projekt för genomlysning av all verksamhet sker inom Svenska kyrkan i utlandet. Insatserna som pågår ska säkerställa att verksamheten sker i för de olika länderna lämpliga juridiska former och att tillstånd finns för den verksamhet som bedrivs. Genomlysningen, som även berör lokalerna, har intensifierats under året.

Under 2017 infördes bl.a. en ny ekonomimodell för verksamheten på nationell nivå varför detaljbudget för 2017 presenteras i en form och årsredovisningen för 2017 i den nya modellen.

Tabell 10. Intäkter och kostnader Styrning och ledning

Styrning och ledning	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	-1	0	0	-1	0	-1	-1
Kostnader	-26	-49	-44	-26	0	23	18
Resultat	-26	-49	-44	-27	-1	22	17

Inom verksamheten finns planerade intäkter och kostnader för kyrkostyrelse och råden, kyrkokansliets styrning och ledning m.m. Här återfinns även kostnader för den juridiska genomgången av Svenska kyrkan i utlandet.

Intäkterna är i nivå med budget och föregående års utfall. Kostnaderna är i nivå med föregående års utfall men är lägre än budget vilket främst beror på att budgeterade förfogandemedel och omställningsreserver inte har behövt tas i anspråk fullt ut.

Internt stöd

Bevarande och vård av kyrkans arkiv

Kyrkostyrelsen utfärdar regler om vård av handlingar i kyrkans arkiv i fråga om vilka skriv- och förvaringsmedel som ska användas, hur arkiven ska vårdas, utlåning och återlämnande av handlingar, överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning samt när och hur handlingar ska gallras. I ansvaret ligger också att arkivhandlingar som inte längre behövs i kyrkans verksamhet får överlämnas till kyrkostyrelsen för förvaring i Svenska kyrkans gemensamma arkiv.

Tabell 11. Intäkter och kostnader Internt stöd

Internt stöd	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Intäkter	2	1	1	2	0	1	1
Kostnader	-84	-105	-56	-52	32	53	4
Resultat	-82	-104	-54	-50	32	54	4

Inom verksamheten finns planerade intäkter och kostnader för internt stöd gällande, ekonomi, fastigheter och service, arkiv, kommunikation, juridik, personal m.m.

Intäkterna är i nivå med budget. Kostnaderna är lägre än budget och föregående års utfall, vilket till stor del beror på anpassningar till den nya ekonomimodellen som infördes 2017.

Ekonomi

Nedan redovisas den totala ekonomin för den nationella nivån ur ett resultaträkningsperspektiv till skillnad mot tidigare då den redovisats ur ett verksamhetsperspektiv.

Tabell 12. Känslighetsanalys finansiering

Känslighetsanalys	Förändring av antagande	Ungefärlig effekt (mnkr)
Avgift gemensam verksamhet	1 öre	140
Medlemsandel	1 %	9
Avkastning på värdepappersportföljen	1 %	79

Den viktigaste intäkten i Svenska kyrkan är kyrkoavgiften. Förändringar i antal tillhöriga och utvecklingen av medlemmarnas kommunalt beskattningsbara inkomster (kyrkoavgiftsunderlaget) är därmed centrala faktorer. In- och utträden 2017 påverkar kyrkoavgiftsintäkten först år 2020. Medlemmarnas inkomster 2016 påverkar kyrkoavgiftsintäkten år 2018. Den ekonomiska utvecklingen globalt påverkar utvecklingen i Sverige och därmed kyrkoavgiftsunderlaget. Andra faktorer som kan ha betydelse för verksamheten är förändringar i skattesystemet, politiska beslut kring offentliga bidrag som t.ex. bidragen från Sida. Därtill råder osäkerhet om utvecklingen på finansmarknaden.

I tabellen nedan redovisas den totala budgeten för den nationella nivån där samtliga intäkter och kostnader ingår, samt jämförelsesiffror från bokslutet 2016 detaljbudget 2017 och tidigare beslutad ram.

Tabell 13. Resultaträkning

Resultaträkning	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Allmän utjämningsavgift	902	929	929	932	30	3	3
Utjämningsavgift församlingsnivå	771	790	794	798	27	8	4
Särskild utjämningsavgift	8	0	0	0	-8	0	0
Insamlade medel	195	216	216	179	-16	-37	-37
Kyrkoantikvarisk ersättning	591	460	460	557	-34	97	97
Erhållna bidrag	200	239	226	225	25	-14	-1
Övriga intäkter	81	94	74	91	10	-3	17
Förändr. ändamålsbest. medel	41	4	11	25	-16	21	14
<i>Summa intäkter exkl. finansförvaltning</i>	<i>2 789</i>	<i>2 733</i>	<i>2 710</i>	<i>2 808</i>	<i>19</i>	<i>75</i>	<i>98</i>
Finansnetto	666	360	362	767	101	407	405
Summa intäkter	3 455	3 093	3 072	3 575	120	482	503
Utjämningsbidrag församlingsnivå	-771	-790	-795	-799	-28	-9	-4
Utjämningsbidrag stiftsnivå	-178	-224	-215	-212	-34	12	3
Kyrkoantikvarisk ersättning	-591	-460	-460	-555	36	-95	-95
Utveckl.samarbete/bistånd	-282	-300	-260	-280	2	20	-20
Övriga lämnade bidrag	-141	-181	-208	-125	16	56	83
Externa kostnader	-491	-546	-525	-541	-50	5	-16
Personalkostnader	-403	-452	-457	-419	-16	33	38
Avskrivningar	-13	-10	-10	-8	5	2	2
<i>Summa kostnadsram</i>	<i>-2 870</i>	<i>-2 962</i>	<i>-2 928</i>	<i>-2 938</i>	<i>-68</i>	<i>24</i>	<i>-10</i>
Fastighetskostnader utland	-13	-16	-27	-10	3	6	17
Dela tro – dela liv	-25	-14	-9	-6	19	8	3
Summa kostnader	-2 907	-2 992	-2 964	-2 954	-47	38	10
Årets resultat	547	102	108	621	74	519	513

Nettoresultatet för 2017 uppgår till 621 mnkr. Det är väsentligt högre än både budget och föregående års utfall. Avvikelsen beror till största del på finansnettot som är ett resultat från kapitalförvaltningen som haft en avkastning som varit 405 mnkr högre än budget.

Intäkter jämfört med föregående år

I jämförelse med föregående år har intäkterna ökat med 120 mnkr. Detta förklaras främst av en ökning inom kapitalförvaltningen med 101 mnkr samt genom ökad allmän utjämningsavgift, ökad utjämningsavgift på församlingsnivå och ökade erhållna bidrag.

Inom erhållna bidrag finns bl.a. en intäkt bestående av statliga medel till arbetet med flykting- och asylsökande som uppgår till 8 mnkr.

Insamlade medel har sjunkit i jämförelse med föregående år, främst inom den internationella verksamheten. Ökade övriga intäkter förklaras av intäkter i samband med kyrkovalet, GIP och GAS.

Intäkter jämfört med budget

Sammanlagda intäkter är också högre än budget. Den största avvikelser återfinns inom kapitalförvaltningen som redovisar intäkter som är 405 mnkr högre än budgeterat.

Allmän utjämningsavgift och utjämningsavgift församlingsnivå har en avvikelse som beror på underskattning av kyrkoavgiftsunderlaget för beskattningsår 2015.

Ökad kyrkoantikvarisk ersättning motsvaras av samma kostnadsökning och beror på högre användning av ersättningen.

Insamlade medel är lägre än budgeterat, främst inom den internationella verksamheten. Högre nyttjande av ändamålsdestinerade medel kompenserar för lägre insamlade medel i den internationella verksamheten.

Kostnader jämfört med föregående år

Av kostnaderna utgör en övervägande del bidrag till stift, pastorat och församlingar, till exempel bidrag inom ramen för utjämningsystemet, den kyrkoantikvariska ersättningen och de riktade bidragen.

I jämförelse med föregående år har totala kostnader ökat med 47 mnkr. Ökningen beror bland annat på ökade utjämningsbidrag samt att de externa kostnaderna är högre än föregående år, främst på grund av projektet för flytt av serverhallar.

Personalkostnader är 16 mnkr högre än föregående år, vilket främst förklaras av att Trossamfundet har bytt princip för beräkning av pensionskostnader. Från och med 2017 tillämpas Pensionskassans prognos.

Kostnader jämfört med budget

Sammanlagda kostnader är 10 mnkr lägre än budgeterat vilket främst beror på att kostnaderna för utlandsfastigheter samt *Dela tro – dela liv* blivit lägre än förväntat. Kostnadsramen är 10 mnkr högre än tidigare planering men ligger inom av kyrkomötet givna ramar.

Utjämningsbidraget på stiftsnivå är lägre än budgeterat. Det har påverkats av utdelning av vinstmedel från prästlönetillgångarna.

Den ökade kostnaden för kyrkoantikvarisk ersättning motsvaras av samma intäktsökning och beror på högre användning av ersättningen.

Kostnaderna för utvecklingssamarbete/bistånd påverkas av externa bidrag till det internationella arbetet. Övriga lämnade bidrag är lägre på grund av att GIP-bidraget till stiftet, nyttjats i lägre omfattning än planerat.

De externa kostnaderna överstiger budget med 16 mnkr, vilket bl.a. kan hänföras till kostnaden för flytt av serverhallar som är 31 mnkr högre än detaljbudget och inte fanns med i ram men har balanserats av outnyttjad reserv.

Personalkostnaderna är 38 mnkr lägre än budgeterat, vilket beror på vakanser, men ska ses tillsammans med kostnader för inhyrd personal som överstiger budget med 14 mnkr.

Tabell 14. Nationell fastighetsfinansiering

Fastighetskostnader utland	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Svenska kyrkan i utlandet	-12	-14	-23	-9	3	5	14
STI	-1	-2	-3	-1	0	1	2
Resultat	-13	-16	-27	-10	3	6	17

Den nationella fastighetsfinansieringen löper vid sidan om både detaljbudget och rambudget som ett totalbelopp över en femårsperiod. I beloppen i tabellen ingår avskrivningar avseende redan vidtagna åtgärder på fastighetsområdet.

Fastighetskostnaderna är lägre än tidigare planering, vilket beror på att vissa projekt har skjutits fram samt att arbete på fastigheten i Paris aktiverats som en tillgång och kostnadsförs som avskrivningar under flera år. Under året har bl.a. genomförts en ombyggnation av köket i Los Christanos sam underhållsåtgärder på lokaler i Melbourne och Bryssel.

Till grund för arbetet med utlandsfastigheter finns en detaljerad lokalförsörjningsplan som stödjer prioritering mellan olika projekt.

Tabell 15. Satsning på undervisning och mission (Dela tro – dela liv)

Dela tro – dela liv	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Dela tro - dela liv	-25	-14	-9	-6	19	8	3
Resultat	-25	-14	-9	-6	19	8	3

Kostnaderna för satsningen *Dela tro – dela liv* har under året uppgått till 6 mnkr vilket är lägre än budgeterat. De totala kostnaderna för satsningen uppgår till 60 mnkr under perioden 2013–2018.

Tabell 16. Rådet för internationell mission och diakoni

Resultat Rådet för internationell mission och diakoni	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Insamlade medel	174	194	194	158	-16	-36	-36
Erhållna bidrag	172	230	216	209	37	-21	-7
Övriga intäkter	2	1	1	2	0	1	1
Förändr. ändamålsbest. medel	40	3	9	22	-18	19	13
Summa intäkter	387	428	420	392	5	-36	-28
Utveckl.samarbete/bistånd	-282	-300	-260	-280	2	20	-20
Övriga lämnade bidrag	-7	-1	-27	-5	2	-4	22
Externa kostnader	-79	-86	-90	-76	3	10	14
Personalkostnader	-120	-133	-135	-125	-5	8	10
Avskrivningar	0	0	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-489	-520	-513	-485	4	35	28
Resultat	-102	-93	-93	-94	8	-1	-1

De samlade intäkterna och kostnaderna som redovisas här återfinns inom flera verksamheter, varav Samordna och utveckla internationell mission och diakoni är den

största. Vidare återfinns kostnader främst inom verksamheterna Stödja utveckling av församlingslivet, Bidra till samhällsutvecklingen och Värna och utveckla relationer med kyrkans omvärld.

Den sammanlagda externa finansieringen är högre än föregående år men lägre än tidigare planering. Insamlade medel har minskat sedan föregående år och är lägre än planerat, medan intäkter från erhållna bidrag är lägre än budget men högre än föregående år. Ökningen av erhållna bidrag består till stor del av ökade bidrag från Sida. Nyttjande av ändamålsdestinerade medel är högre än budget för att kompensera för lägre insamlade medel.

Totala kostnader för verksamheten är lägre än tidigare planering på grund av lägre personalkostnader samt lägre externa kostnader för engagemang, insamling och kommunikation än planerat.

Tabell 17. Rådet för Svenska kyrkan i utlandet

Resultat Rådet för Svenska kyrkan i utlandet	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Insamlade medel	9	10	9	8	-1	-2	-1
Erhållna bidrag	4	4	4	4	0	0	0
Övriga intäkter	6	3	3	4	-2	1	1
Förändr. ändamålsbest. medel	0	1	1	3	3	2	2
Summa intäkter	20	18	17	18	-2	0	1
Utveckl.samarbete/bistånd	0	0	0	0	0	0	0
Övriga lämnade bidrag	-5	-6	-6	-6	-1	0	0
Externa kostnader	-16	-12	-11	-17	-1	-5	-6
Personalkostnader	-74	-71	-72	-71	3	0	1
Avskrivningar	-2	-1	-1	-1	1	0	0
Summa kostnader	-97	-91	-90	-95	2	-4	-5
Resultat	-77	-74	-73	-77	0	-3	-4

De samlade intäkterna och kostnaderna som redovisas här återfinns inom flera verksamheter, varav Stödja utveckling av församlingslivet är den största.

Intäkterna är lägre än föregående år men i nivå med budget. Insamlade medel är lägre än tidigare planering.

Kostnaderna är i nivå med föregående år men högre än budget på grund av valutakurspåverkan och en något större omsättning av utsänd personal än planerat.

Både intäkter och kostnader påverkas av filialerna som konsolideras in i Trossamfundet. Under året har församlingen i Torrevieja övergått från att vara filial till att vara en egen juridisk person vilket påverkar övriga intäkter.

Kostnader som finansieras genom nationell fastighetsfinansiering redovisas i egen tabell 14. Utredningar av juridisk karaktär i utlandsförsamlingarna redovisas under verksamheten Styrning och ledning i tabell 10.

Tabell 18. Ändamålsbestämda medel

Ändamålsbestämda medel	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Internationell mission och diakoni	82	91	85	60	-22	-31	-25
Arbete bland svenskar i andra länder	28	27	27	26	-2	-1	-1
Övriga verksamheter	38	36	36	38	0	2	2
Utgående balans	149	154	148	123	-26	-31	-25

Tabellen visar ändamålsbestämda medel per 31 december respektive år. Ändamålsbestämda medel har nyttjats i högre grad inom den internationella verksamheten än planerat för att kompensera för lägre externa intäkter än planerat. I övrigt är avvikelserna en följd av att siffrorna för DB 2017 samt RAM 2017 har justerats på grund av omklassificeringar mellan verksamheter.

Tabell 19. Eget kapital och mål för eget kapital

Fritt eget kapital	UTFALL 2016	RAM 2017	DB 2017	UTFALL 2017	JMF UTFALL	JMF RAM	JMF DB
Fritt eget kapital	7 619	7 260	7 469	8 240	621	980	771
Lägsta nivå fritt eget kapital	6 500	6 630	6 630	6 613	113	-17	-17
Skillnad mot lägsta nivå	1 119	630	839	1 627	508	997	788

Ovanstående tabell visar det egna kapitalet per 31 december respektive år, det av kyrkomötet beslutade lägsta värdet samt skillnaden däremellan.

Kyrkomötet har beslutat att mål för storleken på den nationella nivåns kapital ska vara lägst 6 500 mnkr från utgången av 2016. Målet för storleken på det egna kapitalet ska årligen justeras med hänsyn till konsumentprisindex. Det egna kapitalet uppgår till 8 240 mnkr, varav 2 676 mnkr avser orealiserade vinster inom finansförvaltningen.

Det nationella kapitalet utgör en gemensam resurs för hela trossamfundet och dess avkastning möjliggör såväl resurser till akuta insatser som till strategiska satsningar för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv. Kyrkostyrelsen har inom ramen för beredningsarbetet med Svenska kyrkans kapitalsituation fört en dialog med stiftens och funnit en samsyn kring att det krävs mer av gemensamt ansvar för att klara Svenska kyrkans uppgift i framtiden.

Riktat församlingsbidrag

Riktat församlingsbidrag (RFb) är en form av omställningsbidrag som bidrar med finansiering av verksamhet som syftar till att, genom samverkan, skapa grund för bestående effektiviseringar i verksamheten hos församlingar och pastorat. Totalt har kyrkomötet beslutat om 400 mnkr i riktat församlingsbidrag fördelat på fyra beslut à 100 mnkr. Det första årets bidrag (med beslut fattat år 2011) är inte längre möjligt att disponera. För övriga år har kyrkostyrelsen i slutet av 2016 beslutat att stiftens kan begära utbetalning av kvarvarande inestående riktat församlingsbidrag som ett förskott, där stiftens disponerar medlen fram till utgången av 2019. Möjligheten infördes för att förenkla administrationen av riktat församlingsbidrag. Förskottsutbetalningen verkställdes i mars 2017, där ett stift valde att avstå från att begära förskottsutbetalning. För att det ändå ska vara möjligt att gemensamt följa upp användningen av RFb har stiftens fortsatt administrera bidraget i det gemensamma projekthanteringssystemet (PHS) även efter det att förskotten betalades ut.

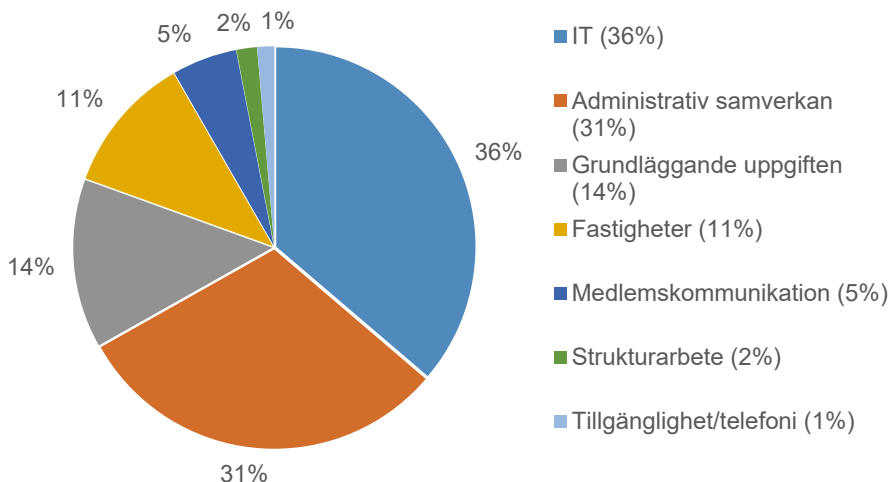
Som framgår i tabellen nedan är större delen av de tilldelade medlen förbrukade vid utgången av 2017.

Tabell 20. Riktat församlingsbidrag 2011–2017

Stift	Tilldelning		Beslut		Förbrukning		Kvar att använda Mnkr	Förbrukning 2017 Mnkr
	Mnkr	Andel	Mnkr	Andel	Mnkr	Andel		
Uppsala	33	8%	33	100%	19	59%	11	0
Linköping	24	6%	24	100%	22	91%	2	3
Skara	25	6%	24	96%	24	98%	1	3
Strängnäs	25	6%	25	100%	14	58%	11	4
Västerås	26	7%	26	100%	24	91%	2	3
Växjö	28	7%	21	75%	21	75%	7	3
Lund	58	14%	57	98%	37	64%	21	9
Göteborg	54	13%	52	96%	49	92%	5	6
Karlstad	17	4%	17	100%	15	89%	2	0
Härnösand	18	4%	16	89%	16	89%	2	6
Luleå	25	6%	23	92%	22	88%	3	4
Visby	3	1%	3	100%	3	100%	0	1
Stockholm	65	16%	65	100%	60	92%	5	10
Totalt	400	100%	385	96%	326	82%	74	52

Stiften väljer själva vilka projekt som ska tilldelas riktat församlingsbidrag. En förutsättning är dock att de uppfyller de av kyrkomötet beslutade kriterierna. Av figuren nedan framgår fördelningen av riktat församlingsbidrag baserat på förbrukade och planerade projekt per område.

Diagram 4. Fördelning av riktat församlingsbidrag 385 mnkr

Noteras kan att IT och administrativ samverkan utgör 67 procent av beslutade medel. Den grundläggande uppgiften uppgår till 14 procent av beslutade medel.

Den nationella nivåns kostnader för RFb, 400 mnkr, har redovisats det år som beslutet hänför sig till. Ovan nämnda förskottsutbetalning som gjordes under 2017 har därför inte påverkat den nationella nivåns resultat för 2017.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 8–9 maj 2018.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Aron Emilsson, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Mats Hagelin, Lars Johnsson, Leif Nordlander, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Britt Sandström, Erik Sjöstrand samt tjänstgörande ersättarna Daniel Larson och Carl Seved Tigerhielm.

Föredragande: Ekonomi- och finanschef Gustaf af Ugglas

Kyrkostyrelsen beslöt i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2018:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2017.

ÅRSREDOVISNING 2017
SVENSKA KYRKANS NATIONELLA NIVÅ

Innehåll

Ärkebiskopen	4
Generalsekreteraren	6
Fakta om Svenska kyrkan	8
Verksamhetsberättelse	11
Så här styrs Svenska kyrkan	28
Stiften i Svenska kyrkan	30
Förvaltningsberättelse	33
Resultaträkning	38
Balansräkning	39
Förändring av eget kapital	40
Kassaflödesanalys	41
Noter	42
Kyrkostyrelsen	58
Revisionsberättelse	61
Bildgalleri	63
För dig som vill veta mer	64

Tillsammans i hoppet

ÄRKEBISKOPEN HAR ORDET

År 2017 har varit präglad av reformationsjubileet. Det har pratats Luther och luthersk teologi, det har rests till Wittenberg och förståelsen av hur lutherskt präglad vårt land är, har vuxit. Förhoppningsvis har många små Luther puttats ner från axlarna och fått en mera autentisk plats, som gett råg i ryggen för ett liv i frihet och tjänst. Den som är accepterad av nåd genom tron på Jesus Kristus är fri att leva enligt kärleksbudet.

ÅRET HAR SKÄRPT vår blick för kyrkans katolicitet och stärkt oss som en kyrka med ekumeniskt ansvars- tagande, ett världsvitt perspektiv och medvetenhet om att reformationen är en ständigt fortgående process. Den handlar mycket om det som är aktuellt och angeläget också i vår tid: bildning, frihet, rädsla och hopp. I en tid när populismen försöker att ställa ”eliten” mot ”vanligt folk” är det viktigt att poängtera att reformationens tankar om *bildning* riktade sig till alla människor och i förlängningen bidrog till demokrati och jämlikhet. Katekesens betydelse som bildnings- instrument kan knappast överskattas.

Om bildning är en nödvändig konsekvens av reformationen är *frihet* dess kärna. En människa som är rättfärdiggjord av nåd och begriper detta genom tron, är fri. Vi är inte bara fria från något utan också fria till något.

Det finns mycket *rädsla* i vårt samhälle. Det kan gälla osäkra jobb och pensioner, Europas framtid, terrorism, social otrygghet och konflikter. Över allt detta hänger som ett moln den rädsla som klimatförändringarna orsakar. Även om många av oss distraheras av andra nyheter smälter isarna i en alarmerande hastighet. Det handlar inte längre bara om bekvämlighet och välstånd, utan om hela ekosystems, byars och städers

överlevnad. Vi behöver lära oss att vara rädda på rätt sätt så att vi inte paralyseras eller stressas till planlös aktivism utan så att vi odlar positiv handlingskraft. Då blir frågan varifrån vi får vårt *hopp* avgörande för hur vi mår och hur vi tar ansvar.

För kristna är motivet för att ta ansvar för vår värld enkelt och starkt. Med Martin Luthers ord: ”Så är hela världen full av Gud. På varje gata och vid din egen dörr finner du Kristus. Stirra inte på himlen!”

Reformationsjubileet har infallit i en tid präglad av oro och osäkerhet. Samtidigt finns det fortfarande en sömngångaraktig likgiltighet som underminerar vår medvetenhet om vårt ömsesidiga beroende, både inom den mänskliga familjen och i hela Guds skapelse.

Just därför är det en god tid att vara kyrka. Vi håller det mäktiga budskapet om Jesus Kristus i våra händer och har uppdraget att dela det med andra. Vi är räddade inte på grund av det *vi* är och gör utan på grund av det *Gud* är och gör. Vi är befriade till ett liv i tack- samt svar på Guds frälsningsgåva. När Gud tilltalar oss med kärlek och barmhärtighet kan vi bli ambassadörer för fred, rättvisa och försoning i vår värld. Vi är fria för att tjäna. Kyrkan har både plats och uppdrag i det offentliga rummet.¹

¹Se Lutherska världsförbundets studiedokument ”Kyrkan i det offentliga rummet” (2017), som arbetats fram av teologer från lutherska kyrkor i Latin- och Nordamerika, Afrika, Asien och Europa: <https://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=1630755>

I september 2017 var ärkebiskop Antje Jackelén inbjuden till Pakistan av Church of Pakistan. Här besöker hon Lahore stift och deras kristna skola Cathedral 1.

Gudstjänsten samlar, ger orientering genom ordet, frar gemenskapen med Kristus och varandra i den heliga måltiden och sänder oss till ett liv i frihet och kärlek. Den är kyrkans och det kristna livets andhämtning. Må den nya kyrkohandboken som kyrkomötet 2017 efter mångas möda och arbete har beslutat om, bidra till förnyad gudstjänstglädje i vår kyrka.

Svenska kyrkan blir mindre – och samtidigt större. Mindre genom att vårt medlemstal sjunker, samtidigt som uppdraget att vara kyrka genom att följa Jesus är lika stort som alltid. Ja, kanske rentav större: vårt samhällsansvar och offentliga förväntningar på oss som kristna växer, samtidigt som vi alltid ska ha fokus på dem som Jesus kallar ”dessa mina minsta”.

I denna situation är det nödvändigt att vi ökar vår kompetens, både som organism och som individer. Det var länge sedan skolan hade som uppgift att ge en grundläggande kompetens i kristen tro. Idag är det få hem där barn lär sig att be. Det är också länge sedan kyrkan insåg att det var bäst att sluta med katederundervisning och auktoritärt pekande med hela handen. Idag är det inte bara i samhället i allmänhet som kunskapsnivån i frågor om tro är låg. Också bland oss själva, i kyrkan, finns stora behov.

För att kunna vara kyrka och vittna om Guds barmhärtighet i ord och handling behöver vi vara både utbildade och bildade. Behovet av ett systematiskt och samordnat program för lärande och undervisning för människor i alla åldrar är tydligt i vår kyrka. Projektet *Dela tro – dela liv* får nu en fortsättning i ett program för undervisning och lärande som tar några bestämda kliv framåt. Många människors gemensamma arbete återstår, men vad sägs om målet: ett program som är lika välkänt som konfirmationen och lika självklart som simskolan?

Låt oss fortsätta att med stolthet och kraft lyfta upp Jesu Kristi evangelium. Och göra det med ekumeniskt ansvarstagande, medvetna om att vi är del av en världsvid kyrka och att vi alltid förblir i behov av reformation.

+ Antje Jackelén

ANTJE JACKELÉN
ÄRKEBISKOP OCH ORDFÖRANDE I KYRKOSTYRELSEN

En hållbar samverkande kyrka

GENERALSEKRETERAREN HAR ORDET

Om hållbarhet, gemensam administrativ samverkan samt goda insatser i världen för våra insamlade medel.

JAG SER MED glädje tillbaka på ett högt deltagande i kyrkovalet i september 2017. Fler medlemmar än tidigare visade sitt engagemang för Svenska kyrkan och sitt intresse för verksamheten genom att ta sig till vallokalerna och rösta. Den demokratiska styrningen är en av flera grundläggande aspekter för Svenska kyrkans identitet och självförståelse. Vid höstens kyrkomöte fattades ett viktigt beslut om en ny kyrkohandbok för Svenska kyrkan, efter en lång process. Det avgående kyrkomötet fattade sitt beslut efter att förslaget till ny kyrkohandbok genomgått flera remissbehandlingar och revideringar. I pingsthelgen 2018 tas den nya handboken i bruk.

Det är roligt att följa hur antalet aktiva medlemsinträden i Svenska kyrkan ökar år från år, även om omfattningen inte är lika stor som antalet utträden. De människor som träder in och ur Svenska kyrkan har studerats närmare genom både enkätundersökningar och i personliga intervjuer och resultatet presenteras i rapporten *Medlemmar i rörelse*. Studien visar att rörligheten bland medlemmarna ökat och att beslut om både in- och utträde ofta innebär en längre process för individen och som berör människor på djupet. Att vårda relationer och att möta människors längtan behöver därför ständigt aktualiseras i våra församlingar så att Svenska kyrkan kan bidra till mening, livsmod, hopp och sammanhang.

Många människor vill uppleva kyrkorummet, ta del av andakter och gudstjänster och dela tro och liv med andra. Vi ser ett stort deltagande i Svenska kyrkans

rika kultur- och musikarrangemang vars utbud har både bredd, djup och kvalitet. Musiken i Svenska kyrkan berör och tar vid när det saknas ord. Detta är några av anledningarna till att drygt 6 miljoner människor väljer att vara medlemmar i Svenska kyrkan.

Svenska kyrkans liv levs i församlingar och stift, verksamheten är bred och mångskiftande och de stödjande och sammanhållande insatserna på nationell nivå har därför en spännvidd. Svenska kyrkans nationella nivå samverkar med stiftet så att församlingarna får stöd för att varje dag fullfölja sin grundläggande uppgift. Tillsammans arbetar vi för att stärka och utveckla Svenska kyrkans verksamhet och sidorna i denna årsredovisning kan bara spegla en liten del av allt vi gör.

HÅLLBART SAMHÄLLE OCH HÅLLBAR KYRKA

Under 2017 har torka, svält och krig drabbat människor runt om i världen, inte minst i Östra Afrika och i Mellanöstern. Svenska kyrkan har förmedlat humanitära insatser, primärt samordnade inom Action by Churches together, ACT-alliansen. Svenska kyrkan har genom församlingars kollekt och enskilda människors gåvor räddat liv, lindrat nöd och bidragit till psykosocialt stöd till många människor i utsatta situationer. Detta har skett parallellt med långsiktiga utvecklingsinsatser där vi stärker samarbetskyrkor och organisationer i ett 40-tal länder runt om i världen, för att motverka orättvisor och fattigdom.

I maj höll Lutherska världsförbundet sin tolfte generalförsamling i Windhoek, Namibia. Huvudtema för

Helén Ottosson Lovén talar vid årsupptakt för kyrkokansliets medarbetare i Uppsala.

2017 års generalförsamling var *Befriad av Guds nåd*, med tre underteman: *Frälsning – inte till salu*, *Människan – inte till salu* och *Skapelsen – inte till salu*. Svenska kyrkan representerades av bland andra ärkebiskop Antje Jackelén och kyrkostyrelsens förste vice ordförande Wanja Lundby-Wedin. Svenska kyrkans engagemang i den internationella lutherska gemenskapen har alltid varit stark. Under reformationsåret 2017 har det engagemanget både bekräftats och stärkts genom mötesplatser och sammankomster som inbjudit till reflektion och fördjupning.

Svenska kyrkan har sedan länge arbetat för sammanhållning och integration. Verksamheten i många svenska församlingar har förändrats genom det stora antal människor som tagit sin tillflykt till Sverige, undan konflikt, våld och misär. Församlingar har sedan hösten 2015 erbjudit t.ex. språkträning, barnaktiviteter och psykosocialt stöd till nyanlända och för detta har kyrkostyrelsen förmedlat ekonomiskt stöd till församlingar och pastorat. Det nationella projektet *Mer än jobb – Svenska kyrkans stöd till människor i arbetslöshet* har fokuserat de grupper som står längst ifrån arbetsmarknaden. I samarbete med Arbetsförmedlingen öppnas dörrar till arbetsmarknad och etablering genom rehabilitering, arbetsträning och praktik under handledning i våra församlingar och pastorat.

Låt mig lyfta fram betydelsen av den nationella nivåns bidrag för en hållbar utveckling, som omfattar stöd till stiftens och församlingarnas klimat- och miljöarbete samt utveckling av det diakonala arbetet och utmaning i identitets- och människovärdesfrågor. Frågan om hållbar utveckling förknippas ofta med klimatfrågor, men det är mera än så. Frågorna om klimatförändringar, resursförbrukning, utveckling och rättvisa är inte enbart naturvetenskapliga, tekniska, ekonomiska, sociala och politiska utan även etiska, existentiella och teo-

logiska. Etik och värdegrund är väsentliga element för att påverka och utveckla såväl kapitalförvaltning som strukturer för barnets bästa genom barnkonsekvensanalyser. Mera om Svenska kyrkans hållbarhetsarbete finns att läsa i *Hållbarhetsredovisning 2017*.

GEMENSAM ADMINISTRATIV SAMVERKAN

Ett stort och nödvändigt uppdrag är att effektivisera Svenska kyrkans administrativa funktioner i samarbete med stiftet och hjälpas åt med gemensamma hållbara lösningar. Det åstadkommer bättre och likvärdig kvalitet och arbetet blir kostnadseffektivt. Vi kan då frigöra lokala resurser och tillmötesgå medlemmarnas önskan om att våra begränsade medel ska användas klokt och ansvarsfullt till förmån för kärnverksamheten.

För att säkerställa ett hållbart rikstäckande ansvar för det rika kulturarv vi förvaltar, arbetar vi för gemensamt ansvar av förvaltning och ökad kostnadseffektivitet. Från 2018 har det i Svenska kyrkans ekonomiska utjämningsystem mellan församlingar tagits hänsyn till hur många barn som bor i församlingen, om församlingen finns i glesbygd eller i ett socioekonomiskt utsatt område.

Samverkan är en viktig förutsättning för en fortsatt god utveckling och den nationella nivån vill fortsatt vara en sammanhållande kraft i Svenska kyrkan, ge stöd till stiftet och bidra till församlingarnas möjlighet att utföra sin grundläggande uppgift lokalt.

HELÉN OTTOSSON LOVÉN
GENERALSEKRETERARE

Fakta om Svenska kyrkan 2017

Svenska kyrkan har

6,0

miljoner medlemmar,

59

procent av befolkningen.

Antal döpta

51 700*

Antal konfirmerade

28 000*

Vigslar inom Svenska kyrkan

17 800*

Begravningar inom Svenska kyrkan

67 300*

Svenska kyrkan bestod
2017 av

1 355

församlingar och

31

utlandsförsamlingar.

Antal vuxna i
öppen verksamhet
(antal besök/år)

2,7 miljoner*

Antal vuxna i
regelbunden verksamhet

149 000 *

Antal barn- och unga i
öppen verksamhet
(antal besök/år)

1,6 miljoner*

Antal barn- och unga i
regelbunden verksamhet

172 000 *

* Uppgifter gäller 2016 och är avrundade.

Antal stödsamtal under året

775 000*

Antal besök på sjukhus,
fängelse eller gruppboende.

88 000*

Antal hembesök

108 000*

Svenska kyrkan har

21 700

anställda och

27 000

förtroendevalda.*

Frivilliga i diakonal
verksamhet

28 000*

Frivilliga i barn- och
ungdomsverksamhet

15 000*

Frivilliga unga ledare

9 000*

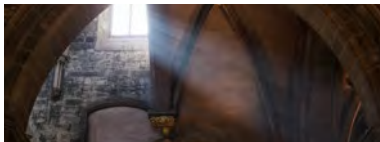

SVENSKA KYRKANS
INTERNATIONELLA ARBETE

Samlade in **158** miljoner kronor.

Utöver detta fick kyrkan

209 miljoner kronor i bidrag, främst
från Sida, Radiohjälpen och EU för sina
internationella insatser.

Svenska kyrkan äger
och förvaltar ca

3 400

kyrkobyggnader varav
flertalet är skyddade av
kulturmiljölagen (KML).

Svenska kyrkan i utlandet har
verksamhet i många länder
runt om i världen.

Under 2016 noterar man bl.a:

755 000 besök

116 000 personer i
gruppverksamhet

7 400 gudstjänster

800 vigslar

Världens fest i juni 2017 hölls i Västerås.

Året som gått

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

Uppdraget

Det evangelisk-lutherska trossamfundet Svenska kyrkan rymmer en rik mångfald av verksamheter som uttrycker den grundläggande tro, bekännelse och lära som Svenska kyrkan står för. Den primära enheten är församlingen, vars grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Regionalt framträder Svenska kyrkan som stift med uppgift att främja och utöva tillsyn av församlingslivet.

På nationell nivå, vars verksamhet denna årsredovisning avser, tar kyrkostyrelsen ansvar för Svenska kyrkans gemensamma angelägenheter:

- omvärld och relationer, där företrädarskap, officiella relationer till andra kyrkor och samfund samt internationell mission och diakoni ingår,
- stöd till stift och församlingar, som bl.a. innehåller stöd i stiftens och församlingarnas grundläggande uppgifter, utbildning för tjänst i Svenska kyrkan, forskning, arbetet med kulturarv, arbete bland svenskar i andra länder och administrativa stödfunktioner samt
- normering och förvaltning.

Omvärld och relationer

FÖRETRÄDARSKAP

Svenska kyrkan utövar ett aktivt företrädarskap genom att upprätthålla goda kontakter med beslutsfattare, lämna remissyttranden samt genom att vara en aktiv röst i samhällsdebatten. Svenska kyrkans budskap ska ha tydlig teologisk grund, vara väl sammanvägd mellan Svenska kyrkans olika verksamheter och perspektiv samt vara förankrade i beslutade policyer. Det innebär att tillföra teologiska perspektiv på olika

samhällsfrågor och tala tydligt om skapelseansvar, människovärde, upprättelse och frihet i de sammanhang där viktiga beslut fattas och genomförs, inom politik, förvaltning och i det civila samhället.

Svenska kyrkan företräds av bl.a. ärkebiskop, kyrkomötets ordförande, kyrkostyrelsens vice ordförande och generalsekreterare. Under 2017 lämnade Svenska kyrkan 31 remissyttranden, bl.a. inom områdena välfärd, klimat, minoritetspolitik och hälsa. Flera möten med ministrar och myndigheter har genomförts i för Svenska kyrkan angelägna frågor, såsom asylsökandes rättigheter och behov av omsorg, inte minst ensamkommande barn och unga.

ÄRKEBISKOPEN OCH ÖVRIGA BISKOPAR

Ärkebiskopen efterfrågas ofta i de offentliga samtalen och samhällsdebatten. Under året har ärkebiskopen medverkat i 136 intervjuer, främst i riksmidier. De har bl.a. handlat om de kristna minoriteterna i Irak, reformationsåret, kyrkohandboken, antalet medlemsutträden samt om Svenska kyrkan och samerna. Då det råder ett mediaklimat i högt tempo med få möjligheter till längre samtal och få tillfällen att pröva tankar, fortsätter de reflekterande samtalen med inbjudna gäster i podcasten *Prata till punkt med ärkebiskopen*.

www.svenskakyrkan.se/pratatillpunkt

Ärkebiskopen lyfter återkommande civilsamhällets och trossamfundens omistliga roll både i Sverige och i Europa. Tillsammans med övriga biskopar i Sverige, och andra religiösa ledare, har ärkebiskopen uttryckt sin oro över ett samhälle som alltmer dras isär och behovet av att skapa bättre förutsättningar för demokrati och tillit samt värna sammanhållning och integration.

Under hösten valde Göteborg och Luleå stift nya biskopar, Susanne Rappmann och Åsa Nyström, vilka kommer att biskopsvigas under våren 2018.

Ärkebiskop Antje besöker stora moskén i Islamabad, Pakistan, under sin resa i landet i september 2017.

ÄRKEBISKOPENS BESÖK I IRAK OCH PAKISTAN

I januari genomförde Kyrkornas världsråd en delegationsresa för kyrkoledare till Irak där ärkebiskopen ingick. Resans målsättning var dels att möta företrädare för kyrkorna i Irak och irakiska Kurdistan, dels att lyfta rekommendationer och slutsatser från en studie Kyrkornas världsråd gjort om behovet av skydd av minoritetsgrupper från Syrien och Irak.

I september besökte ärkebiskopen Church of Pakistan i syfte att stärka relationen och synliggöra de kristnas situation i landet. Under resan besöktes fyra stift, och delegationen fick möjlighet att lära mera om den pakistanska kyrkans diakonala arbete samt om partner som får ekonomiskt stöd av Svenska kyrkan. Ärkebiskopen invigde en ny kyrkobyggnad i stiftet Faisalabad med cirka 3 000 personer närvarande och deltog i paneler om religionsdialog i Raiwind stift och på Christian Study Center.

Den sårbara situationen för kristna och andra religiösa minoriteter uppmärksammades i ett möte med ministern för interreligiösa frågor. Kvinnors och religiösa minoriteters rättigheter lyftes i samtal med regeringsrepresentanter och MR-aktivister. Ärkebiskopen besökte även Pakistans största moské, Shah Faisal-moskén, för samtal med ledare där.

SVENSKA KYRKAN I ALMEDALEN

En viktig kontaktyta för Svenska kyrkan är politikerveckan i Almedalen. Ärkebiskopen, biskopar, förtroendevalda och sakkunniga medverkade även i årets vecka. Tillsammans med Visby domkyrkoförsamling och Visby stift genomförde Svenska kyrkan ett brett seminarieprogram. Kvällssamtal genomfördes med riksdagspartiernas företrädare i domkyrkans *Nikodemussamtal* samt med aktuella personligheter i *Samtal under valven*. Tillsammans med biståndsorganisationer genomfördes seminarier och diskussioner på det internationella torget *Sverige i världen* och tillsammans med andra organisationer i det civila samhället på *Det ideella torget*. Svenska kyrkans prioriterade områden var kulturarv, bildning, reformation och migrations- och integrationsfrågor. Förutom gudstjänster genomfördes kulturarvskonserter, kulturarvsvandringar och guidningar i domkyrkan.

2017 års Almedalsvecka präglades av Nordiska motståndsrörelsens närvaro. De människor som inte kunde eller vågade vara i Visby på grund av detta, uppmärksammades genom ord och en väl synlig tom stol i de seminarier Svenska kyrkan anordnade. Ett nyskrivet arabisktinfluerat klockspel för allas lika värde spelades dagligen från domkyrkotornet och Svenska kyrkan deltog i en manifestation för mångfald.

Under reformationsåret hade Svenska kyrkan tre scener på bokmässan. En av dem var mässans huvudscen som då fick temat Om: bildning.

ÖPPNARE OCH MER INKLUDERANDE SVERIGE

Svenska kyrkan har tillsammans med idéburna organisationer med social inriktning som Svenska Röda Korset, Riksidrottsförbundet, Rädda Barnen och Forum skrivit under en samverkansöverenskommelse under året. Den innebär bl.a. att man avser öka samverkan för ett öppnare och mer inkluderande Sverige. En viktig del av samarbetet är att underlätta samverkan på lokal nivå. Workshops har genomförts på flera platser i Sverige för att skapa förhållningssätt och utarbeta handlingsplaner gemensamt.

BOKMÄSSAN

En annan viktig mötesplats är Bokmässan i Göteborg. Årets program präglades av det övergripande temat *Bildning* och Svenska kyrkan var en tongivande aktör i planeringen för detta års bokmessa. En av Svenska kyrkans gäster vid bokmässan var Tysklands nyss avgångne president Joachim Gauck. Svenska kyrkan ansvarade för tre scener: *Se Människan*, Svenska kyrkans scen på bokmässan likt tidigare år, bjöd på samtal med svenska och internationella författare, där mötet mellan kultur, teologi och livsfrågor står i fokus, *Om: bildning* som bokmässans temascen kallades samt en tredje scen med temat *Bildning, mod och motstånd*. I samarbete med Utbildningsradion, UR, spelades 14 seminarier in för att på UR Play kunna användas som fortbildning av bl.a. lärare. Svenska kyrkans teologer, forskare, pedagoger och kommunikatörer medverkade och var tillgängliga för frågor och samtal.

www.svenskakyrkan.se/bokmässan

#VARDELJUS

Över 1 300 kvinnor i Svenska kyrkan publicerade uppropet #vardeljus den 24 november som en del av #metoo-rörelsen med genomslag i hela världen. Ärkebiskopen skrev själv under uppropet tillsammans med övriga kvinnor i biskopskollegiet. Ett officiellt uttalande publicerades som stöd för drabbade. Svenska kyrkan har de senaste tjugo åren arbetat med att bemöta och förebygga sexuella övergrepp i kyrkliga sammanhang. I varje stift finns specialutbildade kontaktpersoner, en man och en kvinna, med uppdrag att möta och stödja den som upplevt sexuella kränkningar. Svenska kyrkan arbetar även med kvalitets-säkring av barn- och ungdomsarbetet. Under året lanserades tillsammans med Svenska Kyrkans Unga och Scouterna ett ledarmaterial, *Trygga Möten*, för konfirmandledare och ungdomsledare i Svenska kyrkan.

RELATIONER TILL ANDRA KYRKOR, SAMFUND OCH RELIGIONER

Svenska kyrkan har officiella relationer till andra kyrkor och samfund. Inom ramen för detta arbete deltar Svenska kyrkan i ekumeniska samtal på olika nivåer. De syftar till dialog för att lära känna andra kyrkor på djupet, bearbeta teologiska skiljaktigheter samt söka gemensamma formuleringar och samarbete för fred och rättvisa. Svenska kyrkan är en aktiv medlem inom Lutherska världsförbundet som samlar de lutherska kyrkorna på global nivå samt Kyrkornas världsråd. Sveriges kristna råd och Sveriges Interreligiösa Råd utgör naven i arbetet med dagsaktuella frågor om migration och integration, situationen i Mellanöstern och det mångkulturella samhället.

REFORMATIONSÅRET

Med början den 31 oktober 1517 drog en rörelse genom Europa som påverkade kyrkoliv, stat och samhälle, utbildning och kultur. Svenska kyrkan har uppmärksammat 500 år av reformation och under den sista veckan i oktober högtidlighölls reformationen i tacksamhet och eftertänksamhet, med ekumenisk lyhördhet och i medvetenhet om bildningens betydelse för den enskilda människan och för hela samhället.

Resultatet av 50 års ekumenisk dialog mellan lutheraner och katoliker har mynnat ut i fem gemensamma löften i den fortsatta dialogen. Dessa presenterades i november 2016 under den stora högtiden i Lund och Malmö med påven närvarande, och finns beskrivna i dokumentet *Från konflikt till gemenskap*. Med allvar och hopp har reformationsåret uppmärksamrats, utan att förneka den konfliktfyllda historien. Året har präglats av gemenskap och försoning och en vilja att gå vidare med fokus på att det väsentliga är det som förenar oss, utan att det som skiljer skymms.

Över hela landet har lokala arrangemang planerats och gudstjänster firats. Tre stora nationella mötesplatser i reformationsårets anda, förutom Bokmässan, har genomförts. *Teologifestivalen* i februari samlade nästan 1 000 deltagare i Uppsala för att på olika sätt samtala om reformationen, dess konsekvenser och om framtiden. *Världens fest* i Västerås i början på juni som också syftar till ökat internationellt engagemang, global samhörighet och solidaritet genomfördes i samarbete med Västerås stift, Västerås pastorat och Svenska Kyrkans Unga i Västerås distrikt. Drygt 9 900 människor deltog i seminarier, workshops, gudstjänster, kultur och musik för alla åldrar. Mötet var i år en gatufestival, helt kostnadsfri och utan föranmälan.

Lutherska världsförbundet

Lutherska världsförbundet, LVF, samlar 145 kyrkor inom den lutherska kyrkofamiljen till gemenskap och arbete för att förändra människors livsvillkor. LVFs representerar 74 miljoner människor i 98 länder. Svenska kyrkan är medlem sedan LVF grundades 1947 i Lund.

Kyrkornas världsråd

Kyrkornas världsråd, KV, är en gemenskap av 348 kyrkor vars huvudsakliga mål är kristen enhet och samverkan mellan kyrkor för fred och rättvisa. KV samlar kyrkor och samfund i över 110 länder och representerar 500 miljoner kristna från olika traditioner. Svenska kyrkan är medlem sedan KVs grundades 1948.

Reformationsåret avslutades med en rad aktiviteter runt om i landet samt en direktsänd högtidsmessa i Uppsala domkyrka.

Reformationsveckan var det fjärde och avslutande arrangemanget som nationell nivå bidrog med under reformationsåret. I Uppsala domkyrka firades fem gudstjänster, flera med ekumenisk prägel och med nyskriven musik. Samtliga gudstjänster spelades in av SVT och högtidsmässan söndagen den 29 oktober direktsändes. Den följdes av ett soppkök, anordnat av Uppsala stadsmission, på domkyrkoplan. Vi firade också festgudstjänster i alla stifts domkyrkor på reformationsdagen den 31 oktober. Den 3 november avslutades reformationsveckan med ett Rockatorium med en rockkör från Uppsala domkyrka och Uppsala vokallensembel.

Betydelsen av reformationen kommer att belysas från många håll under lång tid, såväl lokalt som globalt. Innebörden i steget från konflikt till gemenskap är en gemensam ekumenisk uppgift att förvalta och utveckla. Svenska kyrkan på nationell nivå har i ekumenisk samverkan med anledning av reformationsåret publicerat litteratur, informations-, studie- och inspirationsmaterial till stöd för fortsatt fördjupning och folkbildning om reformationen.

www.svenskakyrkan.se/reformationsaret2017

LUTHERSKA VÄRLDSFÖRBUNDETS GENERALFÖRSAMLING

Lutherska världsförbundets 12:e generalförsamling hölls i Windhoek, Namibia, i maj månad under temat *Liberated by God's grace*, Befriad av Guds nåd. Generalförsamlingen samlade 145 medlemskyrkor från 98 länder med drygt 300 delegater som representerade 75 miljoner lutheraner. Under dagarna fördjupades temat genom tre olika spår, *Frälsningen – inte till salu*, *Människan – inte till salu* och *Skapelsen – inte till salu*.

Kvinnor respektive ungdomar samlades dagarna innan generalförsamlingen till förmöten om gemensamma angelägenheter och till föredrag. Kvinnoförmötet kom att präglade generalförsamlingens atmosfär och resulterade i flera betydelsefulla resolutioner om att säkerställa och respektera genusrättvisa i medlemskyrkorna.

Rådsförsamlingens medlemmar utsågs under generalförsamlingen och ärkebiskop Antje Jackelén valdes till ny vice ordförande från den nordiska regionen vid rådsförsamlingens första möte.

Torkan i Somalia är svår och många tvingas på flykt.

SVENSKA KYRKAN TILLDELADES UTMÄRKELSE I POLEN

I oktober mottog ärkebiskopen *Princess Anna Wazówna Church Award* som tilldelats Svenska kyrkan av den evangelisk-augsburgska kyrkan i Polen för de hjälpinsatser som gjordes i ett krigsdrabbat Masurien i Polen efter andra världskriget.

INTERNATIONELL MISSION OCH DIAKONI

Svenska kyrkan verkar för internationella och ekumeniskt samordnade missions- och diakoniinsatser samt ett långsiktigt utvecklings-samarbete. Verksamheten formas utifrån en långsiktig och strategisk samverkan tillsammans med andra kyrkor, ekumeniska nätverk och utvecklingsorganisationer. I kyrkostyrelsens uppdrag ligger också att samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans och dess församlingars arbete, engagemang och finansiering för internationell mission och diakoni. Det internationella arbetet finansieras främst genom insamlade medel, erhållna bidrag från Sida och avgiften till gemensam verksamhet. Svenska kyrkans internationella arbete granskas av *Svensk insamlingskontroll*. Svenska kyrkans internationella arbete är certifierat i enlighet med *Core Humanitarian Standard*, vilket innebär att ansvar och kvalitet genomsyrar Svenska kyrkans internationella arbete och att människor som lever i utsatta situationer ska vara delaktiga och känna sig trygga med Svenska kyrkans partner, liksom de organisationer som ger verksamheten bidrag.

LÅNGSIKTIGT UTVECKLINGSSAMARBETE

Svenska kyrkan stödjer och samarbetar med kyrkor, organisationer och nätverk i 40 länder i Afrika, Asien, Latinamerika och Mellanöstern. Syftet med det långsiktiga utvecklingssamarbetet är att bekämpa orättvisor och fattigdom genom att adressera grundorsakerna. Detta sker genom att Svenska kyrkan stärker samarbetspartner att agera rättighetsbaserat inom den civila sektorn för hållbara, demokratiska, rättvisa och jämställda samhällen. Ett sådant arbetssätt stärker människors egna resurser och involverar dem i processer för att förbättra sina livsvillkor.

I Sydafrika, Swaziland och Etiopien finns mentormammor som stödjer utsatta familjer att bättre kunna ta hand om sina barn. Dessa kvinnor hör hemma i området där de verkar och får därför fortare förtroende från dem som de möter. Det handlar om att upptäcka undernäring och ge stöd och råd i vardagslivet. Svenska kyrkan har under många år gett stöd till detta arbete, som startade i Sydafrika.

HUMANITÄRT BISTÅND OCH INSAMLING AV PENGAR

Svenska kyrkan räddar liv och lindrar nöd i akuta humanitära situationer. Arbetet samordnas och utförs primärt inom Action by Churches Together, *ACT-alliansen*, men även i samarbete med andra partner.

Under våren 2017 konstaterade FN att världen drabbats av den största humanitära krisen sedan 1945. Cirka 20 miljoner människor beräknades vara drabbade av svält i bl.a. Somalia, Etiopien och Sydsudan. På grund av torka och konflikter har ett stort antal människor i t.ex. östra Afrika varit i desperat behov av mat och vatten. Många människor har tvingats på flykt till följd av våldet och torkan i regionen. Över en miljon sydsudanesiska flyktingar tog under året sin tillflykt till Uganda, de flesta kvinnor och barn. Svenska kyrkan utökade sitt ekonomiska anslag för att möta den humanitära situationen där och i andra länder.

*Svenska kyrkan
stödjer och sam-
arbetar med kyrkor,
organisationer
och nätverk i
40 länder i Afrika,
Asien, Latinamerika
och Mellanöstern.*

ACT-alliansen

Svenska kyrkans internationella arbete är en av drygt 140 medlemmar i ACT-alliansen, Action by Churches Together. ACT-alliansen startade 2010 och är ett globalt samarbete mellan kyrkor och trosbaserade organisationer för katastrofinsatser, utvecklings- och påverkansarbete i över 100 länder.

Den nationella nivån ger stöd inom fyra övergripande områden: församlingarnas grundläggande uppgift, kommunikation, omvärldsanalys och forskning samt administrativ samverkan i strävan efter en hållbar kyrka.

I början av juni startade därför Svenska kyrkan en insamlingskampanj mot svälten och redan i mitten av augusti var insamlingsresultatet cirka sju miljoner kronor. Merparten av gåvorna kom från privatpersoner och gåvor till stöd för människor i utsatta situationer fortsätter att komma. Svenska kyrkan har funnits på plats i de drabbade områdena genom ACT-alliansens lokala partner och har bidragit till akuta insatser såsom mat- och vattenutdelning, sjukvård, utsäde och ny boskap samt försörjningsstöd.

Många länder drabbas återkommande av perioder med torra eller översvämningar som äventyrar tillgången till mat. Därför arbetar Svenska kyrkan även långsiktigt för att minska riskerna och sårbarheten när extremt väder uppstår. Det gör man exempelvis genom plantering av träd och buskage som stoppar vattenflöden, kunskap om effektivare odling och mer tåliga grödor samt hantering av vattenresurser.

STÖD TILL MÄNNISKOR SOM FÖRFÖLJS PÅ GRUND AV SIN TRO

På många håll i världen lever troende människor i stor utsatthet och i områden där kyrkor och andra religiösa lokaler attackerades. Det gäller såväl kristna som människor av annan tro, exempelvis muslimer, judar och yazidier i Irak och Syrien. Svenska kyrkan fördömer allt våld som sker i religioners namn och därför innesluts utsatta troende i böner och omfattas av Svenska kyrkans stöd.

Tillsammans med kyrkor och samarbetspartner världen över arbetar Svenska kyrkan för konfliktlösning och mänskliga rättigheter. Svenska kyrkan stärker kristna som lever i minoritet och arbetar för dialog mellan människor av olika tro. Svenska kyrkan stödjer kristna i länder i Afrika och i Pakistan. Svenska kyr-

kan samarbetar t.ex. med *The Middle East Council of Churches*, *World Student Christian Federation Middle East* och *Near East School of Theology, Beirut*, som utbildar präster i Mellanöstern. En del av Svenska kyrkans arbete är en verksamhet i det tysta, bortom strålkastarljuset, av säkerhetskänslighet gentemot enskilda människor och organisationer.

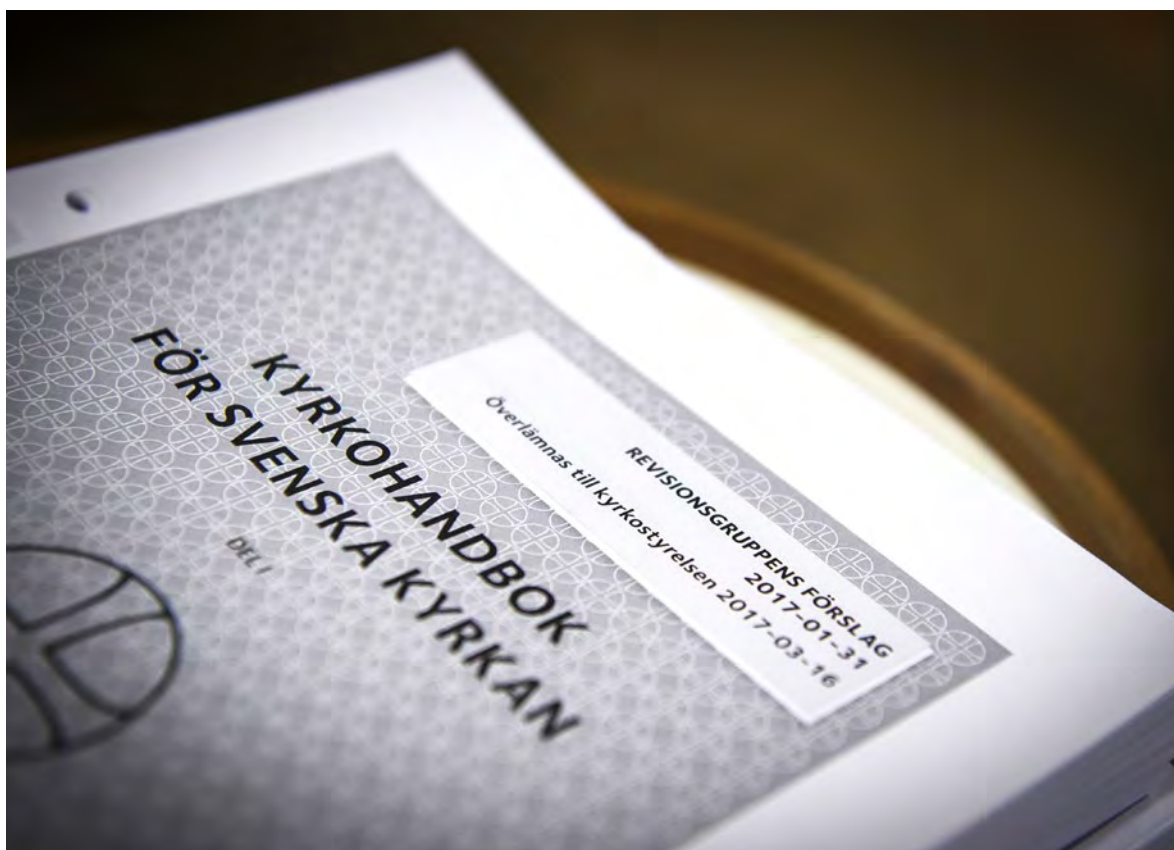
Tillsammans med Sveriges kristna råd och Sveriges Interreligiösa Råd slår Svenska kyrkan också vakt om samhällsutvecklingen i vårt eget land och reagerar när människor och religiösa lokaler attackerades.

 www.svenskakyrkan.se/internationelltarbete/det-har-gor-vi

Stöd till stift och församlingar

Ett av kyrkostyrelsens uppdrag är att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet. Stödet till församlingar ges antingen direkt eller via stiftens. Visst utvecklingsarbete äger rum i samarbete med något eller några stift med särskilt intresse och engagemang inom ett verksamhetsområde. Den nationella nivån ger stöd inom fyra övergripande områden som definierats av kyrkostyrelsen tillsammans med stiftens: församlingarnas grundläggande uppgift, kommunikation, omvärldsanalys och forskning samt administrativ samverkan i strävan efter en hållbar kyrka. För detaljerad information om den nationella nivåns arbete med klimat- och hållbarhetsfrågor hänvisas till *Hållbarhetsredovisning 2017*.

Samarbetet har stärkts på förtroendemannanivå mellan kyrkostyrelsen och stiftsstyrelserna liksom samarbetet på tjänstemannanivå mellan stiftens och

I november 2017 antog kyrkomötet förslaget till ny kyrkohandbok för Svenska kyrkan.

nationell nivå ledning. Ett strategiskt utvecklingsarbete genomförs tillsammans med stiftet inom flera verksamhetsområden, inte minst inom administrativ samverkan och i arbetet med att genomföra barnkonsekvensanalyser i Svenska kyrkans beslutsprocesser.

BESLUT OM NY KYRKOHANDBOK

Den 23 november fattade kyrkomötet beslutet att anta en ny kyrkohandbok för Svenska kyrkan. Det mångåriga arbetet med att förnya kyrkohandboken har syftat till att utveckla det lokala gudstjänstlivet och främja det gemensamma för Svenska kyrkan. Kyrkohandboken består av gudstjänstordningar med böner och andra texter samt musik. Den nya kyrkohandboken ger möjlighet till ökad flexibilitet, något som efterfrågats, inte minst utifrån ett barnperspektiv.

Huvudvolym, musikvolym samt en mässbok som innehåller ordningen och musiken för högmässan och övriga gudstjänster har publicerats. Ett implementeringsarbete pågår i samarbete med stiftet så att den nya kyrkohandboken kan tas i bruk på pingst dagen 2018. Det har producerats informations- och fördjupningsmaterial samt en körutgåva. Ett översättningsarbete pågår till nationella minoritetsspråk och svenskt teckenspråk.

Kyrkomötet gav kyrkostyrelsen i uppdrag att arbeta vidare med gudstjänstens musik och ta fram kompletterande musik till den nya kyrkohandboken. Det omfattar både gudstjänstmusik och musiken i de liturgiska texterna, musik från exempelvis samisk tradition och från samarbetskyrkor utanför Europa.

www.svenskakyrkan.se/kyrkohandboken

LÄRANDE OCH UNDERVISNING

I samarbete med stift och församlingar har en särskild satsning på kyrkans undervisning och mission, *Dela tro – dela liv*, genomförts under några år. Den har till syfte att stärka församlingarna i den grundläggande uppgiften och hitta nya vägar i det konkreta arbetet. Svenska kyrkan har med satsningen velat ge människor i alla åldrar möjlighet att växa och utvecklas i sin förmåga att samtala om och leva i tro. Satsningen fasas nu ut, men kyrkostyrelsen planerar vidare för ett systematiskt och sammanhållet program för lärande och undervisning för alla åldrar i Svenska kyrkan.

INTEGRATION OCH ETABLERING

Svenska kyrkan har sedan länge arbetat i mötet med asylsökande och flyktingar. Sedan hösten 2015 har

I juli 2017 fanns det cirka 1 180 personer i någon form av arbetsmarknads- politisk åtgärd i Svenska kyrkans församlingar och pastorat. De flesta av dessa fanns i åtgärdsprogrammen nystartsjobb, lönebidrag eller i trygghetsanställning.

verksamheten i många svenska församlingar förändrats genom det stora antalet människor som tagit sin tillflykt till Sverige, undan konflikter, våld och misär. Genom medarbetare, ofta ideellt engagerade, har många församlingar erbjudit bl.a. språkträning, självvårdande samtal och psykosocialt stöd.

Kyrkostyrelsen har särskilt avsatt 60 miljoner kronor årligen t.o.m. år 2019 för arbete med människor på flykt och nyanlända i Sverige. Långsiktighet och samverkan med andra organisationer har varit utgångspunkt vid fördelningen av dessa medel. Den största delen av medlen har fördelats till arbetet i svenska församlingar och pastorat, men en stor del har även fördelats i den internationella verksamheten såsom humanitära insatser och utvecklingsarbete främst i Mellan-östern. Kyrkostyrelsen har även anslagit resursförstärkning i stiftsorganisationen för coachning av medarbetare lokalt. Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar där Svenska kyrkan är en av huvudmännen har genom extra medel förstärkt sin juridiska kompetens. Översättningar av gudstjänstmaterial har gjorts till bl.a. persiska/farsi, dari, arabiska och tigrinja.

Flera församlingar vittnar om rädsla och främlingsfientlighet bland människor – känslor som man försöker att bemöta genom insatser för att öka tilliten människor emellan. Den nationella nivån har under året i samverkan med Västerås stift etablerat ett samarbete med Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism, numera Center mot våldsbejakande extremism under Brottsförebyggande rådet vid Justitiedepartementet.

Support Migration på nationell nivå riktar sig till anställda, förtroendevalda och ideellt engagerade som på olika sätt arbetar med migrations- och integrationsfrågor. Det är en tvådelad stödfunktion som består av ett intranät och en telefon- och e-postservice. *Support Migration* underlättar erfarenhets-, kunskaps- och metodutbyte mellan församlingar. Medarbetare knutna till funktionen arrangerar utbildning i t.ex. psykosocialt förhållningssätt och bemötande för medarbetare i stift och församling, några i samarbete med andra organisationer. Intranätsdelen är öppen för allmänheten och andra aktörer.

internwww.svenskakyrkan.se/supportmigration

Det finns sedan länge ett samarbete på lokal nivå på många håll mellan Svenska kyrkans församlingar och Arbetsförmedlingen för att öppna dörrar till arbetsmarknaden med rehabilitering, arbetsträning och praktik under handledning. En nationell överenskommelse mellan Svenska kyrkan, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Arbetsförmedlingen stärker och kvalitetssäkrar arbetet och syftar till att fler människor ska få stöd att komma ut i arbetslivet. Det fleråriga projektet *Mer än jobb – Svenska kyrkans stöd till människor i arbetslöshet* avslutades i december och har därefter övergått i ordinarie verksamhet. Projektet har riktat sig särskilt till de grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden, såsom unga, funktionshindrade och nyanlända. I juli 2017 fanns det cirka 1 180 personer i någon form av arbetsmarknadspolitisk åtgärd i Svenska kyrkans församlingar och pastorat. De flesta av dessa fanns i åtgärdsprogrammen nystartsjobb, lönebidrag eller i trygghetsanställning.

Mensura Nepjip flyttade till Sverige från Eritrea för nio år sedan. Café Trädgårn är ett samarbete mellan Domkyrkoförsamlingen och Härnösands kommun och fungerar som en mötesplats för alla. Therese Nyvind Martinsson är assistent i församlingen.

JOURHAVANDE PRÄST OCH STÖD PÅ NÄTET

Svenska kyrkans *Jourhavande Präst* finns i tre kanaler under tider på dygnet när många andra stödfunktioner inte finns tillgängliga. Tjänsten kan nås på telefon via nödnumret 112 och på webben via digitala brev eller chatt. Arbetet samordnas på nationell nivå och bemannas av medarbetare från hela landet. I telefontjänsten besvarades 2017 omkring 75 000 samtal. De två andra kanalerna används av allt fler och antalet chattar per kväll uppgår till 40 stycken. Chatttjänsten når nya målgrupper, framför allt yngre personer. Svenska kyrkan erbjuder också en finsk telejour.

ALLHELGONAHELGEN

Liksom tidigare år genomfördes en Allhelgonasatsning med diakonal inriktning. Satsningen 2017 handlade om att sänka trösklarna för att bli en god medmänniska till den som sörjer. Inom ramen för detta arbete har ett antal tips tagits fram för hur man kan tänka när man möter sörjande, *Första hjälpen vid sorg*. Tipsen delades i sociala medier och under Allhelgonahelgen delades en informationsfolder ut vid lokala ljusutdelningar. Genomslaget blev stort, filmen om första hjälpen nådde 1,2 miljoner användare på Facebook.

SOCIALA MEDIER

Genom Svenska kyrkans webbplats finns stort utrymme för sociala flöden. Webben är anpassad till det faktum att mer än hälften som besöker Svenska kyrkans webb gör det via mobil eller surfplatta. I genomsnitt producerades en film per dag till webbplatsen, för att komplettera de texter som finns.

Fler och fler människor söker sig till Svenska kyrkans kanaler på sociala medier. En del undrar över de stora frågorna i livet, andra vill diskutera en betraktelse eller så vill man be en bön för någon. Många diakoner, församlingspedagoger och präster har sedan många år vistats på nätet i kyrkans egna kanaler och på andra arenor. Med omkring 65 400 följare på Svenska kyrkans officiella Facebooksida i december 2017 och omkring 19 700 följare för den internationella verksamhetens facebooksida finns ett ökat behov av prästerlig närvaro på nätet. Uppgifterna varierar mellan faktafrågor och pastoralt omhändertagande. Ibland handlar det om att hänvisa till en annan präst i närmiljön. En rekryterings- och utbildningssatsning har startat i syfte att få fler präster i tjänst på nätet.

 www.facebook.com/svenskakyrkan

KYRKA OCH POLIS I SAMVERKAN

En uppdaterad överenskommelse om samverkan med Polisen och Svenska kyrkan, Equmeniakyrkan och Katolska kyrkan i Sverige tecknades 2017. Den syftar

till att trossamfunden kan bidra i polisens verksamhet vid t.ex. överlämnande av dödsbud, brottsofferstöd och krishantering. Stöd kan också ges i form av psykosocialt stöd till polisens anställda. Den nationella överenskommelsen ska vara utgångspunkt för lokala och regionala överenskommelser.

KULTUR

Svenska kyrkan verkar för ett rikt, mångfaldigt och frimodigt kulturliv och vill stå i dialog med de kulturutövare och konstnärer som i vår tid bearbetar livets stora existentiella frågor. Svenska kyrkan delar därför ut kulturstipendier varje år i syfte att bidra till skapandet av nya konstnärliga verk som anknyter till den kristna traditionen och de bibliska berättelserna. Intresset i år var rekordstort med 475 ansökningar och intresset ökar varje år. Stipendiesumman på 500 tkr fördelades jämnt mellan fem projekt inom scenkonst, bildkonst, film, litteratur och musik. Svenska kyrkans samiska kulturpris tilldelades till regissören Amanda Kernell för sin film *Sameblod*.

Göteborgs filmfestival hade i år temat *Gudar och människor* och därför hade tro- och religionsfrågor en ovanligt framträdande roll. Svenska kyrkans filmpris Angelos delades ut till filmen *Dröm vidare* av regissördebutanten Rojda Sekersöz, en film som även vann publikens pris som delades ut på festivalens slutgala. En dryg månad senare, i mars, delades Svenska kyrkans ungdomsfilmpris ut till filmen *Heartstone* under Barn- och ungdomsfilmfestivalen i Malmö. Under båda filmfestivalerna arrangerade Svenska kyrkan seminarier och andra aktiviteter.

SAMISKA KYRKODAGAR

I juni samlades drygt 500 deltagare från Sverige, Finland, Norge och Ryssland för samiska kyrkodagar i Arvidsjaur. Förutom att fira gudstjänst på samiska kunde deltagarna välja bland konserter och seminarier om t.ex. jojk i kyrkan, samisk kyrkokonst, klimatfrågor och frågor som rörde en eventuell sannings- och försoningskommission. Parallellt genomfördes ett ungdomsläger för unga i åldrarna 14–25 år. Kommunikationen var utmanande, då den skedde på minst fem språk och de samiska varieteterna.

KULTURARV

Svenska kyrkan förvaltar landets största sammanhållna kulturarv. Kyrkans kulturarv är både materiellt och immateriellt: kyrkogårdar och kulturminnen, kyrkorum och traditioner, instrument och musik. Svenska kyrkan äger 3 400 kyrkor och kapell, varav 3 000 är skyddade enligt kulturmiljölagen. Svenska kyrkan får årligen ett bidrag från staten, kyrkoantikvarisk ersättning, för merkostnader för vård och underhåll av det

De samiska kyrkodagarna i Arvidsjaur samlade drygt 500 deltagare från Sverige, Finland, Norge och Ryssland.

kyrkliga kulturarvet som omfattas av kulturmiljölagen. Kyrkostyrelsen har uppdraget att besluta om fördelning av denna ersättning på 460 miljoner kronor och redovisa användningen.

OMVÄRLDSANALYS OCH FORSKNING

Analys och forskningsresultat presenteras kontinuerligt via publikationer, föredrag och konferenser. Dessutom publiceras antologier, forskningsöversikter samt vetenskapliga och populärvetenskapliga artiklar.

Under våren presenterades studien *En tid av möten* där omfattningen av Svenska kyrkans arbete med asylsökande och nyanlända i Sverige 2015 och 2016 belyses. Studien baseras på en nationell enkätstudie och intervjuer i församlingar med olika förutsättningar. I studien beskrivs hur Svenska kyrkans församlingar utökade den befintliga verksamheten och mobiliserade medarbetare och volontärer till nya insatser, såväl i glesbygd som i större städer. Den tecknar bilden av utmaningar men också stor glädje, inte minst i mötet mellan människor. Studien finns publicerad i en bok och kan även laddas ned gratis från Svenska kyrkans webb. Den finns även översatt till engelska.

Flera av Svenska kyrkans forskare har bidragit till boken *Mellan himmel och jord – Svenska kyrkans kulturarv inför framtiden*. Boken är en del i en pågå-

ende reflektion i Svenska kyrkan om hur kulturarvet är ett levande arv, där nya tolkningar och förståelser finns i dialog med den mångtusenåriga historien. Symboler förmedlas och förändras, tolkas och omtolkas – nya tillkommer medan andra försvinner. Den handlar om att kulturarvet inte bara är något som ska konserveras och skyddas utan snarare är det som kyrkan anförtröts att främja och förnya.

SVENSKA KYRKANS GRUNDUTBILDNINGAR OCH SVENSKA TEOLOGISKA INSTITUTET

Svenska kyrkans utbildningsinstitut, med verksamheten förlagd till både Uppsala och Lund, har uppdraget att utbilda blivande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Frågor om rekrytering och kompetensförsörjning är ständigt levande inom Svenska kyrkan. Under 2017 har totalt 174 personer examinerats, 76 personer i Lund och 98 i Uppsala. 76 personer har studerat på halvfart och på distans. Av de examinerade var 52 diakoner, 50 församlingspedagoger, 9 kyrkomusiker och 63 präster. Dessutom har 56 studerande erhållit intyg om avslutad pastoralteologisk grundkurs under året, varav tio personer studerat i Göteborg. Utbildningsinstitutet ansvarar för den behörighetsgivande kyrkoherdeutbildningen och under året har 75 personer avslutat denna utbildning.

Kvällsmässa i Svenska kyrkan, Phuket, Thailand.

Svenska teologiska institutet i Jerusalem inriktar sig på religionsteologi och religionsmöte, särskilt mötet mellan kristendomen och judendomen, samt ekumeniska kontakter med kristna ur olika kyrkotraditioner. Institutet ger kortare och längre kurser inom dessa områden och möten sker med människor från olika religiösa och politiska grupper i området. Kursdeltagarna är teologer, präster och andra grupper av kyrkoarbetare från Svenska kyrkan och samarbetspartner världen över. Nytt för i år är att årets kyrkoledarkonferens för ledare från Latinamerika översatts till spanska. Kyrkoledare från Guatemala, Colombia, Honduras och Haiti deltog och kursen fokuserade på genus och ledarskap.

ARBETE BLAND SVENSKAR I ANDRA LÄNDER

Svenska kyrkan har utsänd personal och egna lokaler på 40 platser i 23 länder runt om i världen och firar gudstjänst, bedriver undervisning samt utövar diakoni och mission. På ytterligare cirka 100 platser firar man regelbundet gudstjänst. Rekrytering och utbildning av utlandsplacerad personal ingår i kyrkostyrelsens uppdrag. Medarbetare och förtroendevalda i de olika utlandsförsamlingarna har under året fortbildats inom kommunikation och säkerhet. Beredskap för krissituationer har aktualiserats genom de senaste årens terrorattentat och behöver ständigt förnyas.

Svenska kyrkan har för närvarande problem med att få visum för medarbetare till framför allt Australien och USA, vilket innebär reducerad verksamhet och orsakar problem.

www.svenskakyrkan.se/iutlandet

REGNBÅGSNYCKELN

Svenska kyrkan ska vara en inkluderande kyrka, där alla ska känna sig trygga och välkomna. Därför sker ett arbete mot diskriminering och medarbetare utbildas kontinuerligt i gender- och mångfaldsfrågor för att utveckla miljöer där människor får ett gott bemötande. För att stärka Svenska kyrkans hbtq-kompetens erbjuds processmodellen *Regnbågsnyckeln*, framtagen av Riksförbundet för kristna hbtq-personer och Sensus studieförbund. Den har prövats i några pilotförsamlingar under 2017 och kommer att erbjudas samtliga församlingar 2018. Under 2017 utbildade Svenska kyrkan 30 processledare i *Regnbågsnyckeln* och under 2018 kommer ytterligare 30 att utbildas. Den församling som vill bli märkt med en *Regnbågsnyckel* ska genomföra utbildningar i sina medarbetarlag och bland förtroendevalda.

Efter terrorattentatet i Stockholm. Tillsammans kan vi övervinna våldet.

SVENSKA KYRKANS BEREDSKAP

Kyrkostyrelsen ansvarar för att samordna beredskaperna inom Svenska kyrkan och att genom råd och anvisningar ge riktlinjer för hur arbetet inom kris och beredskap ska bedrivas inom Svenska kyrkan. Inom ramen för kyrkostyrelsens krisberedskap och krisledning ges stöd till utlandsförsamlingarnas verksamhet, den internationella verksamhetens medarbetare och till övriga delar av den nationella nivån. Det sker en kontinuerlig samverkan med *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* och krissamordnings- och säkerhetsfunktionen på nationell nivå har stärkts de senaste åren.

ADMINISTRATIV SAMVERKAN

Det pågår ett utvecklingsarbete för ökad samverkan inom det administrativa området i Svenska kyrkan. Arbetet sker tillsammans med stiftet och syftar till att ge förutsättningar för församlingarna att frigöra ytterligare kraft och resurser för sin grundläggande uppgift. Arbetet bidrar också till en hållbar utveckling och en likvärdig kvalitet i hela Svenska kyrkan.

De fem prioriterade verksamhetsområdena som stiftet och kyrkostyrelsen tillsammans kommit överens om är IT, fastigheter, ekonomi- och lönehantering, ärendehantering samt inköpsstöd. Den gemensamma IT-plattformen är en central förutsättning för adminis-

trativ samverkan och därför är både kostnaden per användare och församlingarnas anslutning till plattformen subventionerad. Antalet församlingar och stift som är anslutna uppgick vid årsskiftet 2017/2018 till 433, med totalt 13 000 användare.

Anslutningstakten till de gemensamma administrativa lösningarna är relativt hög. Antalet församlingar och pastorat som antingen är anslutna till de gemensamma ekonomi- och löneprocesserna, eller är på väg att anslutas, uppgår idag till 150.

Svenska kyrkan kan påverka näringslivet när vi sluter ramavtal för hela kyrkan – och samtidigt minskar vi våra kostnader. Under 2017 sparades 137 miljoner kronor genom ramavtalen. Samtliga 86 leverantörer inom ramavtalen följer Svenska kyrkans uppförandekod för leverantörer som innehåller krav om miljöhänsyn, arbetsvillkor, andra mänskliga rättigheter och förbud mot korruption. Olika hållbarhetsfrågor lyfts i såväl bedömningskriterier som kravspecifikationer, anpassade till den aktuella verksamheten. Det kan t.ex. handla om att en hög andel miljömärkta varor efterfrågas eller att krav på att arbetsförhållanden på fabriker i lågkostnadsländer följs upp.

Genom portalen för inköp på Svenska kyrkans intranät kan församlingar och stift ta del av hållbarhetsbedömningar och annan information, vilket hjäl-

Ett centralt register över alla fastigheter kommer att skapas och lokalförsörjningsplaner ska utarbetas med redovisning av hur församlingarna avser att använda sina byggnader framöver.

per enheter inom kyrkan att göra aktiva val och vid behov förändra det egna beteendet för att t.ex. minska den egna klimatpåverkan.

FASTIGHETER, KYRKOR OCH UTJÄMNINGSSYSTEM

För att frigöra ekonomiska resurser till församlingarnas grundläggande uppgifter, och för att kunna arbeta rikstäckande krävs ett gemensamt ansvarstagande inom Svenska kyrkan. Förvaltningen av det kulturarv som utgörs av kyrkobyggnaderna och av övriga byggnader behöver effektiviseras, vilket var innebörden i ett kyrkomötesbeslut hösten 2016. I en framtid med färre medlemmar kommer Svenska kyrkan att behöva arbeta mer kostnadseffektivt inom en rad områden. Särskilt när det gäller fastigheter är bedömningen att stora resurser kan frigöras genom att församlingarna får bättre redskap för översyn och effektiv förvaltning. Kostnaderna för förvaltning av samtliga fastigheter inklusive kyrkor och kapell uppgår årligen till cirka en fjärdedel av Svenska kyrkans totala kostnader. Det finns fortfarande stora möjligheter till ytterligare energibesparingar i Svenska kyrkans byggnader. Förvaltarskap är en grundläggande utgångspunkt i arbetet framåt vilket innebär att miljöaspekter ska integreras i arbetet, sida vid sida med pastorala, sociala och kulturarvsrelaterade aspekter. Detta ska ske samtidigt som en ekonomiskt hållbar fastighetsförvaltning nås.

Ett centralt register över alla fastigheter kommer att skapas och lokalförsörjningsplaner ska utarbetas med redovisning av hur församlingarna avser att använda sina byggnader framöver. Ett kyrkounderhållsbidrag införs som stöd till församlingarnas underhåll av kyrkobyggnaderna. Församlingar kommer med tiden att i samråd med stift och kyrkostyrelse kunna överlåta kyrkobyggnader de inte längre har bruk för till Trossamfundet Svenska kyrkan. Registret ligger dock närmast i tid att införas, och planeras vara upprättat den 1 januari 2019.

Förändringar av Svenska kyrkans ekonomiska utjämningsystem träder i kraft i januari 2018. En nyhet är att beräkningarna baseras på hur många barn som bor i en församling samt faktorer som att församlingen finns i glesbygd eller i ett socialt utsatt område.

SVENSKA KYRKANS MEDLEMMAR

Antalet aktiva medlemsinträden i Svenska kyrkan ökar år från år, även om omfattningen inte är lika stor som antalet utträden. In- och utträden ur Svenska kyrkan har studerats närmare, genom både enkätundersökning och personliga intervjuer och har presenterats i rapporten *Medlemmar i rörelse*. 2017 har fler än 96 000 medlemmar lämnat Svenska kyrkan. Detta är delvis en effekt av reaktioner på medierapportering där förtroende brustit från medlemmar med en lång relation till kyrkan, men också en effekt av att generationen unga vuxna är ovanligt stor och att de i högre grad än tidigare är omprövat sitt medlemskap. Den som lämnar Svenska kyrkan är ofta en ung man i storstad med högre inkomst än genomsnittet.

Den som går in i Svenska kyrkan är ofta en ung kvinna, utlandsfödd eller en återinträdare. Studien visar att rörligheten i medlemskåren ökat och att beslut om både in- och utträde ofta är en längre process som berör individen på djupet.

Att öka kännedomen om hur Svenska kyrkan kan bidra till mening, livsmod och sammanhang i livets olika skeden är angeläget likaså att informera om de insatser Svenska kyrkan gör i samhället i stort. Vid-

På de flesta platser i landet var köerna till vallokalerna tidvis långa.

den av Svenska kyrkans arbete är något som den nationella nivån, stiftet och församlingarna tillsammans och kontinuerligt bör aktualisera.

www.svenskakyrkan.se/statistik

KYRKOVALET

I september genomfördes ett kyrkovalet med ett högt valdeltagande. Den utökade möjligheten att förtidsrösta fram till och med valdagen har varit en viktig faktor för det ökade valdeltagandet. Likaså att nomineringsgrupperna har varit mer aktiva än andra år med att berätta om sina program och värva röster.

Målet med kommunikationen inför valet var att skapa kännedom om Svenska kyrkan och om valet samt ge information om hur man röstar. Tre veckor innan valet fanns en bemannad funktion, *Valservice*, vars syfte var att svara på allmänhetens frågor kring kyrkovalet per telefon och e-post. De vanligaste frågorna rörde röstkort, vallokaler samt nomineringsgrupper. Högst var trycket under valdagen då 634 telefonsamtal besvarades från nationell nivå.

Det mediala intresset för kyrkovalet och på sociala medier var större än tidigare år och förutom många lokalpolitiska utspel på redaktionell plats lyftes kyrkovalets betydelse också på många ledarsidor runt om i landet.

Normering och förvaltning

Kyrkostyrelsen bereder beslut till kyrkomötet om ändringar i kyrkoordningen avseende bestämmelser om kyrkans tro, bekännelse och lära, kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, tillhörigheten till Svenska kyrkan och vigningstjänst. Det gäller även ändringar i kyrkliga organisationen och de regler efter vilka församlingar och stift samt organ på den nationella nivån ska fullgöra sina uppgifter. Arbetet är inriktat på att utarbeta ändamålsenliga underlag för förankring,

reflektion och beslut om förändringar i kyrkoordningen. Ett exempel på normering kan vara regler om vård och förvaring av handlingar i Svenska kyrkans arkiv, i fråga om vilka skriv- och förvaringsmedel som ska användas, om utlåning och återlämnande av handlingar samt överlämnande av handlingar för överprövning samt regler för när handlingar ska gallras.

KAPITAL OCH PRÄSTLÖNETILLGÅNGAR

Svenska kyrkan är genom förvaltningen av prästlönetillgångar Sveriges största jordbruksförvaltare och Sveriges femte största skogsförvaltare. Tillgångarna består av skog, mark och ett fondkapital, och det sammanlagda marknadsvärdet uppgår till cirka 29 miljarder kronor. Prästlönetillgångarna förvaltas av stiftet och kyrkostyrelsen har ett tillsynsuppdrag som även inkluderar råd och stöd i frågor som rör förvaltningen. Dessutom ingår det i kyrkostyrelsens uppdrag att vid behov utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen.

Nationell nivå förvaltar ett kapital på cirka 8 155 miljoner kronor per sista december 2017, med ett avkastningskrav på tre procent per år över en rullande tioårsperiod, utöver inflationen. Avkastningen från förvaltningen ses som en resurs för att bekosta långsiktiga åtaganden och prioriterade områden för Svenska kyrkans verksamhet. Kapitalet ska förvaltas effektivt och på ett etiskt försvarbart sätt. Styrande för verksamheten är den av kyrkostyrelsen beslutade finanspolicyn och ett delegerat ansvar för verksamheten ligger hos kapitalförvaltningsrådet.

Inom ramen för hållbarhetsarbetet finns Ethosfonder för hela kyrkan. Det finns för närvarande tre fonder: En svensk och en global aktiefond samt en svensk räntefond. Hela förvaltningen av det nationella kapitalet följer FN:s principer för ansvarsfulla investeringar, *Principles for Responsible Investments*. För mer detaljerad redovisning hänvisas till *Hållbarhetsredovisning 2017*.

www.svenskakyrkan.se/hallbarutveckling

Så här styrs Svenska kyrkan

FÖRSAMLINGAR, PASTORAT, STIFT OCH NATIONELL NIVÅ

Organisation 2017

Församling

- SOM INTE INGÅR I PASTORAT
- DET LOKALA PASTORALA OMRÅDET
- FULLGÖR FÖRSAMLINGENS GRUNDLÄGGANDE UPPGIFT

KYRKOFULLMÄKTIGE
HÖGSTA BESLUTANDE ORGAN

REVISION

KYRKORÅD
STYRELSE
KYRKOHERDEN
ÄR LEDAMOT

VALNÄMND

Pastorat

- PASTORALT OMRÅDE
- ÖVERGRIPANDE LOKALT ANSVAR FÖR ATT FÖRSAMLINGARNA FULLGÖR SIN GRUNDLÄGGANDE UPPGIFT
- EKONOMISKT ANSVAR

KYRKOFULLMÄKTIGE
HÖGSTA BESLUTANDE ORGAN

REVISION

KYRKORÅD
STYRELSE. KYRKOHERDEN
ÄR LEDAMOT

VALNÄMND

FÖRSAMLING
FÖRSAMLINGSRÅD.
STYRELSE. KYRKOHERDEN
ÄR LEDAMOT

FÖRSAMLING
FÖRSAMLINGSRÅD.
STYRELSE. KYRKOHERDEN
ÄR LEDAMOT

Stift

- DET REGIONALA PASTORALA OMRÅDET
- FRÄMJAR OCH HAR TILLSYN ÖVER FÖRSAMLINGSLIVET

STIFTSFULLMÄKTIGE
HÖGSTA BESLUTANDE ORGAN

REVISION

EV NÄMNDER

STIFTSSTYRELSEN
LEDER OCH SAMORDNAR
STIFTETS FÖRVALTNING.
BISKOPEN ÄR ORDFÖRANDE.

DOMKAPITLET
PRÖVAR BEHÖRIGHET FÖR
PRÄSTER OCH DIAKONER
SAMT ÖVERPRÖVAR BESLUT.
BISKOPEN ÄR ORDFÖRANDE.

BISKOPEN

Nationell nivå

- ANSVARAR FÖR SVENSKA KYRKANS GEMENSAMMA ANGELÄGENHETER OCH FÖRETRÄDER KYRKAN NATIONELLT OCH INTERNATIONELLT

KYRKOMÖTET
SVENSKA KYRKANS HÖGSTA BESLUTANDE ORGAN

REVISION

BISKOPSMÖTET
BISKOPARNA SAMRÅDER OM
GEMENSAMMA FRÅGOR.

KYRKOSTYRELSEN
LEDER OCH SAMORDNAR
FÖRVALTNINGEN AV DEN
NATIONELLA NIVÅNS UPPGIFTER.
ÄRKEBISKOPEN ÄR ORDFÖRANDE.

DE KYRKLIGA NÄMNDERNA
KYRKOMÖTETS LÄRONÄMND
SVENSKA KYRKANS ÖVERKLAGANDE-
NÄMND
SVENSKA KYRKANS ANSVARSNÄMND
FÖR BISKOPAR
SVENSKA KYRKANS VALPRÖVNINGS-
NÄMND

ÄRKEBISKOPEN

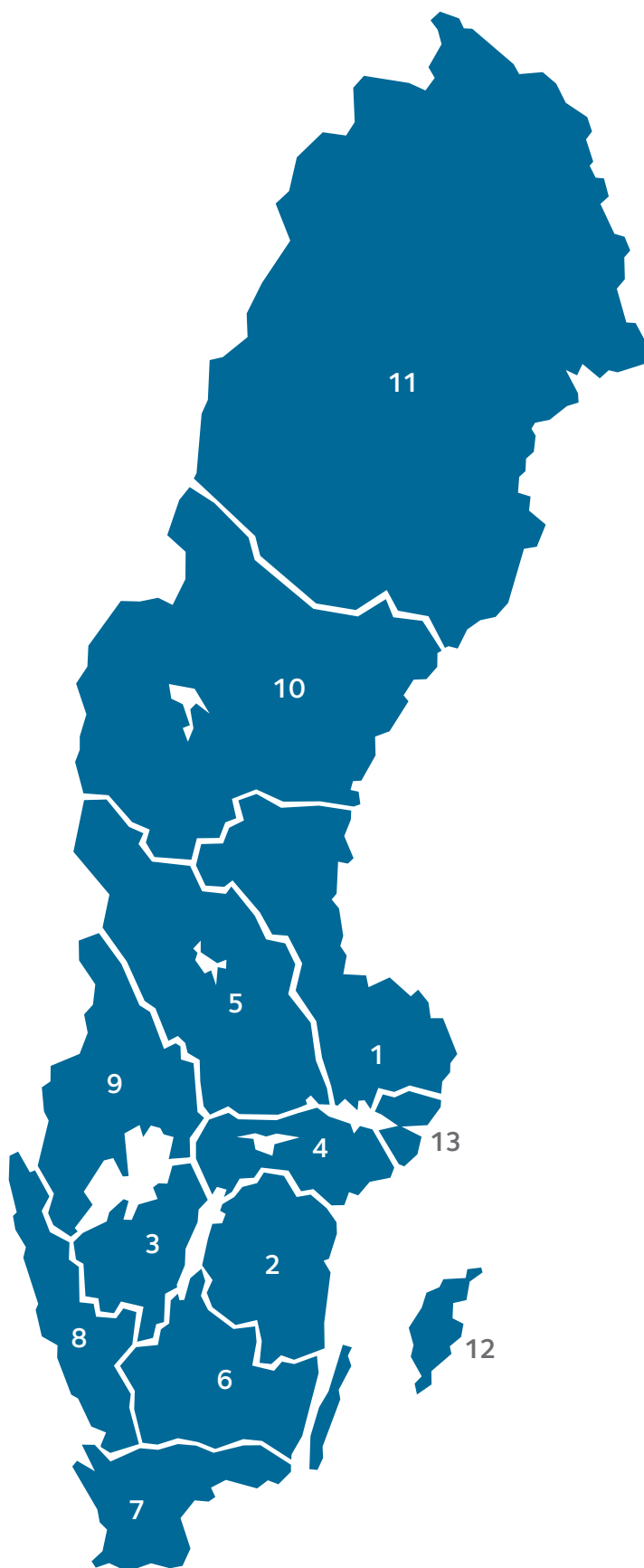
RÅD

Detta är inte en fullständig organisationskiss.

Stiften i Svenska kyrkan

14 BISKOPAR I 13 STIFT

Svenska kyrkan bestod 2017 av 13 stift indelade i totalt 1 355 församlingar i Sverige och 31 församlingar utomlands. 59 procent av Sveriges befolkning var medlemmar i Svenska kyrkan.

1. UPPSALA STIFT
BISKOP: RAGNAR PERSENIUS
62,5 % MEDLEMMAR
121 FÖRSAMLINGAR
ÄRKEBISKOP: ANTJE JACKELÉN
(I Uppsala stift finns två biskopar
med olika ansv arsområden)

2. LINKÖPINGS STIFT
BISKOP: MARTIN MODÉUS
63,4 % MEDLEMMAR
106 FÖRSAMLINGAR

3. SKARA STIFT
BISKOP: ÅKE BONNIER
64,1 % MEDLEMMAR
120 FÖRSAMLINGAR

4. STRÄNGNÄS STIFT
BISKOP: JOHAN DALMAN
55,4 % MEDLEMMAR
71 FÖRSAMLINGAR

5. VÄSTERÅS STIFT
BISKOP: MIKAEL MOGREN
63,4 % MEDLEMMAR
72 FÖRSAMLINGAR

6. VÄXJÖ STIFT
BISKOP: FREDRIK MODÉUS
63,1 % MEDLEMMAR
175 FÖRSAMLINGAR

7. LUNDS STIFT
BISKOP: JOHAN TYRBERG
58,0 % MEDLEMMAR
171 FÖRSAMLINGAR

8. GÖTEBORGS STIFT
BISKOP: SUSANNE RAPPMANN
57,2 % MEDLEMMAR
186 FÖRSAMLINGAR

9. KARLSTADS STIFT
BISKOP: SÖREN DALEVI
69,8 % MEDLEMMAR
86 FÖRSAMLINGAR

10. HÄRNÖSANDS STIFT
BISKOP: EVA NORDUNG
BYSTRÖM
69,1 % MEDLEMMAR
103 FÖRSAMLINGAR

11. LULEÅ STIFT
BISKOP: HANS STIGLUND
BISKOP ELECTA:
Åsa Nyström.
Vigs 3 juni 2018.
70,8 % MEDLEMMAR
58 FÖRSAMLINGAR

12. VISBY STIFT
BISKOP: SVEN-BERNHARD FAST
BISKOP ELECTUS:
Thomas Petersson.
Vigs 3 juni 2018.
66,1 % MEDLEMMAR
37 FÖRSAMLINGAR

13. STOCKHOLMS STIFT
BISKOP: EVA BRUNNE
50,3 % MEDLEMMAR
61 FÖRSAMLINGAR

Förvaltningsberättelse

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN

Den nationella nivåns uppdrag är att vara en sammanhållande kraft och bidra till att Svenska kyrkan kan fullgöra sitt uppdrag rikstäckande genom att ta ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter inom ett antal områden. Det gäller

- omvärld och relationer där företrädarskap, officiella relationer till andra kyrkor och samfund och internationell mission och diakoni ingår,
- stöd till stift och församlingar som bl.a. innehåller stöd i stiftens och församlingarnas grundläggande uppgift, utbildningar för tjänst inom Svenska kyrkan, forskning, kulturarv, arbete bland svenskar i andra länder och administrativa stödfunktioner samt
- normering, tillsyn och förvaltning.

STYRNING OCH LEDNING

Verksamheten på den nationella nivån bedrivs i det registrerade Trossamfundet Svenska kyrkan, organisationsnummer 252002-6135 med säte i Uppsala. Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta organ på nationell nivå och dess 251 ledamöter väljs av medlemmarna, varav 249 väljs i direkta val och de återstående två väljs av de 31 kyrkoråden inom Svenska kyrkan i utlandet. Kyrkostyrelsen är Svenska kyrkans högsta ansvariga organ när kyrkomötet inte är samlat. Ärkebiskopen är ordförande och kyrkomötet utser övriga ledamöter för en period om fyra år. Den leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter. Kyrkostyrelsen handlägger ärenden enligt bestämmelser i kyrkoordningen, beslutar i alla övergripande och löpande frågor på nationell nivå och företräder

Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen är kyrkomötets beredande och verkställande organ. Det betyder att kyrkostyrelsen kan lägga fram förslag i olika frågor genom skrivelser till kyrkomötet. Den ska också verkställa de uppdrag som kyrkomötet ger.

Direkt utsedda av kyrkomötet är även Läronämnden, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprovsnämnd och Svenska kyrkans överklagandenämnd. Kyrkostyrelsen utser bl.a. internationella rådet, rådet för Svenska kyrkan i utlandet samt kapitalförvaltningsrådet. Kyrkostyrelsen ansvarar för all övergripande verksamhet.

Kyrkokansliet i Uppsala är organiserat i elva avdelningar som genomför verksamheten på den nationella nivån. Kyrkokansliets arbete leds av en generalsekreterare.

Den årliga styrningen, i relationen mellan kyrkomötet, kyrkostyrelsen, generalsekreteraren och avdelningschefer består i huvudsak av processer för planering och för uppföljning av verksamhet och ekonomi. Årligen upprättas en budget för en period av tre år och en detaljerad budget för nästkommande år. Uppföljningsprocesserna sker löpande under året där dialoger och avrapportering till kyrkostyrelsen sker tertialvis. Därtill finns en process för uppföljning i form av generalsekreterarens löpande rapportering till kyrkostyrelsen under året.

LEGAL STRUKTUR

Svenska kyrkans nationella nivå innehar dotterföretaget Svenska kyrkans förvaltningsaktiebolag och det vilande dotterföretaget Svenska kyrkans utbildningsaktiebolag. Förvaltningsaktiebolaget äger och förvaltar fastigheten Fjärdingen 15:2 i Uppsala, som tillgodoser kyrkokansliets huvudsakliga behov av kontorslokaler. Svenska kyrkans nationella nivå

innehåller också andelar i intresseföretagen Fairtrade Sverige AB och Berling Media AB. Med hänvisning till 7 kap 3a§ i årsredovisningslagen upprättas ingen koncernredovisning på grund av ovanstående verksamheters ringa omfattning, i förhållande till den totala verksamheten på nationell nivå.

Inom ramen för verksamheten finns fem filialer vilka utgörs av fyra enheter inom Svenska kyrkan i utlandet vilka är placerade i Thailand, Hong Kong, Italien och Grekland samt Svenska teologiska institutet i Jerusalem i Israel.

STIFTELSE

Svenska kyrkan på nationell nivå förvaltar 92 (föregående år 92) stiftelser med anknuten förvaltning. Stiftelserna är egna juridiska personer och separata årsredovisningar/sammanställningar i enlighet med gällande lagstiftning upprättas för dessa och de ingår därför inte i balans- och resultaträkningen för Svenska kyrkan på nationell nivå. Tillgångarna i stiftelserna har vid årsskiftet ett bokfört värde på 216 (föregående år 217) miljoner kronor. Avkastningen från stiftelserna tillförs till stor del den verksamhet som bedrivs inom Svenska kyrkan på nationell nivå. Vissa stiftelser lämnar dock bidrag även till mottagare utanför Svenska kyrkan beroende på vilket ändamål som ska främjas. Stiftelserna kan delas upp i följande kategorier; internationell mission och diakoni, utbildning, forskning och kultur och Svenska kyrkan i utlandet.

VÄSENTLIGA HÄNDELSE UNDER 2017

Årets aktiviteter har på olika sätt främjat Trossamfundets ändamål; att levandegöra evangeliet och göra Guds rike känt. Här nedan följer några av de mer betydelsefulla exemplen. För en mer detaljerad beskrivning av årets aktiviteter se verksamhetsberättelsen.

- Svenska kyrkan har uppmärksammat 500 år av reformation och den nationella nivån har genomfört en rad aktiviteter med anledning av detta. Bland dessa kan nämnas att anordna mötesplatser i reformationens anda och att i ekumenisk samverkan publicera litteratur och informationsmaterial till stöd för fortsatt fördjupning och folkbildning om reformationen.
- Kyrkomötet beslutade i november 2017 att anta en ny kyrkohandbok för Svenska kyrkan. Kyrkohandboken består av gudstjänstordningar med böner och andra texter samt musik. Den nya kyrkohandboken kommer att tas i bruk på pingstdagen 2018.
- Under året har kyrkoval genomförts. Den slutliga sammanräkningen visade ett valdeltagande på drygt 19 procent, vilket är det högsta valdeltagandet

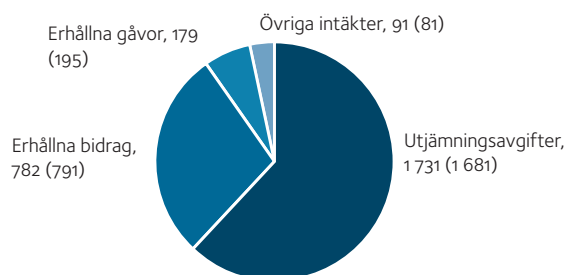
i ett kyrkoval sedan 1934 med nästan en miljon avgivna röster.

- Kyrkostyrelsen har särskilt avsatt 60 miljoner kronor årligen under perioden 2017-2019 för arbete med människor på flykt och nyanlända i Sverige. Den största delen av medlen, 48 miljoner, har fördelats till arbetet i svenska församlingar och pastorat och 12 miljoner har använts i den internationella verksamheten för humanitära insatser och utvecklingsarbete främst i Mellanöstern.
- 2017 fick Svenska kyrkan 8 miljoner kronor från regeringens stöd till civilsamhällets arbete med människor på flykt. Medlen har använts till att stötta pågående verksamhet i församlingar samt två regionala satsningar.

TOTALA INTÄKTER OCH KOSTNADER

Det ekonomiska utfallet uppgår till 621 (föregående år 547) miljoner kronor. De totala intäkterna uppgår till 3 545 (föregående år 3 376) miljoner kronor, inklusive avkastningen från kapitalförvaltningen. Den största intäktsposten är utjämningsavgiften. Den omfördelas till största delen i det kyrkliga utjämningsystemet i form av utjämningsbidrag. Den näst största intäktsposten är erhållna bidrag, främst den kyrkoantikvariska ersättningen, som intäktsförs i den utsträckning som den används. Ännu inte använda medel skuldförs i balansräkningen. Övriga bidrag kommer bl.a. från Sida, EU, Radiohjälpen och olika stiftelser och används främst i den internationella verksamheten. Kollektor och gåvor är en annan betydelsefull intäkt, inte minst för den internationella verksamheten.

DIAGRAM 1: INTÄKTER* 2017 (MILJONER KRONOR, FÖREGÅENDE ÅR INOM PARENTES)

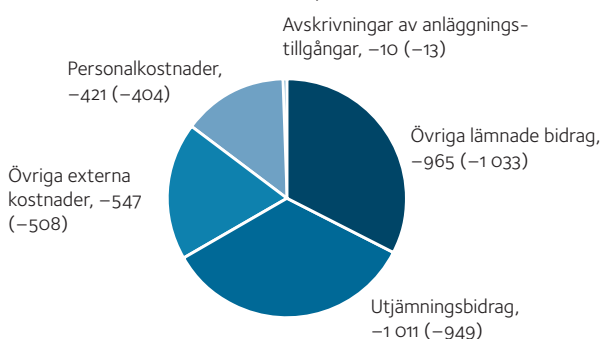
*exklusive kapitalförvaltningen.

Verksamheten utgår från kyrkoordningen och från de beslut som kyrkomötet och kyrkostyrelsen fattar. De totala kostnaderna uppgår till 2 954 (föregående år 2 907) miljoner kronor. Övriga lämnade bidrag avser främst bidrag för kyrkoantikvarisk ersättning 555

(föregående år 586) miljoner kronor samt lämnade bidrag från den internationella verksamheten 285 (föregående år 290) miljoner kronor. De internationella bidragen avser bidrag för utvecklingsarbete, katastrofbistånd och samverkan i utlandet. I lämnade bidrag ingår också den största delen av kyrkomötets satsning på flykting och asylsökande. Utjämningsbidrag avser stiftsbidrag och församlingsbidrag för kyrkunderhåll, kostnadsutjämning samt utjämning avseende andelen medlemmar.

Ökningen av övriga externa kostnader relaterar till kyrkovalet 2017 samt ökade IT-kostnader. Personalkostnaderna ökar jämfört med föregående år främst beroende på ökade pensionskostnader.

DIAGRAM 2: KOSTNADER 2017 (MILJONER KRONOR, FÖREGÅENDE ÅR INOM PARENTES)

FINANSIELLA INSTRUMENT

Marknadsvärdet på tillgångarna i kapitalförvaltningen uppgick per den 31 december 2017 till 8 155 (föregående år 7 388) miljoner kronor. Resultatet uppgick till 762 (föregående år 628) miljoner kronor, vilket motsvarar en avkastning på 10,3 (föregående år 9,3) procent, vilket kan jämföras mot jämförelseindex på 8,3 (föregående år 8,8) procent under motsvarande period.

Samtliga tillgångsslag i portföljen bidrog med positiv avkastning. Tillgångsslaget Globala aktier gav den procentuellt högsta avkastningen med 19 procent. I relation till sitt jämförelseindex var dock tillgångsslaget Fastigheter bäst. Det gav 15,4 procent jämfört med 4,8 procent för index. Totalt stod aktieplaceringarna för ett positivt resultat med 670 miljoner kronor, varav 633 miljoner kronor är realiserade värdeförändringar. Ränteplaceringarna inklusive likvida medel, fastighetsfonder och alternativa placeringar bidrog med totalt 92 miljoner kronor, varav - 25 miljoner är realiserad värdeförändring. Övervikten i framför allt globala aktier jämfört med räntor och övriga tillgångsslag har haft en positiv effekt på resultatet. Valutakursförändringarna under året gav en negativ resultat-effekt på den globala aktieportföljen (inklusive tillväxtmarknader) med ca 5 procent. Det beror fram-

för allt på att närmare hälften av portföljen utgörs av aktier som noteras i dollar.

ÖVRIG ICKE-FINANSIELL INFORMATION

Trossamfundet arbetar för att integrera andliga, sociala, ekologiska och ekonomiska hållbarhetsperspektiv i hela verksamheten, så väl i planering av verksamheten som i genomförandet. Arbetet utgår från vårt uppdrag att värna människovärdet och förvalta så väl ekologiska som ekonomiska resurser på ett ansvarsfullt sätt. Svenska kyrkan på nationell nivå lyder under de nya redovisningskraven enligt ÅRL 6:10 och förvaltningsberättelsen skall därför innehålla en hållbarhetsrapport. Den nationella nivån har valt att upprätta rapporten skild från årsredovisningen i enlighet med ÅRL 6:11. Hållbarhetsrapport enligt ÅRL 6:12-14 är integrerad i årets hållbarhetsredovisningen som är upprättad i enlighet med Global Reporting Initiatives (GRI:s) Standard nivå Core och publicerad på Svenska kyrkans hemsida under

www.svenskakyrkan.se/hallbarutveckling

FRAMTIDA UTVECKLING SAMT VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Väsentliga riskområden att beakta för Svenska kyrkans nationella nivå är risk för skadat förtroende, aktivitetsrelaterade risker, risker inom finansförvaltningen och omvärldsrisker.

Svenska kyrkans viktigaste resurs är människors förtroende. Därför läggs stor vikt vid uppdatering av och utbildning kring exempelvis uppförandekod, policy mot korruption och förskingring, policy mot kränkande särbehandling och riktlinjer kring förebyggande av sexuella övergrepp.

Aktivitetsrelaterade risker uppkommer bl.a. då den nationella nivån har många medarbetare som reser till eller bor i miljöer med dålig trafiksäkerhet eller andra säkerhetsrisker. För att hantera dessa risker finns riktlinjer som all utsänd personal utbildas i. Andra aktivitetsrelaterade risker handlar om att den nationella nivån också har många kritiska system vilka hanteras inom ramen för vår IT-policy.

Riskhantering inom finansförvaltningen syftar till att säkerställa att förvaltningen av de finansiella tillgångarna sker på ett tillfredsställande sätt. Metoden för att uppnå detta är att löpande bevaka, utvärdera och kontrollera de finansiella riskerna. Utformningen av denna verksamhet ska säkerställa att förvaltningen följer beslutade strategier och riktlinjer. Riskerna hanteras genom god intern kontroll exempelvis vad gäller en säker hantering av transaktioner, klart definierade och avgränsade ansvarsområden samt dokumenterade rutinbeskrivningar.

Till omvärldsriskerna kan räknas makroekonomiska faktorer som konjunktur, sysselsättning, räntor m.m. Den nationella nivån har därför omvärldsbevakning som följer och analyserar utvecklingen på dessa områden.

Svenska kyrkan befinner sig i en brytningstid och står inför stora utmaningar nu och i framtiden. Utmaningarna handlar om förändringar i både samhälle och kyrka.

De prognoser som gjorts över den framtida medlem-utvecklingen och de framtida intäkterna från kyrkoavgiften visar på en nedåtgående trend som innebär att kyrkan framöver kommer att kraftigt behöva minska kostnaderna. Samtidigt som de ekonomiska framtidsutsikterna pekar på ett behov av kostnadsminskningar finns det idag ett upparbetat kapital, både lokalt och på nationell nivå. Det nationella kapitalet utgör en gemensam resurs för hela trossamfundet och dess avkastning möjliggör såväl resurser för akuta insatser som till strategiska satsningar för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv.

Kyrkostyrelsen har med anledning av Svenska kyrkans kapitalsituation fört en dialog med stiftens och funnit en samsyn kring att det krävs mer av gemensamt ansvar för att klara Svenska kyrkans uppgift i framtiden. Dialogen med stiftens, inom vilken bl.a. diskussioner om ansvarsfördelning och gemensamma prioriteringar är centrala, kommer att fortsätta under kommande år.

Svenska kyrkan behöver förbereda sig på att med mindre resurser bygga starkare relationer och arbeta

med gemensamma lösningar för administrativ samverkan. För att uppnå detta krävs både mod till förändring och förmåga att se nya lösningar. Svenska kyrkan behöver också i högre grad tydliggöra sin roll och uppgift i olika sammanhang. Kyrkostyrelsen planerar för en genomgripande satsning på lärande och undervisning genom ett sammanhållet program för alla åldrar för att stärka det arbete som görs lokalt. Framtida utveckling behandlas i bl.a. skriften *Nyckeln till Svenska kyrkan – en skrift om organisation, verksamhet och ekonomi*.

EGET KAPITAL

Kyrkomötet har beslutat att målet för storleken på den nationella nivån kapital lägst ska uppgå till 6 500 miljoner kronor vid utgången av 2016. Målet för storleken av det egna kapitalet ska justeras årligen med hänsyn till konsumentprisindex och uppgår vid utgången av 2017 till 6 613 miljoner kronor. Det fria egna kapitalet uppgår vid utgången av 2017 till 8 240 miljoner kronor, varav 2 676 miljoner avser realiserade vinster inom finansförvaltningen.

För kyrkostyrelsen är det angeläget att fortsätta dialogen med stiftens för att säkra ett långsiktigt hållbart kyrkoliv.

RESULTAT OCH STÄLLNING

Resultatet av verksamheten samt ställningen vid räkenskapsårets utgång framgår i övrigt av efterföljande resultat- och balansräkningar med noter.

5 ÅR I SAMMANDRAG

Belopp i mnkr

Resultaträkning	2017	2016	2015	2014	2013
<i>Intäkter</i>					
Utjämningsavgifter	1 731	1 681	1 666	1 633	1 622
Kollekter och gåvor	179	195	222	200	179
Kapitalförvaltning	761	628	326	885	613
Övriga intäkter	874	872	845	784	786
Summa intäkter	3 545	3 376	3 060	3 502	3 200
<i>Kostnader</i>					
Utjämningsbidrag	-1 011	-949	-933	-962	-976
Personal- och övriga kostnader	-1 943	-1 958	-1 832	-1 754	-1 707
Summa kostnader	-2 954	-2 907	-2 765	-2 716	-2 683
Övriga resultatposter	6	37	-4	39	34
Årets resultat	596	506	291	824	553
Förändring ändamålsbestämda medel	25	41	15	9	11
Årets resultat efter omföring	621	547	305	834	563
Balansräkning					
Tillgångar	14 060	13 144	12 967	11 913	9 878
Eget kapital inklusive ändamålsbestämda medel	8 363	7 767	7 260	6 970	6 145
Skulder, avsättningar	5 697	5 377	5 706	4 943	3 733
Soliditet*	59 %	59 %	56 %	59 %	62 %
Personal					
Medeltal anställda					
Sverige	387	392	377	333	321
Utland	85	97	96	93	97

* Eget kapital i procent av totala tillgångar.

Resultaträkning

Belopp i tkr	Not	2017	2016
Verksamhetens intäkter			
Utjämningsavgifter	4	1 730 862	1 681 080
Erhållna gåvor	5	178 616	194 580
Erhållna bidrag	6	782 316	791 254
Avkastning från kapitalförvaltning	7	761 434	628 353
Nettoomsättning	8,10	86 265	75 760
Aktiverat arbete för egen räkning		610	0
Övriga verksamhetsintäkter		4 531	5 468
Summa verksamhetens intäkter		3 544 635	3 376 494
Verksamhetens kostnader			
Utjämningsbidrag	4	-1 010 999	-949 166
Övriga lämnade bidrag	9	-964 663	-1 033 222
Övriga externa kostnader	10,11,12	-547 125	-508 396
Personalkostnader	13	-421 443	-403 603
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	14	-9 649	-13 097
Summa verksamhetens kostnader		-2 953 878	-2 907 484
Verksamhetens resultat		590 757	469 010
Resultat från finansiella investeringar			
Resultat från finansiella anläggningstillgångar	15	5 990	27 201
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		-206	10 456
Räntekostnader och liknande resultatposter		-62	-326
Summa		5 722	37 331
Årets resultat		596 479	506 341
Förändring av ändamålsbestämda medel			
Årets resultat enligt resultaträkningen		596 479	506 341
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år		29 735	48 854
Reservering av ändamålsbestämda medel som erhållits under året men ej utnyttjats under året		-4 812	-8 064
Årets resultat efter omföringar		621 401	547 130

Balansräkning

Belopp i tkr	NOT	2017-12-31	2016-12-31
TILLGÅNGAR			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för utveckling av programvaror	16	4 974	8 376
Licenser och liknande rättigheter	17	14 907	
Summa		19 881	8 376
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	18	97 583	98 475
Inventarier	19	7 724	9 016
Summa		105 307	107 492
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag	20	55 774	55 774
Fordringar hos koncernföretag		30 000	30 000
Andelar i intresseföretag	21	57 740	57 740
Kapitalförvaltningen	22	8 154 819	7 388 362
Andra långfristiga värdepappersinnehav	23	147 884	344 467
Andra långfristiga fordringar	24	274	411
Summa		8 446 491	7 876 754
Summa anläggningstillgångar		8 571 679	7 992 622
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Varulager		2 655	2 711
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		14 497	12 582
Fordringar på koncernföretag		226	2 451
Kortfristiga fordringar		9 443	17 967
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	25	14 951	19 108
Summa		39 117	52 109
<i>Kortfristiga placeringar</i>	26	3 481 212	3 925 972
<i>Kassa och bank</i>	26, 30	1 965 504	1 170 093
Summa omsättningstillgångar		5 488 489	5 150 884
SUMMA TILLGÅNGAR		14 060 168	13 143 506
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
Balanserat kapital		7 618 577	7 071 446
Ändamålsbestämda medel		123 202	148 124
Årets resultat efter omföringar		621 401	547 130
Summa		8 363 179	7 766 701
<i>Avsättningar</i>	27	56 263	171 659
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		55 469	47 114
Skuld till underkontohavare i Kyrkkontot	26	5 262 429	4 727 458
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	28	31 545	147 748
Skulder till koncernföretag		324	0
Övriga skulder		186 536	214 962
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29	104 423	67 864
Summa		5 640 726	5 205 146
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		14 060 168	13 143 506

Förändring av eget kapital

Förändring av Eget kapital	Balanserat kapital	Ändamålsbestämde medel	Årets resultat	Totalt eget kapital
Eget kapital 2016-01-01	6 766 050	188 914	305 396	7 260 360
Disposition av föregående års resultat	305 396		-305 396	0
Årets resultat före fördelning			506 341	506 341
Utnyttjande av ändamålsbestämde medel 2016		-48 854	48 854	0
Avsättning till av kyrkostyrelsen ändamålsbestämde medel 2016		8 064	-8 064	0
Utgående balans 2016-12-31	7 071 446	148 124	547 130	7 766 700
Ingående balans 2017-01-01	7 071 446	148 124	547 130	7 766 701
Disposition av föregående års resultat	547 130		-547 130	0
Årets resultat före fördelning			596 479	596 479
Utnyttjande av ändamålsbestämde medel 2017		-29 735	29 735	0
Avsättning till av kyrkostyrelsen ändamålsbestämde medel 2017		4 812	-4 812	0
Utgående balans 2017-12-31	7 618 576	123 202	621 401	8 363 179

Specifikation av ändamålsbestämde medel

	2017	2016
<i>Bundna ändamålsbestämde medel</i>		
Medel bundna i fastigheter	43 237	44 547
Medel bundna i värdepapper	35 875	36 306
Övriga ändamålsbestämde medel		
Medel hänförliga till internationell verksamhet		
- Insamlade medel till projekt att använda kommande år	7 820	10 004
- Ackumulerade överskott i internationella verksamheten att använda kommande år	26 948	46 820
Medel hänförliga till filialernas eget kapital	5 599	7 438
Av kyrkostyrelsen beslutade ändamålsbestämde medel		
- Medel avsatta för klimatkompensation	3 723	3 010
Summa ändamålsbestämde medel	123 202	148 124

Fritt Eget kapital i förhållande till målet för storleken på kapitalet*

Enhet (mnkr)	31-dec-17	31-dec-16
Fritt (inte ändamålsbestämt) kapital	8 240	7 619
Målet för storleken på kapitalet **	6 613	6 500
Skillnad mot målet för storleken på kapitalet	1 627	1 119

** Kyrkomötet 2016 bestämde att målet för den nationella nivåns kapital ska vid utgången av 2016 uppgå till lägst 6,5 mrd. Nivån ska årligen justeras i relation till konsumentprisindex.

* i eget kapital ingår realiserade värdeförändringar med 2 676 mnkr (2 049 mnkr)

Kassaflödesanalys

Belopp i tkr	2017	2016
<i>Den löpande verksamheten</i>		
Årets resultat	596 479	506 341
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet		
Avskrivningar och nedskrivningar	9 649	13 097
Försäljning/utrangering av materiella och immateriella anläggningstillgångar	15	1 435
Ökning/minskning av avsättningar	-115 397	-85 247
Avkastning från kapitalförvaltning återinvesterat i portföljen	-766 457	-628 894
Övriga poster som inte ingår i kassaflödet	-27 342	-45 345
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet	-303 053	-238 613
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet		
Ökning/minskning av varulager	56	-1 260
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar	12 991	-3 568
Ökning/minskning av skuld underkontohavare	534 971	-125 061
Ökning/minskning av övriga kortfristiga skulder	-99 391	-119 121
Kassaflöde från den löpande verksamheten	145 574	-487 623
Investeringsverksamheten		
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	-14 907	-362
Förvärv materiella anläggningstillgångar	-3 842	-2 542
Förvärv filialer	-235	-33
Amortering övriga långfristiga fordringar	137	-42
Försäljning övriga finansiella anläggningstillgångar	220 667	936
Netto köp/försäljning kortfristiga placeringar	448 017	174 115
Kassaflöde från investeringsverksamheten	649 837	172 073
Årets kassaflöde	795 411	-315 550
Kassa och bank vid årets början	1 170 093	1 485 643
Kassa och bank vid årets slut *	1 965 504	1 170 093

*För specifikation av i Kassa och bank ingående konton se not 26

Noter

NOT 1. REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Årsredovisningens omfattning

Svenska kyrkan är i enlighet med Lag (1998:1593) om trossamfund ett registrerat trossamfund. Enligt Lag (1998:1591) om Svenska kyrkan anges att Svenska kyrkan framträder som församling och stift samt att Svenska kyrkan också har nationella organ. I enlighet med samma lag anges att, förutom Svenska kyrkan som sådant, Svenska kyrkans församlingar, sammanslutningar av församlingar och stift får förvärva rättigheter och ta på sig skyldigheter, det vill säga är självständiga juridiska personer. Såsom självständiga personer har dessa att följa Bokföringslagen (1999:1078) och avsluta räkenskaperna på det sätt bokföringslagen anger vad avser den verksamhet som bedrivs i dessa juridiska personer. Denna årsredovisning omfattar endast den verksamhet som de nationella organen är ansvariga för, det vill säga Svenska kyrkans nationella nivå, och är således inte en årsredovisning för Svenska kyrkan då något lagstadgat krav att upprätta årsboksutslut eller årsredovisning för hela Svenska kyrkan inte finns.

Inom ramen för verksamheten finns fem filialer placerade i Thailand, Hongkong, Grekland, Italien och Israel.

Grund för årsredovisningens upprättande

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 *Årsredovisning och koncernredovisning (K3)*.

Undantag från årsredovisningslagens uppställningsform för resultaträkning har dock gjorts beträffande redovisning av kapitalförvaltningens intäkter och kostnader, där dessa redovisas som en post bland verksamhetens intäkter istället för bland finansiella intäkter och kostnader. Kapitalförvaltningen anses vara en av nationella nivåns kärnverksamheter och vars avkastning utgör en väsentlig del av de intäkter som finansierar verksamhetens kostnader. Den bedömning som har gjorts av denna kärnverksamhet får till följd att avkastningen från kapitalförvaltningen redovisas som en separat rad under verksamhetens intäkter. Detta för att över tid kunna ge en bild av verksamhetsresultatet då avkastningen från kapitalförvaltningen är en av nationella nivåns huvudsakliga finansierings källor. Som framgår av underrubrikerna Kapitalförvaltningen och Kassaflödesanalys har även vissa anpassningar gjorts med avseende på kapitalförvaltningen i balansräkningen och i kassaflödesanalysen.

Intäktsredovisning

Intäkter, som omfattar medel som är för egen räkning, värderas till det verkliga värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Som för egen räkning inkluderas medel som erhållits och förmedlats till andra juridiska personer men där förmedlingen grundas på beslut inom den nationella nivån.

Utjämningsavgifter

Den nationella nivån ansvarar för förmedling av de kyrkoavgifter som Skatteverket uppber för kyrkans räkning från de som tillhör svenska kyrkan. Inom ramen för ett utjämningsystem erhåller den nationella nivån en allmän utjämningsavgift som motsvarar sju (sju) öre per hundra kronor grundat på de tillhörigas avgiftsunderlag (taxerad inkomst). Härutöver uppber den nationella nivån inkomst- och kostnadsutjämningsavgifter som grundas på ett antal komponenter som regleras i 44 kap kyrkoordningen och där den

nationella nivån fastställer de närmare parametrarna för inkomst- och kostnadsutjämnings beräkning. Intäkterna erhålls i samband med förmedlingen av kyrkoavgifterna till församlingar och pastorat genom en månadsvis avräkning. Härutöver finns bestämmelser i kyrkoordningen att del av avkastningen från de så kallade prästlönetillgångarna i vissa fall ska inbetalas till den nationella nivån i så kallad särskild utjämningsavgift. Den särskilda utjämningsavgiften, som i förekommande fall grundas på avkastningen året före räkenskapsåret, intäktsredovisas när den fastställts.

Erhållna gåvor, bidrag och offentliga bidrag

Erhållna gåvor redovisas som intäkt i den period de mottagits. Bidrag och offentliga bidrag intäktsredovisas efter hand som villkor som är förknippade med bidragen uppfylls. Som bidrag räknas även gåvor från allmänheten som av givaren genom villkor destinerats till ett ändamål och där återbetalningsplikt kan aktualiseras om villkoren inte uppfylls.

Finansiella intäkter

Ränteutgifter redovisas i enlighet med effektivräntemetoden. Utdelning redovisas när rätten att erhålla utdelningen är säkerställd.

Värdering av finansiella instrument sker med tillämnning av ÅRL 14 § a–e varvid värdeförändringar redovisas det år de avser. Orealiserade värdeförändringar redovisas över resultaträkningen.

Nettoomsättning

Försäljning av varor och tjänster intäktsredovisas normalt vid försäljningstillfället.

Leasing

All leasing redovisas som operationell leasing dvs. leasingavgifterna, inklusive en första förhöjd avgift, redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden. Uppgifterna om avgifter i not 11 är redovisade i nominella belopp. Med leasingperiod avses den period som leasetagaren har avtalat att leasa en tillgång.

Ersättning till anställda

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster.

Eftersom alla pensionsförpliktelser klassificerats som avgiftsbestämda redovisas en kostnad det år pensionen tjänas in.

Inkomstskatt

Nationella nivåns inskränkta skattskyldighet regleras i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

I den mån den nationella nivån bedriver näringsverksamhet är huvudregeln att näringsverksamheten är skattepliktig. Näringsverksamhet kan undantas från skatteplikt om den har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet eller är hävdvunnen finansieringskälla. Även normalt sett skattepliktig näringsverksamhet kan i vissa fall undantas från beskattning om huvudsaklighetsprincipen är tillämplig.

Vid fastighetsinnehav kan fastighetsinkomsten undantas från beskattning om fastigheten till mer än 50 procent används för att främja det allmännyttiga ändamålet alternativt att hyresinkomsterna har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet.

Den nationella nivån bedriver, förutom sin ideella verksamhet, näringsverksamhet som är skattepliktig.

Aktuella skatter värderas utifrån de skattesatser och skatte-regler som gäller på balansdagen. Uppskjutna skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen.

Uppskjutna skattefordran avseende underskottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag redovisas i den utsträckning det är sannolikt att avdraget kan avräknas mot överskott vid framtida beskattning.

Fordringar och skulder netto redovisas endast när det finns en legal rätt till kvittning.

Eventuell aktuell skatt, liksom förändring i uppskjuten skatt, redovisas i resultaträkningen.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Immateriella anläggningstillgångar består av inköp av licenser och liknande rättigheter samt internt utarbetade tillgångar i form av balanserade utgifter för utveckling av programvaror. Den nationella nivån tillämpar aktiveringsmodellen för internt utarbetade immateriella tillgångar.

Utgifter för forskningsfasen kostnadsförs i den period då de uppkommer. Utgifter som är direkt hänförliga till ett projekts utvecklingsfas redovisas som immateriell anläggningstillgång förutsatt att de uppfyller följande krav:

- Det är tekniskt möjligt att färdigställa tillgången så att den kan användas eller säljas
- Företaget har för avsikt att färdigställa tillgången och att använda eller sälja den.
- Företaget har förutsättningar att använda eller sälja tillgången.
- Det är sannolikt att tillgången kommer att generera framtida ekonomiska fördelar.
- Det finns tillräckliga resurser att färdigställa tillgången och för att använda eller sälja den.
- Utvecklingsutgiften kan mätas på ett tillförlitligt sätt

Utvecklingsutgifter som inte uppfyller dessa kriterier för aktivering kostnadsförs när de uppkommer.

Anskaffningsvärdet för balanserade utgifter inkluderar utgifterna för tillgångens framtagande. Direkt hänförliga utgifter inkluderar personalkostnader uppkomna i arbetet med utvecklingen tillsammans med en lämplig andel av indirekta kostnader.

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Avskrivningar görs linjärt över den bedömda nyttjandetiden. Avskrivningstiden för immateriella anläggningstillgångar uppgår till fyra alternativt fem år.

Materiella anläggningstillgångar

I verksamheten finns materiella anläggningstillgångar redovisade enligt två olika definitioner i K3:

Som grundregel gäller att en materiell anläggningstillgång är en fysisk tillgång som innehas för att bedriva näringsverksamhet (ge ekonomiska fördelar/kassaflöde).

För ideell sektor gäller att materiell anläggningstillgång också omfattar fysisk tillgång som innehas för det ideella ändamålet även om grundregeln inte är uppfylld.

De flesta anläggningstillgångar har klassificerats utifrån den se-

nare regeln då den nationella nivån ändamål är religiös verksamhet.

Datorer och inventarier med ett anskaffningsvärde under 50 procent av prisbasbeloppet har utifrån väsentlighetsbedömning redovisats som kostnad.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

En materiell anläggningstillgång som har betydande komponenter där skillnaden i förbrukning förväntas vara väsentlig, redovisas och skrivs av som separata enheter utifrån varje komponents nyttjandeperiod.

När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten.

Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader.

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en materiell anläggningstillgång redovisas som Övriga verksamhetsintäkter respektive Övriga verksamhetskostnader.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Linjär avskrivningsmetod används.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	15–100 år
Orgel	25 år
Installationer	10 år
Kontorsmöbler	5–10 år
Kontorsmaskiner	5 år
Övrig datautrustning	3 år

Nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en materiell anläggningstillgångs värde har minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. För tillgångar som tidigare skrivits ner görs per varje balansdag en prövning av om återföring bör göras.

Materiella anläggningstillgångar skrivs ned enligt två huvudmetoder beroende på grunden för klassificering som materiell anläggningstillgång. Materiella anläggningstillgångar som används för att ge ekonomiska fördelar/kassaflöde skrivs ned enligt reglerna i K3 kapitel 27. De materiella anläggningstillgångar som innehas för det ideella ändamålet skrivs ned enligt kapitel 37 där det finns en grund- och en förenklingsregel. Tillämpad metod för nedskrivningar beskrivs i tilläggsupplysning i förekommande fall.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, långfristiga fordringar, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när nationella nivån blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och nationella nivån har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelserna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Värdering sker med tillämpning av ÅRL 14 § a – e varvid realiserade vinster och förluster redovisas över resultaträkningen.

Värdepappersförvaltningar

Nationella nivån har definierat två separata värdepappersförvaltningar, en kapitalförvaltning och en likviditetsförvaltning, som förvaltas i enlighet med särskilda policyer och riktlinjer.

Samtliga tillgångar inom de båda förvaltningarna har klassificerats som finansiella tillgångar som kan säljas och värderas till marknadsvärde. Den realiserade värdeförändringen redovisas i resultaträkningen. För noterade aktier och andelar sker värdering till senaste betalkursen under årets sista handelsdag. Obligationer och andra räntebärande tillgångar värderas utifrån balansdagens officiella marknadsnotering (oftast mid-kurs). Innehav som inte har officiell marknadsnotering värderas till noterade priser i en aktiv marknad. I de fall instrumenten inte handlas på en aktiv marknad och tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras till relevant värderingskurva.

Kapitalförvaltningen

Kapitalförvaltningen utgör en separat förvaltd tillgångsmassa där insättningar och uttag ur portföljen grundas på särskilda beslut. Kapitalet i kapitalförvaltningen härstammar i allt väsentligt från ett kapital som Svenska kyrkan övertog från den statliga Kyrkofonden i samband med relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten år 2000. Kapitalet och förvaltningen av detta var till och med år 2006 särskilt reglerad i kyrkoordningen. Kapitalet benämndes då kyrkofonden, men vid 2004 års kyrkomöte beslutades att begreppet "kyrkofonden" skulle ändras till "den nationella nivåns kapital". Kyrkofondens styrelse, som var direkt utsedd av kyrkomötet, förvaldade detta kapital och andra tillgångar på den nationella nivån. År 2006 övertogs de uppgifter som låg på Kyrkofondens styrelse av kyrkostyrelsen och regleringen i kyrkoordningen upphörde att gälla.

En förväntad, försiktigt beräknad, långsiktig avkastning på kapitalet ingår i den rambudget som ligger till grund för kyrkomötets beslut om rambudget för nationella nivåns verksamhet. Kyrkomötet bestämde 2016 att målet för storleken på den nationella nivåns kapital ska lägst uppgå till 6 500 mnkr vid utgången av 2016. Målet för storleken på det egna kapitalet ska årligen justeras med hänsyn till konsumentprisindex.

Samtliga tillgångar och eventuella fondlikvidskulder som är relaterade till portföljen inkluderas på raden Kapitalförvaltning i balansräkningen. Då den samlade portföljen har en långsiktig placeringshorisont redovisas portföljen som anläggningstillgång.

I posten ingående tillgångar och eventuella skulder värderas var för sig och särredovisas i not 22.

Likviditetsförvaltningen

Likviditetsförvaltningen utgör förvaltning av de medel som den nationella nivån och trossamfundets organisatoriska delar (stift, pastorat, församlingar och till dessa närstående juridiska personer) satt in på underkonton till ett koncernkonto som benämns Kyrkkotot, vilket förvaltas av den nationella nivån. Förvaltningen innebär att den del av medel på Kyrkkotot som inte bedöms erfordras

för ingående enheters löpande betalningar placeras i räntebärande värdepapper med låg risk i syfte att skapa en avkastning som överstiger en garanterad ränta. I förekommande fall gottskrivs underkontohavarna den överavkastning som genererats. Då merparten av placeringarna inom likviditetsförvaltningen är möjliga att sälja och har ränteförfalldagar som understiger ett år redovisas samtliga placeringar som kortfristiga placeringar trots att löptiderna i vissa fall överstiger tolv månader. Till skillnad från kapitalförvaltningen anses likviditetsförvaltningen inte utgöra en av nationella nivåns kärnverksamhet och redovisas därför under Resultat från finansiella investeringar. I balansräkningen redovisas den samlade likviditetsförvaltningen i not 26 för kortfristiga placeringar.

Aktier och andelar i dotterföretag

Aktier och andelar i dotterföretag utgör finansiella instrument som redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår köpeskillingen som erlagts för aktierna samt förvärvskostnader. Eventuella kapitaltillskott och koncernbidrag läggs till anskaffningsvärdet när de lämnas. Utdelning från dotterföretag redovisas som intäkt.

Intresseföretag

Med intresseföretag avses de företag, där nationella nivån direkt eller indirekt innehar mer än 20 procent av rösterna och innehavet har en varaktig karaktär. Andelar i intresseföretag redovisas enligt anskaffningsvärdemetoden, vilket innebär att andelarna redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I resultaträkningen ingår som intäkt från intresseföretaget endast erhållen utdelning till den del denna hänför sig till vad som intjänats efter anskaffningstillfället.

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Andra långfristiga värdepapper består av andelar i företag som inte är koncernföretag, intresseföretag eller ingår i kapitalförvaltningen. Innehaven består dels av så kallade ideella placeringar, det vill säga placeringar som gjorts inom ramen för verksamheten och där huvudändamålet är annat än ekonomisk avkastning och där innehaven är av karaktären intresseföretag utan att formellt uppfylla kraven att vara intresseföretag, dels består posten av innehav i noterade värdepapper som är relaterade till placeringar som är gjorda inom ramen för den internationella verksamheten.

De ideella placeringarna värderas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. Övriga värdepapper värderas till marknadsvärde i enlighet med de principer som gäller för de värdepapper som ingår i de ovan nämnda särskilda värdepappersförvaltningarna.

Kundfordringar och övriga fordringar

Fordringar redovisas som omsättningstillgångar med undantag för poster med förfalldag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader. Skiljer sig det redovisade beloppet från det belopp som ska återbetalas vid förfallotidpunkten periodiseras mellanskillnaden som räntekost-

nad över lånets löptid med hjälp av instrumentets effektivränta. Härigenom överensstämmer vid förfallotidpunkten det redovisade beloppet och det belopp som ska återbetalas.

Omräkning av utländsk valuta

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagskurs, vilket är avistakursen på balansdagen.

Varulager

Varulagret värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet.

Anskaffningsvärdet fastställs med användning av först in-, först utmetoden (FIFU). För varulagret ingår alla utgifter som är direkt hänförliga till anskaffningen av varorna i anskaffningsvärdet.

Avsättningar

Med avsättningar avses förpliktelser på balansdagen som är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias. Avsättning redovisas med det belopp som motsvarar den bästa uppskattningen av den utbetalning som krävs för att reglera åtagandet.

Ändamålsbestämda medel

I posten ändamålsbestämda medel i eget kapital redovisas ännu inte förbrukade gåvor samt medel som inomkyrkliga organ beslutat reservera för vissa specifika ändamål.

Ändamålsbestämda medel delas upp i bundna respektive övriga ändamålsbestämda medel där bundna ändamålsbestämda medel relaterar till investeringar i anläggningstillgångar.

Skuld för beslutade ej utbetalda bidrag

I de fall den nationella nivån fattat beslut om bidrag och detta meddelats mottagaren, eller på annat sätt offentliggjorts, men inte verkställt utbetalningen redovisas detta belopp som en kortfristig skuld såvida det inte av beslutet framgår att bidraget ska finansieras med kommande års medel.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är upprättad enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar.

Som likvida medel klassificeras förutom kassamedel, disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut inklusive kyrkkontot.

För att ge en rättvisande bild av den löpande verksamhetens kassaflöden har en justering gjorts av kassaflöden inom kapitalförvaltningen då avkastningen från denna återinvesteras i portföljen och således inte påverkar redovisade likvida medel.

Eventualförpliktelser

En ansvarsförbindelse redovisas när det finns:

a) en befintlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser, men som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas eller att åtagandets storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet, eller

b) när det finns en möjlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser.

NOT 2 – FÖRÄNDRADE REDOVISNINGSPRINCIPER

Under året har inga nya redovisningsrekommendationer trätt i kraft som medfört ändrade redovisningsprinciper.

NOT 3 UPPSKATTNINGAR OCH BEDÖMNINGAR

När finansiella rapporter upprättas måste styrelsen och generalsekreteraren i enlighet med tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper göra vissa uppskattningar, bedömningar och antaganden som påverkar redovisning och värdering av tillgångar, avsättningar, skulder, intäkter och kostnader. De områden där sådana uppskattningar och bedömningar kan ha stor betydelse för organisationen och som därmed kan påverka resultat- och balansräkningarna i framtiden beskrivs nedan.

Pensionsavsättningar

Avsättningen för pensionsåtaganden för personal inom Svenska kyrkan annan än på nationell nivå uppgår till 36,4 mnkr (41,5 mnkr) inklusive särskild löneskatt. Avsättningen baseras på rekommendationer från Pensionskassan från 2006 som då gjorde bedömningen att skulden uppgick till 100 mnkr, vilket även avsattes i bokslutet samma år. Sedan dess har avräkningar skett utifrån verkliga pensionsavgångar. Under 2014 påbörjade Statens pensionsverk en fördjupad genomgång av gjorda åtaganden. Inga indikationer har erhållits under 2017 från Statens pensionsverk eller Pensionskassan på att avsättningens storlek ska justeras. Genomgången fortsätter och kan innebära en förändring av bedömningen av skuldens storlek i kommande års bokslut. Se not 27.

Avsättningar för riktade församlingsbidrag

Avsättningarna för de riktade församlingsbidragen uppgår till 4 mnkr (121 mnkr). De riktade församlingsbidragen utgörs ursprungligen av fastställda ramor per stift och år. Det är stiftet som själva beslutar vilka projekt som, förutsatt att de uppfyller de av kyrkomötet beslutade kraven, ska tilldelas riktat församlingsbidrag.

I slutet av 2016 beslöt Kyrkostyrelsens arbetsutskott om en ny rutin, där återstoden av de fastställda ramorna har kunnat rekvireras av stiftet i förskott. Stiftet återredovisar årsvis i efterskott nyttjandet av medlen.

Samtliga stift förutom ett har under året rekvirerat resterande belopp av sina fastställda ramor. Kvarvarande avsättningar är gjorda utifrån antagandet om att det stiftet kommer att utnyttja resterande belopp under rekvireringsperioden. Se not 27.

Underskottsavdrag

Skattemässiga underskott föreligger och överskott bedöms ej föreligga inom överskådlig framtid. Därmed redovisas ingen uppskuten skattefordran.

NOT 4 – UTJÄMNINGSavgIFTER OCH UTJÄMNINGSbidRAG

	2017	2016
Regler om ekonomisk utjämning återfinns i 44 kap. i kyrkoordningen.		
<i>Utjämningsavgifter</i>		
Allmän utjämningsavgift*	932 387	902 353
Särskild utjämningsavgift	0	7 610
Inkomstutjämningsavgift	370 855	356 926
Kostnadsutjämningsavgift för		
- Kyrkunderhåll	84 711	82 708
- Kostnadsutjämningskonstant	112 968	111 880
- Andel medlemmar	229 941	219 603
Generell utjämningsavgift	798 475	771 117
Summa utjämningsavgifter	1 730 862	1 681 080
<i>Utjämningsbidrag</i>		
Inkomstutjämningsbidrag	-370 864	-356 916
Kostnadsutjämningsbidrag för		
- Kyrkunderhåll	-87 740	-85 672
- Kostnadsutjämningskonstant	-111 969	-110 895
- Andel medlemmar	-228 226	-217 453
Generellt utjämningsbidrag	-798 799	-770 936
Stiftsbidrag	-212 200	-178 230
Summa utjämningsbidrag	-1 010 999	-949 166

* Församlingarna betalar en allmän utjämningsavgift som uppgår till 7 öre per 100 kronor av avgiftsunderlaget.

NOT 5 – ERHÅLLNA GÅVOR

Gåvor som är redovisade i resultaträkningen	2017	2016
<i>Kollekter</i>		
Rikskollekter	33 830	36 340
Stiftskollekter	581	674
Församlingskollekt	15 591	16 314
	50 002	53 328
<i>Gåvor</i>		
Testamenten	18 427	32 005
Församlings- och stiftsanslag	14 855	11 830
Övriga	95 332	97 416
	128 614	141 251
Summa kollekter och gåvor	178 616	194 580
<i>Gåvorna har tillförts:</i>		
Internationell verksamhet	158 446	173 546
Svenska kyrkan i utlandet	7 614	8 899
Övrig verksamhet	12 557	12 135
	178 616	194 580
Testamenten med ekonomiskt utfall	67	78

Gåvor som inte redovisats i resultaträkningen

Det förekommer ideellt arbete huvudsakligen på församlingsnivå. Inom den nationella nivån sker visst ideellt arbete i filialerna.

NOT 6 – ERHÅLLNA BIDRAG

	2017	2016
<i>Sidabidrag för</i>		
- Utvecklingssamarbete	103 444	94 615
- Katastrofbistånd	53 210	44 336
- Administration	12 368	10 332
	169 021	149 283
Kyrkoantikvarisk ersättning	556 995	590 868
<i>Stiftelser</i>		
- Förvaldade av den nationell nivå	7 858	6 233
- Övriga stiftelser	2 694	1 258
	10 553	7 491
Radiohjälpen	10 995	5 221
Europeiska Unionen	13 050	13 500
Övriga organisationer och företag	21 703	24 890
Summa erhållna bidrag	782 316	791 254
<i>Bidragen har använts till:</i>		
Kyrkoantikvarisk ersättning	556 995	590 868
Internationell verksamhet	209 246	171 516
Svenska kyrkan i utlandet	3 938	4 481
Övrig verksamhet	12 137	24 388
	782 316	791 254

NOT 7 – AVKASTNING FRÅN KAPITALFÖRVALTNING

	2017	2016
Aktier och fondandelar		
- Utdelningar	31 222	32 861
- Realiserat resultat vid försäljning	110 047	9 482
- Orealiserad värdeförändring	548 036	491 830
	689 305	534 173
Räntevärdepapper		
- Utdelningar	17 237	36 616
- Räntenetto	28 460	30 875
- Realiserat resultat vid försäljning	-3 796	24 874
- Orealiserad värdeförändring	60 085	16 936
	101 986	109 300
Provisionskostnader		
- Förvaltningsarvoden	-29 765	-15 041
- Bankkostnader	-92	-80
	-29 857	-15 121
Avkastning från kapitalförvaltning	761 434	628 353

NOT 8 – INTÄKTERNAS FÖRDELNING

	2017	2016
Varor	6 154	2 455
Tjänster	75 092	68 399
Hysesintäkter, frakt med mera	2 844	2 587
Inomkyrklig utbildning	2 175	2 320
Summa nettoomsättning	86 265	75 760

NOT 9 – ÖVRIGA LÄMNAD E BIDRAG

	2017	2016
Kyrkoantikvarisk ersättning	-555 064	-586 410
Utvecklingsamarbete, katastrof- bistånd och kyrkosamverkan i utlandet	-285 034	-289 880
Övrig verksamhet i Sverige	-118 248	-151 936
Svenska församlingar i utlandet	-6 317	-4 996
Summa övriga lämnade bidrag	-964 663	-1 033 222

NOT 10 – TRANSAKTIONER MED NÄRSTÅENDE

Inköp och försäljning med koncernföretag	2017	2016
Av moderföretagets omsättning avser försäljning till andra koncernföretag	480	480
Av moderföretagets inköp avser inköp från andra koncernföretag	-7 649	-7 649

NOT 11 – OPERATIONELLA LEASINGAVTAL

Nationella nivån som leasingtagare	2017	2016
Framtida minimileaseavgifter som ska erläggas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal:		
Förfaller till betalning inom 1 år	-16 625	-14 825
Förfaller till betalning senare än 1 år men inom 5 år	-16 254	-26 314
Förfaller till betalning senare än 5 år		
Summa	-32 879	-41 139
Under perioden kostnadsförda leasingavgifter	-17 192	-17 550

I nationella nivåns redovisning utgörs den operationella leasingen i allt väsentligt av hyrda fastigheter/lokaler.

I beloppen ovan ingår inte kostnader för personalbostäder för utsänd personal. Bokförd kostnad uppgår till 3,3 mkr för 2017 (3,9 mkr).

NOT 12 – ERSÄTTNING TILL REVISORERNA

Kostnadsförd ersättning uppgår till	2017	2016
Grant Thornton		
Revisionsuppdraget	-997	-1 136
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-219	-269
Skatterådgivning	-2	
Övriga tjänster		
Summa	-1 218	-1 405

Med revisionsuppdrag avses arbetsuppgifter som det enligt lag ankommer på nationella nivåns revisorer att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds vid sådana arbetsuppgifter.

NOT 13 – LÖNER MED MERA

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	Löner och andra ersättningar		Sociala (Varav pensions) kostnader		Löner och andra ersättningar		Sociala (Varav pensions) kostnader	
	2017	2017	2017	2016	2016	2016	2016	
Styrelse och generalsekreterare*	-3 181	-3 033	-2 033	-2 960	-2 301	-1 371		
Förtroendevalda som inte ingår i styrelsen	-5 396	-1 695		-4 105	-1 290			
Övriga anställda	-254 508	-124 512	-46 188	-256 908	-105 469	-28 329		
Summa	-263 085	-129 240	-48 221	-263 973	-109 060	-29 700		

* Generalsekreteraren har under år 2016 en lön om 1 200 (1 172) tkr.

Inga avtal om avgångsvederlag eller om pensionsavgång föreligger med ledande befattningshavare.

Medelantalet anställda

	2017			2016		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
<i>Afrika</i>						
Etiopien		1	1		1	1
Kenya	2		2	2		2
Sydafrika	1	1	2	1	2	3
Tanzania	1		1	1	1	2
Uganda		1	1		1	1
<i>Asien</i>						
Burma		1	1		1	1
Kina		2	2	1	2	3
Singapore				1	1	2
Thailand	1	2	3	1	4	5
<i>Australien</i>	1	2	3	2	3	5
<i>Europa</i>						
Belgien	2	1	3	1	2	3
Cypern	1	1	2	1	1	2
Danmark		1	1		1	1
Finland		1	1		1	1
Frankrike	3	3	6	2	4	6
Grekland		1	1	1	1	2
Italien	1	1	2	1	1	2
Nederländerna	1	1	2	1	1	2
Norge	1	1	2	1	1	2
Schweiz	2	2	4	2	2	4
Spanien	8	6	14	7	7	14
Storbritannien	2	1	3	2	1	3
Tyskland	4	1	5	3	2	5
Österrike	1		1	2		2

Medelantalet anställda

	2017			2016		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
<i>Latinamerika</i>						
Brasilien	1		1			1
Colombia		1	1		1	1
Guatemala	1		1	1		1
Honduras		1	1		1	1
<i>Mellanöstern</i>						
Förenade Arabemiraten		1	1	1	1	2
Israel	2	1	3	2	2	4
Jordanien	1	1	2	1	1	2
<i>Nordamerika</i>						
USA	3	5	8	5	5	10
Utlandsanställda i Sverige *	2	2	4	2	1	3
<i>Summa utland</i>	42	43	85	45	52	97
Sverige	272	115	387	268	124	392
Summa	313	159	472	313	176	489

* Avser personer som av olika orsaker inte är på sina placeringsorter

NOT 13 – LÖNER MED MERA FORTSÄTTNING

Styrelseledamöter och andra ledande befattningshavare, antal på balansdagen:

	2017		2016	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Styrelseledamöter	6	9	7	8
Generalsekreterare	1		1	

NOT 14 – AV- OCH NEDSKRIVNINGAR AV MATERIELLA OCH IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	2017	2016
Avskrivningar datorprogram	-3 401	-4 292
Nedskrivningar datorprogram	-	-862
Avskrivningar byggnader	-3 974	-3 903
Nedskrivningar byggnader	-	-790
Inventarier*	-2 273	-3 250
Summa	-9 648	-13 096

* Varav filialer – 96 (-149) tkr.

NOT 15 – RESULTAT FRÅN FINANSIELLA INVESTERINGAR

	2017	2016
<i>Resultat från finansiella anläggningstillgångar</i>		
Räntor	30	35
Utdelningar	10 903	19 406
Återföring av nedskrivning aktier i intressebolag	0	15 407
Realiserat resultat vid försäljningar	-20 666	351
Orealiserad värdeförändring	15 723	-7 998
Summa	5 990	27 201

Varav avseende dotterföretag	30	35
Varav avseende intresseföretag	2 051	1 538
Varav avseende ideella placeringar	531	554

Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

Ränteintäkter	18 831	24 702
Realiserat resultat vid försäljning	0	63
Orealiserad värdeförändring	3 257	20 666
Övriga finansiella intäkter	-1 077	1 241
Underkontohavares och bidragsgivares andel av intäkter*	-19 623	-34 744
Bankkostnader	-1 594	-1 472
Summa, nationella nivåns andel	-206	10 456

**Specifikation av underkontohavares andel av intäkter*

Underkontohavares andel		
- garanterad ränta		0
- fördelad överavkastning	-19 623	-34 744
Summa	-19 623	-34 744

Räntekostnader och liknande resultatposter

Räntekostnader	0	3
Övriga finansiella kostnader	-62	-329
Utländsk kupongskatt		
Summa, nationella nivåns andel	-62	-326

NOT 16 – BALANSERADE UTGIFTER FÖR UTVECKLING AV PROGRAMVAROR

	2017	2016
Ingående anskaffningsvärden	71 150	71 994
Årets balanserade utgifter		362
Utrangeringar		-1 206
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	71 150	71 150
Ingående avskrivningar	-61 912	-57 620
Årets avskrivningar	-3 402	-4 292
Utrangeringar		
Utgående ackumulerade avskrivningar	-65 314	-61 912
Ingående nedskrivningar	-862	0
Årets nedskrivningar		-862
Utrangeringar		
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-862	-862
Utgående bokfört värde	4 974	8 376

NOT 17 LICENSER OCH LIKNANDE RÄTTIGHETER

	2017	2016
Ingående anskaffningsvärden	0	0
Årets balanserade utgifter	14 907	0
Utrangeringar		0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	14 907	0
Ingående avskrivningar	0	0
Årets avskrivningar		0
Utrangeringar		
Utgående ackumulerade avskrivningar	0	0
Ingående nedskrivningar	0	0
Årets nedskrivningar	0	0
Utrangeringar		
Utgående ackumulerade nedskrivningar	0	0
Utgående bokfört värde	14 907	0

NOT 18 – BYGGNADER OCH MARK

	2017	2016
Ingående anskaffningsvärden	132 703	130 569
Årets investering	3 081	2 134
Utrangeringar	-350	
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	135 434	132 703
Ingående avskrivningar	-33 438	-29 535
Årets avskrivning	-3 974	-3 903
Utrangeringar	350	
Utgående ackumulerade avskrivningar	-37 062	-33 438
Ingående nedskrivningar	-790	0
Årets nedskrivningar		-790
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-790	-790
Utgående bokfört värde	97 582	98 475
<i>Bokförda värden per fastighet</i>		
Svenska teologiska institutet i Jerusalem	23 324	23 675
Fastigheten Svenska kyrkan i Paris	38 249	38 556
Ärkebiskopsgården Fjärdringen 21:1, Uppsala	13 888	12 880
Kyrkobyggnad Bryssel	18 520	19 320
Lägenhet, San Agustin	1 034	1 094
Prästgård Torrevieja	1 492	1 591
Hyrd kyrka i San Agustin	1 016	1 241
Ekermanska huset, Uppsala	59	118
Summa	97 582	98 475

Förvaltningsfastigheter

Samtliga fastigheter har förvärvats för att primärt användas i den allmännyttiga verksamheten.

NOT 19 – INVENTARIER

	2017	2016
Ingående anskaffningsvärden	47 964	49 620
Inköp	761	408
Försäljningar och utrangeringar	-464	-2 064
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	48 261	47 964
Ingående avskrivningar	-39 304	-38 038
Årets avskrivningar	-2 177	-3 101
Försäljningar och utrangeringar	449	1 835
Utgående ackumulerade avskrivningar	-41 032	-39 304
Filialers bokförda värde	495	356
Utgående bokfört värde	7 724	9 016

NOT 20 – ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

	Org nr	Säte	Kapital- andel %	Antal aktier	Bokfört värde 2017	Bokfört värde 2016
Svenska kyrkans förvaltnings AB	556047-5773	Uppsala	100	1000	55 654	55 654
Svenska kyrkans utbildning AB*	556427-5823	Uppsala	100	100	120	120
Summa					55 774	55 774
					2017	2016
Ingående anskaffningsvärde					58 130	58 130
Anskaffning under året					-	-
Utgående anskaffningsvärde					58 130	58 130
Ingående nedskrivning					-2 356	-2 356
Utgående nedskrivning					-2 356	-2 356
Utgående bokfört värde					55 774	55 774
Svenska kyrkans förvaltnings AB						
Omsättning					7 752	7 752
Resultat efter finansnetto					1 330	3 198
Eget kapital					28 477	27 237
Svenska kyrkans utbildning AB*						
Eget kapital					141	141

* Vilande företag

NOT 21 – ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG

	Org nr	Säte	Kapital- andel %	Antal aktier	Bokfört värde 2017	Bokfört värde 2016
<i>Intresseföretag som ej är ideella placeringar</i>						
Berling Media AB	556191-0521	Stockholm	41	512 814	57 740	57 740
<i>Intresseföretag som är ideella placeringar</i>						
Fairtrade Sverige AB	556554-0415	Stockholm	50	2 000	0	0
Summa					57 740	57 740
Ingående anskaffningsvärde					58 490	58 490
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde					58 490	58 490
Ingående nedskrivningar					-750	-16 157
Årets nedskrivningar						
Återförd nedskrivning						15 407
Utgående ackumulerade nedskrivningar					-750	-750
Utgående bokfört värde					57 740	57 740
Berling Media AB*:						
Omsättning					332 962	337 551
Resultat efter finansnetto					35 315	44 781
Eget kapital					208 842	186 251
Fairtrade Sverige AB*:						
Omsättning					25 980	26 004
Resultat efter finansnetto					4 257	4 627
Eget kapital					25 553	23 063

* Föregående års siffror är justerade till slutliga siffror för respektive bolag

	Bokfört värde 2017	Andel 2017	Bokfört värde 2016	Andel 2016
SEB Ethos aktiefond	528 788	6,5%	627 663	8,5 %
Nordea Institutionell Aktieförvaltning	538 564	6,6%	333 377	4,5 %
Svenska aktier	1 067 352	13,1%	961 040	13,0 %
RobecoSAM Ethos global	773 534	9,5%	763 973	10,3 %
Generation IM Global Equity Fund	1 556 486	19,1%	1 285 124	17,4 %
DNB Miljöinvest	154 434	1,9%	134 269	1,8 %
Stewart Investors Worldwide Sustainability Fund	413 342	5,1%	365 389	4,9 %
Globala aktier	2 897 796	35,5%	2 548 755	34,5 %
Stewart Investors Global Emerging Markets Sustainability Fund	524 129	6,4%	450 141	6,1 %
Generation IM Asia Fund	220 738	2,7%	175 967	2,4 %
Emerging Markets	744 867	9,1%	626 108	8,5 %
Total aktieportfölj	4 710 015	57,8%	4 135 903	56,0 %
Alfred Berg, diskret mandat	469 882	5,8%	465 392	6,3 %
Nordea, diskret mandat	485 290	6,0%	481 725	6,5 %
SEB Ethos räntefond	467 883	5,7%	571 850	7,7 %
SPP Grön Obligationsfond	308 793	3,8%	305 604	4,1 %
Räntebärande värdepapper	1 731 848	21,2%	1 824 571	24,7 %
Nordea Institutional Cross Over Fund	309 694	3,8%	297 833	4,0 %
Företagsobligationer	309 694	3,8%	297 833	4,0 %
Total ränteportfölj	2 041 542	25,0%	2 122 404	28,7 %
Domestica Bostäder	212 695	2,6%	152 088	2,1 %
Domestica Bostäder II	102 869	1,3%	63 077	0,9 %
Domestica Bostäder III	45 947	0,6%	27 789	0,4 %
Thule Real Estate Fund	237 092	2,9%	186 924	2,5 %
Fastighetsfonder	598 603	7,3%	429 878	5,8 %
Excalibur, avslutat mandat	-	0,0%	221 333	3,0 %
SEB Microfinance Fund	138 243	1,7%	-	-
SEB Microfinance Fund III	106 820	1,3%	134 544	1,8 %
SEB Microfinance Fund V	98 180	1,2%	105 010	1,4 %
Generation Credit Fund	67 782	0,8%	73 676	1,0 %
Althelia Climate Fund	55 160	0,7%	42 552	0,6 %
SFRE	20 943	0,3%	28 076	0,4 %
Green for Growth Fund	94 635	1,2%	94 156	1,3 %
Alternativa placeringar	581 763	7,1%	699 347	9,5 %
Likvida medel	222 886	2,7%	830	0,0 %
Summa kapitalförvaltningen	8 154 809	100,0%	7 388 362	100,0 %

NOT 23 – ANDRA LÅNGFRISTIGA VÄRDEPAPPERSINNEHAV

	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	366 141	349 807
Investering under året	8 360	17 270
Försäljning under året	-221 416	-936
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	153 085	366 141
Ingående nedskrivning	-6 688	-6 688
Försäljning under året	6 688	
Utgående ackumulerade nedskrivningar	0	-6 688
Ingående värdeförändringar	-14 985	-6 987
Årets värdeförändring	9 785	-7 998
Utgående värdeförändring	-5 200	-14 985
Utgående bokfört värde	147 885	344 467
Ideella placeringar*		
Andelar i Oikocredit Ecumenical Development		
Co-operative Society U.A.	26 443	26 416
Aktier i Biosensor Applications Sweden AB	0	0
	26 443	26 416
Övriga innehav		
Innehav hos filial	911	768
Andelar i Ethos Aktiefond **	10 360	9 671
Andelar i Ethos Räntefond**	110 171	307 612
	121 442	318 051
Summa	147 885	344 467

* Placeringarna har finansierats av medel från den internationella verksamheten.

** Placeringarna är relaterade till särskilda skuldposter/ändamålsbestämda medel.

NOT 24 – ANDRA LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR

	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	1 161	1 119
Deponering/investering under året	67	42
Återbetalning under året	-204	
Utgående anskaffningsvärde	1 024	1 161
Ingående nedskrivning	-750	-750
Utgående nedskrivning	-750	-750
Utgående bokfört värde	274	411

NOT 25 – FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	2017	2016
Upplupna ränteintäkter	4 647	4 591
Övriga upplupna intäkter	0	206
Förutbetalad försäkringskostnad	420	661
Förutbetalda kostnader hänförliga till IT	2 888	4 239
Förutbetalda hyror	4 899	4 539
Övriga förutbetalda kostnader	2 097	4 872
Summa	14 951	19 108

NOT 26 – KASSA OCH BANK, KORTFRISTIGA PLACERINGAR

	2017	2016
Bankmedel	1 965 504	1 170 093
Varav		
- Medel relaterade till Kyrkkontot*	5 384 738	4 815 350
- Disponerat av den nationella nivån för placeringar	-3 464 562	-3 683 676
Nettosaldo kyrkkonto	1 920 176	1 131 675
Bankmedel filialer	5 653	8 023
Valutakonto	28 926	20 017
Spärrade bankmedel	9 800	9 800
Övriga bankkonton	949	578
Summa	1 965 504	1 170 093

*varav skuld till underkontohavare 5 262 tkr (4 727 tkr)

	2017		2016	
	Bokfört värde	Portföljandel %	Bokfört värde	Portföljandel %
<i>Värdepapper</i>				
Löptid upp till 1 år	1 649 982	47,4	1 931 066	49,2
Löptid 1–3 år	1 418 712	40,8	821 260	20,9
Löptid över 3 år	412 518	11,8	1 173 646	29,9
Summa bokfört värde	3 481 212	100,0	3 925 972	100,0

Duration 0,4 år

0,4 år

	2017		2016	
	Bokfört värde	Portföljandel %	Bokfört värde	Portföljandel %
<i>Emittenter</i>				
Banker	2 090 531	60,1	2 105 149	53,6
Bostäder	85 124	2,4	85 416	2,2
Företag	1 101 608	31,6	1 299 046	33,1
Stat och kommuner	143 145	4,1	344 180	8,8
Världsbanken	0	0,0	31 029	0,8
Nordiska Inv.banken	30 136	0,9	29 977	0,8
African Development bank	30 668	0,9	31 175	0,8
Summa bokfört värde	3 481 212	100,0	3 925 972	100,0

	Bokfört värde	Portföljandel %
<i>Fem största innehav</i>		
Länsförsäkringar Bank FRN20/04	152 192	4,4
SBAB 210127	108 383	3,1
Länsförsäkringar Bank FRN21/05	101 972	2,9
Länsförsäkringar Bank FRN20/08	101 674	2,9
Swedbank FRN 20/05	101 652	2,9
<i>Andel av den kortfristiga portföljen</i>	565 873	16,3
Övrig del av kortfristig portfölj	2 915 339	83,7
Summa bokfört värde	3 481 212	100,0

NOT 27 – AVSÄTTNINGAR

	2017	2016
Åtagande gentemot Kyrkans Pensionskassa för pensionsåtaganden enligt övergångsbestämmelser*		
Avsättning vid årets början	41 495	45 960
lanspråktaget belopp	-5 061	-4 465
Avsättning vid årets slut	36 434	41 495
Förmånsbestämd tjänstepension**		
Avsättning vid årets början	8 767	17 134
Ny avsättning	15 472	8 767
lanspråktaget belopp	-8 767	-17 134
Avsättning vid årets slut	15 472	8 767
Övriga pensionsåtaganden		
Avsättning vid årets början	125	129
lanspråktaget belopp	-3	-4
Avsättning vid årets slut	122	125
Riktat församlingsbidrag		
Avsättning vid årets början	121 273	193 682
Ny avsättning	0	0
Återfört belopp	0	0
lanspråktaget belopp	-117 038	-72 409
Avsättning vid årets slut	4 235	121 273
<i>Varav</i>		
2012 års avsättning (att nyttja tom år 2019)	0	9 616
2013 års avsättning (att nyttja tom år 2019)	369	43 912
2014 års avsättning (att nyttja tom år 2019)	3 866	67 745
Summa:	4 235	121 273
Summa avsättningar:	56 263	171 660

* Avser i huvudsak åtaganden för präster och andra anställda avseende intjänad pensionsrätt och avgångsförmåner som enligt övergångsregler har statliga eller kyrkokamerala pensionsvillkor.

** Enligt kyrkans tjänstepensionsavtal har anställda rätt till förmånsbestämd tjänstepension vid inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp. Planen redovisas som en avgiftsbestämd plan pga att den försäkras årligen och att vi inte har några aktuariella eller finansiella risker. Per 31/12 2016 har skulden beräknats utifrån underlag från Svenska kyrkans Pensionskassa, till skillnad mot tidigare år då schablonavsättning gjorts i enlighet med god sed. Det har inneburit att den beräknade skulden minskat jämfört med föregående år.

NOT 31 – EVENTUALFÖRPLIKTELSER

Svenska kyrkan lämnar årligen bidrag och anslag till svenska och utländska samarbetspartners. Svenska kyrkans åtaganden grundas normalt på olika former av samarbetsavtal eller beslut av kyrkomöte eller kyrkostyrelse. Vissa av anslagen är direkt relaterade till en förväntan på att erhålla bidrag från andra organisationer eller myndigheter. Storleken på förväntade lämnade bidrag och anslag fastställs i allt väsentligt i en detaljbudget som beslutas av Kyrkostyrelsen året innan bidragsåret. Genom beslut om detaljbudgeten har samarbetsparten en välgrundad förväntan på att Svenska

NOT 32 VÄSENTLIGA HÄNDELSER EFTER RÄKENSKAPSÅRETS SLUT

Inga väsentliga händelser finns att notera efter balansdagen.

NOT 28 – SKULD ERHÅLLNA EJ NYTTJADE BIDRAG

	2017	2016
Ej nyttjade offentliga bidrag		
Kyrkoantikvarisk ersättning	3 371	100 366
Sidabidrag	4 252	5 302
EU/ECHO bidrag	0	0
	7 623	105 667
Övriga ej nyttjade bidrag	23 922	42 081
Summa	31 545	147 748

Kyrkoantikvarisk ersättning

Skulden avser fördelade men ej rekvirerade medel per årsskiftet. Fördelade medel kan disponeras under en tvåårsperiod med möjlighet till ett års förlängning.

NOT 29 – UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	2017	2016
NOT 29 – UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER		
Konsultarvoden IT drift/systemutveckling	22 386	13 160
Övriga konsultarvoden	3 711	4 967
Upplupna pesionspremie	13 524	9 918
Upplupna räntekostnader	17 058	
Upplupna semesterlöner/löner	21 259	21 757
Upplupna sociala avgifter	8 790	9 091
Övriga upplupna kostnader	17 466	8 211
Förutbetalda intäkter	229	760
Summa	104 423	67 864

NOT 30 – STÄLLDA SÄKERHETER

	2017	2016
NOT 30 – STÄLLDA SÄKERHETER		
Spärrade bankmedel som säkerhet för bankgaranti	9 800	9 800
Pantsatt värdedepå	17 913	243 568
Summa	27 713	253 368

kyrkan ska verkställa beslutade anslag. Bidragen är dock normalt förknippade med sådana villkor att Svenska kyrkan inte anser att de ska skuldföras i samband med beslutet. I 2018 (2017) års beslutade budget uppgår anslag och bidrag till 2 082 mnkr (1 938 mnkr) varav 1 721 mnkr (1 480 mnkr) beräknas kunna finansieras med bidrag från andra organisationer samt myndigheter i enlighet med redan ingångna avtal och beslut. Resterande del av beslutade anslag finansieras dels med gåvomedel dels med allmän utjämningsavgift samt övriga verksamhetsintäkter.

Kyrkostyrelsen

EN PRESENTATION AV STYRELSEN OCH DESS ARBETE

Svenska kyrkan på nationell nivå tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter. Det gäller området omvärld och relationer där bl.a. företräderskap, officiella relationer till andra kyrkor och samfund och internationell mission och diakoni ingår, området stöd till stift och församlingar som bl.a. innehåller stöd i stiftens och församlingarnas grundläggande uppgift, grundutbildningar, forskning, kulturarv, arbete bland svenskar i andra länder, gemensam information och administrativa stödfunktioner samt området normering, tillsyn och förvaltning.

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ men får inte besluta i sådana enskilda frågor som det är en församlings eller ett stifts uppgift att besluta i.

Kyrkomötet utser en kyrkostyrelse som leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter enligt bestämmelser i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen företräder Trossamfundet Svenska kyrkan, till exempel genom remissvar, uttalanden och officiella kontakter. I teologiska och ekumeniska frågor samråder kyrkostyrelsen med biskopsmötet.

Kyrkostyrelsen verkställer de uppdrag som kyrkomötet ger, och kan lämna skrivelser till kyrkomötet med olika förslag. Varje år lämnar kyrkostyrelsen verksamhetsplan och årsredovisning för den nationella nivån till kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen består av ärkebiskopen och fjorton ledamöter med lika många ersättare som väljs för en period om fyra år. Dessutom väljs en annan biskop som ersättare för ärkebiskopen. Kyrkostyrelsens ordförande är ärkebiskopen, och därtill finns två vice ordförande.

Det dagliga arbetet på kyrkostyrelsens kansli leds av generalsekreteraren, som utses av kyrkostyrelsen. Enligt kyrkoordningen ska kyrkostyrelsen bl.a.:

- företräda Trossamfundet Svenska kyrkan,
- svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund,
- stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet,
- ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna och bestämma utbildningsplanerna för dessa samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning,
- samordna Svenska kyrkans och dess församlingars ansvar för internationell mission och internationell diakoni,
- ansvara för Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder,
- svara för det kyrkliga utjämningsystemet,
- ha hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem,
- främja forskning av betydelse för Svenska kyrkan samt
- verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv, som främjar dialog kring religion och livstolkning.

SVENSKA KYRKANS KYRKOSTYRELSE 2018-2021 (INKL ERSÄTTARE)

1. Aron Emilsson	9. Mats Hagelin	17. Carl Seved Tigerhielm
2. Nils Kaiser	10. Leif Nordlander	18. Åsa Ingårda
3. Anna Karin Hammar	11. Karl-Gunnar Svensson	19. Lars-Ivar Ericson
4. Torvald Johansson	12. Fredrik Modéus	20. Britt Sandström
5. Elisabeth Rydström	13. Wanja Lundby-Wedin	21. Julia Kronlid
6. Sofia Särduquist	14. Lars Johansson	22. Nils Gårder
7. Daniel Larsson	15. Sebastian Clausson	23. Marie Rydén Davoust
8. Marja Sandin Wester	16. Antje Jackelén	

På bilden saknas:

Jesper Eneroth, Erik Sjöstrand, Daniel Tisell, Margareta Winberg,
Sara Waldenfors, Marie Johansson och Cecilia Brinck.

Styrelsen för trossamfundet Svenska kyrkan

UPPSALA DEN 4 APRIL 2018

ANTJE JACKELÉN
ÄRKEBISKOP, ORDFÖRANDE

WANJA LUNDBY-WEDIN (1: E V ORDF)

DANIEL TISELL (2: E V ORDF)

LARS JOHNSSON

ERIK SJÖSTRAND

MATS HAGELIN

MARIE RYDÉN DAVOUST

ARON EMILSSON

JESPER ENEROTH

NILS GÄRDER

NILS KAISER

LEIF NORDLANDER

ELISABETH RYDSTRÖM

BRITT SANDSTRÖM

MARGARETA WINBERG

Vår revisionsberättelse har lämnats

UPPSALA DEN 10 APRIL 2018

STAFFAN HOLMGREN
ORDFÖRANDE FÖR REVISIONEN

GÖTE KARLSSON

MARI LÖNNERBLAD

KARL-ERIK IVARSSON

FREDRIK NILSSON

LENNART SACRÉDEUS

STEFAN NORELL

AUKTORISERAD REVISOR GRANT THORNTON

REVISIONSBERÄTTELSE

Till kyrkomötet i Trossamfundet Svenska kyrkan
Org.nr. 252002-6135

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2017. Trossamfundets årsredovisning ingår på sidorna 33–60 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Trossamfundet Svenska kyrkans finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att kyrkomötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten ”Den auktoriserade revisorns ansvar” samt ”De förtroendevalda revisorernas ansvar”. Vi är oberoende i förhållande till trossamfundet enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av sidorna 1–32 i detta dokument (men innefattar inte årsredovisningen och vår revisionsberättelse avseende denna).

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Kyrkostyrelsens ansvar

Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt

årsredovisningslagen. Kyrkostyrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar kyrkostyrelsen för bedömningen av trossamfundets förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om kyrkostyrelsen avser att upplösa trossamfundet, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Jag har att utföra revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av trossamfundets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i kyrkostyrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.

- drar jag en slutsats om lämpligheten i att kyrkostyrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om trossamfundets förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett stift inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera kyrkostyrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

De förtroendevalda revisorernas ansvar

Vi har att utföra en revision enligt kyrkoordningen och revisionslagen och därmed enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av Svenska kyrkans nationella nivåns resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av kyrkostyrelsens förvaltning för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2017.

Vi tillstyrker att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet ”Revisorernas ansvar”. Vi är oberoende i förhållande till trossamfundets nivå enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Kyrkostyrelsens ansvar

Kyrkostyrelsen ansvarar för trossamfundets organisation och förvaltning av trossamfundets angelägenheter enligt kyrkoordningen. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma trossamfundets ekonomiska situation och att tillse att trossamfundets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och trossamfundets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Revisorernas ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon ledamot av kyrkostyrelsen i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot trossamfundet.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot trossamfundet.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder den auktoriserade revisorn professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på den auktoriserade revisorernas professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för trossamfundets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Stockholm den 10 april 2018

Staffan Holmgren
Ordförande för revisionen

Göte Karlsson

Mari Lönnblad

Fredrik Nilsson

Lennart Sacrédeus

Karl Erik Ivarsson

Stefan Norell
Auktoriserad revisor

Sid 5
Foto: Daniel Bramsell /Ikon

Sid 7
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 8
Foto: Joakim Carlström/Ikon

Sid 8
Foto: Jim Elfström/Ikon

Sid 8
Foto: Eva Axbarr/Ikon

Sid 8
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 9
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 9
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 9
Foto: Alex & Martin/Ikon

Sid 9
Foto: Paul Jeffrey/ACT /Ikon

Sid 9
Foto: Kristina Johansson /Ikon

Sid 9
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 10
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 12
Foto: Daniel Bramsell/Ikon

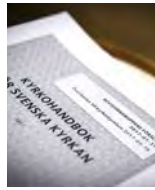
Sid 13
Foto: Hampus Lindeberg /Ikon

Sid 15
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 16
Foto: Ville Palonen /Finn Church Aid

Sid 19
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 21
Foto: Linda Maria Thompson /Ikon

Sid 23
Foto: Fia Kaddik/Ikon

Sid 24
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 25
Foto: Albin Hillert/Ikon

Sid 27
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 28
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 31
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 31
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 31
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 31
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 31
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 31
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 31
Foto: Martin Lindeborg

Sid 31
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 31
Foto: Peter Pasalic Östborg/Ikon

Sid 31
Foto: Magnus Aronson /Ikon

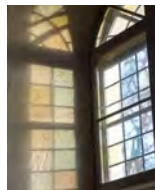
Sid 31
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 31
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 31
Foto: Magnus Aronson /Ikon

Sid 32
Foto: Gustaf Hellsing /Ikon

Sid 59
Foto: Magnus Aronson /Ikon

För dig som vill veta mer

KONTAKT, ENGAGEMANG OCH RELATION

MER OM SVENSKA KYRKAN

Vill du engagera dig och hjälpa till att göra världen lite bättre? Har du frågor om livet, eller behöver du någon att prata med? Svenska kyrkan är en gemenskap och ett sammanhang där du kan möta andra och fördjupas i din tro. Ditt och andras engagemang och stöd är viktigt för kyrkan. Alla kan bidra på något sätt.

I Svenska kyrkans breda verksamhet är du välkommen, oavsett vem du är. Välkommen att höra av dig till din församling, kontaktuppgifter hittar du på svenskakyrkan.se.

LÄS MER OM SVENSKA KYRKAN

svenskakyrkan.se

www.facebook.com/svenskakyrkan

<https://twitter.com/svenskakyrkan>

www.instagram.com/svenskakyrkan

KONTAKTA SVENSKA KYRKAN

E-post: info@svenskakyrkan.se

Tel: 018-16 95 00

Postadress: Svenska kyrkan, 751 70 Uppsala

FÖR GÅVOR TILL DET INTERNATIONELLA ARBETET:

Swish: 9001223

Plusgiro: 90 01 22-3

Bankgiro: 900-1223

PRODUKTIONSFAKTA

TEXT: Kyrkokansliet

BILD: Ikon, Svenska kyrkans bildbank, där inte annat anges

PROJEKTLEDARE: Lena Sjöström, kyrkokansliet

REDAKTÖR: Marie Nordström, kyrkokansliet

BILDREDAKTÖR: Gustaf Hellsing, kyrkokansliet

PRODUKTION: BrandFactory AB

FÖR MER INFORMATION:

E-POST: info@svenskakyrkan.se

TEL: 018-16 95 00

ARTIKELNUMMER: SKI8029

HÅLLBARHET

REDOVISNING 2017
SVENSKA KYRKANS NATIONELLA NIVÅ

Innehåll

Inledning och kontext	3
Vårt uppdrag	4
Styrning	8
Hur vi skapar värde	10
Året som gått	12
Andlig hållbarhet	12
Social hållbarhet	14
Ekologisk hållbarhet	22
Ekonomisk hållbarhet	30
Våra samarbeten	34
GRI-index	36
Bestyrkanderapport	40

Om rapporten

Den här redovisningen beskriver hållbarhetsarbetet inom Svenska kyrkans nationella nivå. Den omfattar inte verksamheten i församlingar och stift, som är självstyrande enheter. En av den nationella nivåns uppgifter är dock att vara en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan bland annat genom att ge stöd och skapa möjligheter för samverkan. Detta arbete beskrivs i rapporten.

Redovisningen är upprättad i enlighet med Global Reporting Initiatives (GRI:s) rapporteringsstandard, GRI Standarder nivå Core, och med sektorstillägg för ideell och finansiell sektor för att täcka in hållbarhetsfrågor som är väsentliga för verksamheten (förteckning finns på sidan 36).

Inledning och kontext

Om de senaste decennierna skulle målas upp med grova penseldrag så skulle en värld framträda där en miljon människor har lyfts ur extrem fattigdom varje vecka det senaste kvartsseket. Barna- och mödradödligheten har halverats under samma tid. Men det är svårt att sammanfatta den värld och den tid som vi lever i. Bakom varje siffra värd att fira döljer sig många andra verkligheter och oroväckande trender.

UTVECKLINGEN VI SETT sedan efterkrigstiden har byggt på ett ständigt uttag av naturresurser och fossil energi, vilket skapat omfattande miljöproblem och klimatförändringar som påverkar hela mänsklighetens framtid. Fattigdomen har minskat, men hälften av världens arbetstagare har osäkra anställningar, ofta med låga löner och utan socialt skydd. Inte sedan andra världskriget har så många människor varit på flykt, och vi ser hur demokratiska värden ifrågasätts och undermineras, även i demokratier. Ibland verkar det extrema ha blivit det nya normala. Olika former av extremism, både i ord och handling, attraherar i oväntad skala. Men hur skapas goda samhällskontrakt och hur närs tilliten mellan människor i en tid då klyftorna mellan dem som har och inte har – oavsett om det gäller resurser, möjligheter eller framtidsdrömmar – ökar? Hur kan en värld vända om och hålla sig inom de ekologiska gränser som forskarna slagit fast att planeten faktiskt tål? Det är frågor som i allra högsta grad berör dagens arbete inom Svenska kyrkan.

VI INGÅR I en världsvid kyrka som inte styrs av nationsgränser utan bärs av en gemensam tro. Två grundläggande principer i kristen tro vägleder vårt arbete: människovärdesprincipen och förvaltarskapstanken. Omsatt i ord och handling innebär det att vi värnar skapelsen genom att stå upp för övertygelsen om alla människors lika värde och målet om ekologisk bärkraftighet. I tron på Gud som skapare ryms budskapet om att vi alla är sammanlänkade med allt annat liv och att vi har ett särskilt ansvar för dem som lever i utsatthet. Det gäller oavsett om det handlar om människor långt borta eller i vår närhet, om det gäller medmänniskor bland oss idag eller om de tillhör kommande generationer. Till ”de mest utsatta” hör även skapelsen själv på grund av människans kraftiga miljöpåverkan.

VÄRLDEN SOM HELHET lever idag som om vi skulle ha naturresurser som motsvarar 1,7 jordklot. Ser man på planetens biologiska gränser som en årsbudget, så började mänskligheten, under det gångna året, att överskrida budgeten redan den 2 augusti. Resten av årets fem månader levde världen som helhet över sina tillgångar. Om man utgår från den livsstil som vi sammantaget har i Sverige, förbrukade vi vårt första och enda jordklot den 25 mars.

DATUMEN VISAR PÅ en värld i kraftig obalans och illustrerar behovet av en rättvis fördelning. Och miljöfrågor blir snabbt sociala frågor. Under året publicerade FN en rapport som visade att hungern, efter att stadigt ha minskat i över ett decennium, börjat öka igen. Klimatförändringar bidrar till hunger, andra tydliga orsaker är konflikt och migration. En helhetssyn behövs, där andliga, ekologiska, ekonomiska och sociala dimensioner samspekar, för att en mer rättvis och hållbar värld ska kunna skapas.

KLIMAT- OCH DEMOKRATIKRISER kan motverkas med goda värderingar, visioner, mänsklig kreativitet, mod och kraftfull mobilisering. Och det finns många tecken på det idag. Sida vid sida med dystra forsknings- och medierapporter märks innovation, nya samarbeten över sektorsgränser och starkt motstånd mot kränkningar som i följderna av #metoo-uppropet. Religiösa aktörer efterfrågas i etiska diskussioner och praktiska samarbeten när vägval ska göras och målkonflikter hanteras.

HÅLLBARHETSFRÅGORNA HANDLAR i grunden om hur vi ser på oss själva, på varandra och på vår relation till resten av skapelsen. Det är frågor som varje samhälle måste bearbeta när Agenda 2030, FN:s globala mål för en hållbar utveckling, ska förverkligas. Svenska kyrkans verksamhet berör, på ett eller annat sätt, vart och ett av agendans 17 mål. Utöver vårt praktiska bidrag initierar och bidrar vi till samtal om de existentiella frågor som utgör grunden för hållbarhetsvisionen. Om detta berättar vi mer i denna redovisning som speglar hållbarhetsarbetet under 2017. Besök gärna också www.svenskakyrkan.se/agenda2030 där du kan läsa mer om Agenda 2030 och hur vi bidrar till målen.

Vårt uppdrag

Svenska kyrkan är Sveriges största trossamfund och landets största medlemsorganisation. Vid årsskiftet 2017/18 hade trossamfundet 6 miljoner medlemmar, vilket motsvarar 59 procent av befolkningen. Verksamheten ger uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Den är rikstäckande och spänner över många olika verksamhetsområden.

Det är i församlingen som kyrkans liv levs. Församlingarna är självstyrande och har som grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Svenska kyrkan har 13 regionala stift som har i uppgift att främja och ha tillsyn över församlingslivet. Den nationella nivån, som denna hållbarhetsredovisning beskriver, består bland annat av trossamfundets beslutande och verkställande organ (kyrkomötet och kyrkostyrelsen) och ett kyrkokansli i Uppsala. Den nationella nivåns uppdrag är att vara en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan och ansvarar för frågor som är gemensamma, exempelvis följande:

- *Omvärld och relationer:* Nationell nivå, genom kyrkostyrelsen, företräder hela Svenska kyrkan i relation till beslutsfattare, andra kyrkor och samfund, och deltar i flera strategiska samarbeten både i Sverige och internationellt. I arbetet ingår även internationell mission och diakoni (se vidare på nästa sida).
- *Stöd till församlingslivets utveckling via stiftet:* Detta arbete omfattar allt från stöd till verksamhetsutveckling och kulturarvsfrågor till ramavtal och IT-lösningar. Nationell nivå ansvarar även för Svenska kyrkans utbildningsinstitut, där framtida diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster utbildas, samt Svenska kyrkan i utlandet som verkar genom utlandsförsamlingar för svenskar i 23 länder.
- *Normering och förvaltning:* Den nationella nivån tar löpande fram underlag för förankring, reflektion och beslut om förändringar i kyrkoordningen. Kyrkoordningen beslutas av kyrkomötet och slår fast vilka gemensamma regler som gäller för hela Svenska kyrkan och hur beslut ska fattas. Inom den nationella nivån förvaltas också ett buffertkapital på drygt åtta miljarder kronor. Avkastningen från förvaltningen ses om en resurs för att bekosta långsiktiga åtaganden och prioriterade områden i Svenska kyrkan.

Eftersom församlingar och stift är självstyrande kan inte kyrkomötet besluta i frågor som faller inom den lokala och regionala nivåns ansvarsområden. Genom stöd och samverkan genomförs dock ett arbete som är till gagn för hela Svenska kyrkans strävan efter att bidra till en hållbar utveckling.

SVENSKA KYRKANS INTERNATIONELLA ARBETE

Svenska kyrkans internationella arbete verkar tillsammans med kyrkor och gräsrotsrörelser runt om i världen för alla människors rätt till ett värdigt liv. Genom att samarbeta med lokala partner kan vi snabbt vara på plats vid humanitära katastrofer och även arbeta långsiktigt för hållbara samhällen med målet att människor som lever i utsatthet ska kunna återfå tron på framtiden och sin egen förmåga.

Det internationella arbetet bärs av tron på en Gud som tar ställning för den som är nedtystad eller lever i en utsatt situation. När vi arbetar för förändring utgår vi från de mänskliga rättigheterna, varje människas förmåga och rätt att förverkliga sitt eget liv samt vikten av att värna det demokratiska utrymmet och stärka människors förutsättningar att organisera sig. För att kraftsamla och koordinera insatser sker samverkan inom ACT-alliansen, som är en av de största globala trosbaserade allianserna för humanitärt arbete, utvecklingssamarbete och påverkansarbete. Andra viktiga samarbetspartner är Kyrkornas världsråd och Lutheriska världsförbundet.

DET INTERNATIONELLA ARBETET SKER I 40 LÄNDER genom utvecklings- och humanitära insatser samt ett globalt påverkansarbete. Särskilt prioriterade områden är:

 Teologi och utveckling:

www.svenskakyrkan.se/internationaltarbete/religionsdialog-och-stod-till-utsatta-troende-tema-tro-och-larande

 Rättvis fred:

www.svenskakyrkan.se/internationaltarbete/kamp-for-manskliga-rattigheter

 Genusrättvisa och jämställdhet:

www.svenskakyrkan.se/internationaltarbete/kamp-for-manskliga-rattigheter

 Sexuell reproduktiv hälsa och rättigheter:

www.svenskakyrkan.se/internationaltarbete/arbete-for-halsa

 Rättvis och hållbar försörjning:

www.svenskakyrkan.se/internationaltarbete/stod-till-hallbar-forsorjning

Utvecklingsarbetet sker i utvalda länder i Afrika, Asien, Europa, Latinamerika och Mellanöstern där vi strävar efter att komma åt grundorsaker till orättvisor och fattigdom. Inom det humanitära arbetet fokuserar vi på att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet. Genom ett psykosocialt förhållningssätt upprätthåller vi mänsklig värdighet och mänskliga rättigheter i akuta situationer. I påverkansarbetet bedrivs opinionsbildning för en mer rättvis värld.

DET INTERNATIONELLA ARBETET FINANSIERAS genom medlemsavgiften, insamlade kollekter från församlingar och stift, gåvor från enskilda givare och testamenten samt bidrag från statliga och globala givare som Sida och EU.

 Läs mer om Svenska kyrkans internationella arbete här.
www.svenskakyrkan.se/internationaltarbete

Länder vi verkar i:

AFRIKA: Eritrea, Etiopien, Kenya, Liberia, Swaziland, Sydafrika, Sydsudan, Tanzania, Uganda och Zimbabwe.

ASIEN: Filippinerna, Indien, Kina, Myanmar och Pakistan.

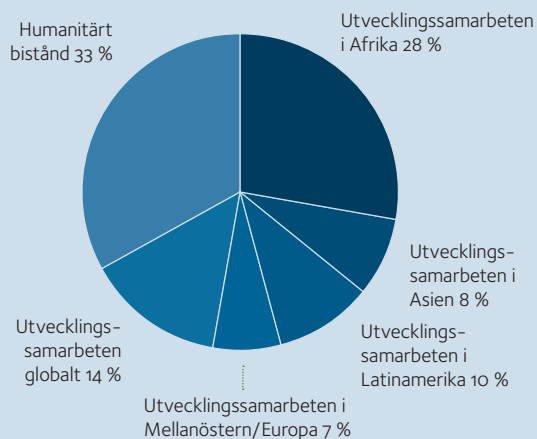
LATINAMERIKA: Brasilien, Colombia, Costa Rica, Guatemala, Haiti och Honduras.

MELLANÖSTERN/EUROPA: Cypern, Egypten, Israel/Palestina, Irak, Libanon och Rumänien.

GLOBALT: Framförallt genom stöd till Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet.

Under 2017 gavs **HUMANITÄRT STÖD** till katastrofer i Afghanistan, Bangladesh, Colombia, Djibouti, DRC, Ecuador, El Salvador, Etiopien, Filippinerna, Grekland, Guatemala, Haiti, Honduras, Irak, Jordanien, Kenya, Libanon, Malawi, Myanmar, Nepal, Nigeria, Palestina, Sudan, Sydsudan, Syrien, Tanzania, Turkiet, Uganda, Vanuatu och Zimbabwe.

FÖRDELNING AV MEDEL (TOTALT CA 283 MILJONER)

Styrning

Kyrkostyrelsen ansvarar ytterst för Svenska kyrkans hållbarhetsarbete på den nationella nivån. Alla hållbarhetsdimensioner ska integreras i verksamhetsstyrning och verksamhetsplanering. Detta arbete leds av en hållbarhetsenhet vid kyrkokansliet i Uppsala som löpande stödjer och vidareutvecklar hållbarhetsarbetet.

Kyrkoordningen, en uppförandekod samt ytterligare policyer och riktlinjer lägger grunden för hur hållbarhetsarbetets formas. Effekterna av arbetet följs upp genom intern kontroll, regelbundna medarbetarenkäter, statistikinsamling för miljöpåverkan och regelbunden dialog med fackliga representanter. Den årliga hållbarhetsredovisningen är också ett led i uppföljningsarbetet och genomgår extern revision.

Svenska kyrkans internationella arbete följs även upp genom en extern revision i förhållande till Core *Humanitarian Standards*, CHS. Standarden bygger på nio åtaganden som berör olika hållbarhetsaspekter och organisationen *Humanitarian Quality Assurance Initiative* granskar regelbundet verksamheten för att säkra efterlevnaden. En klagomålsmekanism för den internationella verksamheten är ytterligare ett verktyg för uppföljning och kvalitetssäkring.

 Läs mer om CHS:
www.corehumanitarianstandard.org

 Läs mer om det interna regelverket och hur arbetet styrs:
www.svenskakyrkan.se/hallbarhetsredovisning-och-styrning

 Beslut som fattats inom Svenska kyrkan kan överklagas hos Överklagandenämnden. Läs mer på:
www.svenskakyrkan.se/overklagandenamnden

Hur vi skapar värde

Nationell nivå uppdrag är att vara en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan. All verksamhet ska utgå från ett brett hållbarhetsperspektiv där andliga, sociala, ekologiska och ekonomiska hållbarhetsdimensioner ingår. Det gäller oavsett om arbetet handlar om att vidareutveckla egen verksamhet, stödda stiftens och församlingarnas arbete eller att bedriva internationellt biståndsarbete. Detta uppslag beskriver översiktligt hur vi bidrar till långsiktiga samhällsvärden och vilka möjligheter, risker och utmaningar som vi ser i vårt arbete.

Andlig och existentiell hållbarhet

VÄRDE: Visionen om en hållbar värld väcker flera grundläggande existentiella och andliga frågor: vad innebär det att vara människa, hur lever vi våra liv och vilka relationer bygger vi med oss själva, varandra och resten av skapelsen? Detta är existentiella frågor som är nödvändiga att ställa, bearbeta och besvara för att nå en långsiktig hållbar förändring. För många människor är dessa frågor i grunden andliga och vilar på en gudstro. Den andliga hållbarheten inom Svenska kyrkan handlar dels om vissheten att livet är en gåva från Gud och att vi alltså lever mer av det vi får än av det vi gör, dels om det utrymme som varje människa behöver för att leva med livets stora frågor. Svenska kyrkan skapar sådana utrymmen genom bland annat gudstjänster, själavård, konfirmandarbete, kyrkokörer och diakonala insatser. Ett andligt och existentiellt kapital kan främja välbefinnande och motståndskraft vid individuella och samhälleliga kriser.

VÅR ROLL: Nationell nivå bidrar löpande med att hålla de existentiella frågorna levande i samhället och fördjupa förståelsen för den kristna tron till exempel genom biskopsbrev¹ i olika aktuella frågor. Vi tillhandahåller Svenska kyrkans grundutbildningar för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Svenska kyrkan är en del av Sveriges civilförsvaret och nationell nivå stödjer stiftens arbete i frågor som gäller säkerhet och krisberedskap.

¹ Biskopsbrev lyfter teologiska och praktiska församlingsfrågor samt aktuella samhällsfrågor. De pekar ut en riktning för Svenska kyrkan och kan samtidigt vara riktade till allmänheten. Läs mer: www.svenskakyrkan.se/biskopsmotet

UTMANING: Sverige beskrivs ofta som ett utpräglat sekulariserat land. Samtidigt uppger ungefär 50 procent av den svenska befolkningen att de har någon form av tro på Gud, övernaturlig makt eller kraft. 23 procent vet inte riktigt vad de ska tro. Det finns med andra ord ett utbrett andligt sökande och en andlig längtan i det svenska samhället, men många gånger uteblir de existentiella och andliga dimensionerna i diskussionen om vilka samhällen och vilken värld vi vill skapa. I det internationella arbetet ser vi att religiösa aktörer ibland främst uppmärksammas i samband med extremism snarare än som samarbetspartners i arbetet för en hållbar utveckling.

Social hållbarhet

VÄRDE: Svenska kyrkans församlingar bidrar till social hållbarhet genom det grundläggande diakonala uppdraget. Som en viktig aktör inom civilsamhället bidrar församlingarna till öppna mötesplatser som överbryggar klyftor och avstånd mellan samhällsgrupper. Arbetet handlar framför allt om att skapa och främja relationer präglade av medmänsklig omsorg och värdighet, men också om att ibland ta vid då det offentliga brister.

VÅR ROLL: Genom stöd och samverkan bidrar den nationella nivån till att utveckla diakonala insatser. På nationell nivå finns även Svenska kyrkans internationella arbete, ett utvecklingsarbete som utförs genom partner i cirka 40 länder.

UTMANING: Trycket på organisationer i civilsamhället har ökat de senaste åren, i takt med att sociala utmaningar och utsattheten för vissa grupper ökat. I en del länder krymper utrymmet för människorättsförsvarare att verka, vilket försvagar demokratin och demokratisk utveckling.

Ekologisk hållbarhet

VÄRDE OCH VÅR ROLL: Nationell nivå värnar ekologiska värden genom att ta miljöhänsyn i den dagliga verksamheten, till exempel vid val av energi, kapitalförvaltning och genom internationella utvecklingsinsatser. Stöd ges också till församlingar och stift genom ramavtal,

fastighetsstöd och med Svenska kyrkans verktyg för att bygga upp ett miljöledningssystem (Miljödiplomering). I egenskap av förvaltare av skog och mark bidrar Svenska kyrkan till Sveriges klimat- och miljömål. Denna förvaltning ansvarar stiftens för genom de så kallade prästlönetillgångarna, som omfattar skog, mark och ett fondkapital, medan nationell nivå varje år följer upp stiftens förvaltning².

UTMANING: En av vår tids största uppgifter är att se till att hela skapelsen, som vi fått som gåva, delas rättvist mellan alla – både mellan dem som lever idag och med framtida generationer. De så kallade planetära gränserna, som forskare ringat in för att beskriva hur mycket mänsklig aktivitet som ekosystemen kan bära, överskrids redan. Det finns en akut risk för tröskel-effekter, då negativa effekter i ekosystemen plötsligt kan accelerera med oåterkalleliga effekter som följd.

Ekonomisk hållbarhet

VÄRDE OCH VÅR ROLL: Styrande dokument och en god intern kontroll, inklusive insatser för att förhindra korrup-tion, bidrar till beslut som är kostnadsmedvetna och förenliga med lagstiftning och interna regler. Genom gemensamma lösningar bidrar nationell nivå även till minskade kostnader och en effektiv användning av resurser på lokal och regional nivå. Nationell nivå bidrar även till mer hållbara marknader genom att ställa hållbarhetskrav i upphandlingar och vid investeringar, och genom vårt engagemang i exempelvis Fairtrade, Swedwatch och i kyrkliga mikrofinansorganisationer.

UTMANING: Verksamheten förutsätter en god ekonomi genom finansiering i form av medlemsavgifter, statligt stöd, donationer och gåvor. De senaste åren har Svenska kyrkan sett en vikande medlemstrend och en minskning av donationer och insamlade medel, något som påverkar de ekonomiska förutsättningarna samtidigt som behoven av Svenska kyrkans insatser och förväntningarna på oss ökar.

² Läs mer om stiftens arbete på www.svenskakyrkan.se/prastlonetillgangarna

VAD TYCKER INTRESSENTERNA?

Svenska kyrkans nationella nivå hämtar regelbundet in allmänhetens synpunkter genom omvärlds- och medie-analyser samt enkätundersökningar som mäter allmänhetens förväntningar på och kännedom om verksamheten. Regelbunden dialog sker även med stiftens representanter för olika verksamhetsområden, med partner i det internationella arbetet och med de människor som den verksamheten berör. Sammantaget ger detta en bild av hur intressenter tycker att Svenska kyrkan bör prioritera i arbetet.

Större enkätundersökningar visar att det finns olika skäl till medlemskap i Svenska kyrkan – vissa grundar medlemskapet i sin tro, andra i tradition och gemensamma värderingar. Vissa är medlemmar för att de uppskattar kyrkans samhällsinsatser. Det finns en hög förväntan på att Svenska kyrkan ska bedriva socialt arbete i Sverige i form av stöd till gamla, ensamma och andra grupper som lever i utsatthet eller genomgår kriser. Svenska kyrkan förväntas dela tro, glädje och sorg vid riter som dop, konfirmation, bröllop och begravningar. Att förvalta kulturarvet och arbeta med ungdoms-, kör- och annan musikverksamhet rankas också högt.

Insatser som berör Svenska kyrkans arbete i andra länder rankas generellt något lägre i undersökningarna. Samma sak gäller miljöfrågorna. Detta är samtidigt två områden där allmänhetens kännedom om verksamheten visat sig vara låg. I verksamheten prioriteras dock dessa frågor högt, på grund av vårt grundläggande uppdrag som kyrka och ansvaret att stödja människor som lever i utsatthet och värna hela skapelsen.

Utvalda hållbarhetsfrågor och GRI-indikatorer för den här rapporten finns längst bak i rapporten.

Året som gått

Andlig hållbarhet

Hållbar utveckling definieras inom FN som en "utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodosesina behov"⁴. En hållbar utveckling vilar enligt definitionen på tre dimensioner; den ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarheten. De tre hör ihop och förutsätter varandra. Utan fungerande ekosystem går det till exempel inte att skapa samhällen som är ekonomiskt eller socialt hållbara.

I denna rapport lyfter vi även en fjärde dimension - den andliga hållbarheten. Arbetet med andlig och existentiell hållbarhet handlar i grunden om att ge utrymme för livets existentiella och andliga dimension – något som är avgörande för många människors hälsa och livsmod. Därför lyfter FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna var och ens rätt att utöva sin religion eller någon annan trosuppfattning. FN:s barnkonvention lyfter barnets rätt till andlig utveckling och andlig välfärd. Världshälsoorganisationen lyfter i sina analyser faktorer som hopp, harmoni, helhet, meningsfullhet, förundran, andlig kontakt, personlig tro och gemenskap. Detta är faktorer som kan ses som centrala byggstenar i alla människors liv och för existentiell hälsa.

Svenska kyrkans arbete med andlig hållbarhet sker i

första hand i den lokala församlingen i samband med Svenska kyrkans kärnverksamhet. Här ges möjlighet till gemenskap i gudstjänster och övrigt församlingsliv till exempel genom högtider vid livets avgörande händelser. Kristen tro och religiös övertygelse är inte enda sättet att skapa mening och sammanhang i livet, men för många är det av stor betydelse. Svenska kyrkan ger redskap och språk för att möta livets skuggsida då en andlig traditions resurser kan vara avgörande i en människas liv. I församlingen förs levande samtal om livsfrågor, värderingar och världsbild med exempelvis barn och unga, under själavårdssamtalen och med volontärer som vill bidra till församlingens lokala arbete och internationella engagemang.

Den nationella nivån bidrar till detta arbete genom att utbilda vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut i Lund och Uppsala och genom att samordna flera av Svenska kyrkans insatser för själavård och livsnära samtal (till exempel Jourhavande präst, Svenska kyrkans familjerådgivning, Sjukhuskyrkan och Universitetskyrkan). Vi deltar i dialogarbete med andra kyrkor och religioner för att lära oss av varandras traditioner, erfarenheter och livstolkningar, och för att skapa ökad förståelse och tolerans mellan olika trosuppfattningar. I vissa länder arbetar vi för att stärka religiösa minoriteters rätt att få utöva den egna tron.

⁴ Världskommissionen för miljö och utveckling, 1987, *Vår gemensamma framtid*.

STÖD I LIVETS SVÅRA STUNDER

FÖRSTA HJÄLPEN I SORG

Många känner en stor osäkerhet i mötet med andra människors sorg. En Sifo-undersökning som Svenska kyrkan lät göra 2017 visade att drygt sju av tio skulle vilja bli bättre på att stödja andra som sörjer. Därför lanserade Svenska kyrkan, inför 2017 års allhelgonahelg, *Första hjälpen vid sorg* med konkreta tips på vad man som medmänniska kan göra för någon som sörjer. Tipsen är baserade på Svenska kyrkans långa erfarenhet av att stötta och samtala i svåra stunder.

Inför allhelgonahelgen skickades tipsen till Sveriges 2 000 största börsnoterade företag. Mediegenomslaget blev stort, med nära 200 publicerade artiklar och flera nyhetsinslag i SVT. I sociala medier fördes goda samtal och en kortfilm om *Första hjälpen i sorg* sågs av över 100 000 personer.

 [Läs mer om satsningen här:](http://www.svenskakyrkan.se/forsta-hjalpen-vid-sorg)
www.svenskakyrkan.se/forsta-hjalpen-vid-sorg

JOURHAVANDE PRÄST

Andelen självmord i befolkningen har minskat sedan 1980-talet men sett till antalet överstiger självmorden antalet döda i trafiken varje år. Ungefär hälften av de som försöker ta sitt liv söker hjälp.

Jourhavande präst erbjuder akut självvård i tre kanaler – telefon, brev och chatt – som är öppna vid tidpunkter då många andra samhällsinstitutioner är stängda. Tystnadsplikt och anonymitet underlättar samtalen. Tjänsten bemannas av församlingspräster och samordnas av nationell nivå.

Under 2017 besvarades cirka 75 000 telefonsamtal, vilket ger ett genomsnitt på 205 samtal per dygn. Antalet samtal ökade med cirka 5 000 samtal jämfört med 2016. Antalet e-postkontakter ökade också.

Den största ökningen skedde i chatttjänsten, som i högre grad når yngre målgrupper. 2017 besvarades cirka 8 400 chattar (2 000 fler än under 2016). Det betyder att ungefär 40 chattar besvarades per dygn. Öppethållande och bemanning kommer att utökas under 2018 för att möta de ökade behoven.

Svenska kyrkans strategi ligger i linje med Folkhälsomyndighetens uppdrag att förstärka tidiga insatser och att arbeta förebyggande mot självmord, inte minst bland unga. Enligt Folkhälsomyndigheten syns inte någon minskning av antalet självmord under de senaste 15 åren bland just yngre människor, till skillnad från i övriga ålderskategorier. Enligt Socialstyrelsen har den psykiska ohälsan hos barn och unga ökat markant det senaste decenniet.

 [Läs mer om arbetet för existentiell hälsa här:](http://www.svenskakyrkan.se/agenda2030/sverige-arbete-for-halsa-och-valbefinnande)
www.svenskakyrkan.se/agenda2030/sverige-arbete-for-halsa-och-valbefinnande

Möten och samtal med människor

Under ett år möter Svenska kyrkan många människor i sin verksamhet för att dela tro och liv i ljusa och mörka stunder. Här ges några exempel på omfattningen under 2016.

- 14,8 miljoner gudstjänstbesök
- 2,7 miljoner besök i öppen verksamhet för vuxna
- 1,6 miljoner besök i öppen verksamhet för barn och unga
- 775 000 stödsamtal
- 108 000 hembesök
- 88 000 besök på sjukhus och institutioner

Källa: Svenska kyrkans statistikdatabas

EKUMENIK OCH INTERRELIGIÖS DIALOG

Svenska kyrkan för dialog och samarbetar med andra kyrkor och samfund samt med andra religioners företrädare. Det handlar å ena sidan om att bygga goda relationer och utbyten, å andra sidan om konkret samverkan i frågor som rör olika samhällsutmaningar. Samarbetet sker på sjukhus, universitet och högskolor, i fängelser och inom kommuners krisberedskap men också i församlingens vardagsliv, till exempel i arbetet med ungdomar och vid språkcaféer som anordnas för nyanlända.

Sedan 2015 har interreligiösa och interkulturella frågor aktualiserats även i församlingar där de tidigare spelat en marginell roll. Varje stift har en anställd för detta och på nationell nivå finns en samordnare. 2010 tog Svenska kyrkan initiativ till ett nationellt interreligiöst råd. 2017 bildades även regionala råd i Uppsala och i Stockholm.

Samverkan med andra kyrkor och religiösa samfund sker också internationellt. Ett exempel är samverkan i klimat- och miljöfrågor. Sedan *Uppsala Interfaith Summit*, som initierades av Svenska kyrkan 2008, har vi tillsammans med representanter från olika religioner varit på plats under de globala klimatförhandlingarna. I samband med förhandlingarna anordnas pilgrimsvandringar och gudstjänster för att lyfta etiska och existentiella aspekter som följer av den pågående klimatkrisen. Vid 2017 års klimatförhandlingar i Bonn lyfte representanter från fem världsreligioner behovet av livsstilsförändringar för att klara klimatkrisen. Budskapet – *Vandra varsamt på jorden (Walk on Earth Gently)* – levererades till klimatmötet på cykel av människor av olika tro som gjort egna löften och samtidigt uppmanade andra att göra samma sak.

Social hållbarhet

Svenska kyrkan är en betydande aktör för social hållbarhet genom sin rikstäckande verksamhet i Sverige och ett internationellt utvecklingsarbete i cirka 40 länder. Med människovärdet i fokus görs insatser som bidrar till social sammanhållning och gemenskap samt att mänskliga rättigheter respekteras och främjas. På många håll initieras nya möten och segregering motverkas när kyrkan fungerar som mötesplats för människor med vitt skilda bakgrunder och erfarenheter.

Ett rättighetsbaserat arbetssätt ligger till grund för vårt eget och våra partners arbete. Det innebär att vi försöker komma åt grundorsakerna till att människor lever i utsatthet och marginalisering, för att skapa förutsättningar för individen att tillsammans med andra förändra sin livssituation. Svenska kyrkans utgångspunkt är alltid att bekräfta och stärka människors egna förmågor, ansvar och möjligheter i de insatser som vi bidrar till. Vi ser varje människa som helig och som en rättighetsbärare, inte som ett behövande objekt.

Tillsammans med andra samhällsaktörer tar vi ett delat ansvar för samhällsutvecklingen utan att på något sätt ersätta de sociala trygghetssystem som det offentliga ska tillhandahålla. Istället kompletterar Svenska kyrkans insatser det offentliga utifrån de förutsättningar och det uppdrag vi har som kyrka. I Svenska kyrkans uppdrag ingår även att använda sin röst och påverka beslutsfattare när människor far illa och stängs ute från arbetsmarknad och social trygghet.

När Svenska kyrkan talar om välfärd avses både grundläggande samhällsfunktioner (som vård, skola, omsorg, sociala trygghetssystem, bostads- och arbetsmarknadsåtgärder) och välfärd utifrån en bredare definition. I den senare ingår frågor som rör social sam-

manhållning, demokrati och inflytande, öppenhet och integration – det vill säga grundläggande förutsättningar för sociala relationer och gemenskap som i förlängningen leder till livskvalitet och mening.

Diakoni ingår i församlingens grundläggande uppgift och uttrycker en medmänsklig kärlek, omsorg och solidaritet grundad i kristen tro. Ordet kommer från grekiskan och betyder ”tjänst”. Diakonin tar sig uttryck i olika former av socialt arbete men är också ett förhållningssätt som alla medarbetare inom Svenska kyrkan står för. Diakonin handlar om konkreta insatser av social karaktär men också om respektfulla relationer och om hur vi bemöter varandra.

 Läs mer om det diakonala uppdraget i

Ett biskopsbrev om diakoni:

www.svenskakyrkan.se/biskopsmotet

I följande avsnitt ges några exempel på hur den nationella nivån bidrar till ökad social hållbarhet i Sverige och utomlands genom att ge stöd och bidra till utveckling av diakonal verksamhet och andra välfärdsinsatser. Arbetet sker i samverkan med såväl stift och församlingar som med lokala partner i utvecklingsländer. Hur vi arbetar internt med frågor som gäller anställdas rättigheter och utveckling behandlas också.

STÖD TILL MÄNNISKOR SOM STÅR UTANFÖR ARBETSMARKNADEN

Arbetslösheten i Sverige låg i november 2017 på 6,4 procent. Det finns tydliga tecken på en isärdragningsdär arbetslösheten i vissa grupper är nästan obefintlig medan den ökar i andra grupper. I den senare ingår personer med kort utbildning, utrikesfödda och unga med funktionsnedsättning. Långvarig arbetslöshet riskerar att ge negativa effekter hos enskilda i form av

ohälsa, svag ekonomi, social utestängning och isolering samtidigt som samhället förlorar kompetens och värdefulla resurser.

För att möta detta behov har Svenska kyrkans nationella nivå sedan 2015 drivit samverkansprojektet *Mer än jobb – Svenska kyrkans stöd till människor i arbetslöshet*. Satsningen har som uppgift att stärka församlingar, pastorat och stift som vill bidra till att fler arbetslösa kommer i arbete, praktik eller utbildning. Under 2017 har projektet vidareutvecklats och i dag erbjuds tre utbildningar som på olika sätt stärker församlingarnas arbete. Under året startades även en arbetsmarknadsutbildning med trädgårdsinriktning. Kursen är en pilotutbildning i samverkan med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Arbetsförmedlingen, och kursdeltagarna erbjuds utföra de praktiska momenten på Svenska kyrkans kyrkogårdar.

 Läs mera: www.svenskakyrkan.se/meranjobb

INSATSER FÖR ATT INKLUDERA OCH MOTVERKA DISKRIMINERING

Svenska kyrkans nationella nivå arbetar löpande med att tillhandahålla olika typer av redskap till stift och församlingar för att underlätta deras dagliga arbete. Flera av dem fokuserar på att motverka diskriminering och involvera grupper som inte alltid har en röst.

Ett exempel från 2017 är *Regnbågsnyckeln* som är en hbtq-märkning som intygar att förtroendevalda och medarbetare i en församling bidrar till en mer inkluderande kyrka, genom att arbeta för mångfald och öppenhet på ett genomtänkt sätt. 30 processledare utbildades under det gångna året och från och med 2018 kommer församlingar att kunna certifiera sig enligt modellen.

Svenska kyrkan arbetar för inkludering – innanförskap – både i Sverige och i samarbete med andra kyrkor internationellt. I januari 2017 var Svenska kyrkan medarrangör till en global konferens i Sigtuna om kyrkors och trosbaserade aktörers särskilda roll och röst i frågor om social trygghet. Mötet resulterade i ett gemensamt uttalande där man slår fast att social trygghet är en mänsklig rättighet och att skatteintäkter är en förutsättning för finansiering av välfärdssystem. Tillsammans åtog sig undertecknarna att aktivt bidra till social trygghet, både som utförare av sociala tjänster och genom att påverka stater att ta sitt ansvar.

 Läs mer om Svenska kyrkans arbete för att förhindra fattigdom här:
www.svenskakyrkan.se/agenda2030/mal-1---ingen-fattigdom

MIGRATION OCH INTEGRATION

Svenska kyrkan har ett omfattande arbete för och med asylsökande och nyanlända människor i Sverige. Arbetet utgår från vår kristna människosyn, som säger att alla människor delar livets grundläggande villkor. Framför dig står en människa som likt du själv har förmågor, behov och drömmar. Med detta som utgångspunkt arbetar Svenska kyrkan för att migranter ska få ett värdigt mottagande i Sverige.

ARBETET SPÄNNER ÖVER MÅNGA OMRÅDEN

Migration är ett prioriterat område för nationell nivå och frågorna berör många verksamhetsområden så som diakoni, internationellt utvecklingsarbete, ekumenik, forskning och Svenska kyrkans fastigheter. Svenska kyrkans nationella nivå ger löpande stöd till arbetet på regional och lokal nivå. Det sker bland annat genom intranätet *Support migration* som samlar information, inspirerar och bevakar aktuella frågor och förändringar inom migrationsområdet.

Nationell nivå företräder Svenska kyrkan i kontakt med regering och myndigheter, med ekumeniska organisationer och andra nätverk. Under 2017 har vi även arbetat med flera utbildningsinsatser, bland annat för att kompetensutveckla inom psykosocialt stöd.

DET LOKALA SÄTTER PRÄGELN

På stifts- och församlingsnivå tar möten med asylsökande och nyanlända sig olika uttryck beroende på lokala behov och förutsättningar. Arbetet berör ofta hela församlingslivet och engagerar anställda och ideella med kompetens inom socialt, pedagogiskt, självvårdande och kulturellt arbete.

I glesbygd, där avstånden är långa och infrastrukturen ibland är svag, blir församlingen ofta den aktör som erbjuder ett socialt sammanhang och praktiskt stöd. Det kan handla om språkcaféer, samhällsorientering, boenden och stöd under asylprocessen. Andra villkor råder i storstädernas ytterkanter, där det finns stor kul-

turell och religiös mångfald. I dessa församlingar finns en ackumulerad kunskap om vad det innebär att vara ny i Sverige och erfarenhet av att bedriva långsiktigt diakonalt och socialt arbete mot främlingsfientlighet och rasism.

SÄRSKILT FOKUS PÅ ENSAMKOMMANDE

Till Svenska kyrkans församlingar kommer många unga som mår dåligt och har farit illa i den långa asylprocessen. Under 2017 engagerade vi oss bland annat för ensamkommande unga. Utsattheten och den utbredda psykiska ohälsan inom denna grupp är stor. De kan ha skrivits upp i ålder och riskerar därmed utvisning till exempelvis Afghanistan – ett land som många av dem aldrig varit i, eftersom de levt som flyktingar i exempelvis Iran och Pakistan.

Arbetet för att påverka makthavare att upprätthålla en human asyl- och flyktingpolitik utgör därför en viktig del av Svenska kyrkans migrationsarbete. Tillsammans med Rädda barnen gjorde Svenska kyrkan, under 2017, ett flertal uttalanden och insatser för att påverka de ensamkommandes situation.

Framgångsrik integrationsmetod sprids

I Växjö stift finns många församlingar som engagerar sig i integrationsfrågorna. Under en projektperiod på två år har man anställt sex personer som integrationsfrämjare som hjälper församlingarna att starta och koordinera sina satsningar.

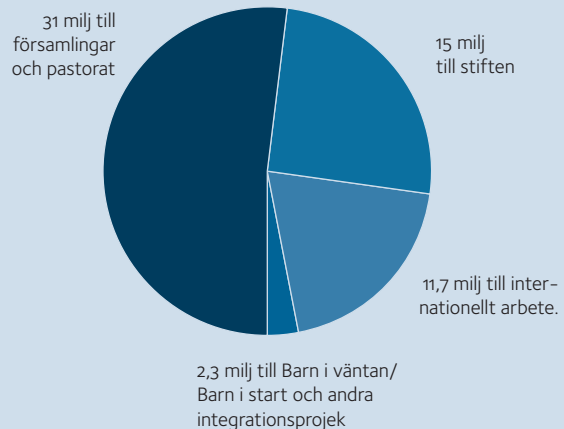
I Lessebo kommun, en ort med cirka 9 000 invånare, arbetar den lokala församlingen sedan 2016 med satsningen *Vårt Dagliga Bröd*. Det är ett samarbete mellan Svenska kyrkan, Arbetsförmedlingen och kommunen. Projektet riktar sig till kvinnor som står långt från arbetsmarknaden och erbjuder språkträning, nätverk och praktikplatser. Deltagarna har bland annat fått utbildning i körkortsteori och landstinget har varit där och informerat om hälsa. Efter ett år har omkring 50 procent av deltagarna fått någon form av arbete eller praktik. Nu sprids upplägget till fler församlingar, genom ett samarbete mellan Växjö stift och Arbetsförmedlingen.

Ökade medel för att stärka arbetet

Kyrkomötet eller kyrkostyrelsen har sedan 2015 beslutat om extra medel till Svenska kyrkans arbete med migrations- och integrationsarbete. Under 2017-2019 handlar det om 60 miljoner kronor per år. Under 2017 fördelades medlen enligt diagrammet till höger med fokus på långsiktiga insatser.

2017 fick Svenska kyrkan även del av regeringens stöd till civilsamhällets arbete med människor på flykt. Bidraget på 8 miljoner kronor har använts till att stötta pågående verksamhet i församlingar samt två regionala satsningar: ett utbildningsprojekt för social sammanhållning och mot främlingsfientlighet samt ett projekt för nätverksbyggande i glesbygd kring frågor om etablering och integration.

FÖRDELNING AV MEDEL (TOTALT CA 60 MILJONER)

HUMANITÄRT BISTÅND: FRÅN FLYKT TILL JOBB

Det viktigaste för människor i katastrofsituationer är att få mat, rent vatten, sanitet och tak över huvudet. Men för att återhämta sig behövs också hopp, värdighet och möjlighet att påverka sin situation. Svenska kyrkan är specialiserad i psykosocialt stöd till katastrofdrabbade.

Hawa är 26 år och har gått skräddarutbildningen som Svenska kyrkan stöder genom Lutherska världsförbundet. Hon flydde från Blå Nilen i Sudan. I dessa områden uppstod strider som tvingade människor att fly. På grund av gerillaverksamheten tillåter Sudan inte humanitär hjälp till dessa områden.

– Genom projektet har jag lärt mig läsa, räkna, sy och nu har jag en liten verksamhet som stärker familjens ekonomi, säger hon.

Idag har hon sex barn att försörja, den yngsta bara fem månader gammal. Innan Hawa gick skräddarut-

bildningen var hon, precis som de flesta andra i lägret, beroende av FN:s matransoner. Nu bedriver Hawa en egen verksamhet och syr skoluniformer som hon säljer. Projektet tillhandahåller symaskinen, som hon delar med tre andra kvinnor, och kvinnorna får även annat material de behöver. Skoluniformerna säljer Hawa för cirka åtta kronor per plagg. Hon syr också kläder till sig själv, sin familj och sina släktingar. Symaskinen har hon ställt på ett bord utanför sitt hus, så att hon ska synas.

Alla som går skräddarutbildningen får först gå en kurs för att lära sig att läsa och räkna så att de till exempel kan mäta upp tyg och på längre sikt sköta en egen verksamhet. Målet är att få yrkesutbildningarna certifierade så att de som gått kursen kan söka arbete som skräddare var som helst.

#METOO – FRÅN VITNESMÅL TILL HANDLING

Under 2017 spreds uppropet #metoo med vittnesmål om sexuella trakasserier över hela världen. Uppropet visar att mycket arbete återstår för att säkerställa varje människas rätt till fysisk och sexuell integritet. Svenska kyrkan har arbetat med frågorna länge, både i Sverige och i det internationella arbetet, men omfattningen blev en signal om behovet av att fortsätta arbetet och verka förebyggande.

HUNDRATALS BRÖT TYSTNADEN

I #metoo-kampanjens kölvatten gick många yrkesgrupper ut i egna upprop. Inom Svenska kyrkan skrev 1382 anställda kvinnor under det nationella uppropet #vardeljus. Hundratals vittnesmål om övergrepp, kränkningar och missförhållanden rullades ut på upp-ropets hemsida.

Berättelserna pekar på allvaret i sexuella trakasserier och kränkningar, också i kyrkliga sammanhang. Ärkebiskop Antje Jackelén och flera andra biskopar uttalade sitt stöd för uppropet och många församlingar har uppmärksammat #metoo i gudstjänster och andra sammanhang.

FRÅGORNA ÄR INTE NYA

1998 bildades stiftens nätverk mot sexuella trakasserier, som samordnas från nationell nivå. I varje stift finns två utbildade kontaktpersoner, en man och en kvinna, med ett särskilt uppdrag att finnas till hands för personer som har utsatts för sexuella övergrepp.

Riktlinjer och handlingsplaner har arbetats fram och utbildningar av anställda, förtroendevalda och ideella har ägt rum i alla stift.

NY KURS FÖR ATT FÖRHINDRA KRÄNKNINGAR

Under våren 2017 köpte Svenska kyrkan rättigheter till scouternas webbkurs *Trygga Möten*. Utbildningen vänder sig till barn-, ungdoms- och konfirmandledare och lyfter frågor som sexuella övergrepp, ledares ansvar, attityder, mobbning, härskartekniker och mänskliga rättigheter. Idag finns omkring 9 000 unga ledare i Svenska kyrkan och av dem har hittills 600 gått kursen.

MER ARBETE PLANERAS

Med anledning av att 2018 markerar 20 års arbete i stiftens nätverk mot sexuella övergrepp planeras en kvalitativ och kvantitativ utvärdering. Den kommer fokusera på insikter, lärdomar och visioner för arbetet framåt och berättelserna från #vardeljus blir ett viktigt bidrag i processen.

Läs mer om Svenska kyrkans

jämställdhetsarbete:

www.svenskakyrkan.se/agenda2030/mal-5---jamstalldhet

Läs mer om #vardeljus: <https://vardeljus.blog/om/>

Arbete mot sexuellt våld i flyktingläger i Uganda

Svenska kyrkan arbetar även mot sexuellt våld och kränkningar i en internationell kontext. I flyktingbosättningar i området Rwamwanja i Uganda arbetar Svenska kyrkan tillsammans med Lutherska världsförbundet med en modell för att förebygga våld. *Zero Tolerance Village Alliance* (ZTVA) är gjord för att inspirera och hjälpa invånarna att skapa en noll-tolerans-zon mot sexuellt och genusbaserat våld.

För att erhålla märkningen och ingå i noll-tolerans-alliansen måste invånarna gå samman och leva upp till ett antal kriterier. Det hålls utbildningar, workshops och dialogsamtal för att förändra sociala normer. Arbetet utvecklas av invånarna själva och kulminerar i en ceremoni där byledare och invånare avger ett löfte om att ta ställning mot sexuellt våld.

Metoden har varit så framgångsrik att FN:s flyktingorgan, UNHCR, rekommenderar och sprider den på andra ställen.

GODA ARBETSFÖRHÅLLANDEN

Vid årsskiftet 2017/2018 var medelantalet anställda för den nationella nivån 472 personer (varav 85 utlandsstationerade). Frågor som gäller arbetsmiljö, anställas villkor och utvecklingsmöjligheter utvärderas regelbundet genom medarbetarsamtal, medarbetarenkäter, annan statistikinsamling och samarbete med fackliga företrädare. Den senaste större medarbetarenkäten, som genomfördes 2014, visade på höga betyg när det gällde engagemang, motivation och arbetsglädje. Även ledarskapet fick genomgående högt betyg. I november 2017 gick en mindre enkät ut via e-mail. 86 procent uppgav då att de trivdes mycket bra eller ganska bra på arbetsplatsen.

Under 2016 antogs en ny arbetsmiljöpolicy som lägger stor vikt vid förebyggande insatser. Nya mål formulerades för arbetet framåt och följs upp och revideras varje år. Målen berör bland annat utbildningsinsatser för chefer och anställda, rehabiliteringsplaner och ett mål om god trivsel.

Alla chefer deltar i ett obligatoriskt utbildningspaket som vidareutvecklar chefernas kunskap i frågor som arbetsmiljö, arbetsrätt och medarbetarutveckling. Under 2017 inleddes en ny satsning på hållbart ledarskap och medarbetarskap för att involvera alla i arbetet framåt.

Samtliga anställda omfattas av kollektivavtal och har tillgång till företagshälsovård för arbetsrelaterad ohälsa. Friskvårdssatsningarna är uppskattade och sker i form av hälsoprofilbedömningar, en friskvårdspeng på 2 000 kronor per år, en friskvårdstimme i veckan och aktiviteter varje månad som arrangeras av arbetsplatsens hälsoinspiratörer. Alla medarbetare med anställning i Sverige erbjuds dessutom Rikskortet, som är en lunchsubvention för att öka möjligheten till en god och näringsrik lunch.

Precis som för andra organisationer är frågan om kompetensförsörjning strategiskt viktig för verksamheten. Årliga medarbetarsamtal med kompetensutvecklingsplaner och avgångsintervjuer är några verktyg som används för att säkra kompetens och få in synpunkter på hur arbetsplatsen kan vidareutvecklas och förbli en attraktiv arbetsgivare i framtiden.

Att värna mångfalden är viktigt i sig själv men också för att se till att vi, i en mångfasetterad organisation, besitter en bredd av kunskap och erfarenheter. Vid extern rekrytering, när allt annat är likvärdigt, ska jämställdhets- och mångfaldsperspektivet beaktas både i urval till intervju och i valet av slutkandidat. Verksamhetens policy för likabehandling tar avstånd från diskriminering och trakasserier.

Efter #metoo som inleddes hösten 2017 har frågor om sexuella trakasserier och annan kränkande behandling lyfts i interna diskussioner med anställda. Ingen av berättelserna från Svenska kyrkans värld – som presenterades under hashtaggen #vardeljus – gällde anställda på den nationella nivån. Under året förtydligades dock riktlinjerna för hur ärenden som gäller särbehandling ska hanteras.

I personalfrågor får församlingar, pastorat och stift stöd av Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation (inte den nationella nivån).

Korta fakta:

Medelantalet anställda den 31 dec 2017: 472 (489)

Fördelning mellan kvinnor och män: 70 resp 30 % (32/68 %)

Andel som omfattas av kollektivavtal: 100 % (100 %)

Sjuktal: 2,58 % (2,93 %)

Arbetsrelaterade skador eller dödsfall: 0 (0)

Ekologisk hållbarhet

Klimat- och miljöfrågorna utgör en av vår tids absolut största utmaningar. Ett förändrat klimat och överutnyttjade ekosystem påverkar hela mänskligheten men mest påverkas människor som redan lever i utsatthet. Därför ser Svenska kyrkan miljöfrågorna som rättvisefrågor. Som ett land med stor kapacitet har vi ansvar att gå före i miljöfrågorna och ifrågasätta normer som skadar den skapelse som vi fått till låns att bruka, vårda och dela mellan människor här och nu idag, men också med kommande generationer.

I klimat- och miljödebatten lyfter Svenska kyrkan utsatta länders och gruppers perspektiv, tillsammans med partner inom ACT-alliansen. Svenska kyrkan deltar till exempel i den svenska regeringens referensgrupp för FN:s gröna klimatfond, som världens länder enades om att etablera 2010. Fonden ska finansiera transformativ klimatanpassning i utvecklingsländer och samtidigt fungera som hävstång för privat finansiering av nödvändiga insatser. Svenska kyrkan är även drivande i klimatfrågorna inom Kyrkornas världsråd som samlar kyrkor som representerar en halv miljard kristna världen över.

Här hemma påverkar Svenska kyrkan miljön på olika sätt. I församlingarna är energianvändningen en viktig miljöaspekt när kyrkor och andra byggnader ska värmas upp. På stiftsnivå är miljöfrågorna centrala när skog och mark förvaltas. För den nationella nivån är det tjänsteresor som påverkar miljön mest. Vi har även stora möjligheter att påverka miljön positivt genom att väva in miljöaspekterna vid inköp och investeringar, och genom att stödja församlingarnas miljöarbete.

Stödet till församlingarna ökade under 2017 genom ett nytt fastighetsprojekt (*Gemensamt Ansvar*) och fler ramavtal som hjälper församlingarna att minska sin miljöpåverkan.

NATIONELL NIVÅS ARBETE MED MILJÖDIPLOMERING

Miljöarbetet på den nationella nivån utgår från en miljöpolicy som kyrkostyrelsen antagit och som omsätts i handling i ett miljöledningssystem (*Miljödiplomering*). Kyrkostyrelsen har antagit övergripande miljömål för nio verksamhetsområden, som har konkretiserats i delmål och handlingsplaner i samråd med anställda som aktivt arbetar med frågorna. Målsättningarna är i dagsläget inte kvantitativa men utgår från Svenska kyrkans ansvar att värna skapelsen och bidra till Parisavtalets klimatomål och andra svenska miljömål. Under 2018 kommer arbetet att följas upp av extern part för att miljödiplomera verksamheten.

 Läs mer om målen här:
www.svenskakyrkan.se/miljomal

2017 års kyrkomöte miljödiplomerades för att minska miljöpåverkan och belysa hållbarhetsfrågorna på olika sätt när ledamöterna träffades genom information om de val som hade gjorts, klimatsmarta menyer och ett informationspass om hållbar utveckling som inleddes med en teologisk reflektion av ärkebiskop Antje Jackelén och biskop Martin Modéus.

Om Svenska kyrkans miljödiplomering

Vid millennieskiftet skapades den första versionen av *Svenska kyrkans miljödiplomering för en hållbar utveckling*. Det är ett verktyg som hjälper kyrkliga enheter att bygga ett internt miljöledningssystem för att på ett systematiskt och strukturerat sätt kunna bidra till hållbar utveckling. *Miljödiplomering* vilar på en teologisk grund och utgår från verksamhetens identitet och förutsättningar som kyrka. Svenska kyrkans nationella nivå ansvarar för verktygets utformning medan stiftens marknadsför verktyget och stödjer församlingarna i det konkreta arbetet. Cirka 100 församlingar och stift arbetar med verktyget idag.

Under 2016 kompletterades miljöledningssystemet med en standard för event - *Miljödiplomering för hållbara event*. Den är till för att minska miljöpåverkan och lyfta miljöfrågorna vid större möten och konferenser som Svenska kyrkan arrangerar.

TJÄNSTERESOR

På grund av verksamhetens karaktär, med en omfattande internationell verksamhet och utbyte med kyrkor och samfund i andra länder, behöver vi resa med flyg. Vi strävar efter att begränsa resornas utsläpp genom att välja mindre miljöbelastande färdsätt och använda video- och telekonferenser. Målsättningen är att resa miljövänligt så långt det går och ta ansvar för resterande utsläpp som vi inte lyckats undvika (se vidare om klimatkompensation på sid 28).

Resornas klimatpåverkan kan variera från år till år till följd av att större konferenser äger rum och uppföljning av partners arbete sker vissa år. De senaste åren ser vi dock en trend mot minskade utsläpp. Klimatpåverkan från flygresor har sedan 2015 minskat med 29 procent. I början av 2018 pågick en upphandling av ytterligare lösningar för digitala möten för att minska verksamhetens och resten av Svenska kyrkans resor. Ytterligare miljödata presenteras nedan.

ENERGIANVÄNDNING I BYGGNADER

Den nationella nivån äger och hyr fastigheter för sin verksamhet i Sverige. I linje med vårt mål att minimera miljöpåverkan i fastighetsförvaltningen har flera insatser genomförts de senaste åren för att minska energiförbrukningen och ersätta fossila energikällor med förnybara alternativ. Totalt har klimatutsläppen från energi i ägda och hyrda fastigheter minskat med 77 procent sedan 2015 på grund av aktiva val.

Den nationella nivån äger och hyr delar av det fastighetsbestånd som används av utlandsförsamlingarna och finansierar främst underhållet av de ägda fastigheterna. I början av 2000-talet hade vissa av dem gamla och ineffektiva uppvärmningssystem. Sedan dess har fastighetsbeståndet halverats och renoverats. I samband med detta har vissa el- och värmesystem bytts ut till bättre lösningar. Under 2018 lanseras möjligheten för utlandsförsamlingarna att söka ekonomiskt stöd för insatser som påverkar miljön positivt.

MILJÖDATA

Källa	Miljöpåverkan 2017 (i ton CO2e)	Utveckling över tid
Flygresor	2 736,0	-29 % (basår 2015)
Bilresor	89,8	+36 % (basår 2016)
Tåg	0,002	
Energi	70,5	-77 % (basår 2015)
Posttjänster	39,2	+36 % (basår 2015)
Trycksaker	7,7	-68 % (basår 2015)
Kopieringspapper	3,9	-65 % (basår 2011)
TOTALT CO2e, ton	2 947,1	

För mer information om vilka mätmetoder som används för att beräkna utsläpp, se sid 39.

5 Nationell nivåns resepolicy och riktlinjer för resor återfinns här:
www.svenskakyrkan.se/hallbarhetsredovisning-och-styrning

Ramavtal för miljön

Utöver att minska den egna miljöpåverkan kan positiva miljöresultat uppnås när gemensamma lösningar som ramavtal skapas för hela Svenska kyrkan. Några exempel från 2017:

- Avtal för el märkt Bra Miljöval: Leder till minskad klimatpåverkan och insatser för den biologiska mångfalden.
 - Upphandling av livsmedel: Miljöfaktorer vägde tungt med fokus på bland annat certifieringar och transporter.
 - Upphandling av möbler och inredning: I urvalet bedömdes bland annat företagens materialval, förmåga att återvinna material och erbjudande om andrahandsförsäljning.
 - Avtal för elverktyg: Att välja elverktyg minskar utsläppen samtidigt som arbetsmiljön för anställda inom kyrkogårdsförvaltningen förbättras.
 - Avtal för kemikaliereregister: Registret hjälper församlingar att enklare klara såväl miljö- som arbetsmiljökrav.
 - Avtal för andrahandsförsäljning av fordon samt utyrning av maskiner och arbetsverktyg: Avtalen leder till minskad resursförbrukning genom att erbjuda alternativ till att äga och köpa nytt.
-

MILJÖRESULTAT

UTSLÄPPEN FRÅN **RESOR, TRANSPORTER, ENERGI** OCH **PAPPER/TRYCK** MINSKADE MED CIRKA

22%

JÄMFÖRT MED FÖREGÅENDE ÅR.

29%

MINSKADE **KLIMATUTSLÄPP** FRÅN FLYG DE SENASTE **TVÅ ÅREN**

3/4 AV KONTORSMATERIALET SOM UPPHANDLATS FÖR SVENSKA KYRKAN ÄR **MILJÖMÄRKT**

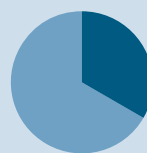
KLIMATPÅVERKAN FRÅN ENERGI HAR **MINSKAT** MED

77%

SEDAN 2015

VAR **TREDJE PORTION** SOM SERVERAS I VÅR LUNCHMATSAL ÄR **VEGETARISK** – EN DRYG **FÖRDUBBLING** PÅ ETT OCH ETT HALVT ÅR

2017 **MILJÖDIPLOMERADES KYRKOMÖTET** FÖR FÖRSTA GÅNGEN

PAPPERSANVÄNDNINGEN HAR SEDAN 2011 MINSKAT MED **TVÅ TREDJEDELAR**

EN INVESTERING I **ALTHELIA CLIMATE FUND**, SOM FÖRHINDRAR AVSKOGNING I LATINAMERIKA, HAR HITTILLS LETT TILL ATT **2 MILJONER TON CO₂** UTEBLIVIT

30 TON

METALL HAR ÅTERVUNNITS DE SENASTE **18 MÅNADERNA** TACK VARE ETT NYTT RAMVTAL FÖR **KREMATORIER**

ALLA **DATORER** SOM ANVÄNDS ÄR **TCO-MÄRKTA**

86%

AV DATORERNA **ÅTERANVÄNDS** OCH RESTEN ÅTERVINNS

BARA **SVANEN-CERTIFIERADE TRYCKERIER** ANLITAS

Klimatförändringarna påverkar dem som redan lever i utsatthet allra mest. Våra systerkyrkor vittnar om minskade skördar, vattenbrist och extremväder som slår hårt mot människor som redan lever i fattigdom.

KLIMATKOMPENSATION ENLIGT FAIRTRADES KRITERIER

För att ta ansvar för de klimatutsläpp som nationell nivåns verksamhet idag genererar avsätter vi 500 kronor per ton CO₂e. En del av denna summa används för att balansera (kompensera för) utsläppen för tjänstesor, energi, trycksaker och posttjänster. Resten används för interna hållbarhetsinsatser.

För 2017 års utsläpp köptes klimatkompensation från Fair Climate Fund, en medlem inom ACT-alliansen som inför klimatmötet i Paris 2015 lanserade en ny standard för klimatkompensation (*Fairtrade Climate Standard*). I praktiken leder detta till att motsvarande utsläpp uteblir genom biogasproduktion och utbyte av miljöpåverkande spisar i kooperativ i Indien.

Fairtrade Climate Standard har ett tydligt fattigdomsperspektiv och bygger på Fairtrades kriterier. En premie ingår i priset, som kooperativen använder för att skydda sig mot klimatförändringarna. Utöver minskade utsläpp leder insatserna i Indien till hälsofördelar på grund av bättre inomhusluft och tidsvinster för kvinnorna. 2017 öppnades denna möjlighet för resten av Svenska kyrkan genom ett ramavtal med Zero-Mission. Endast kunder som kan visa på ett gediget klimatarbete, med fokus på utsläppsminskningar, får köpa Fairtrades klimatkompensation.

 Läs mer: www.fairtradecarboncredits.net

MILJÖARBETE I EN INTERNATIONELL KONTEXT

Inom Svenska kyrkans arbete med internationellt utvecklingsbistånd ingår ofta stöd till biogasanläggningar, solcellslampor och utbildningar om hur man bygger energisnåla spisar. Ett projekt, utfört av Lutherska världsförbundet, når 60 000 hushåll i Uganda. I vissa landprojekt bidrar vi och våra lokala partner till att bygga motståndskraft mot pågående klimatförändringar. Inom Svenska kyrkans landprogram i Etiopien ges till exempel stöd till lokala partner för att utveckla odlingsmetoder som är anpassade till ett allt torrare klimat. Tekniskt stöd till klimatanpassning förmedlas även till kooperativ inom Fairtrade-systemet genom mikrofinansinstitutionen Oikocredit som Svenska kyrkan är medlem i och en gång i tiden var med och grundade.

Genom investeringar bidrar nationell nivå till klimatåtgärder i sydöstra Europa (*Green for Growth Fund*) och till att skydda skog i främst Latinamerika (*Altheia Climate Fund*). Nationell nivåns andel i den senare fonden har lett till att utsläpp på drygt 2 miljoner ton koldioxid har uteblivit genom att avskogning förhindrats. Vi deltar också i *The Portfolio Decarbonization Initiative* som samlar investerare som representerar 800 miljarder dollar och som åtagit sig att klimatanpassa hela eller delar av sitt kapital. Själva investerar vi inte i bolag som utvinner olja, gas och kol. Istället ligger fokus på att investera i lösningar på klimatkrisen.

 Läs mer om Svenska kyrkans miljö- och klimatarbete här:
www.svenskakyrkan.se/agenda2030

MEDLEMSKAP I FOSSILFRITT SVERIGE

Under 2017 blev Svenska kyrkans nationella nivå medlem i Fossilfritt Sverige som samlar aktörer som vill bidra till att Sverige blir världens första fossilfria välfärdsländ. Medlemskapet innebär också att man åtar sig att utmana sina motsvarigheter att göra detsamma. För nationell nivå del handlar arbetet om att minska sin egen klimatpåverkan, stödja stift och församlingar i deras klimatarbete och sporra näringslivet när vi gör inköp och investerar. Arbetet handlar också om att dela erfarenheter med andra samfund och trosbaserade organisationer samt påverka beslutsfattare inom politiken.

 Läs mer här: <http://fossilfritt-sverige.se>

Ekonomisk hållbarhet

Resurser inom Svenska kyrkan ska användas på ett ansvarsfullt sätt och beslut ska präglas av kostnadsmedvetenhet. Denna utgångspunkt, som uttrycks i kyrkoordningen och i nationell nivåns uppförandekod, lägger grunden för arbetet med att förhindra korrup­tion och hantera pengar på ett genomtänkt sätt.

När vi investerar och gör inköp påverkar vi näringslivet i en hållbar riktning genom att sporra de bästa och tacka nej till företag som inte lever upp till våra krav. Genom att lyfta viktiga hållbarhetsfrågor och föra dialog med olika branscher försöker vi ta ansvar för de indirekta relationer och kopplingar vi har till de människor och den miljö som berörs av företagens verksamheter.

INSATSER FÖR ATT FÖRHINDRA KORRUPTION OCH ANDRA OEGENTLIGHETER

Nationell nivåns uppförandekod slår fast att det råder nolltolerans för korruption och att ingen som arbetar för eller representerar verksamheten får utnyttja sin maktposition på ett otillbörligt sätt. Försiktighetsprincipen ska tillämpas för att undvika jävsituationer. Kodens övergripande regler vidareutvecklas genom en antikorrupsionspolicy och mer specifika riktlinjer för Svenska kyrkans internationella arbete, inköp, anställningar samt representation och gåvor.

Korrupsionsrisken bedöms vara störst i det internationella arbetet, eftersom insatser och projekt utförs i flera länder där korruptionen är hög enligt Transparency Internationals index. Riskanalyser utförs därför för det övergripande internationella arbetet, respektive region/landprogram och för varje projekt/insats. Andra riskområden i verksamheten gäller upphandlingar, representation och anställningar.

Alla ekonomiska transaktioner som görs granskas av två personer. Svenska kyrkans internationella arbete och Svenska kyrkan i utlandet står under Svensk insamlingskontroll för 90-konton. För den internationella verksamheten finns en klagomålsfunktion dit misstankar om oegentligheter kan rapporteras av interna och externa intressenter samtidigt som konfidentialitet garanteras.

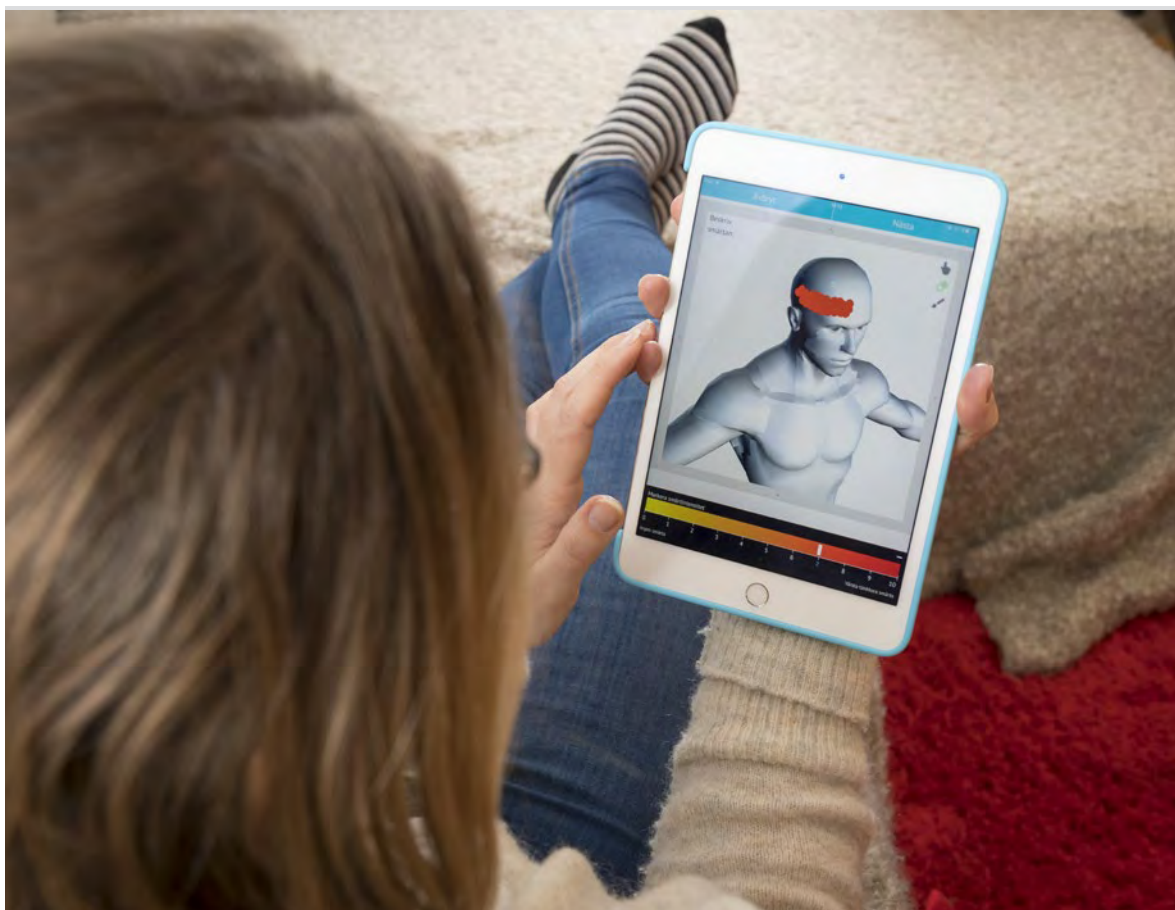
 Läs mer om vår klagomålsfunktion:
www.svenskakyrkan.se/klagomal

 Läs mer om kraven på 90-konton:
www.insamlingskontroll.se

AVVIKELSER SOM RAPPORTERATS IN

Under 2017 inkom 17 nya anmälningar om misstänkta avvikelser till klagomålsfunktionen. 13 anmälningar gällde verksamhet hos internationella partner medan 4 anmälningar gällde Svenska kyrkan. Av 17 anmälningar var 8 större ärenden medan 8 av anmälningarna var av enklare karaktär som har kunnat åtgärdas utan större utredning. En anmälan låg utanför systemets ansvarsområde. Utöver dessa ärenden avslutades under 2017 två större ärenden som påbörjades redan 2014.

Anmälningarna har sedan starten 2012 gällt sexuella trakasserier, korruption, utnyttjande av inflytande och maktställning samt bristande intern kontroll. De ärenden som avslutats har till exempel lett till skrivelser eller kommunikation med ledningar för internationella partner, förbättrade rutiner och intern kontroll i vissa organisationer samt kapacitetsstärkande insatser hos internationella partner och inom Svenska kyrkans internationella arbete.

SÅ PÅVERKAR VI NÄRINGSLIVET

Genom att låta hållbarhetsfaktorer väga tungt vid investeringar och inköp påverkar Svenska kyrkan näringslivet i en mer hållbar riktning. Det handlar dels om att säga nej till företag och verksamheter som inte lever upp till Svenska kyrkans krav, dels om att sporra företag i deras hållbarhetsinsatser genom att premiera dem som ligger långt framme. Arbetet utgår från policyer som kyrkostyrelsen beslutat om (finanspolicy, inköspolicy och en uppförandekod för leverantörer)⁷.

HÅLLBARA INVESTERINGAR

I slutet av 2017 förvaltade den nationella nivån ett kapital på drygt åtta miljarder kronor. Kapitalet har ett avkastningskrav på 3 procent per år sett över en rullande tioårsperiod utöver inflationen. Avkastningen från förvaltningen ses som en resurs för att bekosta långsiktiga åtaganden och prioriterade områden inom stift och församlingar.

Förvaltningen lägger tyngdpunkten på bolag som visar ansvar inom sin verksamhet och tillverkning samt företag som tar fram produkter och tjänster som bidrar till att hantera samhällsutmaningar. Vi investerar inte i företag som utvinnet fossil energi eller tillver-

kar vapen, tobak eller pornografi. Vi utesluter bolag som bryter mot internationella normer för mänskliga rättigheter, miljöhänsyn och antikorrupcion, om de inte kan visa att de åtgärdar problemen.

Nationell nivå erbjuder församlingar, pastorat och stift att investera i Svenska kyrkans Ethosfonder som har låga avgifter och klarar finanspolicyens hållbarhetskrav. Vid årsskiftet 2017/18 var 4,6 miljarder kronor investerade i Ethosfonderna.

[Läs mer om förvaltningen här:
www.svenskakyrkan.se/kapitalforvaltning](http://www.svenskakyrkan.se/kapitalforvaltning)

Ny investering i unga svenska teknikbolag

Svenska kyrkans nationella nivå beslutade under 2017 att investera 50 miljoner kronor i fonden *Luminar Ventures*. Fonden ska investera en halv miljard kronor i 50 unga svenska teknikbolag. Flera företag som fonden tittat närmare på är verksamma inom e-hälsa, e-utbildning och andra digitala varor och tjänster som på olika sätt bidrar till ökad hållbarhet i samhället. De bidrar också till flera av FN:s globala mål för en hållbar utveckling.

⁷ www.svenskakyrkan.se/hallbarhetsredovisning-och-styrning

HÅLLBARA INKÖP

2017 köpte den nationella nivån in varor och tjänster till ett värde av 545 miljoner kronor och ansvarade även för ramavtal som sluts för hela Svenska kyrkan. Totalt uppskattas inköp för cirka nio miljarder kronor göras inom Svenska kyrkan varje år. Ramavtalen som nationell nivå slutit för Svenska kyrkan ledde 2017 till kostnadsbesparingar på cirka 137 miljoner kronor.

Genom att ställa krav på socialt ansvar, miljöhänsyn och insatser mot korruption redan i offertförfrågan skickas en tydlig signal om att ansvarsfulla företag premieras och att hållbara produkter och tjänster efterfrågas. I bedömningarna analyseras leverantörernas hållbarhetsresultat innan slutligt val görs. Genom en inköpsportal på Svenska kyrkans intranät kan församlingar och stift ta del av hållbarhetsbedömningarna och annan information, vilket hjälper dem att minska sin miljöpåverkan genom aktiva val och förändringar i det egna beteendet.

En betydande del av inköpen till den nationella nivåns verksamhet handlar om tjänster från svenska företag, vilket innebär en lägre hållbarhetsrisk. De nationella ramavtalen som sluts för att möta behoven i församlingar och stift gäller en bredd av produkter och tjänster och är oftare förenade med en högre risknivå.

UPPFÖLJNING OCH DIALOG

Under året genomlystes samtliga företag som den nationella nivån investerar i genom så kallad screening av ett oberoende konsultföretag för att säkerställa att bolagen lever upp till våra hållbarhetskrav. Upptäcks

brister inleds en dialog med avyttring av innehavet som sista utväg.

Samtliga nationella ramavtalsleverantörer har accepterats Svenska kyrkans uppförandekod för leverantörer. Under 2016/2017 har de leverantörer vars verksamhet är förenad med en högre hållbarhetsrisk bedömts mer grundligt. Dialog har förts om frågor som företagen behöver arbeta vidare med för att nå tydligare resultat. Under 2017 fördes samtal med leverantörer av till exempel livsmedel, entrémattor, möbler och banker.

Många gånger är vi både kund och aktieägare i bolagen vi för dialog med. Ofta får vi gehör för våra rekommendationer men när vi inte resultat över tid, avbryter vi affärsrelationen. Under 2016/2017 avbröts tre avtal med leverantörer som inte levde upp till våra krav, i väntan på att de vidareutvecklar sitt hållbarhetsarbete. Under 2017 beslutades att tre företag, som nationell nivå tidigare uteslutit för investeringar, var möjliga att investera i igen. Det gällde Telia Company, Stora Enso och Hewlett-Packard (HP). Aktieinnehavet i Telia såldes av 2013 på grund av korruptionsanklagelser i Uzbekistan och eftersom bolaget saknade en strategi för att respektera mänskliga rättigheter i Centralasien. Stora Enso uteslöts 2014 efter att barnarbete upptäckts i leverantörskedjan i Pakistan. Båda företagen har idag agerat på Svenska kyrkans rekommendationer. HP uteslöts 2012 på grund av företagets försäljning av utrustning till vägspärrar på palestinsk, ockuperad mark, vilket upphört under det gångna året.

Dialoger med livsmedels- och telekombranschen

Ofta gäller utmaningarna vi identifierat inte bara enskilda företag. Därför deltar vi också i dialoger som riktar sig till stora delar av en bransch. Ett sådant exempel gäller livsmedelsföretag som tillverkar choklad. Inom kakaoindustrin är det vanligt att barnarbete förekommer och att löner inte täcker basbehoven. Svenska kyrkan har sedan 2012 deltagit i ett investerarinitiativ om detta. Sedan dess har de största företagen växlat upp sitt arbete och vidareutvecklat processer för att upptäcka, hantera och förebygga barnarbete i länder som Ghana och Elfenbenskusten. Projekt pågår även för att öka småböndernas inkomster. Dialogerna kompletterar Svenska kyrkans engagemang i Fairtrade för att förbättra småbönders och plantagearbetares villkor (se vidare på nästa sida).

En annan branschdialog gäller mänskliga rättigheter inom IT- och telekombranschen där Svenska kyrkan är medlem i *The Global Network Initiative* (GNI). Inom GNI samlas företag, människorättsorganisationer, forskare och investerare för att gemensamt bidra till yttrandefrihet och rätten till integritet. 2017 gick sju telekombolag med i initiativet, efter flera års dialog, däribland Telia Company. Ericsson och British Telecom blev observatörer, vilket är första steget mot ett medlemskap. Arbetet kompletterar Svenska kyrkans insatser för att stärka civilsamhällsorganisationer i länder där utrymmet för dem att agera och höja sin röst krymper. Många regimer som förtrycker sin befolkning använder idag modern teknik för att censurera information samt övervaka och tysta människorättsförsvare som verkar för förändring.

INSATSER FÖR HÅLLBARA, GLOBALA MARKNADER

En miljard människor har lyfts ur extrem fattigdom det senaste kvartssekleet men fortfarande lever drygt 700 miljoner människor i extrem fattigdom. Var tionde vuxen och vart fjärde barn under fem år är undernärd. De flesta av dem lever på landsbygden.

Fairtrade vill ändra på detta genom att säkerställa att priset som betalas för till exempel kaffe, bananer och bomull täcker produktionskostnaderna med råge. Det skyddar utsatta jordbrukssamhällen från de instabila världsmarknadspriserna. En så kallad Fairtrade-premie, som ingår i priset som konsumenten betalar, används för att finansiera investeringar i kooperativen, som skolor och hälsoinsatser. Ett annat prispåslag underlättar för bönder att ställa om till ekologisk produktion. Hälften av producenterna är idag både certifierade enligt Fairtrade och ekologiska kriterier.

Svenska kyrkan var med och tog initiativ till Fairtrade i Sverige (då Rättvisemärkt) på 1990-talet. Under 2000-talet gick vi in med visst kapital för att stärka Fairtrades förmåga att växa men sedan 2006 står Fairtrade på egna ben och har en god tillväxt. 2016 var försäljningsvärdet 3,6 miljarder kronor. Svenska kyrkan fortsätter att ha styrelseposter i både föreningen Fairtrade och i Fairtrade AB.

Svenska kyrkan är också en viktig strategisk partner till Oikocredit, en av världens största utvecklingsfinansierare som skapades av Kyrkornas världsråd på 1970-talet. Oikocredit fokuserar sin långivning och sina investeringar till landsbygden och arbetet kompletteras med annat stöd för fattigdomsbekämpning. Många kooperativ som tar lån ingår i Fairtradesystemet.

Fairtrade i siffror

- Försäljningen av Fairtrade-märkta varor i Sverige har fördubblats de senaste fem åren.
- I dag är varannan ros, var tionde kaffekopp och var sjätte banan som säljs Fairtrade-märkt.
- Försäljningen i Sverige genererar premier på 75 miljoner kronor som går till utvecklingsinsatser hos kooperativen.
- Cirka fem miljoner svenskar bor idag i en Fairtrade-kommun (totalt 66 kommuner).
- Cirka 135 församlingar inom Svenska kyrkan är certifierade inom Fairtrade kyrka.

Oikocredit i siffror

- Oikocredit når idag 46 miljoner människor i 70 länder.
- Majoriteten av Oikocredits låntagare är kvinnor.

[Läs mer om hur vi bidrar till att minska fattigdomen och bidra till en hållbar konsumtion och produktion här:](http://www.svenskakyrkan.se/agenda2030)

www.svenskakyrkan.se/agenda2030

Våra samarbeten

Under årens lopp har den nationella nivån både initierat och anslutit Svenska kyrkan till viktiga initiativ som verkar för hållbar utveckling. Här beskrivs endast några av dem.

SAMVERKAN KYRKOR EMELLAN

Svenska kyrkan är en aktiv medlem i *Kyrkornas världsråd*, *Lutherska världsförbundet (LVF)* och *ACT-alliansen*. En stor del av Svenska kyrkans utvecklings- och humanitära arbete implementeras genom LVF och andra partner inom ACT-alliansen, där Svenska kyrkan är en av de största finansiärerna. Genom deras ackreditering till FN har vi möjlighet till en gemensam röst i viktiga utvecklingsfrågor. Styrelsemandaten roterar mellan medlemmarna i Norden.

Svenska kyrkan deltar i *Eurodiaconia*, där kyrkor som utför socialt arbete delar erfarenheter och tillsammans försöker påverka EU:s institutioner. Likaså deltar Svenska kyrkan i *Churches Commission on Migrants in Europe (CCME)*, vars huvuduppdrag är att bevaka och påtala migranters mänskliga rättigheter.

Europeiska kyrkokonferensen (CEC) bildades 1959 och har i dag 120 medlemskyrkor inom de ortodoxa, protestantiska, anglikanska och gammalkatolska kyrkotraditionerna. Inom CEC deltar Svenska kyrkan bland annat i nätverket *European Christian Environmental Network (ECEN)* för teologisk reflektion, praktiskt arbete och policypåverkan inom EU.

Sveriges kristna råd (SKR) samlar 25 medlemskyrkor som samordnar och driver kyrkornas arbete inom teologi- och religionsdialog, bistånd, migration, klimat och kyrkans närvaro vid skolor, sjukhus och anstalter.

Sveriges interreligiösa råd bildades i samband med den förra ärkebiskopens (Anders Wejryd) klimatkonferens i november 2008. Rådet samlar representanter för

alla religioner i Sverige för samtal om till exempel religionsfrihet och fredsfrågor.

HÅLLBART FÖRETAGANDE OCH HÅLLBARA MARKNADER

Oikocredit och *Fairtrade* är två andra strategiskt viktiga initiativ för Svenska kyrkan vilka bidrar till att ge människor som lever i utsatthet tillgång till finansiella tjänster och mer hållbara marknader.

Genom vårt arbete med hållbara investeringar är vi bland annat medlemmar i *Principles for Responsible Investments (PRI)*. PRI samlar drygt 1 500 investerare som tillsammans står för ett kapital på 60 000 miljarder dollar. Svenska kyrkan blev medlem 2007 och åtar sig därmed att integrera frågor kopplade till socialt ansvar, miljö och bolagsstyrning i analys och investeringsbeslut.

GRI 102: GENERELLA UPPLYSNINGAR 2016 (CORE)

ORGANISATIONSPROFIL

102-1	Organisationens namn.	Trossamfundet Svenska kyrkan
102-2	Verksamhet, märken, produkter och tjänster.	Se <i>Vårt uppdrag</i> sid 4 och <i>Hur vi skapar värde</i> sid 10–11.
102-3	Huvudkontorets lokalisering.	Uppsala
102-4	Länder där organisationen har verksamhet.	Verksamhet i Sverige och utlandet. Diagram på sid 7 visar geografiskt fokus för Svenska kyrkans internationella arbete. Utlandskyrkans verksamhet: www.svenskakyrkan.se/hitta-kyrkan-i-andra-lander .
102-5	Ägarstruktur och organisationsform.	Årsredovisningen sid 33.
102-6	Marknader som organisationen är verksam på.	Se 102-4 och intressentanalys på sid 11.
102-7	Organisationens storlek	Se årsredovisningen sid 38 samt 102-8.
102-8	Information om anställda och andra som arbetar för organisationen.	Se avsnitt <i>Goda arbetsförhållanden</i> sid 20. Av totalt antal anställda (542 personer per 31 dec 2017) var 403 personer tillsvidareanställda och 139 personer visstidsanställda (inkl. samtliga utlandsanställda som går på särskilda kontrakt). Antalet deltidsanställda är ytterst få. Statistik uppdelat på kön för hel- och deltidsanställningar samlas därför inte in. En del arbetsuppgifter läggs ut, varav vissa (teknikstöd och teknikutdrift samt reception) arbetsleds av den nationella nivån. För uppgifter om könsfördelning, se 405-1.
102-9	Värdekedja	Se avsnittet <i>Hur vi skapar värde</i> (sid 10–11).
102-10	Väsentliga förändringar gällande organisation och leverantörskedja.	Nej.
102-11	Försiktighetsprincipen	Försiktighetsprincipen refereras till i miljöpolicy och implementeras i miljöarbetet (sid 22–29).
102-12	Externa initiativ om hållbarhet som organisationen stödjer/omfattas av.	ACT Alliance Code of Good Practice, Core Humanitarian Standards, FRII samt FN initiativet PRI:s principer.
102-13	Medlemskap i organisationer.	Några av de mest strategiskt viktiga medlemskapen listas på sid 34 (<i>Våra samarbeten</i>).

STRATEGI

102-14	Uttalande från ledande befattningshavare.	Se årsredovisningens förord (sid 4–7).
--------	---	--

ETIK OCH INTEGRITET

102-16	Värderingar, principer och etiska riktlinjer	Se sid 8 (<i>Styrning</i>).
--------	--	-------------------------------

STYRNING

102-18	Styrningsstruktur	Se sid 8 (<i>Styrning</i>) samt årsredovisningen sid 33.
--------	-------------------	--

INTRESSENTDIALOG

102-40	Lista över intressentgrupper	Se sid 11.
102-41	Kollektivavtal	100%
102-42	Identifiering och urval av intressenter	Se sid 11.
102-43	Metoder för intressentdialog	Se sid 11.
102-44	Viktiga frågor som lyfts	Se sid 10–11.

REDOVISNINGSPRAXIS

102-45	Enheter som ingår i den finansiella redovisningen	Se årsredovisningen sid 33 (<i>Legal struktur</i>).
102-46	Definition av redovisningens innehåll och frågornas avgränsning	Se sid 10–11 (om värdeskapande och intressentdialoger). Här beskrivs den nationella nivåns roll där det indirekt ska framgå om verksamheten orsakar, bidrar till eller har koppling till olika effekter. Ytterligare information om detta finns vid behov i samband med redovisning av respektive hållbarhetsfråga.
102-47	Lista över väsentliga frågor	Ekonomiskt resultat; Utsläpp; Leverantörsutvärdering, Anställning, Hälsa och säkerhet; Mångfald och likabehandling; Antikorruption; Feedback, klagomål och respons; Program-uppföljning, utvärdering och lärande; Koordinering med andra aktörer; Aktivt ägarskap.
102-48	Förändringar av information	Nej.
102-49	Förändringar i redovisningen	Nej.
102-50	Redovisningsperiod	Kalenderår.
102-51	Datum för publicering av senaste redovisningen	April 2017.
102-52	Redovisningscykel	Årlig.
102-53	Kontaktperson för redovisningen	Sara Nordbrand, hållbarhetschef, Svenska kyrkans nationella nivå. Tel: 018-16 95 00.
102-54	Redovisning i enlighet med GRI Standarder	Den här rapporten har tagits fram i enlighet med GRI Standards, nivå Core.
102-55	GRI-index	Ja.
102-56	Extern granskning	Efter önskemål från förtroendevalda genomgår hållbarhetsredovisningen extern revision sedan 2016. Bestyrkande-rapport återfinns längst bak i redovisningen.

EKONOMISK HÅLLBARHET

GRI 103: HÅLLBARHETSSTYRNING 2016 OCH GRI 205: ANTI-KORRUPTION 2016

103-1–103-3	Styrning och avgränsning av frågan	Se sid 8 och 30.
205-1	Verksamhet som har riskbedömts gällande korruption	Se sid 30.

MILJÖMÄSSIGA STANDARDER

GRI 305: UTSLÄPP TILL LUFT 2016

GRI 103-1 – 103-3: Hållbarhetsstyrning	Styrning och avgränsning av frågan	Se sid 8 och 22.
305-2	Indirekta utsläpp av växthusgaser, energi (Scope 2)	Se sid 24 samt information om mätmetoder på sid 39. För fjärrvärme har 2016 års emissionsfaktor använts på grund av att leverantören inte inkom med 2017 års faktor i tid.
305-3	Övriga indirekta utsläpp av växthusgaser (Scope 3)	Se sid 24. Utsläpp inom scope 3 som mäts är följande: flyg-, bil-, och tågresor samt posttjänster, trycksaker och kopieringspapper. Se översikt sid 24 samt information om mätmetoder på sid 39.

GRI 308: LEVERANTÖRSBEDÖMNING MILJÖ 2016

GRI 103-1 – 103-3: Hållbarhetsstyrning	Styrning och avgränsning av frågan	Se sid 8 och 34. Leverantörerna bedöms utifrån krav om miljöhänsyn, socialt ansvar/mänskliga rättigheter samt insatser för att förhindra korruption.
308-1	Andel nya leverantörer som utvärderats enligt kriterier för miljö	100 %.

SOCIALA STANDARDER

GRI 401: ANSTÄLLNING 2016

GRI 103-1 – 103-3: Hållbarhetsstyrning	Styrning och avgränsning av frågan	Se sid 8 och 20.
401-1	Nyanställning och personalomsättning	Personalomsättning för tillsvidareanställning: 12,14 % (10,11 %), Antal nyanställda: 131 (185). Uppdelning på ålder, genus och region saknas då vi inte sett värdet av att samla in statistik på den detaljnivån.

GRI 405: MÅNGFALD OCH LIKABEHANDLING 2016

GRI 103-1 – 103-3: Hållbarhetsstyrning	Styrning och avgränsning av frågan	Se sid 8 och 20.
405-1	Mångfald hos styrelse, ledning och anställda	För information om kyrkostyrelsens sammansättning, se årsredovisningen not 13. Kyrkokansliets ledningsgrupp består av 12 personer (8 kvinnor och 4 män). Fördelning män/kvinnor (samtliga anställda): 30 % resp 70 %. Motsvarande fördelning bland chefer är 46 % resp 54 %. Inga större förändringar över tid. Statistik över åldersfördelning saknas i dagsläget.

PROGRAMUPPFÖLJNING, UTVÄRDERING OCH LÄRANDE (EGEN FRÅGA)

GRI 103-1 – 103-3: Hållbarhetsstyrning	Styrning och avgränsning av frågan	Se sid 8 och information om intern kontroll och klagomålsfunktion på sid 30.
---	------------------------------------	--

KOORDINERING MED ANDRA AKTÖRERS INSATSER (EGEN FRÅGA)

GRI 103-1 – 103-3: Hållbarhetsstyrning	Styrning och avgränsning av frågan	Se beskrivningar av ACT-alliansen samt under <i>Våra samarbeten</i> , sid 34.
---	------------------------------------	---

AKTIVT ÄGARSKAP (SEKTORTILLÄGG)

GRI 103-1 – 103-3: Hållbarhetsstyrning	Styrning och avgränsning av frågan	Se sid 8 samt 31–32.
FS10	Andel företag som organisationen har haft interaktion med angående hållbarhet.	Svenska kyrkan fokuserar på gruppdialoger och samverkansinitiativ tillsammans med andra större investerare. Förvaltarna och screeningföretaget GES, som anlitas för genomlysning, utredning och dialog, har i större utsträckning dialog med enskilda företag. Totalt fördes dialog med cirka 5 % av alla innehav under 2017. Se även sid 31–32.
FS11	Andel av tillgångarna som genomgår hållbarhetsscreening.	Se sid 31–32. Alla innehav genomgår så kallad negativ screening genom extern konsult (GES Investment Service). De externa förvaltarna som anlitas åtar sig att följa den finanspolicy som kyrkostyrelsen beslutat om, vilken betonar att vi ska investera i ansvarsfulla bolag som strävar efter att bidra till en hållbar utveckling. Det innebär att förvaltarna gör så kallade positiva urval. Vissa förvaltare använder sig av tjänster för positiv screening för att åstadkomma detta och/eller egen analys.

OM MÄTMETODER

MILJÖDATA: Klimatpåverkan redovisas enligt Greenhouse Gas Protocol. Utsläppsdata har hämtats in från leverantörerna och har vid behov kompletterats för att täcka protokollets krav.

För alla redovisade utsläppskällor, utom bilresorna, finns jämförbar data för 2015. Möjligheten att följa utvecklingen längre bakåt i tiden finns för vissa utsläppskällor, men försvåras ibland av att data varit ofullständig eller att den inte följde Greenhouse Gas Protocols krav tidigare.

Fullständig data saknas idag för vissa av bilresorna (hyrbilar och taxi medan data för milersättning, den största posten, är fullständig). Uppskattningar har därför gjorts baserat på tillgängliga siffror. Klimatkompensation sker med marginal.

Utsläppsberäkningar för flygresorna inkluderar mellanlandningar och så kallade höghöjdsutsläpp. Genom att använda en RFI-faktor på 1,9 uppskattas den totala klimatpåverkan av flyget, inte bara koldioxidutsläppen.

Utsläpp från nationell nivå investeringar redovisas inte i denna rapport, men för flertalet av fonderna har förvaltarna utfört analyser för att förstå fondernas koldioxidavtryck som relativt sett är låga. Klimatnyttan med en fond redovisas i miljöavsnittet.

Bestyrkanderapport

Revisors rapport över översiktlig granskning av Svenska kyrkans nationella nivåns hållbarhetsredovisning samt yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Till läsare av Svenska kyrkans nationella nivåns hållbarhetsredovisning

INLEDNING

Vi har fått i uppdrag av Ordförande för revisionen och Ekonomichefen på Svenska kyrkans nationella nivå att översiktligt granska dess hållbarhetsredovisning för år 2017. Organisationen har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning på sidan 36–39 i detta dokument. Den lagstadgade hållbarhetsrapporten integreras i hållbarhetsredovisningen och omfattas av sidorna 4–33 i detta dokument.

STYRELSENS OCH GENERALSEKRETERARENS ANSVAR FÖR HÅLLBARHETSREDOVISNINGEN OCH DEN LAGSTADGADE HÅLLBARHETSRAPPORTEN

Det är styrelsen och generalsekretären som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen inklusive den lagstadgade hållbarhetsrapporten i enlighet med tillämpliga kriterier respektive årsredovisningslagen. Kriterierna framgår på sidan 2 i hållbarhetsredovisningen, och utgörs av de delar av ramverket för hållbarhetsredovisning utgivet av GRI (Global Reporting Initiative) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av organisationens egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

REVISORNS ANSVAR

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning och lämna ett yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med ISAE 3000. Andra bestyrkandeuppdrag än revisioner och översiktliga granskningar av historisk finansiell information. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. Vi har utfört vår granskning avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten i enlighet med FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. En översiktlig granskning och en granskning enligt RevR 12 har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt IAASBs standarder för revision och god revisionssed i övrigt har.

Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International Standard on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar. Vi är oberoende i förhållande till Svenska kyrkans nationella nivå enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning och granskning enligt RevR 12 gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning och granskning enligt RevR 12 har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning av hållbarhetsredovisningen utgår från de av styrelsen och företagsledningen valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen. Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för våra uttalanden nedan.

UTTALANDEN

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterierna. En lagstadgad hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm den 19 mars 2018

Grant Thornton Sweden AB

Stefan Norell
Auktoriserad revisor

Markus Håkansson
Auktoriserad revisor/Specialistmedlem FAR

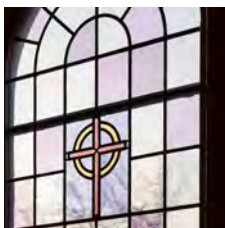
BILDGALLERI

Sid 5
Foto: Alex & Martin/Ikon

Sid 7
Foto: Josefin Casteryd/Ikon

Sid 9
Foto: Gustaf Hellsing/Ikon

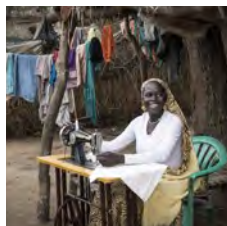
Sid 12
Foto: Louise Hedberg/Ikon

Sid 15
Foto: Martin Runeborg/Ikon

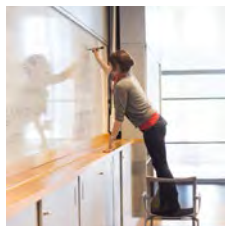
Sid 16
Foto: Magnus Aronson/Ikon

Sid 18
Foto: Magnus Aronson/Ikon

Sid 19
Foto: Ewa Almqvist/Ikon

Sid 21
Foto: Alex & Martin/Ikon

Sid 23
Foto: Gustaf Hellsing/Ikon

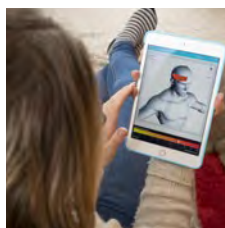
Sid 25
Foto: Mikael Hjelt/Ikon

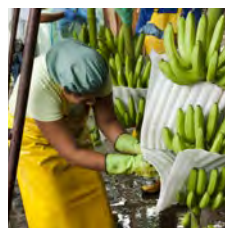
Sid 27
Foto: Heléne Wikström/Ikon

Sid 29
Foto: Marlon del Aguila Guerrero; Tarapoto

Sid 31
Foto: Gustaf Hellsing/Ikon

Sid 33
Foto: Ann-Katrin Persson / Fairtrade Sverige

Sid 35
Foto: Sean Hawkey

PRODUKTIONSFAKTA

TEXT: Kyrkokansliet

BILD: Ikon, Svenska kyrkans bildbank, där inte annat anges

REDAKTÖR: Sara Nordbrand, kyrkokansliet

BILDREDAKTÖR: Gustaf Hellsing, kyrkokansliet

PRODUKTION: BrandFactory AB

ARTIKELNUMMER: SK18030

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2018:3

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 12 juni 2018

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör kyrkostyrelsen för sin behandling av kyrkomötesärenden fram till den 30 juni 2018. Vidare lämnas information om ärenden som inte är återrapporering av direkta uppdrag från kyrkomötet.

Innehåll

1	Behandlingen av kyrkomötesärenden.....	3
1.1	Skrivelser från kyrkomötet 2017	3
1.2	Skrivelser från kyrkomötet 2016	11
1.3	Skrivelser från kyrkomötet 2015	15
1.4	Skrivelser från kyrkomötet 2014	17
1.5	Skrivelser från kyrkomötet 2013	18
2	Övrig rapportering	20
2.1	Rapport <i>Dela tro – dela liv</i>	20
2.2	Reformationsåret 2017.....	21
	Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	22

1 Behandlingen av kyrkomötesärenden

Kyrkostyrelsen lämnar i det följande en redogörelse för sin behandling av kyrkomötesärenden. Alla fortfarande öppna ärenden samt ärenden som avslutats till den 30 juni 2018 redovisas. Detta är ett uttryck för kyrkostyrelsens övergripande ansvar för verksamheten på Svenska kyrkans nationella nivå och avser att skapa en samlad överblick.

För varje ärende redovisas kyrkomötets uppdrag i sammanfattning, vad som skett eller planerats i ärendets handläggning samt om skrivelsen fortfarande är under behandling eller avslutats sedan föregående redogörelse lämnades.

Följande är vägledande för när en skrivelse anges som slutbehandlad eller inte. En skrivelse är i första hand slutbehandlad när resultatet av vad kyrkomötet begärt finns och i förekommande fall lagts fram för kyrkomötet. Exempel på detta är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska återkomma med ett utarbetat förslag i någon fråga. Skrivelsen är slutbehandlad när kyrkostyrelsens förslag läggs fram för kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen betraktar även en skrivelse som slutbehandlad när det uppdrag kyrkomötet gett är omhändertaget i ett sammanhang som i sin tur har i uppdrag att göra en redovisning. Ett exempel är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska tillsätta en utredning i en viss fråga. Skrivelsen anses slutbehandlad i och med att utredningen tillsatts. Kyrkomötet kommer då i en framtid att få ta del av utredningens betänkande samt av eventuella förslag från kyrkostyrelsen med anledning av den.

Skrivelser där kyrkomötet ger kyrkostyrelsen något till känna eller informerar kyrkostyrelsen om vad utskottet har anfört, är i regel avslutade när kyrkostyrelsen tagit del av kyrkomötets synpunkter och fört dem vidare till aktuell avdelning på den nationella nivån. Eftersom denna typ av skrivelser inte innebär något uttalat uppdrag och de konsekvenser som de kan medföra inte är budgetprövade i kyrkomötets budgetutskott måste kyrkostyrelsen anses ha frihet att själv prioritera bland uppdragen. Däremot kan en sådan skrivelse återspeglas i den årliga redovisningen eller andra skrivelser till kyrkomötet.

Ett mindre antal uppdrag har senarelagts ett år med hänvisning till nödvändiga omprioriteringar i planerad verksamhet.

1.1 Skrivelser från kyrkomötet 2017

Kyrkomötets skrivelse 2017:1 med Budgetutskottets betänkande 2017:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2016 (Ks 2018-0077)

Kyrkomötet har den 22 november 2017 i enlighet med Budgetutskottets förslag i betänkande B 2017:2 beslutat dels att fastställa årsredovisning samt resultat- och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2016, dels att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2016.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2017:2 med Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:1 Medlemsstrategi (Ks 2018-0078)

Kyrkomötet har den 22 november 2017 med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2017:1 beslutat att bifalla motion 2017:117 av Jesper Eneroth och Mattias

Kristenson att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett brett arbete med att utveckla en medlemsutvecklingsstrategi med relevans för Svenska kyrkans samtliga nivåer.

Ärendet har behandlats en första gång i kyrkostyrelsen våren 2018. Kyrkostyrelsen har beslutat att en förstudie ska genomföras avseende befintlig medlemsstatistik, goda exempel från församlingarnas medlemsvård och en teologisk avvägning kring medlemsfrågan. Utifrån vad förstudien leder fram till utformas en medlemsstrategi. Arbetet kommer att bedrivas av en arbetsgrupp på den nationella nivån tillsammans med en referensgrupp med stifts- och församlingsrepresentanter. Slutrapportering till kyrkomötet är svårbedömd.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:3 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:7 Markera mot inhuman behandling av
ensamkommande barn
(Ks 2018-0079)**

Kyrkomötet har den 22 november 2017 i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande Kl 2017:7 beslutat att bifalla motion 2017:42, punkt 1, av Gunvor Torstensson m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana Sveriges regering och Migrationsverket att stoppa omflyttningarna under asylprövningstiden för ensamkommande barn efter 18-årsdagen.

Med anledning av samma betänkande har kyrkomötet också beslutat att bifalla motion 2017:42, punkt 3, av Gunvor Torstensson m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana Sveriges regering och Migrationsverket att stoppa utvisningarna av ensamkommande barn med starka asylskäl.

Vidare har kyrkomötet beslutat att bifalla Manilla Bergströms under överläggningen framlagda förslag att lägga till ”och unga” (dvs. ”barn och unga”) i båda de bifallna att-satserna.

Uppdraget har genomförts genom ett antal åtgärder såsom brev till migrationsministern, medverkan i Asylforum, juluppropet, möte med Migrationsverket m.m. Frågan följs fortsättningsvis i det löpande arbetet.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:4 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:11 Gudstjänster och andakter på
Svenska kyrkans webbplats
(Ks 2018-0080)**

Kyrkomötet har den 22 november 2017 i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande Kl 2017:11 beslutat att bifalla motion 2017:94, punkterna 1–3, av Hans-Olof Andrén att

- uppdra till kyrkostyrelsen att på Svenska kyrkans webbplats tillgängliggöra svenskkyrkliga poddradiogudstjänster varje sön- och helgdag,
- uppdra till kyrkostyrelsen att på Svenska kyrkans webbplats tillgängliggöra dagliga svenskkyrkliga poddradioandakter,
- uppdra till kyrkostyrelsen att tillhandahålla församlingarna plattform, struktur, lagring och distribution för poddradioverksamhet.

Sedan februari 2018 finns en teknisk plattform tillgänglig för att sända andakter och gudstjänster via svenskakyrkan.se för alla stift och församlingar som är anslutna till Svenska kyrkans gemensamma webbplats. Genom att sända via svenskakyrkan.se omfattas det musikaliska materialet av ett särskilt avtal med Stim. Information om

detta har gått ut i många olika kanaler och tekniken har använts bland annat vid biskopsvigningen i mars och vid livesändningar av lokala gudstjänster.

Lösningen bygger på att stift och församlingar tillsammans fyller svenskakyrkan.se med gudstjänster och andakter, vilka även tillgängliggörs på andra plattformar, exempelvis Facebook. Tillsammans erbjuder Svenska kyrkan nu en bred digital gudstjänstverksamhet där människor är.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:5 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2017:1 Behörighet som
arbetsledare
(Ks 2018-0081)**

Kyrkomötet har den 22 november 2017 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2017:1 beslutat att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2017:3 har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2018.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:6 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2017:2 Kyrkomusiker i
kyrkoordningen
(Ks 2018-0082)**

Kyrkomötet har den 22 november 2017 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2017:2 beslutat att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2017:4 har utfärdats och trädde i kraft den 1 juni 2018.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:7 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2017:6 Medlemskap i Svenska
kyrkan
(Ks 2018-0083)**

Kyrkomötet har den 22 november 2017 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2017:6 beslutat att med anledning av motionerna 2017:24, 2017:66 och 2017:115 uppdra till kyrkostyrelsen att i arbetet med en översyn av frågor om kyrkotillhörigheten beakta det som utskottet har anfört.

En översyn av kyrkotillhörighetsbestämmelserna i 29 kap. kyrkoordningen genomförs under 2018. I denna översyn kommer att beaktas det Tillsyns- och uppdragsutskottet har anfört i sitt betänkande. En promemoria planeras remitteras senast i januari 2019 och uppdraget slutrapporteras därefter till kyrkomötet samma år.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:8 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2017:17 Verksamhetsberättelse
2016 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
(Ks 2018-0084)**

Kyrkomötet har den 22 november 2017 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2017:17 beslutat att lägga verksamhetsberättelse 2016 för Svenska kyrkans överklagandenämnd till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:9 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2017:18 Verksamhetsberättelse
2016 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
(Ks 2018-0085)**

Kyrkomötet har den 22 november 2017 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2017:18 beslutat att lägga verksamhetsberättelse 2016 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:10 med
Kyrkorättsutskottets betänkande 2017:1 Kyrkomötets arbetsformer
(Ks 2018-0086)**

Kyrkomötet har den 22 november 2017 med anledning av Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2017:1 beslutat att

- anta presidiets förslag till ändringar i kyrkoordningen och att ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2018,
- anta utskottets förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3) enligt bilaga 1,
- 2019 genomföra ett tematiskt kyrkomöte i enlighet med Särskild arbetsordning för kyrkomötet,
- anta utskottets förslag till Särskild arbetsordning för kyrkomötet enligt bilaga 2,
- bifalla Bengt Kjellgrens under överläggningen framlagda förslag att kyrkomötet (i plenum) ska besluta om vilka särskilda ämnen som ska utgöra tema för de tematiska kyrkomötena,
- bifalla utskottets förslag att informera kyrkostyrelsen om vad utskottet har anfört avseende tidpunkt för överlämnande av skrivelserna om Verksamhet och ekonomi, Årsredovisning och kyrkostyrelsens redovisning om hur styrelsen har tagit hand om kyrkomötets ärenden.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2017:5–7 har utfärdats och trädde i kraft omedelbart respektive den 1 januari 2018.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:11 med
Kyrkorättsutskottets betänkande 2017:2 Kyrkomötets miljöarbete
(Ks 2018-0087)**

Kyrkomötet har den 22 november 2017 i enlighet med Kyrkorättsutskottets förslag i betänkande Kr 2017:2 beslutat att lägga skrivelsen PSkr 2017:2 Kyrkomötets miljöarbete till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:12 med
Kyrkorättsutskottets betänkande 2017:5 Verksamhetsberättelse 2016 för
Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån
(Ks 2018-0088)**

Kyrkomötet har den 22 november 2017 i enlighet med Kyrkorättsutskottets förslag i betänkande Kr 2017:5 beslutat att lägga Verksamhetsberättelse 2016 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:13 med
Kyrkorättsutskottets betänkande 2017:6 Ändringar i kyrkoordningen m.m.,
övriga ändringar och rättelser
(Ks 2018-0089)**

Kyrkomötet har den 22 november 2017 i enlighet med Kyrkorättsutskottets förslag i betänkande Kr 2017:6 beslutat att

- anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen,
- avslå kyrkostyrelsens förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2017:8 har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2018.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:14 med
Kyrkorättsutskottets betänkande 2017:7 7 Utökat uppdrag för Svenska
kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån m.m.
(Ks 2018-0090)**

Kyrkomötet har den 22 november 2017 med anledning av Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2017:7 beslutat att anta

- utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1,
- utskottets förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet enligt bilaga 2,
- utskottets förslag till ändringar i Ersättningsstadga enligt bilaga 3,
- utskottets förslag till ändringar i Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån enligt bilaga 4.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2017:9–12 har utfärdats och trädde i kraft omedelbart.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:15 med
Ekumenikutskottets betänkande 2017:3 Ekumeniskt möte 1925 och 2025
(Ks 2018-0091)**

Kyrkomötet har den 22 november 2017 i enlighet med Ekumenikutskottets förslag i betänkande Eu 2017:3 beslutat att bifalla motion 2017:22 av Anders Roos m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt högtidlighålla det ekumeniska mötet i Stockholm 1925, lämpligen år 2025.

Steg ett är att utreda lämpliga former samt omfång, innehåll och riktning av högtidlighållandet av det ekumeniska mötet i Stockholm 1925. Ett underlag tas fram med bland annat utvärderingar av tidigare större möten som grund. Steg två är att utifrån detta underlag ta beslut om omfång, resurser m.m. och påbörja konkret planering av högtidlighållandet. Arbetet påbörjas under hösten 2018.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:16 med
Gudstjänstutskottets betänkande 2017:1 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan
del I
(Ks 2018-0092)**

Kyrkomötet har den 23 november 2017 med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2017:1 beslutat att anta Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I i enlighet med kyrkostyrelsens förslag och med de ändringar och tillägg som föranleds av utskottets förslag samt med de justeringar som kyrkomötet redan har beslutat om i detta ärende, att användas i gudstjänster från och med pingstdagen 2018.

Kyrkomötet har också beslutat att bifalla Torvald Johanssons under överläggningen framlagda förslag att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att arbeta vidare med kompletterande musik till kyrkohandboken. Uppdraget omfattar Gudstjänstmusik A, den gudstjänstmusik som har en särställning då den bär stora delar av vårt liturgiska musikarv och som brukas brett bland församlingarna.

Vidare omfattar uppdraget komplettering av musiken till de liturgiska texterna i Gudstjänstmusik (A–C) med musik från exempelvis samisk tradition, i jazzton, i nordisk folkton, och från våra systerkyrkor utanför Europa. Arbetet ska ske genom att en kommitté av sakkunniga musiker och teologer tillsätts med uppdraget att självständigt efter en öppen inbjudan välja ut och bearbeta musiken.

Kyrkomötet har beträffande ändringar i kyrkoordningen i kyrkostyrelsens förslag i KsSkr 2017:6, punkt 2 beslutat att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 4 med den av Läronämnden föreslagna justeringen som kyrkomötet redan beslutat.

Kyrkomötet har beslutat att bifalla utskottets förslag om ändringar i Kyrkomötets beslut (SvKB 1999:2) om användning av 1972 års bibelkommissions bibelöversättning.

Kyrkomötet har beslutat att bifalla utskottets förslag om ändringar i Kyrkomötets beslut (SvKB 2001:13) om användning i Svenska kyrkan av översättning till nord-samiska och lulesamiska av Nya testamentet.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2017:13–16 har utfärdats och trädde i kraft pingstdagen 2018.

Frågan om kompletterande musik till kyrkohandboken kommer att hanteras inom Kyrkostyrelsens musikråd.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2017:17 med G 2017:2 Musikråd för Svenska kyrkan (Ks 2018-0093)

Kyrkomötet har den 23 november 2017 i enlighet med Gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2017:2 beslutat att med anledning av motionerna 2017:1, 2017:79, 2017:105 och 2017:114 uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag på hur gudstjänstlivet i Svenska kyrkan kontinuerligt kan tillföras ny gudstjänstmusik utan att det innebär att ny kyrkohandbok antas.

Kyrkostyrelsen har inrättat ett musikråd. I uppdraget för musikrådet ingår att utforma förslag till strategier för hur gudstjänstlivet kontinuerligt kan tillföras ny gudstjänstmusik.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2017:18 med Organisationsutskottets betänkande 2017:1 Begravningsverksamheten (Ks 2018-0094)

Kyrkomötet har den 23 november 2017 i enlighet med Organisationsutskottets förslag i betänkande O 2017:1 beslutat att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2017:17 har utfärdats och träder i kraft den 1 januari 2019.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:19 med
Organisationsutskottets betänkande 2017:2 Indelningsfrågor
(Ks 2018-0095)**

Kyrkomötet har den 23 november 2017 med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2017:2 beslutat att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1.

Kyrkomötet har också beslutat att bifalla Per Lindbergs under överläggningen framlagda förslag att ordet ”indelningsdelegerade” i 37 kap. 30 § i kyrkoordningen ska ersättas med ordet ”interimsdelegerade” och att ändringen ska träda i kraft den 1 januari 2018.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2017:18 har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2018.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:20 med
Organisationsutskottets betänkande 2017:3 Kyrkliga samfälligheter för
särskilda uppgifter
(Ks 2018-0096)**

Kyrkomötet har den 23 november 2017 i enlighet med Organisationsutskottets förslag i betänkande O 2017:3 beslutat *dels* att anta kyrkostyrelsens förslag till ändring i kyrkoordningen enligt bilaga 1, *dels* att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av bestämmelserna om stiftens tillsyn över de kyrkliga samfälligheterna för särskilda uppgifter i enlighet med vad utskottet anfört.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2017:19 har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2018.

En promemoria rörande bestämmelserna om stiftens tillsyn planeras upprättas under 2018 och remitteras under 2019. Uppdraget slutrapporteras därefter till kyrkomötet tidigast samma år.

Skrivelsen är i den del som avser en översyn av bestämmelserna om stiftens tillsyn inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:21 med
Organisationsutskottets betänkande 2017:4 Demokratifrågor
(Ks 2018-0097)**

Kyrkomötet har den 23 november 2017 i enlighet med Organisationsutskottets förslag i betänkande O 2017:4 beslutat att med anledning av motionerna 2017:16, 2017:39, 2017:82, 2017:88 och 2017:101 uppdra till kyrkostyrelsen att göra en konsekvensanalys av direkta och indirekta val ur demokrati-, kyrkosyns- och digitaliseringsperspektiv.

En analys planeras genomföras under 2018, i huvudsak inom kyrkokansliet. Resultatet av analysen kommer därefter att redovisas för kyrkomötet tidigast 2019 och samtidigt slutrapporteras.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:22 med
Organisationsutskottets betänkande 2017:9 Förordnande av präst i
församlingsråd
(Ks 2018-0098)**

Kyrkomötet har den 23 november 2017 i enlighet med Organisationsutskottets förslag i betänkande O 2017:9 beslutat att bifalla ändring i kyrkoordningen enligt motion 2017:28 av Tomas Jansson m.fl. och att ändringen ska träda i kraft den 1 januari 2018.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2017:20 har utfärdats och trädde i kraft den 1 januari 2018.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:23 med
Organisationsutskottets betänkande 2017:11 Utläggning av valsedlar
(Ks 2018-0099)**

Kyrkomötet har den 23 november 2017 i enlighet med Organisationsutskottets förslag i betänkande O 2017:11 beslutat att med anledning av motion 2017:69 av Kjell Petersson uppdra till kyrkostyrelsen att införa en ordning där valförrättarna och röstmottagarna ska se till att valsedlar även för de lokala valen, i de valkretsar som innefattas i den egna valnämndens ansvarsområde, finns utlagda.

Uppdraget avses tas om hand inom ramen för den allmänna översyn av bestämmelserna om direkta val i kyrkoordningen och i kyrkostyrelsens beslut med närmare bestämmelser om direkta val (SvKB 2015:15) som sker efter varje valår. En promemoria planeras remitteras senast i januari 2019 och uppdraget slutrapporteras därefter till kyrkomötet samma år.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:24 med
Organisationsutskottets betänkande 2017:14 Definition av ordet pastoral
(Ks 2018-0100)**

Kyrkomötet har den 23 november 2017 i enlighet med Organisationsutskottets förslag i betänkande O 2017:14 beslutat att bifalla motion 2017:147 av Bo Hanson att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och återkomma till kyrkomötet om hur ordet pastoral i kyrkoordningen kan ersättas med andra formuleringar, som inte lika lätt missförstås.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Första steget är att utifrån de identifierade ställen i kyrkoordningen då ordet pastoral förekommer, göra en teologisk analys över diskrepanser och dess konsekvenser. Andra steget är att teologiskt tydligt definiera olika bruk av ordet pastoral. Därefter görs ett förslag till tillämpning i kyrkoordningen. En rapport skrivs med förslag till förtydliganden. Arbetet påbörjas under 2018. Slutrapporteras till kyrkomötet 2020.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:25 med
Organisationsutskottets betänkande 2017:15 Verksamhetsberättelse 2016 för
Svenska kyrkans valprovsnämnd
(Ks 2018-0101)**

Kyrkomötet har den 23 november 2017 i enlighet med Organisationsutskottets förslag i betänkande O 2017:15 beslutat att lägga verksamhetsberättelse 2016 för Svenska kyrkans valprovsnämnd till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2017:26 med
Budgetutskottets betänkande 2017:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska
kyrkans nationella nivå 2018–2020
(Ks 2018-0102)**

Kyrkomötet har den 23 november 2017 i enlighet med Budgetutskottets förslag i betänkande B 2017:1 beslutat

1. att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå,
2. att fastställa kostnadsram för 2018 till 3 224 miljoner kronor,
3. att medge planeringsram för 2019 till 3 184 miljoner kronor,
4. att medge planeringsram för 2020 till 3 111 miljoner kronor,
5. att fastställa en ram på 74 miljoner kronor under åren 2018–2022 för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler,
6. att fastställa en ram på 6 miljoner kronor under åren 2018–2022 för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

1.2 Skrivelser från kyrkomötet 2016

**Kyrkomötets skrivelse 2016:8 med
Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2016:5 Kyrkomedlemmens
möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar
(Ks 2016-1319)**

Kyrkomötet har den 22 november 2016 med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:5 och motion 2016:58 av Tomas Jansson beslutat att bifalla av Moni Höglund under överläggningen framlagt förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för och clearing av kyrkliga handlingar.

Frågan utreds under 2018 och beräknas kunna återkomma till kyrkomötet tidigast 2019, antingen i form av en skrivelse med förslag till ändringar i kyrkoordningen eller som en avrapportering att uppdraget är slutfört på annat sätt.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2016:9 med
Gudstjänstutskottets betänkande 2016:7 Psalmboken
(Ks 2016-1320)**

Kyrkomötet har den 22 november 2016 i enlighet med Gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2016:7 beslutat att bifalla motion 2016:47 av Katarina Ramnerö Ödestad och Sven Milltoft att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet komma med förslag till revidering och utökning av Den svenska psalmboken, så att den kommer att fungera tillsammans med den nya kyrkohandboken.

Den första delen av uppdraget handlar om att tillse att den nya kyrkohandboken och psalmboken fungerar tillsammans. Detta arbete genomförs under 2018. Den andra delen handlar om att inleda en psalmboksrevision. I Gudstjänstutskottets betänkande anges att ”en planering för kommande revision bör inledas”. En sådan planering kan påbörjas med en förstudie som förbereder en revision av Den svenska psalmboken. En sådan förstudie kan inledas 2019 och avslutas 2020. En psalmboksrevision kan påbörjas tidigast 2021. Slutrapportering av förstudie kan ske till kyrkomötet 2020. Slutrapportering av en psalmboksrevision till kyrkomötet går inte att bedöma innan

KsSkr 2018:3 förstudien är genomförd då en psalmboksrevision behöver innefatta flera delar. Sannolikt omfattar arbetet mer än tio år.
Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2016:10 med
Gudstjänstutskottets betänkande 2016:8 Gudstjänster i annat kristet samfund
(Ks 2016-1321)**

Kyrkomötet har den 22 november 2016 i enlighet med Gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2016:8 beslutat att bifalla motion 2016:48 av Bo Hanson m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda behovet av ytterligare bestämmelser i kyrkoordningen om i vilka fall präster får leda gudstjänster i andra kristna samfund.

Arbetet bereds under 2018 genom att först identifiera och avgränsa relevanta frågeställningar och problem. Utredningen fortsätter med teologisk genomlysning av frågeställningarna med hjälp av juridisk kompetens kring tolkning av kyrkoordningens bestämmelser. Arbetet har senarelagts ett år. Uppdraget slutrapporteras till kyrkomötet 2019.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2016:13 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:2 Legitimation för präster
och diakoner
(Ks 2016-1324)**

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2016:2 beslutat att med anledning av motion 2016:5 av Elisabeth Rydström uppdra till kyrkostyrelsen att i enlighet med utskottets överväganden tillhandahålla identitetskort.

Frågan har under våren 2018 beretts inom kyrkokansliet. Därvid har framkommit att de rättsliga förutsättningarna inom området id-handlingar, mot bakgrund av en pågående statlig utredning, är osäkra och kan ha förändrats redan inom ett par år. Det finns därför en uppenbar risk att ett tillhandahållande av id-kort enligt de förutsättningar som gäller idag, inte längre är möjligt inom en relativt snar framtid. Kyrkostyrelsen har därför beslutat avvakta de förslag till lagändringar som den pågående utredningen och regeringen kan komma att lämna, innan ärendet bereds vidare.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2016:15 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:10 Prästers vigningslöfte och
vigsel av samkönade par
(Ks 2016-1326)**

Kyrkomötet har den 23 november 2016 med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:10 och motion 2016:29 av Anna Ekström m.fl. beslutat att bifalla av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda frågan om vilka åtgärder som behöver vidtas i såväl kyrkorättslig mening som från andra relevanta perspektiv för att säkerställa att ingen utsätts för diskriminering i samband med den kyrkliga handlingen vigsel, samt återkomma till kyrkomötet med förslag.

Ärendet är under beredning utifrån rättsliga förutsättningar avseende diskriminering och vigsel ur lagstiftarens och kyrkomötets perspektiv. Ärendet återkommer till kyrkostyrelsen under hösten 2018 för ställningstagande till en tidplan, med inriktning på slutrapportering till kyrkomötet 2019. Arbetet har senarelagts ett år.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2016:16 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:13 Kommunikation om
upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan
(Ks 2016-1327)**

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2016:13 beslutat att bifalla motion 2016:82 av Ingrid Smittsarve m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilka rutiner som ska föreligga för att en persons svenskkyrkliga tillhörighet inte ska upphöra utan att personen ska få vetskap om det och ges möjlighet att kvarstå som tillhörig.

Förvaltningen av kyrkobokföringssystemet har undersökt möjligheten att automatiskt sända information om gällande regelverk till de personer som berörs. Den tekniska lösningen för att kommunicera medlemskapsregler till alla tillhöriga som emigrerar från Sverige har tagits fram. En frågeställning som identifierats och som nuvarande lösning måste kompletteras med gäller diarieföring och arkivering. Att kommunicera med alla tillhöriga som emigrerar kommer att generera mer än 10 000 ärenden med utgående handlingar per år och det bedöms nödvändigt att från början automatisera hanteringen av diarieföring och arkivering med hjälp av det ärendehanteringssystem som nu är i pilotdrift i kyrkokansliet. Under 2018 kommer därför förvaltningen av Kyrkobokföringssystemet och förvaltningen av diarie- och dokumenthanteringssystemet Public360 ta fram en automatiserad lösning för att hantera dessa ärenden. När denna fråga väl har lösts kan den framtagna lösningen konstrueras och implementeras inom några månader. Uppdraget slutrapporteras till kyrkomötet 2019.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2016:21 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:2 Lärande och undervisning i Svenska
kyrkan
(Ks 2016-1340)**

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande KI 2016:2 beslutat att bifalla motion 2016:52 av Dan Sarkar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en strategi för mission och undervisning bland invandrare.

Inför Verksamhet och ekonomi 2018–2020 konstaterades att det fanns en koppling mellan detta uppdrag och det planerade programmet för lärande och undervisning. I dagens läge ser vi att frågor om asylsökande/nyanlända och kristen tro under det senaste året lyfts på flera sätt i andra delar av kyrkostyrelsens arbete. Den nationella och kansliövergripande stödfunktionen på intranätet, *Support migration*, behandlar ämnet i tre sammanhang. Dels presenteras en sammanställning av material inom området, dels finns en särskild flik om församlingarnas arbete med religionsdialog och konversion, dels och framför allt innehåller *Support migration* en vägledning för hur församlingarna kan möta människor av annan tro som vill lära sig mer om kristen tro. Vägledningen är ett resultat av arbetet med det tidigare kyrkomötesuppdraget Konvertiter (KmSkr 2015:10). Det stöd som tillhandahålls genom *Support migration* blir således en resurs i församlingarnas möten med de asylsökande och nyanlända (invandrare) som vill veta mer om kristen tro. Genom att stödja församlingarnas lokalt och kontextuellt utformade undervisning, kommer programmet för lärande och undervisning att ytterligare stärka församlingarnas kompetens att möta asylsökande och nyanlända med en nyfikenhet och intresse för kristen tro.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2016:22 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:3 App om Luthers lilla katekes
(Ks 2016-1341)**

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande Kl 2016:3 beslutat att med anledning av motion 2016:80, punkt 2, av Jerker Schmidt m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en app på svenska med Martin Luthers lilla katekes.

Applikationsprogrammets (appens) syfte är att uppmärksamma reformationsåret och på ett enkelt sätt tillhandahålla kunskap och information om den lilla katekesen och luthersk tro och tradition på ett sätt som möter yngre målgrupper. Appen färdigställdes och lanserades under 2017 med namnet *Stjärnans väg*.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2016:23 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:8 Svenska kyrkans flykting- och
migrationsarbete
(Ks 2016-1342)**

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande Kl 2016:8 beslutat att bifalla motion 2016:32, punkt 2, av Aron Emilsson att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram råd och vägledning för hur församlingarna kan arbeta med mission för nyanlända.

Uppdraget är under beredning i nära relation med biskopsmötet. Att hålla samman pastoralteologiska råd med större frågor om missionsteologi och religionsmöten främjar trygghet i handlandet i fler situationer. Biskopsbrevet *De kyrkliga handlingarna i en mångreligiös kontext* är en god grund för detta som med uppdateringar och kompletteringar väl kan svara mot behovet av råd och vägledning. Uppdraget slutrapporteras till kyrkomötet 2019.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2016:25 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:12 Konfirmandmaterial om Svenska
kyrkans styrning och ledning
(Ks 2016-1346)**

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande Kl 2016:12 beslutat att bifalla motion 2016:42 av Jesper Eneroth och Lissandra Rickemark att uppdra till kyrkostyrelsen att närmare utreda formerna för ett nationell utarbetat stödmaterial om hur Svenska kyrkan styrs, som ska kunna användas bland annat i konfirmationsundervisningen.

Ett material som kan användas bl.a. i konfirmandarbetet är klart under hösten 2018. Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2016:26 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:17 Funktionsvariationer
(Ks 2016-1347)**

Kyrkomötet har den 23 november 2016 med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:17 beslutat att bifalla motion 2016:60 av Sofija Pedersen Videke att uppdra till kyrkostyrelsen att finna former för att stötta Svenska kyrkans arbete kring frågor om funktionsvariationer.

En förstudie tas fram med förslag på hur församlingarnas medvetenhet om, och arbete med, frågor som rör funktionsvariationer kan stärkas. Arbetet har påbörjats och uppdraget beräknas kunna behandlas av kyrkostyrelsen under hösten 2018.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

1.3 Skrivelser från kyrkomötet 2015

Kyrkomötets skrivelse 2015:4 med

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2015:15 Adjunksår för diakoner (Ks 2015-1177)

Kyrkomötet har den 17 november 2015 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkanden TU 2015:15 beslutat att bifalla motion 2015:83 av Tomas Jansson m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda frågan om ett motsvarande adjunksår för nyvigda diakoner.

Med hjälp av en enkätundersökning under hösten 2017 har synpunkter inhämtats från stiftens församlingar, diakonstuderande under utbildning och relativt nyutexaminerade både från helfartsutbildningen och halvfartsutbildningen på distans. Undersökningen har beaktat stiftens bedömning av kostnader och erfarenheter av prästernas adjunksår. Slutsatsen av undersökningen är att motivationen är svag för att tillskapa en ordning motsvarande den som gäller för nyvigda präster. Kyrkostyrelsen har därför beslutat att inte föreslå kyrkomötet en förändring som skulle innebära ett obligatoriskt introduktionsår alternativt introduktionstermin för nyvigda diakoner.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2015:5 med

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2015:17 Verksamhetsberättelse år 2014 för Svenska kyrkans överklagandenämnd (Ks 2015-1178)

Kyrkomötet har den 17 november 2015 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2015:17 beslutat att lägga Svenska kyrkans överklagandenämnds verksamhetsberättelse för år 2014 till handlingarna samt att uppdra till kyrkostyrelsen att lägga fram förslag till sådana ändringar i kyrkoordningen att domkapitlet kan vara beslutfört i alla typer av ärenden även om såväl ordförande som vice ordförande är jäviga.

Frågan om jäv i domkapitlet diskuterades vid den domkapitelsöverläggning som skedde i oktober 2014. Med anledning av kyrkomötesuppdrag har en beredning inletts och samtal har bl.a. förts med stiftens jurister. Frågan avses under 2018 samberedas med ett annat ärende som handlar om en översyn av kyrkoordningens bestämmelser rörande domkapitlens handläggning av obehörighetsärenden m.m. En promemoria kommer att utarbetas under 2018 och remitteras till stiftens senast i januari 2019. Uppdraget bör därefter kunna slutrapporteras till kyrkomötet 2019.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2015:7 med

Gudstjänstutskottets betänkande 2015:5 Liturgistipendium (Ks 2015-1182)

Kyrkomötet har den 17 november 2015 i enlighet med Gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2015:5 att bifalla motion 2015:40 av Torvald Johansson m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda formerna för inrättande av ett årligt liturgistipendium till

textförfattare, tonsättare och skapare av dramaturgi i gudstjänsten eller till den som på annat sätt utvecklat gudstjänsten.

Kyrkostyrelsen har i juni 2018 med anledning av kyrkomötets skrivelse beslutat att inrätta ett liturgipris i syfte att främja och synliggöra arbete med liturgisk utveckling i Svenska kyrkan. Priset delas ut vartannat år med början 2019.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:8 med
Gudstjänstutskottets betänkande 2015:10 Sekulära alternativ till kyrkliga handlingar**

(Ks 2015-1183)

Kyrkomötet har den 17 november 2015 i enlighet med Gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2015:10 beslutat att med anledning av motion 2015:102 av Ola Isacson m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att initiera en undersökning av utvecklingen av sekulära alternativ med religiösa inslag.

Uppdraget har utförts i samarbete med Centrum för religion och samhälle vid Uppsala universitet. Resultatet är presenterat i form av en forskningsrapport som finns publicerad på forskningsenhetens webbsida.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:10 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:7 Konvertiter**

(Ks 2015-1187)

Kyrkomötet har den 17 november 2015 i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande Kl 2015:7 beslutat att med anledning av motion 2015:39 av Helén Lindbäck uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta det stöd som behövs i arbetet med konvertiter och som framgår av betänkandet.

En handledning är framtagen avseende dopundervisning för konvertiter från annan religiös kontext och ska vara ett stöd för den eller de som ansvarar för dopundervisning i församlingen. Dokumentet *Vägledning för människor som vill lära sig mer om kristen tro* finns utlagt på Svenska kyrkans webbplats under Support Migration.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:14 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:12 Nya vägar att vara kyrka**

(Ks 2015-1192)

Kyrkomötet har den 17 november 2015 i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande Kl 2015:12 beslutat att bifalla motion 2015:55, punkt 1, av Leif Nordlander att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en arbetsgrupp för att utveckla Nya vägar att vara kyrka samt att med anledning av motion 2015:55 uppdra till kyrkostyrelsen att avsätta resurser för Nya vägar att vara kyrka.

Uppdraget relaterar till en större beslutad delsatsning inom *Dela tro – dela liv, Nya sätt att vara kyrka*, och utförs i huvudsak inom ramen för denna. Satsningen syftar till att skapa lärande gemenskaper där medarbetare i Svenska kyrkan får möjlighet till att inspireras i nya sätt att vara kyrka. En arbetsgrupp är tillsatt med företrädare för den nationella nivån, nätverket Nya sätt att vara kyrka, Svenska Kyrkans Unga och Salt.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:20 med
Organisationsutskottets betänkande 2015:5 Sättet att välja biskop
(Ks 2015-1198)**

Kyrkomötet har den 18 november 2015 i enlighet med Organisationsutskottets förslag i betänkande O 2015:5 beslutat att med anledning av motion 2015:85 av Lisa Tegby m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att, med utgångspunkt i principen att stift utser sin biskop, genomföra en översyn av processen kring nominering och val av biskopar.

En promemoria har upprättats efter samverkan med några utvalda stift i vilken det föreslås ett par justeringar i kyrkoordningens reglering av biskopsval. Promemorian planeras remitteras hösten 2018 och uppdraget slutrapporteras därefter till kyrkomötet 2019.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

1.4 Skrivelser från kyrkomötet 2014

**Kyrkomötets skrivelse 2014:7 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2014:3 Byte av uppdrag inom
vigningstjänsten
(Ks 2014-1310)**

Kyrkomötet har den 18 november 2014 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2014:3 beslutat att med anledning av motion 2014:15 av Ragnar Persenius uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vad som bör gälla när en person är behörig att utöva både uppdraget som präst och uppdraget som diakon.

Uppdraget bereds med hänsyn till både teologiska och kyrkorättsliga aspekter. Arbetet har senarelagts och ett förslag kommer att utarbetas under 2018, med slutrapport till kyrkomötet 2019.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2014:17 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:3 Svenska kyrkan på nätet
(Ks 2014-1319)**

Kyrkomötet har den 19 november 2014 i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande KI 2014:3 beslutat att *dels* bifalla motion 2014:22 av Anders Brunnstedt m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att skapa en barnportal för Svenska kyrkan på nätet, *dels* att med anledning av motion 2014:72 av Jerry Adbo uppdra åt kyrkostyrelsen att intensifiera arbetet med att på ett samlat sätt tillgängliggöra webbsända gudstjänster.

Det digitala materialet för barn har tagits fram i samarbete med Västerås stift. Projektets mål är att våren 2018 leverera tre filmer, på temat dop, begravning och vigsel, samt en app för barn mellan cirka 3 och 6 år. Appen utgår från kyrkorummet och ska genom lek förmedla Svenska kyrkans liv, lära och traditioner på ett positivt och pedagogiskt sätt. I projekt- och styrgrupp finns representanter från såväl Västerås stift som kyrkokansliet i Uppsala.

Möjligheterna för församlingar att direktsända gudstjänster som visas på svenskakyrkan.se har setts över. Från och med 2018 finns alla tekniska förutsättningar för att sända gudstjänster via svenskakyrkan.se. För en församling finns det även enkla, bra och billiga tekniska lösningar för att webbsända en gudstjänst via till exempel Facebook och Youtube. De sändningarna omfattas dock inte av Svenska kyrkans Stim-avtal. Det gör däremot de sändningar som görs direkt på svenskakyrkan.se.

Kyrkokansliet kommer att sammanställa tips och visa på goda exempel för spridning till stift och församlingar.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2014:20 med
Gudstjänstutskottets betänkande 2014:6 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan
(Ks 2014-1322)**

Kyrkomötet har den 19 november 2014 i enlighet med Gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2014:6 beslutat att bifalla motion 2014:79 av Hans-Olof Andrén att uppdra till kyrkostyrelsen att sedan en reviderad kyrkohandbok del I antagits av kyrkomötet återkomma med förslag till en reviderad kyrkohandbok del II (vignings- och mottagningshandlingar).

Arbetet har inletts med en inventering av möjliga vägval inför kommande förstudie. Ett arbete med en begränsad revision har senarelagts ett år och kan starta tidigast 2019. En mer omfattande revision kan inledas tidigast 2021.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

1.5 Skrivelser från kyrkomötet 2013

**Kyrkomötets skrivelse 2013:14 med
Organisationsutskottets betänkande 2013:5 Kyrkliga begravningsbyråer
(Ks 2013-1105)**

Kyrkomötet har den 19 november 2013 enligt Organisationsutskottets förslag i betänkande O 2013:5 beslutat

- att med anledning av motion 2013:86 punkt 1 av Karin Perers och Anna Lundblad Mårtensson uppdra till kyrkostyrelsen att tydliggöra gränsdragningen mellan Svenska kyrkans huvudmannaskap för begravningsverksamheten och kyrklig näringsverksamhet i samband med begravning. Kyrkostyrelsen ska analysera frågan och redovisa sin analys till kyrkomötet,
- att med anledning av motion 2013:86 punkt 4 uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram förutsättningar för en nationell kraftsamling kring frågorna om begravning och mötet med människor i sorg med utgångspunkt i biskopsbrevet om begravning, i likhet med den tidigare nationella kraftsamlingen mot barn och unga.

Uppdraget om en nationell kraftsamling har slutrapporterats till kyrkomötet 2017.

Utskottet har påpekat behovet av åtgärder i syfte att komma framåt i samtalet om kyrkliga begravningsbyråer och detta har ingått och bearbetats inom ramen för arbetet med en nationell kraftsamling. Den första etappen av konferensen i februari 2017 innehöll samtids- och omvärldsanalys kring döden, riten och begravningsituationen och hur begravningsleden är under förändring. Den andra konferensetappen hade fokus på församlingens kontinuerliga arbete med begravningsens sammanhang och mötet med de sörjande. I denna konferens presenterades också erfarenheterna från en kyrklig begravningsbyrå i syfte att bereda utrymme för ett fortsatt samtal om att driva begravningsbyrå i församlingens regi. Samtalet fördes utifrån förförståelsen om tagna beslut i kyrkostyrelsen och i Överklagandenämnden. Tillsammans har de båda konferenstillfällena samlat ca 350 personer.

Frågan om kyrkliga begravningsbyråer har behandlats i kyrkostyrelsen under våren 2018. Kyrkostyrelsen har beslutat att frågan ska beredas vidare.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:20 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:14 Svenska kyrkans ansvar för
kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet
(Ks 2013-1111)**

Kyrkomötet har den 20 november 2013 enligt Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande Kl 2013:14 beslutat att bifalla motion 2013:89 punkt 1 av Britt Louise Agrell och Anna Lundblad Mårtensson att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur nationell nivå fortsättningsvis ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet samt att bifalla motion 2013:89 punkt 2 att uppdra till kyrkostyrelsen att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv.

Kyrkostyrelsen har beslutat att dels utreda hur den nationella nivån fortsättningsvis ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet, dels undersöka förutsättningarna för att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv. En förstudie som kartlagt behovet inom det kyrkomusikaliska området utifrån motionens intentioner genomfördes 2015 och en arbetsprocess i linje med kyrkostyrelsens beslut genomfördes våren 2017. Tre seminarier har genomförts tillsammans med representanter för stift och församlingar. Därefter har en plattform för Svenska kyrkans musik arbetats fram. Plattformen ska vara gällande för den nationella nivån och kunna användas som inspiration för stift och församlingar. Plattformen ska också vara utgångspunkt för arbetet i kyrkostyrelsens musikråd.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:26 med
Kyrkorättsutskottets betänkande 2013:3 Minska krånglet
(Ks 2013-1117)**

Kyrkomötet har den 20 november 2013 enligt Kyrkorättsutskottets förslag i betänkande Kr 2013:3 beslutat att uppdra åt kyrkostyrelsen att påskynda kyrkostyrelsens arbete med en översyn av kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser samt årligen lämna en rapport till kyrkomötet om vilka åtgärder som vidtagits.

En kartläggning av hur kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser uppfattas genomfördes i april 2015 genom samtal i s.k. fokusgrupper med företrädare från församlingar i tre stift samt en fokusgrupp med kanslichefer från stiftet. Resultatet av samtalen har därefter analyserats inom kyrkokansliet. Även om det inte finns en entydig bild av framtida förenklingsbehov har ändå några områden som av grupperna ansetts angelägna att förenkla och förtydliga kunnat identifieras. Som exempel kan nämnas regleringen av församlingsråden, kravet på barnkonsekvensanalys inför beslut, processen kring indelningsändringar och bestämmelserna om offentlighet för handlingar och arkiv.

Redan till kyrkomötet 2016 lämnades förslag om vissa förtydliganden i bestämmelserna om offentlighet för handlingar och arkiv som bedömdes underlätta för dem som har att tillämpa bestämmelserna. Under hösten 2016 gjordes en översyn av kyrkoordningens kapitel 37 om ändringar i den kyrkliga indelningen. En promemoria med förslag till ändringar i indelningsbestämmelserna remitterades under våren 2017 och en skrivelse överlämnades därefter till kyrkomötet. Till en del var de föreslagna ändringarna föranledda av frågor som hade lyfts av fokusgrupperna men också av synpunkter som på annat sätt inhämtats från stiftet. Vid kyrkovalet 2017 infördes ett systemstöd för att nomineringsgrupperna själva skulle kunna registrera sina kandidater, något som efterfrågats bl.a. vid nämnda inventering.

Det finns några ytterligare ändringsförslag som har framkommit vid nämnda inventering och som det kan finnas skäl att bereda vidare. Kyrkostyrelsen lämnar

årligen en skrivelse om ändringar i kyrkoordningen där sådana förslag kan tas vidare. Andra förslag rör snarare sakinnehållet i nuvarande reglering och är därför inte enbart en fråga om förenkling. Dit hör t.ex. frågan om nuvarande valsystem där några efterlyser ett helt annat slags kyrkoval eller frågan om hur kollektorna ska fördelas mellan nivåerna. Det finns också synpunkter på betungande administration som inte är en konsekvens av kyrkoordningen eller av kyrkostyrelsen beslutade bestämmelser utan kommer av lagkrav.

Arbetet med att åstadkomma ett så ändamålsenligt och tydligt regelverk som möjligt sker löpande i samband med att ändringar i bestämmelserna aktualiseras och blir i den meningen aldrig ”avslutat”. Det pågår även ett arbete med att se över informationen om kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser på svenskakyrkan.se och kanalerna för spridning av information om bl.a. ändringar i bestämmelserna. Önskemål om sådana åtgärder har bl.a. framkommit vid samtalen i fokusgrupper och torde kunna bidra till ökad kännedom om gällande bestämmelser samt underlätta tillämpningen.

Skrivelsen är slutbehandlad.

2 Övrig rapportering

Kyrkostyrelsen lämnar i detta avsnitt information om ärenden som inte är återrapportering av direkta uppdrag från kyrkomötet, utan ärenden som kyrkostyrelsen särskilt vill redovisa till kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen rapporterar återkommande till kyrkomötet om hur processen *Dela tro – dela liv* fortskrider och kommer att presentera en utvärdering av genomförande och måluppfyllelse till kyrkomötet 2019.

2.1 Rapport *Dela tro – dela liv*

Kyrkostyrelsen beslutade i juni 2012 om en gemensam satsning på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar. Hösten 2012 beslutade kyrkomötet om ekonomiska ramar på 60 miljoner för satsningen som löper under perioden 2013–2018.

Tillsammans med stift och församlingar genomförs satsningen *Dela tro – dela liv* i syfte att stärka församlingarna i den grundläggande uppgiften och hitta nya vägar i det konkreta arbetet.

Under 2017 har åtta av 30 delsatsningar avslutats och dess erfarenheter har på olika sätt tagits omhand både i de deltagande stiftet och på *Dela tro – dela livs* nationella konferens som hölls den 18–19 maj i Lund. Konferensen var en fördjupningskonferens för medarbetare i Svenska kyrkan som arbetar med pedagogiska frågor. Det deltog 411 personer från hela landet. Detta var ett samarbete mellan Lund och Växjö stift tillsammans med handläggaren för *Dela tro – dela liv*. Lärandefestivalen blev mycket uppskattad av deltagarna och det framfördes förhoppningar om att detta skulle ske fler gånger. *Dela tro – dela liv* var också med och genomförde en av strömmarna på Teologifestivalen Bibeln mitt i allt.

Under 2017 har två digitala nyhetsbrev gått ut till de som anmält att finnas med på sändlistan. *Dela tro – dela liv* har även haft utställning och informationsbord på kyrkomötet.

2.2 Reformationsåret 2017

KsSkr 2018:3

Projektet Reformationsåret 2017 är nu avslutat. Syftet var att särskilt uppmärksamma reformationen eftersom det var 500 år sedan Martin Luther påbörjade den. Genom att på olika sätt stötta fyra större arrangemang, producera ett antal inspirationsmaterial samt erbjuda ett gemensamt kalendarium har reformationens högtidlighållande tydliggjorts för församlingar och stift. Utöver det har artiklar skrivits och publicerats i dagstidningar och på Svenska kyrkans hemsida. Se vidare

<https://internwww.svenskakyrkan.se/reformationsaret2017>.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 12 juni 2018.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Daniel Tisell, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Mats Hagelin, Lars Johnsson, Leif Nordlander, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Britt Sandström, Erik Sjöstrand, Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättarna Daniel Larson, Karl-Gunnar Svensson och Carl Seved Tigerhielm.

Föredragande: Expeditionschef Patrik Lidin och enhetschef Birgitta Gunnarsson

Kyrkostyrelsen beslöt i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2018:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2018:4

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 12 juni 2018

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen, som är uppdelad i tre separata avsnitt, föreslås i huvudsak följande ändringar:

- ◆ I det första avsnittet föreslås en ändring i 9 kap. 1 § kyrkoordningen. Genom ändringen blir det möjligt för stiftsfullmäktige att vid val av domkapitlets domarledamot besluta om undantag från kravet på kyrkobokföring i en församling inom stiftet.
- ◆ Det andra avsnittet avser ett tillägg i ersättningsstadgan så att Arvodesnämnden på begäran av kyrkostyrelsen får besluta om fast årligt arvode till ordförande i kyrkostyrelsens råd. Det görs också några rättelser.
- ◆ Det tredje avsnittet avser övriga ändringar och rättelser.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019 fränsett en ändring i ersättningsstadgan som föreslås träda i kraft omedelbart.

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	1
1 Valbarhetsvillkor för domarledamot.....	3
1.1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
1.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	3
1.3 Ärendet och dess beredning.....	4
1.4 Allmän bakgrund.....	4
1.5 Överväganden och förslag.....	5
1.6 Ikraftträdande.....	6
1.7 Konsekvenser för barn.....	6
1.8 Kommentar till bestämmelsen i kyrkoordningen.....	7
2 Ersättning till ordförande i kyrkostyrelsens råd m.m.....	8
2.1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	8
2.2 Förslag till ändringar i Ersättningsstadga (SvKB 2012:17).....	8
2.3 Ärendet och dess beredning.....	8
2.4 Överväganden och förslag.....	9
2.5 Ikraftträdande.....	10
2.6 Konsekvenser.....	11
2.7 Kommentar till bestämmelserna i Ersättningsstadga (SvKB 2012:17).....	11
3 Övriga ändringar och rättelser.....	13
3.1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	13
3.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	13
3.3 Ärendet och dess beredning.....	14
3.4 Ändringar i kyrkoordningen.....	15
3.5 Ikraftträdande.....	16
3.6 Konsekvenser för barn.....	16
3.7 Kommentar till bestämmelserna i kyrkoordningen.....	16
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	18

1 Valbarhetsvillkor för domarledamot

1.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

1.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen att 9 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

1 §

Domkapitlet ska bestå av följande ledamöter:

1. biskopen, som är ordförande,
2. domprosten, som är vice ordförande,
3. en ledamot som är anställd som präst eller diakon i stiftet eller i någon av dess församlingar eller pastorat,
4. en ledamot som är eller har varit ordinarie domare, och
5. tre övriga ledamöter.

För Domkapitlet i Visby stift ska den ledamot som avses i första stycket 3 vara anställd i stiftet eller i någon av stiftets församlingar i Sverige.

Ledamöterna som avses i första stycket 4 och 5 och deras ersättare får inte vara vigda till biskop, präst eller diakon. Bestämmelserna för förtroendevalda i 33 kap. om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande ska tillämpas för dessa.

Ledamöterna som avses i första stycket 4 och 5 och deras ersättare får inte vara vigda till biskop, präst eller diakon. Bestämmelserna för förtroendevalda i 33 kap. om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande ska tillämpas för dessa. *Stiftsfullmäktige får, i samband med val av den ledamot som avses i första stycket 4 och ersättare för den ledamoten, besluta om undantag från kravet på kyrkobokföring i en församling inom stiftet i 33 kap. 4 § första stycket 3.*

För biskopen och domprosten som ledamot utses en gemensam ersättare som ska vara präst. För den ledamot som är präst eller diakon utses en ersättare som är präst eller diakon. I det fall den ordinarie ledamoten är präst ska ersättaren vara diakon. I det fall den ordinarie ledamoten är diakon ska ersättaren vara präst. För den ledamot som är eller har varit ordinarie domare utses en ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav. För de övriga ledamöterna utses tre ersättare.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2019.

1.3 Ärendet och dess beredning

I en inom kyrkokansliet upprättad promemoria – Undantag från valbarhetsvillkoren för domarledamot – föreslås en ändring i 9 kap. 1 § så att det blir möjligt för stiftsfullmäktige att vid val av domarledamot till domkapitlet besluta om undantag från kravet på kyrkobokföring i en församling inom stiftet.

Promemorian har remissbehandlats på så sätt att den har tillsänts stiftet. Det har inkommit svar från alla tretton stift vilka samtliga tillstyrker förslaget.

1.4 Allmän bakgrund

1.4.1 Inledning

Den minskning och centralisering av antalet domstolar i landet som har skett sedan kyrkoordningens tillkomst har medfört att det i stift utanför storstadsregionerna numera finns ett färre antal personer att välja mellan när domarledamot ska utses till domkapitlet. Detta, tillsammans med det faktum att kyrkotillhörigheten hos befolkningen överlag minskar och sannolikt även bland personer som är eller har varit ordinarie domare, gör att det i vissa stift kan vara svårare än tidigare att rekrytera domarledamöter som uppfyller de i kyrkoordningen uppställda valbarhetsvillkoren. I Visby stift, med numera en enda domstol, medförde dessa faktorer att det inför den innevarande mandatperioden inte var möjligt att utse en domarledamot som uppfyllde kravet på kyrkobokföring i en församling inom stiftet. Det är inte osannolikt att samma problematik kan uppstå även i andra stift.

Av domstolsverkets årsredovisning för 2002 kan utläsas att det då fanns 78 tingsrätter och 23 länsrätter (numera förvaltningsrätter). Vid mitten av 1990-talet var antalet tingsrätter ännu högre; 96. I domstolsverkets senast publicerade årsredovisning (för 2016) anges att det finns 48 tingsrätter och 12 förvaltningsrätter. Därmed har antalet domstolar under den angivna perioden halverats. Det har också medfört att det geografiska avståndet till närmaste domstol har ökat i stora delar av landet. Exempelvis täcker numera fyra förvaltningsrätter Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands, Dalarnas och Gävleborgs län (förvaltningsrätterna i Luleå, Umeå, Härnösand och Falun) vilket motsvarar Luleå stift, Härnösands stift samt de norra delarna av Västerås och Uppsala stift. På Gotland finns inte längre någon förvaltningsrätt utan Gotland hör till domsagan för Förvaltningsrätten i Stockholm.

1.4.2 Gällande bestämmelser

Domkapitlet har att självständigt utföra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Det är inte ett beslutande organ i kyrkoordningens mening och inte heller ett verkställande organ under stiftsfullmäktige. De valda ledamöterna i domkapitlet är därför inte förtroendevalda i kyrkoordningens mening enligt 33 kap 1 §. I denna paragraf anges att förtroendevalda i kyrkoordningens mening är de personer som vid kyrkliga val har utsetts till ledamöter, ersättare och ordförande i beslutande och verkställande organ inom Svenska kyrkan.

Dock ska de allmänna valbarhetsvillkoren i 33 kap. som gäller för förtroendevalda (om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande) tillämpas även avseende domkapitlets domarledamot och de tre övriga lekmannaledamöterna.

Kyrkoordningens allmänna bestämmelser om valbarhet och uppdragets upphörande finns i 33 kap. 4 respektive 10 §. I 33 kap. 4 § anges att valbar till uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast på dagen för valet. Härtill finns olika krav på kyrkobokföring om det är

val till församling eller stift. Vid val till stiftet ska den som väljs vara kyrkobokförd i en församling inom stiftet.

Huvudregeln om uppdragets upphörande i 33 kap. 10 § innebär att om en förtroendevald upphör att vara valbar upphör också uppdraget genast. För förtroendevalda på stiftsnivå finns inga undantag från denna bestämmelse.

Kravet att det i domkapitlet ska finnas en ledamot som är eller har varit ordinarie domare tillkom med kyrkoordningen. Kravet motiverades främst av att domkapitlet efter den ändrade relationen mellan stat och kyrka skulle komma att överta ärenden om laglighetsprövning (beslutsprövningsärenden) som tidigare hade handlagts av domstol och att domkapitlets juridiska kompetens därför måste säkerställas.

I samband med kyrkoordningens införande föreslogs inga allmänna valbarhetsbestämmelser för lekmannaledamöterna i domkapitlet och således inte heller för domarledamoten. Till kyrkomötet 2002 återkom dock kyrkostyrelsen i sin skrivelse *Ändringar i kyrkoordningen* (KsSkr 2002:10) till denna fråga och föreslog att de allmänna valbarhetsbestämmelserna för förtroendevalda enligt bestämmelserna i 33 kap. kyrkoordningen skulle gälla även för lekmannaledamöterna i domkapitlet. Härigenom kom kravet på att de valda ledamöterna, inklusive domarledamoten, i domkapitlet skulle tillhöra Svenska kyrkan, vara döpta, ha fyllt 18 år samt vara folkbokförda i en församling inom stiftet att införas i kyrkoordningen genom en hänvisningsbestämmelse i 9 kap. 1 § andra stycket kyrkoordningen. Bestämmelsen kom från och med den 1 januari 2016, när folkbokföring på församling upphörde, att omformuleras till ett krav på kyrkobokföring i en församling inom stiftet men detta innebar ingen saklig förändring.

1.5 Överväganden och förslag

Kyrkostyrelsens förslag: Det görs en ändring i 9 kap. 1 § så att det blir möjligt för stiftsfullmäktige att vid val av domarledamot till domkapitlet besluta om undantag från kravet på kyrkobokföring i en församling inom stiftet.

Ändrad paragraf: 9 kap. 1 §

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag, med de ändringarna att uttrycket *dennes ersättare* har ersatts med *ersättaren för den ledamoten*, ordet *avsteg* har ändrat till *undantag* och uttrycket *kyrkobokförd inom stiftet* har ersatts med *kyrkobokförd i en församling inom stiftet*.

Remissinstanserna: Samtliga stift har avgett yttranden över promemorian och tillstyrker förslaget.

Stiftsstyrelsen i Lunds stift understryker att det är viktigt att huvudregeln alltjämt är att domarledamoten och ersättaren väljs bland dem som är kyrkobokförda i en församling inom stiftet där så är möjligt. *Stiftsstyrelsen i Västerås stift* framhåller vikten av territorialprincipen som en av grundprinciperna för den svenska folkkyrkan och också utgångspunkt för valbarhetsbestämmelserna för förtroendevalda i kyrkan. *Domkapitlet i Luleå stift* redogör bland annat för att det i Luleå stift finns flera domstolar men av dessa är några belägna på långt avstånd från stiftsstaden. Domkapitlet vill därför väcka frågan om att göra det möjligt att välja även andra yrkesverksamma jurister till domarledamot i domkapitlet. *Stockholms stift* lämnar terminologiska

KsSkr 2018:4 synpunkter som innebär att istället för orden *dennes ersättare, avsteg*, och *kyrkobokförd inom stiftet* bör *ersättare för, undantag*, och *kyrkobokförd i en församling inom stiftet* användas.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Domarledamoten sitter i domkapitlet i egenskap av juridiskt sakkunnig för att säkerställa den juridiska kvalitén på domkapitlets handläggning och beslut i vissa typer av ärenden. Skälen för domarledamotens anknnytning till en församling inom stiftet genom församlingstillhörighet gör sig därför i mindre grad gällande för domarledamoten än för de andra ledamöterna.

För att minska risken för att ett stiftsfullmäktige inte ska kunna utse domarledamot till domkapitlet, bör kyrkoordningen ändras så att stiftsfullmäktige får möjlighet att när det gäller domarledamoten göra undantag från kravet på kyrkobokföring i en församling inom stiftet. Med en reglering som innebär en bibehållen huvudregel kompletterad med en möjlighet att besluta om undantag blir det även fortsättningsvis tydligt att så långt möjligt ska till domarledamot respektive ersättare väljas personer som är kyrkobokförda i en församling inom stiftet.

För att undantaget ska aktualiseras måste stiftsfullmäktige fatta beslut om det vid valet av den enskilda ledamoten. Om det under en pågående mandatperiod skulle inträffa att kyrkobokföringen ändras för en domarledamot eller domarledamotens ersättare så att han eller hon inte längre är kyrkobokförd i en församling inom stiftet, upphör uppdraget som domarledamot eftersom ett av valbarhetsvillkoren inte längre är uppfyllt. Även vid det fyllnadsval som då ska ske ska stiftsfullmäktige till domarledamot om möjligt välja någon som är kyrkobokförd i en församling inom stiftet, men undantagsvis kan villkoret frångås.

Enligt sin ordalydelse hindrar bestämmelsen inte att en person som tillhör Svenska kyrkan utan att vara bosatt i Sverige utses till domarledamot. Bosättning utomlands torde dock medföra stora praktiska svårigheter att fullgöra uppdraget, framför allt vad gäller berednings- och utredningsåtgärder, varför det knappast kommer i fråga att utse en sådan person.

Vidare kan noteras att det föreslagna undantagets utformning inte heller hindrar att samma person skulle kunna väljas till uppdrag som domarledamot i mer än ett domkapitel. Det bör dock framhållas, inte minst med hänsyn till vikten av varje domkapitels självständiga ställning, att syftet inte är att generellt öppna för sådana lösningar.

1.6 Ikraftträdande

De föreslagna ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, dvs. den 1 januari 2019. Kyrkostyrelsen bedömer att de föreslagna bestämmelserna inte behöver kompletteras med några övergångsbestämmelser.

1.7 Konsekvenser för barn

Förslagen bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

1.8 Kommentar till bestämmelsen i kyrkoordningen

KsSkr 2018:4

9 kap.

1 §

Ändringen innebär att det blir möjligt för stiftsfullmäktige att vid val av domarledamot till domkapitlet besluta om undantag från kravet på kyrkobokföring i en församling inom stiftet.

Övervägandena finns i avsnitt 1.5.

2 Ersättning till ordförande i kyrkostyrelsens råd m.m.

2.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i Ersättningsstadga (SvKB 2012:17).

2.2 Förslag till ändringar i Ersättningsstadga (SvKB 2012:17)

Kyrkomötet beslutar i fråga om Ersättningsstadga (SvKB 2012:17)

dels att 7 och 9 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 9 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Till kyrkostyrelsens förste och andre vice ordförande samt till ledamöter i kyrkostyrelsens arbetsutskott utgår ett fast årligt arvode med de belopp som fastställs av Arvodesnämnden.

Till kyrkostyrelsens förste och andre vice ordförande samt till ledamöter *och ersättare* i kyrkostyrelsens arbetsutskott utgår ett fast årligt arvode med de belopp som fastställs av Arvodesnämnden.

9 §

Till ordföranden i Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar och Svenska kyrkans valprövningsnämnd utgår ett fast årligt arvode med de belopp som fastställs av Arvodesnämnden.

Till vice ordföranden i Svenska kyrkans överklagandenämnd och Svenska kyrkans valprövningsnämnd utgår ett fast årligt arvode med de belopp som fastställs av Arvodesnämnden.

Till ordföranden i Arvodesnämnden utgår ett fast årligt arvode med ett belopp som fastställs av kyrkomötets presidium.

9 a §

Till ordföranden i råd som kyrkostyrelsen tillsätter enligt 10 kap. 5 § kyrkoordningen ska, om kyrkostyrelsen begär det, utgå ett fast årligt arvode med ett belopp som fastställs av Arvodesnämnden.

Detta beslut träder i kraft omedelbart med undantag av 9 a § som träder i kraft den 1 januari 2019.

2.3 Ärendet och dess beredning

Förslaget har inte varit föremål för remissbehandling. Förslaget avseende kyrkostyrelsens råd har dock under hand stämts av med Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (se vidare nedan).

Kyrkostyrelsens förslag: I ersättningsstadgan införs en ny bestämmelse om att Arvodesnämnden på begäran av kyrkostyrelsen får besluta om fast årligt arvode till ordförande i kyrkostyrelsens råd.

Vidare görs rättelser så att ett fast årligt arvode även ska utgå till ersättarna i kyrkostyrelsens arbetsutskott och till vice ordförandena i Svenska kyrkans Överklagandenämnd och Svenska kyrkans valprovsnämnd.

Ändrade paragrafer: 7 och 9 §§

Ny paragraf: 9 a §

Inhämtade synpunkter: Arvodesnämnden har framfört att man välkomnar förslaget om tillägg som avser fast årligt arvode till ordförande i kyrkostyrelsens råd. Nämnden noterar att kyrkostyrelsen redan har beslutat om nivån på dessa arvoden men förutsätter att den har mandat att fatta ett nytt beslut som gäller från den 1 januari 2019, om kyrkomötet bifaller förslaget. Vidare anför Arvodesnämnden att det inte är önskvärt ur nämndens perspektiv att det i detta skede görs rättelser om det inte finns särskilda skäl för sådana. Anledningen är att Arvodesnämnden nu genomför en genomlysning av nivåer för arvoden och ersättningar med utgångspunkt i det utökade uppdrag som nämnden fått genom beslutet vid 2017 års kyrkomöte.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter och företräder Svenska kyrkan (10 kap. 3 § och 12 kap. 1 § kyrkoordningen). Inom kyrkostyrelsen finns ett arbetsutskott, som svarar för beredning och viss handläggning av kyrkostyrelsens ärenden enligt de närmare bestämmelser som framgår av kyrkostyrelsens arbets- och delegationsordning. Under kyrkostyrelsen finns råd (i några fall benämnda kommittéer) som på uppdrag av kyrkostyrelsen fullgör vissa uppgifter, t.ex. genom att bereda ärenden inför beslut eller på delegation fatta vissa beslut. Kyrkostyrelsen har i vissa fall beslutat om fast årsarvode till ordförande i dessa råd.

I Ersättningsstadga (SvKB 2012:17) finns bestämmelser om arvoden för och ersättningar till kyrkomötets ledamöter samt ledamöter och ersättare i organ som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. Arvodet kan utgå som ett sammanträdesarvode och som ett fast årsarvode.

När det gäller kyrkostyrelsen och organ som kyrkostyrelsen utser kan noteras att det i ersättningsstadgan finns bestämmelser om sammanträdesarvode för ledamöter och ersättare i dessa organ och om fast arvode för kyrkostyrelsens förste och andre vice ordförande samt till ledamöter i kyrkostyrelsens arbetsutskott. Några bestämmelser om fast arvode till ordförande i kyrkostyrelsens råd finns dock inte i stadgan.

Frågan om fast arvode till förtroendevalda i organ utsedda av kyrkostyrelsen har tidigare uppmärksammats i samband med beslut angående 2001 års ersättningsstadga (SvKB 2001:18). I dess förarbeten anfördes (Kr 2001:6 s. 2) att reglerna om sammanträdesarvoden gäller även råd, kommittéer och utredningar men att – i den mån fast arvode bör utgå för uppdrag även i sådant organ – det åligger kyrkostyrelsen att fatta beslut om detta. Vidare tillkom den nu gällande ersättningsstadgan efter att kyrkomötet 2010 – med anledning av motion 2010:45 – hade uppdragit åt presidiet att i samråd med gruppledarna i nomineringsgrupperna arbeta fram förslag till en helhetslösning av arvodesfrågan och formerna för på vilket sätt beslut om fastställande av arvode ska ske (se Kr 2010:5). I den nämnda motionen anfördes bl.a. att det vid en genomgång av bestämmelserna om fasta arvoden hade uppmärksammats en brist,

nämligen att det inte fanns några regler som omfattade de råd, utredningar och andra organ som utses av kyrkostyrelsen. I motionen föreslogs därför ett förtydligande om att kyrkostyrelsen äger rätt att besluta om fast arvode till förtroendevalda i organ utsedda av kyrkostyrelsen.

Uppdraget utmynnade i en skrivelse från presidiet (PSkr 2012:1 Ny ersättningsstadga) och ett kyrkomötesbeslut om den nu gällande ersättningsstadgan (Kr 2012:1, KmSkr 2012:16). Frågan om en bestämmelse om fast arvode för förtroendevalda i organ utsedda av kyrkostyrelsen uppmärksammades dock inte särskilt, varken i presidets skrivelse eller i utskottets betänkande.

Kyrkostyrelsen anser att det är en brist att det inte finns en bestämmelse i ersättningsstadgan om fast arvode till ordförande i kyrkostyrelsens råd. I förtydligande syfte bör det därför införas en bestämmelse som reglerar detta.

Enligt 10 kap. 11 § kyrkoordningen och 1 § instruktionen (SvKB 2014:11) för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån ankommer det på Arvodesnämnden att fastställa arvoden för och ersättningar till kyrkomötets ledamöter samt ledamöter och ersättare i organ som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. Mot den bakgrunden bör det framgå av den nya bestämmelsen att det är Arvodesnämnden som beslutar om arvode till ordförande i kyrkostyrelsens råd.

När det gäller ledamöter och ersättare i kyrkostyrelsens råd behövs dock en viss flexibilitet i regelverket, dels på grund av att det från en tid till annan inte är givet vilka råd som kyrkostyrelsen faktiskt har, dels på grund av att det kan finnas fall där kyrkostyrelsen anser att det inte ska utgå fast årligt arvode. Av den nya bestämmelsen bör det därför framgå att det är en möjlighet men inte en skyldighet att besluta om fast årligt arvode. En rimlig ordning är att Arvodesnämnden beslutar om fast årligt arvode till ordförande i kyrkostyrelsens råd efter att kyrkostyrelsen har framställt önskemål om det.

Att ersättningsfrågan regleras på detta sätt har även den fördelen att det blir tydligare att de fasta årliga arvoden till ordförande i råden, bör vara i nivå med de övriga arvoden som Arvodesnämnden fastställer för jämförbara uppdrag.

I samband med att kyrkomötet år 2017 utvidgade Arvodesnämndens uppdrag till att även omfatta fastställande av de belopp med vilka fasta årsarvoden ska utgå, skrevs de bestämmelser om som reglerar kretsen av uppdrag som berättigar till sådant arvode (Kr 2017:7). Genom de ändringar som gjordes föll regleringen bort om att fast årligt arvode ska utgå till ersättarna i kyrkostyrelsens arbetsutskott, vice ordföranden i Svenska kyrkans överklagandenämnd och vice ordföranden i Svenska kyrkans valprovsningsnämnd. Någon inskränkning av kretsen arvodesberättigades synes emellertid inte ha varit avsedd (se Kr 2017:7).

När det, som i förevarande fall, har skett *oavsiktliga* ändringar i ersättningsstadgan, är det enligt kyrkostyrelsen rimligt att detta rättas till. Kyrkostyrelsen föreslår därför, trots invändningen från Arvodesnämnden, att rättelser görs i ersättningsstadgan så att de nu aktuella uppdragen återförs till den arvodesberättigade kretsen.

2.5 Ikraftträdande

En grundläggande princip som har gällt sedan 1999 års kyrkomöte är att kyrkomötet inför varje ny mandatperiod ska se över arvoden och övriga ersättningar för de förtroendevalda på den nationella nivån. På så sätt kommer det som beslutas att bli gällande för de nyvalda och påverkar inte dem som redan innehar förtroendeuppdrag. Kyrkostyrelsen anser att detta är en lämplig ordning som det finns goda skäl att hålla fast vid om inte särskilda omständigheter föranleder något annat. Vad gäller de föreslagna

ändringarna i 7 och 9 §§, som närmast är att se som rättelser, är det dock angeläget att Arvodesnämnden snarast möjligt efter kyrkomötets beslut fastställer med vilka belopp som de aktuella arvodena ska utgå, för att utbetalning ska kunna verkställas.

Enligt punkten 2 i övergångsbestämmelserna till 2017 års kyrkomötes beslut om ändringar i Ersättningsstadga (SvKB 2017:11), ska ersättningsstadgan i dess tidigare lydelse tillämpas till dess att Arvodesnämnden har fattat de beslut som föranleds med anledning av ändringar i stadgan. För 2017 års arvoden tillämpades ersättningsstadgan i den äldre lydelsen. För att det inte ska råda någon tveksamhet om att årsarvode ska kunna utgå för uppdraget som ersättare i kyrkostyrelsens arbetsutskott, vice ordförande i Svenska kyrkans överklagandenämnd och vice ordförande i Svenska kyrkans valprövningsnämnd även för år 2018, bör de nu föreslagna ändringarna i ersättningsstadgan träda i kraft redan under år 2018, dvs. omedelbart. Några ytterligare övergångsbestämmelser torde då inte behövas.

Den föreslagna ändringen i 9 a § bör träda i kraft så snart som möjligt, dvs. den 1 januari 2019. Av ordalydelsen framgår att det är på begäran av kyrkostyrelsen som beslut av Arvodesnämnden i där aktuella fall aktualiseras. Kyrkostyrelsen bedömer att den föreslagna bestämmelsen inte behöver kompletteras med några övergångsbestämmelser.

2.6 Konsekvenser

Konsekvenser för barn

Förslaget bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

Övriga konsekvenser

Att Arvodesnämnden föreslås besluta om fast årligt arvode till ordförande i kyrkostyrelsens råd innebär en viss ökning av Arvodesnämndens arbetsuppgifter. Förslaget innebär i övrigt inte någon ändring i sak eftersom det handlar om en kodifiering av praxis. Dock blir regelverket tydligare vilket bedöms vara positivt.

2.7 Kommentar till bestämmelserna i Ersättningsstadga (SvKB 2012:17)

7 och 9 §§

I paragraferna, som huvudsakligen fick sin nuvarande utformning genom beslut av 2017 års kyrkomöte (SvKB 2017:11), anges de uppdrag i kyrkostyrelsen och nämnderna på den nationella nivån för vilka det utgår ett fast årligt arvode. Det är Arvodesnämnden som fastställer vilket belopp som ska gälla för respektive uppdrag utom såvitt gäller den egna nämnden där istället kyrkomötets presidium fastställer nivån.

I 7 § har gjorts ett tillägg som reglerar att även ersättare i kyrkostyrelsens arbetsutskott har rätt till ett fast årligt arvode.

I 9 § har ett nytt *andra stycke* införts, som reglerar att även vissa vice ordförande har rätt till ett fast årligt arvode. Ändringarna är rättelser och återställer kretsen av arvodesberättigade uppdrag till vad som gällde enligt ersättningsstadgan före 2017 års kyrkomötesbeslut.

Övervägandena finns i avsnitt 2.4.

I paragrafen, som är ny, har tagits in en bestämmelse om att Arvodesnämnden på begäran av kyrkostyrelsen får besluta om fast årligt arvode till ordförande i de råd som kyrkostyrelsen tillsätter enligt 10 kap. 5 § kyrkoordningen. Med ”råd” avses även kommittéer som utses av kyrkostyrelsen. Bestämmelsen är en kodifiering av praxis, dock med anpassning till att det sedan denna praxis utvecklades har införts en särskild nämnd för att hantera arvodesfrågor på den nationella nivån.

Övervägandena finns i avsnitt 2.4.

3 Övriga ändringar och rättelser

KsSkr 2018:4

3.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

3.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

dels att 56 kap. 6 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 37 kap. 7 b § ska utgå,

dels att 19 kap. 1 §, 35 kap. 8 §, 39 kap. 20 § andra stycket, 54 kap. 11 b §, 56 kap. 5 § och 59 kap. 15 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

1 §

Dopet ska ske i Faderns och Sonens och den *helige Andes* namn med rent vatten genom begjutning eller nedsänkning.

Dopet ska ske i Faderns och Sonens och den *heliga Andens* namn med rent vatten genom begjutning eller nedsänkning.

35 kap.

8 §

Frågor om tillhörighet till en icke-territoriell församling prövas av kyrkoherden i respektive församling.

Frågor om tillhörighet till en icke-territoriell församling prövas av kyrkoherden *för* respektive församling.

39 kap.

20 §

Utlandsförsamlingarnas kyrkoråd väljer de ledamöter och ersättare i kyrkomötet som anges i 11 kap. 2 § tredje stycket. I kyrkorådets beslut får de ledamöter delta som tillhör Svenska kyrkan och inte har rösträtt vid direkta val till kyrkomötet.

Den som väljs till ledamot eller ersättare i kyrkomötet enligt 11 kap. 2 § ska vara valbar i en utlandsförsamling. Det finns ytterligare bestämmelser om valbarhet vid val till kyrkomötet i 33 kap. 4 §.

Den som väljs till ledamot eller ersättare i kyrkomötet enligt 11 kap. 2 § *tredje stycket* ska vara valbar i en utlandsförsamling. Det finns ytterligare bestämmelser om valbarhet vid val till kyrkomötet i 33 kap. 4 §.

54 kap.

11 b §

Förbud gäller mot att röja personuppgifter om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgifterna behandlas i strid med *personuppgiftslagen (1998:204)*.

Förbud gäller mot att röja personuppgifter om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgifterna behandlas i strid med *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer*

med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), eller lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

56 kap.

5 §

Om en registrerad person har begärt rättelse enligt 28 § personuppgiftslagen (1998:204) men någon sådan inte blir gjord, ska det fattas ett skriftligt beslut om avslag, om han eller hon begär det. I beslutet ska anges varför en rättelse inte kan ske och hur beslutet kan överklagas.

Om en registrerad person har begärt information enligt artikel 15, rättelse enligt artikel 16, radering enligt artikel 17, begränsning enligt artikel 18 eller uttag respektive överflyttning (dataportabilitet) enligt artikel 20 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), men begäran helt eller delvis inte kan bifallas, ska det fattas ett skriftligt beslut om avslag, om han eller hon begär det. I beslutet ska anges varför begäran avslås och hur beslutet kan överklagas.

59 kap.

15 §

Av 19 kap. 1 § framgår att Svenska kyrkan erkänner varje dop som har skett i Faderns och Sonens och den *helige Andes* namn med rent vatten genom begjutning eller nedsänkning.

Av 19 kap. 1 § framgår att Svenska kyrkan erkänner varje dop som har skett i Faderns och Sonens och den *heliga Andens* namn med rent vatten genom begjutning eller nedsänkning.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2019.

3.3 Ärendet och dess beredning

Kyrkostyrelsen har under året uppmärksammat att det finns behov av några redaktionella ändringar i kyrkoordningen till följd av den nya kyrkohandboken och ikraftträdandet av ny dataskyddsreglering. Även i några ytterligare bestämmelser har det framkommit behov av ändringar av redaktionell art. I detta avsnitt föreslås några sådana ändringar.

Kyrkostyrelsens förslag: Redaktionella ändringar ska göras i några bestämmelser samt följdändringar med anledning av ny kyrkohandbok och ny dataskyddsreglering.

Ändrade paragrafer: 19 kap. 1 §, 35 kap. 8 §, 39 kap. 20 §, 54 kap. 11 b §, 56 kap. 5 § och 59 kap. 15 §.

Upphävad paragraf: 56 kap. 6 §.

3.4.1 Följdändring med anledning av ny kyrkohandbok

Som en följd av att Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I tas i bruk på pingstdagen 2018, föreslås att ändringar görs i 19 kap. 1 § och 59 kap. 14 § där bestämmelser om dop återfinns. I kyrkohandboken används ordalydelsen i Faderns, Sonens och den heliga Andens namn, vilket därför i de aktuella bestämmelserna ska ersätta den tidigare ordalydelsen som var i Faderns, Sonens och den helige Andes namn.

3.4.2 Följdändring med anledning av ny dataskyddsreglering

Den 25 maj 2018 har nya bestämmelser som gäller skyddet av personuppgifter trätt i kraft. Det som tidigare har omfattats av personuppgiftslagen (1998:204) regleras istället av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) och i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

I 54 kap. 11 b § som gäller förbud mot att röja uppgifter vid personuppgiftsbehandling behöver därför en ändring göras så att hänvisningen till personuppgiftslagen ersätts med hänvisning till ovan nämnda EU-förordning och den kompletterande lagen.

I 56 kap. 5 och 6 §§ kyrkoordningen finns bestämmelser som ger en registrerad person rätt att få ett överklagbart beslut när en kyrklig enhet avslår en begäran om att rätta en personuppgift eller att lämna ut information om de personuppgifter som behandlas om honom eller henne. Bestämmelserna relaterar till rättigheter för enskilda som fanns i den numera upphävda personuppgiftslagen (26 och 28 §§). I den allmänna dataskyddsförordningen, se ovan, finns de nämnda rättigheterna kvar (artikel 15 och 16) men rätten till tillgång till, dvs. information om, de personuppgifter som behandlas är numera knuten till en begäran från den registrerade (artikel 15). Det saknas därför anledning att behandla denna rättighet i en särskild paragraf. Kyrkostyrelsen föreslår därför att 6 § ska upphöra att gälla och att rätten till information istället ska regleras i 5 §. Genom den allmänna dataskyddsförordningen infördes dock fler rättigheter för den registrerade. Det avser rätten till radering ("rätten att bli bortglömd") enligt artikel 17, rätten till begränsning av behandling enligt artikel 18 och rätten till s.k. dataportabilitet (att den enskilde i vissa fall har rätt att få ut sina uppgifter på ett strukturerat, allmänt använt och maskinläsbart format samt att få dessa uppgifter överförda till en annan personuppgiftsansvarig) enligt artikel 20. Även de nya rättigheterna bör behandlas på motsvarande sätt som hittills har gällt för rättelser. Kyrkostyrelsen föreslår också att det förtydligas att rätten för den enskilde att få ett överklagbart beslut även gäller de situationer när en begäran delvis men inte helt tillgodoses. Detta torde dock inte innebära någon ändring mot vad som hittills gällt.

3.4.3 Rättelser

I 35 kap. 8 § föreslås en rättelse som gäller att en icke-territoriell församlings kyrkoherde är kyrkoherde *för* församlingen, i likhet med ordalydelsen i 34 kap. 1 §.

I 39 kap. 20 § andra stycket finns en hänvisning till 11 kap. 2 § som avser valbarhetsvillkoren för dem som väljs av utlandsförsamlingarna till ledamot och ersättare i kyrkomötet. Endast andra stycket i denna paragraf avser dessa ledamöter och ersättare varför hänvisningen ska vara till 11 kap. 2 § tredje stycket.

3.5 Ikraftträdande

De föreslagna ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, dvs. den 1 januari 2019.

3.6 Konsekvenser för barn

Förslagen bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

3.7 Kommentarer till bestämmelserna i kyrkoordningen

19 kap.

1 §

Ändringen görs med anledning av att Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I tas i bruk på pingstdagen 2018. Ändringen innebär att uttrycket i Faderns och Sonens och den helige Andes namn ersätts med i Faderns och Sonens och den *heliga Andens* namn.

Övervägandena finns i avsnitt 3.4.1.

35 kap.

8 §

Rättelsen innebär att uttrycket kyrkoherde *i* respektive församling ersätts med uttrycket kyrkoherde *för* respektive församling, vilket överensstämmer med 34 kap. 1 §.

Övervägandena finns i avsnitt 3.4.3.

39 kap.

20 §

Rättelsen innebär ett förtydligande av hänvisningen i 39 kap. 20 § andra stycket så att den inte hänvisar till 11 kap. 2 § i sin helhet utan enbart till 11 kap. 2 § *tredje stycket*.

Övervägandena finns i avsnitt 3.4.3.

54 kap.

11 b §

Ändringen innebär att hänvisningen till personuppgiftslagen (1998:204) ersätts med en hänvisning till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), och till lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

Övervägandena finns i avsnitt 3.4.2.

56 kap.

5 §

Ändringen innebär att hänvisningen till och de rättigheter för enskilda som tidigare funnits i personuppgiftslagen (1998:204) ersätts med hänvisningar och rättigheter som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning). Ändringen innebär även vissa förändringar och förtydliganden.

Övervägandena finns i avsnitt 3.4.2.

59 kap.

15 §

Se kommentaren till 19 kap. 1 §.

Övervägandena finns i avsnitt 3.4.1.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 12 juni 2018.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Daniel Tisell, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Mats Hagelin, Lars Johnsson, Leif Nordlander, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Britt Sandström, Erik Sjöstrand, Margareta Winberg samt tjänstgörande ersättarna Julia Kronlid, Daniel Larson och Carl Seved Tigerhielm.

Föredragande: Rättschef Maria Lundqvist Norling

Kyrkostyrelsen beslöt i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2018:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Kyrkomötets presidiums skrivelse

PSkr 2018:1

Kyrkomötets presidiums skrivelse

PSkr 2018:1 Tematiskt kyrkomöte 2019

Kyrkomötet
Presidiets skrivelse 2018:1

Tematiskt kyrkomöte 2019

Kyrkomötets presidium överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 12 juni 2018

Karin Perers

Levi Bergström

Carina Etander Rimborg

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Vid förra årets kyrkomöte fattades beslut om vissa ändringar i kyrkomötets arbetsformer. För första gången ska det 2019 vara tematiskt kyrkomöte. Enligt det beslut som fattades ska kyrkomötet i plenum fastställa vilka särskilda ämnen som ska utgöra tema för tematiska kyrkomötessammanträden. I skrivelsen föreslås att temat ska vara undervisning – ett tema med en bred ansats och endast en avgränsning, att temat inte ska behandla Svenska kyrkans yrkesutbildningar.

Innehåll

1	Presidiets förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
2	Bakgrund.....	3
2.1	Samråd kring tema.....	4
3	Presidiets överväganden.....	4
	Utdrag ur presidiets protokoll.....	6

1 Presidiets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att temat för det tematiska kyrkomötessammanträdet 2019 ska vara undervisning.

2 Bakgrund

Vi i kyrkomötets presidium tog under förra mandatperioden initiativ till en utredning om kyrkomötets arbetsformer med syftet att stärka effektivitet och delaktighet i kyrkomötets arbete. Presidiet pekade ut fyra områden som närmare behövde belysas. Dessa var utskottsindelningen, arbetsformerna i utskott och plenum, motionsinstitutet och behovet av att främja långsiktig, principiell och tematisk fördjupning. Utredningsgruppen överlämnade den 31 januari 2017 sitt betänkande. Detta remissbehandlades. Utredningens förslag överlämnades för yttrande till nomineringsgrupperna, de ledamöter som företräder utlandsförsamlingarna, Svenska Kyrkans Unga, Svenska kyrkans valprovsningsnämnd, Svenska kyrkans överklagandenämnd, biskopsmötet, kyrkostyrelsen och revisorerna. Sammantaget kom det in sexton remissvar. Efter att ha tagit del av utredningens betänkande och de inkomna remissvaren utarbetade vi en skrivelse till 2017 års kyrkomöte.

I skrivelsen PSkr 2017:1 Kyrkomötets arbetsformer föreslog vi ett antal ändringar i kyrkomötets arbetsformer och som en konsekvens av detta en ändring i kyrkoordningen och flera ändringar i arbetsordningen. I den här skrivelsen behandlas endast de förslag som avser tematiska kyrkomöten.

Vi föreslog att två gånger under en mandatperiod ska kyrkomötet ske i form av tematiska kyrkomötessammanträden, medan de två andra sammanträdena ska genomföras i allt väsentligt på samma sätt som tidigare. I samband med de tematiska kyrkomötessammanträdena ska det införas vissa begränsningar i motionsrätten.

Skrivelsen behandlades av Kyrkorättsutskottet i betänkandet Kr 2017:1 Kyrkomötets arbetsformer. Utskottet välkomnade vårt förslag om tematiska kyrkomöten men följde inte fullt ut presidiets modell utan föreslog kyrkomötet följande beträffande tematiska kyrkomöten:

1. att kyrkomötet skulle besluta att anta utskottets förslag till Särskild arbetsordning för kyrkomötet, vilken fanns med som bilaga 2 i utskottets betänkande.
2. att kyrkomötet skulle besluta att år 2019 genomföra ett tematiskt kyrkomöte i enlighet med Särskild arbetsordning för kyrkomötet.

Utöver utskottets förslag beträffande de tematiska kyrkomötena framlades under överläggningen i plenum ytterligare ett förslag:

att kyrkomötet i plenum ska besluta om vilka särskilda ämnen som ska utgöra tema för de tematiska kyrkomötessammanträdena

Kyrkomötet beslöt enligt utskottets förslag samt det under överläggningen framlagda förslaget.

Enligt kyrkomötets beslut ska kyrkomötets presidium efter samråd med företrädarna för nomineringsgrupperna, med kyrkostyrelsen och med biskopsmötet föreslå det eller de särskilda ämnen som ska behandlas vid det tematiska kyrkomötessammanträdet 2019.

2.1 Samråd kring tema

Kyrkomötets presidium kallar regelbundet företrädarna för nomineringsgrupperna till överläggning. När vi den 16 april mötte dem, samtliga grupper var närvarande, skedde även ett samråd kring temat för 2019 års tematiska kyrkomöte. Vid denna överläggning presenterade kyrkomötets presidium för dialog temat undervisning. Ett omfattande samtal om det skisserade temat fördes. Bland annat diskuterades fördelarna med ett brett tema respektive ett mer avsmalnat tema. Samtliga företrädare ansåg att det föreslagna temat var bra. Samtliga var överens om fördelarna med att det tematiska kyrkomötet har ett tema med en bred ansats. En enda önskan om avgränsning kom fram under samrådet, och det var att temat undervisning inte ska behandla Svenska kyrkans yrkesutbildningar.

Vi har även mött kyrkostyrelsens arbetsutskott vid två tillfällen. Det första mötet skedde den 7 mars och då lyftes lärande i alla dess former som möjligt temaområde. Det blev ett positivt samtal som gav inspiration till presidiets fortsatta beredning.

Den 7 maj hade vi ett samråd med biskopsmötet. Inför det mötet fick biskoparna underlag som bl.a. beskrev de möten och samtal vi då hade haft med kyrkostyrelsens arbetsutskott och nomineringsgruppernas företrädare. Vi presenterade även några av våra anledningar till det föreslagna temat. Det föreslagna temat undervisning möttes med entusiasm och biskopsmötet ansåg att det var ett väl valt tema.

Vid det andra mötet med kyrkostyrelsens arbetsutskott, samrådet den 23 maj, presenterade vi undervisning som tema för 2019 års tematiska möte. Det föreslagna temat fick ett positivt bemötande.

3 Presidiets överväganden

Det finns flera anledningar till att vi föreslår undervisning som tema för det tematiska kyrkomötet 2019. En är att temat ska vara konkret och möjligt att omsätta i praktiken samt att det ska ha en sådan form att det är möjligt att göra ett medskick till kyrkostyrelsen.

En annan är att undervisning har en central plats i kyrkans historia från urkyrkans dopundervisning, över medeltidens kalkmålade bibelberättelser till dagens kyrkoordning, där undervisning ingår som en aspekt i församlingens grundläggande uppgift. Svenska kyrkan har en tradition av såväl obligatorisk folkundervisning som frivilligt lärande i den lilla gruppen. Förutsättningarna för att bedriva undervisning har däremot förändrats.

Vi lever i ett sedan många år tillbaka sekulariserat samhälle samtidigt som invandring och religiös pluralism gör religiösa uttryck synligare. Vi ser samtidigt hur kunskapen om kristen tro minskar i kyrkans omvärld, och vår verksamhetsstatistik visar att allt färre barn döps och antalet ungdomar som väljer att konfirmera sig minskar. De senaste två åren har även antalet tillhöriga som väljer att lämna Svenska kyrkan ökat.

Den rådande utvecklingen har under lång tid oroat kyrkomötets ledamöter, och många är de motioner som skrivits inom området undervisning och mission. Kyrkomötet har också, med anledning av dessa motioner och utskottens förslag till beslut, givit kyrkostyrelsen i uppdrag att genomföra olika satsningar inom området. Här kan nämnas satsningen *Dela tro – dela liv* under perioden 2013–2018, en gemensam satsning på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar. Den satsningen har sin grund i flera beslut som kyrkomötet fattat (KmSkr 2010:10 Öka kunskapen om kristen tro, KmSkr 2009:17 Kristen tro i en ny situation och i ett nära samband med KmSkr

2008:21 Kyrkans undervisning och KmSkr 2009:14 Kommunikation kring dopet och medlemskapet).

PSkr 2018:1

Undervisning är också ett centralt tema i den av 2017 års kyrkomöte fastställda planen för verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2018–2020, KmSkr 2017:26. Av kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2017:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2018–2020 framgår bland annat prioriteringen av en genomgripande satsning på lärande och undervisning. Kyrkostyrelsens arbetsutskott har den 23 maj 2018 ställt sig bakom dokumenten för *Program för lärande och undervisning i Svenska kyrkan*. Av den övergripande ideologiska beskrivningen framgår att det ska ske i form av en systematisk satsning som ska bidra till att Svenska kyrkans lärande och undervisning stärks. Det framgår av programbeskrivningen att arbetet kommer att ske i tre linjer genom att (1) stödja arbetet i stift och församlingar, (2) utveckla en digital plattform samt (3) utveckla stöd till insatser i offentligheten/det offentliga samtalet. Till programmet hör också att arbeta vidare med ett förslag till förändring i kyrkoordningen avseende församlingens undervisning.

Vi delar den uppfattning som kom fram under samrådet med nomineringsgruppernas företrädare, och det är att det föreslagna temat undervisning inte ska behandla Svenska kyrkans yrkesutbildningar.

I inledningen till kyrkoordningens andra avdelning anges att syftet med församlingens grundläggande uppgift är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas. Vi kan samtidigt konstatera att kristen tro är en för allt färre känd, upplevd och levd verklighet. I hela Svenska kyrkan, på alla nivåer och på många olika sätt, behövs därför utåtriktade arbeten som gör att det kristna budskapet når fram till och berör många människor. Med kraft och inspiration inte minst från tidigare kyrkomöten har kyrkostyrelsen påbörjat ett program som kommer att pågå fram till 2020 med att stärka hela Svenska kyrkans undervisning. Vi uppfattar det vara angeläget att ha undervisning som tema vid vårt första tematiska kyrkomöte.

Utdrag ur presidiets protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid presidiets sammanträde den 12 juni 2018.

Närvarande: Karin Perers, Levi Bergström och Carina Etander Rimborg.

Presidiet beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen PSkr 2018:1 Tematiskt kyrkomöte 2019.

Motioner
Mot 2018:1–95

Motioner

- 2018:1 Nationell handlingsplan för rekrytering till kyrkliga tjänster
Lars-Ivar Ericson
- 2018:2 Bok om kristen tro till svenska hushåll
Lars-Ivar Ericson
- 2018:3 Friskolor drivna av Svenska kyrkans församlingar
Torbjörn Aronson
- 2018:4 Ny vuxenkatekes
Torbjörn Aronson
- 2018:5 Insatser mot arbetslöshet
Bengt Olsson m.fl.
- 2018:6 Beskrivningen av församlingens grundläggande uppgift
Anders Åkerlund m.fl.
- 2018:7 Valsedelsdistribution på stiftsnivå
Margaretha Herthelius m.fl.
- 2018:8 Gör det möjligt att välja församlingstillhörighet
Olov Lindquist m.fl.
- 2018:9 Karenstid vid utträde ur Svenska kyrkan
Olov Lindquist m.fl.
- 2018:10 Likställighet mellan Fader vår och Vår Fader
Olov Lindquist m.fl.
- 2018:11 Konfirmation av personer som döps i vuxen ålder
Leif Nordenstorm m.fl.
- 2018:12 Namn på Svenska kyrkans internationella arbete
Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius
- 2018:13 Utredning av barnkonsekvensanalys
Leif Nordenstorm m.fl.
- 2018:14 Svenska språkets ställning
Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius
- 2018:15 Äldre psalmböcker och kyrkohandböcker
Leif Nordenstorm m.fl.
- 2018:16 Öppna kyrkor
Karl-Gunnar Svensson
- 2018:17 Fortbildning på forskarnivå för diakoner och församlingspedagoger
Lars B Andersson m.fl.
- 2018:18 Förbud mot rasistiska och främlingsfientliga nomineringsgrupper
Lars B Andersson m.fl.
- 2018:19 Svenska Kyrkans Ungas ställning
Karin Janfalk m.fl.
- 2018:20 Svenska kyrkans beredskap vid krissituationer
Aron Emilsson
- 2018:21 Svenska kyrkans hållning till böneutrop
Aron Emilsson och Julia Kronlid

- 2018:22 Arbetsgivarsamtal med präster och diakoner
Alexander Christiansson m.fl.
- 2018:23 Medarbetarenkät för anställda i Svenska kyrkan
Sara Seppälä m.fl.
- 2018:24 Pastoralteologisk utbildning vid Johannelunds teologiska högskola
Kjell O Lejon m.fl.
- 2018:25 Kyrkoordningen och utlandsförsamlingarna
Anette Nordgren m.fl.
- 2018:26 Förändringsförmåga på lokal nivå
Mats Ershammar
- 2018:27 Bank-id som identifikation vid in- och utträde
Johan Blix m.fl.
- 2018:28 Utlandskyrkan och clearingsystemet för kyrkliga handlingar
Tomas Rosenlundh m.fl.
- 2018:29 Kommunikationsstrategi
Tomas Rosenlundh m.fl.
- 2018:30 Huvudmannskapet för begravningsverksamheten
Sten Janson m.fl.
- 2018:31 Tillgängligheten i lokaler och verksamheter
Hanna Unger och Elise Solberg
- 2018:32 Förhållandet mellan pastorat och församling
Berth Löndahl
- 2018:33 Gudstjänstlivets kris
Berth Löndahl m.fl.
- 2018:34 Utred församlingsbegreppet
Berth Löndahl
- 2018:35 Nystart av församlingar
Berth Löndahl m.fl.
- 2018:36 Utvärdera strukturutredningen
Berth Löndahl
- 2018:37 Öka antalet församlingskollekt
Berth Löndahl m.fl.
- 2018:38 Utveckling av finansiella tjänster
Anders Brunnstedt m.fl.
- 2018:39 Stöd till kvinnors folkhögskola i Gaza
Anna Karin Hammar m.fl.
- 2018:40 Utfasning av elektronik som innehåller kobolt
Anders Ahl
- 2018:41 Kyrkotillhörighet för utländska medborgare
Johan Blix m.fl.
- 2018:42 Sekretessvarning i Kbok
Johan Blix m.fl.
- 2018:43 Ekumeniskt medicinsk-etiskt råd
Berth Löndahl m.fl.

- 2018:44 Det allmänna prästadömet
Anders Nihlgård m.fl.
- 2018:45 Vissa jävssituationer i domkapitlen
Lars G Linder
- 2018:46 Avgift för transport av urnor
Lars G Linder
- 2018:47 Ungdomsrepresentanter i kyrkomötet
Hans-Olof Andrén m.fl.
- 2018:48 Gudstjänster och andakter på Svenska kyrkans webbplats
Hans-Olof Andrén
- 2018:49 Arbetsledande diakoner och församlingsråd
Hans-Olof Andrén och Elisabeth Rydström
- 2018:50 En ny psalmbok
Hans-Olof Andrén m.fl.
- 2018:51 Stöd för utveckling av kyrkobyggnader
Leif Nordlander
- 2018:52 Utredning om solcellsanläggningar
Leif Nordlander
- 2018:53 Mission, missionärer och gemenskap
Leif Nordlander
- 2018:54 Missionen och församlingens grundläggande uppgift
Celina Falk m.fl.
- 2018:55 Nationellt täckande program för klimatstrategi
Jesper Eneroth
- 2018:56 Kyrkvårdar i församlingsråd
Eva Kyrk
- 2018:57 Digital karta över kyrkogårdar
Eva Kyrk
- 2018:58 Missionsuppdraget och framtagande av missionsstrategier
Kjell O Lejon
- 2018:59 Missionsinsatser i församlingar med hög invandring och utanförskapsområden
Petter Nilsson
- 2018:60 Värna och uppmuntra vigsel i Svenska kyrkan
Petter Nilsson
- 2018:61 Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan
Johan Dalman m.fl.
- 2018:62 Ökad fokusering på församlingens grundläggande uppgift
Elisabeth Sandlund och Berth Löndahl
- 2018:63 Fosterdiagnostik och människovärde
Elisabeth Sandlund och Kjell O Lejon
- 2018:64 Rösträtt vid biskopsval för präster och diakoner i EFS
David Castor

- 2018:65 Musik till handbokens texter
Torvald Johansson m.fl.
- 2018:66 Ekumenisk julinsamling
Julia Kronlid och Linnea Bjuhr
- 2018:67 Flygplatskyrkans framtid
Marie Rydén Davoust m.fl.
- 2018:68 Rutiner vid näthat
Linda Sjöo m.fl.
- 2018:69 Församlingarnas statistikrapportering
Linda Sjöo m.fl.
- 2018:70 Översyn av kapitalförvaltningspolicy
Linda Sjöo m.fl.
- 2018:71 Utbildning och handledning för kyrkliga ledare
Terence Hongslo m.fl.
- 2018:72 Råd vid bemötande
Terence Hongslo m.fl.
- 2018:73 Uppdrag som gatupräst eller -diakon
Terence Hongslo m.fl.
- 2018:74 Kyrkoreservat
Terence Hongslo m.fl.
- 2018:75 Databas med enkel sökfunktion
Terence Hongslo m.fl.
- 2018:76 Programmet för lärande och undervisning
Niklas Grahn m.fl.
- 2018:77 Tidsbegränsat förordnande för biskop
Inga Alm
- 2018:78 Utvärdering av sammanslagningar av församlingar
Inga Alm
- 2018:79 Idébank för ett levande gudstjänstliv
Daniel Engström
- 2018:80 Anslag till riksförbundet Pilgrim i Sverige
Sven Ingvar Holmgren och Roberth Krantz
- 2018:81 Svenska kyrkans arbete för att förhindra suicid
Margareta Andersson
- 2018:82 Församlingsrådets kompetens
Margareta Andersson
- 2018:83 Konfirmation som valbarhetskriterium
Johan Blix
- 2018:84 Nationell ungdomssatsning
Nina Wahlin och Åsa Ingårda
- 2018:85 Stöd till utlandsförsamlingarna
Nina Wahlin och Niklas Larsson
- 2018:86 Levande musik vid vigsel- och begravningsgudstjänster
Alve Svensson

- 2018:87 Fri musikundervisning i kantors- och organisttjänster
Alve Svensson
- 2018:88 Uppföljning av #metoo och #vardeljus
Sandra Ryström Signarsdotter
- 2018:89 Rösträtt för nyligen inträdda medlemmar
Bengt Kjellgren m.fl.
- 2018:90 Inrättande av Svenska kyrkans bank
Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren
- 2018:91 Stärkt ledarskap hos förtroendevalda
Åsa Ingårda m.fl.
- 2018:92 Konsensusmetoder i kyrkomötet
Amanda Carlshamre m.fl.
- 2018:93 Flexibla förutsättningar för användning av kyrkorummet
Karin Nodin
- 2018:94 Utbildningsinsatser och uppföljning med anledning av införandet av
fastighetsregister
Karin Nodin
- 2018:95 Titelskydd för församlingspedagoger
Johan Garde m.fl.

Kyrkomötet
Motion 2018:1
av Lars-Ivar Ericson

Nationell handlingsplan för rekrytering till kyrkliga tjänster

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att upprätta en nationell handlingsplan för att underlätta rekryteringen till tjänster i Svenska kyrkan.

Motivering

När det gäller framtida rekrytering av personal till tjänster inom kyrkan är det nu dags att vidta kraftiga åtgärder. Ett stort antal pensionsavgångar förväntas inom de närmaste åren. Ett exempel är att inom 15 år kommer tre av fyra kyrkomusiker att gå i pension och för närvarande är de nyutbildade ett fåtal. På många platser i landet är det redan nu svårt att rekrytera präster, diakoner och församlingspedagoger. Detta gäller särskilt för landsbygdsförsamlingar. Viktiga frågeställningar inför en handlingsplan kan vara: Hur marknadsför vi på bästa sätt möjligheten att arbeta i kyrkan? Kan en mera decentraliserad utbildning locka fler sökande? Hur kan en förbättrad fysisk och psykisk arbetsmiljö underlätta rekrytering osv.?

Tyringe den 20 april 2018

Lars-Ivar Ericson (C)

Kyrkomötet
Motion 2018:2
av Lars-Ivar Ericson

Bok om kristen tro till svenska hushåll

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utge en bok om kristen tro att utdelas till svenska hushåll.

Motivering

Det har nu gått 25 år sen *Lilla boken om kristen tro* sändes till de svenska hushållen. Boken fick stor uppmärksamhet och mottogs på de flesta håll väl. Det är nu dags att göra en liknande satsning. Vad innebär kristen tro idag känns angeläget att kommunicera i ett Sverige som under de 25 åren blivit ett mångkulturellt land och där vi dagligen påminns om andra religioner. Boken blir även ett inslag i den viktiga frågan om medlemsvård. I vår tid med mycken vilshenhet inför de stora livsfrågorna känns det angeläget att visa på vad kristen tro och kyrkans verksamhet kan erbjuda.

Tyringe den 22 april 2018

Lars-Ivar Ericson (C)

Kyrkomötet
Motion 2018:3
av Torbjörn Aronson

Friskolor drivna av Svenska kyrkans församlingar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur erfarenheter från friskolor som idag drivs med stöd av församlingar i Svenska kyrkan kan tas tillvara och spridas för att främja tillkomsten av fler friskolor med stöd av pastorat i Svenska kyrkan,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för hur församlingar i Svenska kyrkan kan starta friskolor med en konfessionell profil som präglas av Svenska kyrkans tro och liv.

Motivering

Jörgen Straarup och Majvor Ekberg visade i sin studie *Den sorglöst försumliga kyrkan – belyst norrifrån* (Artos, Skellefteå, 2012) hur borttagandet av undervisningen i kristendomskunskap i grundskola (Läroplan för grundskolan 1969) och gymnasium (Läroplan för gymnasieskolan 1965) hade långsiktiga förödande konsekvenser, bl.a. i form av drastisk minskning av deltagandet i kyrkans huvudgudstjänster. Den kristna tron har ett kognitivt innehåll och kunskap om den kristna trons innehåll är en förutsättning för att kunna delta i kyrkans gudstjänstliv. Svenska kyrkan fick aldrig någon ersättning för borttagandet av kristendomskunskapen i den offentliga skolan.

En möjlighet som idag finns och som i högre grad skulle kunna användas för att på lokalplanet stärka kunskaperna i kristen tro och anknytningen till kyrkan är att pastorat startar friskolor med en konfessionell profil. Det finns idag tre pastorat som på olika sätt är involverade i friskoleverksamhet (Knivsta, Avesta-Grytnäs och Höör). Kunskaperna och erfarenheterna från dessa skolor skulle kunna tas tillvara och spridas.

Sammantaget finns idag ett sextiototal friskolor med en kristen konfessionell profil. Den konfessionella profilen i dessa skolor är utformad i anslutning till rådande lagstiftning och i anslutning till huvudmännens kyrkliga bakgrund. För en bredare spridning av friskoleinitiativ på pastoratsnivå skulle riktlinjer för den konfessionella profilens utformning underlätta. Med denna bakgrund yrkar jag att kyrkomötet beslutar i enlighet med att-satserna ovan.

Uppsala den 30 maj 2018

Torbjörn Aronson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2018:4
av Torbjörn Aronson

Ny vuxenkatekes

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en vuxenkatekes med utgångspunkt från den nyöversättning av Augsburgska bekännelsen som gjorts av Johannelunds Teologiska Högskola och publicerats 2018.

Motivering

Idag konfirmeras allt färre ungdomar i den ålder som tidigare varit vanlig. Samtidigt ökar antalet personer som döps som vuxna, efter att ha genomgått en grundläggande trosundervisning. Båda dessa faktorer understryker behovet av ett substantiellt undervisningsmaterial i den evangelisk-lutherska tro som är Svenska kyrkans. Augsburgska bekännelsen är Svenska kyrkans officiella reformatoriska bekännelse, antagen av Uppsala möte 1593. Johannelunds Teologiska Högskola har tagit initiativ till en nyöversättning av Augsburgska bekännelsen, vilken utgavs 2018: *Confessio Augustana. Augsburgska bekännelsen nyöversatt och kommenterad.* (EFS-Budbäraren). Denna kan med fördel användas som utgångspunkt för en ny vuxenkatekes. Det är bakgrunden till den föreslagna att-satsen ovan.

Uppsala den 28 maj 2018

Torbjörn Aronson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2018:5
av Bengt Olsson och Margaretha Herthelius

Insatser mot arbetslöshet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkans insatser mot arbetslöshet på ett enhetligt sätt kan beskrivas i syfte att utveckla verksamheten,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur statistik för Svenska kyrkans insatser mot arbetslöshet kan samlas in och på ett enhetligt sätt presenteras i syfte att utveckla verksamheten.

Motivering

Svenska kyrkan är en del av civilsamhället och en av de största aktörerna med sina sex miljoner medlemmar och med sin organisation som nationellt, regionalt och lokalt spänner över hela landet.

Svenska kyrkans kärnuppgift är att göra evangeliets budskap levande bland människor genom bl.a. gudstjänster, undervisning, samtal och diakonalt arbete.

Det diakonala perspektivet är en naturlig och viktig utgångspunkt för Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden. Det har tagits fram ett dokument – en plattform för detta samt gjorts en utredning *Arbetsformer i förändring* där begreppet social ekonomi beskrivs. På basis av det betänkande som den utredningen lade fram genomfördes efter beslut av kyrkostyrelsen den s.k. välfärdsutredningen som 2013 lade fram sitt betänkande *Att färdas väl – hur Svenska kyrkan kan navigera i välfärden* till kyrkostyrelsen. Den utredningen blev inte aktuell för något remissförfarande, men den innehöll intressanta beskrivningar av den sociala ekonomin och Svenska kyrkans roll och uppgift i den.

En av de uppgifter som vi tycker är extra viktig för Svenska kyrkan att ta sig an inom den sociala ekonomin är att stärka de människor som hamnar i utanförskap i samhället genom arbetslöshet. Svenska kyrkans församlingar har länge tagit emot människor för arbetsträning, rehabilitering, arbetspraktik och annan sysselsättning och det har varit en naturlig del av församlingens diakonala verksamhet. Mycket har gjorts och mycket har skrivits om detta, men det vi tycker behöver utvecklas är erfarenhetsutbyte och statistik över de åtgärder som genomförs så att goda exempel kan få tjänstgöra som inspirationskällor för församlingar där behoven av insatser mot utanförskap och arbetslöshet är stort, men där man kanske ännu inte har kommit så långt.

Att bekämpa arbetslösheten är en komplex uppgift och det är viktigt att slå fast att det framför allt är ett statligt ansvar genom Arbetsförmedlingen. Men Svenska kyrkan är en stor organisation och arbetet med att stärka människors självkänsla måste anses vara en angelägen uppgift även för Svenska kyrkan och dess församlingar. Under

Mot 2018:5

2015–2017 genomför Svenska kyrkan projektet Svenska kyrkans stöd till människor i arbetslöshet i samverkan med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och med Arbetsförmedlingen.

Det vi anser är viktigt vid utvärdering av insatser mot arbetslöshet är att dessa blir väl beskrivna och att det förs ordentlig statistik över dem. Då kan de tjäna som goda exempel för andra och bli en användbar manual i detta arbete för församlingarna inom Svenska kyrkan.

Linköping den 28 maj 2018

Bengt Olsson (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:6
av Anders Åkerlund m.fl.

Beskrivningen av församlingens grundläggande uppgift

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en utvärdering och eventuell revision av beskrivningen avseende kyrkans uppdrag och församlingens grundläggande uppgift gudstjänst, undervisning, diakoni, mission – GUDM.

Motivering

När kyrkomötet beslutade att formulera församlingens uppgift till ”att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission”, var det ett sätt att beskriva olika dimensioner av/kännetecken på kyrkans liv och närvaro. Med tiden har detta utvecklats i en kameral riktning, där dessa dimensioner blivit verksamhetsområden. Lokalt har det ibland medfört svårigheter: vad ingår i vilket område? De går ju ofta in i varandra! Så är det, och därför behöver det tydliggöras att det kyrkan gör ska kännetecknas av de olika dimensionerna. De hör samman!

Vid kyrkomötets första beslut kom ”mission” att bli en av dessa uppgifter. Beslutet fattades efter en lång debatt, där ”evangelisation” var ursprungsförslaget. Också detta har ibland medfört svårigheter: vad innebär det att utöva mission? Kanske har det att göra med en långvarig erfarenhet av att mission är något som bedrivs i ”missionsländer”.

Istället bör vi tänka att ”mission” inte är en del av uppgiften – det är det grundläggande uppdraget för den världsvida kyrkan – lokalt och globalt. Kyrkan har ett uppdrag. Missio Dei – Guds mission är en vision för en trasig värld och sargade människor. I Jesus kom detta till uttryck som en berättelse om himmelriket, Guds rike. Det är en berättelse om en framtid buren av Gud själv. Det är också en berättelse om närvaro i denna värld. För denna berättelses skull har Gud en kyrka – människor som uppmanas att komma med för att vara ögon, öron, händer och fötter i kampen för Gudsrikesvisionen, i kampen för upprättandet av det goda, kärlekens makt mitt under det som ofta tycks vara det ondas segertåg. Kyrkan lever i tro på detta och i hoppet om kärlekens slutliga seger. Missio Dei uttrycker att Guds tanke med världen är större än mänskliga framgångar och tillkortakommanden. Vi får som kyrka vila i det, också mitt i allt det som ger trötthet och resignation. Vi får också vila i och känna engagemanget av att vara kallade till att vara Guds medarbetare för livets skull – och det är stort, om något.

Med sikte på framtiden, och även för att Svenska kyrkan inte ska upplevas introvert på grund av begrepp, är det dags för en utvärdering och en eventuell revision avseende sättet att beskriva kyrkans uppdrag och församlingens grundläggande uppgift. Målet med ett sådant arbete är att tydliggöra vikten av relationer, kommunikation och en verklig förståelse av ”det allmänna prästadömet”.

Några sökvägar kan vara:

- ◆ Fira gudstjänst: Hur uttrycker vi gudstjänsten som form för mångfald och delaktighet, helighet och relevans? Och vad betyder delaktighet? Hur uttrycker vi samtals möjlighet och att gudstjänsten kan vara mer kommunikativ än informativ där människors behov och erfarenheter kommer till uttryck?
- ◆ Bedriva undervisning: Hur uttrycker vi att det handlar om ett livslångt lärande, där vi tillsammans växer i och vårdar liv och tro?
- ◆ Utöva diakoni: Hur uttrycker vi att det handlar om att svara på enskilda människors behov av kärleksfull tjänst och samhällets utveckling, där kristen tro kan bidra till ett medmänskligare samhälle i samverkan med alla goda krafter?
- ◆ Utöva mission: Här har redan beskrivits att ”mission” bör användas som kyrkans grundläggande uppdrag som en del av den världsvida kyrkan, i vilket allt det övriga ingår. Om något skulle ersätta detta kan det kanske röra sig om ”kommunikation”.

Ett arbete med detta skulle inte bara vara förtydligande utan också kunna vara en god grund för kommande framtidsstrategier.

Rättvik den 9 juni 2018

Anders Åkerlund (C)

Margareta Andersson (C)

Anders Brunnstedt (POSK)

Jan Olov Sundström (BA)

Åsa Ingårda (C)

Kyrkomötet
Motion 2018:7
av Margaretha Herthelius m.fl.

Valsedelsdistribution på stiftsnivå

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ombesörja, att all valsedelsdistribution gällande samtliga val vid kyrkovalet sker genom respektive stifts försorg.

Motivering

Den nuvarande valsedelsutdelningen vid kyrkovalet innebär kraftigt ökade luftföroreningar i förhållande till hur det kunde vara. Det är stiftskanslierna som samordnar valen. Personalen på kanslierna tar emot kandidatlistorna från de olika nomineringsgrupperna och sedan beställs tryckning av valsedlarna på utvalda tryckerier i landet av ansvarig stiftskanslipersonal. Valsedlarna för de olika kyrkofullmäktige skickas sedan direkt till respektive församling. Det är endast valsedlarna till stiftsfullmäktige och kyrkomötet som nomineringsgrupperna själva tvingas köra ut till respektive valnämnd.

Förutom de ökade luftföroreningarna vid gällande distribution innebär detta ofta också arbetsmiljöproblem för respektive församlingstjänstpersonal. Många av kyrkans förtroendevalda arbetar fortfarande på vanliga arbetsplatser med vanlig kontorstid. När dessa förtroendevalda själva ska köra ut valsedlar blir det inte sällan precis när församlingens personal ska gå hem. Sker distributionen sedan även i ”småportioner” under kontorstid innebär detta att personalen måste avbryta pågående arbete, vilket i sig kan klassas som ett arbetsmiljöproblem. Tilläggas bör också att valsedlar kommit bort p.g.a. denna hantering.

Det borde vara så att transporter samordnas så att en lastbil kör från tryckeriet med alla valsedlar för samtliga nomineringsgrupper till respektive valnämnd. I nuläget kör tryckerierna ut till de adresser som respektive nomineringsgrupp angivit, och sedan får nomineringsgrupperna själva ordna transporter till de olika valnämnderna.

Stockholm den 27 maj 2018

Margaretha Herthelius (FiSK)

Olov Lindquist (FiSK)

Bengt Olsson (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:8
av Olov Lindquist m.fl.

Gör det möjligt att välja församlingstillhörighet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur man kan skapa ökade möjligheter för kyrkotillhöriga att kunna välja att tillhöra en annan församling eller ett annat pastorat än den församling eller det pastorat som de är bosatta inom.

Motivering

Svenska kyrkans medlemmar kan idag vara aktiva och engagerade församlingsmedlemmar i stort sett i vilken församling de vill. Det är bra att enskildas engagemang inte onödigt begränsas till den församling som de tillhör. Vad skulle annars våra öppna kyrkportar och talet om en öppen gemenskap betyda?

Men för en person som av en eller annan anledning väljer att engagera sig i en annan församling än den där de är bosatta, kvarstår dock en betydelsefull begränsning i och med att de inte kan bli tillhöriga i den valda församlingen. Fortfarande kommer de att tvingas till att fortsätta betala kyrkoavgift till den församling som de inte längre vill vara med i. Vidare begränsas deras möjlighet till kyrkopolitiskt engagemang. Om personen t.ex. varit bosatt i en församling i hela sitt liv och sedan flyttar till ett annat boende i en annan del av samhället kan denne ha korsat en församlingsgräns, utan att för den skull inte ha flyttat särskilt långt. Detta får ju till följd att han/hon inte längre tillhör sin "hemförsamling".

Det är viktigt att medlemskapet i Svenska kyrkan känns som något värdefullt och relevant. Kyrkan måste sätta medlemmen i centrum. En utökad möjlighet till att tillhöra och vara medlem i en annan församling än den församling inom ett pastorat där han/hon råkar vara bosatt ser vi som en naturlig utveckling och del av Svenska kyrkan. Därför vill vi att kyrkomötet ska besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur man kan skapa ökade möjligheter för kyrkotillhöriga att kunna välja att tillhöra en annan församling eller annat pastorat än den församling eller det pastorat som de är bosatta inom.

Stockholm den 20 maj 2018

Olov Lindquist (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Bengt Olsson (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:9
av Olov Lindquist m.fl.

Karenstid vid utträde ur Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändring i kyrkoordningens sjätte avdelning, 5 §, med intentionen att den som varit medlem i Svenska kyrkan under en kortare tid än sex månader vid en anmälan om utträde ur kyrkan, får en karenstid på sex månader innan utträdet verkställs.

Motivering

Att vara medlem i Svenska kyrkan kan för många vara ett stort steg att ta. Men att ha en tro på Gud och därmed ha en kristen övertygelse underlättar givetvis vid ett inträde.

Det borde också vara så att det är denna övertygelse som avgör att man blir medlem i Svenska kyrkan. Så är dock bevisligen inte fallet för alla. Vid senaste kyrkovalet var det påtagligt att det fanns de som enbart blev medlemmar i Svenska kyrkan för att rösta i kyrkovalet. Detta eftersom samma personer blev medlemmar kort innan valet och som sedan gick ur Svenska kyrkan strax efter att valet hade hållits.

Vi anser att detta inte kan vara rätt. Att enbart gå in i kyrkan för att utnyttja den rösträtt man då erhåller strider mot den övertygelse som vi beskrivit här ovan. Därför borde en karenstid för utträdet införas som försvårar den här typen av in- och utträden.

Stockholm den 20 maj 2018

Olov Lindquist (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Bengt Olsson (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:10
av Olov Lindquist m.fl.

Likställighet mellan Fader vår och Vår Fader

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att komplettera *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan* så att Herrens bön i versionen ”Fader vår” publiceras jämsides med versionen ”Vår Fader”.

Motivering

”Fader vår” är en av de mest spridda och älskade bönerna i Sverige. Många församlingar och enskilda väljer att använda versionen ”Fader vår”. Det är oklokt att motarbeta användningen av en bön som är så djupt rotad. Att en kyrka publicerar flera versioner av Herrens bön parallellt är mycket vanligt. Det gäller bland annat den kyrkohandbok som används i Engelska kyrkan

Tidigare kyrkomöte har nu antagit en ny kyrkohandbok som innebär att ”Fader vår” enbart ska vara ett alternativ utifrån ”pastorala behov”. Den likställighet som tidigare fanns mellan ”Fader vår” och ”Vår fader” finns således inte längre kvar. Vi anser att detta är fel. Vi ska alla kunna känna oss hemma när vi firar gudstjänst och majoriteten av kyrkobesökarna är i de här sammanhangen uppväxta med ”Fader vår”.

Stockholm den 26 maj 2018

Olov Lindquist (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Bengt Olsson (FiSK)

Kyrkomötet

Motion 2018:11

av Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius

Konfirmation av personer som döpts i vuxen ålder

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att upphäva 22 kap. 3 § i kyrkoordningen. (Den som döps efter genomgången dopundervisning det år han eller hon fyller 16 år eller senare ska antecknas som konfirmerad.)

Motivering

Konfirmationen är enligt kyrkoordningens inledningstext en aktualisering av dopet. Vi som är döpta har möjlighet att få vårt dop aktualiserat på många olika sätt. I många påskgudstjänster inbjuds församlingen till doperinran. Varje nattvardsgång är ett slags doperinran. Under senare år finns det vatten i dopfunten eller på annan plats i kyrkan så att kyrkobesökare t.ex. genom att doppa handen i dopfunten och göra korstecknet kan påminna sig om sitt eget dop. Det finns ingen hållbar orsak varför den som döpts som vuxen inte ska få möjligheten att få konfirmeras vid ett senare tillfälle och på så sätt ytterligare tydliggöra sin tillhörighet till kyrkan.

Lydelsen i den aktuella paragrafen i kyrkoordningen är märklig. Konfirmationen beskrivs inte som sakral handling utan närmast som en administrativ åtgärd. Bestämmelsen uttrycker inget direkt förbud för den som är döpt som vuxen att konfirmeras, men en sådan konfirmation skulle i så fall inte kunna antecknas.

Bestämmelsen innebär i praktiken att de som döps som vuxna förvägras möjligheten att konfirmeras. Svenska kyrkan kommer på så sätt att avvika från den ordning som råder i många av de stora kyrkorna.

Uppsala den 20 juni 2018

Leif Nordenstorm (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:12
av Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius

Namn på Svenska kyrkans internationella arbete

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att Svenska kyrkans internationella arbete i framtiden bedrivs under beteckningarna Svenska kyrkans mission och Lutherhjälpen.

Motivering

Svenska kyrkan har under många år bedrivit mission under beteckningen Svenska kyrkans mission och bistånd och utvecklingsamarbete under beteckningen Lutherhjälpen. Dessa verksamheter slogs samman 2008 och har sedan dess bedrivits under beteckningen Svenska kyrkans internationella arbete. Många har varit missnöjda med det namnet och känt ett allt större främlingskap med den nya organisationen. Kyrkostyrelsens beslut att organisationen ska kallas ACT Svenska kyrkan är ytterligare ett steg i fel riktning. Människor vet inte hur det nya namnet ska uttalas, och inte heller vad det betyder.

Det är dags att erkänna att namnbytet var ett misstag och att återgå till de gamla namnen.

Uppsala den 22 juni 2018

Leif Nordenstorm (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:13
av Leif Nordenstorm m.fl.

Utredning av barnkonsekvensanalys

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur kyrkoordningens regler för barnkonsekvensanalys fungerar och att föreslå förbättringar.

Motivering

Bestämmelser att beslut på kyrkans olika nivåer ska föregås av barnkonsekvensanalys har införts i kyrkoordningen. Det har redan efter några år visat sig att reglerna är svårhanterliga. Inte minst har det visat sig att ett stort antal beslut i olika kyrkliga organ har blivit föremål för beslutsprövning där brister i barnkonsekvensanalysen varit den formella grunden för det anförda besväret. I vissa fall är det givetvis omsorgen om barn som varit orsaken till begäran om beslutsprövning, men det kan inte uteslutas att påstådda brister i barnkonsekvensanalys i vissa fall fått tjäna som grund för begäran om beslutsprövning när orsakerna till missnöjet varit helt andra.

Bland många anställda och förtroendevalda i Svenska kyrkan finns en uppriktig vilja att arbeta för barns bästa, samtidigt som många är missnöjda över hur de nuvarande reglerna för barnkonsekvensanalys fungerar.

Uppsala den 20 juni 2018

Leif Nordenstorm (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Olov Lindquist (FiSK)

Bengt Olsson (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:14
av Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius

Svenska språkets ställning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur det svenska språkets ställning i Svenska kyrkan ska kunna stärkas och tydliggöras.

Motivering

2017 firades 500-årsjubileet av reformationen. En av de positiva följderna av reformationen var att liturgin kom att firas på folkets språk, inte på latin. I Sverige blev reformationen och bibelöversättningen viktiga för det svenska språkets utveckling.

I vår tid hotas det svenska språket framför allt av engelskan, som i många fall används i stället för svenska utan att det finns tydliga skäl varför. I vissa församlingar i Svenska kyrkan är en stor del av de sånger som sjungs av kör och/eller församling på engelska. Engelska språket används också utan någon tydlig anledning i annonser och på affischer i kyrkliga sammanhang.

Sverige har sedan 2009 en språklag som syftar till att ange svenskans och minoritetsspråkens ställning i Sverige och att värna dessa språk. Någon liknande bestämmelse finns inte i kyrkoordningen vad gäller Svenska kyrkan, men det finns skäl till att införa en sådan.

Sverige är och förblir ett flerspråkigt land. Minoritets- och invandarspråk används och kommer alltid att användas i Svenska kyrkan. Dessa språk nämns redan i kyrkoordningen (36 kap. 7 § samt 57 kap. 5 §). Det finns dock orsak att ge svenska språket en tydligare ställning i Svenska kyrkan.

Uppsala den 20 juni 2018

Leif Nordenstorm (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:15
av Leif Nordenstorm m.fl.

Äldre psalmböcker och kyrkohandböcker

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur tidigare utgåvor av psalmboken och kyrkohandboken skulle kunna användas i Svenska kyrkans gudstjänst.

Motivering

Kyrkomötet har 2017 beslutat om en ny kyrkohandbok för Svenska kyrkan. Nya versioner av *Den svenska psalmboken* har kommit ut vid ett flertal tillfällen under de senaste årtiondena och det har redan förekommit opinionsyttringar för att det är dags för en ny psalmbok.

För många församlingar innebär inköp av nya psalmböcker och kyrkohandböcker en stor utgift, eftersom det i vissa församlingar och pastorat finns många kyrkor och församlingshem där psalmböcker och kyrkohandböcker används. (Det finns pastorat med fler än 25 kyrkor, samt dessutom församlingshem, gravkapell och andra platser där kyrkliga böcker används.)

Inköp av nya böcker när det finns många fullt användbara gamla böcker är inte heller miljövänligt. Dessutom finns i vissa församlingar önskemål om att hålla kvar vid de äldre böckerna.

Att införa nya psalmböcker och kyrkohandböcker är inte någon lösning som automatiskt leder till fler kyrkobesök. Vilka psalmer man vill sjunga och hur man vill fira gudstjänst är en lokal fråga. Den svenska kyrkohandboken från 1942 används i översättning i flera afrikanska kyrkor, där antalet medlemmar och gudstjänstbesökare går brant uppåt.

I många kyrkor, som t.ex. Engelska kyrkan, får äldre psalm- och kyrkohandböcker användas parallellt med de senaste. En sådan mångfald skulle även Svenska kyrkan må bra av.

Uppsala den 20 juni 2018

Leif Nordenstorm (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Olov Lindquist (FiSK)

Bengt Olsson (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:16
av Karl-Gunnar Svensson

Öppna kyrkor

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma ett bidragssystem som gör det ekonomiskt möjligt för pastorat och församlingar att hålla kyrkor öppna dagtid.

Motivering

Det är väsentligt av flera skäl att våra kyrkor kan hållas öppna under dagtid. Det ligger på pastoraten att möjliggöra detta, men av olika skäl görs det inte vad gäller alla kyrkor i vårt land.

I motion 2015:84 av Ola Isacson m.fl., Låsta eller öppna kyrkor, där Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2015:5 förde fram några problem som visade på att det för vissa kyrkor kan vara svårt att hålla öppet under dagtid. Utskottet pekade på följande: ”Bland riskerna med att hålla kyrkorna öppna kan nämnas ökad risk för stölder och vandalisering. Ekonomiska skäl gör det i många fall svårt att ha anställd personal på plats och många församlingar har begränsade resurser i form av frivilliga som kan och vill ta ansvar.”

Samtidigt pekade utskottet på ett problem med öppethållande som har med staten att göra: ”En annan risk i det långa perspektivet är statens vilja att tillhandahålla kyrkoantikvarisk ersättning i dagens omfattning om tillgängligheten till det kyrkliga kulturarvet minskar. Frågan kan då komma att lyftas utifrån att Svenska kyrkan inte uppfyller överenskommelsen med staten.”

Utskottet markerade vikten av att hålla kyrkorna öppna i stor utsträckning också när det inte är någon verksamhet, med tanke på alla som önskar besöka en kyrka för att tända ljus, för att få vara i stillhet och ha egen andakt eller för att bara besöka och se vilket underbart kulturarv som våra kyrkor utgör i vårt land.

Den här motionen vill ta upp frågan om problemen med att inte kunna hålla kyrkor öppna av ekonomiska skäl.

Öppethållandet och möjliggörandet för kyrkor att faktiskt vara öppna och när de ska vara öppna ligger på lokal nivå, men nationell nivå skulle kunna hjälpa till med att ekonomiskt stötta de pastorat som av ekonomiska skäl inte kan ha sina kyrkor öppna som borde vara rimligt.

När det gäller stöldriskan är det lämpligt att med sina försäkringsbolag gå igenom det som kan anses vara stöldbegärligt i en kyrka och, om möjligt, plocka bort det under de öppettider där det inte finns personal på plats. När det gäller möjligheter att öppna och stänga kyrkor utan att använda befintlig personal kunde ett bidrag för automatlås vara en lösning som nationell nivå kunde hjälpa till med.

Mot 2018:16

Nationell nivå skulle kunna införa en särskild bidragsform öronmärkt just för att kunna hålla kyrkor öppna och på så sätt öka möjligheterna och fullfölja den önskan från staten att våra kyrkor och kulturarv kan komma våra medlemmar och andra till godo på ett sätt som är önskvärt i enlighet med den överenskommelse med staten som vi har och får del av genom kyrkoantikvariska ersättningen.

Träslövsläge den 28 maj 2018

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2018:17
av Lars B Andersson m.fl.

Forskarutbildning för diakoner och församlingspedagoger

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningar för möjligheter till forskarutbildning för församlingspedagoger och diakoner.

Motivering

Idag är akademisk fortbildning och forskning öppen inom kyrkan främst för präster medan pedagoger och diakoner inte har samma möjligheter. Vänstern i Svenska kyrkan anser att det är fel med den begränsningen. I dag när vi kanske har större utmaningar än någonsin tidigare att skapa förutsättningar för nya generationer att ”lära in sig” i Svenska kyrkan är det svårt att rekrytera församlingspedagoger. Det satsar stora resurser centralt på kyrkligt lärande, och det har talats om läroplan för kyrklig utbildning/bildning.

Pedagogiskt arbete är ett verksamhetsnära kunskapsområde som tar sin utgångspunkt i pedagogisk verksamhet och i de strukturella förhållanden under vilka verksamheten bedrivs. Forskarutbildningsämnet är mångvetenskapligt och integrerar perspektiv, teorier och metoder från flera olika discipliner. Som forskarutbildningsämne är pedagogiskt arbete relativt nytt. En viktig uppgift för forskningen är att utveckla en kunskapsbas för pedagogisk verksamhet samt att utveckla ett professions-språk med vars hjälp pedagoger kan förstå och utveckla den verksamhet de befinner sig i. Härigenom blir forskarutbildningen av värde för kyrkligt pedagogisk yrkesverksamhet.

Även diakoner saknar idag självklar väg att utbilda sig till forskare. Det finns forskningsmöjligheter i socialt arbete och eventuellt andra likartade ämnen. För diakoner finns förvisso en forskningsmöjlighet i diakoni vid Ersta Sköndal. Men för att bredda forskarkompetensen för diakoner på bredare front kan en forskarutbildning knuten till ett universitet eller högskola i sociologi vara intressant.

Inget ont om prästers doktorshattar, men vi tror själva att kyrkan skulle kunna lösa många problem med spridning av denna forskarkompetens. Forskares främsta kompetens är ju just att metodiskt lösa problem. Flera väl spridda disputerade i pedagogiskt arbete med kyrklig inriktning, eller varför inte socialt arbete med diakonal inriktning, skulle skapa en resurspool att möta utmaningar på ett sätt som tidigare aldrig funnits. Förslaget skulle även höja statusen för två viktiga kyrkliga professioner i kris.

Att öppna upp för en ny akademisk karriärmöjlighet för pedagoger och diakoner kan göra att yrket blir mer eftertraktat, kanske framför allt vad gäller diakoner då det idag på många håll råder brist på utbildade diakoner.

Mot 2018:17

Med kyrkligt orienterad forskarutbildning i pedagogiskt arbete skulle lärande-dimensionen säkras på långsiktigt sätt, vi skulle vid sidan av doktorerade präster även få forskarutbildade medarbetare med djupkunskap i pedagogiskt arbete. Samma sak vad gäller forskarutbildning för diakoner då vi får diakoner med djupkunskap i socialt arbete.

Kilafors m.fl. orter den 10 juli 2018

Lars B Andersson (ViSK)

Anki Erdmann (ViSK)

Marja Hillerström (ViSK)

Margareta Carlsson (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:18
av Lars B Andersson m.fl.

Förbud mot främlingsfientliga nomineringsgrupper

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med ändring i kyrkoordningen så att främlingsfientliga och rasistiska grupper hindras från deltagande i Svenska kyrkans arbete och förbjuds att bilda nomineringsgrupper inför kyrkovalet.

Motivering

Vi ser i samhället idag en ökad polarisering och hur rasistiska och främlingsfientliga grupper ogenerat och våldsamt tar plats i det offentliga rummet. Hur människor skräms till tystnad genom hot och våld. Vi har också sett hur dessa grupper hotar och stör öppna och demokratiska samtal som äger rum vid olika evenemang där också främlingsfientliga och rasistiska grupper deltar, Almedalsveckan i början av juli är ju ett tydligt exempel.

Därför bör Svenska kyrkan föregå med gott exempel i enlighet med det kristna kärleksbudskapet om alla människors lika värde oavsett ursprung och stoppa sådana grupper från att få en plattform i kyrkan eftersom de rasistiska och främlingsfientliga grupperna bygger sin ideologi och existens på hat och att alla människor inte är lika mycket värda.

Kyrkan bör säga: Omvänd dig och kom tillbaka när du ställer upp på kyrkans värdegrund. Vi kan ha olika åsikter, men vi bör ha en gemensam värdegrund som baserar sig på den kristna övertygelsen att vi alla har samma människovärde, oavsett socialgrupp, funktionsnedsättning, ålder, hudfärg, kön, sexuell läggning, religion, etnicitet och kultur.

Även offentliga företrädare för kyrkan såsom ärkebiskopen och flera av Svenska kyrkans biskopar har fått utstå spott och spe från främlingsfientliga och rasistiska grupper för att de stått upp för den öppna kyrkan och att kyrkan liksom Kristus och hans lärjungar ska hjälpa de utsatta och svaga som kommer till vårt land för skydd och trygghet.

I gamla testamentet talas om invandraren: ”Invandraren som bor hos er skall ni behandla som en infödd. Du skall älska honom som dig själv, ni var ju själva invandrare i Egypten. Jag är Herren, er Gud.” (3 Mos. 19:34), ”Ty Herren, er Gud, är gudarnas Gud och herrarnas Herre, den store Gud och fruktansvärde hjälte som aldrig är partisk och inte kan mutas, som ger den faderlöse och änkan deras rätt och som älskar invandraren och ger honom mat och kläder.” (5 Mos 10:17-18) och ”Förbannelse över den som vränger rätten för invandraren, den faderlöse eller änkan. Hela folket skall svara: Amen.” (5 Mos 27:19)

Sedan skall kungen säga till dem som står till höger: ”Kom, ni som har fått min faders välsignelse, och överta det rike som har väntat er sedan världens skapelse. Jag var hungrig och ni gav mig att äta, jag var törstig och ni gav mig att dricka, jag var hemlös och ni tog hand om mig, jag var naken och ni gav mig kläder, jag var sjuk och ni såg till mig, jag satt i fängelse och ni besökte mig.” Då kommer de rättfärdiga att fråga: ”Herre, när såg vi dig hungrig och gav dig mat, eller törstig och gav dig att dricka? När såg vi dig hemlös och tog hand om dig eller naken och gav dig kläder? Och när såg vi dig sjuk eller i fängelse och besökte dig?” Kungen skall svara dem: ”Sannerligen, vad ni har gjort för någon av dessa minsta som är mina bröder, det har ni gjort för mig.” (Matt 25: 44–40)

Det finns alltså gott om passager i bibeln om att man ska visa hänsyn till sin nästa. Man ska älska sin nästa som sig själv. Därför finner vi i Vänstern i Svenska kyrkan det vara oförenligt med Kristus och bibelns budskap att låta främlingsfientliga och rasistiska grupperingar få en plattform i Svenska kyrkan. Svenska kyrkan ska i enlighet med sin egen tes en öppen folkkyrka vara öppen för människor av alla olika nationaliteter och etniciteter. Kyrkan ska även vara öppen för dem av annan tro. Kristus frågade inte om vilken tro den hade som hjälpte och i hans efterföljd ska kyrkan göra det samma.

Ett av grundproblemen är att Sverige har ratificerat FN:s konvention mot rasdiskriminering som FN antog 1971 men inte levt upp till den. Detta har lett till att rasistiska och till och med nazistiska organisationer har kunnat bilda parlamentariska grupper eller politiska partier och ställa upp i allmänna val. Här bör Svenska kyrkan visa sig vara ett föredöme för svenska staten och följa den konventionen till fullo.

Svenska kyrkan har chansen att visa exempel på rättfärdighet som kan få stor betydelse för människor både i det nationella och det internationella sammanhanget samt att påminna om en etik och moral som tragiskt nog behöver väckas på nytt i vår tid.

Kilafors m.fl. orter den 10 juli 2018

Lars B Andersson (ViSK)

Anki Erdmann (ViSK)

Marja Hillerström (ViSK)

Margareta Carlsson (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:19
av Karin Janfalk m.fl.

Svenska Kyrkans Ungas ställning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. ge Svenska Kyrkans Unga ställning som Svenska kyrkans officiella barn- och ungdomsorganisation,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilka förändringar som behöver göras för att synlig- och tydliggöra Svenska Kyrkans Unga som Svenska kyrkans officiella barn- och ungdomsorganisation.

Motivering

I år firar Svenska Kyrkans Unga 25 år. När Svenska Kyrkans Unga bildades 1993 var syftet att samla allt Svenska kyrkans barn- och ungdomsarbete i ett enda förbund. Bakom framtidspropositionen stod Ansgarsförbundet, Delegationen för finskspråkigt församlingsarbete, Riksförbundet Kyrkans Ungdom, Svenska kyrkans församlingsnämnd och Sveriges Kyrkosångsförbund.

25 år senare har Svenska kyrkan fortfarande inte erkänt Svenska Kyrkans Unga som sin officiella barn- och ungdomsorganisation. Detta trots ett brett samarbete på såväl nationell nivå som stiftsnivå i så gott som alla stift.

I flera stift finns idag samarbetsavtal mellan Svenska Kyrkans Unga och stiftet som ibland erkänner Svenska Kyrkans Unga som stiftets barn- och ungdomsorganisation, ibland ger Svenska Kyrkans Unga uppdraget att ha ansvar över barn- och ungdomsverksamheten på stiftsnivå. Ofta finns stiftsanställda som har till uppgift att speciellt arbeta tillsammans med Svenska Kyrkans Unga, ibland heltidstjänster, i vissa fall procent av tjänster.

På nationell nivå finns samarbete kring exempelvis Ageravolontärerna och också i att ta fram material för barn och unga, som exempelvis inför Svenska kyrkans jul- och fastekampanjer.

Svenska Kyrkans Unga har lokalavdelningar i ca 300 av Svenska kyrkans alla församlingar och organiserar ca 14 000 medlemmar. Av dessa är runt 1 500 vuxenmedlemmar, det vill säga medlemmar över trettio år.

Genom att Svenska kyrkan ger Svenska Kyrkans Unga ett officiella erkännande som sin barn- och ungdomsrörelse skulle det få ökad genomslagskraft vilket är vad vi som kyrka behöver.

Svenska Kyrkans Unga har i sitt påverkansdokument för 2018–2021 slagit fast att de vill att ”Svenska kyrkan uppmärksammar Svenska Kyrkans Unga som en bra metod för barn- och ungdomsorganisering i Svenska kyrkan.”

Vi anser att det är på tiden att vi ger Svenska Kyrkans Unga det erkännande som rörelsen förtjänar. Det finns ingen annan barn- och ungdomsorganisation i Svenska

kyrkan som kan göra anspråk på att vara Svenska kyrkans officiella barn- och ungdomsorganisation. Utöver Svenska Kyrkans Unga är det inom Svenska kyrkan endast Salt – barn och unga i EFS, som bygger på demokratisk grund och med medlemmar som bär sin egen rörelse. Salt står i en särskild relation till sin moderrörelse EFS och ser inte sig själva som hela Svenska kyrkans barn- och ungdomsrörelse.

Genom Svenska Kyrkans Ungas demokratiska former och fokus på delaktighet och möjlighet till påverkan växer nya generationer av kyrkoarbetare och kyrkopolitiker fram. Där skapas förutsättningar för att som ung känna sig sedd, behövd och lyssnad till. Där ges utrymme att prata tro, identitet och liv inom ramen för tolkningsföreträdet i sitt eget liv.

Svenska kyrkan behöver ett starkt barn- och ungdomsförbund som ger barn och unga en röst och ett sammanhang i vår kyrka och som utmanar oss i en kritisk solidaritet.

Vi föreslår därför att kyrkomötet beslutar att Svenska Kyrkans Unga är Svenska kyrkans officiella barn- och ungdomsorganisation.

Getinge och Falköping den 1 juli 2018

Karin Janfalk (ÖKA)

Lisa Gerenmark (ÖKA)

Håkan Widepalm (C)

Amanda Carlshamre (POSK)

Johan Garde (POSK)

Johannes Fransson (S)

Margareta Karlsson (ÖKA)

Jenny Nilsson (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2018:20
av Aron Emilsson

Svenska kyrkans beredskap vid krissituationer

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att arrangera ett nationellt symposium om Svenska kyrkans beredskap och roll i händelse av kris och krig,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att beredskapsarbetet på lämpligt sätt övas minst vart femte år, samt att frågan tydligare accentueras i samband med stiftens visitationer i församlingarna,
3. uppdra till kyrkostyrelsen att i samråd med stiftens ta fram råd och riktlinjer för hur Svenska kyrkans stift och församlingar i egenskap av markägare i högre utsträckning kan bistå djurhållande lantbrukare med foder, eller andra vitala delar, i samband med torka och krissituationer.

Motivering

De senaste åren har man kunnat konstatera en ökad osäkerhet i Sveriges närområde genom vårt geopolitiska läge i Östersjön. Försvarsmakten har fått ökade, men långt ifrån tillräckliga resurser, värmplikten är återinförd och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har till landets samtliga hushåll sänt ut skriften *Om krisen eller kriget kommer* för att öka kunskapen och förståelsen hos Sveriges folk om vad vi bör ha i åtanke, såväl som beredskap som i händelse av kris eller krig.

Att Sveriges beredskap har varit undermålig har många skrivit under på och initiativ tas för att förstärka vår beredskap. I egenskap av största organisation i det svenska civilsamhället bör Svenska kyrkan i linje med det här se över sin beredskap och roll i händelse av kris eller krig. Svenska kyrkan finns med sina tusentals anställda och ideella i hela samhället, såväl i de yttersta avkrokarna som i de mest pulserande storstäderna och kan göra stor skillnad.

Det är idag reglerat i kyrkoordningen att varje pastorat och församling som inte ingår i ett pastorat ska vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten under kris och höjd beredskap. Dessutom finns, av nationell nivå framtagen, en handbok i krisberedskap. I teorin är alltså vår beredskap god. Samtidigt kan vi konstatera att kunskapen om beredskapsarbete varierar stort mellan församlingarna i landet, att inte alla församlingar har uppdaterade och kvalitetssäkrade beredskapsplaner och att även om man så har, så räcker det inte med att det finns ett dokument. Man måste diskutera och öva hur dokumentet implementeras och samordnas med övriga nivåer i Svenska kyrkan och externa aktörer.

Med hänsyn till det här föreslår Sverigedemokraterna att kyrkomötet uppdrar till kyrkostyrelsen att arrangera ett nationellt symposium i frågan. För att också lättare kunna omsätta teori i praktik och ha reell beredskap anser vi också att kyrkostyrelsen

bör uppdras att tillse att beredskap på lämpligt sätt övas minst vart femte år och att frågan får en ökad betydelse i stiftens visitationer av församlingarna. Det är måhända inte kyrkostyrelsens direkta uppgift att genomföra övningar, men som nationell styrelse bör man få uppdraget att tillse att det möjliggörs och sker samtidigt som kyrkostyrelsen bör genomföra en bredare översyn av krisberedskapen på den nationella nivån.

Under sommaren har Sverige upplevt den värsta torkan på mycket länge och lantbrukare med djurbesättningar är särskilt hårt ansatta, då man varken kunnat ta lika många, eller lika stora skördar som vanligt. Jordbruksverket pekar på att årets första vallskörd ser ut att ha blivit nära hälften så stor som vanligt, den andra skörden en tredjedel av det normala och för årets sista skörd är det för tidigt att yttra sig, men i skrivande stund ser det mycket mörkt ut. Spannmålsskörden riskerar också bli markant lägre än normalt och sammantaget menar Lantbrukarnas riksförbund att läget är betydligt allvarligare än senaste omfattande torkan år 1992. Risken är i mitten av juli betydande att Sveriges lantbrukare dels kan behöva slakta ut stora delar av djurbesättningarna som inte skulle gått till slakt, dels att köttet inte kommer att kunna avsättas på marknaden på grund av slaktköerna. Vidare spås att ett antal svenska lantbruk kan behöva bomma igen på grund av torkan. Detta i en tid då antalet svenska bönder redan är lågt, liksom vår nationella självförsörjningsgrad.

Svenska kyrkan kan i egenskap av en av landets största mark- och skogsägare här göra en insats. Visby stift var tidigt ute med att upplåta kyrkans mark till bete och slåtter där till exempel arrendatorer avstod, eller mark fanns att tillgå och vi anser utifrån årets erfarenheter att Svenska kyrkan på nationell nivå i samråd med stiftet bör ta fram råd och riktlinjer för hur vår kyrka i högre utsträckning kan bistå lantbrukare i den här formen av krissituationer.

Stockholm den 13 juli 2018

Aron Emilsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2018:21
av Aron Emilsson och Julia Kronlid

Svenska kyrkans hållning till böneutrop

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uttala att Svenska kyrkan har en kritisk hållning till etablerandet av böneutrop i Sverige,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram råd och riktlinjer till stift och församlingar för hur man kan förhålla sig till etablering av böneutrop, med respekt för såväl dialog som vår kyrkas missionsbefallning.

Motivering

Det senaste året har frågan om muslimska böneutrop i Sverige aktualiserats och accentuerats i samhällsdebatten. I takt med att islam blivit en allt större religion i vårt land har också steg för att institutionalisera trosuppfattningen tagits runtom i landet. Moskéer byggs och alltfler ansökningar om böneutrop från minareter framställs. Det här är nya fenomen i det svenska samhället och reser många frågor och ställer krav på såväl samhället som Svenska kyrkan som folkkyrka och största kristna trossamfund att inta en enhetlig hållning i frågan, då många medborgare och kyrkomedlemmar kräver en samlad hållning och tydligt avståndstagande.

I februari i år ansökte Växjö moské om att få ha böneutrop i staden. Något som vållade stor debatt nationellt, särskilt efter att representanter från Svenska kyrkan aktivt välkomnade böneutrop i stadsmiljön och ansåg det vara en naturlig del i en mångreligiös miljö och att jämföras med kyrkklockornas historiska förankring.

För det första kan vi som kyrka konstatera att kyrkklockors klang inte är jämförbart med muslimska böneutrop. Det förstnämnda har dels har en djup historisk och folklig förankring där vi förstår budskapet, dels är det en kallelse till gudstjänst, men inte bön i sig. Det andra är ett uttryck för en helt annan religiös och kulturell värderingsbas som förkunnar en bön i sig vars budskap och syfte är att islam proklamerar över en stad eller ett område och därmed inskränker religionsfriheten. Dessutom kommuniceras böneutrop på ett språk som majoritetsbefolkningen inte kan förstå och ta till sig.

För det andra kan vi konstatera att det naturligtvis är problematiskt om kyrkoföreträdare i en tid av stora medlemsutträden aktivt stödjer institutionaliserade muslimska böneutrop i strid med såväl missionsbefallningen som invånarnas önskan. I en tid då Svenska kyrkan tappar medlemmar i sällan skadat slag torde bland det viktigaste för vår kyrka vara att stärka missionen och evangelisationen och gå ut och göra fler till lärjungar i den kristna tron, framför att aktivt underlätta främmande religioners utbredning i Sverige.

Sverigedemokraterna välkomnar en god dialog med andra trossamfund. Samtal är generellt av godo och bör bejakas, men det får aldrig innebära att kyrkan ger avkall

på sin egen identitet och tro. Insamlande av medel för uppförande av moskéer, anställningar av imamer, eller stöd för böneutrop jämte andra ageranden som driver fram islamisering av det svenska samhället ska naturligtvis inte ske från Svenska kyrkan.

Vår kyrka står i en identitetskris och bland det viktigaste i nuläget är att stärka den egna missionen och sprida det kristna budskapet i hela landet. Kyrkan står för stora kulturella och sociala värden som kräver folkets förtroende och tillhörighet. Det finns många stenar att vända på för att synliggöra den kristna missionen och dessutom stödja de som flytt islamismen och konverterat till vår kristna tro. Sverigedemokraterna driver till exempel sedan länge frågan om att inrätta ett nationellt center för konvertiter.

Svenska kyrkan bör tala om hållbarhet och då inte minst social sådan. I det ingår att göra vad vi kan från civilsamhällets sida för att stärka sammanhållningen, eller vad som i dagligt tal kallas integration. Den försvåras kraftigt genom inrättandet av böneutrop om målet ska vara att uppgå i det svenska samhället där traditionen av islamska böneutrop är obefintlig. Tvärtom bör det eftersträvas att lära sig svenska och uppgå i den svenska nationen. Därtill bör Svenska kyrkan tidigt vända sig till nyanlända med välkomstmateriäl, introduktion och öppna dörrar till den demokratiska folkkyrka vi utgör.

Sverige är i många avseenden ett av världens mest sekulariserade länder samtidigt som invandringen från religiöst och kulturellt avlägsna länder varit och ännu är stor. Det gör att Svenska kyrkan har flera utmaningar, dels att vända en nedåtgående medlemstrend och ett vikande besökstal, dels möta de stora grupperna av människor med annan tro. Religionsfriheten är absolut och religionsdialog med andra trossamfund bör fortgå, men för dialog och samtal, eller för den delen utövandet av sin personliga tro, krävs varken fullskaliga moskéer, eller böneutrop i bostadsområden. Svenska kyrkans målsättning måste vara att fler ska dela vår kristna tro på Jesus, vår lära och tradition. Med tydlig profil, kontur och identitet kan kyrkan både behålla och locka nya medlemmar. Dessutom framkom det nyligen i en Novus-undersökning beställd av SVT att drygt 60 procent av svenskarna vill se ett förbud mot böneutrop. Det bör Svenska kyrkan vara lyhörda för. Låt oss ta fasta på tro och tradition och slå fast en enhetlig hållning där vi som landsomfattande kyrka ställer oss kritiska till etableringen av böneutrop.

Stockholm den 12 juli 2018

Aron Emilsson (SD)

Julia Kronlid (SD)

Kyrkomötet
Motion 2018:22
av Alexander Christiansson m.fl.

Arbetsgivarsamtal med präster och diakoner

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda i vilken omfattning arbetsgivarsamtal med personal som själv valt att säga upp sig genomförs och dokumenteras i Svenska kyrkan,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att se över hur förbättringar i arbetsmiljön för präster och diakoner oavsett fromhetsinriktning kan åstadkommas i Svenska kyrkans organisation och återkomma till kyrkomötet med åtgärdsförslag.

Motivering

Svenska kyrkan är en av Sveriges största arbetsgivare. I en organisation med så många anställda och i vår kyrkas bredd och tradition bör olika fromhetsinriktningar bejakas. Det är ett stort ansvar som kyrkan har som arbetsgivare. Det innebär löpande förbättringar av arbetsmiljö och rutiner.

I den tjänst som vi alla har i vår tro, nämligen att sprida budskapet om Jesus, är kyrkans roll viktigare än någonsin i en sekulär samtid. Att vara tydlig i sitt budskap och sin gärning ser vi som självklart. Som arbetsgivare ska vi bejaka både ande, kropp och själ, och detta med betoning på ande. Kyrkan är inte, och ska inte vara, som vilken arbetsgivare som helst då vi har vår kristna tro som grundsten i allt vi gör. Då vi ofta pratar om öppenhet och mångfald glömmar vi ibland budskapets kärna. Att vara tydlig, sann, ett ljus och ett salt (som Jesus beskriver i Matt. 5:13–16) i den omvärld vi lever i. Allt detta i den fantastiska kärlek som vi får genom honom som är vår frälsare.

I den undersökning som Malmö universitet gjorde på uppdrag av Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation under 2017 framgår att det idag finns stora brister i kyrkans arbetsmiljö. Inte minst för diakoner och präster.

I Svenska kyrkans arbetsgivarorganisations pressmeddelande den 9 april 2018 kan vi läsa följande:

Studien En undersökning av prästers och diakoners psykosociala arbetsmiljö är gjord av CTA, Centrum för tillämpad arbetsmiljöforskning och utvärdering, vid Malmö universitet. En elektronisk enkät gick under hösten 2017 ut till samtliga präster och diakoner med aktuella kontaktuppgifter i Svenska kyrkan. Enkäten besvarades av 2 118 respondenter, 1 515 präster och 579 diakoner, vilket ger en svarsfrekvens på 58 procent.

Mot 2018:22

Vi vill med denna motion särskilt nå en förbättring för de diakoner och präster som på grund av sin konservativa fromhetsyn väljer att lämna sin tjänst på grund av den allt mer liberala hållning som vår kyrka i många avseenden har tagit. Vi menar att den utveckling som vi sett de senaste decennierna haft konsekvenser för många diakoner och präster som vikt sitt liv för sin tjänst inför Gud och vår kyrka. I ett led att främja kyrkans grundläggande uppdrag och vision menar vi att arbetsgivarsamtal bör genomföras med samtliga präster och diakoner som på eget bevåg väljer att avsluta sin tjänst. Ett arbetsgivarsamtal skapar möjlighet för den anställde att öppet uttrycka sina tankar och upplevelser. Det ger också arbetsgivaren möjlighet att lyssna för att skapa förbättringar på arbetsplatsen. Det är ett sunt förhållningsätt i en modern organisation och något som vi menar ska vara grundläggande i kyrkans roll som arbetsgivare.

Göteborg den 7 juni 2018

Alexander Christiansson (SD)

Helena Elmqvist (SD)

Sara Seppälä (SD)

Kyrkomötet
Motion 2018:23
av Sara Seppälä m.fl.

Medarbetarenkät för anställda i Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur en regelbunden medarbetarenkät för anställda i Svenska kyrkan skulle kunna utformas och införas med beaktande av såväl församlingens ansvar som att nå nationell enhetlighet och översikt.

Motivering

Sverigedemokraterna anser att Svenska kyrkan i egenskap av arbetsgivare bör införa regelbundna medarbetarenkäter för att fånga upp eventuella brister i arbetsmiljön och uppnå en såväl lokal som nationell översikt av problem och möjligheter, trender och tendenser.

För att förbättra den organisatoriska och sociala arbetsmiljön behöver man ta reda på hur organisationen mår. Med en medarbetarenkät kan man ta reda på hur arbetsmiljön ser ut och därefter göra förbättringar. Det görs av arbetsgivare som vill ta reda på hur de anställda mår, ofta som ett led i det systematiska arbetsmiljöarbetet. På detta sätt kan man förbättra arbetsmiljön, arbetsvillkoren samt minska på antalet sjukskrivningar. En annan fördel med sådana undersökningar är att de är anonyma. Det blir möjligt att säga vad man tycker utan rädsla för eventuella konsekvenser.

I viss mån görs naturligtvis medarbetarundersökningar i olika avseenden, men med en nationell rekommendation om regelbundenhet och i dialog med stift och församlingar skulle en bättre överblick uppnås såväl lokalt som nationellt och utifrån det rätt verktyg kunna sättas in för att åtgärda eventuella problem på respektive nivå i organisationen.

Ullånger den 16 juli 2018

Sara Seppälä (SD)

Helena Elmqvist (SD)

Alexander Christiansson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2018:24
av Kjell O Lejon m.fl.

Pastoralteologisk utbildning vid Johannelunds teologiska högskola

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att den pastoralteologiska prästutbildningen vid Johannelunds teologiska högskola återigen till fullo godkänns som komplett pastoralteologisk prästutbildning för tjänst som präst i Svenska kyrkan.

Motivering

Johannelunds teologiska högskola (JTH), Uppsala, med ett utbildningsuppdrag sedan 1862, är både en högskola och ett pastoralinstitut. I det integrerade prästprogrammet varvas akademiska studier i teologi (högskolekurser) med praktisk prästutbildning (pastorala profilkurser). Dessutom erbjuds ett regelbundet andakts- och gudstjänstliv. På det sättet integreras teologins teori och praktik och ger under hela utbildningstiden präststudenterna tid för reflektion och diskussion, mentorskap och utvärderingar med inriktning på kommande tjänst inom EFS och Svenska kyrkan. Den innehåller för svenskkyrklig prästutbildning unika och viktiga moment, som på ett genomtänkt sätt utbildar dem för den nya svenska verkligheten, med allt tydligare mångreligiösa och multikulturella inslag, och där det kristna trons närvaro och erbjudandet behöver förtydligas.

Den för JTH unika svenskkyrkliga integrerade prästutbildning rustar alltså under hela utbildningstiden den enskilde präststudenten på ett sätt som under många år lovordats av såväl studenter som avnämare som den bästa för förberedelse för arbete i Svenska kyrkans församlingar. Det finns idag fler än 450 präster i tjänst inom Svenska kyrkan och ytterligare cirka 140 inom EFS som studerat på JTH och söktrycket för teologiska studier på grundnivå är idag det högsta i landet.

Genom ett välment men olyckligt beslut att endast godkänna pastoralteologisk utbildning vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut stängde Svenska kyrkan möjligheten för studenterna att helt och fullt få den integrerade prästutbildningen med dess pastoralteologiska inslag på JTH godkänd. Den senaste godkända praxisterminen för svenskkyrkliga prästkandidater utbildades på JTH under höstterminen 2016, för prästvigning januari 2017. Då utbildningen tydligt och klart visat på utmärkta utbildningsresultat såväl ur student som avnämarperspektiv, borde det vara en självklarhet att åter igen godkänna den med högskolestudierna integrerade pastoralteologiska utbildningen vid JTH som ett komplett utbildningsalternativ för prästtjänst inom Svenska kyrkan. Kyrkomötet bör därmed uppdras att tillse att den pastoralteologiska prästutbildningen vid Johannelunds teologiska högskola till fullo återigen godkänns som komplett prästutbildning för tjänst i Svenska kyrkan och att Svenska kyrkan i

Mot 2018:24 enlighet med tidigare bruk ekonomiskt ersätter JTH för denna utbildningsinsats för Svenska kyrkans räkning.

Linköping den 17 juli 2018

Kjell O Lejon (FK)

Sven Gunnar Persson (POSK)

Leif Nordenstorm (FiSK)

Torbjörn Aronson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2018:25
av Anette Nordgren m.fl.

Kyrkoordningen och utlandsförsamlingarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att göra en allmän översyn av kyrkoordningen vad avser utlandsförsamlingarna och deras status.
2. uppdra till kyrkostyrelsen att se till att den mall som hänvisas till i 2 kap. 13 § i kyrkoordningen omarbetas.

Motivering

I inledningen till kyrkoordningen står det:

Kyrkoordningen behöver kontinuerligt ses över och anpassas till nya förutsättningar för att kunna fullfölja sin uppgift, och (...) när Svenska kyrkan har fastställt bestämmelser av olika slag måste de följas för att splittring ska motverkas även i fråga om det som kan utformas på olika sätt.

Därför är det viktigt att utlandsförsamlingarna, liksom församlingar i Sverige, så långt som möjligt regleras av kyrkoordningen. Det finns dock flera delar av kyrkoordningen som idag är otydliga vad gäller utlandsförsamlingarna status och hur de regleras och därför är en allmän översyn nödvändig. Här följer några exempel på sådana otydligheter.

Andra avdelningen: Församlingarna

I inledningen till den andra avdelningen i kyrkoordningen står det ”Svenska kyrkan har en rikstäckande indelning i territoriella församlingar som pastorala områden. Församlingen är samtidigt en gemenskap av de människor som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta inom församlingens område. Det finns även icke-territoriella församlingar. Här borde det även nämnas att det även finns svenska församlingar utomlands.

Tredje avdelningen: Stiften

Utlandsförsamlingarnas tillhörighet skulle här kunna framgå och ett klagande behövs i 6 kap. 7 § vad gäller hur utlandsförsamlingarna representeras i Visby stiftsstyrelse. Det kunde också nämnas i t.ex. 6 kap. 2 § att utlandsförsamlingarna tillhör Visby stift. Vad gäller biskopens uppgifter i 8 kap. 2 § borde samma sak gälla för utlandsförsamlingarna som i Sverige, alltså att biskopen får uppdra till t.ex. domprosten att visitera. Detta för att utlandsförsamlingarna ska kunna visiteras lite oftare än vad som sker och för att utlandsförsamlingarna i så hög grad som möjligt likställs med andra församlingar.

Femte avdelningen: Gudstjänst

Här står inte utlandsförsamlingarna nämnda, varken i mallen för våra församlingsordningar eller i kapitel 17. Således behöver vi inte följa kyrkoordningen. Ändå krävs det att vi ansöker om dispens då vi vill fira andra typer av gudstjänster och att domkapitlet yttrar sig angående detta. Det verkar finnas en del oklarheter både hos utlandsförsamlingarna och hos domkapitlet om varför utlandsförsamlingarna behöver ansöka om dispens. Gudstjänsterna bör vara reglerade även i utlandsförsamlingarna. För att biskop och domkapitel ska kunna utöva tillsyn av församlingens gudstjänstfirande, måste det vara reglerat.

Sjätte avdelningen: Kyrkotillhörighet

Det borde, liksom i församlingar i Sverige, vara naturligt att den som är medlem i en utlandsförsamling även är medlem i Svenska kyrkan. Och möjligen kan man här lägga till: och har därmed rätt till konfirmation, vigsel och begravning i Svenska kyrkan. Översynen vad gäller vem som får vara medlem i en utlandsförsamling prövas av kyrkorådet, men varken det eller kyrkoherden har idag rätt att pröva vem som får vara medlem i Svenska kyrkan, vilket inte vore fallet i Sverige. Denna prövning görs idag av kyrkostyrelsen. Kyrkoherden är den som möter personen som vill bli medlem, inte kyrkostyrelsen.

Sjunde avdelningen: Kyrkliga uppdrag och befattningar

När det gäller antal anställda, regleras detta i kapitel 34. Minimum antal personal regleras i kyrkoordningen för församlingar i Sverige och detta bör även göras för utlandsförsamlingar. Det enda som finns reglerat idag är kyrkoherde och sedan står i 3 a § punkt 1: ”minst det antal präster som kyrkostyrelsen bestämmer” och 2: ”den personal som behövs för verksamheten”. Här bör, på samma sätt som för församlingar i Sverige, ett minimum av personal fastställas i och att rådet för Svenska kyrkan i utlandet, bestämmer antal präster och utbildningsnivån på musikern. Detta är vad som brukar regleras i Sverige och därutöver får naturligtvis församlingen anställa fler präster och musiker och fler andra tjänsteinnehavare.

Vad gäller anställning av kyrkoherde i en utlandsförsamling, står det i 12 § att ”ska kyrkorådet ges tillfälle att yttra sig över behöriga sökanden”. Det borde istället stå i samförstånd med kyrkorådet. Felrekryteringar leder till högra kostnader och till att församlingen inte fungerar optimalt.

Utlandsförsamlingarna är församlingar i Svenska kyrkan. Om vi vill att dessa församlingar ska fungera på ett bra sätt, behöver de både tillsyn och främjande och klara besked om vad som gäller. De behöver liksom församlingar i Sverige regleras i kyrkoordningen, i den utsträckning lokal lag tillåter detta.

Aten m.fl. orter den 18 juli 2018

Anette Nordgren (-)

Åke Marcusson (-)

Anders Roos (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:26
av Mats Ershammar

Förändringsförmåga på lokal nivå

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer och praktisk vägledning i hur förändringsarbete kan bedrivas framgångsrikt, att erbjudas stiftens för dessas arbete med att stärka den lokala nivåns förmåga att hantera förändringsprocesser som sådana.

Motivering

Detta förslag syftar till att stärka den lokala nivåns förmåga att hantera förändringsprocesser som sådana. Det är förmågan att ha beredskap för, göra och genomföra välgrundade strategiska val vid planering och utveckling av verksamheten. Syftet nås genom att den lokala nivån via stiftens får tillgång till riktlinjer för/praktisk vägledning i hur man framgångsrikt kan arbeta med förändringsprocesser.

Idag ger Svenska kyrkan centralt och regionalt en hel del stödinsatser till den lokala nivåns förvaltning av gemensamma angelägenheter. Kyrkostyrelsen har också inlett ett dialogarbete med stiftens för ökad samverkan och samordning. Förslagsvis kan motionens syfte tas upp som en del i dessa dialoger.

Ambitionsnivån är hög på olika nivåer att sträva i riktning mot vision och långsiktiga mål. Detta uttrycks i program, projektplaner, verksamhetsplaner och budgetar. Dessa rör ibland ganska komplexa eller genomgripande förändringar. De handlar ofta främst om vad som behöver förändras – det sakliga innehållet i och strukturerna för arbetet. Den mer ”mjuka” kompetensen om *hur* förändringar – särskilt mer komplexa eller genomgripande sådana – kan genomföras på ett konstruktivt och kompetent sätt kan och behöver bli bättre. Det gäller att ta vara på den kraft som finns i förändringsarbete när det bedrivs på rätt sätt.

Framgångsrika förändringar är ofta inte lättfångade, även om man vet vad man sakligt sett vill åstadkomma. Det kan vara svårt att veta hur man ska tänka kring och förhålla sig till särskilt processer för mer omfattande eller djupgående förändringar. Sådana möter ofta reaktioner från olika intressenter. Ju mer djupgående förändring som avses, desto mer svårhanterlig kan själva processen vara. De är dynamiska processer som kan ledas och experimenteras fram, men inte styras eller kontrolleras fram. Att hantera allt detta handlar framför allt om inställning, kreativitet och angreppssätt – att ha ett strategiskt förhållningssätt – och betydligt mindre om metod och dokument.

Hur man klarar av att förverkliga det man vill göra uttrycker den verkliga förändringen i relation till den avsedda, dvs. utväxlingen av de ansträngningar man gör. Denna hur-fråga är inte sällan mer avgörande för framgången än det sakliga innehållet i det man vill förändra. Eller så kan en förändring vara ganska smärtfri att

genomföra men ändå svår att nå önskvärd effekt av, t.ex. därför att förändringen ”sitter långt inne”. Det kan t.o.m. vara så att en förändring inte blir av därför att man helt enkelt har svårt att se hur man ska våga sig på den., vilket innebär att man sänker sina ambitioner.

Utmaningarna för kyrkan utifrån förändringar i omvärlden är väl beskrivna i olika dokument och behöver därför inte upprepas här. Det förefaller tydligt att dessa utmaningar leder till behov av bättre beredskap för och förmåga att göra och genomföra välgrundade strategiska val. Detta i sin tur förutsätter en god förändringsförmåga på organisations- och ledningsnivå. Särskilt gäller detta för mer komplexa eller mer genomgripande sådana.

Arbete som här avses är återkommande steg för steg rörelser i en bestämd riktning. I dessa ska relevanta frågor ställas och besvaras, som t.ex.:

1. Hur fokusera kraften på det som ses som det långsiktigt mest väsentliga, i en miljö som framöver präglas av växande mångfald, nya slags utmaningar och därav behov av nytänkande?
2. Hur knyta ihop det förflutna med nuet och framtiden samt länka avsikter, visioner och prioriteringar till genomförandet?
3. Hur tolka tillgänglig kunskap om trender och händelser i omvärlden (såsom Svenska kyrkans omvärldsanalyser)? Och hur forma denna kunskap till lokalt anpassade idéer och förståelse för hur trenderna mm kan komma att påverka den egna verksamheten?
4. Hur agera flexibelt genom att hålla ihop långsiktighet med kortsiktighet? Detta för att kunna lägga fast riktningar för framtiden och samtidigt lyhört ta till vara det som behöver ske kortsiktigt.
5. Hur forma, dela och samordna tankar och idéer mellan berörda intressenter till en gemensam lärprocess? Det handlar här om att genom samtal och samordning lösa upp knutar som kan finnas, skapa trygghet, förmåga att se förändring som källa till nytänkande, samt för att utveckla en gemensam förståelse för verkligheten och vägen framåt.

Genom att stärka den lokala nivån förmåga att tackla frågor som de ovan är exempel på, stärks förutsättningarna för att den verkliga förändringen oftare också blir den avsedda, dvs. att utväxlingen på de resurser som sätts in blir högre. Detta i sin tur kan ge församlingslivet bättre förutsättningar att möta samtidens utmaningar.

Rönninge den 20 juli 2018

Mats Ershammar (BA)

Kyrkomötet
Motion 2018:27
av Johan Blix m.fl.

Bank-id som identifikation vid in- och utträde

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda om det är lämpligt att kunna identifiera sig med Bank-id vid anmälan om upptagande respektive utträde ur Svenska kyrkan.

Motivering

För att upptas som kyrkotillhörig i Svenska kyrkan eller för att utträda ur Svensk kyrkan krävs en anmälan, om man inte blir kyrkotillhörig genom att döpas i Svenska kyrkans ordning. Denna anmälan ska vara skriftlig när det gäller vuxnas upptagande i Svenska kyrkan.

När det gäller utträde ur Svenska kyrkan, för vuxna, finns två olika sätt. Antingen görs anmälan personligen hos kyrkoherden, eller att man lämnar en egenhändigt undertecknas handling (29 kap. i kyrkoordningen).

Det är viktigt att kyrkoherden säkerställer att anmälan om utträde eller upptagande görs av just den person som avses, dvs. kyrkoherden måste på något sätt säkerställa att inte någon annan person än den uppgivne har gjort anmälan om upptagande eller utträde ur kyrkan. För att i någon mån säkerställa detta skickas alltid bevis om utträde eller upptagande till den aktuella personens folkbokföringsadress, även om annan adress uppgivits.

Om anmälan om utträde skriftligen inkommer till kyrkoherden utan att det finns en egenhändigt undertecknad handling så registreras den inkomna handlingen och komplettering begärs. Detta är ganska vanligt i dag. Man begär utträde genom e-post, fax eller på andra elektroniska sätt. Om komplettering inte inkommer förfaller ärendet. Om korrekt komplettering inkommer hanteras ärendet och då räknas det ha inkommit när den första felaktiga anmälan inkom. Datumen kan här ha stor betydelse.

I dag kan man ”skriva under” sin självdeklaration (inkomstdeklaration) med Bank-id. Man kan också byta PPM-fonder med Bank-id.

Det är rimligt att utreda om man inte också kan identifiera sig vid upptagande i eller utträde ur Svenska kyrkan med Bank-id.

Täby den 19 juli 2018

Johan Blix (ÖKA)

Karin Janfalk (ÖKA)

Margareta Karlsson (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2018:28
av Tomas Rosenlundh m.fl.

Utlandskyrkan och clearingsystemet för kyrkliga handlingar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för att utlandskyrkan ska ingå i clearingsystemet vad gäller de kyrkliga handlingarna, med en utvidgning till att gälla någon form av ersättning även vid välsignelse över borgerligt ingått äktenskap i de fall juridisk vigsel inte kan genomföras.

Motivering

Ett par tänkte gifta sig till sommaren 2018 och de planerade att ha sin vigsel i Svenska kyrkan i utlandet, i Rom. De tar kontakt med församlingen i Rom och får då veta att även om kyrkan inte har vigselrätt i Italien, kan de efter att ha haft borglig vigsel i Sverige ha en så kallad ”Kyrklig välsignelse över borgligt ingånget äktenskap” som skulle kosta 700 €. Svenska kyrkan i Rom beskriver det som att välsignelsen är mycket lik en vigsel och att betalningen ska betraktas som en donation till församlingen. Svenska kyrkan i Rom och även i många andra länder har inte vigselrätt i landet.

Paret blir förvånande över att de som medlemmar i kyrkan ska betala för sin vigsel då de trodde att den ingår i medlemsavgiften. De reagerade också över att avgiften skulle betraktas som en donation. De tar då kontakt igen och får veta att så här fungerar det, varvid de lätt förbittrade skickar in sina utträdesansökningar till den församling de tillhör, en församling i Göteborg.

Resultatet blir att församlingen förlorar två medlemmar. Förutom den mänskliga och trosmässiga aspekten att det är sorgligt när människor kapar banden till kyrkan, så finns det också en ekonomisk aspekt. Två välutbildade personer med bra inkomst som förmodligen betalar mer per år i medlemsavgift än de 700 € som församlingen i Rom skulle få betalt, betalar nu och i fortsättningen ingenting och kanske för resten av livet.

Rom gör inte annorlunda än utlandskyrkan i övrigt. Clearingsystemet reglerar bara förrättningar dvs. dop, konfirmation, vigsel och begravning. Den kostnad som uppstår bör utvidgas till att gälla någon form av ersättning även vid välsignelse över borgerligt ingått äktenskap och alltså även i de fall juridisk vigsel inte kan genomföras.

Det är inom utlandskyrkan inte ovanligt att folk ifrågasätter varför medlemsavgiften inte täcker åtminstone en del av kostnaden. Samtidigt finns det en förståelse för att det medför en högre kostnad att bedriva verksamhet i utlandet än hemma och att man till viss del kan vara beredd att betala för det. Men om det skulle kunna vara en tjänst som inte kostar något extra utöver medlemsavgiften, kan det medföra ett ökat medlemstal och ett behållt medlemskap till kyrkan.

Vi är helt övertygade om att i förlängningen skulle kyrkan vinna goodwill och anseende och även rent ekonomiskt tjäna på ett sådant system eftersom det med viss sannolikhet skulle medföra att folk väljer att stanna kvar, komma tillbaka, eller komma som nya medlemmar. Med ett förändrat system skulle det innebära att när någon medlem väljer att ha sin vigsel, dop eller erhålla välsignelse i någon av Svenska kyrkans utlandsförsamlingar så står hemförsamlingen för kostnaderna, precis som hemförsamlingen gör om man väljer att vigas eller döpas i någon annan församling i Sverige.

Det finns inget relevant skäl till att göra skillnad på om vigseln sker i utlandet eller i Sverige så länge den sker inom Svenska kyrkan.

Göteborg den 20 juli 2018

Tomas Rosenlundh (ÖKA)

Birgitta Axelsson Edström (ÖKA)

Johan Blix (ÖKA)

Karin Janfalk (ÖKA)

Margareta Karlsson (ÖKA)

Anders Nihlgård (ÖKA)

Hanna Unger (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2018:29
av Tomas Rosenlundh m.fl.

Kommunikationsstrategi

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en kommunikationsstrategi med mål att ge generell information till våra medborgare om vad Svenska kyrkan gör och står för.

Motivering

Under maj månad 2018 lämnade 6 691 medlemmar Svenska kyrkan vilket är den högsta utträdessiffran hittills under en maj månad enligt Svenska kyrkans egen statistik. Det här är en av Svenska kyrkans stora utmaningar inför den mandatperiod som nu står framför oss och en trend som vi behöver bryta eftersom vi med alla utträden tappar ekonomiska förutsättningar att fortsättningsvis även kunna göra skillnad. Svenska kyrkan gör skillnad, men vet våra medborgare vad Svenska kyrkan bidrar med?

I den utmärkta utredningen som presenterades i februari 2018 *Medlemmar i rörelse* påpekar man, mot bakgrund av vad som framkommit i studien, att det mesta talar för att Svenska kyrkan på sikt kommer bli betydligt mindre och att banden till kyrkan försvagas. De framtida medlemmarna kommer inte vara kyrkotillhöriga av slentrian utan väljer i vilka sammanhang som det är värt att finnas med i. Utmaningen för Svenska kyrkan är att underlätta för våra medlemmar att göra ett rimligt val. Kyrkoordningen har slagit fast att Svenska kyrkan ska vara till för alla oavsett hur långt man kommit på trons väg.

Det brådskar. Trenden är att vi om några år är nere på ett medlemstal på 50 procent och under det och det är också ett tecken på att vi som Svenska kyrkan inte når ut till allmänheten med information om den skillnad vi gör i samhället. Det här tarvar också till eftertanke och självrannsakan. Tid för samtal med varje medlem som lämnar kyrkan för att få inspel på vad som kan göras annorlunda och kanske också en förklaring vid detta tillfälle vad de får i sitt medlemskap. Gudstjänster som anpassas till situationen, stöd i svåra livssituationer, diakoni som gör skillnad, möte med ungdomar, musiken som flödar i våra kyrkor samt det kulturarv vi förvaltar i våra kyrkor.

Kommunikationsstrategin bör innehålla ett samlat grepp där press, Facebook, Twitter, Instagram och andra kanaler används som kan vara aktuella under de nu fyra år som ligger framför oss. Planen bör gälla de kommande fyra åren och målet är att möta de vikande medlemssiffrorna genom att ta fram en strategi. I strategin ska även verktyg tas fram att användas på församlingsnivå för att möta de som vill lämna genom att bjuda in till samtal om ett varför, så att vi som kyrka lär oss av varje individ som väljer att lämna Svenska kyrkan.

Mot 2018:29

Om fyra år vet vi att om vi gjort rätt, nått ut till medborgarna och brutit nedgången i det medlemstapp vi nu ser.

Göteborg den 20 juli 2018

Tomas Rosenlundh (ÖKA)

Birgitta Axelsson Edström (ÖKA)

Johan Blix (ÖKA)

Margareta Karlsson (ÖKA)

Anders Nihlgård (ÖKA)

Hanna Unger (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2018:30
av Sten Janson m.fl.

Huvudmannaskapet för begravningsverksamheten

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att dels utvärdera hur Svenska kyrkan sedan år 2000 hanterat sitt myndighetsansvar för begravningsverksamheten, dels utreda konsekvenserna av en överföring av huvudmannaskapet för begravningsverksamheten från Svenska kyrkan till kommunerna.

Motivering

1995 tog riksdagen beslutet om ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan från 1 januari 2000. En del av beslutet var att staten anförtrodde åt Svenska kyrkans församlingar att fortsatt vara huvudmän för begravningsverksamheten med undantag för Stockholm och Tranås där kommunen redan tidigare varit huvudman. En tidigare utredning från 1972 (den Myrdalska utredningen) hade i sitt slutbetänkande föreslagit att också begravningsverksamheten skulle lyftas från kyrkans förvaltning i samband med en skilsmässa mellan kyrka och stat, och att kommunerna skulle ta över huvudmannaskapet men med möjlighet att överlåta åt en kyrklig församling att på entreprenad utföra verksamheten.

Men beslutet 1995 innebar att riksdagen lät kyrkan få ett fortsatt ansvar för begravningsverksamheten. Det fanns flera orsaker till det: de flesta begravningsplatserna var kyrkogårdar runt en kyrkobyggnad, Svenska kyrkan har i alla tider skött begravningsverksamheten och gjort det bra, det fanns inget tryck från kommunerna att överta verksamheten och det underlättade förändringen av kyrka–stat–relationen om kyrkan ändå fick behålla den stora del av sin verksamhet som begravningsväsendet utgör.

Detta innebar att Svenska kyrkan från 1 januari 2000 fick av staten två viktiga uppdrag, dels att fortsatt vara ett evangelisk-lutherskt trossamfund som framträder som församlingar och stift (lag om Svenska kyrkan 1 §), dels att fortsatt vara huvudman för begravningsverksamheten enligt begravningslagen (1990:1144).

Men idag, 18 år senare är situationen något förändrad. Jan-Olov Aggedal och Bo Silfverberg har i sin skrift *Begravningsverksamheten och Svenska kyrkan – Ett samhällsansvar i tiden?* (Verbum 2018) lyft fram ett antal faktorer som gör det angeläget för Svenska kyrkan att på kort eller lång sikt ompröva frågan om den fortsatt ska vara huvudman för begravningsverksamheten. Det Aggedal och Silfverberg noterar som har hänt sedan 2000 är bl.a.:

- ♦ Svenska kyrkan har stabiliserats som trossamfund; behovet av begravningsverksamheten som ett myndighetsuppdrag är inte längre påtagligt. Kyrkan bör snarare med vikande medlemstal kraftsamla och fokusera på sitt kärnuppdrag: att vara en missionerande och öppen evangelisk-luthersk folkkyrka.

- ◆ Sverige har blivit ett invandringsland i högre utsträckning och medlemstalet i Svenska kyrkan sjunker. 2024 bedöms mindre än 50 procent av befolkningen tillhöra Svenska kyrkan.
- ◆ Riksrevisionen har riktat kritik mot länsstyrelserna för brister i rekrytering och utbildning av begravningsombuden. Likaså har kritik riktats mot hur Svenska kyrkans församlingar informerar om sitt samhällsuppdrag. Rågången mellan kyrkans evangeliska uppdrag och samhällsuppdraget menar man är otydlig. Det finns risk för att kyrkans församlingsverksamhet blandas ihop med dess begravningsverksamhet.
- ◆ Den pastorala ledningen över begravningsverksamheten har förstärkts genom några beslut på senare år. År 2012 beslutades att kyrkoherden skulle leda all verksamhet i församlingar och pastoratet, således även begravningsverksamheten. Strukturbeslutet 2012 innebar också att de av kyrkofullmäktige tillsatta begravningsnämnderna i större församlingar och pastorat försvann tillsammans med den speciella kompetens som utvecklats där, och kyrkorådet blev verkställande organ inte bara för församlingsfrågor utan också för begravningsfrågorna. Kyrkomötets beslut 2017 innebär dels utökad tillsyn från stiftet över hur församlingarna sköter sin begravningsverksamhet, dels krav på pastorat och församlingar att fastställa riktlinjer för verksamheten.
- ◆ En stor förändring av systemet skedde 2016 när en enhetlig och s.k. solidarisk begravningsavgift infördes i hela landet med undantag för de kommuner som har kommunalt huvudmannaskap: Stockholm och Tranås. Speciellt i Stockholms kranskommuner har detta väckt irritation eftersom begravningsavgiften där höjts dramatiskt och uppvaktningar till regeringen i frågan har skett, bl.a. från Solna kommun.

Vi undertecknare av denna motion menar att det är angeläget för Svenska kyrkan att analysera och utvärdera det uppdrag kyrkan fick av staten vid relationsförändringen år 2000 att vara huvudman för begravningsverksamheten. Vi föreslår att kyrkostyrelsen låter tillsätta en grupp med bred kompetens som dels gör denna analys och utvärdering, dels i ett framtidsperspektiv utreder konsekvenserna av en överföring av huvudmannaskapet för begravningsverksamheten från Svenska kyrkan till kommunerna.

Vi vill dessutom framföra tanken att ett ämne för ett eventuellt tematiskt kyrkomöte 2021 kunde vara just begravningsverksamheten i Svenska kyrkan och hur kyrkan vill ställa sig till detta uppdrag i framtiden – under förutsättning att kyrkomötet efter utvärdering av det tematiska kyrkomötet 2019 beslutar om ett nytt tematiskt kyrkomöte 2021. Den utredning vi föreslår i motionen kunde då vara en grund och utgångspunkt för en tematisk kyrkomötesberedning i denna för kyrkan ytterst angelägna framtidsfråga.

Göteborg den 20 juli 2018

Sten Janson (POSK)

Hans-Olof Andrén (POSK)

Stefan Linderås (POSK)

Jörgen Åkesson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:31
av Hanna Unger m.fl.

Tillgängligheten i lokaler och verksamheter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att implementera policydokumentet *En kyrka för alla*,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att se över möjligheten att utveckla tillgänglighetsfunktionen i *Kyrkguiden*.

Motivering

Vi har båda erfarenhet av olika funktionsvariationer, både genom våra yrken och i våra privatliv. Vi ser att våra lokaler och verksamheter inte alltid är tillgängliga för alla. När det talas om tillgänglighet handlar det oftast om sådana grundläggande saker som ramper och hörhjälpmedel. Förvånande nog är det trots detta inte sällan som det finns brister också vad gäller den typen av anpassningar. Tillgänglighet handlar dessutom om så mycket mer. Det finns många exempel på funktionsvariationer som behöver vissa anpassningar för att kunna besöka våra lokaler och medverka i gudstjänster och andra verksamheter. Det kan behövas texter på lätt svenska, tydliga markeringar för att synskadade ska se trappor osv. Framförallt behövs ett gott bemötande där den enskilda välkomnas och tas i anspråk med de gåvor hen har fått.

Det finns ett policydokument *En kyrka för alla* som getts ut av Sveriges kristna råd. Vi ser dock att det skulle behöva implementeras och levandegöras i vår kyrka. I det finns en god grund för en funktionsvariation som kan hjälpa oss i arbetet med det så viktiga bemötandet. Där finns också några mål vi som kyrka förbundit oss att arbeta mot. Hur ska vi kunna göra det om vi ute i stift och församlingar inte känner till dem?

I *Kyrkguiden* finns det en rullstolssymbol. Om en klickar på den står det: ”Platsen är tillgänglighetsanpassad”. Vad innebär det egentligen? Tillgänglighetsanpassad för vem, på vilket sätt? En av oss är rullstolsanvändare och kan inte ens ta sig över tröskeln till två kyrkor som är markerade som tillgängliga i *Kyrkguiden*. Då är det ändå en rullstol som är symbol för tillgänglighet i appen.

I Västragötalandsregionen finns det en databas där en kan söka på tillgänglighet i olika lokaler, främst i regionen men även i andra delar av landet. Den heter Tillgänglighetsdatabasen (www.t-d.se). Där finns utförlig information utifrån många olika människors behov.

Vi ser att det skulle vara en stor fördel för personer med olika funktionsvariationer att kunna söka på Svenska kyrkans olika lokaler och få detaljerad information om vilka anpassningar som finns. Det skapar trygghet och möjliggör för individen att göra en bedömning av vilka möjligheter och svårigheter ett besök i lokalen innebär.

Det skulle också vara en resurs för församlingarna i deras tillgänglighetsarbete. Genom att fylla i vilka anpassningar som finns blir det även tydligt inom vilka

Mot 2018:31 områden församlingens tillgänglighetsarbete behöver utvecklas. Både anställda och förtroendevalda får ett bra verktyg och underlag för arbete beslut.

Svenska kyrkan har redan *Kyrkguiden* där information om våra lokaler finns samlad. Vårt förslag är därför att tillgänglighetsfunktionen i *Kyrkguiden* utvecklas istället för att vi ansluter oss till Tillgänglighetsdatabasen.

Lund, Lerum och Vingåker den 17 juli 2018

Hanna Unger (ÖKA)

Elise Solberg (ÖKA)

Margareta Karlsson (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2018:32
av Berth Löndahl

Förhållandet mellan pastorat och församling

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera en förändring, så att ordförande i församlingsråden tillsätts av församlingsrådet självt och att församlingsråden har att tillsammans med kyrkofullmäktige godkänna församlingsinstruktionen.

Motivering

Med strukturutredningens genomförande har det skett en förskjutning mellan församlingarnas och pastoratets beslutsrätt. Vad som tidigare oftast var självständiga pastorat har i dag blivit församlingar inom ett större pastorat med följd att man som församling har en påtagligt begränsad självständighet och beslutsrätt. På flera punkter skulle en förändring vara önskvärd för att inte lokalt förlora i initiativkraft och samhörighet, närhet och samverkan, för att nu använda strukturutredningens egen titel.

Kyrkomötet bör därför uppdra till kyrkostyrelsen att initiera följande förändringar:

1. Församlingsråden bör själva utse sin ordförande, inte pastoratets kyrkofullmäktige, även om detta i nuläget kan delegera frågan till församlingsrådet. Skälen till en sådan förändring är dels att samma regler då skulle gälla för ordförande som vice ordförande, dels att församlingsrådets ställning skulle stärkas och försvåra att ordförandeposterna blir en förhandlingsinsats för nomineringsgrupperna i kyrkofullmäktige.
2. Församlingsråden bör vara med och godkänna församlingsinstruktionen i de delar som avser den egna församlingen, inte bara vara remissinstans. Idag godkänns denna enbart av kyrkofullmäktige med risk att pastoratets församlingar blir överkörda i fråga om t.ex. gudstjänstlivets utformning.

Båda dessa förändringar skulle återge församlingarna mer av deras självständighet och beslutsrätt, en viktig förändring för att inte förlora det lokala engagemanget.

Bunkeflo den 24 juli 2018

Berth Löndahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2018:33
av Berth Löndahl m.fl.

Gudstjänstlivets kris

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en ”kriskommission” för gudstjänstlivets utveckling.

Motivering

Att gudstjänstlivet befinner sig i kris i Svenska kyrkan är knappast någon nyhet. Statistiskt lär endast 20 procent av församlingarnas huvudgudstjänster samla fler än 20 deltagare. Men krisen är vidare än enbart antalet deltagare, det finns även en osäkerhet kring vilka gudstjänster som ska firas, hur de ska utformas, vilken karaktär en gudstjänst ska ha för att samla deltagare.

Under de senaste decennierna har antalet gudstjänstfirare i huvudgudstjänsten haft en konstant och ansevärd nedåtgående trend. Inte under något år under innevarande sekel har antalet deltagare ökat. Förhoppningarna att den nya kyrkohandboken ska ändra detta lär inte infrias. Det krävs andra grepp än en ny kyrkohandbok.

Att under så många år haft en nedåtgående trend utan att en kriskommission tillsatts är olyckligt. Detta borde ha skett för många år sedan. Det är dock bättre sent än aldrig. En krisgrupp behöver tillsättas för att analysera orsaker, åtgärder men också utvärdera de sammanhang som faktiskt finns, där tendensen brutits och där antalet gudstjänstfirare ökat. Finns det gemensamma faktorer som orsakar en sådan positiv utveckling? Den statistik som i dag finns tillgänglig ger inte tillräckliga svar. Vissa iakttagelser kan dock enkelt göras, som t.ex. att kontinuitet i fråga om tider, platser och ansvarig präst är viktigt. Att förkunnelsen är central är ett annat exempel, liksom att det finns ett aktivt ansvarstagande lekfolk.

Men en kriskommission skulle inte enbart ha till uppgift att utreda orsaker till nedgången, ta fram positiva exempel och gemensamma faktorer som bryter trenden utan också ge stöd till stift och församlingar så att uppgivenheten stävjas och frimodigheten växer.

En kyrka utan ett levande gudstjänstliv förlorar till sist sitt existensberättigande. Att fira gudstjänst är den för kyrkan absolut nödvändiga handlingen.

Bunkeflo den 24 juli 2018

Berth Löndahl (FK)

Kjell O Lejon (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2018:34
av Berth Löndahl

Utred församlingsbegreppet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur begreppet församling i dag ska förstås, detta inte minst utifrån de förändringar som strukturutredningen medfört.

Motivering

En konsekvens av strukturutredningens genomförande har blivit att själva församlingsbegreppet blivit otydligt och på många platser inte längre är direkt knutet också till den gudstjänstfirande församlingen.

Flera stora pastorat har valt att bli enförsamlingspastorat, andra att dela in pastoratet i några större församlingar inom vilka det finns verksamhetsområden. En följd har blivit att en tidigare förståelse av församlingen som dels den gudstjänstfirande gemenskapen, dels en rimligt stor territoriell enhet har blivit upplöst.

Begreppet församling har aldrig varit entydigt, inte minst beroende av spänningen mellan den territoriella förståelsen och gudstjänstens gemenskap. Primärt har det dock varit knutet till själva gudstjänsten medan den territoriella har varit sekundärt, dvs. det område inom vilket dess boende samlas till gudstjänst. Gudstjänstdeltagarna tillhörde helt enkelt ungefär samma socken, som det en gång hette.

Om begreppet församling förr inte var helt enkelt att definiera, så har det i dag närmast förlorat sin innebörd och används på ett ytterligt oklart sätt. Det exempel som för undertecknad är närmast är Malmö. Där är vad som borde vara självklara församlingar – gudstjänstfirande gemenskaper – inte längre församlingar. De har inte ens en församlingsherde utan lokal arbetsledare. I stället för att ge varje sådan enhet status av att vara församling, så kallas de numera enbart ”kyrka”. Men fler exempel på oklarheter skulle kunna hämtas från andra delar av landet, vilket också visar på att församling förstås olika på olika håll.

Bunkeflo den 24 juli 2018

Berth Löndahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2018:35
av Berth Löndahl m.fl.

Nystart av församlingar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till ett program för att nystarta församlingar som förlorat mycket av sitt gudstjänst- och församlingsliv.

Motivering

På alltför många håll finns inom Svenska kyrkan en uppgivenhet i gudstjänst- och församlingslivet. Antalet medlemmar kan vara rimligt stort, ekonomin tillräckligt god men gudstjänstfirarna är få och de som aktivt deltar i församlingslivet är inte heller många.

Ekonomi och medlemsantal uppehåller kanske församlingen genom att det finns ett antal anställda, de kyrkliga handlingarna har en fortsatt ganska stark om än allt svagare ställning och en viss verksamhet uppehålls men själva kärnan är om inte död så inte sällan döende. En nystart behövs, initiativ behöver tas, modeller för hur ”man börjar om från början” krävs.

Inom flera av de svenska frikyrkorna finns program och modeller för hur man etablerar nya församlingar. I Svenska kyrkan behöver ibland nya församlingar startas i städernas nybyggnadsområden, men vanligare är att gamla etablerade församlingar behöver nystarta. Typiskt är då ofta att man väljer att ordna sådant som gör att många kommer vid enstaka tillfällen men detta bygger inte församling. Att verkligen få en församling att långsiktigt börja leva kräver både helt andra initiativ och en ny iver för människors omvändelse, tro och bekännelse till Jesus Kristus. Ofta börjar en sådan nystart och ett församlingsbyggande i de små sammanhangen av undervisning, delande av den kristna tron, bönemenskap och att samlas till mässan – olika och avgörande sätt att mötas men med ett tydligt fokus i den kristna trons bekännelse.

Det vore därför angeläget att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett sådant nystartsprogram för ”sovande” församlingar. Behovet är stort och det brådskar, alltför många goda präster och lekfolk förlorar sin entusiasm och fastnar i uppgivenhet och en känsla av att det finns ingenting att göra åt situationen. Från flera frikyrkor liksom från EFS finns goda erfarenheter att hämta.

Bunkeflo den 24 juli 2018

Berth Löndahl (FK)

Kjell O Lejon (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2018:36
av Berth Löndahl

Utvärdera strukturutredningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning med uppgift att utvärdera vilka konsekvenser, positiva och/eller negativa, som strukturutredningens genomförande fått och så även föreslå nödvändiga åtgärder för att komma till rätta med eventuella problem som kan ha uppstått.

Motivering

Att upprepat återkomma med en motion i samma ärende är förmodligen inte tillbörligt. Inte desto mindre är det nödvändigt – och kanske kan en ny mandatperiod också medföra en annan syn på frågan om att utvärdera strukturutredningen och dess konsekvenser.

Den s.k. strukturutredningens förslag genomfördes för hela Svenska kyrkan (med undantag för Göteborgs kyrkliga samfällighet) den 1 januari 2014. Med 2018 års utgång blir det således för fem år sedan. Ännu har ingen utvärdering gjorts av följderna, som på många håll har blivit stora och inte alltid med gott resultat. Det är därför av nöden att snarast göra en utvärdering, som, om kyrkomötet bifaller motionen, ändå inte kommer att ligga färdig förrän om ytterligare minst ett år. Det betyder att ärendet brådskar, att det ska gå sex år mellan en genomgripande reforms genomförande och dess utvärdering är uppseendeväckande.

Vad har blivit bra? Vad behöver korrigeras? Vad var rentav bättre i den förra organisationen? Ett av motiven till strukturutredningens förslag var att hejda församlingsdöden. Har den intentionen också infriats? Eller finns en tendens till att stora pastorat med många församlingar också förändras till enförsamlingspastorat, vilket i så fall har minskat antalet församlingar än mer.

En utvärdering krävs inte minst utifrån exempelvis följande frågeställningar – och här återkommer jag delvis till liknande formuleringar som i min tidigare motion:

- ◆ Hur har ekonomin i pastoraten påverkats? Har den blivit bättre eller sämre?
- ◆ Har den organisatoriska förändringen främjat främst verksamheten eller administrationen? Det finns en tendens i stora organisationer att man med förändringar mer löser administrativa problem än verksamhetsrelaterade.
- ◆ Vilka konsekvenser har förändringen av var besluten fattas fått? Har beslutsprocesserna blivit snabbare med kortare beslutsvägar eller tvärtom?
- ◆ Vilka har följderna blivit i fråga om balansen mellan de som lokalt utför den egentliga verksamheten och de administrativa kanslierna?
- ◆ Tjänstetillsättningar? Har den nya organisationen medfört fler eller färre sökande till tjänster i de stora pastoraten?

Mot 2018:36

- ◆ Vilka skillnader föreligger mellan följderna för de små landsortspastoraten och de stora pastoraten som t.ex. Lund, Helsingborg, Örebro, Malmö osv.? Har den nya organisationen varit bra eller mindre bra oavsett storlek?
- ◆ Hur uppfattar aktiva gudstjänstdeltagare, andra deltagare i kyrkans verksamhet respektive mer passiva kyrkomedlemmar förändringarna? Har gudstjänstlivet främjats av omorganisationen?
- ◆ En avsikt med strukturutredningen var att de små församlingarna skulle räddas. Har detta uppnåtts? På inte så få håll tycks trenden ha varit den motsatta, nämligen att det stora pastoratet har organiserats som en enda församling.
- ◆ Hur upplever ledamöter i församlingsråd, verksamhetsråd eller motsvarande och kyrkoråd den nya organisationen?
- ◆ Hur uppfattar kyrkans nya chefer på olika nivåer reformen? Hur bedömer tidigare kyrkoherdar som blivit arbetsledare i lokala enheter omorganisationen?

Bunkeflo den 24 juli 2018

Berth Löndahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2018:37
av Berth Löndahl m.fl.

Öka antalet församlingskollekt

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att kollekterna omfördelas så att församlingarna själva har rätt att besluta över en större andel av kollekterna än i dag och därmed att endast en mindre andel beslutas på stifts- och riksnivå.

Motivering

Sedan gammalt har andelen stifts- och rikskollekt varit dominerande bland de kollekt som upptas i församlingarnas huvudgudstjänster. Detta är olyckligt av flera skäl. Många av de centralt fastställda kollektändamålen är förvisso angelägna men en alltför stor andel uppfattas av gudstjänstfirarna som främmande, okända, onödiga och/eller oväsentliga. Ändamålen prioriteras varken av givarna enskilt eller av församlingarna. Tendensen att det blir ett pliktskyldigt pålysande av kollektändamål och lika pliktskyldigt och minimalt givande är påtaglig.

Detta bör ändras så att församlingarna själva fattar beslut om flertalet av kollekternas ändamål. Detta skulle medföra dels att för gudstjänstfirarna mer välkända ändamål skulle prioriteras, dels att församlingarna skulle få större möjligheter att bidra till olika projekt, lokalt, nationellt eller internationellt. Effekten skulle tveklöst bli ett ökat givande.

Bunkeflo den 24 juli 2018

Berth Löndahl (FK)

Kjell O Lejon (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2018:38
av Anders Brunnstedt m.fl.

Utveckling av finansiella tjänster

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur finansiella tjänster, exempelvis betalningsförmedling, kontanthantering och kapitalförsörjning, kan utvecklas för att bättre svara mot församlingars och pastorats behov,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av gällande regler och rutiner för kontant- och kollekthantering med syfte att de förenklas och anpassas till nya betalningssystem.

Motivering

Frågan om finansiella tjänster har behandlats av kyrkomötet 2005 och 2013. Finansiella tjänster omfattar bl.a. kontanthantering, betalningsförmedling och kapitalförsörjning. Behoven hos församlingar och pastorat har sedan dess förändrats. Bankernas service och tjänster har också de förändrats.

Vi går mot ett kontantlöst samhälle. Detta påverkar i hög grad exempelvis kollektmomentet i gudstjänsten. Att ta upp kollekt till kyrkligt angelägna ändamål har en lång tradition i den kristna gudstjänsten och ger församlingen möjlighet att inte bara be för dem som har det svårt utan också göra en praktisk insats. Kollekten gestaltas ofta liturgiskt, bäst kanske genom framförande under offertoriepsalmen. Denna funktion i gudstjänsten omtintegörs om kontantinsamling ersätts av elektroniska betaltjänster såsom kollektomat eller Swish. Dessutom försvinner då den anonymitet i givandet som är värdefull för många, inte bara vid små kollektgåvor utan kanske än mer vid stora.

De nya tjänsterna för betalningsförmedling, t.ex. Swish, som externa banksystem erbjuder fungerar dessutom dåligt för kyrkans verksamhet och behov t.ex. när det gäller kollekt, insamlingar, inträden och avgifter. De externa banksystemen möter inte heller de behov av kontanthantering som församlingar och pastorat under förutsebar framtid kommer att ha. Utformningen av kontanthantering och de nya tjänsterna för betalningsförmedling ger församlingar och pastorat både ökade kostnader för administration och minskade intäkter i meningen att kollekt, insamlingar, inträden och avgifter inte kan hanteras. Delvis kan det förklaras av att regelverket kring kontant- och kollekthantering är dåligt anpassat till bankernas nya tjänster inom området.

Allmänt kan betalningsförmedling definieras som att betalningsmedel överförs från en part (avsändaren) till en annan (mottagaren) av en tredje part (betalningsförmedlaren). I Svenska kyrkan finns stora betalningsströmmar som helt och hållet hanteras i externa banksystem för betalningsförmedling. Det gäller bl.a. betalning av

löner och fakturor som totalt gäller mycket stora belopp och som naturligtvis bankerna har god förtjänst av.

Kapitalförsörjning handlar om att hur man finansierar sin verksamhet. Det kan antingen ske genom att använda eget kapital eller genom att sätta sig i skuld (någon form av lånekapital).

Kyrkans verksamheter i den sociala ekonomin blir allt fler. Det är verksamheter som har allmännyttan eller medlemsnytta. De bedrivs utan vinstsyfte och ofta som en del av diakonin i den grundläggande uppgiften. Det kan t.ex. gälla stadsmission, förskola, fritidsgård, hemtjänst och boenden av olika slag. I många fall kan verksamhet inom den sociala ekonomin kräva en inledande insats av kapital. Ett annat område där församlingar och pastorat har behov av en fungerande kapitalförsörjning är begravningsverksamheten. Det kan t.ex. gälla om- och nybyggnad av krematorieanläggningar. För närvarande är församlingar och pastorat i första hand hänvisade till att lösa finansieringen med eget kapital. Att i bank utan säkerheter eller inomkyrkligt borgensåtagande låna upp kapital ställer sig mycket kostsamt. Svenska kyrkan passar dåligt in i bankernas standardiserade modeller för kreditbedömningar. I sammanhanget ska framhållas att kyrkokansliet har en bra dialog med ett par av storbankerna i syfte att ge församlingar och pastorat mer rättvisa kreditbedömningar. Sedan länge finns det också en viss möjlighet till ”internkredit” via Kyrkkontot, en verksamhet som kanske skulle kunna utvecklas. I de fall när kyrkan gör en annan riskbedömning än bankerna kanske inomkyrkliga borgensåtaganden kunde vara en framkomlig väg till lägre räntekostnader.

Församlingarnas och pastoratens möjligheter att få kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) vid vård- och underhållsgärder för kyrkobyggnader är begränsade. KAE varierar beroende på typ av åtgärd men i normalfallet kan 50 procent av kostnaden täckas av KAE. Församlingen eller pastoratet måste som egen insats alltså finansiera resten.

Ofta är församlingars eller pastorats största tillgångar kyrkobyggnader. Dessa får inte belånas och därmed kan inte banker bistå med en lånefinansiering till rimliga villkor. Att stödja pastorat och församlingar med väl anpassade kapitalförsörjningstjänster är angeläget. Avsaknad av dessa tjänster kan i värsta fall medföra att angelägen verksamhet inom den sociala ekonomin inte kan startas upp eller att viktiga vård- och underhållsåtgärder för kyrkobyggnader inte genomförs.

Det finns flera bra exempel på hur Svenska kyrkans nationella nivå, i sin främjande roll, har tagit initiativ till utveckling av tjänster som är väl anpassade till behov i pastorat och församlingar. Bland dessa kan följande initiativ nämnas: Kyrkans försäkring AB – som erbjuder försäkringslösningar för de behov som finns inom kyrkans verksamhet, GIP – en för Svenska kyrkan gemensam IT-plattform som bygger den infrastruktur som behövs för gemensamt systemstöd, GAS – ett gemensamt administrativt systemstöd för ekonomi- och löneadministration anpassat till kyrkans verksamhet, Kyrkkontot – ett koncernkonto som används för hanteringen av kyrkoavgifter och KOB – ett kollekt- och betalssystem för betalningsströmmarna mellan kyrkliga enheter. Det bör därför utredas om nya tjänster kan utvecklas som kraftfullare stödjer församlingars och pastorats behov av betalningsförmedling inklusive kontanthantering och av kapitalförsörjning.

Vi föreslår alltså att kyrkostyrelsen ges i uppdrag att utreda hur nya finansiella tjänster inom t.ex. betalningsförmedling, kontanthantering och kapitalförsörjning kan tillhandahållas församlingar och pastorat samt att göra en översyn av regelverken kring kontant- och kollektshantering. Vi önskar en utveckling av och ett komplement till redan etablerade gemensamma tjänster inom administrations- och ekonomiområdet

samt att regelverken kring kontant- och kollektioner förenklas och anpassas till nya betalningssystem som t.ex. Swish.

Mot 2018:38

Falun m.fl. orter den 24 juli 2018

Anders Brunnstedt (POSK)

Hans-Olof Andrén (POSK)

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Mats Hagelin (BA)

Peter Bernövall (POSK)

Niklas Grahn (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:39
av Anna Karin Hammar m.fl.

Stöd till kvinnors folkhögskola i Gaza

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i Svenska kyrkans internationella arbete i Palestina/Gazaområdet särskilt prioritera att stärka kvinnors möjlighet att delta i och påverka samhällsutvecklingen bland annat genom stöd till långsiktiga utbildningsinsatser.

Motivering

Kvinnorna i Gaza lever i ett av världens mest utsatta områden. Två miljoner människor lever i princip instängda på ett område så litet som en tredjedel av Öland. Genom kriget 2014 har många kvinnor berövats sina studiemöjligheter och tvingats att gifta sig som väldigt unga. Blockaden av Gaza bidrar till att vatten och elektricitet är bristvaror och medför att försörjningen av familjerna sviktar.

Under sommaren 2018 intensifierades konflikten mellan Israel och Palestinska organisationer. Försök till vapenvila och initiativ till en nedtrappning av fientligheterna tas. Ännu, mer än 50 år efter okkupationens början, har dock några långsiktiga lösningar inte kunnat formos. Den humanitära situationen i Gaza förvärras kontinuerligt, och samhällsfunktionerna vittrar sönder.

Kvinnors utbildning är en av forskning dokumenterad nyckel till framgång för både familj och samhälle. Därför har demokratiutbildningscentret Civitas i Gaza beslutat att försöka satsa på att bygga upp en internationell folkhögskola med utbildning särskilt för kvinnor. Genom samarbete med Sjöviks folkhögskola och Kista folkhögskola har förtroende uppstått och en vision vuxit fram om vad som skulle kunna vara en möjlighet för kvinnor i Gaza att påverka sin egen situation under det dubbla trycket av patriarkala auktoritära mönster jämte en okkupation och blockad som leder till svåra humanitära umbäranden. I denna situation har kvinnor själva tagit initiativet till att starta en internationell folkhögskola för kvinnor som skulle kunna ge utbildning i såväl engelska, som internet, som internationellt utbyte med kvinnor som lever i svåra situationer och har funnit coping strategies som kan fungera även under svåra omständigheter i Gaza. Detta initiativ är ett utmärkt exempel på insatser som kan stärka den långsiktiga positiva utvecklingen i Gaza, och bör kunna vara ett område som Svenska kyrkans internationella arbete stödjer.

Civitas kontaktperson i Sverige med avseende på uppbyggnaden av Kvinnornas i Gaza internationella folkhögskola är Lena Lönnqvist, tidigare rektor på Sjöviks folkhögskola. Civitas har sedan 2007 erhållit stöd till demokratiutbildning från Palme-centret och har en väl betrodd och reviderad verksamhet. Tanken är att Gaza Women's International Folk High School växer fram som ett program under Civitas tills möjlighet finns att stå på egna ben.

Mot 2018:39

Svenska kyrkan föreslås att bistå med tre miljoner kronor första året med om möjligt början år 2019 för igångsättning, utbildning av lärare i folkhögskolans idé och ethos, internationellt utbyte mellan mödrar i Gaza och t.ex. Mentor Mothers i Kapstaden i Sydafrika jämte inköp av datorer och hyra av lokaler. De två följande åren reduceras kostnaderna med en miljon kronor.

Uppsala den 25 juli 2018

Anna Karin Hammar (S)

Åsa Ingårda (C)

Anders Åkerlund (C)

Margareta Winberg (S)

Kyrkomötet
Motion 2018:40
av Anders Ahl

Utfasning av elektronik som innehåller kobolt

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan fasar ut elektronik som innehåller kobolt där det inte kan garanteras att utbrytningen följer grundläggande mänskliga rättigheter och etiska riktlinjer.

Motivering

Det är av yttersta vikt att vår konsumtion inte ställer till ett elände för våra medmänniskor. Svenska kyrkan arbetar på olika sätt aktivt med att verka för att vi ska ha en rättvis konsumtion. En konsumtion som inte skadar vår miljö eller skapar lidande för människor och djur.

En fråga som har lyfts på senare tid, men samtidigt inte fått den uppmärksamhet den förtjänat, är frågan om kobolt och dess utvinning.

Kobolt är en metall som är en huvudkomponent till batterierna vi använder i till exempel våra mobiltelefoner och surfplattor.

Tyvärr skapar utvinningen av kobolt ett stort lidande på vissa platser i världen. Denna åtråvärda metall utvinns i regel som en biprodukt av koppar eller nickel. Detta sker ofta i storskalig form, men dessvärre även för hand. En stor majoritet av kobolten på marknaden kommer från gruvor i Afrika.

Amnesty International har hissat varningsflagg för kobolt då det förekommer brott mot mänskliga rättigheter vid utbrytning av kobolt i Kongo-Kinshasa. Barnarbete är tyvärr inte ovanligt. I våras gick till exempel Swedwatch ut i media med budskapet att den ökade användningen av kobolt leder till ökat barnarbete.

Forskning pågår för att göra bland annat batterier mindre beroende av kobolt. Som kyrka med vår etiska utgångspunkt har vi dock inte tid att vänta på den långsiktiga utvecklingen utan bör leda utvecklingen genom att ligga i framkant med att ställa krav på att utvinning ska ske i respekt för grundläggande mänskliga rättigheter och etiska riktlinjer. Svenska kyrkan bör sträva efter att fasa ut elektronik som innehåller kobolt där det inte kan garanteras att utbrytningen följer grundläggande mänskliga rättigheter och etiska riktlinjer. Den elektronik som redan köpts in är inget att göra åt, men på sikt kan vi fasa ut denna elektronik enligt ovan ställda krav.

Vår kyrka kan inte göra allt, men vi kan dra vårt strå till stacken. Det är ovärderligt.

Skoghall den 17 juni 2018

Anders Ahl (SD)

Kyrkomötet
Motion 2018:41
av Johan Blix och Margareta Karlsson

Kyrkotillhörighet för utländska medborgare

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att ändra bestämmelserna om kyrkotillhörighet i 29 kap. 1 § i kyrkoordningen, så att paragrafens första stycke lyder: ”En person som är svensk medborgare, eller utländsk medborgare bosatt i Sverige, får upptas i Svenska kyrkan.”

Motivering

Den nuvarande formuleringen av paragrafen lyder: ”En person som är svensk medborgare, eller utländsk medborgare bosatt i Sverige, får tillhöra Svenska kyrkan.”

Den nuvarande formuleringen får som konsekvens att kyrkotillhöriga som är utländska medborgare mister sin kyrkotillhörighet när de bosätter sig utomlands, så sker icke med kyrkotillhöriga som är svenska medborgare.

Bestämmelsen är troligen att arv från 1951 års religionsfrihetslag där det fanns en koppling mellan kyrkotillhörighet (medlemskap) och medborgarskap.

Det finns knappast längre någon anledning att behandla kyrkotillhöriga olika på grund av om de är svenska medborgare eller ej.

En ändring av paragrafen skulle, förutom rättvisan, innebära att mycket onödig administration skulle upphöra. I dag kontaktas alla utländska medborgare som varit kyrkotillhöriga, när de var bosatta i Sverige, vid en återinvandring. Man finns kvar i ett av våra register om man är döpt och/eller konfirmerad och får ett brev med fråga om man vill bli kyrkotillhörig igen. Förutom att ett sådant brev troligen förvänar mottagarna, skulle det vara bra om det inte behövde skickas ut. För svenska medborgare som är kyrkotillhöriga och flyttar utomlands och sedan återinvandrar aktiveras deras kyrkotillhörighet automatiskt vid återinvandringen. Samma sak borde gälla för utländska medborgare som är kyrkotillhöriga.

En tydlig orättvisa med det nuvarande systemet är att en svensk medborgare som är kyrkotillhörig och inte folkbokförd i Sverige har – utan kostnad – tillgång till de kyrkliga handlingarna när man besöker Sverige. Utländska medborgare som har varit kyrkotillhöriga när de bodde i Sverige har inte samma rättigheter när de besöker Sverige. De har inte ens rätt till den kyrkliga handlingen! De har kanske sjungit i kyrkokören eller varit kyrkvårdar när de bodde i Sverige.

Det är dags att ändra bestämmelserna om kyrkotillhörighet så att utländska medborgare inte diskrimineras i Svenska kyrkan.

Täby den 21 juli 2018

Johan Blix (ÖKA)

Margareta Karlsson (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2018:42
av Johan Blix m.fl.

Sekretessvarning i Kbok

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genom Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB) stadga att registren i kyrkobokföringen (Kbok) får innehålla en särskild sekretessvarning för en person när kyrkoherden har beslutat om detta.

Motivering

Kyrkans handlingar hanteras ur sekretess- och offentlighetssynpunkt på liknande sätt som myndigheters allmänna handlingar. Detta regleras i lag om Svenska kyrkan 11 § och i kyrkoordningen. Detta betyder att ”var och en” (det betyder även icke-kyrkotillhöriga) har rätt att begära ut kyrkliga handlingar. Detta gäller även kyrkobokföringen (tillhörighetsregistret, ministerialböckerna och vissa andra register). Grundregeln är att handlingarna ska lämnas ut, men en sekretessprövning ska alltid göras i det enskilda ärendet.

När folkbokföringsmyndigheten, Skatteverket, ger skydd åt en persons personuppgifter sker det genom en markering: ”Skyddad”. Denna markering slår också igenom i kyrkobokföringen så att dessa personers uppgifter inte kan skrivas ut och vi lämnar inte heller ut dem till någon som begär det. En sådan vägran kan naturligtvis överklagas till domkapitlet, som har att pröva om beslutet var riktigt.

I dag finns det fler och fler personer i våra register som, utan att ha en markering ”Skyddad” av skatteverket, inte vill att uppgifter ska lämnas ut om dem eller att det ska gå att få reda på om de finns i våra register eller ej. Detta gäller inte minst konvertiter som inte vill att uppgifter om att de är döpta ska vara offentliga. Det händer till och med att de formulerar sig: ”Jag vill döpas, men jag vill inte att ni berättar om det för någon, det vill jag i så fall göra själv.”

Enligt dataskyddsförordningen (GDPR), som nu tillämpas i Svenska kyrkan, ska man inte lämna ut uppgifter om en enskilds personliga övertygelse när det gäller religion eller filosofisk lära, utan att den enskilde samtycker därtill. Kanske borde bestämmelsen i GDPR räcka för att vi aldrig (utan samtycke) lämnar ut uppgifter ur kyrkan ministerialböcker eller tillhörighetsregister till ”var och en”. Att vara kyrkotillhörig och finnas i tillhörighetsregistret betyder definitionsmässigt att man är kristen.

Denna fråga diskuteras i kommentarerna till kyrkoordningen 54 kap. 9 § sidan 730 i 2004 års upplaga, tryckt 2005. Där menar man att det inte finns någon egentlig konflikt mellan personuppgiftslagen (PUL) och kyrkans offentlighetsprincip eftersom Lagen om Svenska kyrkan är överordnad PUL. Nu gäller GDPR och kanske står den över den kyrkliga offentlighetsprincipen?

Även om så inte skulle vara fallet finns ett behov av skydd för personuppgifter i våra register för de kyrkotillhöriga som vill ha ett sådant skydd. Det vore därför rimligt

Mot 2018:42 och bra att kyrkoherden hade en möjlighet att göra en kyrklig ”sekretessvarning” på de kyrkotillhöriga som begär det.

Täby den 21 juli 2018

Johan Blix (ÖKA)

Hanna Unger (ÖKA)

Margareta Karlsson (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2018:43
av Berth Löndahl m.fl.

Ekumeniskt medicinsk-etiskt råd

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till att ett ekumeniskt medicinsk-etiskt råd bildas.

Motivering

De etiska frågorna kring det mänskliga livets gränser – kring födelse och död – har blivit allt svårare. När börjar det mänskliga livet? I dag kan foster som föds för tidigt räddas till livet från ca graviditetsvecka 22. Vilka konsekvenser får detta för hur långt in i en graviditet en abort kan genomföras? I livets slutskede finns liknande svåra frågor. Hur ska skillnaden mellan passiv och aktiv dödshjälp definieras? Debatten om eutanasi har återkommit, hur ska kyrkan förhålla sig till detta? Andra frågeställningar är: Fosterdiagnostik? Selektiva aborter? Vad är ett människovärdigt liv?

Den tekniska utvecklingen ger alltfler möjligheter att laborera med det mänskliga. Var går gränserna för tekniska implantat i människan? Hur ska kyrkan se på AI (artificiell intelligens). När går den mänskliga värdigheten och identiteten förlorad?

Frågorna skulle kunna mångfaldigas och de lär inte bli färre utan snarare fler under de kommande åren. Därför är det angeläget att det i Sverige skapas ett kyrkligt och ekumeniskt medicinsk-etiskt råd för att bearbeta dessa frågor. Ett sådant råd bör bestå av såväl teologiskt som medicinskt och tekniskt kompetenta personer. Det vore lämpligt att kyrkostyrelsen tar initiativ till att ett sådant råd bildas.

Bunkeflo den 26 juli 2018

Berth Löndahl (FK)

Elisabeth Sandlund (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2018:44
av Anders Nihlgård m.fl.

Det allmänna prästadömet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilka konsekvenser den lutherska läran om det allmänna prästadömet kan och bör få för det svenskkyrkliga församlingslivet idag.

Motivering

Redan i Bibeln finner vi texter som talar om att vi är ett folk av präster och att alla har något att bidra med då vi samlas (1 Pet. 2:9 och 1 Kor. 14:26) och Luther förstärker detta med sin lära om det allmänna prästadömet. Varje människa har gåvor att bidra med till församlingen och vi känner alla till hur viktigt det är för oss var och en att bli tagen i anspråk. Vi är dessutom en kyrka med minskande medlemstal och resurser och därmed ett ökande behov av medlemsvård och tillvaratagande av ideella krafter.

I år har vi tagit en ny handbok i bruk i våra församlingar, en handbok som ska vara ett verktyg för församlingens gudstjänst. Tyvärr ser vi tendenser till att vår kyrka blir mer präststyrd, inte minst när det gäller gudstjänstens utformning men också vad gäller exempelvis tillsättandet av tjänster i församlingarna.

Därför menar vi att det bör göras en grundlig, praktisk-teologisk utredning av vad det allmänna prästadömet i en luthersk-evangelisk kyrka kan och bör få för konsekvenser i församlingens liv liturgiskt, pastoralt och så vidare.

Lund den 25 juli 2018

Anders Nihlgård (ÖKA)

Karin Janfalk (ÖKA)

Linda Sjöo (ViSK)

Lisa Gerenmark (ÖKA)

Johan Blix (ÖKA)

Elise Solberg (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2018:45
av Lars G Linder

Vissa jävssituationer i domkapitlen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag på förändringar i kyrkoordningen, så att tillsyns- och befogenhetsärenden avseende ledamöter och ersättare i domkapitlen handläggs av annan kyrklig instans än samma domkapitel.

Motivering

Domkapitlens uppdrag att utöva tillsyn och pröva befogenhetsärenden enligt kyrkoordningen är centralt för att stärka såväl arbetet med att förverkliga beslutade mål och inriktningar samt att upprätthålla Svenska kyrkans tro och lära.

Det är därför angeläget att ärenden alltid prövas utan att jäv kan misstänkas. Normalt hanteras rimligen jävsfrågor så, att den ledamot som bedöms jävig avstår från att delta i handläggningen och beslutet. Det är däremot mer problematiskt att hantera jävsfrågan när ärendet direkt gäller en ledamot eller ersättare i domkapitlet.

Domkapitlets arbete skapar en närhet mellan ledamöterna och ställer krav på rättframhet och integritet. Det kan därmed bli svårt att utan risk för jävssituationer pröva ärenden som direkt berör en ledamot eller ersättare i domkapitlet.

Lämpligt vore att finna en form där ärenden som direkt rör en ledamot eller ersättare i domkapitlet ska handläggas och prövas av en annan kyrklig instans än det egna domkapitlet.

Eskilstuna den 27 juli 2018

Lars G Linder (S)

Kyrkomötet
Motion 2018:46
av Lars G Linder

Avgifter för transport av urnor

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen besluta om former för att utarbeta riktlinjer inom begravningsverksamheten för transport av urnor och andra avgifter som styrs av externa aktörer.

Motivering

Svenska kyrkan ansvarar i stort sett i hela landet för begravningsverksamheten, på uppdrag av staten. Nu har dessutom bestämmelserna avseende begravningsavgiften förändrats så att den är lika stor i huvuddelen av Sverige. Numera har vi, med några undantag, samma begravningsavgift i hela landet. Begravningsverksamheten bör uppmärksammas av den nationella nivån, så att Svenska kyrkan med bibehållen kvalitet och orubbat förtroende kan fortsätta ansvara för begravningsverksamheten på sätt som hittills. Om detta finns mycket att säga.

I denna motion vill jag uppmärksamma en i sammanhanget kanske mindre men ändå principiellt viktig fråga, nämligen frågan om avgift för urntransporter. Idag beslutas sådana avgifter av varje pastorat/församling lokalt. För att bibehålla förtroendet för Svenska kyrkan som ansvarig för begravningsverksamheten bör avgifter inom området vara förhållandevis lika i hela landet. Därför bör kyrkostyrelsen, eller den kyrkostyrelsen beslutar, få i uppdrag att utarbeta nationella riktlinjer om sådana avgifter.

Eskilstuna den 27 juli 2018

Lars G Linder (S)

Kyrkomötet
Motion 2018:47
av Hans-Olof Andrén m.fl.

Ungdomsrepresentanter i kyrkomötet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta ett förslag till kyrkorättslig reglering, som medger att De Ungas Kyrkomöte får sända två representanter med förslags- och yttranderätt till kyrkomötet.

Motivering

Svenska kyrkans ungdomsrörelser har alltid haft ett stort kyrkopolitiskt engagemang även om intensiteten i engagemanget varierat över tid. Möjligheten till direkt inflytande i kyrkomötet har hämmats av att företrädare för ungdomsorganisationerna då måste ta kyrkopolitisk ställning individuellt för att ha möjlighet att bli valda. Det finns några exempel på att detta skedde: Under perioden 1986–1988 (det var treåriga mandatperioder på den tiden) invaldes två ledamöter på en obunden ungdomslista i Göteborgs stift (Eva Gadeli och Holger Sandelin). Under 1980-talet engagerade sig några förbundsordföranden kyrkopolitiskt i olika nomineringsgrupper och valdes till ledamöter i kyrkomötet (för Kyrkans Ungdom Ingemar Söderström (C) och Gunvor Hagelberg (POSK); för Ansgarsförbundet Bo Nordquist (S)). Ett antal ledamöter i förbundsstyrelserna blev också valda till kyrkomötesledamöter, exempelvis Helle Klein (S), Christian Sandblom (FP), Åsa Fernström och Åsa Ingårda (båda C) samt Sofia Eriksson och Jennie Nordin (båda POSK). Under andra perioder har ordförandena avvaktat med att ansluta sig till en nomineringsgrupp till dess de avgått som ordförande, exempelvis Svenska Kyrkans Ungas ordförande Erik Persson (nu Sjöstrand) och Amanda Carlshamre (båda POSK).

Ungdomsrörelsens kyrkopolitiska inflytande har alltså inte kunnat utövas oberoende av nomineringsgrupperna. Svenska kyrkan skiljer sig därmed kraftigt från många andra kyrkor. I exempelvis Norge sänder Ungdommens Kirkemøte fyra representanter till Norska kyrkans kirkemøte, där de har förslags- och yttranderätt.

Lutherska världsförbundets rådsmöte antog vid sitt möte i Genève i månadsskiftet juni–juli 2018 en resolution där de återigen pekar på behovet av att tydligt inkludera unga i kyrkors beslutsfattande. De skriver att:

Rådsmötet [...] uppmanar kyrkoledare att fokusera på att skapa utrymme för avsiktlig inkludering av unga. De bär med sig särskilda kompetenser, kunskaper och erfarenheter till kyrkans liv. (vår översättning)

På senare år har Svenska Kyrkans Unga och Salt (en självständig barn- och ungdomsorganisation inom Svenska kyrkan med särskild relation till EFS) arrangerat De Ungas Kyrkomöte (DUK) som gett skriftliga kommentarer till utvalda motionsförslag. I ett par år har ett forum för DUK arrangerats dagen före kyrkomötets första session, där

representanter från DUK fått presentera och diskutera sina ståndpunkter med ledamöter i kyrkomötet. Till detta forum har kallats utskottspresidier och ett par ledamöter från varje nomineringsgrupp. Erfarenheterna från forumet är hittills mycket goda. De närvarande kyrkomötesledamöterna har fått många värdefulla synpunkter som stöd i sitt beslutsfattande. Men det är förstås ännu bara en liten minoritet av kyrkomötesledamöterna som fått glädjen att möta ungdomsrepresentanterna, och därtill enbart under några få timmar före kyrkomötet. Frågor som uppkommer under utskottsbehandlingen och i debatten i plenum får ingen belysning ur ungdomsperspektiv.

Det är därför nu dags att ta steget att få med ungdomsrepresentanterna på allvar i kyrkomötesarbetet. Endast genom närvaro vid utskottsarbetet och i debatten i plenum kan ungdomsrörelsen få det inflytande den förtjänar. Kyrkostyrelsen bör därför få i uppdrag att ta fram den kyrkorättsliga reglering som behövs för att förslagsvis åtminstone två ungdomsrepresentanter ska kunna delta i arbetet i utskott och plenum med förslags- och yttranderätt.

Brämön m.fl. orter den 27 juli 2018

Hans-Olof Andrén (POSK)

Sven Gunnar Persson (POSK)

Erik Sjöstrand (POSK)

Johan Garde (POSK)

Victor Backström (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:48
av Hans-Olof Andrén

Gudstjänster och andakter på Svenska kyrkans webbplats

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppta till förnyad behandling och att verkställa kyrkomötets beslut vad avser punkterna 1 och 2 i KmSkr 2017:4.

Motivering

Kyrkomötet beslutade förra året med bifall till min motion 2017:94 (Kl 2017:11, KmSkr 2017:4):

1. att uppdra till kyrkostyrelsen att på Svenska kyrkans webbplats tillgängliggöra svenskkyrkliga poddradiogudstjänster varje sön- och helgdag.
2. att uppdra till kyrkostyrelsen att på Svenska kyrkans webbplats tillgängliggöra dagliga svenskkyrkliga poddradioandakter.
3. att uppdra till kyrkostyrelsen att tillhandahålla församlingarna plattform, struktur, lagring och distribution för poddradioverksamhet.

I kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2018:3 står det om behandlingen av detta ärende:

Sedan februari 2018 finns en teknisk plattform tillgänglig för att sända andakter och gudstjänster via svenskakyrkan.se för alla stift och församlingar som är anslutna till Svenska kyrkans gemensamma webbplats. Genom att sända via svenskakyrkan.se omfattas det musikaliska materialet av ett särskilt avtal med Stim. Information om detta har gått ut i många olika kanaler och tekniken har använts bland annat vid biskopsvigningen i mars och vid livesändningar av lokala gudstjänster.

Lösningen bygger på att stift och församlingar tillsammans fyller svenskakyrkan.se med gudstjänster och andakter, vilka även tillgängliggörs på andra plattformar, exempelvis Facebook. Tillsammans erbjuder Svenska kyrkan nu en bred digital gudstjänstverksamhet där människor är.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Punkt 3 i kyrkomötets beslut är alltså redan genomförd, vilket är mycket tillfredsställande.

Men punkt 1, att på webbplatsen tillgängliggöra svenskkyrkliga poddradiogudstjänster varje sön- och helgdag, är inte genomförd. Jag letar förtvivlat på den nationella webbsidan efter gudstjänster, men hittar inget. Söker jag på ”gudstjänst” får jag veta att det firas många gudstjänster i Svenska kyrkan, lite om vad de innehåller och hur jag hittar en gudstjänst nära mig. Detta är ju närmast ett hån mot alla dem som inte kan ta sig till en gudstjänst av olika skäl – sjukdom, ålderdom, familjesituation, resa etc. Här borde väl en länk funnits till åtminstone någon av alla de gudstjänster

som webben sägs vara full av! ”Tillsammans erbjuder Svenska kyrkan nu en bred digital gudstjänstverksamhet där människor är” stämmer inte för alla dem som ”är” på den nationella webbplatsen och letar.

Jag har förstått att röster i kyrkostyrelsen har varit kritiska mot att nationell nivå ska producera/spela in gudstjänster som kan tillgängliggöras på Svenska kyrkans webbplats eftersom det inte är nationell nivåns uppgift att fira gudstjänst. Men detta har det ju aldrig varit fråga om! Vad det gäller är att tillgängliggöra – dvs. publicera en länk till – en gudstjänst som firas i en församling och som streamas (direktsänds) och sedan finns tillgänglig som podd på webben. När nu plattformsproblemet har lösts borde detta inte vara någon oöverkomlig uppgift för kyrkokansliet att varje sön- och helgdag på Svenska kyrkans nationella webbplats publicera en länk till en vanlig svenskkyrklig huvudgudstjänst som ändå sänds på webben. Om kyrkostyrelsen anser att sådana uppgifter som är till gagn för medlemmar i samtliga kyrkans församlingar inte bör skötas av nationell nivå, trots att detta är den enklaste och bästa lösningen och trots kyrkomötets tydliga uppdrag att göra just detta, tror jag att vi har en allvarlig konflikt i synen på nationell nivåns uppgifter.

Beträffande punkt 2 i kyrkomötets beslut, att på webbplatsen tillgängliggöra dagliga svenskkyrkliga poddradioandakter, verkar situationen vara likartad. Det finns inga länkar någonstans på Svenska kyrkans nationella webbplats till några andakter. När jag sökte på ”andakt” fick jag 8 609 träffar på dokument som innehåller ordet ”andakt”. En bönewebb finns förstås, men bön och andakt är två olika saker. I en andakt bör det ju förekomma text och förkunnelse förutom bön, gärna psalmsång eller annan musik, och välsignelsen. Jag tror att många behöver hjälp med sitt andaktsliv, och särskilt för den som av olika anledningar har svårt att läsa i andaktsböcker är radiomediet avgörande. Andakter som produceras dagligen kan dessutom i bönen ta upp viktiga händelser i tiden. Återigen gäller uppdraget att tillgängliggöra – en länk till webbplatsen för en församling som redan producerar andakter är tillräckligt. Möjligen kunde det vara en stimulerande uppgift för kyrkokansliets personal att någon gång själv leda en andakt som tillgängliggörs på webbplatsen, men det är alltså inte ett krav, bara en möjlighet.

Jag vidhåller alltså att man ska kunna hitta till en daglig andakt och en huvudgudstjänst varje sön- och helgdag på Svenska kyrkans nationella webbplats, och det med högst ett par klick från startsidan. Vilken bild ger det av Svenska kyrkan, när webbplatsen flödar över av information om kyrkans många verksamheter, men inte förmedlar delaktighet i andakt och gudstjänst, i bön, bibelord, förkunnelse, lovsång och välsignelse – vanlig svenskkyrklig andlighet?

Sammanfattningsvis bör kyrkomötet återförvisa skrivelsens punkt 1 och 2 till kyrkostyrelsen för fortsatt behandling. Skrivelsen bör inte anses vara slutbehandlad.

Brämön den 27 juli 2018

Hans-Olof Andrén (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:49
av Hans-Olof Andrén och Elisabeth Rydström

Arbetsledande diakoner och församlingsråd

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda om en diakon som är arbetsledare för en församling ska kunna ges uppdraget att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i församlingsrådet.

Motivering

Genom de senaste årens strukturförändringar med allt större ekonomiska enheter (pastorat eller självständiga församlingar) som består av mindre pastorala enheter (församlingar eller distrikt) har behovet av arbetsledare underställda kyrkoherden ökat. Dessa är inte nödvändigtvis präster; det finns nu åtskilliga exempel på att diakoner är arbetsledare för distrikt eller för verksamhetsområden inom ett pastorat/församling. I rapporten *Diakoner i ledningsfunktion* (Strängnäs stift 2015) redovisas en enkät till samtliga stift våren 2015. Vid denna tidpunkt hittades 47 diakoner med arbetsledande befattning i Svenska kyrkan. Samtliga stift hade minst en sådan diakon, och högst antal, tio, fanns då i Göteborgs stift. Bakgrunden till denna utveckling är troligen att många diakoner går in i sin tjänst med en tidigare erfarenhet av att ha varit både reell och formell arbetsledare, vanligen inom offentlig sektor. Det har då fallit sig naturligt att dra nytta av denna kompetens vid tillsättning av arbetsledande befattningar inom pastoratet/församlingen.

I rapporten redovisas flera exempel på diakoner som var arbetsledare för en församling i ett pastorat eller ett distrikt i en självständig församling. I det första fallet kan kyrkoherden inte uppdra åt församlingens arbetsledare att i kyrkoherdens ställe vara ledamot av församlingsrådet, eftersom kyrkoordinationen stadgar att enbart en präst kan få ett sådant uppdrag. En diakonen underställd präst i församlingen kommer då att företräda vinningstjänsten i församlingsrådet, och diakonen blir i bästa fall adjungerad till rådets sammanträden. Detta kan givetvis försvåra arbetsledarskapet för diakonen. En nära samverkan mellan församlingens styrelse och dess arbetsledare har stor betydelse för en god församlingsverksamhet.

Kyrkoherdens ledamotskap i kyrkorådet har historiskt haft flera motiv. Den senaste gången frågan behandlades mer grundläggande var troligen av 1982 års kyrkokommitté, vars slutbetänkande *Framtid i samverkan* (SOU 1986:12) ledde fram till 1988 års församlingslag. I delbetänkandet *Församlingar i samverkan* (SOU 1985:1) framhölls att kyrkorådet inte bara hade administrativa och ekonomiska uppgifter. Bl.a. bestämmelsen om att kyrkorådet skulle ha omsorg om församlingslivet och verka för dess utveckling ”har använts för att bryta ned en alltför rigid uppdelning i kyrkligt och kyrkokommunalt, eller om man så vill andligt och världsligt”. Man föreslog därför att kyrkoherden skulle behålla sitt självskrivna ledamotskap i församlingens kyrkoråd.

1985 års kyrkomöte behandlade delbetänkandet och framhöll att kyrkoherden även fortsättningsvis borde vara självskriven i såväl pastoratets som församlingens kyrkoråd (KO 1985:10, Kskr 1985:34). Kyrkomötet framhöll risken för att helheten i församlingen skulle slås sönder om kyrkoherden fjärmades från kyrkorådets arbete. Man måste på alla sätt motverka en åtskillnad mellan det andliga livet och den kyrkokommunala verksamheten. Kyrkokommittén följde i sitt slutbetänkande kyrkomötets förslag, som också blev regeringens och riksdagens beslut.

De dominerande motiven för kyrkoherdens ledamotskap i kyrkorådet verkar ha varit dels behovet av ett samlat ledarskap i pastoratet, dels föreningen av kyrkoherdens ämbetsansvar med den demokratiska organisationen ("den dubbla ansvarslinjen"). Kyrkorättsligt avsågs förr med "ämbetet" i första hand prästämbetet, möjligen också biskopsämbetet. Synen på ämbetet som "treledat" (biskop, präst och diakon) växte fram under senare delen av 1900-talet, både i Svenska kyrkan och ekumeniskt (BEM-dokumentet). I vår kyrka fick denna nya syn genomslag i vigningsordningarna 1987 (kyrkohandboken del II) men kom inte att bli kyrkorättsligt reglerad förrän i kyrkoordningen år 2000. Samtidigt ändrades begreppet "ämbete" till "vigningstjänst". Konsekvenserna av diakonatets inlemmande i vigningstjänsten har troligen ännu inte helt dragits inom vår kyrka. I den nya situation som vi nu befinner oss, där det förekommer diakoner som arbetsledare för församlingar, behöver det därför utredas om kyrkoherdens möjlighet att uppdra åt en annan präst att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i ett församlingsråd också skulle kunna ges till en arbetsledande diakon.

Brämön och Vallentuna den 27 juli 2018

Hans-Olof Andrén (POSK)

Elisabeth Rydström (C)

Kyrkomötet
Motion 2018:50
av Hans-Olof Andrén m.fl.

En ny psalmbok

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en fullständig revision av 1986 års *Den Svenska psalmboken* på det sätt som beskrivs i motionen beträffande sakkunnigkommitté, gemensamma delen, upphovsrätt och tillägg.

Motivering

Kyrkomötet beslutade 2016 att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet komma med förslag till revidering och utökning av *Den svenska psalmboken*, så att den kommer att fungera tillsammans med den nya kyrkohandboken (G 2016:7, KmSkr 2016:9). Av kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2018:3 framgår, att kyrkostyrelsen avser att utöver anpassningen till kyrkohandboken inleda en fullständig revision, i linje med Gudstjänstutskottets skrivning att ”en planering för kommande revision bör inledas”. Kyrkostyrelsen avser att påbörja en förstudie 2019 som beräknas vara färdigställd år 2020. Själva revisionsarbetet skulle då kunna påbörjas år 2021.

Mot bakgrund av erfarenheterna både från arbetet med 1986 års psalmbok och med 2017 års kyrkohandbok är det angeläget att kyrkomötet dels nu kompletterar 2016 års något vaga beslut med att ge ett uttalat uppdrag att göra en fullständig revision av 1986 års psalmbok, dels ger övergripande riktlinjer för arbetets bedrivande.

År 1969 tillsattes (den statliga) psalmkommittén. Kommittén var en sakkunnigkommitté som bestod av kända teologer, musiker och författare, exempelvis Olof Hartman, Anders Frostensson, Harald Göransson, Torsten Sörenson och Per Olof Nisser. Kommittén ordnade konferenser för författare och tonsättare, utarbetade psalmbokstilläggen *Psalmer och visor 76* och *Psalmer och visor 82* och genomförde överläggningar med representanter för olika verksamhetsgrenar såsom barn- och ungdomsverksamheten, sjukhuskyrkan, diakonin, det internationella arbetet och utlandskyrkan. Till en början avsåg arbetet ett tillägg till 1937 års psalmbok, men efterhand utvidgades uppdraget till att göra en fullständig revision av såväl 1937 års psalmbok som 1939 års koralbok. År 1976 uppstod tanken på en för kyrkosamfunden gemensam del i psalmboken, och 1979 fick psalmkommittén uppdraget att ta fram en sådan. Arbetet bedrevs inom den ekumeniska arbetsgruppen Sampsalm och var färdigställt år 1985. Den nya psalmboken behandlades av kyrkomötet i augusti 1986 och togs i bruk den första söndagen i advent 1986.

Att utarbeta en ny psalmbok är en komplex uppgift. Till alla grundläggande frågor om vad som egentligen bör ingå kommer nu nya, som t.ex. hur man idag hanterar det hela ekumeniskt (är tvådelningen en bra lösning?) och i dess internationella perspektiv, hur psalmboken påverkas av förekomsten av helt nya psalmkategorier med egen utförandepaxis (lovsångsrörelsen), om 1986 års psalmbok ska få bli den sista tryckta

boken etc. Härtill kommer kravet på grundlighet i arbetet. En utgångspunkt bör därför vara att arbetet med revisionen av psalmboken även denna gång ska göras av en självständigt arbetande sakkunnigkommitté, givetvis med verkställande biträde från kyrkokansliet. Många erfarenheter och tips på upplägg och arbete bör man kunna få från Norska kyrkan, som fick en nyrenoverad psalmbok 2013 som ersatte den från 1984. Respekten för både ämnet och mottagarna av denna i praktiskt bruk viktigaste gudstjänstboken kräver en annan handläggning än som ett rent tjänstemannauppdrag. Innan själva revisionsarbetet påbörjas bör planen delges kyrkomötet, som bör besluta om hur arbetet i stora drag ska bedrivas och besluta om budget för arbetet.

Det första steget i en revision bör vara att ta reda på om de 14 kyrkor, samfund och kristna organisationer (eller i förekommande fall deras efterföljare) som tillsammans med Svenska kyrkan medverkade i den ekumeniska delen, dvs. psalmerna 1–325, är intresserade av att delta i en revision av denna (Adventistsamfundet, Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen, Fribaptistsamfundet, Frälsningsarmén, Helgelseförbundet, Katolska kyrkan i Sverige, Liberala katolska kyrkan i Sverige, Metodistkyrkan i Sverige, Pingströrelsen, Svenska Alliansmissionen, Svenska Baptistsamfundet, Svenska Frälsningsarmén, Svenska Missionsförbundet och Örebromissionen). De samfund som valde att inte medverka i Sampsalm bör också tillfrågas. Ekumeniken är kanske ännu viktigare nu än tidigare med tanke på att kristen enhet kan betyda väldigt mycket i en polariserad tid.

Utgivningen av psalmboken har skötts av förlagen, som har att träffa överenskommelser om ersättning till innehavare av upphovsrätt vid sin utgivning. Psalmboken är mycket viktig för relationen mellan Svenska kyrkan och alla dem som hon kommer i kontakt med. Det är därför anmärkningsvärt att trots många års förhandlingar är psalmboken ännu inte tillgänglig på nätet. Inte minst för psalmval vid exempelvis vigsel och begravning är det viktigt att psalmboken är lättillgänglig. Upphovsrättsfrågorna måste därför ägnas särskild uppmärksamhet vid utarbetandet av en ny psalmbok.

De psalmeditioner som getts ut innehåller regelmässigt också andra kyrkliga böcker, exempelvis evangelieboken, bönboken och katekesen. Härtill har förlagen utarbetat egna psalmtillägg som tillfogats psalmboken, ibland på ett sådant sätt att det inte är helt tydligt vad som kyrkomötet beslutat och vad som är tillfogat av förlaget. I exempelvis Verbums vanligaste utgåva ingår ett psalmtillägg från 2002 (psalmerna 701–800) som är ”utarbetat under ledning av Verbum Förlag, bearbetat av Svenska kyrkans musikråd och antaget av EFS styrelse.” Villkoren för utgivning av en ny psalmbok behöver därför regleras så att kyrkostyrelsen behåller kontrollen av eventuella psalmtillägg. Det är ju ”Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära” som ska gestaltas i gudstjänstlivet och därmed i psalmboken (kyrkoordningen 1 kap. 1 §).

Sammanfattningsvis bör kyrkostyrelsen få i formellt uppdrag att inleda arbetet med en ny psalmbok för Svenska kyrkan, varvid revisionsarbetet bör ledas av en sakkunnigkommitté, intresset hos kyrkor och samfund bör undersökas av en revision av den gemensamma delen av 1986 års *Den Svenska psalmboken*, upphovsrättsliga frågor tidigt bör uppmärksammas så att en ny psalmbok blir tillgänglig på i framtiden aktuella elektroniska medier, och villkor för publicering bör uppställas så att kyrkostyrelsen kan ha kontroll över det material som förlagen önskar tillfoga den godkända psalmboken.

Brämön m.fl. orter den 28 juli 2018

Mot 2018:50

Hans-Olof Andrén (POSK)

Lars Beckman (POSK)

Lisa Tegby (POSK)

Jörgen Åkesson (POSK)

Stig Axelsson (POSK)

Torvald Johansson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:51
av Leif Nordlander

Stöd för utveckling av kyrkobyggnader

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att föreslå kyrkomötet former för stöd för utveckling av kyrkobyggnader.

Motivering

Tidigare fanns kyrkobyggnadsbidrag som även kunde användas för utveckling och förändringar av kyrkobyggnader. Detta ändrades senare och numer kallas det kyrko-
underhållsbidrag och har samma kriterier som kyrkoantikvarisk ersättning och medger inte ekonomiskt stöd för utveckling och förändring av våra kyrkobyggnader. Detta menar jag är en orimlig ordning.

Vi behöver se hur vi ska använda våra lokaler på ett adekvat och hållbart sätt över tid. Våra kyrkobyggnader är en resurs som vi kan utveckla för framtiden och de behov som vi har i församlingarna i Svenska kyrkan. De flesta av dem står på kyrkogårdar, dvs. begravningsplatser, och låter sig inte säljas utan torde finnas kvar över tid. För att anpassa kyrkorummen för nutida krav kan församlingar som inte är pastorat och pastorat behöva ekonomiskt stöd. Formerna för detta bör kyrkostyrelsen ges i uppdrag att föreslå kyrkomötet.

Vara den 28 juli 2018

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2018:52
av Leif Nordlander

Utredning om solcellsanläggningar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning med ekonomisk, miljömässig och teologisk analys om hur Svenska kyrkans byggnader kan användas för att producera el med solceller,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att kontakta berörda myndigheter för att få ändrad praxis avseende etablering av solcellsanläggningar.

Motivering

De flesta av våra kyrkor ligger i öst-västlig riktning med ett helt tak i söder. Detta är idealiska förhållanden för att etablera solcellsanläggningar. Antikvariska myndigheter, förvaltningsrätten och högsta förvaltningsdomstolen har visat sig vara ovilliga att delta i de miljömål som riksdag och regering fastställt genom att neka pastorat och församlingar som inte är pastorat att bidra med det vi kan för att nå klimatmålen som är uppsatta. Det är en skapelseologisk fråga och en etisk fråga men också ekonomisk för Svenska kyrkans församlingar att med en investering av solceller också på äldre kyrkobyggnader. Idag finns alternativ som inte visuellt påverkar en kyrkobyggnads utseende när solceller placeras på ett kyrktak.

I tidningar, radio och TV har vi sett hur Hans Majestät Konungen etablerat solcellsanläggning på Stockholms slott som, om något, är unikt. Det finns endast ett kungligt slott av Nikodemus Tessin d.y. i Stockholm. Motivering till avslag har exempelvis varit de så kallade unika skiffertaken som bara i min församling uppgår till sex stycken och i Skara stift långt fler. Det finns solcellsanläggningar som ligger nära skiffertaks utseende, till exempel i Norge. Det behövs krafttag från hela Svenska kyrkan centralt för att vända, som jag ser det, föråldrade synsätt.

Vara den 28 juli 2018

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2018:53
av Leif Nordlander

Mission, missionärer och gemenskap

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramen för Act Svenska kyrkan samla till överläggningar med vår systerkyrka Evangelical-Lutheran Church in Tanzania (ELCT) kring frågor om det gemensamma framtida missionsuppdraget.

Motivering

Under en följd av år har Svenska kyrkans närvaro på den afrikanska kontinenten minskat drastiskt. I de länder och kyrkor som vi historiskt och på olika sätt ännu stödjer med utvecklingsbidrag inom sjuk- och hälsovård, teologisk utbildning och reflektion, mänskliga rättigheter har kontakterna minskat och därmed den allmänna kunskapen om förhållandena i dessa länder. I en tid då människor blir alltmer rörliga över världen så får många intryck som förändrar deras sätt att se på omvärlden. Frågan är hur vi ska ta vara på den situation som då uppstår. Kan vi finna vägar att ta vara på dessas erfarenheter?

Vi har också tappat en mycket viktig del genom att bara ta del av information och göra korta besök. Vi behöver människor som delar våra systerkyrkors verklighet under 2–4 år och som kan förlängas vid behov. Det är alltså inte bara att skicka pengar, utan det handlar om att dela vardagen och ge nya perspektiv för båda parter. Tydligaste vittnesbörden om detta ger arbetet med utbytesprogrammet ”Ung i den världsvida kyrkan”. Det är gott att det finns men ger en begränsad bild av verkligheten. Vi behöver också dela kompetens t.ex. inom sjuk- och hälsovård, mänskliga rättigheter och inte minst det kristna församlingslivet i vardagen och den teologiska utbildningen. Glädjande är också vänstifts- och vänförsamlingsrelationer som pågår och utvecklas men det blir också delvis och inte helhet när vi inte tar del av varandras erfarenheter. Det understryker behovet av samtal.

I mötet med vår systerkyrka i Tanzania får jag ofta frågan ”Var är Svenska kyrkan? Har ni övergett oss?” ELCT är tillsammans med Mekane Yesus i Etiopien de starkast växande kristna kyrkorna i den lutherska kyrkofamiljen mitt i sin fattigdom och sina strukturella problem. I en vilja att öka självständigheten åt våra systerkyrkor har vi glömt bort behovet av gemenskap i mission. Vi behöver ha en närvaro i mission för att både lära oss som har ett så allvarligt läge med sjunkande medlemstal och för att inspirera ömsesidigt. Svenska kyrkan har en historisk betydelse och en kallelse i nutid till våra systrar och bröder i Östafrika. 1983 var det en fruktbar konferens ”Umajaa na Urafiki consultation” mellan Svenska kyrkan och ELCT. Då med mycket fokus på Nordvästra stiftet och en stor profil vid det mötet var biskop Josiah Kibira som då var president i Lutherska världsförbundet.

Vara den 26 juli 2018

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2018:54
av Celina Falk m.fl.

Missionen och församlingens grundläggande uppgift

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att ändra 2 kap. 1 § i kyrkoordningen så att ”mission” beskrivs som något som församlingen är en del av, i stället för en verksamhet som församlingen utövar.

Motivering

Vid Kyrkornas världsråds generalförsamling i Busan 2013 antogs dokumentet *Together towards Life*, på svenska *Tillsammans för livet* (TFL). Den ekumeniska rörelsen har under många år arbetat med en förnyad förståelse och konkretion av mission. Den förändrade definition av mission som presenteras i TFL kommer ur ”minoriteternas” kritik av den tidigare missionssynen som man menade var kolonial och patriarkal och vilken bland annat förvägrade ”de marginaliserade” röst och trovärdighet.

Grundläggande för missionssynen i TFL är att missionen – sändningen i världen – är Guds (Missio Dei) och att alla är inbjudna att gå in i denna rörelse för att förändras och för att förändra. Mission definieras alltså inte som en aktivitet som ska utföras för att förändra ”de andra”. Det är inte kyrkan som har en mission utan missionen som har en kyrka. TFL konstaterar att mission inte främst handlar om att öka kyrkornas medlemstal utan om hur kyrkan på olika sätt bidrar till att förkroppsliga Guds frälsning i världen.

Mission är – utifrån detta synsätt – något som kyrkan är och lever i, inte något kyrkan gör. I kyrkoordningen 2 kap. 1 § står: ”Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.” Denna formulering är svärförenlig med den missionssyn som den ekumeniska rörelsen nu förespråkar. Den verkar även begränsande på utformandet av församlingsinstruktioner och verksamhetsplaner i Svenska kyrkans församlingar då mission i kyrkoordningen tydligt definieras som en aktivitet som ska utövas.

Enligt TFL går Guds mission utöver kyrkan. Många organisationer, församlingar och individer deltar i Guds mission i världen. Kyrkan är en del av Guds mission, sänd med ett specifikt uppdrag, att förkunna och gestalta evangeliet om Jesus Kristus. Det är kyrkans enda uppgift – och den tar sig tre uttryck: gudstjänst, undervisning och diakoni. Det är de redskap just kyrkan fått att bidra med i Guds mission. En omformulering av kyrkoordningen 2 kap. 1 § skulle ge församlingarna en tydligare och friare uppdragsbeskrivning samt ansluta Svenska kyrkan till den missionssyn som den ekumeniska rörelsen nu bejakar. En möjlig formulering skulle kunna vara: ”Församlingen är en del av Guds mission och har som grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning och utöva diakoni.”

Mot 2018:54

Luleå den 29 juli 2018

Celina Falk (POSK)

Emma Hedlundh (POSK)

Lisa Tegby (POSK)

Eva Brunne, biskop

Anette Nordgren (-)

Kyrkomötet
Motion 2018:55
av Jesper Eneroth

Nationellt täckande program för klimatstrategi

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka och i enlighet med motionens förslag arbeta fram former för framtagande av ett nationellt täckande program för klimatstrategi, så att arbetet ska kunna genomföras i samtliga stift.

Motivering

Bakgrund

Vid FN:s toppmöte den 25 september 2015 antog världens stats- och regeringschefer Agenda 2030 med dess 17 globala mål för hållbar utveckling. Världens länder har åtagit sig att fram till år 2030 leda världen mot en hållbar och rättvis framtid, att utrota fattigdom och hunger överallt, att bekämpa ojämlikheter inom och mellan länder, att bygga fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen, att förverkliga de mänskliga rättigheterna och främja jämställdhet och kvinnors och flickors egenmakt samt att säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

Näraliggande ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser har Svenska kyrkans biskopar i ”Ett biskopsbrev om klimatet” konstaterat att:

Klimatförändringen är sannolikt den största gemensamma utmaningen, som mänskligheten någonsin stått inför. Arbetet med denna utmaning måste få genomslag i samhällsutvecklingen och få oss att ompröva vårt sätt att tänka kring livsstil, välfärd, hållbarhet och rättvisa: för skapelsens skull, för livets skull, för våra barnbarns och deras barnbarns skull.

Vidare skrev biskoparna i sitt biskopsbrev om klimatet en uppmuntran till vidare studium och till konkret arbete för att värna Guds skapelse – något som man såg som vår kallelse som kyrka.

Svenska kyrkan är Sveriges största medlemsorganisation. Dessutom är Svenska kyrkan en av Sveriges största fastighetsägare. Förutom byggnader, äger och förvaltar vi mycket skog, jordbruksmark och avsevärda finansiella tillgångar. Det ger oss ett långtgående ansvar.

Mycket arbete med miljödiplomering har genomförts men ytterligare steg behöver tas. En heltäckande klimatstrategi är ett naturligt nästa steg.

Förslag

För att möta den i klimatbrevet uttalade utmaningen och i praktisk handling för svenska kyrkans del arbeta med en förbättrad klimatutveckling föreslår jag att ett program som tar ett gemensamt nationellt ansvar ska utarbetas. Detta för att Svenska kyrkans verksamhet nu och på längre sikt ska vara så lite klimatpåverkande som

möjligt. En del av stiften har redan påbörjat arbetet med klimatstrategier medan andra av bl.a. resursskäl ännu inte startat arbetet.

Arbetet med miljödiplomering inom Svenska kyrkans organisation har pågått under en längre tid och är en bra grund för arbetet med en heltäckande klimatstrategi där jag menar att miljödiplomering är och ska vara ett verktyg för vissa utpekade områden.

Det borde vara av nationellt intresse att prioritera klimatfrågorna och att de tas på största allvar därför föreslår jag att ovan nämnda program i likhet med riktat församlingsbidrag (RFB), gemensam IT-plattform (GIP), gemensamma administrativa system (GAS) och andra program ska tilldelas resurser. Resurserna i form av kunskap, kompetens och pengar bör förslagsvis fördelas över en tidsperiod av 3–5 år med en total budget av 20–30 miljoner kronor. Anslag ska sökas av och via respektive stift. Visst belopp avsätts till stiftens främjandearbete och visst belopp till konkreta insatser inom pastorat och församlingar, dvs. enligt en modell som Svenska kyrkan använt sig av i flera fall under de senaste åren i olika frågor och områden.

Tanken med ett program är att man på motsvarande sätt som med ovan nämnda program borde sätta av medel för miljö- och klimatarbete som en hjälp för stiften att få igång sitt främjandearbete tillsammans med pastorat och församlingar i deras miljö- och klimatarbete. Ett miljö- och klimatbidrag som kyrkomötet kan fatta beslut om, skulle harmoniera med dessa tankar och ambitioner. Det skulle också harmoniera med de tankar och ambitioner som stiften har och som Svenska kyrkan i stort har. För närvarande sätter inte alla stift av resurser till klimatstrategiarbete varför genomförandet inom området inte blir av det slag som är önskvärt.

Göteborg den 27 juli 2018

Jesper Eneroth (S)

Kyrkomötet
Motion 2018:56
av Eva Kyrk

Kyrkvårdar i församlingsråd

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att ändra lydelsen i 4 kap. 19 §, sista stycket, första meningen i kyrkoordningen till ”Minst en av kyrkvårdarna ska vara ledamot eller ersättare i församlingens kyrkoråd eller i församlingsrådet”.

Motivering

I paragrafens nuvarande lydelse ställs krav på att minst två av kyrkvårdarna ska vara ledamöter eller ersättare i församlingsrådet. I små församlingar är det många gånger svårt att hitta personer som vill ställa upp som ledamöter i församlingsrådet. Att två av ledamöterna dessutom måste vara kyrkvårdar gör rekryteringen av intresserade ännu svårare. Möjligheten att hitta ledamöter till församlingsråden skulle underlättas om bara en ledamot eller ersättare behöver vara kyrkvärd.

Grycksbo den 23 juli 2018

Eva Kyrk (BA)

Kyrkomötet
Motion 2018:57
av Eva Kyrk

Digital karta över kyrkogårdar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att skapa en app med kartor där landets alla kyrkogårdar finns tillgängliga med alla gravar utmärkta.

Motivering

Idag när allt färre människor kommer till kyrkans traditionella mötesplatser är det allt viktigare att ta till vara de kontaktytor som finns gentemot allmänheten. Våra vackra kyrkogårdar uppskattas och besöks av många. Men om man letar efter en speciell grav, och inte i förväg vet exakt var den är placerad, kan den vara nära nog omöjlig att hitta. Med en app som laddas ner i mobilen, innehållandes kartor och namngivna gravplatser, skulle man snabbt kunna hitta den grav man söker. Förslaget skulle också kunna ge kyrkan en positiv uppmärksamhet.

Grycksbo den 23 juli 2018

Eva Kyrk (BA)

Kyrkomötet
Motion 2018:58
av Kjell O Lejon

Missionsuppdraget och framtagande av missionsstrategier

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att en utredning tillsätts för att

1. kartlägga hur missionsuppgiften beskrivs i församlingsinstruktionerna i Svenska kyrkan, samt hur denna grundläggande uppgift fullgörs i församlingarna,
2. utifrån kartläggningen redogöra för goda exempel på missionsuppgiftens gestaltning i församlingsarbetet, samt
3. utarbeta ett förslag till missionsstrategier för att människor i Sverige och i andra länder där Svenska kyrkan är verksam ska komma till tro på Jesus Kristus som sin Herre och Frälsare och ges möjlighet att leva i en kristen församlingssamfund.

Motivering

I 2 kap. i kyrkoordningen beskrivs församlingens uppdrag. I 1 § fastställs att ”Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.” Syftet är ”att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas” (inledningstexten till andra avdelningen i kyrkoordningen). Hur den fjärde grundläggande uppgiften beskrivs och fullgörs är av vitalt intresse för varje levande kyrka och bör vara naturligt kopplat till den kristna kyrkans stora missionsuppdrag som Jesus förmedlade till sina lärjungar i Matt. 28:18–20 genom den så kallade missionsbefallningen:

Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar: döp dem i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er. Och jag är med er alla dagar till tidens slut.

I och med årtionden av sekularisering ter sig missionsbefallningen alltmer aktuell också för församlingsarbetet i Sverige. I församlingarna behöver därför missionsuppdraget understrykas och missionsstrategier utvecklas för såväl nationell som lokal kontext. Det är därför av största vikt att det nuvarande läget omgående klarläggs när det gäller missionsuppdraget, både hur det beskrivs i församlingsinstruktionerna och hur uppdraget fullgörs i församlingarna. Vid en sådan kartläggning kan goda exempel tas fram och missionsstrategier utarbetas, även med hjälp av exempel från exempelvis Anglikanska kyrkans arbete i England, som också är kopplat till så kallade församlingsnyplanteringar. Inspiration kan också hämtas i det arbete som pågår genom

Mot 2018:58 ”Mission i Sverige” samt i de starkt växande lutherska systerkyrkornas evangelisations- och missionsarbete i Tanzania och Etiopien.

Linköping den 23 juli 2018

Kjell O Lejon (FK)

Kyrkomötet
Motion 2018:59
av Petter Nilsson

Missionsinsatser i församlingar med hög invandring och utanförskapsområden

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur missionsinsatser, såväl redan beslutade som nya, kan utvecklas och implementeras i församlingar med hög invandring och utanförskapsområden,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att se över hur ekonomiska medel kan avsättas och riktas mot missionsinsatser i utanförskapsområden, i syfte att göra en samlad nationell insats i frågan.

Motivering

Utanförskapsområdena breder ut sig runtom i Sverige. Den sociala otryggheten som följer är något som drabbar samhället i stort, men främst vissa områden där det blir tämligen svårt för människor att utvecklas, och kanske rentav våga gå till kyrkan. I vissa fall är man till och med hotad och förföljd som kristen, eller konvertit, antingen på asylboendet, eller i samhället i stort. I andra fall, som ateist eller tillhörande en annan religion, vet man kanske inte om Svenska kyrkan och vår verksamhet för att kyrkan inte är framträdande eller synlig i lokalsamhället. Särskilt inte i utsatta områden och särskilt inte i mission och evangelisation.

Det är viktigt att Svenska kyrkan stärker sin faktiska närvaro och synlighet. Att vi aktivt tar plats och missionerar. Vi ger människor som kommit hit, och som befinner sig i en mindre god situation, en väg in i det svenska samhället och vår kristna gemenskap. Vi ger kristna från andra delar av världen en väg in till en kyrklig gemenskap och ateister och tillhörande andra religioner ett fönster till en kristen kyrka de kanske inte ens kommit i kontakt med, trots att de bor och lever i ett kristet land.

Många församlingar har de senaste åren bedrivit olika former av verksamhet för att möta nyanlända invandrare, men i många fall handlar det om annat än mission och evangelisation. Det finns ett otvetydigt behov av insatser av just det senare slaget och att parallellt med det följa upp implementeringen av det introduktionsmaterial på invandrarspråk som kyrkomötet tidigare beslutat om i missionssyfte. Genom att sätta fokus på mission och evangelisation från nationell nivå till församlingsnivå och avsätta resurser för ändamålet, kan en samlad insats göras till gagn för såväl enskilda människor som Svenska kyrkans profil.

Umeå den 30 juli 2018

Petter Nilsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2018:60
av Petter Nilsson

Värna och uppmuntra vigsel i Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett projekt för att i dialog med stift och församlingar för att sprida information som uppmuntrar till kyrkliga vigslar,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn i församlingarna samt se över möjligheterna till att öka information om äktenskapets betydelse samt förberedande samtal med präst vid drop-in vigsel.

Motivering

Av dem som gifter sig i Sverige har andelen som gifter sig i kyrkan minskat drastiskt de senaste åren. 1970 var det ca 79 procent av 43 278 par som gifte sig i kyrkan och 2016 var det endast 34 procent av 53 817 personer som valde att gifta sig i kyrkan.

Möjligheten att gifta sig i kyrkan är något fantastiskt och ger en djupare innebörd än en borglig vigsel. Att både inför Gud, församlingen och nära och kära få lova varandra trohet tills döden skiljer åt är något starkt och fint. Att allt färre av dem som gifter sig väljer att gifta sig i kyrkan är en oroande trend som Svenska kyrkan behöver vara med och vända. Svenska kyrkan behöver arbeta för en trygg familjebildning, och aktivt uppmuntra och stötta medlemmarna i församlingarna att ingå äktenskap.

Vi menar därför att det skulle vara positivt att initiera ett projekt som innebär en dialog med stift och församlingar kring hur vi ytterligare kan verka för att sprida information som uppmuntrar till kyrkliga vigslar.

Att välja att dela glädje och sorg med en annan människa tills dess att döden skiljer dem åt är inte ett lättsamt beslut att ta och många kan känna bävan inför att ta beslut om att gifta sig samt genomföra ett bröllop. Det är viktigt att församlingarna sörjer för en god tillgänglighet vad gäller vigslar. Samtidigt är det viktigt att även par som väljer att gifta sig genom drop-in vigsel också får möjligheten till samtal med präst och stöd och information kring äktenskapets innebörd och betydelse exempelvis genom att paret föranmäler att de ska komma till en drop-in vigsel.

Umeå den 30 juli 2018

Petter Nilsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2018:61
av Johan Dalman m.fl.

Domkyrkornas ställning i Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och föreslå förändringar av domkyrkornas organisatoriska ställning och förutsättningar i Svenska kyrkan, för att bättre stödja och ta till vara domkyrkornas unika identitet och uppdrag.

Motivering

Domkyrkorna i Svenska kyrkan kan ses ur flera perspektiv. De är bland annat församlingskyrkor, katedraler i respektive stift och offentliga rum i samhället.

Som *församlingskyrkor* tjänar de den lokala kristna gemenskapen, såväl som identitetsbyggnader med starkt symbolvärde som platser för gudstjänstliv, undervisning, diakoni, kulturverksamhet, enskildas besök och bön. Viktiga händelser i människors liv är knutna till församlingskyrkan och ofta är man som församlingsbo stolt över "sin" kyrka. Det gäller också våra domkyrkor.

I *stiftets katedral* har den episkopala kyrkan sin fysiska utgångspunkt. Domkyrkan är också för stiftet en identitetsbyggnad och en plats för kyrkans liv. Domkyrkan är stiftets hjärta. Där vigs människor till livslång tjänst i kyrkan, där samlas och sänds människor till att leva sin kallelse, där firas högtider och fester för gemenskapen av församlingar i stiftet. Gudstjänstlivet i varje domkyrka bör vara förebildligt i sitt sammanhang. Förbönen för stiftets församlingar och ekumeniska vänner ljuder kontinuerligt. Undervisning och utbildning har alltid varit en självklar del av katedralens bidrag till kyrkans liv. Domkyrkan är en manifestation av det faktum att stiftet inte består av summan av dess församlingar utan i sig själv är en enhet. Stiftets katedral är geografiskt belägen i en ort men hör till hela stiftet. Fysiskt sett finns den på en plats – teologiskt sett är den varje församlings hemkyrka.

Domkyrkorna är, som varje kyrka, *ett rum i det offentliga samhällslivet*. För domkyrkorna sträcker sig dock denna roll utöver den lokala orten. Vid stora händelser som påverkar hela landet spelar domkyrkorna en nationell roll. Exempel på detta är gudstjänsterna som firades efter tsunamin 2004, högtidlighållandet av reformationen, firandet av millennieskiftet och när varje nytt år rings in av domkyrkornas klockor i radions P1. Också som besöksmål har domkyrkorna en betydelse som sträcker sig utöver respektive stifts gränser. Varje domkyrkas uppdrag är gränsöverskridande. Detta gäller självklart Uppsala domkyrka, men även de andra. Detta gränsöverskridande uppdrag ger också särskilda möjligheter för domkyrkorna som centrala miljöer för mission och för ekumenik. Vidare har domkyrkorna, framför allt som stiftets katedral och i sin samhällsfunktion, också en särskild roll i kyrkans och samhällets musikliv, vilket bland annat uppnås genom den särskilda kompetens och roll som domkyrkoorganisterna har.

I varje domkyrka sammanstrålar olika aktörers uppdrag och ansvar samtidigt som den är sin egen.

Svenska kyrkans domkyrkor har, som katedraler och samlande resurser i respektive stift och i Svenska kyrkan, en särställning historiskt, teologiskt och i det praktiska kyrkolivet. Denna särställning motsvaras dock inte, utom vad gäller domkyrkan i Lund, av en reglering i kyrkoordningen som tar hänsyn till eller stödjer domkyrkornas särskilda roll. Nuvarande ordningar innebär att det är den lokala domkyrkoförsamlingen som har fullt ansvar för domkyrkan också i dess identitet och uppgift som stiftets katedral och nationell helgedom, detta ansvar kan innefatta också starkt symboliska inventarier vilka är knutna till biskopen. (I Strängnäs återfinns exempelvis stiftets kräklor i församlingens inventarieförteckning.)

Domkyrkornas unika uppgift i Svenska kyrkan och i det svenska samhället skulle vinna på att deras identitet och uppdrag tydligare än nu formuleras i kyrkoordningen. Organisationsformer och ordningar som bättre tar till vara på, stödjer och utvecklar domkyrkornas särskilda identitet och uppdrag, och där flera aktörer ges möjlighet att samverka och gemensamt ansvara för domkyrkan, behöver utvecklas. De lokala och regionala förutsättningarna ser olika ut. Genom de omfattande organisationsförändringarna i Svenska kyrkan sedan år 2000 och inte minst genom pastoratsreformen 2014, har landets domkyrkor kommit att få än mer skilda organisatoriska förutsättningar. Därför är det inte möjligt att utan föregående utredning lägga fram förslag på hur domkyrkornas organisatoriska ställning bör förändras. En sådan utredning bör inte begränsa sig till eventuella förändringar av kyrkoordningen utan även inkludera andra förhållanden som påverkar domkyrkornas förutsättningar som till exempel den kyrkoantikvariska ersättningen. Utredningen bör kunna hämta erfarenheter och inspiration såväl från förhållandena för domkyrkorna före år 2000 som från internationella utblickar. Syftet för utredningen bör vara att för Svenska kyrkans domkyrkor söka organisatoriska former som bättre än idag stödjer deras unika uppdrag och förutsättningar, och därigenom frigöra potential som idag inte fullt ut kommer till sin rätt.

Strängnäs den 25 juli 2018

Johan Dalman, biskop

Lars Johnsson (S)

Ulla Birgersdotter (POSK)

Marie Rydén Davoust (POSK)

Mats Ershammar (BA)

Anna Karin Hammar (S)

Sven Ingvar Holmgren (BA)

Torvald Johansson (POSK)

Monica Lindell Rylén (S)

Jan Olov Sundström (BA)

Jenny Thor (S)

Kyrkomötet
Motion 2018:62
av Elisabeth Sandlund och Berth Löndahl

Ökad fokusering på församlingens grundläggande uppgift

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att utforma ett beslutsstöd för församlingarna som syftar till att testa varje verksamhet utifrån kyrkoordningens portalparagrafer,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att undersöka vilka ändringar av kyrkoordningen som krävs för ingripanden mot församlingar som satsar sina resurser på verksamheter som inte faller inom den ram som kyrkoordningen stipulerar.

Motivering

Svenska kyrkans medlemssiffror visar sedan många år en nedåtgående trend och kurvan tycks slutta allt brantare. På sikt leder detta, bland andra negativa konsekvenser, till försämrad ekonomi och ökat behov av effektiv användning av församlingars, stifts och rikskyrkans resurser.

Fortfarande har dock Svenska kyrkan en särställning bland kristna samfund med ett stort förtroende hos en majoritet av svenska folket. Det ger henne unikt goda möjligheter att nå ut med det kristna budskapet och därmed ett stort ansvar att sprida evangelium i en tid som kännetecknas av förvirring och oro för framtiden men också av sökande efter Gud. Bli kyrkan framgångsrik kommer framtiden att te sig ljusare än i nu läget, med ett ökat antal engagerade och överlåtna medlemmar som vill satsa både tid och pengar på att bidra till att kyrkans uppgifter fullföljs.

I kyrkoordningens första avdelnings inledning slås det fast: ”Den grundläggande tro, bekännelse och lära som Svenska kyrkan står för ska komma till uttryck i allt vad kyrkan gör och säger ... Kyrkans uppgift är att för alla klargöra vad dess tro, bekännelse och lära innebär.” I kyrkoordningens andra avdelning blir det glasklart att församlingens uppgift är en och endast en, att ”fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission” med ett enda syfte ”att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas”.

Nu är det tid att låta dessa portalparagrafer få genomslag i hela Svenska kyrkan genom att sätta all verksamhet, pågående eller planerad, under lupp så att resurser inte slösas på sådant som inte bidrar till att uppfylla det övergripande målet.

Församlingarna har enligt kyrkoordningen vittgående frihet att utforma sin egen verksamhet. Mångfald och kreativitet är viktiga värden som det finns all anledning att uppmuntra och ta vara på. Men det är en frihet som måste utövas under det ansvar som den i kyrkoordningen stipulerade ramen innebär.

Nuvarande regler ger mycket begränsade möjligheter för rikskyrkan och/eller stiftens att peka med hela handen. I stället handlar det om att uppmuntra församlingarna och knuffa dem i rätt riktning. Ett beslutsstöd som hjälper församlingarna att analysera sin nuvarande verksamhet och nagelfara planerade aktiviteter utifrån hur väl de överensstämmer med det syfte som kyrkoordningen fastställer skulle, rätt utformat med bland annat goda och dåliga exempel, kunna tjäna detta syfte. Den avgörande frågan som måste kunna besvaras nöjaktigt kan förslagsvis formuleras: ”På vilket sätt bidrar denna verksamhet till att sprida evangelium?”

Som en förlängning finns det anledning att undersöka om en striktare kontroll av resursutnyttjandet på lokalplanet går att förena med församlingarnas frihet att forma sin egen verksamhet. För detta krävs en utredning om vilka förändringar i kyrkoordningen som i så fall skulle bli nödvändiga.

Stockholm den 30 juli 2018

Elisabeth Sandlund (FK)

Berth Löndahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2018:63
av Elisabeth Sandlund och Kjell O Lejon

Fosterdiagnostik och människovärde

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta och anta ett uttalande där det framgår att Svenska kyrkans syn på människor med funktionsnedsättning i allmänhet och personer med Downs syndrom i synnerhet är den att de är fullvärdiga människor skapade till Guds avbild med rätt till inkludering i samhället,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att följa utvecklingen av nya metoder för fosterdiagnostik och de konsekvenser de kan leda till i form av ett ökat antal selektiva aborter,
3. uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett underlag att användas vid rådgivning till och självvård av blivande föräldrar som efter fosterdiagnostik fått ett önskat besked, där utgångspunkten är varje individs okränkbara människovärde.

Motivering

Allt fler landsting i Sverige erbjuder blivande mödrar nya former av fosterdiagnostik tidigt i graviditeten. Modern genteknik gör det möjligt att kartlägga en lång rad av egenskaper hos fostret men de icke-invasiva testerna (KUB och NIPT) har hittills i huvudsak använt för att upptäcka om barnet kommer att födas med Downs syndrom. Antalet barn med Downs syndrom borde statistiskt sett öka som en följd av höjd genomsnittsålder för svenska mödrar men minskar i stället eftersom många blivande föräldrar väljer att utnyttja möjligheterna till abort. I Danmark, där myndigheterna har proklamerat att målet är att helt utrota Downs syndrom, ser nu endast cirka tio procent av förväntade Downs-barn dagens ljus.

Utvecklingen i Sverige går i samma riktning, oaktat att livssituationen för personer med Downs syndrom förbättrats avsevärt de senaste decennierna. Medellivslängden har exempelvis ökat dramatiskt inte minst därför att de flesta barn med Downs syndrom som föds med hjärtfel numera opereras i späda ålder. De flesta barn, ungdomar och vuxna med Downs syndrom lever ett gott liv med varierande men generellt sett stor självständighet. Undersökningar har visat att de är mer tillfreds med sin livssituation än genomsnittet av befolkningen.

För den som är villig att betala finns redan möjlighet att få information om en lång rad andra avvikelser hos fostret vilket riskerar att ytterligare öka antalet selektiva aborter när föräldrar väljer bort barn som bär på anlag även för lindriga funktionsnedsättningar.

Vid Svenska kyrkans systerkyrka Church of Englands synod i februari antogs enhälligt ett uttalande där kyrkans syn på personer med Downs syndrom formulerades med hänvisning till att den offentliga sjukvården i Storbritannien avser att i ökad utsträckning erbjuda NIPT-tester.

Samtidigt som den medicinska vetenskapens framsteg bejakades slog synoden fast att varje människa är skapad till Guds avbild med samma okränkbara värde och att personer med Downs syndrom är fullkomliga mänskliga varelser som förtjänar att fullständigt inkluderas i såväl kyrka som samhälle. Alla åtgärder som krävs måste vidtas för att säkerställa att de välkomnas och behandlas med värdighet och respekt. Blivande föräldrar som får information om att deras barn kommer att födas med Downs syndrom måste, betonar Church of England, få allsidig och objektiv information av hälsovårdsmyndigheterna.

Svenska kyrkan bör följa i vår systerkyrkas fotspår med ett liknande uttalande. Konsekvenserna av en allt mer lättillgänglig fosterdiagnostik behöver därutöver kartläggas för att säkerställa att etiska aspekter beaktas och människovärdets okränkbarhet hålls i helgd. Därtill behöver präster och diakoner stöd i rådgivning och självvård av blivande föräldrar inför och efter fosterdiagnostik.

Stockholm den 30 juli 2018

Elisabeth Sandlund (FK)

Kjell O Lejon (FK)

Kyrkomötet
Motion 2018:64
av David Castor

Rösträtt vid biskopsval för präster och diakoner i EFS

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera de ändringar i styrdokument som behöver göras för att präster och diakoner i aktiv tjänst inom EFS ska få rösträtt vid val av biskop i Svenska kyrkan.

Motivering

All verksamhet som bedrivs inom EFS erkänns enligt avtal av Svenska kyrkan såsom kyrkans egen. I denna verksamhet står präster, och i enstaka fall diakoner, vigda av och under tillsyn av biskop. Dessa personers uppgifter och roll vilar på kyrkans ämbete. Deras anställning är just som präster och diakoner och är lätt definierad. De bör därför ha rösträtt vid biskopsval.

Biskopens relation till präster och diakoner i stiftets församlingar är byggd på ämbetet och inte på arbetsledningsfunktion. Denna relation är densamma till präster och diakoner anställda av EFS.

När denna fråga tidigare har varit uppe till samtal har tydlighet varit det starkaste argumentet emot rösträtt för EFS-präster, genom att jämförelse har gjorts med till exempel pensionerade ämbetsbärare och sådana som arbetar med annat. Denna jämförelse är svag. De EFS-anställda prästerna och diakonerna är i aktiv tjänst och verkar dagligdags i sin vigning.

De EFS-anställdas rösträtt bör förstås villkoras mot anställningstid på samma sätt som gäller för dem som är anställda i stift och församling. Likaså utökas antalet lekmannaombud rimligen för bibehållen balans.

Röke den 27 juli 2018

David Castor (FK)

Kyrkomötet
Motion 2018:65
av Torvald Johansson m.fl.

Musik till handbokens texter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att 18 kap. 6 a § första meningen i kyrkoordningen ska lyda:

I huvudgudstjänsten får till kyrkohandbokens texter användas annan musik än den som ingår i kyrkohandboken till momenten Kristusrop 3, 4, Lovsången 1, 2, 10, Lovsägelsen och prefationer ur Gudstjänstmusik A–C, Helig 1, 2, O Guds Lamm 1, 2, 3, samt Lovprisning 1, 2.

Motivering

I det särskilda yrkandet som framställdes i samband med 2017 års kyrkomöte och som antogs i samband med beslutet om kyrkohandbok för Svenska kyrkan står det:

... omfattar uppdraget komplettering av musiken till de liturgiska texterna i Gudstjänstmusik (A–C) med musik från exempelvis samisk tradition, i jazzton, i nordisk folkton, och från våra systerkyrkor utanför Europa.

Vid samma kyrkomöte beslutades om ändring av kyrkoordningen 18 kap. 6 a §, där det nu inledningsvis står: ”I huvudgudstjänsten får till kyrkohandbokens texter användas annan musik än den som ingår i kyrkohandboken.”

Här finns en skillnad gentemot det särskilda yrkandet som måste anses vara ett förbiseende, nämligen att kyrkoordningen i denna paragraf medger ny musik till alla kyrkohandbokens texter, alltså även texterna i Gudstjänstmusik D och E. Det förefaller märkligt att öppna möjligheter för nya tonsättningar av sådana liturgiska sånger, som t.ex. ”Du är helig, du är hel...” vars text och melodi är så intimt förknippade med varandra. Texterna i Gudstjänstmusik D och E är också författade av komponisterna och kan inte sägas tillhöra de klassiska liturgiska texterna.

Paragrafen 6 a tillåter också att ny musik komponeras till andra välbekanta texter som är förknippade med särskilda melodier, och ofta tillkomna vid samma tillfälle, i Gudstjänstmusik A, exempelvis Lovsången 9, ”Måne och sol” (Sv. ps. 21). Behovet av en precisering av vad som ska ingå i kyrkoordningens paragraf är tydligt.

Bäckebo m.fl. orter den 28 juli 2018

Torvald Johansson (POSK)

Sofija Pedersen Videke (S)

Hans-Olof Andrén (POSK)

Sara Waldenfors (S)

Kyrkomötet
Motion 2018:66
av Julia Kronlid och Linnea Bjuhr

Ekumenisk julinsamling

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till en ekumenisk julinsamling i humanitärt syfte.

Motivering

Svenska kyrkan och andra kristna samfund i Sverige har en lång och gedigen erfarenhet av att bedriva olika typer av humanitära insamlingar inte minst i juletid när människors benägenhet att bidra till dem som har det svårt kan öka.

De senaste åren har det bedrivits ett ekumeniskt julupprop i samverkan med Sveriges kristna råd där många olika kristna ledare har uttalat sig för att i huvudsak påverka politiska beslut. Oavsett vad man anser om sakfrågan så har frågor väckts huruvida kyrkorna ska ägna så mycket tid och kraft att påverka politik och resultatet av ansträngningarna har varit begränsat.

Att göra en ekumenisk humanitär satsning runt juletid är dock något fint och lovvärt och värt att ta vara på. Som en förnyelse till juluppropet skulle en årlig eller i alla fall återkommande ekumenisk julinsamling i samverkan med Sveriges kristna råd och relevanta biståndsorganisationer inom kyrkorna kunna göras. På det sättet kan olika kristna samfund som vill och har möjlighet bidra till ett gemensamt humanitärt syfte. Information och uppmaning till att hjälpa till kan gå ut gemensamt genom många kyrkoledare. Insamlingen kan ge bra resultat och skapa samhörighet mellan kristna samfund i Sverige.

Exempel på behov i världen där situationen är akut är exempelvis olika flyktingkriser.

Omfattande kränkningar och ökat våld i delstaten Rakhine i Myanmar har tvingat hundratusentals rohingyer att fly till Bangladesh. Där lever de under eländiga förhållanden och ännu saknas tillräckliga resurser. I Sydsudan som är ett av världens fattigaste länder pågår Afrikas största flyktingkris. I Jemen pågår en av världens största, mest akuta och kanske mest bortglömda kris. I Syrien har över halva befolkningen flytt landet. Även om det lugnat ner sig i delar av landet så är mycket lagt i ruiner och människor är i behov av humanitärt stöd och återuppbyggnad. Samtidigt pågår också en stor svältkatastrof och matkris i delar av Afrika.

Ett behov som också är mycket angeläget och akut just nu är den återvandring som pågår till Nineveslätten i Irak. Efter att IS förlorat makten över området har nu de olika minoriteterna däribland kristna börjat flytta tillbaka till området och försöker bygga upp ett liv igen. Det mesta är dock lagt i ruiner och hus, kyrkor, sjukhus, skolor, vägar, elektricitet och det mesta av infrastruktur behöver återuppbyggas. Om inte internationellt bistånd snarast stödjer dessa grupper finns risken att dessa minoriteter

Mot 2018:66 som bebott området under lång tid historisk och har sin kulturhistoria där får svårigheter att återuppbygga sitt liv där igen. En stor ekumenisk julinsamling till detta eller andra nämnda syften skulle kunna göra stor nytta och skillnad.

Stockholm den 31 juli 2018

Julia Kronlid (SD)

Linna Bjuhr (SD)

Kyrkomötet
Motion 2018:67
av Marie Rydén Davoust m.fl.

Flygplatskyrkans framtid

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomlysa skilda organisatoriska och ekonomiska möjligheter i syfte att säkerställa Svenska kyrkans fortsatta verksamhet på Sveriges största flygplatser.

Motivering

Svenska kyrkan har under decennier varit en uppskattad samarbetspartner hos ägare och ledningar på ett antal av landets flygplatser. Detta arbete riskerar att gå förlorat!

Enligt kyrkoordningen gäller vistelsebegreppet, vilket betyder att pastorat/församlingar har ansvar för att driva kyrklig verksamhet lokalt för de som vistas inom deras område. Sedan länge finns olika typer av samarbete/samfinansiering för institutionssjälavård på sjukhus, fängelser, förvar, universitet och flygplatser. Historiskt har verksamhet också funnits på stora arbetsplatser.

Idag sker ett omfattande och varierande arbete där Svenska kyrkan gör skillnad för resenärer och anställda genom att i vardagen vara medvandrare, samtala, tillföra perspektiv och inkludera verksamhet i ett internationellt samarbete. Vid kris och katastrofer finns redan etablerade sammanhang. Över 40 000 besöker Arlanda kapell årligen, på Landvetter noterades över 8 000 besökare vid de fyra adventssamlingarna 2017. På Stockholm Skavsta Airport har Nyköpings församling för närvarande ingen verksamhet delvis på grund av brist på präst eller diakon men har tidigare haft god samverkan mellan flygplatsprästen och flygplatsledningen. På Malmö Airport arbetar en präst som även ingår i krisledningen på flygplatsen. Svedala församling är delaktiga i både återkommande utbildningar och vid händelser som kräver pastoral omsorg och samtal. När de som vistas på nämnda platser räknas i många tusental eller, som i Arlandas fall, i miljoner, blir uppdraget övermäktigt för ett enskilt pastorat.

De olika ekonomiska förutsättningarna är en bidragande faktor. När ekonomin blir sämre tittar varje huvudman på sin egen budget. Stiftelsen hanterar strukturbidragen på olika sätt till detta verksamhetsområde. Lösningen för att säkerställa Svenska kyrkans närvaro på stora flygplatser är sannolikt ett utvecklat brett samarbete vilket också omfattar stift och nationell nivå.

En studie av Svenska kyrkans närvaro hos samhällsaktörer, arbetsliv och på institutioner i tio församlingar gjordes efter en motion till kyrkomötet (2011:37 Flygplatskyrka på Arlanda och Landvetter). Studien gav viss kunskap och inspiration, men tog inte något helhetsgrepp. Någon hållbar lösning för de stora flygplatserna formulerades inte heller.

Märsta pastorat gjorde under 2017, med extern hjälp, en deskriptiv kartläggning av den mångfacetterade verksamheten på Arlanda flygplats. Där framgår styrkor och

Mot 2018:67 svagheter liksom utmaningar för en fortsatt framtida utveckling. Som grund för samarbetet finns ett samverkansavtal med Swedavia som nyligen förnyats. Landvetter och Härryda pastorat har en särskild formulering i sin församlingsinstruktion som uttrycker att de ser flygplatsen som en regional verksamhet, för vilken ansvaret ska fördelas rättvist på fler pastorat/kontrakt/stift.

Strängnäs den 1 augusti 2018

Marie Rydén Davoust (POSK)

Gun Eriksson (S)

Daniel Tisell (C)

Kyrkomötet
Motion 2018:68
av Linda Sjöo m.fl.

Rutiner vid näthat

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta nationella rutiner för hur Svenska kyrkan ska stödja sina företrädare när de hotas när de företräder Svenska kyrkan i sina uppdrag.

Motivering

Svenska kyrkan har gedigna policydokument hur man hanterar fysiska hot och våld på arbetsplatsen. Men mycket av vårt aktiva arbete sker också i det offentliga samtalet. Kyrkans anställda har en tydlig ideologi att bära och agera utifrån. Därmed försöker dessa företrädare aktivt ta ställning för utsatta människor både genom handling och debatter på sociala medier. Detta har medfört att hoten har ökat. Många utsätts för anonyma kommentarer, mejl, brev eller uthängningar på nätet. Kyrkan måste följa med i denna utveckling och ha tydliga och nationella rutiner för hur vi stöttar våra företrädare när det utsätts för denna typ av hot och trakasserier. Våra anställda är satta på sina tjänster för att vara modiga och föra fram Jesu budskap. Detta är inte oproblematiskt och i vissa fall upprörande för människor.

Som medarbetare måste man kunna känna att man har kyrkan som arbetsgivare och samhällskraft i ryggen om man blir utsatt. Medarbetare måste veta att det finns handlingskraft och kunskap hur vi som organisation hanterar detta.

Malmö den 1 augusti 2018

Linda Sjöo (ViSK)

Margareta Carlsson (ViSK)

Lars B Andersson (ViSK)

Marja Hillerström (ViSK)

Anki Erdmann (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:69
av Linda Sjöo m.fl.

Församlingarnas statistikrapportering

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över församlingarnas statistikrapportering och utvärdera om den fyller den funktion som var tänkt.

Motivering

Församlingarna rapporterar varje år in gudstjänster, grupper, samtal och en mängd till olika variabler gällande arbetet med människor. Dock finns det stora brister i denna rapportering. De flesta som jobbar i församlingar vittnar om att själavårdssamtalen ökar. Men dessa finns inte med i rapporteringen trots att det är en stor del av många medarbetares arbete. Statistikrapporteringen anses också ute i församlingarna ta väldigt mycket tid och inte kännas relevant. Fyller rapporteringen den funktion som var tänkt? Om inte, bör den ses över så att den mer rätt speglar arbetet om görs idag i församlingarna.

Malmö den 1 augusti 2018

Linda Sjöo (ViSK)

Lars B Andersson (ViSK)

Marja Hillerström (ViSK)

Anki Erdmann (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:70
av Linda Sjöo m.fl.

Översyn av kapitalförvaltningspolicy

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över och skärpa kyrkans kapitalförvaltningspolicy.

Motivering

I Svenska kyrkans nationella kapitalförvaltningspolicy står att läsa:

Svenska kyrkan investerar inte i företag där omsättningen från produktion av alkoholhaltiga drycker överstiger 5 procent av den totala omsättningen.

Likaså står det om spelverksamhet. Om pornografi står det:

Svenska kyrkan investerar inte i företag som tillhandahåller sådan pornografi som på ett ohöjlt och utmanande sätt återger sexuella situationer eller händelseförlopp där människans värde eller värdighet kränks.

Satsningen i alkohol och spel borde rimligen vara 0 procent, eller om detta av någon anledning inte är möjligt, följas av en tydlig förklaring till varför i varje enskilt fall.

Att kyrkan värderar pornografi är inte heller rimligt utan dokumentet bör helt enkelt redogöra för att kyrkan inte satsar i pornografi och därmed inte investerar i företag som befattar sig med produktion och distribution av sådan.

Malmö den 1 augusti 2018

Linda Sjöo (ViSK)

Margareta Carlsson (ViSK)

Lars B Andersson (ViSK)

Marja Hillerström (ViSK)

Anki Erdmann (ViSK)

Anders Nihlgård (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2018:71
av Terence Hongslo m.fl.

Utbildning och handledning för kyrkliga ledare

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att tillhandahålla vidareutbildningar för alla kyrkliga ledare,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att erbjuda handledning för alla kyrkliga ledare.

Motivering

Svenska kyrkan borde vara en förebild när det gäller gott ledarskap, men dålig arbetsmiljö kan förekomma även i Svenska kyrkan. Förhoppningsvis fungerar det bra på de flesta håll, men när det brister skapar det både osäkerhet och frustration för alla parter. Ibland kan en dålig relation mellan ledare och underordnade leda till stress och sjuk-skrivningar.

Det är viktigt att Svenska kyrkan tillhandahåller vidareutbildningar åt alla ledare. Vidareutbildningar behövs för att stötta ledarna i deras viktiga men också svåra uppgift att skapa en jämställd arbetsmiljö som främjar fysisk och mental hälsa, gemenskap, arbetsro och arbetsglädje, där ledarna är beredda på att lyssna till de underordnades idéer och behov, och där allas gemensamma bästa finns i åtanke.

Alla ledare bör också erbjudas möjlighet till handledning, som kan vara en viktig säkerhetsventil när problem och konflikter uppstår, och en möjlighet att bearbeta skeenden, och ett stöd för att komma fram till bra och fungerande lösningar.

Uppsala, Göteborg och Stockholm den 29 juli 2018

Terence Hongslo (MPSK)

Catrin Björkman (MPSK)

Magnus Jarnling (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:72
av Terence Hongslo m.fl.

Råd vid bemötande

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera en broschyr med råd till alla kyrkans anställda om bemötande av dem som besöker kyrkans verksamheter och bemötande av varandra i arbetslaget.

Motivering

Alla kyrkans anställda borde vara ambassadörer för kyrkan och för den inkluderande gemenskapen. För den som besöker kyrkans verksamheter, kan bemötandet vara avgörande för fortsatt aktivitet i kyrkliga sammanhang.

Var och en som besöker kyrkans verksamheter vill bli sedd. Konkreta handfasta råd kan vara ett stöd för personalen, och en broschyr med råd kan påminna om rätt självklara saker som ibland kan glömmas bort eller inte hinns med, när så mycket praktiskt ska fungera.

Besökaren kanske ser kyrkans verksamhet med andra ögon. Det viktigaste är kanske inte alltid att allt fungerar perfekt, utan en vänlig blick, ett leende, några vänliga ord, före eller efter t.ex. en gudstjänst kan göra att besökaren vill komma tillbaka. Här kan alla kyrkans anställda spela en viktig roll. Prästen kanske inte hinner skaka hand med alla, men ett vänligt bemötande från annan personal kan också glädja både gamla och nya besökare, skapa ett band och locka till ett engagemang i verksamheten.

Det kan också handla om att stanna en stund hos den som är kvar i kyrkbänken och gråter, att ta kontakt med den som sörjer en avliden efter att dennes namn lästs upp. Om alla tänker att någon annan gör det, så finns det risk att ingen gör det. Det kanske inte står i någon arbetsordning vems uppgift det är att ta kontakt, det blir lättare för någon i personalen att ta steget och närma sig den som gråter, om frågan lyfts i förväg.

Många sörjande uppskattar att kyrkans representant lovar hör av sig efter begravningen. Det är viktigt i så fall att det löftet hålls, eftersom kyrkans närvaro vid livets svåraste ögonblick kan vara ett viktigt halmstrå för den som råkat ut för en svår förlust av nära och kära.

Kyrkans anställda kan som de flesta andra utsättas för stress. Arbetet underlättas om alla i arbetslaget blir sedda, alla kommunicerar om allt och alla får komma till tals. En förstående, uppskattande och förlåtande atmosfär kan överbrygga svårigheter och hjälpa de anställda igenom tuffa perioder med mer att göra, som kring storhelger, och vi-känslan ökar om alla arbetar för allas bästa. En påminnelse om att alla i arbetslaget vill bli sedda kan också inrymmas i broschyren.

Mot 2018:72 Uppsala, Göteborg och Stockholm den 29 juli 2018

Terence Hongslo (MPSK)

Catrin Björkman (MPSK)

Magnus Jarnling (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:73
av Terence Hongslo m.fl.

Uppdrag som gatupräst eller -diakon

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda behovet av uppdrag som gatupräst eller -diakon.

Motivering

Gudstjänstbesöken minskar men behovet av själavård och samtal om existentiella frågor ökar. För många är steget till en gudstjänstlokal alltför stort. Nyinflyttade vet sällan i vilken kyrka de kan känna sig välkomna. En personlig kontakt kan vara en nyckel till ett engagemang i Svenska kyrkan och till fördjupning av tron. En ”kyrka på stan” behövs. Det kan förekomma redan nu vid särskilda evenemang som Kulturnatten, men då rusar de flesta förbi på väg till olika programpunkter. En präst eller diakon kan finnas ute bland folket mitt i vardagen, beredda till spontana samtal och vägledning.

En ”kyrka på stan” kan vara ett av sätten att förverkliga folkkyrkotanken. En kyrka som skulle finnas mitt i byn, mitt ibland folket.

Uppsala, Göteborg och Stockholm den 29 juli 2018

Terence Hongslo (MPSK)

Catrin Björkman (MPSK)

Magnus Jarnling (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:74
av Terence Hong slo m.fl.

Kyrkoreservat

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skapa ett nytt begrepp: kyrkoreservat.

Motivering

Svenska kyrkans skogsinnehav har delar som har ett stort värde för att bevara den biologiska mångfalden. Det avsätts mark på många håll i stiftet men uppmärksammandet och därmed skyddet av den avsatta marken är låg. För att ge bättre skydd av dessa marker så kan Svenska kyrkan skapa ett nytt begrepp som Svenska kyrkans naturreservat eller kort kyrkoreservat. Tanken är att begreppet kyrkoreservat införs i alla stiftet.

Uppsala, Göteborg och Stockholm den 29 juli 2018

Terence Hong slo (MPSK)

Catrin Björkman (MPSK)

Magnus Jarnling (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:75
av Terence Hongslo m.fl.

Databas med enkel sökfunktion

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera en sökfunktion på Svenska kyrkans nationella hemsida där det går att få fram uppgifter om respektive stift, kontrakt, pastorat och församlingar, där man också kan länka till stifts, kontrakts, pastorats och församlingars hemsidor.

Motivering

Svenska kyrkan har 13 stift som är indelade på olika sätt beroende på olika funktionella samband. Kontrakten omfattar ett antal enskilda församlingar och pastorat. Församlingar kan ingå i ett pastorat.

En vanlig fråga är i vilket stift församlingen/pastoratet ligger. En annan frågeställning är om församlingen ingår i ett pastorat och i så fall tillsammans med vilka andra församlingar.

Svenska kyrkans hemsidor saknar i många fall uppgifter om var i Svenska kyrkans organisation som församlingen finns. En så enkel uppgift som till vilket stift en församling tillhör finns oftast inte med på församlingarnas hemsidor. Det kan även vara svårt att hitta om församlingen ingår i ett pastorat, och i så fall med vilka församlingar.

Det saknas ett webbverktyg för detta. Frågor till databasen ska ge svar på i vilket stift, kontrakt och pastorat en församling ligger. Med valt stift ska det gå att få en lista på kontrakt i stiftet. Med valt kontrakt ska det gå att få en lista på enskilda församlingar och pastorat som ingår i kontraktet. Med valt pastorat ska det gå att få fram en lista på församlingar som ingår i pastoratet. En valfunktion kan ge möjlighet att visa alla församlingar eller självständiga församlingar och pastorat.

Det ska även gå att få listor på alla församlingar/pastorat som finns i stiftet, församlingar som ingår i ett kontrakt eller om församlingen ingår i ett pastorat. Det kan också gå att skilja på församlingar som är självständiga och sådana som ingår i pastorat.

Funktionen kan ge mångsidiga möjligheter till att se i vilka sammanhang en församling finns och kan ge lettsökt information.

Man kan också länka till stifts, kontrakts, pastorats och församlingars hemsidor.

Uppsala, Harads, Göteborg och Stockholm den 29 juli 2018

Terence Hongslo (MPSK)

Agneta Granström (MPSK)

Catrin Björkman (MPSK)

Magnus Järnling (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:76
av Niklas Grahn m.fl.

Programmet för lärande och undervisning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att tydliggöra tidsperspektivet för programmet för lärande och undervisning,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att stärka den långsiktiga strategiska styrningen av Svenska kyrkans lärande och undervisning.

Motivering

I alla tider har undervisning och lärande varit centrum i kyrkans liv. Kyrkans uppgift är att föra vidare det evangelium hon själv tagit emot. Den pedagogiska uppgiften har växlat i olika tider. I vår tid, när kyrkan inte längre kan räkna med skola och familj som bundsförvanter i undervisningen om kristen tro är uppdraget i hög grad upp till kyrkan själv. Utmaningen är gigantisk. Kyrkans kärnberättelser behöver lyftas fram, den kristna trons centrala innehåll formuleras för en ny tid, pedagogiska strategier utarbetas och kyrkans medarbetare rustas för uppgiften.

Det är därför glädjande att Svenska kyrkan nu startar arbetet med ett program för lärande och undervisning för alla åldrar. Programmet ska vara långsiktigt och innehållsfrågorna har tillskrivits en central plats.

Utifrån den avgörande betydelse som kyrkans lärande och undervisning har är det viktigt med struktur och form för arbetet. När man söker information om programmet är det dock inte alldeles enkelt att få en bild av hur upplägget är tänkt. Ibland framgår det att programmet ska ha betydelse i flera decennier medan det i andra skrivningar talas om ett projekt på tre år. I presidiets skrivelse 2018:1 står det t.ex. att ”kyrkostyrelsen påbörjat ett program som kommer att pågå fram till 2020 med att stärka hela Svenska kyrkans undervisning”. På Svenska kyrkans intranät kan man läsa följande om tidsplanen för programmet: ”Programmet inleds 2018, med förarbete under tidigare år, och sträcker sig till 2020. Under hösten 2018 etableras referensgrupper och arbetet med inventering sätter igång.” Även här ges alltså bilden av ett treårsprojekt.

I KsSkr 2018:1 står om en slutkonferens med erfarenhetsutbyte kring satsningen *Dela tro – dela liv* som är planerad till Karlstad i november 2019. Denna konferens har tidigare sagts vara en upptaktskonferens för det nya programmet och inte i första hand en slutkonferens för *Dela tro – dela liv*. Vi förmodar att konferensen är både en avslutning och en början men ordval är viktiga.

För att Svenska kyrkan ska kunna kraftsamla kring lärande och undervisning behöver kommunikation, styrning och organisation för programmet vara tydligt. Då det tycks finnas olika bilder av vilket tidsperspektiv programmet har är det av stor vikt

Mot 2018:76

att långsiktigheten kommuniceras. Det är också viktigt att finna arbetsformer som förmår bära denna långsiktighet.

En möjlig väg att arbeta med frågorna skulle kunna vara att kyrkostyrelsen inrättar ett råd för Svenska kyrkans undervisning och lärande med uppgift att vara en resurs i arbetet med programmet för lärande och undervisning. Till rådet kan ledande relevant kompetens rekryteras inom t.ex. pedagogik, metodik, och teologi samt representation från församlingar och stift knyts.

Karlstad den 1 augusti 2018

Niklas Grahn (POSK)

Lisa Tegby (POSK)

Amanda Carlshamre (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2018:77
av Inga Alm

Tidsbegränsat förordnande för biskop

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna att tidsbegränsa förordnandet för biskop.

Motivering

I samhället har det utvecklats metoder för att vid chefstillsättningar öka möjligheterna till positiv förnyelse i större organisationer. Generaldirektörer och myndighetschefer i statliga verk utses ofta för en viss tid.

Vid allmänna val är den vanliga mandatperioden fyra år för ministrar, regionråd, kommunalråd med flera. Detta ger också möjligheter till förnyelse i dessa organisationer.

Det vore intressant att utreda möjligheterna att förnya även stiftens arbete och organisation genom att tidsbegränsa förordnandet för en biskop. En lämplig tidsbegränsning kunde vara fyra år med möjlighet till förlängning tre år. Detta skulle då innebära att en biskop kan utöva sitt ämbete under maximalt sju år. En tidsrymd som är väl representerad i vår bibel.

Alunda den 1 augusti 2018

Inga Alm (C)

Kyrkomötet
Motion 2018:78
av Inga Alm

Utvärdering av sammanslagningar av församlingar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att i samråd med stiftens utvärdera genomförda sammanslagningar av församlingar,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att med ledning av genomförd utvärdering föreslå åtgärder för att utveckla en levande och lokalt förankrad folkkyrka.

Motivering

Frågan om hur och var det lokala arbetet bäst bedrivs inom Svenska kyrkan har varit föremål för många motioner till kyrkomötet under årens lopp. Många har tagit sin grund i strukturförändringarna inom Svenska kyrkan som har tenderat att i stället för att främja församlingarnas uppgift blivit det motsatta.

Tydligast har detta kommit till uttryck när det gäller centraliseringsivern. Den innebär förenklat att församlingar ska slås samman till större enheter motsvarande på sikt kommuner. Om församlingar inte klarar sina grundläggande uppgifter med att hålla en huvudgudstjänst i veckan, ha en ekonomi och förtroendevalda i ett kyrkofullmäktige så har man visserligen nått en gräns. Men där borde stiftet i första hand vara mer stödjande och hjälpande, dvs. främjande, i stället för att leta efter grannförsamlingar att slås samman med. Det ska också påpekas att det finns bra exempel på tidigare samfälligheter som bildat väl fungerande pastorat. Men det som är mer oroväckande är sammanslagningensivern för församlingar som har en fungerande verksamhet och ett rikt församlingsliv. Hittills saknas utvärderingar av gjorda sammanslagningar. Innan nya ännu större enheter skapas borde det vara en självklarhet att ta reda på effekterna på det lokala församlingslivet.

Hittills har kyrkomötet under ett antal år ansett att det varit för tidigt att göra en utvärdering av effekterna av genomförda sammanslagningar. Tiden bör nu dock vara mogen att inte skjuta upp frågan om utvärdering ytterligare.

Alunda den 1 augusti 2018

Inga Alm (C)

Kyrkomötet
Motion 2018:79
av Daniel Engström

Idébank för ett levande gudstjänstliv

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera en idébank på nationell nivå för att hjälpa och inspirera församlingar att forma gudstjänsten på fler sätt för att locka fler människor till gudstjänster.

Motivering

Att fira gudstjänst tillsammans är ett av kyrkans grunduppdrag och kanske det som de flesta människor mest förknippar med Svenska kyrkan. Att samlas tillsammans så som man gjort i hundratals år i Sverige för att gemensamt fira tron på Jesus och samlas kring stora viktiga högtider i Sverige är något fint som vi ska värna om. Tyvärr minskar dock besökarna vid Svenska kyrkans gudstjänster runt om i landet. Även om vissa församlingar har en positiv trend påvisar de flesta tyvärr en negativ trend.

Församlingarna måste, utan att förvanska Guds budskap eller den grundläggande liturgin i gudstjänsten, ta till nya knep för att forma gudstjänsten på ett sådant sätt att fler väljer att komma på dessa. Det kan ibland också finnas ett behov av att forma gudstjänsten på ett sätt som passar den lokala kontexten. Många gånger finns det redan lyckade exempel på församlingar som har kunnat nå ut till ungdomar, utforma barnvänliga gudstjänster, forma ett rikt musikliv med mera. För att ännu bättre kunna hjälpa och inspirera varandra och kunna ta efter lyckade exempel menar jag att en samlande idébank skulle kunna vara till hjälp för församlingarna.

Exempel på inspirerande förslag kan vara:

- ◆ Fler musikslag i gudstjänsten.
- ◆ Att predika med hjälp av teater.
- ◆ Att få fler församlingsmedlemmar att vara med och utforma gudstjänsten, eller medverka på gudstjänsten.
- ◆ Ha friluftsgudstjänster på vackra och intressanta platser som lockar människor,
- ◆ Ha guidning av kyrkan i samband med gudstjänster, eller visa upp intressanta föremål från den specifika kyrkans historia för att locka.
- ◆ Locka barnfamiljer genom att erbjuda söndagsskola eller familjegudstjänst.
- ◆ Erbjud hjälp till äldre att ta sig till kyrkan.

Jag vill poängtera att jag i första hand inte avser att förändra t.ex. högmässa eller nattvarden, men att övriga gudstjänster, eller övriga delar av gudstjänster, kan få inspiration utifrån dessa och andra förslag i en gemensam idébank.

Mot 2018:79

Jag önskar således att Svenska kyrkan initierar ett projekt att ta fram en idébank på nationell nivå för att hjälpa samt att inspirera församlingar att forma gudstjänsten på fler sätt för att locka fler personer till gudstjänsterna.

Landskrona den 25 juli 2018

Daniel Engström (SD)

Kyrkomötet
Motion 2018:80
av Sven Ingvar Holmgren och Roberth Krantz

Anslag till riksförbundet Pilgrim i Sverige

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att bevilja Pilgrim i Sverige 1 miljon kronor i syfte att verka för att pilgrimsleder och pilgrimscentra i Sverige blir digitalt sökbara samt sprida information om digitaliseringen och verka för att Sverige blir ett pilgrimsland.

Motivering

Pilgrimsverksamheten i Sverige är en rörelse som växer lavinartat. Den växer lokalt och tar sig olika former. Pilgrimsvandringar kompletterar andra gudstjänster och aktiviteter samtidigt som de attraherar nya målgrupper. Riksförbundet Pilgrim i Sverige står för certifiering och ger tillstånd för märkning av vandringsleder och förmedlar riktlinjer och regler. De ansvarar också för nätverksträffar för pilgrimsfrågor och bidrar till att ge andligt och kulturellt innehåll åt pilgrimsvägar och pilgrimsplatser i vårt land.

Det behövs en gemensam plattform för digital information om pilgrimsleder i hela landet. Samtliga stift och många pastorat och församlingar är medlemmar. Styrelsen består av tio personer med biskop emeritus Martin Lind som ordförande.

Uppsala den 20 april 2018

Sven Ingvar Holmgren (BA)

Roberth Krantz (S)

Kyrkomötet
Motion 2018:81
av Margareta Andersson

Svenska kyrkans arbete för att förhindra suicid

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda Svenska kyrkans möjligheter att arbeta för att förhindra suicid.

Motivering

I Sverige avslutar ca 1 500 människor varje år sitt liv för att de inte ser hur de ska kunna fortsätta att leva. Det innebär att många människor lever i en ofattbar ångest och ett mörker utan slut. Enda lösningen är att avsluta sitt eget liv. De anhöriga kommer därefter ofta att leva med skuldkänslor och en förlust som är svår att bära.

Svenska kyrkan har ett brett kontaktnät och många medlemmar och anställda som skulle kunna vara ett stöd för människor som bär på tankar om att ta sitt liv. Vad som behövs är ofta en utbildning så att man kan känna igen symptomen och våga fråga hur personen mår. På många håll i landet låter kommunerna sin personal gå igenom ett program för att kunna upptäcka och möta människor i en utsatt situation. Något liknande skulle kyrkan kunna erbjuda intresserade medarbetare och frivilliga. Ett nära samarbete med vården och socialtjänsten i de här frågorna skulle också finnas med i arbetet.

Kyrkostyrelsen behöver ta ett samlat grepp om de här frågorna som ligger nära de uppgifter som församlingarna har och utreda vilka möjligheter kyrkan har att arbeta för att motverka suicid.

Näshult den 30 juli 2018

Margareta Andersson (C)

Kyrkomötet
Motion 2018:82
av Margareta Andersson

Församlingsrådets kompetens

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och eventuellt förtydliga församlingsrådets kompetens i ekonomiska frågor.

Motivering

Församlingsråden ska ansvara för församlingens verksamhet och vara styrelse för församlingen. Ifråga om val av kyrkvårdar och hur gudstjänster ska firas i församlingen är kyrkoordningen tydlig men när det gäller ekonomiska frågor är det svårare att utläsa vad som gäller. Dels står det att kyrkorådet ska ansvara för pastoratets och församlingens ekonomi, dels, på ett annat ställe, att församlingsrådet ska ansvara för församlingslivet. Att församlingsrådet äskar pengar för sin verksamhet och också får personalresurser via kyrkorådet är klart, men hur gåvomedel som ska användas i en viss församling ska hanteras är inte lika tydligt.

Näshult den 30 juli 2018

Margareta Andersson (C)

Kyrkomötet
Motion 2018:83
av Johan Blix

Konfirmation som valbarhetskriterium

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att första meningen i 33 kap. 4 § i kyrkoordningen ska lyda: ”Valbar till uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och konfirmerad samt fyller 18 år senast på dagen för valet.”

Motivering

I dag är dopet ett valbarhetskriterium. Det är knappast så att dopet tillför den som är barndöpt någon form av beslutskompetens jämfört med en kyrkotillhörig som inte är döpt.

Däremot man anta att den som är konfirmerad vet mer om innehållet i kyrkans tro, bekännelse och lära än den som inte är det.

För att inneha vigningstjänst (diakon, präst eller biskop) krävs att man är konfirmerad. Det är rimligt att samma krav ställs på den som utövar det allmänna prästdömet i vår kyrka genom att vara beslutsfattare.

En ändring av bestämmelsen skulle dessutom höja konfirmationens betydelse i vår kyrka.

Vi vet också att konfirmerade föräldrar låter döpa sina barn i högre grad är andra.

Täby den 2 augusti 2018

Johan Blix (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2018:84
av Nina Wahlin och Åsa Ingårda

Nationell ungdomssatsning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verkställa en ekonomisk nationell satsning på åldersgruppen 10–13 år (plus/minus några år) för samtliga stifts möjlighet att stärka pastorats och församlingars ålderanpassade verksamheter för denna målgrupp.

Motivering

Medlemstalen sjunker. Doptalen sjunker. Konfirmationstalen sjunker. Många församlingar och pastorat vittnar om att den öppna förskoleverksamheten blomstrar, likaså olika verksamheter riktade till skolbarn i lågstadieåldern.

När barnen når mellanstadieåldern slutar de flesta i de olika verksamheterna och ett djupt gap skapas mellan åldern från nio till konfirmationsåldern med resultatet att konfirmationstalen sjunker markant runt om i landet.

Vi lever i en tid med många utmaningar och barns trygghet och rätt till ett andligt liv är stora utmaningar som vi står inför.

Svenska kyrkan behöver fokusera målmedvetet på åldersgruppen 10–13 år för att dels uppfylla sitt uppdrag med mission och undervisning med även diakoni och gudstjänst.

Svenska kyrkan behöver nå alla åldrar och nu är glappet stort. En ekonomiskt stark nationell satsning stärker barns ställning och ger liv åt Svenska kyrkan. Alla barn ska ha samma rätt oberoende av ålder eller vilken församling de tillhör.

Södertälje och Runtuna den 1 augusti 2018

Nina Wahlin (C)

Åsa Ingårda (C)

Kyrkomötet
Motion 2018:85
av Nina Wahlin och Niklas Larsson

Stöd till utlandsförsamlingarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att göra en genomlysning av förutsättningarna för de olika utlandsförsamlingarna,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att säkerställa att utlandsförsamlingarna ges ekonomiska, administrativa och arbetskraftsmässiga förutsättningar för att bedriva en hållbar verksamhet utifrån sina olika lokala förutsättningar,
3. uppdra till kyrkostyrelsen att säkerställa att informationen om förutsättningarna kommuniceras tydligt till såväl utlandsförsamlingarna som medlemmar i Svenska kyrkan boendes i Sverige.

Motivering

Idag har Svenska kyrkan i utlandet ca 40 församlingar samt finns närvarande på ett hundratal platser runt om i världen.

Församlingarna behöver idag själva stå för 50 procent av sin ekonomi samt att de står inför många helt olika svåra utmaningar beroende på lokala förutsättningar.

Ändrade regler för visum är en annan svår utmaning som några av församlingarna står inför.

Medlemmar i Svenska kyrkan, bosatta i Sverige, som åker utomlands för att t.ex. viga är alltför ofta inte informerade om de ekonomiska förutsättningarna.

Dessa olika förutsättningar, utmaningar och otydligheter leder till att Svenska kyrkan i utlandet står inför svårigheter som behöver lösas.

650 000 svenskar bor utomlands. Utlandsförsamlingarna bistår vid katastrofer och kriser, de besöker sjukhus och fängelser och de ger människor möjlighet till gemenskap i glädje och sorg. Denna viktiga verksamhet behöver en sammanhållen, tydlig strategi för att utvecklas och leva i och med framtidens utmaningar och möjligheter.

Södertälje och Osby den 1 augusti 2018

Nina Wahlin (C)

Niklas Larsson (C)

Kyrkomötet
Motion 2018:86
av Alve Svensson

Levande musik vid vigsel- och begravningsgudstjänster

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur vi bättre kan bevara traditionen att använda levande musik vid våra vigsel- och begravningsgudstjänster.

Motivering

Tyvärr blir det allt vanligare att man önskar inspelad musik vid våra vigsel- och begravningsgudstjänster.

De som sällan deltar i gudstjänstlivet känner inte alltid av den djupgående skillnaden mellan levande och inspelad musik.

Vid många tillfällen har anhöriga uttryckt förvåning då de fått veta att just de melodier som önskas kan framföras av tjänstgörande musiker på orgel eller piano.

Våra kyrkomusiker arbetar numera mycket bredare än förr och de lägger gärna möda på att hitta noter genom bibliotek och nothandel för att tillmötesgå önskemålen.

Inspelad musik kan lämpligen användas vid eventuell minnesstund.

Vi vill inte ha en sådan utveckling som i vissa länder där levande musik anses så överflödigt att även psalmerna framförs via cd.

Alltså, utred hur vi kan vänja begravnings- och vigselgästerna vid att endast levande musik bör förekomma i en gudstjänst.

Undantag kan givetvis göras vid mycket speciella förhållanden, men observera att det ska vara undantag.

Skånes Viby den 2 augusti 2018

Alve Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2018:87
av Alve Svensson

Fri musikundervisning i kantors- och organisttjänster

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att snarast utreda möjligheten att skriva in i kyrkoordningen att församlingar av en viss storlek ska erbjuda fri musikundervisning i orgelspel eller, om det inte finns intresserade elever för detta instrument, pianospel med inriktning mot orgelspel.

Motivering

Bedömningen är att det kommer att bli en mycket stor brist på kantorer och organister i Svenska kyrkan de närmaste åren.

Av nuvarande organister är 33 procent över 55 år och 40 procent motsvarande siffra för våra kantorer. Med tanke på den låga tillväxt vi har för närvarande vid våra utbildningsplatser för kyrkomusiker bör vi inse faran och handla skyndsamt genom att erbjuda fri musikundervisning i så många församlingar som möjligt. Att pianoundervisning nämns som alternativ beror på att det kan vara en bra inkörsport till orgelspel att först börja med pianolektioner.

Skånes Viby den 2 augusti 2018

Alve Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2018:88
av Sandra Ryström Signarsdotter

Uppföljning av #metoo och #vardeljus

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att överväga vilka åtgärder som måste vidtas nationellt för att implementera det förebyggande arbetet gällande sexuella övergrepp och trakasserier som #vardeljus hösten 2017 vittnade om, med syftet att Svenska kyrkan ska bli en arbetsplats där detta inte kan förekomma.

Motivering

Hösten 2017 hände något ytterst allvarligt i Svenska kyrkan. Efter att #metoo banat vägen för miljontals kvinnor världen över, vågade även anställda inom Svenska kyrkan vittna om sexuella övergrepp som skett i kyrkan och av manligt anställda inom kyrkan över decennier. De valde även att släppa #vardeljus samtidigt som kyrkomötet hade sitt årliga sammanträde, för att ropen på hjälp om förändring skulle nå till Svenska kyrkans högsta styrande organ.

Nu ligger bollen också hos oss i kyrkomötet att överväga vilka åtgärder som måste vidtas både inom varje enskild församling och pastorat men också inom alla stift och på nationell nivå. Det är lämpligt att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en sådan genomgång och därefter vidta de åtgärder som bedöms nödvändiga, och om så är nödvändigt den återkommer till kyrkomötet med konkreta förslag på vad som kan/bör/måste göras för att implementera det förebyggande arbetet gällande sexuella övergrepp och trakasserier som #vardeljus hösten 2017 vittnade om.

Om Svenska kyrkan ska bli en attraktiv arbetsplats dit människor söker sig för att arbeta, måste vi ta vårt ansvar och hantera den här frågan för detta får inte förekomma i kyrkan. Lämpligt vore exempelvis att Svenska kyrkan tar fram ett obligatoriskt webbaserat utbildningsmaterial som certifierar stift och församlingar gällande faktakunskaper om vad lagstiftningen säger räknas som sexuella trakasserier.

Stockholm den 1 augusti 2018

Sandra Ryström Signarsdotter (S)

Kyrkomötet
Motion 2018:89
av Bengt Kjellgren m.fl.

Rösträtt för nyligen inträdda medlemmar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. ändra i kyrkoordning så att inledningen av 33 kap. 2 § får följande lydelse: ”Den som tillhör Svenska kyrkan *och tillhörde Svenska kyrkan den 1 november året före valåret* och fyller 16 år senast på valdagen har rösträtt vid direkta kyrkliga val om han eller hon är folkbokförd i ...” (ändring i kursiv stil),
2. uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av kyrkoordningen avseende när nyligen inträdda medlemmar ska ha rösträtt i de kyrkliga valen.

Motivering

Ur ett demokratiperspektiv är det olyckligt om det skulle vara så att någon blir medlem endast för att kunna påverka de kyrkliga valen men över tid inte har för avsikt att vara en aktiv medlem i vår kyrka. Vår utgångspunkt är att man som medlem har ett långsiktigt perspektiv med sitt medlemskap.

För att om möjligt undvika denna situation föreslår vi i ett skarpt förslag (punkt 1 ovan) att kyrkoordningen ändras så, att den som har rösträtt i de direkta kyrkliga valen ska uppfylla tre kriterier istället för två som i dagens lydelse. Vi föreslår utöver dagens gällande kriterier att man är medlem i Svenska kyrkan på valdagen och har fyllt 16 år på valdagen även att man ska ha varit medlem per den 1 november året före valdagen.

Om kyrkomötet inte skulle finna behag i denna lösning föreslår vi att kyrkomötet (punkt 2 ovan) beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av kyrkoordningen avseende när nyligen inträdda medlemmar ska ha rösträtt i de kyrkliga valen.

Halmstad, Stockholm och Rönninge den 2 augusti 2018

Bengt Kjellgren (BA)

Anna-Karin Westerlund (BA)

Mats Ershammar (BA)

Kyrkomötet
Motion 2018:90
av Bengt Kjellgren och Sven Ingvar Holmgren

Inrättande av Svenska kyrkans bank

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att Svenska kyrkan inrättar en egen bankrörelse, Svenska kyrkans bank, för församlingar, pastorat, stift och andra enheter som har nära anknytning till Svenska kyrkan.

Motivering

En egen bankrörelse inom Svenska kyrkan skulle kunna underlätta för kyrkan att även framöver vara en rikstäckande folkkyrka och för församlingarna att bedriva verksamhet. Banken skulle erbjuda både in- och utlåning till förmånliga villkor för församlingar, pastorat, stift och andra enheter som har nära anknytning till Svenska kyrkan. Redan i dag finns en god erfarenhet av ekonomiska och etiska placeringar. En Svenska kyrkans bank skulle, förutom att tillhandahålla experthjälp vid placeringar i värdepapper, även kunna bevilja lån till bl.a. kyrkoreoveringar. Så här löd motiveringen i motion 2005:32 av Sigvard Olsson och Bertil Persson som då fann bifall i utskott men inte antogs av kyrkomötet. I en motion 2013:27 återkom bland andra Bertil Persson med en motion om utveckling av finansiella tjänster. Vad motiverar då en motion år 2018 i samma ämne?

Det svenska banksystemet har idag förändrats en hel del där höjningar av avgifter, minskad eller obefintlig kontanthantering och en ökad spread mellan inlånings- och utlåningsräntor ökat kostnaderna för vår kyrka. Hur kommer banksektorn utvecklas framöver och hur ser branschen på en organisation som Svenska kyrkan – detta utgör ett osäkerhetsmoment. Utifrån detta perspektiv anser vi att det är motiverat att återigen väcka denna fråga.

Genom Svenska kyrkans koncernkonto, Kyrkkontot, hanteras församlingarnas, pastoratens och stiftens kyrko- och begravningsavgifter. Därtill kommer verksamhets- och finansiella intäkter för lokal nivå, stiftet och nationell nivå. Huvuddelen av Svenska kyrkans utgifter fördelar sig på kostnader för personal och fastighetsförvaltning. På nationell nivå finns ett eget kapital som skulle kunna utgöra en grund för bankverksamheten, dvs. en så kallad kassareserv.

Utöver administrativ och pastoral samverkan mellan församlingar och stift skulle en utökad finansiell samverkan kunna bidra till att ge våra enheter så ekonomiskt fördelaktiga villkor för sin verksamhet som möjligt. En nischad bankrörelse inriktad på den verksamhet som bedrivs inom Trossamfundet Svenska kyrkan och närstående enheter skulle kunna vara en sådan samverkansform.

Hur ser det då ut i den ”kyrkliga” omvärlden? I den Danske Folkekirken är det Fællesfonden som utgör Folkekirken huvudkassa. Inom dess verksamhet administreras bl.a. ett internt banksystem. Inlånat kapital från församlingar som förvaltas i

jord, skog och obligationer ger en avkastning som fördelas mellan församlingarna (med en på förhand fastställd andel) och resterande del av avkastningen tillfaller Fællesfonden. Av Fællesfondens finansiella intäkter lånas 50 procent ut till kyrkliga enheter för renovering av kyrkobyggnader m.m. till en ränta som motsvarade inlåningsräntan.

I Church of England förvaltar Church Commissioners Church of Englands tillgångar. Church Commissioners Fund styrs som en enda sammanhållen enhet och uppfyller två klart uttalade ändamål, vilka bestämmer den finansiella strategin. En del av fonden står för de medel som ska täcka den upplupna pensionsskulden för präst-pensionerna. Resterande del av fonden leds med avsikten att kunna upprätthålla en konstant nivå på långsiktig kostnadstäckning för andra kyrkliga ändamål, bl.a. den del av prästlönerna som täcks av den nationella nivån. Church Commissioners har en etisk finanspolicy och man har en Ethical Investment Advisory Group.

Även inom den katolska världen finns en bank men med tanke på debatten om ”världens hemligaste bank” avstår vi från referenser här.

Utifrån den förändring banksystemet genomgår, den osäkerhet det medför för kyrkans långsiktiga finansiering och med hänvisning till hur andra kyrkor inrättat banker föreslår vi kyrkomötet att kyrkomötet beslutar att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda möjligheten att Svenska kyrkan inrättar en egen bankrörelse, Svenska kyrkans bank, för församlingar, pastorat, stift och andra enheter som har nära anknytning till Svenska kyrkan.

Halmstad och Sigtuna den 2 augusti 2018

Bengt Kjellgren (BA)

Sven Ingvar Holmgren (BA)

Kyrkomötet
Motion 2018:91
av Åsa Ingårda m.fl.

Stärkt ledarskap hos förtroendevalda

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en kartläggning av hur stiftens arbetar med att stärka kyrkorådens förtroendevalda så att de ges förutsättningar att matcha dagens kyrkoherdar som rustas i modernt ledarskap, detta för att få fram goda exempel.

Motivering

När varje ny mandatperiod börjar så ska vi utgå ifrån att vi har nya förtroendevalda. I varje kyrkoråd finns en ordförande och varje ordförande har i uppdrag att leda kyrkorådet och tillsammans med kyrkorådet styra församlingens verksamhet. För att kunna göra det behöver varje kyrkoråd besluta hur kyrkoråden ska arbeta, organisera sig. Det ska som förtroendevald vara lätt att hitta förslag till arbetsordning och instruktioner till eventuella utskott. Idag ser det olika ut, vissa stift tillhandahåller information via sin hemsida, andra gör det inte. Som ny förtroendevald ska du få information om vart du ska vända dig och var du hittar information. Ett enkelt sätt att dela erfarenheter och arbetssätt vore om varje församling på sin hemsida la ut information om arbetsordning och arbetsinstruktioner.

För att kyrkoråden ska kunna matcha de satsningar som görs gentemot våra kyrkoherdar så måste också de förtroendevaldas roll stärkas. Att vara en modern arbetsgivare gentemot en modern kyrkoherde kräver kunskap och det förutsätter utbildning. Det ska inte spela någon roll i vilket stift du är verksam som förtroendevald, alla beslutande organ med arbetsgivaransvar inom Svenska kyrkans stift ska rustas. Stiftsorganisationen bör vara en främjande organisation för alla, oavsett om du är vigd i tjänst/anställd eller förtroendevald. Tillsammans verkar vi i samma kyrka och skapar varandras förutsättningar och stärker det lokala arbetet och den dubbla ansvarslinjen – att tillsammans styra och leda, men var och en i sin roll.

Vi vill att Svenska kyrkan ska bli Sveriges bästa arbetsgivare.

Runtuna den 1 augusti 2018

Åsa Ingårda (C)

Nina Wahlin (C)

Anders Åkerlund (C)

Elisabeth Rydström (C)

Kyrkomötet
Motion 2018:92
av Amanda Carlshamre m.fl.

Konsensusmetoder i kyrkomötet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkomötets presidium att utreda hur kyrkomötet skulle kunna nyttja konsensusmetoder i samband med beslutsfattande.

Motivering

Svenska kyrkans demokratiska strukturer måste tåla att diskuteras. Vi bär på övertygelsen om alla medlemmars lika rätt och ansvar att forma och omforma församlingen och Svenska kyrkan genom våra kyrkoval och genom vår beslutsordning. Därför bör också formerna för dessa diskuteras och förnyas.

De nyligen antagna arbetsformerna för kyrkomötet har ännu inte prövats, men frågan om konsensusmetoder bör lyftas då de parlamentariska formerna vi har skapar ett klimat av ”för eller emot”, mer än det uppmuntrar ett kreativt lyssnande och tänkande tillsammans. Inte sällan antas det att konsensusmetoder medför att den som har en annan åsikt viker sig mot sin vilja – att använda konsensusmetoder är något annat och innebär att genom olika verktyg hitta mötets gemensamma mening i en viss fråga. När vi fattar beslut i frågor i Svenska kyrkans högst beslutande organ spelar det roll vad vi beslutar, det spelar också roll på vilket sätt vi gör det. Inom både Kyrkornas världsråd och Eumeniakyrkan fattas beslut på det här sättet. Det finns alltså flera nära parter som Svenska kyrkan kan influeras av och ta hjälp av. Med anledning av detta föreslår vi en utredning som syftar till att synliggöra och utkristallisera möjligheterna för kyrkomötet med konsensus som metod för beslutsfattande.

Ytterst är det inte en fråga om formalia utan om kyrkosyn. Konsensusmetoder i samband med beslutsfattande skulle kunna vara ett steg mot att söka tydlig kristen enhet inom vår egen kyrka.

Stockholm m.fl. orter den 27 juli 2018

Amanda Carlshamre (POSK)

Celina Falk (POSK)

Johan Garde (POSK)

Lisa Gerenmark (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2018:93
av Karin Nodin

Flexibla förutsättningar för användning av kyrkorummet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att i överläggningar med Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna påtala behovet av flexibel användning av kyrkorummet så de kan brukas och utvecklas,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att i riktlinjerna för kyrkounderhållsbidrag främja förändringar för flexibel användning av kyrkorummet

Motivering

Kyrkorna har kommit till vid olika tidsåldrar och användningen har hela tiden förändrats över tid.

Nuvarande regelverk för kyrkounderhållsbidraget sätter käppar i hjulet för användning. Som regel blir det svåra beslut på lokal nivå vid behov av en förändring både utförandemässigt som ekonomiskt. Länsstyrelsernas inblandning försvårar också.

En pågående utveckling är att utveckla kyrkorummet med färre lokaler inom församlingarna och att flytta in verksamheterna och att prioritera kyrkan som mötesplats.

Överläggningar kring nuvarande tillämpningar av lag och bidrag behövs.

Mellerud den 2 augusti 2018

Karin Nodin (C)

Kyrkomötet
Motion 2018:94
av Karin Nodin

Utbildningsinsatser och uppföljning med anledning av införandet av fastighetsregister

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en arbetsgrupp att samordna/likrikta och följa upp den framtida digitaliseringen för fastighetsregister inom de olika stift, dvs. hela organisationen,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en arbetsgrupp som ger riktlinjer för samordnad IT-utbildning för fastighetsregister och för att främja en flexibel, tidsenlig och resurssnål användning på det lokala planet.

Motivering

Fastighetsregister kommer att införas successivt i alla församlingar, små som stora, i Sverige. Den administrativa förmågan skiljer stort mellan dessa användare. I de större församlingarna finns rena administrativa tjänster, men i de mindre församlingarna/-pastoraten utförs det administrativa arbetet många gånger istället av de som praktiskt utför arbetet, dvs. vaktmästare m.fl.

Det finns ett behov av ökad IT-kunskap/kompetens, ett stöd i form av IT-utbildning men också en central likriktning för att vi på sikt ska kunna fortsätta ”tala” samma språk mellan anställd personal och mellan olika stift.

Idag kan personal många gånger inte efterfråga vad systemen ger för möjligheter beroende på de digitala kunskaperna. Det ger till följd att man parallellt fortsätter att använda ”papperssystemet” vilket innebär att två system används samtidigt – en ytterligare börda men också en risk.

Digitaliseringen kommer inte att minska utan snarare öka vilket behöver förberedas och likriktas i en stor organisation som Svenska kyrkan.

Mellerud den 2 augusti 2018

Karin Nodin (C)

Kyrkomötet
Motion 2018:95
av Johan Garde m.fl.

Titelskydd för församlingspedagoger

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet återkomma med förslag på regleringar som avser att fylla behovet av titelskydd för församlingspedagoger.

Motivering

Svenska kyrkan står mitt i en avgörande utmaning. I Sverige är kunskap om kyrkan och om kristen troslära låg och sjunkande. Under 1900-talet reformerades skolväsendet från att vara kyrkans trosundervisning till att vara konfessionsneutral. För att Svenska kyrkans liv och trostradition ska kunna överlämnas till och levas av kommande generationer är det nödvändigt att frågor om lärande och undervisning ges högsta prioritet. En viktig del i det arbetet är församlingspedagogerna.

Den genomgripande utbildningsreform som trädde i kraft 2013 innebär förändrade krav för dem som väljer att utbilda sig till församlingspedagog. Utbildningen förläggs numera primärt till universitet och högskolor. I det utredningsarbete som föregick reformen argumenterades utförligt och starkt för behovet av en sådan kompetens hos församlingspedagogerna. Den som har genomgått den föreskrivna studiegången för församlingspedagoger kan förutsättas kunna bedriva ett kvalificerat arbete med att både utveckla församlingens undervisningsarbete och församlingen som lärande miljö.

Rådande reglering av tjänstebenenämningar i Svenska kyrkan undergräver reformens syfte att stärka det församlingspedagogiska perspektivet och den församlingspedagogiska kompetensens ställning i Svenska kyrkan. I dagsläget kan vem som helst, oavsett utbildning, anställas som församlingspedagog. För att kvalitetssäkra församlingarnas arbete med lärande och undervisning i den utmaning vi står i, och för att göra det mer eftersträvanvärt för dem som kallats till tjänst i kyrkans pedagogiska arbete att tillgodogöra sig den föreskrivna utbildningen, bör endast den som genomgått en av Svenska kyrkan godkänd utbildning till församlingspedagog kunna vara behörig att inneha anställning som församlingspedagog i Svenska kyrkan.

Mjölby den 2 augusti 2018

Johan Garde (POSK)

Amanda Carlshamre (POSK)

Celina Falk (POSK)

